SZENTPÉTERI L. JÓZSEF

2002. 02. 21. 16.o

Magyar fotós World Press-sikere

Szentpéteri L. József díjnyertes fotója

Meglehetősen ritkán fordul elő, hogy magyar fotós anyagát díjazza a World Press Photo. Hosszú idő után azonban egy 24 éves, többek között természetfotózással is foglalkozó debreceni fiatalember második helyezést ért el az idén a természet és környezet kategóriában. A debreceni egyetemen biológusként végzett Szentpéteri L. József a közelmúltban egy esztendőt töltött az Egyesült Államokban, jelenleg a Pécsi Tudományegyetem PhD-hallgatója, kutatási területe a botanikai rendszertan, azon belül is a hazai kökörcsinfajok taxonómiája.

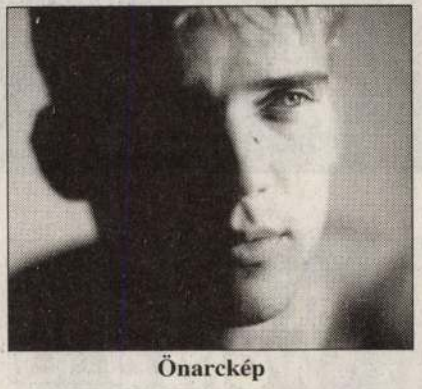

Önarckép

Szentpéteri L. József középiskolás korában került kapcsolatba a természetfotózással. Egy akkori előadás volt rá olyan hatással, amely azóta sem hagyta nyugton. Nem a természetszeretetet ültette el benne az akkori előadó, hanem a megörökítés élményét. Ezt követően a fiatalember lépésről lépésre haladt előre, apránként sajátította el a szakma fortélyait. Első jelentős elismerését 1999-ben kapta, akkor egy nemzetközi versenyen választották ki felvételét. Szentpéteri szerint a World Press Photo ugyan a legjelentősebb megmérettetés, ugyanakkor a legnagyobb természetfotós versenyt a BBC rendezi, s a fiatal magyar fotográfus 1999-ben ennek a döntőjébe is bejutott már egy felvétellel. Az ENSZ Környezetvédelmi Programja, a UNEP által háromévente rendezett fotóverseny 2000. évi New York-i díjkiosztóján is részt vehetett, az egyik képével ugyanis itt is díjat nyert.

Szentpéteri szerint itthon nagyon nehéz természetfotósként érvényesülni – még akkor is, ha az embernek ez a szakmája, akkor meg különösen, ha szakmai tanfolyamok, szemináriumok elvégzése nélkül, csupán az autodidakta módon szerzett ismeretekre támaszkodva dolgozik. Ezzel együtt nem szeretné csak azért elhagyni Magyarországot, hogy elismert legyen. Noha eddig a világ több mint húsz országában megfordult, a pályázatokon döntően Magyarországról szóló anyagokkal szerepelt. „Számos olyan természeti érték van Magyarországon is, amelyet nem, vagy máshogy mutattak be a hazai természetfotósok, mint ahogy azt én látom."

És most a nyertes fotó története. Tavaly nyáron Szentpéteri végigkövette a tiszavirágzást. E kérészfaj rajzása június táján Szegednél kezdődik, felfelé halad a Tiszán, és általában öt-hat hétig is eltart. A 6 hét alatt elkapott mintegy kétezer pillanatból választotta ki azt a tucatnyit, amellyel végül is benevezett az amszterdami versenyre.

A Tisza egy éven keresztül csendes, ám egy rövid időre megbolydul a folyó menti élővilág. Kirajzanak a néhány órát megélő tiszavirágok. Röpködnek egy ideig, násztáncot járnak, párzanak, majd elpusztulnak. És ezt követően megint csend. Egy újabb évig. Akkor újra elkezdődik a néhány órás nyüzsgés. A kérészek megfigyelése egyébként meglehetősen bonyolult, hiszen egy adott helyen csupán néhány órán át figyelhető meg a rajzás, ha valaki lemarad, kénytelen más hely után nézni. Vagy várni egy évet. A World Press Photo által kiválasztott felvétel Tiszateleknél készült – a szerző egyébként nem érti, hogy miért éppen e mellett döntöttek a zsűritagok, mivel megítélése szerint a többi leadott kép ennél jobb volt. Hogy mégis mi foghatta meg a zsűritagokat? Talán az, hogy ilyen kérészrajzás csak nálunk figyelhető meg. Nagyon kevés kérészfaj produkál ugyanis nappal ilyen mértékű rajzást. A fiatal fotósnak szerencséje is volt, hiszen sokkal közelebb áll hozzá a sztorifotózás, mint egyetlen felvétel elkészítése.

Az április közepi amszterdami díjkiosztón a szokásoknak megfelelően a magyar fotós előadást is tart. Ott és akkor jelen lesz a szakma valamennyi nagyágyúja, a legnagyobb folyóiratok és szakmai szervezetek képviselője, a fotós cégek vezető emberei. Itt olyan kapcsolati tőkére tehet szert az ember, amelynek akár egy életre szóló hozománya lehet.

További célok bőséggel vannak – vallja meg a díjazott. Természetfotózás nélkül nem élhet, de életformának nem nevezné ezt a munkát, mivel sok egyéb dolog érdekli még. Például a hazai kökörcsinfajok nevezéktana.

Ö. Z.

Budaörsöt az áruháznyitás

siak a rendkívül olcsó elektronikai cikkek beszerzésére

eletti felirat

FOTÓK: TEKNŐS MIKLÓS

A gyalogosnak nagyobb esélye volt a célba jutáshoz

Nem akartunk hisztériát, az volt a célunk, hogy mindenki tudjon arról, hogy az új áruházban jó minőségű termékek jó áron kaphatók, és ez sikerült – mondta lapunknak *Anko Reijnders*, az Electro World kampányát szervező Leo Burnett reklámügynökség vezetője. Hozzátette: ügynökségük, valamint a médiatervezést és vásárlást lebonyolító SMG dolga az volt, hogy kidolgozzon és végrehajtson egy olyan stratégiát, amelynek révén minél több emberhez jut el az Electro World üzenete. Véleménye szerint az emberek félreértették az áruház árpolitikáját, mert nemcsak egy napig, hanem hosszú távon is olcsóbban kínálja a műszaki cikkeket. A rendkívüli érdeklődés az igazgató szerint azt is bizonyíthatja, hogy lehetséges Magyarországon a minőségi szórakoztató és háztartási eszközök árait a megszokottnál alacsonyabban tartani. A reklámcég három hónapja nyerte el a megbízást a kampányra, melynek csúcspontja kedd este volt, amikor a két kereskedelmi tévé összes esti reklámblokkjának az első spotját (reklámhelyét) lefoglalták.

EGY SZEM DIÓ.

Irta: ERDÉLYI TIBOR akadémikus.

Az a nagy, dúskoronájú öreg diófa akkor még csemete volt. A tanító úr nagy gonddal nevelte, ápolta. Úgy vigyázott rá, mint tulajdon két szeme világára. Volt is miért, mert hiszen ezidén gyümölcsözött először. Három szem dió volt rajta, valódi szép papirhaju dió.

— Az egyik az anyáé lesz, a másik Ilusé (nagy lány már, ő is egy egészet kap), a harmadik az enyém.

Igy rendezte el a tanító úr és jaj lenne annak, aki belékontárkodnék az ő végleges elhatározásába. Még a Marcit is külön előszedte, — béresgyerek volt az istenadta, a libákat hajtotta ki a zöldre — és szigorúan elprédikálta neki, hogy az a három szem dió senki másé, mint a tekintetes asszonyé, a tanító uré, meg az Ilus kisasszonyé.

— Ezekután pedig úgy vigyázz magadra, nehogy kisértésbe essél, mert oly igazán, mint ahogyan itten állok, mondom tenéked, hogy elvisz az ördög.

Attól a naptól kezdve Marci a hátsó ajtón hajtotta ki a libákat. A tanító úr pedig mindennap reggel bement a feleségéhez és örömmel ujságolta, hogy már nemsokára pattogzik a zöld burka. Egyik nap meg épen azzal állított be, hogy hát: holnap le fogjuk szedni.

Délutánra csúnya idő lett. Mintha az ősz előfutárja épen akkorra érkezett volna meg. Elsápadt a szép délután, felhős lett az ég, párás a levegő és úgy dörgött valamerre az ég alján, mintha Garibaldi száz ágyúja egyszerre szólalt volna meg. (Ezt a tanító úr mondta így, fiatal legénykorában hallotta egyszer valahol a Garda tó mellett.) Azután elkezdett zúgni a vihar, az országúton úgy hajlott a jegenyesor, mint a marokszedő lányok pacsirtadalos aratáskor.

A tanítóék bent kucorogtak a szobában, Marci kiszaladt a rétre libákért.

Alig ért ki, eleredt az eső. Először lassu csöppökben csöpögött, majd erősebben, erősebben, végre úgy ömlött az a sok víz, mintha dézsákból öntötték volna le felülről a magas égből.

Végre kiért. Akkor meg a libák nem akartak hazamenni. Itt-ott már pocsolyába gyűlt a sok eső, abban gágogva lubickoltak a fehér jószágok. Marci alig tudta őket onnan kizavarni.

Közelébb esett az elülső kapu, hát azon hajtotta be a kis béresgyerek a libákat.

A vihar most épenséggel dühöngeni kezdett, fákat döntött és csavart ki tövestől, ágakat tördelt, cserepeket tépett le a háztetőről.

Marci gyerek ázottan terelte be az aprójószágot. Egyszerre csak egy koppanást érzett a fejebubján, mire csodára elordította magát, úgy megijedt. Félkézzel megvakarta a fején a megütött helyet, azután meg széjjelnézett egy kicsit, hogy hát tulajdonképen milyen csoda is történt hát vele.

Hát Uram Istenem, ott látta a kis diófát, de azon se többet, se kevesebbet, csak pont két szem diót. No erre mégjobban megijedt, mint az elébb.

— Istenem, miért is jöttem errefelé. Most azt fogja hinni a tanító úr, hogy én téptem le.

Búsan hajtotta tovább a kis libahadat. Egyszerre csak roppant valami a lába alatt. Hej, de megörült ennek a Marci gyerek, mert az dió volt. De olyan laposra ellapítva, mint egy vadonatúj hat krajcáros.

Ezt most már igazán nem vihetem be a tanító urnak.

Szomorúan hajolt le érte és még az utolsó kis szilánkját is felszedte.

És mig az utolsó libát is bezavarta a baromfiudvarra, szepegve beszélt önmagához.

— Most már igazán meg köll ennem. De azontúl nincs is maradásom itt, mer' megmondta a tanító úr, hogy elvisz az ördög.

* * *

Éjszakára megint szép idő lett. A csillagok úgy ragyogtak, mint régen. A Marci gyerek kint ődöngött a mezőkön, kis kalapját szomorúan félrecsapta és búbánatosan rótta a maga utját.

— Hej, jóságos Isten, ne haragudj, de én elmegyek bakonyi betyárnak. El is határozta erős akarással. És hogy fogadalma még erősebb legyen, „bizony Istent" is mondott hozzá. Azzal azután a másik oldalára billentette a kis kalapot és nekiindult a Bakonynak.

A Marci legalább azt hitte. Hej, pedig de távol esett a Bakony attól a világtól, amelyikbe Marci ment. De hát ő azt gondolta, hogy a Bakony olyan nagy erdő, akármerre megy az ember, mindenfelé eléri.

Hajnalban már nem is látszott a falutornya.

No Marci, most már nem lát téged emberfia, amott egy szép galagonyabokor, ott bizvást elhálhatsz.

Le is feküdt, a tarisznyáját a feje alá rakta, de amiért a benne levő kenyér nagyon bökte, hát csak inkább maga mellé tolta és csendben elaludt.

Már az ég legtetején kódorgott a nap, mire Marcit felrugdosta valaki.

— Ki fia vagy, hé?

Nagyon megijedt a gyerek, azt hitte, a tanító úr keresi, hogy azt az egy szem diót számonkérje tőle.

— Megettem kérem szépen.

— Megettem? Furcsa név ez, öcsém. De hagyján, aztán tovább, mifajta? Jancsi, András, Pista, vagy mi?

Csak most eszmélt a gyerek.

— Marci a nevem, kérem szépen.

jelenet különösen megkapta a figyelmemet. A szds. úr cigarettára akart gyujtani, az aksi elnök buzogányával rávágott a pajzsára, szikrát csiholt, mellyel meggyujtotta a taplót, mert az aksok már nem használnak gyufát, legfeljebb az I. évesek.

Okt. 31. Ma van az első kimenőm. Kiválóan sikerült a kimenő ruhám: finom bőr, felette apró láncszemekből ing, tollas sisak, kard, szalon nadrág, nagyon elegáns. Mariska először nem ismert meg, de azután hangos örömkiáltással ugrott a nyakamba, melyet csakhamar a fájdalom sikolya váltott fel. Igen, mert a páncéling jobb és bal mellén egy-egy kiálló csúcs volt disznek. Hiába, minden fénynek van árnyéka.

Jun. 24. Ludovika ünnepély. Kiváló fényességgel ülték meg, a nézőtéren csak úgy csillogtak az ezüst sisakok, kócsagbokréták, ezüstös vértek. Volt szabadgyakorlat lándzsákkal, ugratások, új udvar, öklelés, kelevézhajítás stb. Azután jelenetek a történelemből: honfoglalás, cserhalmi ütközet. Végén úgy, mint ezelőtt 5 évvel, megrendezték a zárójelenetet. 24 aks. vonult fel betüs pajzsokkal és megalkották a régi mondást. A történelem megismétlődik! Ekkor az alkonyuló égen fantasztikus felhő jelent meg, mely megdöbbentően hasonlított egy puskához. Sok-sok régi tisztnek megcsillant a szeme és áhitattal mondták halkan maguk elé:

„*A történelem megismétlődik.*"

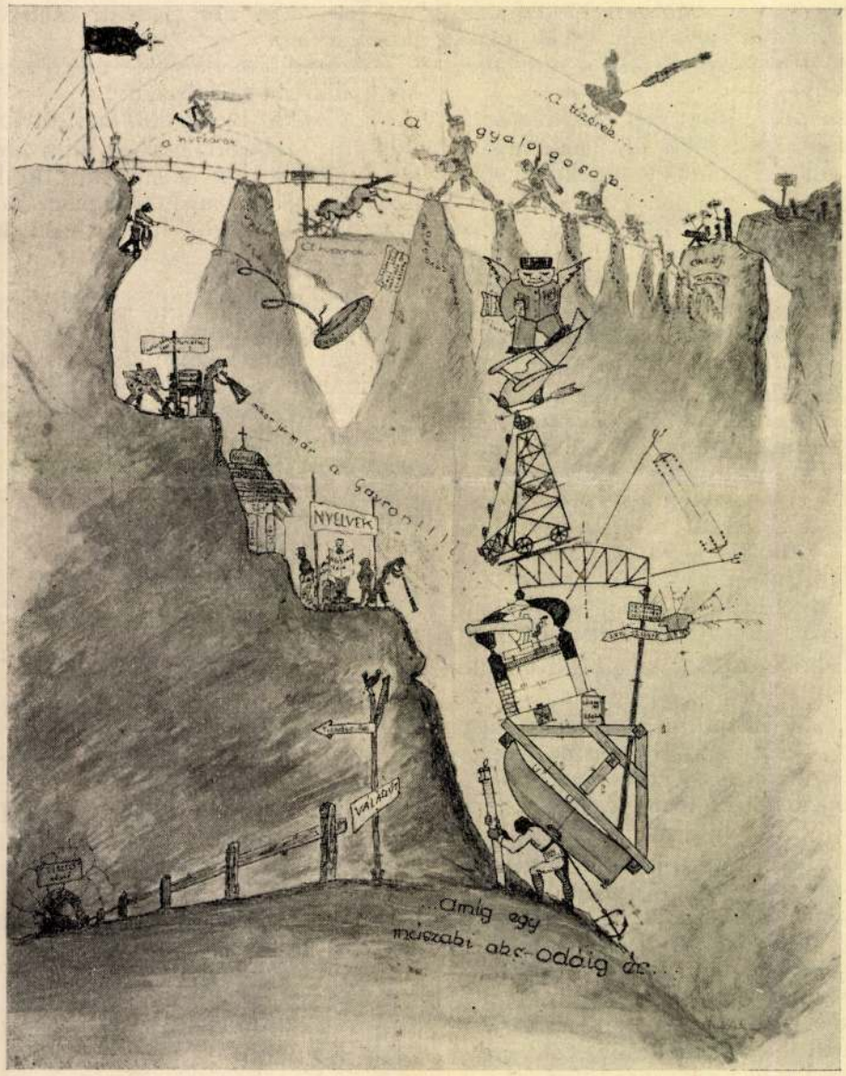

„Amíg a műszaki aks. eljut odáig . . . az aranycsillagokig . . ."
Rajzolta: *Szentpéteri K.* akadémikus.

Ludovikás Levente
1926. V. évf. 1. sz.

Szentpétery Kálmán
IV. évf. akadémikus:
A HÁBORU UTÁN. (Pasztell)

Ludovikás Levente
1926. V. cf. 1. n

Szentpétery Kálmán

Szentpétery Kálmán
IV. évf. akademikus:
HANGULATKÉP A LUDOVIKA PARKJÁBÓL

Ludovikás Levente
1926. V. évf. 1. sz.

Szentpétery Kálmán

Esti hangulat a Ludovika Akadémia parkjában,
Pasztell. **Szentpétery Kálmán** III. évf. akadémikustól.

Ludovikás Levente

1925. IV. évf. 1. sz.

Szentpétery. Kálmán

MMÉLKözl 1915.

tűzvédelmi szempontok — amivel íróink a felsőmagyarországi épületek tömeges ilymodorú átépítését indokolják meg — nincsenek kihatással, sőt ellenkezőleg, a szakaszos tetők helyett, melyek szervesen kapcsolódtak a pártázatos padlásfalakhoz, a gyakori tüzek miatt magas, a szomszéd tűzfaltól izolált befelé dülő tetőzeteket építettek, amelyek a homlokzat eredeti vízszintes architekturájára nem voltak tekintettel s így azok eredeti jellegének többnyire rovására vannak. Sok helyen láthatjuk ezeket a *később épített új tetőket* az attikafalak fölött kiemelkedni, a vápáknál pedig az attikafalakba utólagosan ütöttek rést a víz levezetésére (Bethlenfalva, Késmárk). A pártázatba szervesen illeszkedő lefolyónyílások pedig elvesztették eredeti szerepüket (Sandomir, Jaroszló).

A bethlenfalvi kastély padlásfalán belül láthatók még a nyomai a régi tetőzet gerendáinak. Később, a barok építőstíl már ezekhez az új tetőkhöz alkalmazkodik. Az attikafalak, mint azt nálunk Eperjesen és Csehországban főleg Tausban számos példán láthatjuk, már az új magas vályútetők szerves oromfalaiként jelennek meg, amire reneszánsz pártázatos homlokzatoknál példa nincsen.

Ami végül a német reneszánsz építés befolyását illeti, az még a németek lakta területeken is csak a XVI. század végén köszönt be és határozottan meg lehet különböztetni az északi reneszánsz oromfalképzést attól, mely a XVI. század közepén Csehországban, vagy Sziléziában kialakult (Magyarországon ilyenre példa egyáltalában sehol nincsen). Míg amazt németek csinálták s a középkori ízlés jellegével összeolvadt tipikus formákat hoztak létre, addig Csehországban és Sziléziában sokáig olasz építők dolgoztak, akik csak itáliai reneszánsz részletekkel borították a középkori idomokat.

Az olasz lapos fedelek mintájára, az olasz vízszintes párkánylezárás lehetővé tételére szerkesztett „grabendach"-rendszer úgy látszik nem bizonyult megfelelőnek az északi esős, havas klimában, de helyenként a középkori tradiciók is erősebbek, azért főleg északibb vidékeken megőrzik a magas tetőzetet. Ilyenkor felmerül a tetőoromfalak kiképzésének szüksége. Ezeket azután a lapostetejű házak oromzatainak karakterében, de a német reneszánsz oromfalak (Giebel) szerkesztési elvéhez hasonlóan alakították. A keleti eredetű, ritmikus tagozású vízirányos párkánycsipkézetnek az északi tetőalakításokkal való ilyetén összeházasítása a csúcsíves hagyományoknak az olasz ízléssel szemben tanúsított nagy ellenállásának az eredménye.

Tévedés volna azonban ezeket a csehországi korai műemlékeket a reneszánsz építésnek németalföldi mintáira visszavezetni, ahol a középkori homlokzatokon ugyanazon indító okokból egy hasonló, de sajátságosan gótizáló, germán szellemű típus fejlődött ki, mely a reneszánsz építésnek az egész német birodalomban nemzeti sajátosságát eredményezte. Ezeknek a visszahatása itt csak később jelentkezik.

Az északnémet reneszánszot német mesterek csinálják és ott az oromfalakon a csúcsíves ízlés reminiscenciái sajátságos hatásúak, itt egyszerűen az olasz mesterek itáliai részletekkel borítják a gótikus idomot. Amaz pregnáns germán szellemű alakítás, ez derűs olasz leple középkori csúcsíves szerkezeteknek.

Élelmiszerforgalmunk és a jéghiány!

Az idei télen csak január végén és február elején uralkodott erősebb fagy. Ettől az alig egy hétig tartó hideg időjárástól eltekintve, nagyon enyhe telünk volt, úgy hogy minden gazdának és húsiparosnak nagyon kellett sietni a tejgazdaságához, illetőleg iparához szükséges jégmennyiségnek idejében való befuvarozásához.

Ennek a munkának elvégzése sok helyütt nehézségbe ütközött, mert a munkaerő nagy része a harctéren van, a rendelkezésre álló fuvarok száma szintén megcsappant. A vasúti forgalmi viszonyok mellett arra sem lehetett gondolni, hogy távolabb eső, magasan fekvő hegyi tavak jege szolgáljon a jéghiány pótlására, úgy hogy ebben az esztendőben főleg mesterséges jégre és hűtőgépek termelésére vagyunk utalva.

Az utolsó jégszegény tél az 1909—1910-iki időszak volt, igaz, hogy azóta nagy haladás történt az országnak mesterséges jég- és hűtőgépekkel való ellátása terén, hiszen csak magának az 1910. évnek folyamán több mint ötven mesterséges jéggyár és hűtőberendezés létesült, s ezek száma az utána következő években is gyarapodott, de ezeknek a telepeknek túlnyomó része, főleg pedig azok, melyek 1910-ben létesültek, községi volt, melyeket egyes vidéki városok állítottak fel abból a célból, hogy saját húsiparosaikat és tejcsarnokaikat jéggel elláthassák. Ma már az ország legtöbb nagyobb helységében van jéggyár, kisebb község élelmezésénél pedig szükség esetén a jég használata teljesen el is kerülhető, mert a tej mindjárt fejés után a fogyasztóhoz kerül, a mészáros pedig a frissen vágott húst árúsítja.

Nagyobb gondot a jéghiány ott okoz, ahol nagyobb mennyiségű élelmiszer tárolásáról, vagy azoknak nagy távolságra való szállításáról van szó, azaz a nagy városok, jelenleg pedig a hadsereg élelmezésénél is. Az ez idei jéghiányt különösen súlyosbbítja az a körülmény, hogy a háborúban álló hadseregnek egészséges élelemmel való ellátásáról kell gondoskodni, ez pedig gazdaságosan és egészségügyileg kifogástalanul csakis jég, illetőleg hideg alkalmazásával történhetik. Példaképpen vegyük tekintetbe azt, hogy egy vasúti kocsiban 12 élő ökör szállítható, míg egy ugyanilyen méretű vasúti hűtőkocsiban 67 ökör húsa, vagyis több mint az ötszörös mennyiség tér el. Ha módunkban lett volna Przemysl második körülzárása előtt a oda élő állatot szállító 9 vonat helyett ugyanannyi hússal megrakott hűtőkocsikból álló vonatot szállítani, akkor a várnak nem 88 napra, hanem több mint egy évre való húselesége van.

Jelentékenyen növeli az idei jégszükségletet a hadikórházak nagy száma, egyrészt az élelmezési, másrészt orvosi célokra. A háború következményeként várható járványok leküzdésénél a jég megfelelő használata szintén igen fontos.

A lakosság és a hadsereg élelmezésében nálunk a vasutak játszák a főszerepet. A rajtuk lebonyolódó élelmiszerforgalom részére ugyan már meglehetős számú jéggel hűthető vasúti kocsival rendelkezünk főleg, ha a sörgyárak hűtőkocsijait is számításba veszszük, csakhogy azoknak kellő kihasználását főleg az a körülmény akadályozza, hogy élelmiszereink túlnyomó mennyiségét kisgazdák termelik, kik idei jégszükségletüket nem pótolhatták távolabbról hozott jéggel, vagy idejében beszerzett hűtőgéppel.

A nagy városok, és jelenleg a hadsereg élelmezése céljából szükséges élelmi szerek összegyűjtésére az egész országra kiterjedő szervezetre volna szükség, mely elősegítené az élelmiszereknek egyes központokba való egyesítését, ahonnan azután azok szétosztását megfelelően irányíthatnák. Az élelmiszerszállítás épp említett szervezete alig létesíthető Magyarországon másképpen, mint vasutakkal kapcsolatosan. Vizsgáljuk már most azt, hogy milyen intézményeket kellene létesítenünk abból a célból, hogy a vasutak útján a hadsereget háború esetén fennakadás nélkül élelmezhessük, másrészt pedig, hogy békeidőben a rendes élelmiszerforgalmunkat pontosan kiszolgálhassuk.

Vasutakon lebonyolított legnagyobb élelmiszerforgalma az északamerikai Egyesült-Államoknak van. Erről az 1913. évi chicagoi hűtőipari kongresszuson volt alkalmam meggyőződni, de egyúttal azt is tapasztaltam, hogy a gyakorlatilag gondolkozó amerikaiak

Szentpétery Károly id

élelmiszereik szállítására csaknem kivétel nélkül nagyon egyszerű hűtőkocsikat, esetleg csupán jól szigetelt vasúti kocsikat használnak, de kiváló gondot fordítanak arra, hogy az élelmiszerek szállítására szolgáló vasúti kocsikat már az árú beraktározása előtt, vagy rögtön a beraktározás után az árúval együtt mesterséges hideg légáramlattal lehetőleg gyorsan lehűtsék és ilyen állapotban bocsássák útnak. Efféle előzetes áthűtés esetén még a legkényesebb igényű gyümölcsfajok is veszteség nélkül szállíthatók, még akkor is, ha a gyümölcsöt teljesen éretten szedték le fájáról. Az ilyen fán érett gyümölcsnek pedig nagyobb az értéke, mert szebb színű, ízletesebb és zamatosabb, mint a félig érett állapotban szedett gyümölcsé. A gyümölcsnek élelmiszer gyanánt értékesítése főleg az idén bírna különös fontossággal, mert a friss gyümölcs a háborús viszonyok következtében előállott élelmiszerhiány pótlására kiválóan alkalmas. Az élelmiszerszállítmányokat a vasúttársaságok által létesített jégállomásokon hűtik le, vagy természetes jéggel, vagy hűtőgéppel. Ezek az állomások átfutó szállítmányok hűtőkocsijainak jéggel való pótlását is végzik.

Amerikai tapasztalataimat hazai viszonyokra alkalmazva az a meggyőződésem, hogy a hadsereg élelmezését legsímábban olyan módon bonyolíthatnók le és élelmiszerforgalmunkat, továbbá élelmiszerkivitelünket eredményesen olyan módon fokozhatnánk, ha azok fejlesztését vasutaink, illetőleg a magyar királyi államvasutak olyan módon támogatnák, hogy amerikai nagy vasúttársaságok mintájára alkalmas helyeken hűtő- és jégállomásokat létesítenének és ezúton lehetővé tennék azt, hogy kistermelőktől származó kisebb mennyiségű élelmiszerek is előhűtött vasúti hűtőkocsiba rakva szállíthatók és így veszteség nélkül értékesíthetők legyenek. Ez a körülmény főleg a mi viszonyaink mellett elsőrangú fontosságú, mert minálunk sem a gyümölcstermelés, sem a tejtermelés, továbbá a baromfinevelés és hízlalás nincsen olyan nagy cégek kezében, melyek saját erejükből megfelelő hűtőberendezést létesíthetnének és az árúnak elszállítás előtt való kellő előhűtéséről gondoskodhatnának.

Ezeket a jégállomásokat az ország némely rész ben természetes jéggel töltött jégvermekkel kapcsolatban is létesíthetnék, a legtöbb esetben azonban mesterséges jéggyárakat és hűtőberendezéseket kellene építeni, de ezek felállítása sem okozna olyan nagy nehézséget, mint az talán első pillanatra látszik, mert azok üzemét nagyon könnyen beilleszthetnék a vasutak meglévő üzemeibe; esetleg talán úgy, hogy a jég- és a hűtőállomásokat mindenkor nagyobb vízállomásokon, azokkal kapcsolatosan állítanák fel, mert ezeken a helyeken a jéggyártáshoz szükséges három főkellék úgymint víz, hajtő-erő és gépkezelő személyzet többé-kevésbbé amúgy is rendelkezésre áll. Ezeken a helyeken kisméretű jéggyár is kedvező üzleti eredménynyel dolgozhatna, annál is inkább, mert a jéggyártáshoz szükségelt hűtővíz csupán körülbelül tíz fokkal melegszik fel és teljesen tiszta marad, úgy hogy a lokomotívok kazánjainak táplálására még alkalmasabbá is válik. A kellő módon megválasztott vasúti vízállomásokkal így az egész országot egyenletesen elosztott jéggyárakkal láthatnánk el, melyek bármely irányban haladó élelmiszerforgalom részére előhűtő, vagy jégtöltő állomásokul szolgálhatnának és így háború esetén a hadsereg élelmezését, békében az élelmiszerforgalmat és kivitelt jelentékenyen elősegítenék.

Ezek a jégállomások nemcsak az élelmiszerkereskedelemben játszanának fontos szerepet, hanem higienikus szempontból is nagyon üdvösek lennének, mert egy-egy környék higienikus jéggel való ellátására szolgálhatnának. Végül a vasút szempontjából nézve a dolgot, mint üzleti vállalkozás is előnyös volna a jégállomások létesítése, mert mint több amerikai vasút példája mutatja, az ilyen jégállomások létesítésével és kellő számú vasúti hűtőkocsi beállításával némely vasúti vonalnak élelmiszerforgalma annyira megnövekedett, hogy az a vasút teljes forgalmának több mint egy ötödrészét alkotta, nagy mértékben hozzájárulván az illető vasúttársaság üzleti eredményének emeléséhez.

Magyarország mezőgazdasági állam és így minden alkalmat és eszközt meg kell ragadnunk annak az elérésére, hogy mezőgazdasági terményeinket minél jobban értékesíthessük és megmentsük azokat a milliókat érő élelmiszereket, melyek élelmiszerforgalmunk hiányai következtében évről-évre vagy teljesen elromlanak, vagy csak másodrangú célra valódi értékükön alul értékesíthetők. Különösen megfontolandó ez a körülmény a mostani háborús időben, amidőn minden élelmiszernek nagyon nagy az értéke és így még nagyobb nemzetgazdasági veszteséget jelent mind az az élelmiszer, mely mostoha szállítási viszonyok, vagy megfelelő hűtőberendezések hiánya következtében kellőleg nem értékesíthető. *Hollerung Gábor.*

VEGYESEK

Személyi hirek.

Katonai kitüntetés. Ő Felsége *Biró* Elemér cs. és kir. távirdaezredbeli zászlóst a II. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntette ki. — Ő Felsége *Csikvándi* Ödön 39. tábori tüzérezredbeli tartalékos főhadnagyot az ellenséggel szemben kitünő szolgálatáért a legfelső dícsérő elismeréssel tüntette ki. — Ő Fensége Ferenc Salvator főherceg Ő Felsége nevében *Tóbiás* Károly műszaki tanácsost a sebesültszállítás terén kifejtett tevékenységéért a II. osztályú hadiékítményes vörös kereszttel tüntette ki.

Katonai kinevezések. Ő Felsége *Villányi* Ármin tartalékos hadnagyot a tüzérségnél főhadnagygyá, ifj. *Wilheim* Gusztáv kassa-oderbergi vasúti gépészmérnököt, tartalékotüzérhadnagyot, a cs. és kir. vasúti ezrednél főhadnagygyá, *Biró* Elemér cs. és kir. távirdaezredbeli tartalékos zászlóst hadnagygyá nevezte ki. — A m. kir. honvédelmi miniszter a cs. és kir. 7. hadsereg parancsnoksága által *Kőrös* László és *Cukor* Sándor népfölkelő mérnököket a 1. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, a cs. és kir. 5. hadsereg parancsnoksága által *Halász* Pál és *Freund* Dezső népfölkelésre kötelezett polgári mérnököket és *Székely* István népfölkelő mérnököt az 1. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, a cs. és kir. hadseregcsoport parancsnoksága által *Perlesz* Sándor és *Sipos* Béla népfölkelő mérnököket a 9. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, *Szanditz* Ernő népfölkelésre kötelezett polgári mérnököt, *Gellért* Sándor, *Schwartz* Zoltán, *Novák* Ede, *Propper* Vilmos és *Dénes* Miklós népfölkelő mérnököket az 1. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, *Megyeri* Ferenc népfölkelő mérnököt a 4. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, a cs. és kir. délnyugati arcvonal parancsnoksága által *Klosovsky* Ernő népfölkelő mérnököt a 18. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, *Machovich* István népfölkelő mérnököt, az 1. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, *Farkas* Jenő népfölkelésre kötelezett polgári mérnököt az 1. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, *Remenyik* Andor népfölkelésre kötelezett polgári mérnököt a 13. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában, a Balkán-haderők hadseregparancsnoksága által *Diumich* Gyula, *Gellért* Oszkár, *Kornis* Ferenc, *Molnár* Albert, *Német* József, *Negeboren* Henrik, *Sorger* Arnold és *Vértes* Albert a pétervaradi hadmérnöki igazgatósághoz beosztott népfölkelő mérnököket a háború tartamára népfölkelő mérnökhadnagyokká nevezte ki.

Halálozás. Királyhelmeci id. *Szentpétery* Károly, Nagykőrös város volt főmérnöke 1915. évi augusztus hó 17.-én, életének 80.-ik évében Nagykőrösön elhúnyt.

Tervpályázati bíráló bizottság. A sepsiszentgyörgyi törvénykezési épület és fogház tervpályázatának bíráló bizottsági tagjai: az igazságügyminisztérium részéről *Dusócky* Károly és *Záborszky* István, a kereskedelemügyi minisztérium részéről *Berczik* Gyula (pótlótag *Reischl* Ferenc), az igazságügyi minisztérium megbízásából *Hauszmann* Alajos, az Egylet részéről *Nagy* Virgil (pótlótag *Rerrich* Béla).

Lejáró tervpályázatok.

Figyelmeztetjük t. tagjainkat, hogy — választmányunk 505.-ik rendes ülésének határozata értelmében — Egyletünk csak olyan pályázatok bíráló bizottságába küld ki bírálókat, amely pályázatok megfelelnek a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr 79049/1908. sz. a. kelt tervpályázati szabályzata rendelkezéseinek. Egyszersmind elvárja a választmány tagjainktól, hogy mint pályázók, vagy mint másoktól felkért bírálók is csak az ilyen tervpályázatokon vegyenek részt.

Választmányunknak a tervpályázati szabályzatokat illető határozatai a Közlöny 1913.-ik évf. 232., Ügyrendünk 8. § 13. *c)* és 14. pontjainak idevágó rendelkezései pedig a Közlöny 1913. évf. 108. lapján olvashatók.

Az építészeti tervpályázatok szabályzata kapható az Egyleti irodában. Ára (a postabéren kívül) K —·30.

A tervpályázati szabályzatnak megfelelő tervpályázatok:

1915. okt. 1. Egyleti kispályázat. I. díj 700 K, II. díj 450 K, III. díj 250 K (33).

1915. okt. 1. Vbl-pályázat. I. díj 350 K, II. díj 200 K, III. díj 150 K (33).

1915. okt. 18. A sepsiszentgyörgyi törvénykező épület és fogház tervpályázata. I. díj 2100 K, II. díj 1400 K, III. díj 700 K (31).

1916. máj. 1. Erzsébet-emlékmű tervpályázata. Díjak összege: 60.000 K, 3000—6000 K-ig emelkedő díjelosztásban.

(Bizonytalan időre elhalasztva.) Mezőberényi ág. hitv. ev. egyház tervpályázata templom építésére. I. díj 2000 K, II. díj 1500 K, III. díj 1000 K.

A tervpályázati szabályzatnak meg nem felelő tervpályázatok:

Zombor szab. kir. város székházának kibővítésére hirdetett pályázat.

Megjegyzés. A zárójelekben levő számok Közlönyünk ama számait jelentik, amelyekben az illető tervpályázat hirdetése fellelhető.

Szentpétery Kálmán

ny. repülő főhadnagy

alakrajzot tanul

I. évf.

l. Budiparrajzisk

1934-35. 27. e.

528. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Ács Gézának
kiadott könyv-
vek jegyzése

A beadv

Melléklet

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Szentpétery Kálmán

I

Budapest

1935-36. 37 l.

MDK

Szentpétery Kristóf, festőm.

Salviák, paszt.

Gödöllői parkból, of.

Öreg törzsek az erdő szélén, of.

Fiatal nő képmása, szobor

Pécsi Képzm. és Műbar. Társ. kiáll. 1927. nov.

6. l.

Szentpétery Kristóf

MDK

művészeti szakbis. rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Térs. kiáll. 1938. jun.

MTK

Szentpétery Kristóf

művészeti szakíró, rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Szentpétery Kristóf

Plakett, gipsz

Bubosvöcsök, gipsz

Gödöllői parkrészlet, of.

Pécsi Képzm. és Mübar. társ. kiáll. 1927. nov.

6.1.

MDK

Szentpétery Kristóf, festőm.

Weissenkircheni utca, of.

Duna Upsnél, of.

Utca Spitzbők, of.

Pécsi Képzm. és Műbar. Társ. kiáll. 1927. nov.

6. l.

MDK

Szentpétery Kristóf, festőm.

Erdő mélye, of.

Erdei tisztás, of.

Esős hangulat, of.

Pécsi Képzm. és Mübar. társ. kiáll. 1927. nov.

6. l.

MDK

Szentpétery Krisztóf, festőm.

Aggstein, of.

A kis indián, of.

Tanulmányfej, of.

Pécsi Képzm. és Mübar. társ. kiáll. 1927. nov.

6. l.

Szentpétery Kristóf

Olasz tájképei mellett egy portréval is sze-
repel a pécsi képzőm.kiallitasan.

Cikk: A pécsi képzőm. és műbarátok társ.
kiallitasa.

Képzőművészet, 1932. 108.l.

Szentpétery Kristóf

festő

1.

Pécsi kiáll. 1928 őszén

G Y U L A TITKÁR URNAK!

B U D A P E S T .

e miatt csak most küldhetem az egyház
lás köszönetét. A magam részéről örömködéseddel beirtad nevedet templomunk
i fogok arról, hogy az kellőképpen le-

azonnal postára tétettem egy ujságszám a folytatást. Egyszerre akartam a
gy.

jól érezted magadat nálunk. Házigaz-

Szentpétery Kristóf

l.

Pécsi kiall. 1930

sav

NAGY ZOLTÁN
ÉS
SOMORJAI IMRE
VI. ÉVES
GRAFIKUSOK.

Szentpétery Kristóf

festő

Weissenkirchen-i
utca c. képe a pé-
csi városi múzeum-
ban

Fejes 1927

40-f.

IIIq OSZTÁLYÚ

a M.Á.V.

Pályaszám

Oldal

Fő

Magas nyomású dugattyu átmérő	485 m/m	Tűzcsövek száma	
Alacsony - - - - - -	700 -	- - hossza a csőlemezek között	
Dugattyu löket	650 -	- - külső átmérője	
- - felületek aránya	2,41	- - vízzel érintkező felülete	
A kerekek átmérője	1440 m/m	A tűzszekrény fűtőfelülete	
Engedélyezett gőzfeszély	13 kg/cm²	Összes fűtőfelület	
Legnagyobb vonóerő	cca 6000 kg	Teljes tengelytáv	
Rostély felület	2 m²		

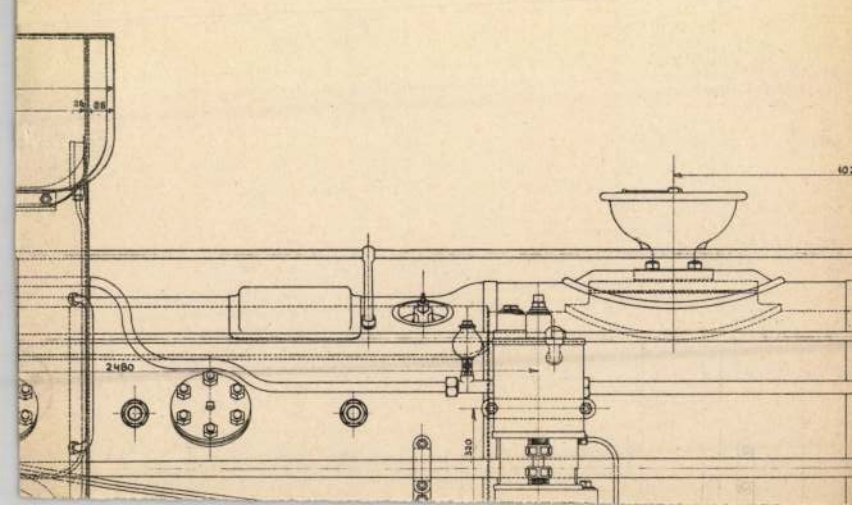

Pécsi kiáll. 1933. nyár

Szentpétery Kristóf

SZENTPÉTERY KRISTÓF

177. Viharos tenger, olajf. ..... 300 P
178. San Remoi utca, vízf. ..... 60 "
*179. Arckép, olajf. ..... mgt.
*180. M. G. úr arcképe, olajf. ..... mgt.

(3)

A hiányzó lapokon (a következő képek voltak:

Engelné Bayersdorf Erna:

Néger fej
Neanderthali ősember
Homo uetimus

Szentpétery Kristóf

Pécsi kiáll. 1936. jun

tavassi kiáll-

Vaddisznóhajtás, olajf

Dürgés, olajf.

Cvick, olajf.

Mecseki reggel, olajf.

Völgyi rét, olajf.

Öreg fa, olajf.

Patak parton, olajf.

Kivánesi, olajf.

Őzcsalád, olajf.

Szentpétery Kristóf

Pécsi KNT 1928

Aew. kiadás

14 l.

Vászon, olaj, 136×101 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 471. szám.

HABSBURGI MÁRIA DOROTTYA
(1867—1924)
Madonna Jézussal
Vászon, olaj, 102×64 cm. (20. szoba.)
Simor prímás számára készült.
Maszlaghy II., 564. szám.

PACZKA FERENC (1856—1925)
Simor prímás arcképe
Jelezve lent jobbra: Paczka Ferenc, 1881.
Vászon, olaj, 112×75 cm. (Folyosó.)
Simor prímás rendelte.
Esztergom, I., 1874., 16. szám. — Maszlaghy II., 116. szám. — Gerevich PA, 253. l.

XIII. Leo arcképe
Vászon, olaj, 135×100 cm. (Lépcsőház.)
Simor prímás megrendelésére készült.
Maszlaghy II., 465. szám.

SZOLDATITS FERENC (1820—1916)
Simor, mint győri püspök
Vászon, olaj, 91×61 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 481. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — Gerevich PA, 253. l.

Szentpétery Kristóf

l.

Pécsi KMT 1929

tav. kiáll

12. l.

Maszlaghy II., 313. szám.

PETTENKOFEN, AUGUST VON (osztrák festő, 1822—1889.)

Istálló

Fa, olaj, 13×18 cm

Gróf Keglevich István gyüjteményének bécsi árverésén Simor prímás vásárolta.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850 .l. — Maszlaghy II., 290. szám. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei; Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. — Lepold—Homor 97 l. — Gerevich: PA, 250. l. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l.

POLLAK, JAN (német festő, meghalt 1519)

Szent Julietta vértanúsága (156. kép)

Fa, tempera, 120×107 cm.

—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 674. l. (Wolgemut.) — Maszlaghy II., 42. szám (Wolgemut.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. (Meister des Hausbuchs) — Lepold—Lippay 56. (Wolgemut.)

RAFFALT, IGNAZ (osztrák festő, 1806—1857)

A *Vág völgye.*

Fa, olaj, 47×68 cm.

Jelezve lent balra: Raffalt 1853.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám.

Szentpétery Kristóf

Lásd

Pecsi muzeét

1941. 103. l.

MDK

Szentpétery Kristóf

Pécsett a Nőegylet palotájában rend.kiállitá-
son (1927.márc.13-tól 20-ig) képviselte a pé-
csi festők művészetét.

Felvinczi Takács Zoltán: Kiáll. Pécsett.

Magy.Művészet, 1927. 165-166.lap

MDK

Szentpétery Kristóf

választmány: rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Szentpétery Kristóf

művészeti szakbizottsg. : rendes tag

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

MDK

Szentpétery Kristóf, festő, Pécs

Pécsi Képzőmüv. és Mübar. Társ. kiáll. 1937.májó

Szentpétery Kristóf

MDK

Müvészeti szakbiz. rendes tagja

Pécsi Képzm és Mübar. Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Szentpétery Kristóf

a választmány rendes tagja

Pécsi Képzm és Műbar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Szentpétery Kristóf pécsi festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm. és Mübar, Társ. 23.kiáll. 1938. jun.

mDK

Szentpétery Kristóf, festöm.
Pécs.

Tájkep. olf.
Erdö mélye. "
Zivatar. "

Nemz. Szal. 388.kiáll.
Képzömüvészek tidéki Szövetségének I.kiáll.
1928.jan. Kat.

MDK

Szentpetery Kristof, festőm.

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága.

A zsüri tagja.

Nemz. Szal. 338. kiáll.
Képzőművészek vidéki Szövetségének I. kiáll. Kat.
1928. jan.

mD K

Szentpétery Kristóf, festöm.

Pécsi Képzömüvészek és mübarát
választmányának tagja.

Nemz.Szal. 388.kiáll.
Képzömüvészek vidéki szövetségének I.kiáll. Kat.
1928. jan.

MDK

Szentpétery Kristóf

Kárpátok ura, of.

Pécsi Képzőm.Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

MDK

Szentpétery Kristóf /Pécs/

Tájképei,a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiallitasan.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiall.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

MDK

Szentpétery Kristóf

San Remoi-utca II. sz.rajz

San Remoi-utca, sz.rajz

Alkony, of.

Pécsi Képzőművészek és Mübarátok Társ.

Pécs, 1931. dec. 3-4 l.

Ő volt a főbószorkány A

- Nagyon későn jö

* Hát azt mongya:

T

Szentpétery Kristóf, festöm.

"Háborgó Adria" c. képe nagyszabásu munka.
"Kék Adria", /A müvész kedvenc munkája/.
"Calle Sant Donato"
"Calletta Pazzini.
"Zárai udvar"
" Két"Vellebit"

Nikelszky Géza: A pécsi képzömüvészek öszi tárlata.
Pécsi Vigadó.-Emlékkiáll. Wéber X.F. képeiből és a
Gebeaur-Martyn festöisk.növ.-nek munkáiból.
Dunántul.1929.okt.20. 8.1.

Szentpétery Kristóf

festő

meghalt 1941 Pécsen

2.

Pécsi kiáll. kat.

1941. őszi kiáll.

8. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

191 3 évi 14221 számv. sz.

XIII ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Nagyméltóságu

báró Fors

a Müemlékek Or

SZENTPÉTERY KRISTÓF M. G. ur arcképe 6/9

SZENTPÉTERY KRISTÓF

Mellszobor 6/9

Pécsi kiáll. 1932. tav.

SZENTPÉTERY KRISTÓF

Tengerparton 6/9

Szentpétery Kristóf

Szentpéteri Kristóf

pécsi festő

meghalt 1941-ben

Pécsi Kiáll. Eat.

1942. őszi

kiáll.

MEGHÍVÓ

Budapest Székesfőváros Történeti Múzeumának

Fővárosunk 1800—1873 között

című helytörténeti kiállítása 1948. évi július hó 3-án, szombaton déli 12 órakor nyílik meg a Károlyi-palotában (Egyetem-utca 6.)
A kiállítás megnyitására szíves megjelenését kérem.

Budapest, 1948 július 1.

Bogdán József

polgármester

Budapest székesfőváros házinyomdája — 110298

Szentpétery Kristóf

festő

Katona volt, legutóbb
alezredesi rangban.
meghalt 1942 v. 1943 (?)
Pécsett.

Nikelszky Géza
közlése 1957.
nov. 23

A várbásty

kötelek megvételére vonatkozóla

árajánlatot tenni, mely szerint

18.- azaz tizen

átvenni.

Szentpétery Kristóf

kell. kisáll. Pécs
Nőegylet. 1925. nov.

Nikp. kisáll

Szentpétery Kristóf

SZENTPÉTERY KRISTÓF

113. Bánya tető, olajf. ..... 200 P
114. Két rózsaszál, olajf. ..... mgt.

Pécsi kiáll. 1933. Tél

84. Balaton, olaj ..... 80 P
85. Mecseki téj, olaj ..... 50 "
86. Tájképtanulmány, olaj .....
87. Tanulmányfej, olaj .....

Szentpétery Kristóf festő

Magyar Művészet, 1927

162-168.o.

Felsőnémeti Takács Zoltán: kiállítás Pécsett

Szentpéteri Kristóf

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társaságának őszi tárlata alkotásával szerepel. –

Magyarország
1937 X. 30.

Szentpétery Kristóf festőművész

Pécsi
Képzőművészek és Műbarátok Társaá-
ga ötödik tárlatán Pécsett szerepelt.

NM. 929. X. 22.

Szentpétery Kristóf festőművész

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága ötödik tárlatán a Vigadóban szerepelt.

M.929.X.22.

SZENTPÉTERY KRISTÓF

Mellszobor 6/9

SZENTPÉTERY KRISTÓF M. G. ur arcképe 6/9

SZENTPÉTERY KRISTÓF

Tengerparton 6/9

Szentpétery Kristóf

MDK

Szentpétery Kristóf, festöm.

közel 22 képe mintegy önálló csoportot képez.
A Dalmát tengerparton nyaralt idén a müvész, idejét
jó dolgok létrehozására forditotta.

Nikelszky Géza: A pécsi képzömüvészek öszi tárlata.
Pécsi Vigadó.-Emlékkiáll. Wéber X.F. képeiböl és a
Gebeaur-Martyn festöisk.növ.-nek munkáiból.
Dunántul.1929.okt.2o. 8.1.

MDK

Szentpétery Kristóf, festő.-szobrász

Tengerparton,	sf.
140. San-Remoi utca,	"
141. San-Remoi utca,	"
Halászhajók,	"
M. G. úr arcképe,	"
Modern dekoráció,	vizfestm.
Mellszobor,	gipsz.

Pécsi Vigadó. – A Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. – X. kiall.
1932 III. 27. – IV. 5. – Kat. 23. l.

MDK

Szentpétery Kristóf, festő

Gödöllői parkból, festm.
Barock szobor, "
Öregek, "

Nikelszky G: Pécsi képzőművészek őszi kiáll. Dunántul, 1928. nov. 4. 9 l.

MK

Szentpétery Kristóf

Tarajos hullámok, festm.

Nikolsky G: Pécsi képzőművészek ...tárlata...
Dunántul, 1930. nov. 23. 8 l.

MK

Szentpétery Kristóf, Pécs

Tájkép, olaj
Erdő mélye, olaj
Zivatar, olaj

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. H. Szal.
1928. jan. 11 l.

Szentpétery Kristóf

MDK

Olasz utcarészlet, festm.
Andris, festm.
Alkony, "

Nikelszky: Pécsi képzőművészek képkiáll.
Dunántul, 1930. ápr. 20. 9 l.

MDK

Szentpétery Kristóf

Szalviák, paszt.
Fatörzs, olaj
Tanulmányfej, olaj
Tarajos hullámok, olaj

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. VII. kiáll.
1930. nov. 7 l.

MDK

Szentpéteri Kristóf **pécsi festő**

Dunántul 1931. dec. 20. A pécsi képzőművészek
téli tárlata.

MDK

Szentpétery Kristóf

Tengerparton, olaj
San-Remoi utca, "
" " " "
Halászhajók, "
M.G. ur arcképe, "
Modern dekoráció, vizf.
Mellszobor, gipsz

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1932, márc. 23 l.

EDK

Szentpétery Kristóf

Tópart, festm.
Napraforgók

Nikelszky Géza: Tavaszi képtárlat a Vigadóban.
Dunántul, 1929. márc. 24. 7 l.

MDK

Szentpétery Kristóf

Aggstein, olaj
A ős indián, "
Tanulmányfej, "
Erdő mélye, "
Erdei tisztás, "
Esős hangulat, "
Weissenkircheni utca, olaj

Pécsi Képzőművészek és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs, 1927. nov. 1.

MDK

Szentpétery Kristóf

Duna Upsnél, olaj
Utca Spitzből, "
Salviák, paszt.
Gödöllői parkból, olaj
Öreg törzsek az erdő szélén, olaj
Fiatal nő képmása, szobor

Pécsi Képzőművészek és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs,
1927. nov. 6 1.

MDK

Szentpétery Kristóf

Plakett, gipsz
Bubosvöcsök, "
Gödöllői parkrészlet, olaj

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1927. nov. 6 l.

MDK

Szentpétery Kristóf
Zivatar, festm.

Megnyitották a vidéki képzőművészek első nagy tárlatát. Dunántul, 1928. jan. 8. 2 l.

Szentpétery Kristóf festőművész. Pécs

MDK

Pécsi Képzőművész. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1936. jun. 12 l.

Szálka /Tolna/

R.k.templom, homlokzati toronny
Háromboltszakaszos hajó, négyze

/Stippek József, 1945/

MDK

Szentpétery Kristóf

Mecseki reggel, olaj
Völgyi rét, "
Öreg fa, "

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 18 l.

MDK

Szentpétery Kristóf

Vaddisznóhajtás, olaj
Dürgés, olaj
Cvick, olaj

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 18 l.

Tevel (Tolna)

R.k.templom, homlokzatból fél
res homlokzat hegedüablakokka
Szt.József szobrával, Négybol
Épült 1797-ben.

(Szerecz Péter: Magyarország mű

MDK

Szentpétery Kristóf

Patak parton, olaj
Kiváncsi, "
Őzcsalád, "

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 18 l.

MDK

Szentpétery Kristóf

Pécsi Képszm. Társ. bpesti kiáll. Dumántul, 1928.
jan. 15. 5 l.

MDK

Szentpétery Kristóf festő, Pécs

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

Szentpétery Kristóf

MDK

Weissenkircheni-utca

A pécsi muzeum képvásárlása. Dunántul, 1927. dec. 1o. 1o 1.

MDK

Szentpétery Kristóf

Weissenkircheni utca

Beszámoló a pécsi képzőművészek tárlatáról.
Dunántul. 1927. dec. 18. 14 l.

Szentpétery Pál

Laid

K. Rima 1882. 53 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191... (

tésénél...

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ..., 191...

...

tanu.

...

tanu.

Szentpétery Kristóf

festő, zobrász

lakik: Pécs, Zrínyi
nevelőintézet.

Pécsi KMTárs művész-
tagja 1933.

Szentpétery Kristóf

J. T. arcképe, az alábbi társaság Weber Xav. Ferenc díjával kitüntetve 1933.

Repr.

Pécsi Képzőműv. Társ

1933. nyár

M. Gy. arcképe, repr.

u. o.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterről.

937 JUN. 17 15
5

12006 szám.

Műemlékek orn. Bizotto. ter - Elv.

BUDAPEST.

Hivatalból.
zolgálati ügyben.
i átalányozva.

Szentpétery Kristóf

Jestő

László

Pécsi Képirom Társ

1933. nyár

2.

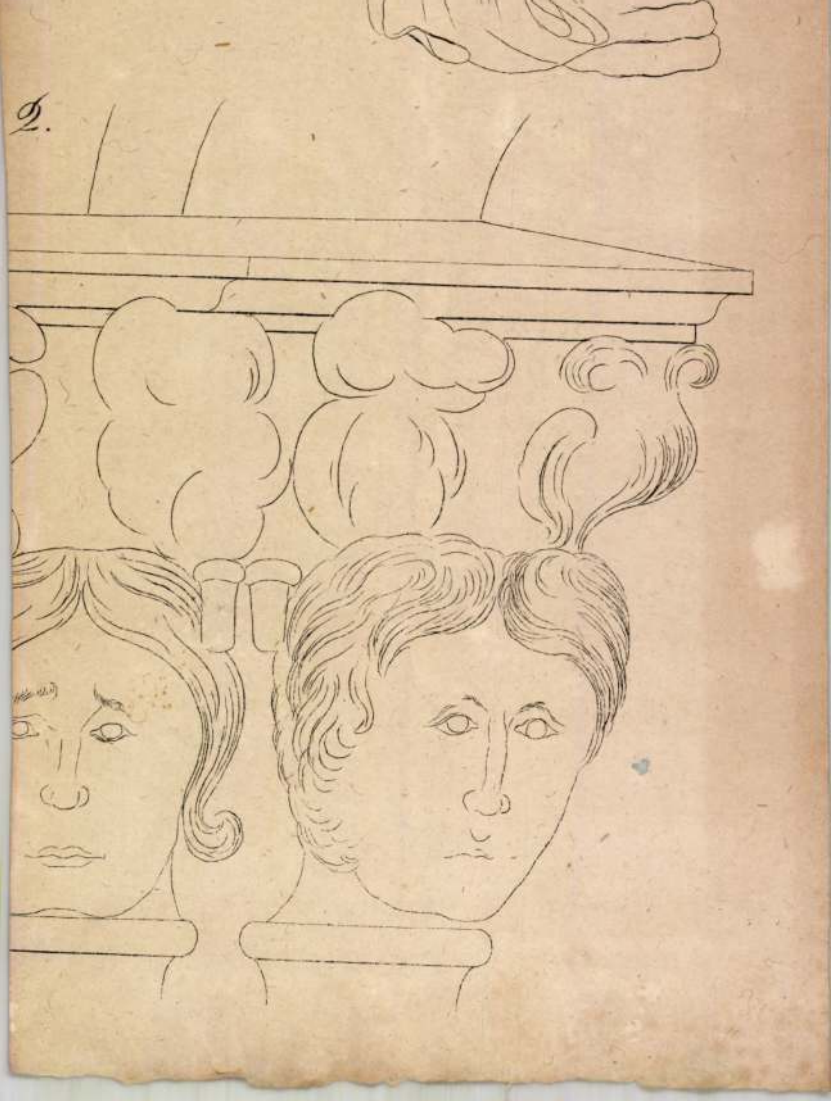

Szentpétery Kristóf

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 165

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Szentpétery Kristóf

festő.

Bánya tető, olaj.
Két rózsa, olaj.

Pécsi Képzőművészek és
Műbarátok Társasági
1926. Kiáll. katalógusa,
1933 tél.

Szentpétery Kristóf

Magyar Művészet

1927. 165

Kurucz tábori-üst VI.136.

Szentpétery Kristóf

festő Pécsett,

3 tagja Eiállitva a
Képzőművesek Vidéki
Hövetsége 1928. évi tár-
latán.

Dverdai műemlékbizottság

X. 36 –

Szentpéteri Kristóf

1912/13 – 1915/16 I.

Ferképzomfoiskávk
136. C.

T. 858.

s köröndökkel megerősitett vár fog-
hatolnak be, mi alatt a spanyolok
s háttér felé; az előtérben pedig
és egy ház ég, az ostromló törökö-
. Felirata:

'VNG ZOLNOCK WIE DIE VOM TVRCKEN
o 1552.

A. Die Statt Solnock és befeje-
'fgraben.

16.9 : 26.8 cm.

Szentpétery Kristóf
festő

Koll. kiállítása Pécsett
1925 nov.

Dunántul, 1925 nov. 8.

A cikk Kőszeghy Gula
csomagjában.

Szentpétery Kristóf

testé
a Pesti Képzőművészek
és Műbarátok Társasága
képviseletében vett részt
az alábbi kongresszuson.

Ért. 1928

Meleghegyi Miklós, közs. hivatalnok

VIII. 235.

Szentpétery Tibor fotóm.

Trabanttolás, váltóverseny

Tizedszer lesz szerdán Kihívás napja

Kerek évfordulóját ünnepli holnap a Kihívás napja rendezvénysorozat Magyarországon. A korábban Challenge Day néven ismert eseményen a hazai települések több mint fele vett már részt. A Magyar Szabadidősport Szövetség szervezői idén 348 nevezőt regisztráltak. Budapesten a központi rendezvény a Népstadion Szoborkertjében lesz, de tizenhét kerület is kínál mozgáslehetőséget holnapra.

Az elmúlt kilenc év adatai azt mutatták, hogy a budapestiek voltak a legkevésbé mozgékonyak a Kihívás napján. Ezért idén egy különleges rendezvénnyel hívják fel a fővárosiak figyelmét a sportolásra. A központi megmozdulás a Népstadion Szoborkertjében lesz. A hagyományos sportok egész arzenálja várja az érdeklődőket, de aki akar, kedvére csúszdázhat, beszállhat az élő csocsóba, lesz hullahopp, pókfoci és darts is. Idén először labdajátékokban is kipróbálhatják magukat a résztvevők. A streetball- és focikupák több pályán zajlanak majd, és a nap végén hirdetnek győztest. Gálamecscset is rendeznek, ahol színészek és politikusok csapatai mérkőznek meg egymással. Az extrém sportokban indulók megcsodálhatják a BMX, a gördeszka, a görkorcsolya külföldi és hazai legjobbjainak trükkjeit is. Aki kedvet érez, kipróbálhatja a gumiasztalt és a műrodeót. Az ovisok szórakoztatásáról többek között *Halász Judit* gondoskodik. Egyetemistáknak, főiskolásoknak egy sajátos, „vizsgavigasz" programsorozatot állítottak össze a szervezők: kiderül majd, hogy a röpdolgozat, a puskázás, a gólyabál és a karrierépítés is lehet sportág. A Szoborkertben egy autónak feszülhetnek neki a vállalkozó kedvű résztvevők. Érdekességnek számít a Szuper Kupa, melyben öt tavalyi győztes település csapatai váltóversenyben mérik össze ügyességüket. Este a nap zárásaként fellép az Up!, a Sub Bass Monster, a Neo és az Animal Cannibals.

Tizenhét kerületben is szerveznek Kihívás napi programokat.

Az I. kerületieket ugrókötelezés, sakk, gimnasztika, atlétika, kispályás foci és oviolimpia várja a naphegyi sport- és szabadidőközpontban.

A III. kerületben, a Hajógyári-szigetben a Kossuth téren délelőtt tíz órától ovistorna lesz a kicsiknek. Az Erzsébet téren asztalitenisz, célbadobás, kötélhúzás, zsákban futás és különböző sportjátékok várják a mozogni vágyókat.

A VI. kerületben a Derkovits utcai általános iskolában tizenkét órás kosárlabda-mérkőzés lesz, valamint kibérelnek egy trambulint a Városligeti tó mellett.

A IX. kerületi ORFK–RSZKK Sporttelepen (Vágóhíd utca 9–11.) egész napos sportvetélkedőt rendeznek, a Lurdy Ház Parkolójában ügyességi- és egészségvédő programokkal, valamint falmászási lehetőséggel várják az érdeklődőket.

A kelenföldi szabadidő parkban gyeplabda-bemutatót tartanak. A kicsiknek Tuti dili címmel tájékozódási versenyt szerveznek. A felnőttek sakkozhatnak, kosárlabdázhatnak, vagy bekapcsolódhatnak a gyerekek játékaiba. A Zuglói Sport- és Szabadidőközpontban ezerperces foci lesz a középiskolásoknak, az ovisoknak játékos sportvetélkedőket rendeznek, a felnőttek pedig részt vehetnek a kispályás focibajnokságon. Ezenkívül az érdeklődők sakkozhatnak, futhatnak a családjukkal, játszhatnak élő csocsót is.

Újpalotán a kerületi polgármesteri hivatal elől Trabantot tolnak, a Fő téren pedig játékos, extrém sportokban lehet részt venni. A kerület idén negyedszerre méri össze ügyességét kézilabdában, kosárlabdában, röplabdában és fociban az újpesti vendégcsapatokkal.

A XVI. kerület biliárdversennyel, háztömb körüli futással, lábtenisszel, néptánccal várja a mozogni vágyókat.

A XVII. kerületben tenisz, tizenegyesrúgó-verseny és játékos sportvetélkedő, aerobik- és kempóbemutató, erőemelő és fitneszverseny lesz.

A XVIII. kerület is programsorozatában érdekességnek számít az éjszakai vízi dili a Park uszodában és a kastélydombi Tanuszodában. A kicsiket csecsemőtornával és Törptornával mozgatják meg, de lesznek kerékpáros ügyességi versenyek, céllövés, famászó verseny, íjászat is. A nap végén bográcsgulyást főznek a résztvevőknek.

A XXI. kerületben a Csepeli SC központi létesítményeiben kispályás labdarúgás, váltóversenyek, kötélhúzás zajlik majd. A Kölcsey Ferenc Általános Iskola olimpiai játékokat, karatebemutatókat,

Kié lesz a Templom utcai villa?

Csak nyomokban emlékeztet önmagára

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Gróf Klebelsberg Kunónak, a Bethlen-kormány kultuszminiszterének villája már csak nyomokban emlékeztet régi önmagára. Az épületben a Szent Rókus Kórház pszichoterápiás rehabilitációs intézete működik, igaz pusztán ambuláns kezelésre van lehetőség, fekvőbeteg-ellátáshoz nem megfelelőek a körülmények. A valaha szebb időket látott villának ugyanis több mint tíz éve nincs tulajdonosa.

Egykori feljegyzések szerint a jelenlegi épületek helyén Hidegkút gazdasági központja, a földbirtokos udvarház állt. Eredeti tulajdonosa a Szunyogh család volt, az 1920-as években Klebelsberg Kunó vette meg, valóságos kastéllyá varázsolva az épületegyüttest.

Az épület a háború után a szakszervezet tulajdonába került. Kilencszázötvenhétben – a telekkönyv tanúsága szerint – átadták a Pest megyei tanácsnak, ám a tranzakciót nem vezették rá a tulajdonlapra. A rendszerváltozás után, mint jogutód, az MSZOSZ magának követelte az ingatlant, így annak megszerzéséért idestova tíz éve folyik a per.

A villa kezelője jelenleg a Szent Rókus Kórház. A Pest megyei önkormányzat költségvetéséből csupán kisebb felújításokra futotta, például arra, hogy emberi körülmények között legalább a bejáró betegeket fogadhassák. Mindez leginkább a szakmai munkának ártott: meg kellett szüntetniük a hetvenágyas, családterápiás munkát végző kórházi osztályt, mert fekvőbeteg-elhelyezésre már nem volt alkalmas az épület. Felmondtak mintegy harminc dolgozónak, most csak a bejáró pácienseket kezelik. A villa – így kihasználatlanul – évente negyvenmillió forint veszteséget termel a kórháznak.

Első fokon a Pest megyei önkormányzat nyerte meg a pert. *Szabó János* főigazgató bízik benne, hogy másodfokon is nekik adnak igazat, mert az önkormányzat mindenképpen egészségügyi célra hasznosítaná az épületet. Remélhetőleg a pszichiátriai osztályt helyeznék vissza.

Ty. K.

A leicás ember

Hadrianus palotáját is fényképezte a volt haditudósító

Én vagyok az, akinek kilőtték a kezéből a kameráját – mondja bemutatkozásképp Szentpétery Tibor fotográfus, a Budapesti Városvédő Egyesület egyik alapítója, ám hiába hinnénk, hogy ezzel vége kalandjai sorának. Korotojaknál a Leicája mentette meg az életét, '56-ban a járókelők, máskor a baltája, mellesleg pedig átvészelt pár évtizedet Kelet-Európa e kicsiny szegletén. Meséli, ez sem volt könnyű.

– Megvan még a Leica?

– Persze, hogy meg, ott lesz valamelyik fiókban. Ha akarja, megmutatom.

– Inkább meséljen róla.

– 1942. augusztus 15-én haditudósítóként egy hídfőállást fényképeztem a Don-kanyarban. Egy orosz katona harminc méterről rám lőtt, összesen hatszor talált el. Az életemet az mentette meg, hogy az egyik golyó épp a szemem elé tartott Leicában akadt meg. Tulajdonképpen egyszerű történet.

– Az elejét viszont nem tudjuk: hogyan lett haditudósító?

– Amikor behívtak katonának, természetesen vittem magammal egy kamerát is. Lovas tüzérként megjártam a Felvidéket, Erdélyt, a Délvidéket, és mindenütt fényképeztem a bevonulásokat. Aztán 1942-ben országos haditudósító pályázatot hirdettek, én pedig a visszacsatolt területeken készített képeket küldtem be összesen három jeligés borítékban.

– Ne folytassa, kitalálom: megnyerte.

– Nem egészen. Én lettem az első, a második és a harmadik. A fronton egy ideig Horthy Miklós fiának, Istvánnak a propagandafotósa voltam, majd a Don-kanyarhoz kerültem. A többit már tudja. A Leica-cég egyébként egy vadonatúj gépet, három optikát és egy nagyítót kínált később a szétlőtt kameráért, de nem adtam.

– Szereti a veszélyt?

– Nem futottam el soha előle. Amikor például végiggyalogoltam a régi Osztrák–Magyar Monarchia határán, mindig ott volt nálam a kés meg a balta.

– Miért: végiggyalogolta?

– Természetesen nem egyszerre. Máramarosszigetnél, Verecke előtt kezdtem még 1939-ben, az utolsó szakaszt pedig huszonöt évvel később teljesítettem, amikor a vöröstoronyi szorostól Brassóig mentem. Én még láttam az erdélyi havasokban azokat a vasgárdistákat, akik az ötvenes években ott rejtőztek. Mesélték, furcsa emberek voltak ezek a vasgárdisták. Egy menedékházba például három álarcos tört be, levetkőztették a turistákat, elvették a lisztet, de adtak írást mindenről, hogy a gondnok el tudjon számolni.

– Mondják, az embereknél már csak az állatok veszélyesebbek arra.

– Akkoriban a pásztorok még a kutyáikra is jegyet kaptak Romániában, amit persze megtartottak maguknak. Az éhező kutyák egyszer megtámadtak a csíki havasokban. Izgalmamban kiejtettem a baltát a kezemből, és amikor lehajoltam érte, jöttem rá, hogy az állatok félnek az embertől, ha nem függőleges helyzetben látják. Elképzelheti, hogy festettem, amint négykézláb, köveket dobálva menekülök a helyszínről.

– Kicsit elkanyarodtunk a fotózástól.

– Talán mert kanyargós az élet. Azért nyugodjon meg, a hegyen is volt velem kamera.

– Meg az utcákat járva is. Azt mondják, aki önnél többet fényképezte a fővárost, az hazudik vagy festi magát.

– Volt egy cégünk Homoki Nagy Istvánnal és a Pesti Hírlap rovatvezetőjével, Koroknai Istvánnal, mely Budapest nevezetességeit örökítette meg. Egy év alatt mintegy ezer fényképet készítettem. Amikor a háborúban elpusztult műemlékeket kutatták, ezeket a felvételeket használták fel az azonosításukhoz. Tudja például, hogy a nulla kilométerkő elődje, a Patrona Hungariae-szobor a Fő utca 2–4. előtt állt?

– Rossz csavar, de később önt is lenullázták.

– A múltam miatt a háború után kirúgtak az állásomból. Feketén kezdtem gyerekeket fényképezni, aztán egy ideig egy fotólaborban dolgoztam. Egyszer hívat az igazgató, és a Pesti Hírlap egy háború előtti példányát tartja a kezében. A címlapon a csíksomlyói passióról készített képem szerepelt.

– Kiemelték?

– Kirúgtak. Vissza se mehettem a szobámba, a rendész hozta utánam a kabátomat. A törzslapomra rávezették, hogy klerikális riporter vagyok, úgyhogy évekig alig találtam munkát. Akkor múzeumokba jelentkeztem, mert azokba mindig féléves késéssel érkezett a törzslapom. Dolgoztam a Néprajzi Múzeumban, megjött a törzslap, kitettek, akkor átmentem az iparművészetibe, onnan a természettudományiba és így tovább.

– Nem lehetett kellemes.

– Három évvel később szóltam egy barátomnak, dugjon már el valahol, attól kezdve békén hagytak. Közben a Budapesti Történeti Múzeum visszahívott külsősnek. Végigfotóztam a Vár újjáépítésétől Aquincum feltárásáig, a hajógyári Hadrianus-palotától Óbuda szanálásáig szinte mindent.

– És: semmi kaland, semmi izgalom?

– Csak az '56-os forradalomban néha. A ballonom alatt mindig ott volt a kamerám, fotóztam a Corvin közben, az Aradi utcában, ahol az ávósokat akasztották. Megesett, hogy az oroszok el akarták venni a gépemet, és a tömeg védett meg tőlük. Kétszázötven felvételt készítettem a budapesti eseményekről, a Hadtörténeti Múzeumban azt mondták, ilyen nagy anyag magánkézben nincs erről.

– Rendeztek is kiállítást belőle.

– Véletlenül. Amikor a Don-kanyari anyagot válogatták a muzeológusok, véletlenül meglátták a szekrényemben a többi képet is.

– Tényleg: összeszámolta már, hány felvételt készített életében?

– Lehet vagy harmincezer természetfotóm, ennél nagyságrendekkel több városfotóm, aztán van vagy hétszáz háborús képem, és megjelent két könyvem is.

– Kamerát mikor fogott utoljára?

– Januárban.

– Bosznia? Római kori sírok? Forradalom a Retek utcában?

– Dehogy. Lefényképeztem az unokáimat.

Falusy Zsigmond

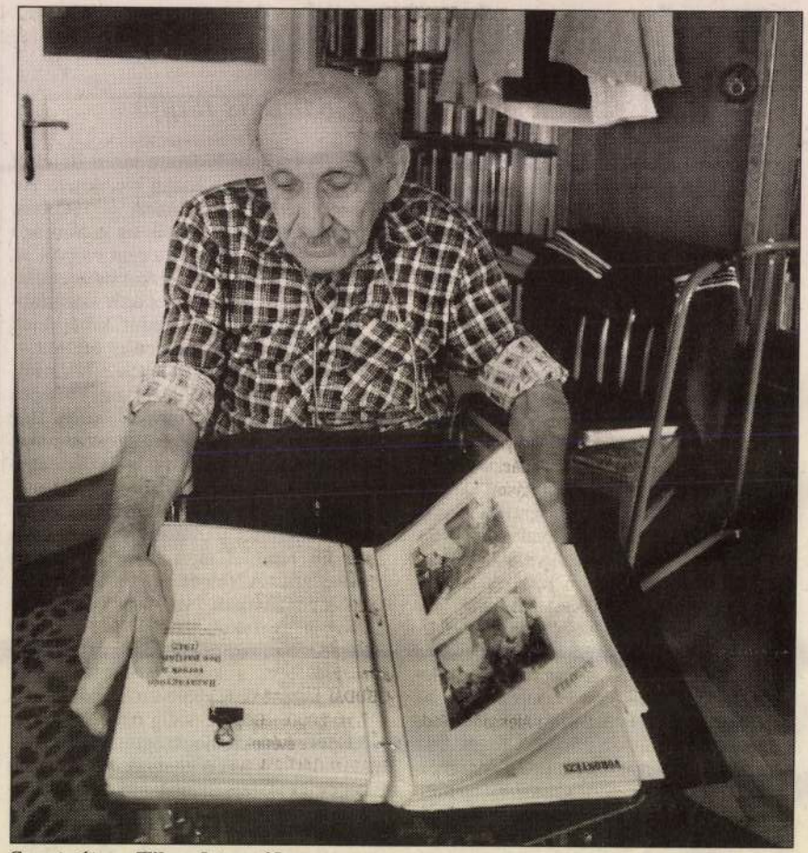

Szentpétery Tibor fotográfus... FOTÓ: KOVÁCS BENCE

...és egy régebbi felvétele

Szentpéteri Tibor

A nyári győri művénteleg alkotói
között.

Kisalföld
1983 aug. 6.

SZENTPÉTERY József ötvös

1841-ből származó kehely
Técső, Ref. templom

DESCHMANN Alajos: Kárpátalja müemlékei.
Bp. : TKM, 1990 193.p.

Szentpetery Zsigmond

ötös

lásd

Jozsef Nefett

Művészet 1909

59 l.

STROMA

	Oldal
ne Muirhead: A Gaiety-színház	109
gros Alphonse: A vihar	112
ughlan: Ruelle des Halles	113
ertsoen Albert: Kromboomsloot	116

O

Fényes Adolf: Tanulmány . . . . .
Zich Ferenc vázlatkönyvéből . . . . .
Maillol Aristide: Tanulmány . . . . .
Varga Emil: Tanulmány . . . . .
Jávor Pál: Egy művész arcképe . . . . .
Sándor Jenő: Tanulmány . . . . .
Pörge Gergely: Erdőszéle . . . . .
Kúnfy Lajos: Katona Nándor arcképe . . . .
Gergely Imre: Szomorú órák . . . . .
Ziffer Nándor: Falurészlet . . . . .
Ferenczy Károly vázlatkönyvéből . . . . .
Székely Andor: Tanulmány . . . . .
Góth Móric: Lovak az istállóban . . . . .
Libay Lajos: Rajzok 326.,
Magyar Mannheimer Gusztáv: Diszítő rajz . . .
Háry Gyula: Trafoi . . . . .
» » Zebegény . . . . .
» » Betlér . . . . .
» » A tatai parkból . . . . .
» » Venezia 356., 357.,
» » Narni . . . . .
Tahi Antal vázlatkönyvéből . . . . .
Glatz Oszkár vázlatkönyvéből . . . . .
Ferenczy Valér: A zongoránál . . . . .
Nagy Vilmos: Kártyavetés . . . . .
Kövér Gyula: Pierrot . . . . .
Vajda Zsigmond: Tea mellett . . . . .
Szenes Fülöp: Tanulmány . . . . .
Greguss Imre: Tanulmány . . . . .

Szentsimoni templom

festett fa-
mennyezete
(Gömör m.)

Repr.

Malmagyarmuv V.

44 l. mellett

48 l. mellett

a templom belseje → XI. tabla nincs repr.

178, 179 l.

Szines távlati Egyé

u.o. XIII. tabla

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK
BUDAPEST 507

BUDAPEST
46 VI 28-2
4

Szenttamási tem-
plom kastély
Csik vm.

Kővári Erdépeml.
241. l.

Tü bronzból, öskori VII. 105, 121

Szentyel Mihály
könyvnyomtató és
könyvkötő
388

Lajos Magyar Könyvészete
1901. 421. l.

461. ábra. XVII—XVIII. századbeli fegyverek.
herczegi rége

méter. Rajta síma aranykarikán

készült kardhüvely fekete bőrrel van bevonva. A hüvelyt az alsó és felső végén, valamint a közepén széles sárgaréz-pánt veszi körül s ezek mindkét oldalon magyaros, vésett lomb- és virágdiszítéssel vannak ellátva. A szíjtartó karikák rézből vannak. XVIII-ik század. Kiállította: Perger Károly.

Fringiának nevezték általában a gyöngén görbülő, magyaros forma, de szélesebb fajta szablyákat, melyek különösen Magyar- és Lengyelországban örvendtek nagy elterjedésnek. A Fringia szó eredetére ugyan sok combinátió merült már föl, de a kérdés még ma sem mondható eldöntöttnek. Némelyek szerint az olasz frangere = hasítani, frangia vagy framea szóból származik. Ismeretes dolog, hogy a középkorban frameának nevezték általában a kardot. R. I. N. G. I. A. betűknek kard-

MDK

Szénagyi Katalin

Most végezte az Iparművészeti Főiskola ruhatanszakát. (Az általa, diplomamunkaként, tervezett ruháról két fényképp repr.)

A héten láttuk... (képtelirat.)

Nők Lapja, Bp. 1957. augusztus 1. [19.l.]

Szentpétery Piroska

(Piti Antalné)

festő Örösön

Életr.

lásd

Csíkv Zemplénom

Személyi adattár

205. hasáb

Máriapócsi szűz Mária-kép
(vérmetszet) III. 115.

A SZÍNEK REGÉNYES ÉLETŰ MUZSIKUSA

Szentpétery tanító úr nem akarja sírbavinni felfedezésének titkát

Andornak, március 28
(Az Est kiküldött munkatársától)

Kis fehér pörsenés *Eger* közvetlen szomszédságában a tavaszba zöldült Egedhegy lábánál a csöpp Andornak. Él itt a faluban egy regényes életű ember, bizonyos nemes *Szentpétery* Sándor uram, akinek

felfedezése van

a festészetben. Nyugalmazott tanító, most az andornaki reformátusok papja, kántora egyszemélyben, őszhajú, csontosképű, lobogószemű úr.

Ez valami más...

Az iskola szomszédságában kis falusi ház, udvarán harangláb. Csak olyan vedlett hajlék, mint az uccasoron a többi. A falubeliek előtt nagyobb a tekintélye a tanító úrnak, mint egy egész nagy tudós kollégiumnak.

Rányitok. Éppen boncol *Szentpétery* uram. Madarat. Erretévedt szibériai gatyás ölyvet. És már visz is be az első szobába. Csodálatos panoráma tárul elém. A gerendás szoba mind a négy fehér fala tele képpel. De *olyan friss színű képekkel, amilyent én még soha nem láttam.* Kartotékok nyílnak ki előttem, kép, kép mindegyikben, kartonra, papírra festett csendéletek, állatképek. Vízfestés, pasztell? Nem.

Valami egészen más.

Ez *Szentpétery* kántortanító úr nagy tudománya és felfedezése.

— 56 éves vagyok. Nyugdíjas tanító — mondja *Szentpétery* Sándor. — Régi pátriámból, a tiszavecsei elemi iskola katedrájáról lekergettek előbb a románok, aztán a csehek. Harminc év óta kísérletezem és *a színeknek lettem a muzsikusa.* Sikerült olyan festékeket feltalálnom, amilyeneknek

sehol a világon nincsen párja.

Tüzes színek

Festékes üvegek nagy regimentje színesedik elém. Égnek, tüzelnek, ragyognak az üvegek a kis petróleumlámpa világosságában. De mennyiféle piros, zöld, viola, sárga!

— Ötéves koromban kezdtem festegetni és 12 éves diákkoromban már arcképfestéssel kerestem a zsebpénzemet. Mindenki azt mondta: festőnek születtem. De az apám, aki Kunszentmiklóson gimnáziumi igazgató volt, azt mondta, hogy

tisztességes kenyér kell

a kezembe és nem engedett fel Pestre. Mégis találkoztam *Feszty* Árpáddal, *Tölgyesivel, Vágóval, Cserna* Károllyal, akik dicsértek, biztattak. És úgy vetélt el az életem, hogy kis tanító maradtam. *Herman* Ottó is fel akart vinni Pestre maga mellé a Madártani Intézetbe, mert *nagyon értettem a madárpreparálást* is. A vőlegénységem meg az iskola nem engedett.

Százszínű szivárvány Szentpétery uram borostás képe az emlékezésektől, meg a ráragyogó festékeitől.

— Hol vannak az én festékeimtől a híres német készítmények!? — mondja. — És ez az én nagy titkom. Bizonyos *vegysóval, felforralt hólével, esővízzel* és még más titkokkal készítem az én festékeimet. *Nincs az a hatalom, amelyik el tudná halványítani az én színeimet.* A festék teljesen

beleissza magát a papirosba,

szinte áteszi azt és olyan színeket, hatásokat produkál, élnek, ragyognak az én csudaszíneim.

Festék terem a határban

Nézem a gerendás szoba nagy képtárlatát. *Igaz.*

— És dehogy penészednek meg az én festékeim, dehogy is száradnak ki, mint a gyári készítmények! — meséli tovább *Szentpétery* uram. — Isten ellen való vétek, hogy a festőiskolákban, műtermekben nem ismerik az én festékeimet. Hogy

megkönnyíti

ez a festés technikáját is!

Egy nagy üvegben *dohánysziru diópác* ragyog felém. Ez is a kántortanító titkának egyik kelléke.

És itt a szomszédban, a demjéni határban az általa felfedezett színes föld.

Festék terem a demjéni határban.

zöld, kék, piros, bordó agyag.

— Ha észrevennének, — mosolyog *Szentpétery* Sándor — micsoda festékgyárat tudnék én csinálni. Jöjjenek el hozzám festőművészeink, mindent megmutatok nekik. Tudásomat, felfedezésemet

nem akarom a sírba vinni.

Szentpétery uramnak, nagy családjának a kis tanítói nyugdíj mellett élni is kell. *Szentpétery* három vármegye vadászurainak és iskolák seregének a preparátora. A gerendás szoba gerendáiról *kitömött madarak* csüngenek. Művésze ennek a mesterségnek is. Az arzéntől, a mérgektől agyonrágott a két sovány keze.

Piktor urak, hölgyek, de nagy örömet szereznének Szentpétery Sándor kántortanító úrnak, ha egy ráérő napjukon rákopogtatnának... **Bokos Ákos**

Glasner Mórné sz. **Háy Etel** úgy a maga, mint a megboldogult testvérei: **Schwarcz Arminné** sz. **Glasner Anna, Fri s Zsigmondné** sz. **Glasner Ella** és **dr. Barta Dezsőné** sz. **Glasner Irén,** sógorai, sógornői és az egész gyászoló család nevében jelenti, hogy férje

Glasner Mór

életének 66-ik évében, 36 évi házasság után e hó 26-án elhúnyt.

A megboldogultat e hó 29-én, vasárnap délelőtt 11 órakor temetjük a rákoskeresztúri izr. temető halottasházából.

Budapest, 1936 március 27.

Express hirdetések

20 pengő havi megkönnyített törlesztésre
elegánsan öltözködhet!
Raglán, divatöltöny
legfinomabb szövetekből
rendkívül olcsón
KEREKES és VAJNA
úriszabók, Erzsébet körút 22.

1-szobás komfortos olcsó
déli fekvésű **lakások**
Bulcsu ucca 23/B. Berlini tértől egy kisszakasznyira.
Bővebbet a házfelügyelőnél vagy telefon: **985-73**

OPERA PENZIÓ
VI., Dalszínház ucca 8. Tel. 28-6-81
Úri otthon. Olcsó árak.

Legjobb, ha személyesen válassza ki gallérját!
Ia márkás gallér
Kardos István gallérszaküzletében
V., Gróf Tisza István u. 24
½ tct **P 3.90**

2-, 3-, 4-szobás
összkomfortos lakások, azonnal, vagy május 1-re kiadók.
Klotild ucca 10/A, B, C

XI., Sashegyi úton, 8-as autobuszmegállónál, 6 drb 300 □-öles közműves **legszebb kilátású szubalpin TELEK** jutányosan **eladó.** Pathó, I., Roham ucca 6. Tel. 53-5-28 vagy 80-7-11

STUTZ személyautó
800 pengőért **eladó.** Tel.: 69-2-01

3 szoba hallos
és **1-szobás hallos garszónlakás**
mindkettő erkéllyel, luxus kivitelben, összkomforttal, fűtéssel és melegvízzel, olcsó bérrel, május hó 1-ére **kiadó.**
V., Katona József u. 23

ERSKIN drótküllős kereket
vennék vagy cserélnék.
Gergely, Újpest, Venetianer ucca 20.

Ideges gyermeket vagy felnőttet elvállalok ellátásra
hűvösvölgyi kertes lakásomban
Bővebbet 339-04 telefonon. 7236

6 szoba
hallos, központi fűtéses
lakás májusra kiadó
Délibáb ucca 27. 7106

Fagylaltszalón céljaira kiválóan alkalmas
helyiség kiadó
Horthy Miklós körút 6/d. 6194

MODERN EBÉDLŐ
kompl. igen jó karban és **óriszoba-szekrény eladó.**
Nemes, Aradi ucca 66, fsz. I. 7210

Villalakás kiadó!
2 szoba hallos, **komfortos,** központi fűtés és melegvízzel ellátott villalakás, az újonnan átépített **Stefánia út 26.** szám alatt, azonnalra **kiadó.** Bővebb felvilágosítást a házkezelőség (V., Nádor ucca 16. Tel. 152-80.) nyújt

Perfekt könyvelő kerestetik azonnali belépésre, aki az átíró könyvelésben jártas. Ajánlatok »Hinz 7229« jeligére.

Szt. János tér 2 sz. házban
3 szoba-hallos lakás
május 1-re kiadó.

VÖRÖS SALAK
ot a legkiválóbb minőségben, fuvar- és vagóntételekben bárhová azonnal, legolcsóbban szállítva **Hazai Szénkereskedelmi Kft.,** Ujpest, T. 946-83, 946-84

Tavasszal
tartós hullámot, hajfestést, olajpakkolást
KRÁNITZ-nál Olcsó árak!
Párisi u. 5. (Kovács Victor mellett.) Tel. **890-40**

Világhírű ólomkristály
ajándék és dísztárgyak rendkívül olcsón kaphatók. Damjanich ucca 54, I. emelet 6. szám. Címre ügyelni!

22-2-08
Keszler-kávé
Egyedüli árusítóhelye: Teréz körút 56

HIGANYT
hamisfogat, zálogcédulát **VESZEK.**
Gross, József körút **23.** 7104

Színes hall, villa, kombinált szoba, konyha, részletre is Lapidesnél, Nagymező ucca 8, (Teréz templomnál)

Libatoll fosztott, kg 2.50-től, 1 párna, 1 dunyha Ia angiinnal, 8 kg tollal P **29.—.** Higiénikus ágytolltisztítás. **Kohn,** Üllői út **21.** Tel. 86-5-59.

Rózsadombon, Margithíd közelében, szépkilátású, komfortos **3-és 4-szobás lakás kiadó.** Buday László u. 5/b. sz.

Használt, jókarban levő angol márkájú **kisautó** olcsón eladó
Megtekinthető a Műegyetem garázsban, Bertalan u. 12 7132

Bútorok
óriási választékban, kedvező fizetési feltételekkel is.
Bútor, Otthon kft.
Vilmos császár út 5.

ÚDÜLŐHÁZ 14 szobával felszerelve, hegyes vidéken eladó, esetleg bérbeadó. — Ajánlatok „Üdülőház" jeligére **Blockner** hirdetőjébe, Városház u. 10.

Épülő házban májusra **2-szobás luxuslakások**
összkomfort, központi és kandallófűtés, melegvíz, 2 balkón, **II., Kacsa u. 12,** budai törvényszéknél. Telefon 23-7-46

Megvételre keresek 12-személyes komplett, márkás ét- és kevéssé használt szőnyeget. Cím: „Csak privättól Ve 600" jeligére a kiadóhivatalba

Autó hatszemélyes, 10 HP, elegáns, csukott Minerva 1500 pengőért **eladó.** Kipróbálható. Benedek Róbert, Dohány u. 12. 7133

Kereskedelmi gyakorlattal, agilis **fiatal nő,** kinek saját üzlete volt, **ajánlkozik** vezetői, pénztárosi, raktárnoki vagy bármily **hizalmi állásra.** „100%-ig megbízható" főkiadóba. 7129

Új Lipótvárosban Csáky és Légrády u. sarkán májusra **1-, 2- és 3-szobás** modern **lakások** közp. fűtés és melegvízzel **kaphatók.** Telefon 27-5-45 7211

Növényklinika
szobanövényeit szakszerűen átülteti, ápolja, **dáhlia-dugványok, óriás virágúak, vegyes színben,** májusi szállításra **előjegyeztetik.** Darabja 50 fill.
Németvölgyi út 10. Telefon: 54-4-47
Kertészeti telep: Pestszenterzsébet (Klinger major). Tel. 47-6-97

BÚTOR vásárlás előtt
kérje díjmentesen 24 oldalas
„Boldog Otthon"
képes bútorárjegyzékét!
Eichel M. és Fiai
lakberendezők, Üllői út 71.

BOXBERGER TABLETTÁI
(Bad Kissingen)
a bélműködést rendben tartja, **a testsúlyt szabályozza!**
Minden gyógyszertárban kapható.
Főraktár:
Török-patika, VI, Király u. 12

Üdülőknek legjobb a
Rózsadomb
Folyóvizes szobák, elsőrendű ellátással kaphatók. Fekvő teraszok. Diéta. Hízókúra. Week-end.
RÓZSA-PENZIÓ II., Tapolcsányi u. 6.
Telefon: 522-90, 11-es autobusz

Drótkerítést, kaput, ajtót vásároljon Budán **Vass és Kovács** gyárban, Fő u. 48.
Telefon: 517-87. Kérjen árjegyzéket!

ACÉLKEFÉK RÉZKEFÉK
Műszaki kefék. Saját gyártmány.
MELLINGER
Budapest, VI., Lovag u. 19. T. 212-28

LÁBFÁJÓSAK
gyógyulása új rendszerű eljárással
csak Pedarlusnál,
Teréz körút 5. Tel. 23-9-50

Kereskedők, magánosok figyelmébe!
Hozott anyagból is
ágynemű, zsúrterítő, luxusfehérneműjét **olcsón, jól** elkészítjük!
Gyopár fehérneműipar
Hajó ucca 10, félemelet. Belváros.

Balatonalsószéplakon
Siófoktól 6 km, közel az állomáshoz, 420 □-öl osztható **villatelek** igen olcsón **eladó.** Cím a kiadóban.

Margithíd közvetlen közelében 160 m² területű világos
szuterénhelyiség
május 1-re, esetleg azonnalra kiadó
Návay Lajos ucca 6. Telefon: 15-9-45.

Sósfürdőnél kertes villában, **összkomfortos 3-szobás hallal,** zárt verandával, 1300-ért, **májusra kiadó.**
Török Ignác ucca 58. 7232

4 szép modern **fotel, modern képek és csillár** olcsón **eladók.** Csak privátnak. Megtekinthető: d. u. 2-től. Cím a kiadóban.

EGYEMELETES PALOTA
Andrássy úti rajon, 20 szobával, követségek részére alkalmas. Vételár 125.000 pengő. Weisz Lázár, Thököly út 3. 723

Autó 4-üléses, **csukott,** 1–2 éves, kisfogyasztású **kerestetik.** Árajánlat: „Komoly márka 7212" jeligére a kiadóhivatalba.

Háromszobás
komfortos **lakás** olcsó bérrel, Révay ucca 18, azonnalra, illetőleg május 1-re
kiadó!
Bővebb felvilágosítást a Házkezelőség (V, Nádor ucca 16, telefon 152-80) nyújt

Igaz gyöngysor magánosnál, ládi ékszer, kizárólag magánfelnek, 24.000 eredeti vételár helyett, 8000 pengőért **eladó.** Tel. 170-11, délután 4—6 között 7213

Keresek 6–7000 pengő kölcsönt
Biztosítékul adok két évig ingyen főbérleti lakást, évi 8% kamatot esetleges másodhelyű betáblázást, életbiztosítást, havi kamat és tőketörlesztést. „Állami tisztviselő 7120" jeligére kiadóba

Excenterprések
és mindenfajta szerszámgépek nagy választékban, legjobb állapotban kaphatók.
Szerszámgépek központi raktára
Budapest, V., Váci út 30
Telefon 909-29.

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 10 óráig fogadunk el hirdetést. – A szombati és hétfői lapok részére a hirdetések már előző nap feladandók. – A legkisebb hirdetés ára 4 pengő.

TENISZ
cipő crepp talppal 35—41-ig ... 3.40
cipő 42—46-ig ... 3.80
női divat short ... 2.50
férfi short vagy nadrág ... 4.80
ütő, kitűnő húrozással ... 7.50
női tenisz sporting ... 1.90
férfi tenisz sporting ... 2.50
FENYVES Kálvin tér 7

Fürdőszobaberendezési cikkek, mindennemű **csövek** legolcsóbban **Böhm,** Király ucca 85

Ékszerbeváltó Briliánst vesz **Varjas** Károly körút 22., udvar. Tel. 892-36

LUXUS BÉRAUTÓ Temetőbe 7 P-től. Tauber Km 24 f.-től. 83-8-24

BÉRAUTÓ óránként P 3.— temetőbe és túrára km legolcsóbban 863-94 — 885-77

Zálogjegyért **aranyért, ezüstért** és **briliánsért** bárkinél többet fizet Deutsch ékszerész, **Rákóczi út 8/a.** Tel. 439-87

7 BÉRAUTÓ P temetőbe. Óránként 3 P TELEFON 249-91

LUXUS BALILLA BÉRAUTÓ 1 ó. P 3 belterületen Tel. 12-8-88 Túra km 24 f. Grünspan Béla EJJEL, NAPPAL

Használt férfi és női ruhákért, egyenruháért, **cipőkért** legtöbbet fizetek **Freund,** Dobozi ucca 27 Tel. 426-73. Hívásra jövök, vidékre is.

7 BÉRAUTÓ P temetőbe. Óránként 3 P Általános bérautó 254-35

AUTÓGUMI használt és új legolcsóbban. Javítások, futófelületek **készítése** (regenerálás) legszakszerűbben **Gumiklinika** cégnél, Budapest, Jókai ucca 36. Telefon 247-32

BÉRAUTÓK temetőbe, városba, túrákra, **legolcsóbban UNIO,** Légrády Károly ucca (Korall ucca) 6. 912-42

Buick, Lancia vidékre, túrákra, külföldre **legolcsóbban.** TELEFON: 116-22

Régi ruhákért Ja szövetet adok vagy mérték szerint **újat készítek.** Weisz úriszabóság. Csengery ucca 59, I/7. Telefon 292-75.

Rapid Bérautó Gyári új luxuskocsik. 33-0-70. 1 óra 3.— pengő. Túra-km 24 fillér.

BÉRAUTÓ 1 órára 3 pengő Budapesten vámon belül. Temetőbe és kirándulási helyekre megegyezés szerint. UNITAS Rt. Telefon: A-923-85

Szakszerű teniszpulloverek, tenisz zoknik KOVÁCS VICTOR

Hölgyeknek mindig aktuális! *Raglán, kosztüm, ruha és komplé* **HALÁSZ DEZSŐ** divatáruházából VII., Rákóczi út 54.

Férfi **selyeming** műselyemtrikóból, 36—40 számig **P 7.50** **Gólya Áruházak** VII. Rákóczi út 38. VI., Király u. 52

WIENI HÁZAK adás-vétele **Házkezelések** Brüder Barát, Wien, I., Kärntnerring 2. Telefon U. 42-194, U. 42-295

Jersey-ruha és costüm újdonságok **ÁRVAI** Calvin tér 3 Petőfi S. u. 18.

Jégszekrények, márvány-pultok. **gyorsmérlegek,** pult, üvegállványok, húsipari gépek, zúzógép, töltőgép, Wolf-darálo használtak, nagyon olcsón. Rosenfeld, Népszínház u, 31.

Esőkabát újdonságok legolcsóbban **Lichtwitz Károly** gumiszaküzletében **Teréz körút 4** Telefon: 223-89.

Öröklakások egy- és kettőszoba hallosak épülnek Keleti Károly ucca 12 alatt. Gyönyörű kivitelben. Neu Dezső mérnök, telefon 27-6-78. Hollán u. 22. 3—4 óráig

Autós! ne félj úton szögtől elmúlott a defektveszély. Járj **DEFEX**-szel! Gyártja: F. K. vegyészeti laboratórium, Sziget u. 24. Tel.: 195-91

Elsőrendű használt és új **böröndök** óriási választékban. Csere, vétel, eladás. **WEIL,** Népszínház u. 26. Tel. 442-08

1000 esőkabát közül választhat **Károly körút 30. Szervita tér 10.** Dentária Geiger Testvérek

ZÖLDBORSÓ 2 kilós doboz **96** fillér Párisi Nagyáruházban

RAGLÁNOK FELÖLTŐK **EDELMANN** IV. ker., Kamermayer Károly ucca 3

KÉZIMUNKA PULLOVERHEZ divatos ***fonalak*** nagy választékban **NÁDAS** IV., Petőfi Sándor ucca 11.

AGYNEMŰRE FEHÉRNEMŰRE ARANYEGYPT

Esőkabát ballonkabát, raglán legolcsóbb a készítőnél **Márton és Szász** Bálvány ucca 3

ÉKSZERT, ARANYAT teljes értékben vásárol, ezüsttárgyak olcsón kaphatók. **Schmelczer Benő** ékszerész, IV. ker., Károly körút 28. Központi városház.

„MÁRFIA" **KALAP** nálam is kapható **FREY** Király ucca 34.

Briliáns nagyköveket 3 karáttól feljebb privättól veszek, karátonként 1000 P-től 2000 P-ig fizetek. „Drágakő 7131" jeligére a főkiadóba.

Esőkabát ballonkabát és raglán legolcsóbban csak **„Sportruházat"** nál **Vilmos császár út 13.** Andrássy út sarok

Új házban **kétszobás-hallos** komfortos **lakás** közp. fűtéssel és melegvízszolgáltatással Fadrusz u. és Eszék u. sarkán, **május hó 1-re kiadó** Érdeklődni lehet Eszék ucca 20. sz. vagy telefon 321-72

MUSICA vadonatúj **PIANINÓ** **napi egy pengő** Kérjen díjmentes tájékoztatót! **MUSICA zongoragyár,** Budapest, VII., Erzsébet körút 43. Royal Apollo

Ma a 9., 11., 12., 13., 14. és 15. oldalon is közlünk Express hirdetéseket

Kun Béla lángba-vérbe akarja borítani Spanyolországot

London, március 26

A Daily Mail kiküldött levelezője jelenti a spanyol—francia határról:

Kun Béla, aki nemrég a moszkvai kommunista internacionálénál viselt magas állást, Barcelonába érkezett, hogy a spanyolországi kommunista vezérekkel tanácskozzék a következő kérdésekről:

1. Katonai előkészületek az egész Spanyolországra kiterjedő polgárháborúra.

2. Rohamcsapatok megszervezése és a hadsereg forradalmasításának meggyorsítása.

Kun Béla, akit Szozovszki nevű szovjethivatalnok és öt kiképzett forradalmi igazgató kísér, magával hozta a spanyolországi kommunista párthoz intézett utasításokat is, amelyek szerint »második számú katonai forradalmi bizottságot« kell alakítani; ennek a bizottságnak a tömegharcok irányításánál a legkegyetlenebb eszközöket kell alkalmaznia az uccai harcok szakértői által előírt módszerek szerint. Egyszersmind titkos csoportokat kell alakítani terrorista hadjárat folytatására az egész országban Kun Béla tervei alapján.

Párizs, március 28

A *Jour* értesülése szerint Kun Béla, aki a III. Internacionálé megbízottaival Spanyolországba utazott, utazását *Franciaországban is megszakította* és tárgyalásokat folytatott a francia kommunista párt megbízottaival. *Kun* Béla három napot töltött *Cette* városában és *ott találkozott a francia kommunista párt három vezetőjével.*

Nem változik a hőmérséklet

— A Meteorológiai Intézet jelentése —

BUDAPESTEN MA DÉLBEN 13 C. FOK VOLT A HŐMÉRSÉKLET. Várható időjárás a következő 24 órára: Északi szél, változó felhőzet, egy-két helyen még kisebb zápor, éjjel a mélyebb fekvésű helyeken gyönge talajmenti fagy. A nappali hőmérséklet nem változik lényegesen.

Jó idő lesz vasárnap

— Az Est meteorológiai tudósítójától —

A várt időváltozás hazánk felett a tegnap délutáni és éjjeli órákban gyorsan átvonult és egyes országrészeken különböző erejű hatásokat váltott ki. Az északi szél különösen a szélső nyugati és keleti megyékben élénkült meg, sőt erősödött viharossá, a délkeleti és déli megyékben pedig az északi betörés hatalmas zivataros esőket okozott. A legtöbb esett *Békéscsaba* és *Pécs* környékén, az előbbi helyen 16, Pécsett 25 mm-t mértek. *A Mecsekben 44 m-es víztömeg zuhant alá a felhőkből.*

Az ország északi-északnyugati fele csaknem teljesen csapadék nélkül maradt, bár sok helyütt volt kisebb záporeső és villogás. A hőmérséklet süllyedését főként a szélső keleti és nyugati megyékben érezték, ahol erős a szél. A középső országrészek a szélvédettség folytán meglehetősen zavartalanul élvezik az enyheséget.

Vasárnapra már javulás várható, amennyiben az eddig erősen szeles részeken is gyengülni fog a szél. Az égbolt változóan felhős lesz, de már csak kisebb záporeső lehet, úgyhogy kirándulásra igen alkalmas lesz az idő. A nappali hőmérséklet nem fog már lényegesen süllyedni, az éjjeli órákban azonban még erősödik a lehűlés, *egy két helyen lehet talajmenti fagy.*

Az időjárási elemek várható értékei Budapesten: legalacsonyabb éjjeli hőmérséklet 4—6 fok, déli hőmérséklet holnap 11—13 fok. **T. G.**

Gabonatőzsde

Pénteken délután az a hír terjedt el a gabonatőzsdén érdekelt cégek és tőzsdetagok között, hogy *a kormány mereven elzárkózik a tőzsde tanácsának attól a kívánságától, hogy a júniusi búza és rozs jegyzéséhez járuljon már most hozzá.* Ez a hír elgyengülést idézett elő és a *hangulat bizonytalanná* vált. Ma is tartózkodó a gabonatőzsde és a készáruüzletben nem változtak az árak. A *májusi búza* ára a hivatalos forgalom megkezdése előtt 16.05—16.10 pengő. — *A rozs* üzlettelen, még névleges árak sem kerültek felszínre. — *A tengeri* irányzata a kínálat állandósulása következtében gyengeségre hajlott. Budapesten azonnali átvételre 13.10—13.20 pengőt fizettek, a májusi tengeri a hivatalos forgalom megkezdése előtt 13.20—13.25 pengős áralapon állott.

A határidőpiacon a hivatalos forgalom *lanyhán* indult.

Az első kötések (zárójelben a pénteki záróárak): búza májusra (16.27) 16.05—16.04, tengeri májusra (13.36) 13.25—13.27, júliusra (13.86) 13.80.

Értéktőzsde

Az *értéktőzsdén* az új üzleti hét csendesen, szűk keretek között mozgó forgalommal indult. Az irányzat általában tartott, csak a tegnap is favorizált *Acél, Láng* és *Vasútfi rgalmi* iránt mutatkozott érdeklődés emelkedő árfolyamok mellett. — A *fixpiac* is üzlettelen, gyengén tartott árakkal. — *Zürichben* a newyorki, brüsszeli kifizetések megdrágultak, a párizsi, amszterdami, berlini és varsói kifizetés elgyöngült.

Az értéktőzsdén a hivatalos forgalom *barátságosan* indult.

Bauxit (150.5) 152—154. Beocsini (26.5) 27.25—27.6, Kohó (15) 15.2, Aszfalt (12.6) 12.6, Kőszén (374) 370—375, Salgó (32.4) 32—32.7, Urikányi (74.1) 73.9—74.2, Ganz (21.8) 22.2—22.4, Láng (44) 42.5, Acél (37.75) 33—35, Rima (67.6) 68.25—67.75, Nasici (74.5) 74.5, Nova (19.9) 20, Tröszt (83.7) 84.1—84.3, Magyar Cukor (164) 162.5—164, Gyapjumosó (8) 8, Pamutipar (64) 64, Chinoin (11.3) 11.5, Diana (51.75) 52.25, Gumi (70) 71. Vasútforgalmi (20.6) 20.75—21.4, 1935. évi pénztárjegy (100) 100, 1910. évi fővárosi kötvény (219) 221, 1911. évi fővárosi kötvény (43.5) 43, 1914. évi fővárosi kötvény (336.5) 334—336.5, 1927. évi fővárosi kötvény (75.5) 75.75—76.375.

Felelős szerkesztő és kiadó: Salusinszky Imre
Szerkesztő: Kemény Simon
Kiadótulajdonos: Az Est lapkiadó r.-t.
Igazgató 1910-től 1930-ig: Sebestyén Arnold
Bécsi fiókkiadóhivatal: I., Kohlmarkt 7.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti (Kettinger) Antal.

MDK

Szentpétery Sandor tanitó

12 éves kora óta foglalkozott arcképfestéssel. A demjéni határban talalt szines agyagból, a gyári festékeket meghaladó élénk tónusú festékeket készitett.

Bakos Akos: A szinek muzsikusa.

Az est, 1936. marc.29. 15.1.

Szentpéteri T.

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1969. 11. számát.

37.1.

MDK

Szentpéteri Tibor, iparművész

Ipari formatervező. Szerepel az Iparmű. Múzeumban.

Székely András: Tizenkét iparművész 7.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 6 -

Szentpéteri Tibor

Kiállít az Iparművészeti Múze-
umban.

h. gy. Két kiállítás
Magyar Nemzet, Bp. 1970. feb. 11

Szentpéteri Tibor iparművész

szerepel a „Horizont" tárlatán

az Iparművészeti Múzeumban

Magyar Nemzet 1970 február 11

4. old.

Szentpéteri Tibor

Az Iparművészeti Főiskola IV. éves hallgatója. Hajó formatervet készített, amelyhez a belső látványterveket Láng Erzsébet tervezte.

Ipari Művészet, 1966. 2-3. sz., 44. l.

Szentpéteri Tibor, [építész?]

MDK

Szálkodát tervez a Duna fölé.

Krajczár Imre: Diplomatervek – budapesttől 3

ESTI HIRLAP Bp. 1966 nov. 14.

Szentpéteri Tibor

Említve

Lugosy Bálint: Tizenegyen az ifjú iparmúcsárt nemzetéllel

Ez a Szivet, Bp. 1970. már. 10. l

F.Tombor Ilona Bp,XI.Sz.Imre hg.utja 83/85

Szentsimoni

Tanennyerét

Dr.Szentiványi Gyula

elvtársnak

B U D A P E S T

XI.Lágymányosi-u.16.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726

Szentpály László

CSEPEL
Budapest

1021

1970 FEB 20

BAKFIS *Szentpály László rajza*

A

nincs eredm

Hozzászólások a politikai-mű

A Csepel Művekben február 10-én tartották meg a politikai-műszaki-gazdasági konferenciát. Lapunk múlt heti számában közöltük *Csató László* vezérigazgató itt elhangzott beszámolóját a tavaly végzett munka eredményeiről, az idei évben előttünk álló feladatokról. Mai számunkban a hozzászólásokat ismertetjük.

Nincs helyünk a felszólalók által felvetett gondolatok részletes elemzésére. Ezért a konferencia közel négyórás szakaszának csak néhány mozzanatát emeljük ki.

Erősíteni a szocialista vezetési stílust

Nemeslaki Tivadar, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a vasasszakszervezet főtitkára elmondta, hogy a KB tavaly novemberi határozatának értelmében további erőfeszítéseket kell tennünk, hogy az új gazdaságirányítási rendszer az eddiginél szélesebb körben érvényesüljön. A vállalatoknak elsősorban a gyelmezett munkához szükséges munkaszervezés és anyagellátás megteremtésében. Nemeslaki Tivadar külön foglalkozott e témánál a túlóraproblémával. (Ismeretes, hogy az előző évekhez képest tavaly jelentősen nőtt a Csepel Művekben is a felhasznált túlórák száma.) Az ésszerűtlen és szükségtelen túlóráztatás ellen foglalt állást. Véleménye az volt, hogy a vállalatoknál *csak abban az esetben túlóráztassák a dolgozókat, ha az elvégzendő munka feltétlenül megköveteli. Ha a szabad kapacitások kihasználását más intézkedések által már nem tudják elérni.*

Végezetül szólt az agitációs munka szerepéről. Ne védekező, hanem magyarázó jellegű legyen — mondotta. — Olyan, hogy a dolgozók értsék meg, mit és miért kell csinálniuk. Ez nem csupán a politikai, társadalmi szerveknek, de a műszaki és gazdasági vezetőknek is feladatuk. E munkában elengedhetetlen az őszinteség.

Báder Imre, a közgazdasági

Szentsimoni falképek 1423

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: UJ EMBER
Megjelent: 1949 JAN - 9.

Középkori freskók a szentsimoni templomban

Hírt adtunk röviden arról, hogy a Rozsnyó-egyházmegyei *Szentsimon* község ősi templomának restaurálásakor értékes freskóra bukkantak. Nemcsak a falu lakosainak, de a *Barkóföld* katolikus népének azóta is nagy eseménye ez a kultúrtörténeti szempontból is igen értékes lelet. A község törpebirtokos gazdái és gyárimunkásai lelkes buzgósággal mintegy 30.000 forintot gyűjtöttek összse. a nagyon elhagyatott középkori templom restaurálására. Amikor a munka során az északi falon freskók nyomaira bukkantak, a műemlékek országos bizottsága szakértőkkel táratta fel azokat és megmentette az utókornak. A freskók: Krisztus a kereszten, Szent György megöli a sárkányt és a Háromkirályok imádják Jézust. Szakvélemény szerint olyan jeles magyar mester alkotásai, aki Zsigmond király idejében Olaszországban tanult festeni. A freskórészek alól előkerült egy stukkó Szűz Mária kép. amely valószínűleg egyidős a templommal, 6—700 évesre becsülik. Valószínűleg a Barkó-föld legrégibb Szűz Mária képe. A falu és a környék katolikussága még ma is özönlik a templomba, áhítattal és büszkeséggel szemlélve őseik vallásos buzgóságának emlékeit. A templom megáldását *Tost* Barna apostoli kormányzó végezte, és ünnepi beszédében kérte a hiveket, hogy a múlt beszédes tanulságain okulva, ragaszkodjanak hitükhöz.

tásügyi m.kir.minisztertől.

tás zavartalan menetéhez fűződő fon-
ekekre, már kiadott rendeleteimben
anintézetekben a tanítás szabálysze-

egyes esetekben számos, a rendkivüli
és dologi nehézséget kellett leküz-
leteknek katonai vagy kórházi célokra
b nehézségeket. Bár rendeleteim alap-
ehető módon gondoskodni kell megfelelő
en az iskolaépületeknek lefoglalása

sen akkor, ha az ember olyan vállalkozásba kezd, ami az égtől, az esőtől, a fagytól függ. — Azután elszántan megragadta a borotvát és kis négyszögletes darabkákra szeletelte a gumitömlőt.

Másnap dobozba rakta a gumidarabokat, kiment a Körútra és árusítani kezdte azokat, mint „japán csodaírt.“ Ez volt élete második önálló vállalkozása. Ötven darabot adott el estig, à 1 forintért.

Rezsiköltsége nem volt, csak egy tanulságos felismerése.

Szentyel Mihály
Nagybányai könyv-
nyomtató

l -

Magy. Könyvszemle
1901. 421 l.

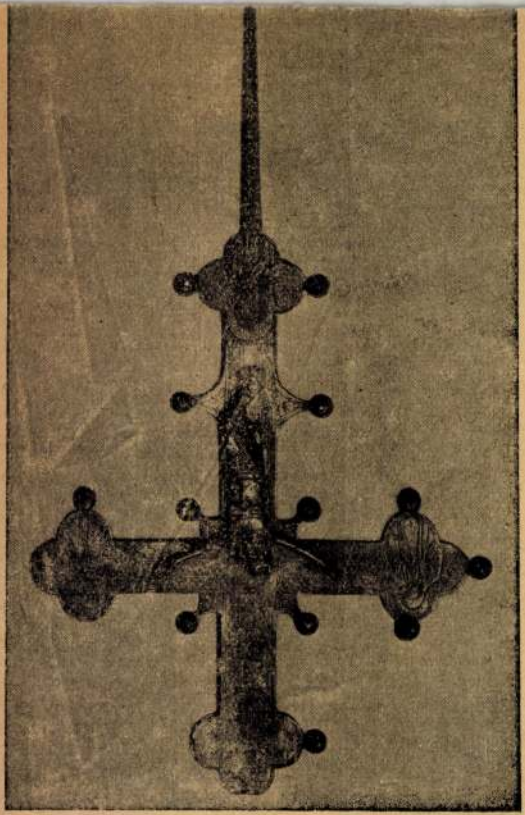

Szenvey József

rajzoló

életrajz. lásd

Vaci Mur. lajstr.

182, 183. l.

Szenvey

l.

LykaMagyműI800-50

68, l.

ü v e k j e g y z é k e

k :

42 x 56 cm.
42 x 56 cm.

67 x 84 cm.

~~53xxx70xxxx~~

53 x 70 cm.

Szenvey József

irő és festő

l.

Tragor bácsiúvénei

86 l.

Kővágószőllősi főoltár

Lippói r. k. templom

M.D.K.

Szenvey
---

xxzxxxxy

Váci mükedvelő Quodlibeteket készitett 1824-ben. 354.o.

Csatkai Endre: A Magyar Quodlibet. 353.o.

Arrabona,7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

Szenvedy

l.

Lykanemzromantika

16. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szenzenstein F.

készítette a szászkézdi
műemléki felvételek
egy részet

Erőd

Foerk Ernő: A
budapesti magyar ki-
rályi állami felső
építő ipariskola 1912.
évi szünidei felvéte-
lei. Bp. 1912.

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Abód, Borsod vm.	Református templom alaprajza, homlokzata oldalnézete,	

MDK

Szényei Katalin

ruhaterv

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Műcs. 1959.dec.

MDK

Szényei Katalin, ruhaterv

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

MDK

Szényei Katalin

Szényei Katalin / ruhaterv/ résztvett a IV. Orszg. Iparm. Kiall.-on.

IV. Országos Iparművészeti Kiállitás. Műcsarnok. Budapest 1959. Dec. 18 - 1960. Jan. 31. Kat.

Szenyei Katalin
divattervező

Gyermeköltözetek

L.M.: Kicsinyek divatja.
Tükör, 1974. jun 25-19 lap

Szényei Katalin

Munkájának reprodukciója

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1975. Miskolcról, jún-júl.

Szényi Katalin

~~formatervező~~, részt vesz a kiállításon

Jubileumi iparművészeti kiállítás,
1975. Műcsarnok, jún – júl.

Szényei Katalin

Ruházati formatervező, részt vett a
kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
(Műcsarnok), 1975. jún – júl.

Szémgei Katalin
divatterező

Modellek (repro)

—: Gyerekmihák

Nők Lapja, 1976. aug. 18—19 oldal

Szenyei Oláh István

Szőlőskert, olaj
Debreceni árusok, olaj
Dinnyeültetők, pasztell

Pécsi Képzőművészek és Mübarátok Társasága
első mohácsi kiállitás, Mohács 1943.katalogusa
14-15 lap

Szenyei Oláh István

a huszadik század 2o éveiben fametszettel foglalkozott

Alföld 1975/9/95

Lenkey: Gáborjáni emlékezete

SZÉNYEI KÁROLY MAGYAR NEMZET 2001. VII. 2

VISSZAHELYEZETT SZOBROK. Felújították Senyei Károly szobrait, melyek a Néprajzi Múzeumot díszítik. Az idővel alaposan megrongálódott műveket 1994. június 24-én emelték le talapzatukról, és most hétesztendei restaurátori munka után kerültek vissza eredeti helyükre. A szobrok felújítását Madarassy István végezte

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

nyersanyagot dolgozza fel. Ez nem meglepő, hiszen a cég egyben a legnagyobb szerződéses termeltető, tavaly közel 1300 tonna biotermesztéssel előállított sárgarépát, burgonyát, zöldborsót, karfiolt, paradicsomot, sárga- és őszibarackot, almát, körtét, szilvát és szőlőt – nyilatkozta lapunknak *Bódi Csaba*, a cég ügyvezető igazgatója, hozzáfűzve, hogy nem feledkeztek meg a biohúsokról sem. Mint elmondta, jó kapcsolatuk alakult ki a Hortobágyi Közhasznú Társasággal, amelytől szürkemarha borjakat és növendék marhákat vásárolnak, azok különleges minőségű húsát használva fel az ételek készítéséhez. A Hanságligeten létesített üzem feladata a magyar piac mellett a közép- és kelet-európai, valamint a jelentős fejlődést mutató közel- és távolkeleti piacok ellátása. A HiPP Kft. termékeinek felét 30 országba exportálja.

Nem csak csecsemőtápszerek jellemzik a bioélelmiszerek piacát, készülnek bioborok is. *Kovács Zoltán* a Szent György-hegyen 16 hektáron termeszt olaszrizlinget, szürkebarátot és sárga muskotályt, melyekből biobort készít. A termelő lapunknak elmondta, borai attól válnak biová, sokat, nem alkalmaz tiltott szert a szőlőtermelés során, csupán olyan réz- és kénalapú készítményeket használ, mint a bordóilé és a kénpor. Az állati kártevők ellen egyáltalán nem védekezik, mint mondta, azokat természetes ellenségeik ritkítják meg. A talajművelés a sorok tárcsázásából áll, a sorcsíkok pedig csak kaszálással vannak karban- tartva, a termelési technológia amúgy szabadon választott kategóriába tartozik, mindenki ízlésének megfelelőt alkalmaz. Kovács Zoltán egy hektárról 60-65 mázsa szőlőt szüretel, amiből 40-45 hektoliter bort készít, és évente mintegy 90-95 ezer üveg bort palackoz.

Jelentős ökológiai gazdálkodás folyik Somogy megyében is, amelynek egyik legnagyobb szántóföldi bionövény-termelője, a babócsai szövetkezet tulajdonában lévő Biofarm Kft. 830 hektáron évente 100 milliót meghaladó értékű biogabonát állít elő. Árujuk hét éve nyersanyagként egyenesen Svájcba jut, ahol bioolajat, bioállatok számára előállított takarmányt, nagyobb hányadából pedig lisztet készítenek. A termékekből azonban az európai piac a most megtermelt többszörösét is felvenné, akár a normál terméke- is. A termelők szerint a hazai piac „érdektelensége" ellenére is szükség lenne az állami támogatás fokozására legalább az első két évben. Ekkor ugyanis még hiába termelnek a gazdaságok az uniós elvárásoknak megfelelő technológiával, nem minősülnek biotermék-előállítóknak. A kezdetekben minimum 30 százalékos terméskiesés keletkezhet, ez együtt jár az eljárással. Azt, hogy a mezőgazdaság érdeklődése még igencsak szerény a biotermelés iránt, a Somogy megyei hasonló körülmé- igazolja. A néhány kisebb farmon és a nagyobb növénytermesztő gazdaságokat kisegítő állattartáson kívül ugyanis a térségben nem állt fel nagy bioállattartó telep. Teljes termékskáláját hazai piacon értékesíti azonban a térség első, már 1970-ben megalakult biobarászata. Öthektárnyi szőlőjével a látrányi pincészet évi tízezer palack különféle fajtájú bort termel. A palackozott árut a villányi, szekszárdi pincék minőségi borainak árához képest is 30 százalékos felárral értékesítik.

A BIOTERMESZTÉS nagytermelői találkoznak holnap a Győr-Moson-Sopron megyei Levél község polgármesteri hivatalában. Az ÖKO-10 tönkölybúza fajtabemutatójával egybekötött konzultáción osztrák, szlovák és román biotermelő gazdák, valamint az említett országok szakminisztériumainak képviselői is hivatalosak. A nemzetközi program keretében megbeszélik a bejegyzett bioterületen folyó tönkölytermesztés, vetőmagellátás problémáit, valamint szó lesz a feldolgozás és az értékesítés lehetőségeiről is. *Kalmár Gergely*, a fajta nemesítője lapunknak elmondta, hogy a hazai gazdák elsősorban a vetőmagellátásból vehetik ki a részüket a jövőben, míg a konkrét termesztést a környező országok magyarlakta vidékein végeztetnék az ottani biominősítésű földeken. Az így létrejövő integrációban megtermelt búzából a magyarországi feldolgozóüzemekben gyártanának kiváló minőségű biokészterméket, többek között gyermektápszert, tésztákat és húspótló élelmiszert. Ezen termékek iránt a német piacon óriási a kereslet. (G. O.)

KDK

Szényi István

Könyvborítólapjainak bemutatása az angol lapban.

Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz.128. l.
Az Art & Industry....

Szenyér vára

Horváth István

Középkori várak
Somogy megjeben -
Katonás Nevelés

1917. 10. 7.

Szenyéri rk templom.

Szt Péter és Pál tiszteletére
(Somogy vm.)
1745-ben helyreállíttatta
Bíró Márton püspök.

Pehm. 460. l.

Nemnyei Károly, [nobrász]

A Nemzeti Galéria homlokzatu tetején lévő diadalszekeret alkotta.

— : Tervezte, Hauszmann

6.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 8.

Szennyér várkastély

1555

Dunántúl

Takrajzok

II. 57. l.

A m.kir. vall. és közokt. mi
a keb. számv. VII. és a Csek
selata:

Költségvetési év: 1928/29. Kö
gatása." Müemlékek Orsz.Bizot
tözködési költségek. Bélyegil

Utasitom, hogy N
emlékek Orsz. Bizottsága épit
Aréna-ut 41.:/ a folyó évi ok
Nagymaros-Visegrádra és vissz

M.D.K.

Szennyesi István

35 éves, nyomdász

1949-ben a Debreceni Képzőművészeti Szabadiskola hallgatója volt

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 186.1.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI II.

Bp. 1965.

VÁRAKOZÁS

Szekeres Emil

festőművész

8800 Nagykanizsa
Jókai út 52.

1934-ben született Kaposváron. A Képzőművészeti Főiskolát 1961-ben végezte Kmetty János és Kádár György tanítványaként. Magyarországon kívül Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Lengyelországban, Szovjetunióban, Ausztriában és Németországban voltak kiállításai. 1969-től több képzőművészeti díjban részesült. Így 1972-ben római ösztöndíjat kapott, 1974-ben a Debreceni Nyári Tárlat, majd az Egri Akvarell Biennálé Nívódíjasa. 1976-ban és 1978-ban is I. díjat nyert a Dunántúli Tárlaton.
1981-ben a Bartók-pályázat és a IV. Dunántúli Tárlat Nívódíját is neki ítélték. 1984-ben az Egri Akvarell Biennálén a Képző- és Iparművészeti Lektorátus díját, majd az V. Dunántúli Tárlat Nívódíját nyerte el. 1985-ben a Zalai Tárlat II. díjazottja volt.

1934 in Kaposvár geboren. Als Schüler von János Kmetty und György Kádár beendete er 1961 die Hochschule für bildende Künste. Ausstellungen hatte er ausser in Ungarn in der CSFR, Jugoslawien, Polen, Sowjetunion, Österreich und Deutschland. Seit 1969 erhielt er mehrere Kunstpreise. So hat er 1972 ein Stipendium in Rom, und 1974 Niveaupreise auf der Debrecener Sommerkunstausstellung und auf der Aquarellbiennale in Eger bekommen. Auf der Transdanubien Kunstausstellung 1976 und 1978 gewann er den 1. Preis.
Die Niveaupreise des Bartók Wettbewerbs und der IV. Transdanubien Kunstausstellung 1981 wurden ihm auch zugesprochen. 1984 gewann er auf der Aquarellbiennale in Eger den Preis des Lektorats der bildenden- und angewandten Künste, und später den Niveaupreis der V. Transdanubien Kunstausstellung. 1985 gewann er den II. Preis auf der Kunstausstellung des Komitates Zala.

He was born in Kaposvár, 1934. He graduated from the Academy of Arts in 1961 instructed János Kmetty and György Kádár. He won a scholarship for Rome in 1972. Not only in Hungary have there been exhibitions of his but in Czeho-Slovak, Jugoslavia, Poland, the Soviet Union, Austria and Germany. He has been awarded several art prizes like the Prize of High Quality Art at the Exhibition of Water-Colours Biennial in Eger and at the Summer Gallery in Debrecen, 1974, as well as the First Prize at the Trans-Danubian Gallery in 1976 and 1978.
In 1981 he won the First Prize of Bartók Competition and the Prize of High Quality Art at the 4th Trans-Danubian Gallery. In 1984 he got the Prize of the Departement of the Art Academy at the Water-Colours Biennial in Eger, 1984, and the Prize of High Quality Art at the 5th Trans-Danubian Gallery. In 1985 he was awarded the Second Prize at Zala Show.

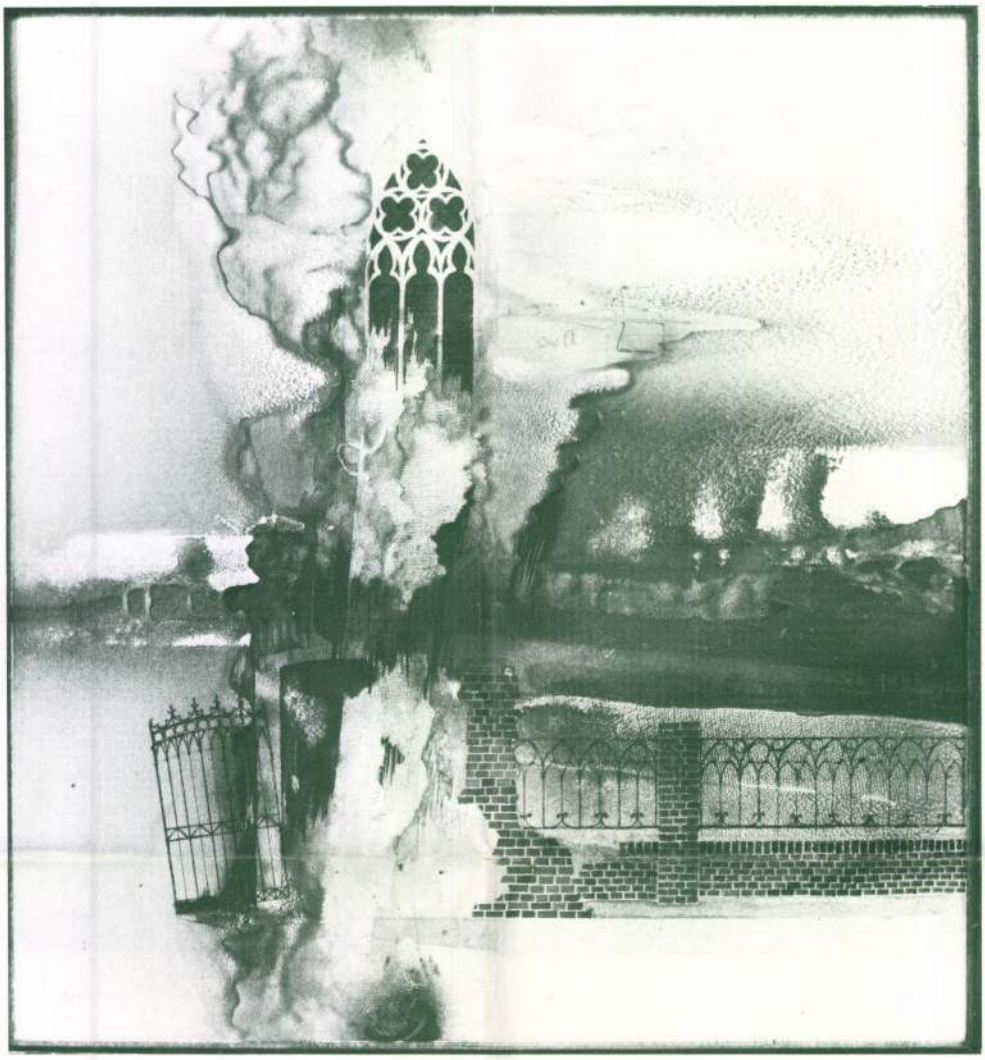

GÓTIKA

Szényi Zoltán

8900 Zalaegerszeg
Madách út 6. IV/14.

1948-ban született Sopronban. A pécsi Tanárképző Főiskolán 1972-ben, majd 1978-ban a Magyar Képzőművészeti Főiskolán szerzett diplomát. Zalaegerszegen él és alkot, a Hamburger Általános Iskolában tanít.
Számos közös tárlaton vett részt, jelentősebb önálló kiállításai Sárváron, Szekszárdon, Lendván és Zalaegerszegen voltak.
Alkotó tevékenységéért és pedagógiai munkájáért több elismerést és díjat kapott.

1948 in Sopron geboren. 1972 bekam er an der PH Pécs, später 1978 an der ungarischen Hochschule für bildenden Künste seine Diplome. Er lebt und wirkt in Zalaegerszeg, und lehrt an der Jenő Hamburger Grundschule.
Er nahm an zahlreichen gemeinsamen Ausstellungen teil, bedeutendste selbständige Ausstellungen waren in Sárvár, Szekszárd, Lendva und Zalaegerszeg.
Für sein Schaffen und seine pädagogische Arbeit bekam er Anerkennung und mehrere Preise.

He was born in Sopron, 1948. He is a BA from the Teacher Training College in Pécs 1972, and was graduated from the Academy of Arts in 1978. He is a teacher of Hamburger Elementary School in Zalaegerszeg where he lives. He has been recognized and appriciated by several rewards, as a teacher as well as a creative artist. He has taken part in collective exhibitions but has had one-man shows in Sárvár, Szekszárd, Lendva and Zalaegerszeg.

Szényi Péter Kisalföld 1996. X. 9.

Mint halak a vízfeneken

Szényi Péter festő kiállítása

A Soproni Képzőművészeti Társaság szervezésében a Várkerület Galériában látható *Szényi Péter* festő kiállítása.

A több ifjúsági pályadíj tulajdonosának, Szényi Péternek legutóbb 1987-ben volt önálló kiállítása, de azt megelőzően többször szerepelt már neves festőművészekkel közös bemutatókon. Rendszeres résztvevője a Soproni Őszi Tárlatoknak és a Soproni Képzőművészeti Társaság egyéb hazai és külföldi közös kiállításainak. A tárlat megnyitásával régi vágya valósult meg az 51 éves soproni születésű festőnek, akinek neves tanárai között *Mende Gusztávot, Szarka Árpádot és Roisz Vilmos* festőművészeket említette a kiállítást megnyitó *Sz. Nagy Sándor*, a festőművész és jó barát, a Soproni Képzőművészeti Társaság elnöke. Megnyitóbeszédében kiemelte:

– Szényi Péter festményeiből kitűnik, hogy apró részletekből építkezik, amelyek szerkezeti egységgé, kompozíciókká egyesülnek. Nyugodt ecsetvonásokkal alkot, lelki tisztasága, szerénysége, halkszavúsága, festői áhítata szépen nyilvánul meg a lefokozott, egységes színskálájában. Megtört, egyformának tűnő színfoltjai finom rezdülésekkel, az alig érezhető reflexek gazdag játékával telítettek. Kedvenc színe a sárga és a barna, innen a képek melegsége, fojtott hatása. Fő témái az asztalt díszítő virágok, a megszelt kenyér, a különböző formájú üvegek, a bögrék, továbbá az őszi kert ajándékai, de nagy odaadással vitte vászonra a munkája során megismert furcsa arcokat. A kísérletező festő bármelyik képét szemléljük, azt tapasztalhatjuk, hogy egy sajátos, felismerhetően egyedi formanyelvet teremt alkotásaival.

A mintegy 25 olajfestmény október 20-ig, naponta 10 órától 17 óráig tekinthető meg a soproni Várkerület 19. szám alatti Várkerület Galériában.

TÖRÖK

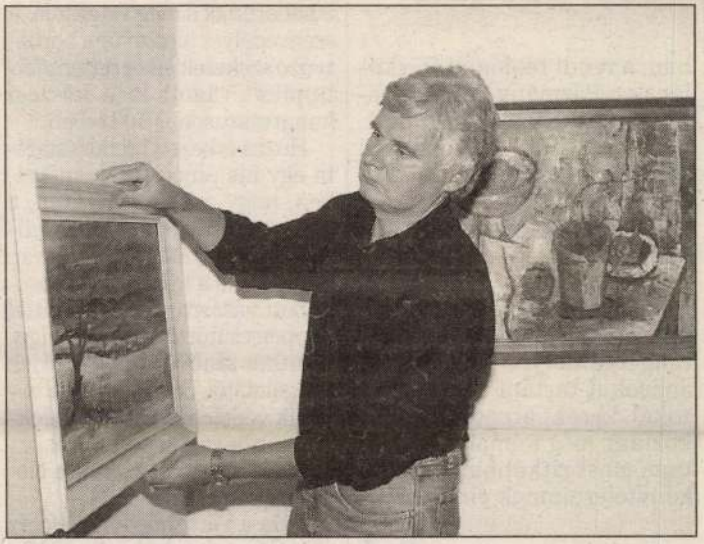

***Szényi Péter* a tárlat előkészületei közben.** Fotó: *Cs. Sz.*

kartam"

ban, a rendi teológiai főiskolán és a Pázmány Péter Egyetemen biblikus tárgyakat. Ugyanazt a dolgot más korú és más érdeklődési szintű diákoknak adom elő.

– *Van-e valamilyen kedvtelése, amelyre most több ideje jut?*

– Nagyon szeretek írni, de most sem érek igazán rá, mert rengeteg helyre hívnak előadásokat tartani. Valamikor sokat kerékpároztam, kajakoztam, még Rómában is jártam, most ritkábban tudok e kedvteléseimnek élni.

Sz. I.

k egyesülete

ület Mosonmagyaróvári Szerórától tartja alakuló ülését a özpontban. A célok megfogalk rögzítésére hivatott összejökorosztályból szívesen látnak iránt elkötelezettséget érző ál-

ság idején játszódik, amikor a huszonegyféle – többségében megkerülhetetlen – adót fizető polgárok üldözték a szeszadót kikerülő zugborárusokat. Leginkább *Viola Béla,* a magyaróvári „Arany Ökör" városi vendéglő bérlője, a Magyaróvári Ipartársulat titkára volt ennek a háborúnak a megtestesítője. A szenvedélyes pipázó úr a borbatyuzó szekerek ellen rettentő filippikát vágott ki a kőszegi kongresszuson is 1932-ben.

Hozzá érkezett biciklis staféta egy kis pincérfiú személyében, hogy a Pozsonyi úton, a város határában egy polgár literezi a bort. Menjen szaporán és fülelje le a kihágót. A mosoni heti vásárra való tekintettel – éppen csütörtök volt – a szigorú titkár szabódott a közérdek szolgálatától. Nem ér rá. Forduljanak védelemért a hatóságokhoz a kihágást tapasztalók.

A kis küldönc azonban elevenére tapintott:

– Ha a városhoz mennék, az a rendőrséghez küld. A rendőrség a csendőrséghez, és még ki tudja merre. Akkorra a gazda eltűnik, mint a kámfor.

Az argumentum hatott, a felserkentett titkár otthagyva csapot-papot, kerékpárjára kapott és fogai közé szorítva pipáját, száguldott a bormérés színhelyére. *Horváth Boldizsár* letenyei (Zala megyei) gazda azonban akkorra már eladta készletét. A „corpus delicti"-től megszabadulva az üres hordókat egyengette a megkönnyebbült szekéren, melynek saroglyájágyai polgái, engem a törvény védelmez!

– Hát a jelentkezés, meg a fogyasztási adó!? Gyerünk csak be a hatóságokhoz – zajlott a vita.

– Ki az úr tulajdonképpen? Talán csak nem az a Virág vagy Viola, vagy Tulipán, akiről még Zalában is úgy beszélnek, hogy a borszekerek Rózsa Sándorja?

– Eltalálta!

A gazda kezdett vakarózni és alábbhagyott a hanggal.

– Tudja mit az úr! Látom, jó pipás. Odaadom magának ezt a híres pipát, aztán engedjen utamon. Megígérem, hogy többet tájára sem nézek Moson megyének.

– Ezt a pipát? – kérdezte Viola is szelídebb hangon.

– Ezt a. Mert ez a pipa világhíres. Amikor Szulejmán császár Kőszeg alól menekült, az én ükapám fuvarozta. A fuvar fejében adta a török császár az ükapámnak. Azóta őrizte a család, mint a szeme fényét. Most odaadom.

Így került Szulejmán szultán pipája az „Arany Ökör"-be. A vendéglős megelégedetten cirógatta a roppant szerszámot, a szekeres pedig elkerekezett.

A pipát láthatta mindenki, aki betért néhány decire a nagy pipájú vendéglőshöz. Ám örömét rövidesen lehűtötték a műértők; a fapipa legfeljebb az ipafai papé lehetett a múlt század végén, de semmi esetre sem a török császár őfelségéé a kőszegi vár ostroma idején...

Lejegyezte: *Enzsöl Imre*

Szőnyi Zoltán: pedagógus képzőművész

A zalai pedagógus képzőművészek időszaki kiállítása megnyílt a Megyei Műv. Központban, amelyen szerepel a művész egyéni kollekciója.

T. A.: Egy kulturált kiállítás.
Zalai Hírlap, 1974. okt. 1.

Szényi Zoltán

Simon János, Sörös József és Szényi Zoltán
közös tárlaton szerepelt Zalaegerszegen
az Ifjusági és Uttörőházban

Magyar Hirlap 1979/14/8

Szényi Zoltán festő

Ismét fölényes győzelem

Egyelőre minden szépnek látszik a statisztikákat illetően a zalaegerszegi sportcsarnokban zajló férfi kosárlabda Eb-selejtezőn. A magyar válogatott kedden késő este a második találkozóján is győzött.

A mérkőzés jegyzőkönyve

Magyarország—Albánia 110-53 (49-22)

Zalaegerszeg, 1200 néző. Jv.: Vasilevsky (belorusz), Hengel (Luxemburg).

Magyarország: Bodrogi (9), Farkas (15), Dávid (12), Zsebe (13), Orosz (15). Csere: Horváth (4), Gulyás (8), Steinbecz (4), Halm (15), Czigler (4), Karagits (7), Boros (6).

Albánia: Capaliku (4), Selmani (10), Gjeca (13), Mena (14), Zace (2). Csere: Mence (4), Pashaj (2), Paudus (2).

Dávid és Bodrogi pontjaival a 40. másodpercben már 6-0-ra vezettek legjobbjaink. Folyamatosan növelték előnyüket, s a 10. percben 20-11-et mutatott az eredményjelző. Egyre eredményesebben játszottak a magyarok, s három perccel a félidő vége előtt 43-15 volt az állás. A szünet után is folytatódott a magyar henger, a 27. percben 72-38 volt Zsebéék javára. A hajrában minden különösebb megszorítás nélkül tovább nőtt a különbség, s végül magabiztos győzelem lett a dolog vége.

A magyar együttes az első két mérkőzésen minden eddigi várakozást felülmúlva remekül játszott. Jó védekezésüket igazolja, hogy az első meccsen 51, a másodikon pedig 53 pontot kaptak, ezzel szemben 210-et dobtak. Igaz, a neheze még most következik, de ez a teljesítmény mindenképpen biztató a szerda esti finnek elleni találkozó előtt. Az esélyekről *Patonay Imre* szövetségi kapitányt kérdeztük.

— Két csapaton már túlvagyunk, de a most következő négy közel hasonló játékerőt képvisel. A finnek, a románok, az angolok és a beloruszok jó játékerőt képviselnek. Szerdai ellenfelünk gyors, mozgékony kosárlabdát játszik. Megpróbáltunk felkészülni belőlük és a legjobbat nyújtani. Egyébként úgy néz ki, sikerült kialakítani jó csapatszellemet a játékosokkal. Elsősorban a védekezésre és a gyors indításokra koncentráltunk. A védekezés egyébként az egyik legjobb csapatszellem növelő feladat is. Annak örülök a legjobban — természetesen a két győzelem mellett — hogy egységes a gárda. Eddig kevés pontot kaptunk, ebben nyilvánvalóan közrejátszott az is, hogy az eddigi ellenfeleink nem a legjobban dobók, de ehhez azonban volt néhány szava játékosainknak is. Ha ugyanúgy védekezünk és ugyanúgy hajtunk a finnek ellen is, mint az első két meccsen, a közönség is tovább biztat bennünket, folytathatjuk jó sorozatunkat. A mai kosárlabdában lassan nem lehet

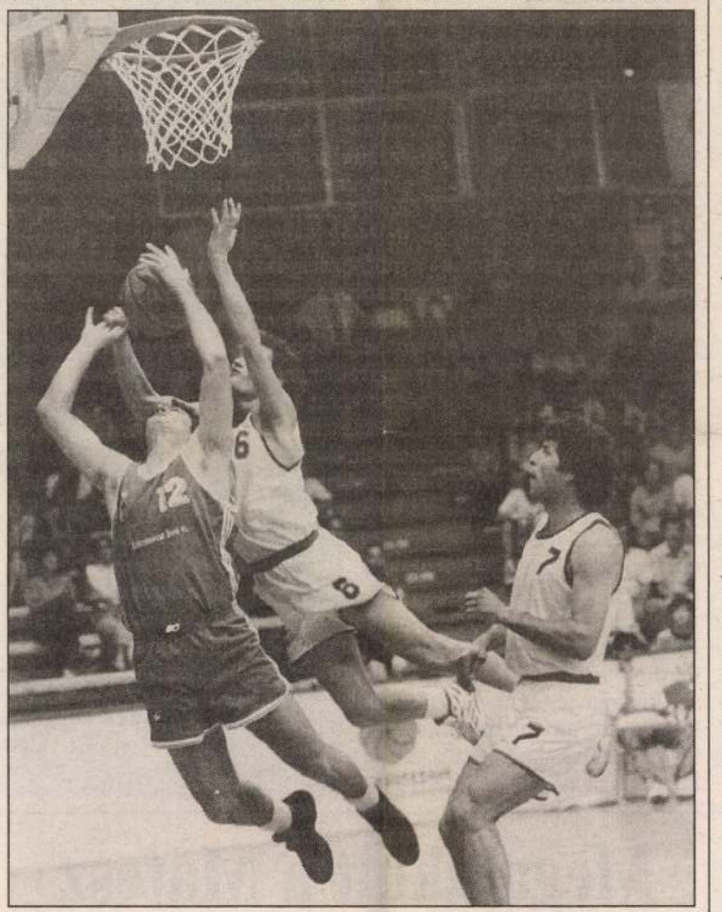

Halm (12-es) a levegőben úszva szerez kosarat.
(Décsy László felvétele)

Érthetetlen...

A zalai sportbarátoknak kifejezetten örömöt szolgál, hogy a bajnokságok befejeztével is rangos esemény színhelye a me

Pintért öt évre eltiltották

Ötéves eltiltást rótt ki a nagykanizsai *Pintér Jolánra* a Magyar Kézilabda Szövetség Fegyelmi Bizottsága. A játékos május 22-én a Nagykanizsai Olajbányász—Szigma Szekszárd NB I B-s találkozón többször is megütötte *Keszi Géza* játékvezetőt, miután egy szándékos szabálytalansága miatt piros lapos figyelmeztetést kapott.

Pintér Jolán büntetése 1998. június 30-ig érvényes.

Még nincs jelentkező

Bár már csak egy hét van hátra a jelentkezési határidő zárultáig, szerda délelőttig egyetlen szakember sem adta be pályázatát a magyar férfi kézilabda-válogatott szövetségi kapitányi tisztére.

A szövetség elnöksége bizakodik, hogy az elkövetkező napokban változik a helyzet, s legkésőbb június közepén „gazdára talál" a nemzeti együttes.

❄

A NOB-ülésen megállapodás született az atlantai ötkarikás játékok szervezői és a paraolimpiai játékok ügyintézői között.

Az FTC nyerte a Kupát

Szerda este az Üllői úti stadionban csaknem telt ház előtt játszották le az 53. labdarúgó Magyar Kupa-döntő visszavágóját. Ismert, a június 2-ai, szombathelyi első összecsapáson az élvonalba frissen felkerült Haladás 1-1-et ért el otthonában az NB I-es bronzérmes Ferencvárossal szemben.

A második összecsapáson 18 ezer néző előtt (játékvezető: Vágner).

A 22. percben Keller a bal oldalon ügyes cselekkel áttört négy Haladás-védő élőfalán, még arra is volt idege, hogy a beadásnál visszafelé gurítson (vigyázott a lesre), és a kapu előtt egyszál magában tanyázó Fodor tíz méterről bevette a vendégek hálóját (1-0).

A második félidőben a Haladás támadott többet, s az utolsó percben Kovács kiegyenlített 1-1.

A kétszer 15 perces hosszabbításban is a Haladás támadott többet, de gólszerzésre egyik csapat erejéből sem futotta. A büntetőrúgásokat a hazaiak értékesítették jobban és nyerték a Kupát.

Időjárás

Gyengülő felmelegedés

Várható időjárás ma estig: eleinte erősen felhős idő lesz, több helyen várható zápor, zivatar, egy-egy erős zivatargócban felhőszakadás, jégeső is lehet. Napközben felhőátvonulások lesznek. A szél előbb a Dunántúlon, majd másutt is északnyugatira fordul, továbbra is erős, gyakran viharos lesz. A legmagasabb nappali hőmérséklet 22, 27 fok között várható.

Naptár

Június 24. Csütörtök

A Nap kél 4.59 — nyugszik 20.51. A Hold kél 10.06 — nyugszik 23.22.
Névnap: **Iván.**

Olvasószolgálat
Tel.: 92/312-575
Fax: 312-581
Telex: 33-276
Ügyeletesek:
Hajdu Péter
újságíró
Pezzetta Umberto
fotóriporter

Képviselői fogadóórák

Dr. Marx Gyula országgyűlési képviselő fogadóórát tart június 25-én (pénteken) 9.30 és 11.30 óra között Zalaegerszegen, a Széchenyi tér 5. szám alatti MDF-irodában.

Dr. Tóth Tihamér országgyűlési képviselő parlamenti titkára, *dr. Szabó Csaba* ugyanezen a napon, szintén a zalaegerszegi MDF-irodában tart fogadóórát 16 és 18 óra között.

Tarnóczky Attila és *Rudics Róbert* országgyűlési képviselők pénteken 9—11 óra között tartanak fogadóórát Nagykanizsán, a képviselői irodában.

Alapítvány

Ma, amikor egyre-másra jönnek létre az alapítványok, különösen jó érzés egy olyanról hírt adni, amely a fiatal orvosok, gyógyszerészek és a diplomás egészségügyi dolgozók szakmai továbbképzésének támogatására, a gyógyítás külhoni eredményeinek megismertetésére jött létre — állapította meg *Józsa Fábián*, a Belügyminisztérium politikai államtitkára azon a szerdai sajtótájékoztatón, amelyen a nemrég bejegyzett Haynal Imre Alapítvány célkitűzéseiről esett szó.

Haynal Imre a század első felének kiemelkedő belgyógyász-kardiológus professzora, akinek tankönyvéből 30 éven át tanítottak. A nevét viselő alapítvány — amelynek létrehozását a belügyi kórház két fiatal orvosa kezdeményezte — egyelőre a BM Központi Kórház 40 év alatti fiatal diplomásainak továbbképzését kívánja segíteni. Közülük a tervek szerint évente mintegy 20-25 fiatal szakember részesülhet támogatásban. **(MTI)**

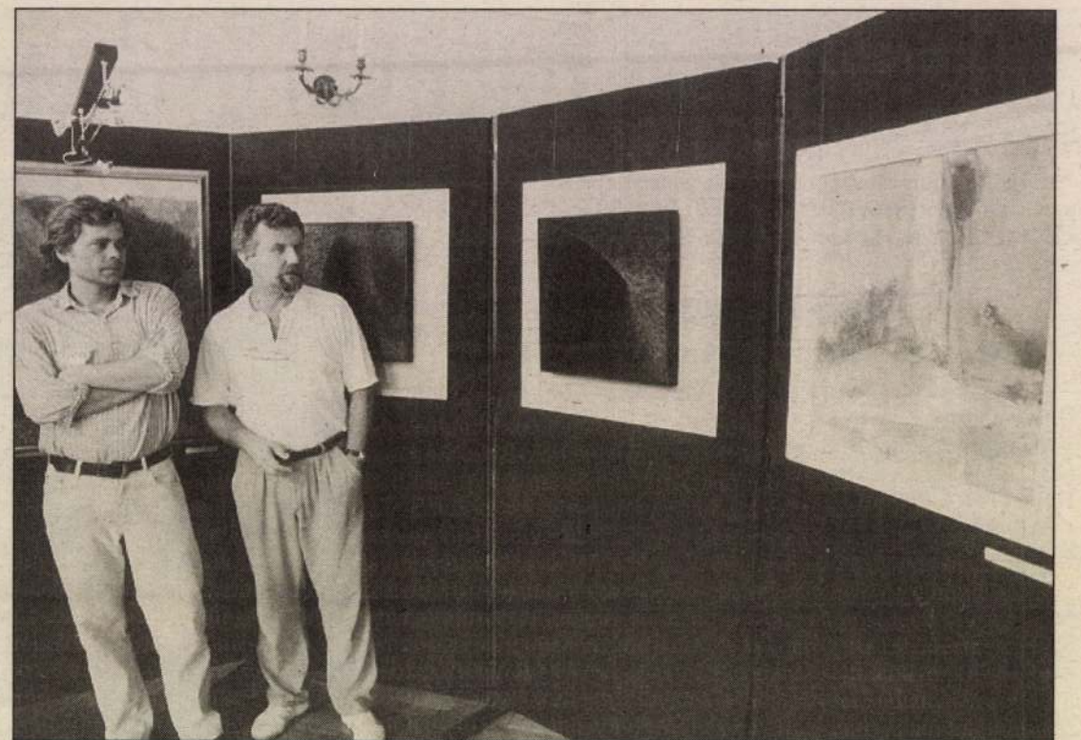

Tegnaptól a zalaegerszegi Arany Bárányban egy héten át tekinthető meg a szlovéniai Sandi Cservek és Szényi Zoltán festőművészek *(felvételünkön a két alkotó)* közös tárlata. A vendégművész képein gyakori a sötét tónus, előszeretettel interpretálja világunk zűrzavarait, míg egerszegi festőtársa izgalmas színhasználattal, precíz felületrészletekkel törekszik a mélyebb tartalmak megragadására. A kiállítás a zalaegerszegi Legenda és a szlovéniai Creativ cégek szponzorálásával jött létre.

(Pezzetta Umberto felvétele)

Hatos lottó

A Szerencsejáték Rt. közlése szerint az 1993. évi 12. számsorsoláson

6 találatos szelvény nem volt.

5 plusz 1 találatos 2 db volt. Nyereményük egyenként 1.610.649 forint.

Az 5 találatos szelvények száma 37 darab, ezekre egyenként 1.195 forintot, a 47.115 darab 3 találatos szelvényre egyenként 86 forintot fizetnek.

A következő játékalkalomra átvitt 6 találatos nettó nyereményösszeg 14.560.450 forint.

(MTI)

Megalakult a Matesz

A magyar kiadók és a reklámszakma képviselői megalakították a Magyar Terjesztésellenőrző Szövetséget (Matesz). A szervezet létrehozását a Magyar Lapkiadók Egyesülete is támogatta — tájékoztatta az MTI-t a szövetség illetékese.

Az alapító tagok között található többek között a Népszabadság, a HVG, a Vasárnapi Hírek, a Reader´s Digest Válogatás, a Kisalföld, több média és reklámügynökség, valamint a Magyar Hitel Bank és a Sancella cég.

Rendőri

Nyári csillagda-program

A tavalyi évben megkezdett hagyományokhoz igazodva a TIT Öveges József Ismeretterjesztő Egyesületének zalaegerszegi Csillagdája az idén is kihelyezett bemutatókat tart majd. A tapasztalatok szerint ugyanis sainak másik témája a Jupiter lesz. A programok minden esetben este fél kilenckor kezdődnek.

A menetrend: Június 25. — Landorhegy, a Pais utca nyugati vége. Június 26. — Zalalövő,

Szeöke Izabella

festő

l.

Kökényesdyné

Szeöke J.

AMAG

Szeőke Izabella,
Papp-Rőkenyesdyné

l

Szépművészet
1941. 47. l.

Szeőke Izabella

1917/18 – 1920/21

Ferkápzomfoiskávk

136_1.

T. 3708.

megerősitett város és vár foglalja
órávánn innen balról egy katona kö-
lve pipázó török mellett egy előkelő
hegyek hullámzanak. Felirata a lebegő
értani feladvány van:

H

17.1 : 11.2 cm.

2.

P. Szeőke Izabella

Cigánylány, olaff.

Repr.

Nagyrymagy 125. l.

Német festő, XIX. sz.: Madonna Jézussal.
Cranach modorában. Fa, olaj, 64 × 41 cm.

Maszlaghy II. 339. szám.

P. Szeöke Izabella

l.

Brernay Egri Kaszino

122. l.
142. l.

III. előadás.

URÁNIA

Napi tudományos-előadá

Budapest, 192 8

Előadatott:

Kiadott jegyek megnevezése	Egységár vigalmi adóval együtt P	f	Jegy volt	Szal je
Földszinti páholyülés		–	80	4
Erkélypáholyülések		–	80	4
Casino páholy I. sor		–	28	1
» » II. »		–	24	
» » III. »		–	24	
» » IV. »		–	24	

P. Szeőke Izabella

Ábrand, vízf

Repr.

Nagyjmagy 86. tábla

Első emeleti fogadó

MDK

Szeőke Izabella /Eger/

Műveivel résztvett a Képzőm.Vidéki Szöv.I. kiállitásan.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiall.

Képzőművészet, 1927.6.sz. 24.l.

MDK

Szeöke Izabella, Eger

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 24 l.

MDK

K. Szeőke Izabella

A Nemzeti Szalon tav. tárlata. Képzőművészet 1928. 12. sz. 187.l.

P. Szeőke Izabella, festőm.

emlékül érdemel. Tavasz (évadzáró)
Párlat a N. Szal.-ban.

P. H. 932. VI. 19
(F. J.)

Szeöke Izabella

Szerepelt a Nemzeti Szalon tavasi tárlatán

MO. 1933. IV. 16.

Szép Ágenor

A Stúdió Alja

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.

39.o.

M. D. K.

SZÉP András bábsütőforma-faragó

szül. 1798

Marcali

Az Iparművészeti Múzeum Érkv. I. 1954.

Weiner Mihályné: Belicsay Imre bábsütő-forma-faragó mester 81. l.

M.D.K.

Szép

Rajz "Bródy Sándor a Rudas-szállóbeli lakásán" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1918. dec. 22-29. VII. évf. 51. sz. 38. lap.

SZÉP András / műl. 1798

Marcali mézeskalácsforma – faragó mester

Faragott mézeskalácsformák. Kiállitás. Veszprémi Bakonyi Muzeum

Budapest 1957.

9. old

Szép András

mézeskalács formaöntő mester 1828 körül élt, Somogy megyében.

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchenformen in Ungarn, Budapest, 1964
491

321

SZÉP ANDRÁS, gombkötőmester

52.-Szép András műhelyében tanultak:Jeter Jakab,1790. jan.3.-?.-Windisch János,1790.jan.19.-?.-Pausz István, 1790.jan.13.-179[illegible].aug 31.-fia,Gottlieb,felsz.1802.ápr 19.-Szücs Ferenc,1802.-1804. 406.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszüneséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZÉP ANDRÁS, gombkötőmester

52.-Helybeli polgar fia.Szül.1754.Polgár lett 1781.jan i5.-n mapon céhtag is.1783-ban Nemescsóban feleségül vette Schwertner Erzsébetet. és evangelikus lett.Atyamester volt.Jól menő műhelye volt.Meghalt.1804-8 közt. 406.old

SZŐVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnésig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 19?1-7?. Szombathely, 1975

SZÉP ANDRÁS, gombkötőmester

60.-SZÉP TEOFIL, Szép Andras gombkötő fia.Apjanál szabadult 1802.ápr.19.mestervizsgara jelentkezett 1809.jan 18.A vizsga nem sikerült.Ujabb vizsga 1810.jan.6.Ekkor elfogadták.Polgár 1810.jan.8.Házasodik 18091.Tekintélyes mester.Céhmester is volt.1865-ben halt meg,magyas kort ért meg.

SZÖVENYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszünéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője. 5-6. 1971-72.- Szombathely, 1975

SZÉP ANDRÁS, gombkötőmester

57.-KOCZIÁN ANDRÁS Privigyéről jött.1800.jan.27-én.és mestervizsgara jelentkezett.A mesterdarabot Szép András műhelyében kellett elkészitenie.Bár nem igen jól sikerül mester lett 1802.febr.8.-E napon lett polgar is.1810-ber megnősült.-Atyamester volt.Egy inasszerződés:Hosoff ? Já nos,1804.máj.21.-?.-Meghalt 1820 előtt,mert neje ekkor már"vidua". 407.old

SZÜVÉNYI ISTVAN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszünéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

Szép Béla

Szép Béla budapesti fafaragó iparmüvész
munkái

Debreceni Mipártoló Egyesület kiáll. 1929.

Szép Béla MDK

Szent család, körtefa

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Szép Béla MDK

Templombamenet, fa.

Nemzeti Szalon 1922. május Tavaszi tárlat

MDK

Szép Béla

Fafaragás

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 13.1.

MDK

Szép Béla iparművész

Kiállitója az állandó mintakiállitásnak, fatárggyal.

Magy.Iparművészet, 1939. 22o.lap

Szép Béla MDK

Tanulmány, gipsz

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

Szép Béla MDK

Szent család, körtefa

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Szép Béla MDK

Feszület, fa

Szárnyas oltár, fa

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szép Béla MDK

Tanulmány, körtefa

Műcsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szép Béla MDK

Kisleányom, körtefa

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Szép Béla

MDK

Szent Erzsébet, körtefa

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Szép Béla

MDK

Tanulmány, gipsz

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Szép Béla

Templombamenet, fa

N.Szal. tav.tárl. 1922. máj.

MDK

Szép Béla

Aranyérem kitüntetése az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy, pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

Szép Béla MDK

Famunkák

Az Iparmüvészeti Társ. Karácsonyi Vására. kiáll.
Magyar Iparmüvészet 1937. 247.o.

Szép Béla MDK

Szent Erzsébet, körtefa

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Szép Béla

Tanulmany. Körtefa.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 13.1.

Szép Béla szobrász

Szerepel a szentesi képzőművészeti kiállításon

Magyarság 1927 IX. 28

Szép Béla

szobrász

Budai Szépművészeti Társulat Őszi Tárlata - II.Margit körut 48.sz.a. - szerepel körtefából készitett munkáival.

Uj Magyarság
1933.X.27

Szép Béla

szobrász

Budai Szépművészeti Társulat - Őszi kiállitása - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.X.26

Szép Béla
rokon

szerepel a Budai Képművészeti
Társulat kiállításán.

Nemzeti Újság 1935. V. 25.

NDK

Szép Béla

Tanulmány, körtefa

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Műcs.

Szép Béla MDK

Fafaragás

Mücsarnok 194o A magyar müvészetért c.kiáll.

MDK

Zalaegerszeg

Zsép Béla

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c. kiállí-

MDK

Szép Béla

Pányvavető, fafaragás

Új Szalon...karácsonyi kiáll. 1934. dec. 9. 1.

MDK

Szép Béla

A Szép Otthon kiallitasan a fafestés és faragás kiállitói között szerepelt.

Cikk: A mi kiallitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

Szép Béla MDK

Az iszákos, bronz

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

MDK

Szép Béla

Feszület.Cseresznyefa.
Szarnyas oltar.Körtefa.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 15.1.

MDK

Szép Béla

fatárgyakkal résztvett az alábbi kiállitáson

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

MDK

Szép Béla

Nemzeti Képzőművészeti kiállitás. Az Ország
1944. jun. 17. 8.l.

Szép Béla

138 Debreceni csikós fafaragás

Uj Szalon Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa

MKK

Szép Béla, szobrász.

Olvasó néni.	Fafaragás.
Barát.	"
Templomba menet.	"

Az Új Szalon Szent István-i kiállításon. 1934. aug.
hótól.

MDK

Szép Béla, iparművész

nemes iz lésű fa faragásokkal tűnik ki.

Maria Valeria u. - i termek. - „Művészet az iparban". kar. kiáll. - Uj Magyars 1941 XII. 5

MDK

Szép Béla, szobrász

Az iszákos. Bronz.

OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzőművk. Kiáll.
Dp.1937.ápr.29.- jun.20. Kat. 11.1.

MDK

Szép Béla, szobrász.

Kisleányom. Körtefa.

Műtárgy. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyűjt. kiáll. Dp.Műcsarnok. Kat. 19.l.

MDK

Kép Béla, iparművész

Részvétnyilvánításért:

— : Köszönetnyilvánítás

11.

Népszabadság, Bp. 1970. máj. 30.

MDK

Kép Béla, újságíró

Meghalt 77 éves korában.
A farkasréti temetőben temetik
el 1970. máj. 26-án.

— : Halálozás

19.

Népszabadság, B.p. 1970. máj. 24.

Szép Béla

zobrász

Árverési Csarnok

41. sz. - 1928 febr.

PÉCS

Minaret és meczet.

Zombory Gusztáv: A péczi parochiális egyház.
W 1865, 409 l. (kép 409 l)

Szép Béla

Szép Béla fafaragó iparművész.
II. Keleti Károly-u. 33. 166-770

Bptávb 1940 szept.

ine brésilienne rabat les produits

ays.

a
loppe en háte, mais par contre

Szép Béla

C.

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 57. l.

AMAINAP

Hétfő, 1940. február hó 3., délelőtt

ÁRA 6 FILLÉR

BUDAPEST, XVII. ÉVFOLYAM, 28. SZÁM

TELEFONSZÁMOK: 126-840 ÉS 110-473

A nemzetközi sajtó a Balkán-értekezlet határozatairól

A harmadik nagy német légitámadás részletei

„Franciaország feltétlenül résztvesz 1942-ben a római világkiállításon"

Német repülők holttestét vetette partra a tenger

Ahogy azt már előre várni lehetett, a Balkán-értekezlet nem hozott változást és meglepetést. A kiadott hivatalos és félhivatalos közleményekből sem lehet semmi olyant kiolvasni, mintha a négy balkáni külügyminiszter találkozásán valami uj, különleges tevékenységet, vagy magatartást készitettek volna elő. Nyilvánvaló tehát, hogy a tanácskozások eredményének fogadtatása nem kelt majd sehol sem különösebb érzelmeket.

Olaszországban, amely a Balkánon a legközvetlenebbül érdekelt állam, bizonyos fokig kellemesen is fogadták az értekezlet eredményét; ugy látják, hogy a balkáni államokban megvan a kellő erő, hogy mindennemü más törekvéssel szemben megvédelmezzék semlegességüket és függetlenségüket; még *Gafencu* román külügyminiszternek azon szavaiból is, hogy tudniillik a vitás kérdéseket *„regionális"* megegyezésekkel szabályozzák, némi reményt olvasnak ki a Magyarországgal és Bulgáriával való megegyezési hajlamra vonatkozólag. Még nem tudjuk, mint kell értelmeznünk a román külügyminiszternek ezeket a szavait; a „regionális", táji politikai elv ellene mond a *„kollektiv"*, a közös biztonság elvének, amelyet pedig Románia látszott képviselni a legmerevebben, azt kivánván, hogy a Balkán-szövetség alakuljon át határvédelmi szavatosságok rendszerévé; ha viszont a táji, a „regionális" elv elfogadásra talál, ugy talán mód nyilik az érdekelt államok közötti közvetlen tárgyalásokra is.

Berlinben ujólag is hangsulyozták, hogy milyen nagy jelentőséget tulajdonitanak annak, hogy a Balkán megmaradjon békés területnek, távol a háborutól; de német oldalról kétkedéssel nézték Törökország szerepét, amely tudvalevőleg az angol és francia politika mellet vállalt érdekeltséget. Görögországról szólva, a félhivatalos *Völkischer Beobachter,* a nemzeti szocialista párt központi lapja „Görög tragédia" cimmel cikkezik, azt fejtegetvén, hogy Görögországot illetőleg a nyugati hatalmak ujra meg ujra visszaélnek egy nemzet szuverénitásával, amely kellően nem tudja megvédelmezni érdekeit; a német lap igen félti Görögországot Angliától és Franciaországtól.

Ami közben *Törökországot* illeti, itt úgy tetszik, Törökország hasznos szolgálatot tett a balkáni békének, mindenképpen hangsulyozván Romániával szemben Bulgária érdekeit és a Bulgáriával való megegyezés fontosságát: Törökország külügyminisztere ugy látja, hogy csak ilyen módon, a tudniilik megértést tanusitanak a bulgár kivánságok iránt, lehet elébevágni annak, hogy Bulgária révén a Szovjetunió tevékenységi területre találjon a Balkán-félszigeten. Bulgária és Románia viszonyában a különféle magyarázatok és értelmezések azt az értesülést hangoztatták, hogy itt elsősorban gazdasági közeledésről lesz szó; más magyarázatok kiemelték, hogy a balkáni ügyek ilyenszerü gazdasági elintézése aligha felelhet meg Magyarország szempontjainak. Egyebekben, mondják a további értesülések, a négy külügyminiszter egyetérteni látszott abban, hogy a háboru utánra halasszák az esetleges területi változtatások kérdését.

Az értekezletről kiadott közlemények egyebekben hangsulyozzák a balkáni államok egyetértését és közös érdekeit s különösképpen azon törekvésüket emelik ki, hogy a mostani háborut távoltartsák maguktól. A *Gafencu* román külügyminiszter által felolvasott végső hivatalos nyilatkozatban egyetlen pont van, mely különösebb figyelmet érdemel; ez pedig a szövetségesek *nemzeti* területéről beszél. Mármost itten figyelemreméltó, hogy ezt a *nemzeti* szót miként értelmezzük. A francia diplomáciai szóhasználat s általában a nyugateurópai politikai szokás az *államot* és a *nemzetet,* az állami és a nemzeti területet egynek és ugyanannak veszi; hiszen Nyugat-Európában nagyjában az a helyzet, hogy egy s ugyanazon nemzet lakik egy államot; állam és nemzet fogalmai és valóságai itten azonosak. Nincsen ez igy Kelet-Európában, ahol egy államban több nemzet, vagy nemzetiség él együtt s erre éppen *Románia* a példa; nemzeti terület és államterület itten nagyon is különbözőek. Éppen ezért kérdéses, vajjon miként értelmezhető *Gafencu* nyilatkozata s vajjon tágabb teret ád e a *nemzeti* fogalomnak nem hivatalos — nyugateurópai — diplomáciai értelmezése az esetleges jövendő s *szükséges területi változások előkészitésére?*

◆

A balkáni értekezlet egyetlen fontosabb jelensége a tanácskozások *gazdasági eredménye volt.* Az eddig hozzánk érkezett franciaországi értesülések s magyarázatok nem oktalanul emelik ki — többek közt méltatván *Törökország békés törekvéseit* is — a belgrádi tanácskozások gazdasági jelentőségét. A balkáni államok ugy látszik tudatára ébredtek annak, hogy nyersanyagukkal maguknak is takarékoskodniok kell s éppen ezért nem engedhetik meg a korlátlan kivitelt a hadviselő államok felé. Vajjon mint viszonylanak ezek a gazdasági megállapodások Romániának Németországgal szembeni mostani gazdaságpolitikai kapcsolataihoz? Vajjon a Balkán-államok gazdasági érdekeinek különleges hangoztatása kedvez-e Romániának s egyben a vele szerződött Németországnak, mely előszeretettel tekintette saját beszerzési forrásának a Balkánt és nem szivesen látta, hogy az itteni gazdaság iránt érdeklődnek más államok is?

Hiszen német részről ujólag is hangoztatták, hogy a nagyjelentőségü német-román gazdasági megállapodással *Románia* tulajdonképpen *visszanyerte a nyugati hatalmak gyámkodása alól gazdasági függetlenségét.* Némely román közlemény is ugyanezt a szempontot hangsulyozza, mondván, hogy a román gazdasággal kapcsolatos hatalmak nem tettek különbséget gazdaság és politika között. Németországban ugy látják, hogy most Németország és Románia közös javára megváltozott ez a helyzet; viszont Anglia máris komoly gazdasági rendszabályokat léptetett életbe Romániával szemben s ezeken csak olyan mértékben hajlandó lazitani, amilyen mértékben Románia is eleget tesz az Anglia iránti kőolajszállitási kötelezettségének.

A balkáni tanácskozás gazdasági eredménye szerint a balkáni államok a jövőben ugy szállitanak majd rajtuk kivül álló államoknak, hogy ezekkel szemben érvényesitik a *kompenzáció, vagyis a kölcsönösség rendszerét.* Hiszen maguk a balkáni államok is sok tekintetben nyersanyagbehozatalra szorulnak s igy szükséges, hogy csinján bánjanak nyersanyagkészleteikkel. A nagyon óvatosan megfogalmazott véghatározat olyan, hogy szigoruan ügyel a semlegesség betartására mindkét fél felé. Külön figyelemre méltó az a határozat, amely szerint a balkáni államok egymás között is bizonyos gazdaságpolitikai megállapodást létesitenek az egymásközti nyersanyagcserére vonatkozólag. Már láttunk olyan magyarázatokat, melyek igen nagy jelentőséget tulajdonitanak ezeknek a gazdasági megállapodásoknak; természetesen azt igazán nem lehet tudni, mennyiben sikerül valósággal a balkáni államok gazdasági függetlenségének keresztülvitele a többi európai államokkal szemben. S az is kérdéses, ezt a gazdasági függetlenséget miként értelmezik majd a szembenálló felek. Mindenesetre Románia örül ezeknek a gazdasági megállapodásoknak s tőlük igen kedvező eredményt vár.

◆

Nem érdektelen itt megemlitenünk, hogy a balkáni értekezlet némely román értelmezései, igy a *Currentul* cimü román lap, mintha már Németország felé csinálnának politikát; igy a *Currentul* külön kiemeli mintegy gunyosan fordulván a Németországgal szembekerült és Romániától elhidegült *Törökország* felé, hogy az értekezlet békés és semlegességi határozatai most már kötelezőek Törökországra is... Ami ezen román értelmezés szerint azt akarja jelenteni, hogy *Törökországnak a nyugati hatalmak oldalán való politizálását módositania kell a balkáni értekezlet határozatai irányában.* Azt sem érdektelen egyben megemlitenünk, hogy *Berlinben* ugy tartják: a mostani balkáni értekezleten *hajótörést szenvedtek az angol politikának idefüződő reményei* és elmult az az idő, hogy a nyugati hatalmak a kedvük szerint befolyásolhatták a balkáni államokat. A német értelmezés, melyet a *Völkischer Beobachter* közölt, ugy jellemzi az értekezletet, mint amely «*pozitiv*» lefolyásu volt.

Mindez csak azt bizonyitja, hogy az óvatos balkáni külpolitika igyekszik magát távoltartani a nyugati hatalmak ellentéteitől. Német részről gyanakszanak Törökországra; viszont kétségtelen, hogy a Szovjet-Unióval szemben angol és francia szövetségre támaszkodó Törökország a Balkán dolgaiban igen épitő politikát folytat s egyáltalában nem igyekszik valamely más oldalra terelni a balkáni államok politikai érdeklődését, sőt éppenséggel kifejezetten nagy szolgálatokat tett a balkáni érdekeknek a bolgár ügy iránti készségével.

A közeljövő fejlődése mutatja majd meg: a balkáni államoknak sikerül-e valóban fenntartaniok mindenfelé annyit hangoztatott függetlenségüket és semlegességüket, amiről a tanácskozások záróhatározata beszél. Az is a közeljövő kérdése, *az egyes hatalmak miként értelmezik majd a balkáni értekezlet óvatos véghatározatait s különösképpen milyen formát adnak saját érdekeik szerint a balkáni államok gazdasági megállapodásának,* amelynek kihatásai — amint a román petróleum sorsa megmutatta már — még igen sok vitára és ellentétre adnak majd alkalmat.

◆

A balkáni értekezlet jó volt arra, hogy kitöltse a nemzetközi politika mostani átmeneti időszakát. Mert különben a frontokon ismét nincsen lényegesebb változás. Amilyen mértékben erősödik a finn harctéren az orosz támadás, olyan mértékben erősödik a finnek ellenállása is, mely most már, hihetőleg, nem nélkülözi teljesen a nyugati hatalmak segitségét.

A német-francia harctéren sincsen nagyobb fordulat. Német gépek elrepültek Anglia partjai felé, ott károkat okoztak angol hajóknak, de közben maguk is veszteségeket szenvedtek. Mindez nem változtatja meg lényegesen a háboru mérlegét, de igenis alkalmat ad a szembenálló felek belső és külső propagandájának. Angliában például nem mulasztják el minduntalan cáfolni a német jelentéseket s megemlitik, hogy német repülők holttesteit vetették partra a tenger hullámai.

Németország közben nem mulasztja el szintén, hogy saját érdekei szerint ne tegyen közzé olyan jelentéseket, amelyek alkalmasak bizonyos nyugati hiresztelések eloszlatására. Nyugaton nagy propaganda folyik a lengyelek érdekében, illetve a német hódoltság alá került lengyel területek lakosságának sorsa felől. Igy különösképpen fontos a németeknek, hogy ezekre a hirekre kimeritően feleljenek.

A különféle cáfolatok közül különösen érdekes az, melyben a lengyelországi német főkormányzóság megmagyarázza, miért volt szükség a közelmultban *lengyel papok elfogatására.* Ezek a lengyel papok, ugymond, a templomokban *politikai propagandát* üztek s az istentiszteletet és a szentbeszédet ürügyül használták ilyenszerü tevékenységükre. Különben mindenütt szabad az istentiszteletek lefolytatása, csak természetesen szükséges a politikától való tartózkodás. A német jelentés világot vet a lengyelországi helyzetre. A lengyel politikai ellenállás, ugy látszik, hogy most, mikor a lengyel állam orosz és német nyomásra megszünt, a katolikus vallás védelme alá menekül. A Szovjet-Unióban ilyesmiről nem lehet szó, mert ott egyszeriben becsukták a templomokat. De a német rendszer mégis mindig sulyt vet a vallásszabadság hangoztatására.

Itt tudnunk kell, hogy *a lengyel nemzeti érzésnek éppen a katolikus vallás volt a legnagyobb védője és menedéke.* Az idegen állami és társadalmi formákkal szemben a katolikus hit szinte nemzeti ügye a lengyeleknek, nem hiába is tett évszázadokon át annyit a lengyel nép a katolikus hit fönntartásáért és terjesztéséért Észak-kelet-Európában. Természetes, hogy a lengyelek körében a katolikus vallás ilyen nemzeti értelmezése ma sem vesztette el varázsát, sőt talán sokkal fokozottabban él mint azelőtt.

Gogolák Lajos.

Vén Robotos irja:

NEM MINDEN POFON EGYFORMA

Ha az utcán gyanutlanul megyek s valaki váratlanul szó nélkül pofonvág, mert összetéveszt egy haragosával: az véletlen. Ha azonban egy rosszhirü, verekedős kurtakocsmában két garázda részeg egymásnak ugrik s én ki akarom őket békiteni és erre mindketten engem pofoznak meg: ez már nem véletlen.

Igy magyarázta nekünk vagy 37 esztendővel ezelőtt a kolozsvári egytemen hires magánjog-tanárunk, hogy mi a véletlen jogi fogalma. pofonvág, nem lehet a legnagyobb dossággal sem lehet elkerülni. Azt, ha az utcán egy ismeretlen ember pofon vág, nem lehet a legnagyobb gondossággal sem elkerülni. Az tehát véletlen. Viszont, ha az ember rosszhirü kocsmába megy, részeg verekedőket ki akar békiteni: akkor nem véletlenül kapta a pofont. Ha az embernek a pesti Andrássy-uton fejére esik egy tégla: az véletlen. Ha csődbe kerül az a vállalat, ahol az ember alkalmazott volt, s emiatt elveszti kenyerét: az is véletlen. Ha a szomszéd asztalnál két ember összezevesz, lecsirkefogózzák egymást, bejelentik az embert tanunak s háromszor kénytelen a járásbirósági folyosón ácsorogni 9-től 1 óráig, mert először elhalasztják az idő előrehaladt volta miatt a tárgyalást, másodszor az egyik ügyvéd kimenti magát: ez is véletlen. Ha leégett az az erdélyi anyakönyvi hivatal, ahol a nagymama született és emiatt nem tudja az ember igazolni, hogy nem zsidó, még ez is véletlen. Ha elhelyezik az ember adókörzetéből a méltányos, jóindulatu adófelügyelőt és helyére egy szigoráról országszerte hires adófelügyelőt helyeznek: ez is véletlen.

Ha azonban, bizva a helyiérdekü pontosságában, kiszámitott időben indul az ember a környékről pesti járásbirósághoz s a vonat késése miatt elmakacsolják, megitélik ellene a nem járó követelést: ez már nem véletlen. Mint ahogy nem véletlen az sem, ha az asszony veszi át a jövedelmi adóra vonatkozó fizetési meghagyást, elfelejt az embernek erről szólni, elmulasztjuk a fellebbezési határidőt s emiatt kénytelenek vagyunk a kivetett dupla adót fizetni.

Ahányszor arról hallok, hogy akár nálunk, akár külföldön kiönt a folyó, pusztitást okoz, elgondolom: hogyan lehetséges ez? Mert ez nem véletlen. Igaz, hogy ez csak kivételes, rendellenes esemény következménye, de kellő gondoskodással előre lehet látni ily elemi csapás bekövetkezését és kellő áldozatkészséggel, gátak épitésével, árterület alkotásával meg is lehet előzni. A minapi hóförgeteg rengeteg bajt okozott, igy megakasztotta a közlekedést, hogy emiatt zavarok támadtak a szénellátásban. Nem vádolok senkit, ej dehogy is vádolok: olyan kivételes, olyan rendellenes volt a hóförgeteg, ami nagyon ritkán fordul elő. De nem volt a szénzavar mégsem véletlen. Mint ahogy nem véletlen az sem, ha időnként alig lehet kapni rózsakrumplit, vagy ha egyszer-egyszer eltünik a fonál, cérna, bizonyos ruházati alkatrész. Megértjük: rendkivüli idők ezek, amelyeknek rendellenességei előfordulnak a semleges államok hol egyikében, hol másikában. Nem is vádolunk emiatt senkit. Csupán azt állapitjuk meg, hogy ezek egyike sem véletlen. Ezek egyike sem elkerülhetetlen. Nem olyan, mintha az embert valaki váratlanul pofonvágja az utcán.

A közönség ezért helyesen teszi, ha nem vádaskodik senki ellen. Igen ám, azonban a közönség is gyakran nem tudja kötelességét a hatóságokkal szemben oly pontosan teljesiteni, ahogy kellene: nem véletlenek következtében és mégis önhibáján kivül. Nem véletlen például, ha az asszony elfelejti az embernek átadni a fizetési meghagyást, ha vasut- vagy villamoskésés következtében elmulaszt fontos megjelenést, ha nem tud pontosan eleget tenni köztartozásai fizetésének, ha nem tudja előkeriteni a nagymama keresztlevelét.

MAGYAR IPAROS-LEGENDA

Visszatért apái mühelyébe a tanitó ur, hogy ujra faraghassa a régi magyar fejfákat

Vannak riportok, amiket azért ir meg az ujságiró, mert időszerüek, vagy mert különösen édekesek. Ilyen a legtöbb riport. És vannak olvan nagy, nemes, szép dolgok, amelyek mellett *a mindennapi kenyérért rohanó ujságiró sem haladhat el közömbösen. — Irnia kell róla.*

Ilyen riporttéma számomra *Szép* Béla.

Régi ismerősöm. Ha nem is ő, hát *a keze munkája*. Régóta szerettem volna vele személyesen is megismerkedni. Most, hogy végre megtörtént, sietek beszámolni uj barátomról.

Először a temetőben találkoztunk. A kietlen márvány és műkő siremlék-rengetegében találkoztam össze vele. Egy fakeresztet találtam ugyanis, szépet, magyart. Mintha csak valamelyik vadvirágos, méhzsongásos falusi kis temetőből került volna oda. Barátom faragta, a hátán ott volt a neve. Elhatároztam, hogy *egyszer majd irok róla*..., Azután kiállitáson találkoztam össze vele, az Iparcsarnokban. A lakberendezők között csellengtem, amikor az egyik kiállitó előtt csendben álló, komolyan nézegető, nyugodt embereket láttam. Megálltam én is, megnézni, hogy ők mit néznek. Remekbe faragott parasztbutorokat nézgéltek. Az ő butorait. *Feltétlenül felkeresem, egész biztos irok róla!* — tettem fel magamban.

A mult héten egy délután a pislogó ablakszemü, téli Budát jártam, s az egyik kis utcában felfedeztem boltját. Harmadnap ott voltam nála és most beszámolok róla...

Nem kell „az uri pálya"!...

Most itt ül előttünk és beszél. Szépeket. Nekünk talán a legszebb az, hogy *odahagyta az uri-pályát s követte szive vágyát*... Apja dolgos, de szegény iparosember volt, aki, mint minden apa, fiából *urat* akart csinálni, *tanitó urat*, mert ez a legolcsóbban és legkönnyebben elérhető uraság. A fiu *müvész, szobrász, faszobrász* szeretett volna lenni, de a tanulás sok időbe és még több költségbe került volna... — hát elment a *tanitóképzőbe*. Pontosan és jelesen levizsgázott, állást kapott. Először vidéken, innét áthelyezték Pestre. Szóval «benn volt az egyenesben». Apja meg lehetett elégedve.

De az élet utjai bárhogyan is kanyarogjanak ha *valakinek valamerre kell mennie, akkor az arra is megy.* Ő is faszobrász lett. Esti tanfolyamok..., egy évi fizetésnélküli szabadság. Az első bé-listázások alkalmával

végkielégittette magát s a kapott összegből faszobrászműhelyt nyitott.

Apró szobrocskákat, iparművészeti tárgyakat faragcsált, *amik tetszettek és hol elkeltek, hol nem*... Gyorsan rájött arra, hogy *ez nem kenyér*. Ekkor dult a konjunktura, nap divatja volt a drága butoroknak — műasztalosoknak kezdett dolgozni, ő szállitotta a káprázatosan drága butorok fafaragásait. *Jól ment neki. De ez sem elégitette ki, nem azért mozdult ki helyéből*. Végetért a konjunktura... Megint csak ott állt, valami megszövegezetlen paranccsal a lelkében és nem tudta hogyan, merre kövesse.

Muzeumokban és könyvtárakban tanulja az „ipart"

Faragásaival kivonult az *Árumintavásárra* is. *Erkölcsi sikere volt.* Munkáját megnézték az emberek, *de nem vették, mert nem volt szükségük rá.*

És ekkor az egyik nézgelődő megkérdezte tőle, hogy: *csinál-e fakereszteket is?*...

Fakereszteket?... És már tudta is, mit kell csinálnia: fakereszteket! *Művészileg faragott fakereszteket. Magyar fakereszteket!*...

Vidáman, mosolyogva felelte, hogy — igen. *Megtalálta azt, amit keresett!*

Tele tettvággyal, feszülő munkakedvvel látott neki a munka — *előkészitésének*. Bejárta a *muzeumok gyüjteményeit és felkereste a nagy könyvtárakat, hogy megismerkedjék a népi fejfák és fakeresztek csodás birodalmával*, másrészt pedig *olyan eljárás után kutatott, amely az idő viszontagságainak kitett fa életkorát jelentősen megnövelné.* Amikor már többszáz paraszti kopjafa, fejfa és fakeresztrajza volt a birtokában, hetekig tanulmányozta azokat, hogy *feladatmegoldási módjuk a vérévé váljon, hogy hibátlanul tudjon beszélni formanyelvükön.* Mert *nem csak ujból* akarta faragni a régieket, de *uj életre is akarta kelteni ezt a régi magyar iparművészetet.* Olyan fakereszteket akart faragni, *amilyeneket a régiek faragnának, ha ma is faragnának.*

Falusi fejfák pesti temetőkben

Az első fejfát kisleánya zongoratanárnője állittatta fel. A másodikat a szomszéd gimnázium uj igazgatója rendelte meg elődje sirjára. Most hosszu szünet következett. *A fakeresztek a temetőben nagy feltünést keltettek, részben, mert nagyon tetszettek és részben, mert — fából voltak.* Az emberek megnézték közelről, a hátán megkeresték a készitője nevét, telefonszámát fel is irták, és aztán nem történt semmi. Vártak. Barátkoztak a gondolattal és kiváncsiak voltak arra, hogy *mi lesz a fából egy év mulva*... Végül azonban megindult a megrendelések sora és ma is tart. Főleg a középosztály tagjai keresik fel. De vannak a megrendelők között arisztokraták is... Sokan ideiglenesnek állittatják fel arra az időre, amig a márvány siremlékre sor kerül. Persze gyakorta ott marad, annál is inkább, mert *kiderült róla, hogy messze túléli a csuf műkövet.*

Ma négy emberrel dolgozik, de *közöttük dolgozik ő is.* Nemcsak tervezi a fafaragást, de ha nehéz, finom a munka, *ő kivitelezi maga.* Nem *üzeme* van, csak — *műhelye. Iparművésznek* nevezi ugyan magát, mert igy kell a közönség miatt, de csak *mesterembernek* tartja magát, mert szereti a munkáját, a foglalkozását. Boldog, mert megvan a kenyere, megvan a becsülete és megvan a lelke nyugalma...

Amikor első fakeresztjei már kinn állottak a temetőben, de a közönség csak nézte, akkor, hogy enyhitse a várakozás izgalmát, *butorokat kezdett faragni, a paraszti butorokat, amelyeknek képe emlékezetében élt még, s aminek emléke a fakeresztek tanulmányozása közben felujult.*

Székeket, káprázatos gazdagságu faragott hátakkal, amiknek eredetije Néprajzi Muzeumunkban található. Innen is másolta őket. Igaz, hogy ezeknek eredetije viszont a Szépművészeti Muzeumban és a nagy külföldi műgyüjteményekben van, *mert a magyar paraszti butor az elmult századok uri butorainak erdőbenvágott fából, bicskával faragott, sokszor esetlen, de mindig kedves utánzata.* Uraink pedig igyekeztek mindig lépést tartani a Nyugattal. Igy történhetett meg, hogy a Mediciek, a Sforzák reneszánszművészet-tervezte faragott székei évszázadok mulva fellelhetők népünk tiszta szobájának butorai között. Ezt a magyarrá vált, leegyszerüsödött paraszti butorstilust faragta ujra. Ez a próbálkozása már hamarabb talált elismerésre.

Szép dolog ez, a visszatérés a fához, a vésőhöz, a tenyérkérgesitő, verejtékhullajtató kézimunkához. Éppen olyan szép, mint a visszatérés az elfeledett, lenézett kicsiny falvak temetőkertjeinek fejfáihoz és házikói tiszta szobáinak veszésnek indul évszázados butorformáihoz.

Ugy érzem, Szép Béla tanulságos élettörténete megérdemli a nyomtatott betüt.

Futó András.

A veszélyes tengerek miatt repülőgépen utaznak az emberek Amerikába

A világhirszolgálati irodák még alig kürtölték szét rádión és a sajtóban a szenzációs jelentést: hogy *Amerika és Európa között naponkénti repülőjáratot rendszeresitenek*, máris tucatjával jelentkeznek az emberek a budapesti menetjegyirodákban is, hogy a közelebbi részletek felől érdeklődjenek. Kétségtelen ugyanis, hogy az Óvilág és Ujvilág közötti hajóutat *a háboru bizonytalanná tette;* a luxus oceánjárók a kikötőkben vesztegelnek szintelen szürkére átmázolva, hogy senkinek se szurjanak szemet. A kisebb hajók pedig, amelyeken már hónapokkal előre tulfoglalták a helyeket, *kényelmetlen, hosszadalmas utazás.* Ilyen körülmények között, amikor megindult néhány hónappal ezelőtt a *Newyork—Bermuda—Azorok—Lisszabon* vonalon a személyszállitó légijárat, kitörő örömmel fogadták azok, akiket sürgős családi, hivatalos, vagy üzleti érdekük Amerikába, illetve Európába szólitott.

Az érdekes hirrel kapcsolatban — hogy ezentul akár egy héten háromszor is átrándulhat bárki Európából Amerikába, vagy vissza — *A MAI NAP* munkatársa kérdést intézett a magyar repülő szakkörökhöz, ahol a következő felvilágositást kapta:

— Kétségtelen, hogy *a háborus viszonyok között jól bevált Amerika—Európa repülőjáratokat azért szaporitják, mert komoly műszaki s anyagi sikert jelentenek.*

Ezután, nálunk ismeretlen adatokkal mutattak előttünk rá, hogyan fejlődött idáig az amerikai légiforgalom. Ma ugyanis, a repülőközlekedés szervezettsége, utvonalhálózata és sürüsége tekintetében az *Egyesült Államok* állanak vezetőhelyen az összes nemzetek között. A nagy, 130 milliós nép egymástól többezer kilométerre fekvő kultur és iparközpontjai, az országhatárok hiánya és az amerikai szellemben rejlő egyéni vállalkozási kedv, egyaránt hozzájárultak a légiforgalom rohamos fejlődéséhez. Ma már a *Newyork—Losangeles*, kb. 5000 kilométeres utvonalat a legáltalánosabb *Douglas DC—3*, tipusu utasgépen *16 óra alatt lehet megtenni*, mig vasuton a menetidő a négy napot is meghaladja. (98 óra).

— A légiforgalom biztonsága — folytatták — Amerikában azonos a vasutéval, ami a legjobban kitünik abból, hogy *mind a repülő, mind a vasutjegyhez az utas tetszés szerint 25 centes biztositószelvényt válthat*, mely őt 5000 dollárra biztositja baleset esetén. Az egyforma dijszabás bizonyitja a biztonság egyenlő fokát a kétfajta járműnél. A baleseti statisztika szerint 1930-ban *minden 6,500.000 berepült kilométerre esett egy végzetes baleset*, már 1938-ban csak *minden 20 millió kilométeren fordult elő ilyen szerencsétlenség*, vagyis a biztonság nyolc év alatt 300 százalékkal emelkedett.

A légiforgalmi vállalatok egymással versenyeznek a biztonság fokozásában. Ezt nemcsak müszakilag igyekeznek elérni, hanem ugyis, hogy *nagyszámu és jólfizetett személyzetet tartanak.* Tavaly juniusban például az amerikai repülőforglami vállalatok összes személyzete 11.750 fő volt, fizetésük *24 millió dollárt tett ki, ami fejenként és havi átlagban 170 dollárt jelent, körülbelül 870 pengőt.*

— A repülőjáratok bevétele — tájékoztattak bennünket — 36 százaléka a légipostából, 3 százaléka az expresszáru forgalomból és 61 százaléka az utasforgalomból adódik. A *vállalatok nem részesülnek szoros értelemben vett állami támogatásban*, csak a postával kötött szállitási szerződésekért kapnak évről-évre csökkenő összegeket. Mig ezen a cimen 1932-ben *100 millió pengő jutott a társaságoknak* és a posta bevétele a légiposta-bélyegekből csak 30 milliót tett ki, addig 1938-ban már a *postatérités csak 65 millió pengő volt, a repülőbélyeg bevétel elérte a 63 millió pengőt*, tehát támogatásról a gyakorlatban már nem is lehet beszélni.

Befejezésül megemlitették még, hogy az *Amerika-Európa* közötti repülőközlekedésben a rendszeres napijáratok beláthatatlanul nagyjelentőségüek lesznek, különösen a háboru alatt.

M. B.

Olvassa el a

Magyar Nemzet

minden sorát!

Nyilt-tér

Meglepő árengedményeinkről meggyőződhet. Részletre is!

LYRA

r. t. Magyarország legnagyobb zongoratermében. Erzsébet-körút 19. Bérlet, Vétel, Csere, Hangolás, Szállitás. Uj telefonszám: 222—607.

Használt ruháért

egyenruháért, záloglegyért mindenkinél többet fizet vagy becserél: SCHMERGEL uriszabó. Rottenbiller-u. 37. T.: 422—260. Hivásra jövök.

GYÖNGYSELYEM

PRIMA DONNA VILÁG MÁRKA

GUMIKÜLÖNLEGESSÉG

Szőrszálak, szemölcsök

végleges nyomtalan eltávolitása 100%-os garanciával KÖRNER KOZMETIKA. Teréz-körút 1/a. Telefon: 11—40—18 Levélbeli felvilágositás, válaszbélyeg

Sakkozóknak,

mesternek, kezdőnek mindig kéznél levő segitsége a legszebb sakkábrákat késztiő ü

tárcadiagrammozo.

Játszma, hadállás, végjáték, feladvány tanulmányozásnál, megfejtésnél, készitésnél levelezésénél

nélkülözhetetlen újdonság

Használati utasitás, mintaábra, három darabb hozzávaló ceruza mellékelve. ÁRA portóköltséggel együtt 8.— PENGŐ amely postabélyegben is megküldhető. Kizárólag postai szétküldés. Cím: Krivoss Bél Budapest, II. Ganz-utca 6.

Albérletbe kiad

előkelő vidéki urnak Belvárosban elegáns butorozott, kétszobás, fürdőbenyilós, gőzfűtéses lakrész. Érdeklődni 4 óráig. Tel.: 115-0

UJ HÁZBAN, a Rákóczi-ut elején ujonnan berendezett 2 utcai szoba, hallos, központi fűtéses, melegvizes

lakásomat azonnalra kiadom

esetleg ellátással is. Cim a kiadóban.

Szép Béla

Nobrán

Műcs. kiáll. 1937 tó

Pipics 120. l.

1. Südportal des Kaschauer

2—3. West- und Südtor der S

1. A kassai dóm déli

2—3. A brassói Fekete templo

Flügelaltar von

Budapest, Museum

A csikszenti

A csikszentléleki oltár. 1510. Bud

Flügelaltar von Csikmenaság. 1543.

A csikménesági szárnyasoltár. 15

1. Körösfői r

2. Ketesd

3. For

4. So

Szejő Béla

Vasárnapi Ujság

Uj Magyarság képes
mell. 1937. okt. 10.

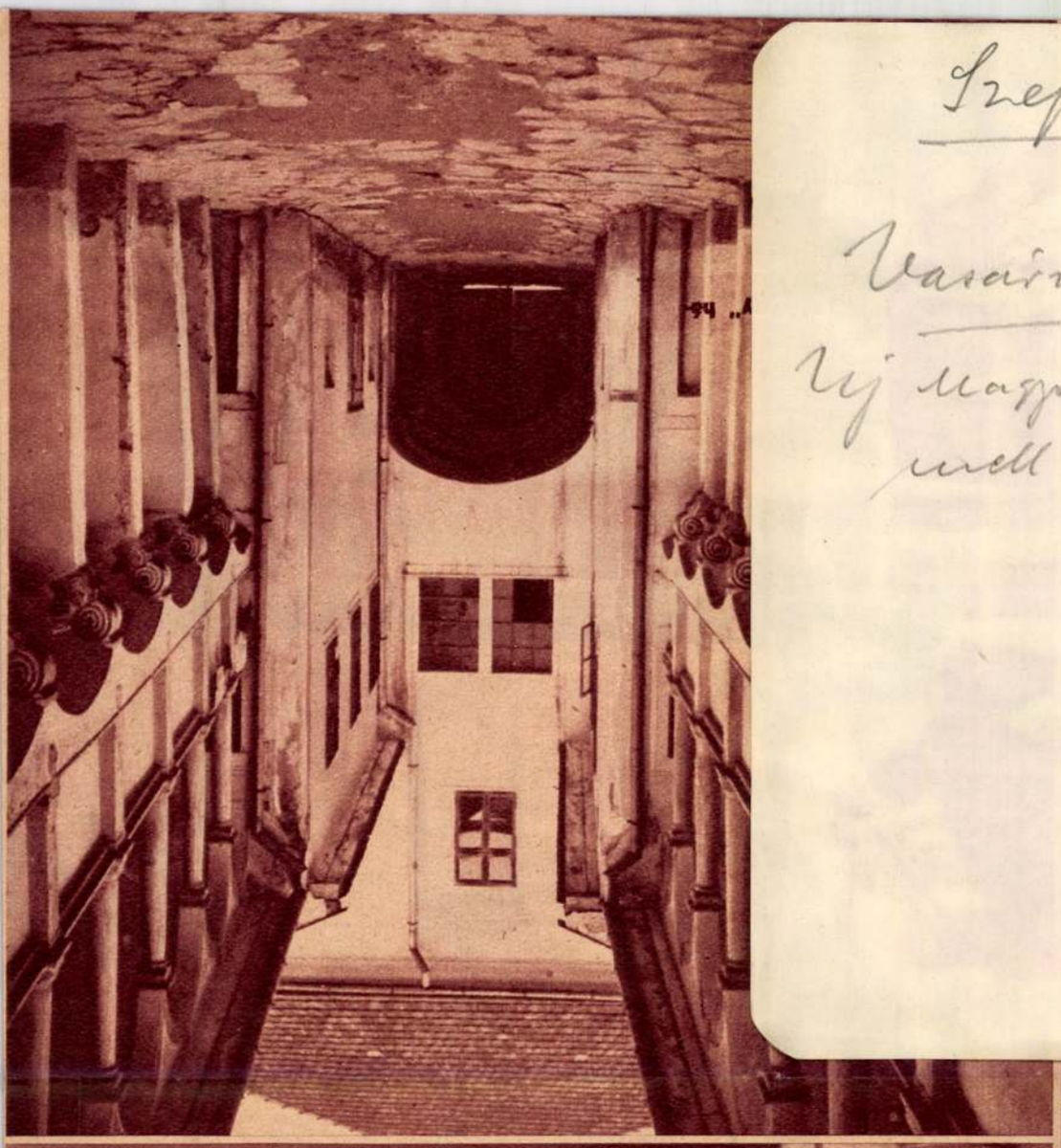

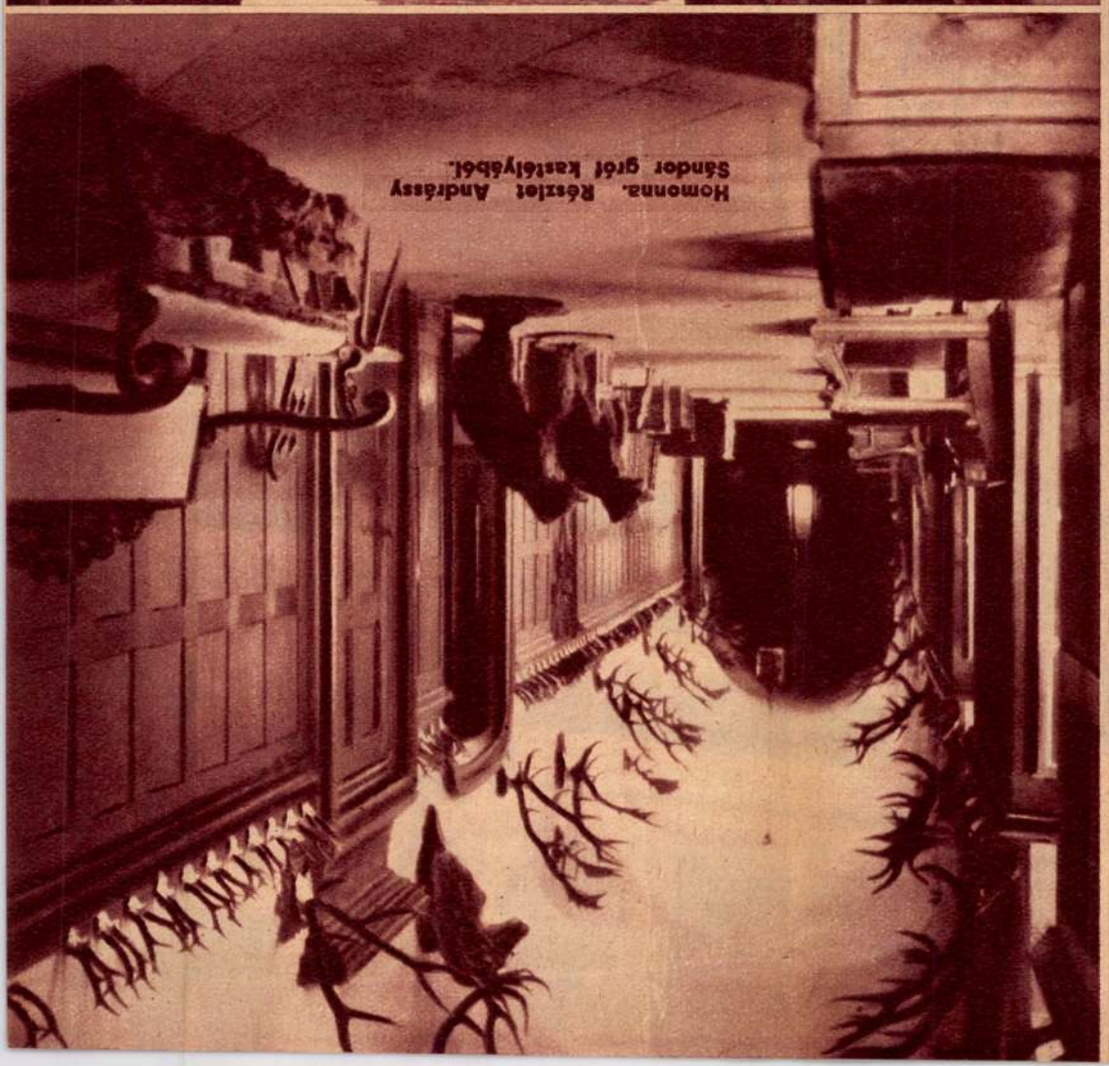

Homonna. Résztet Andrássy
Sándor gróf kastélyából.

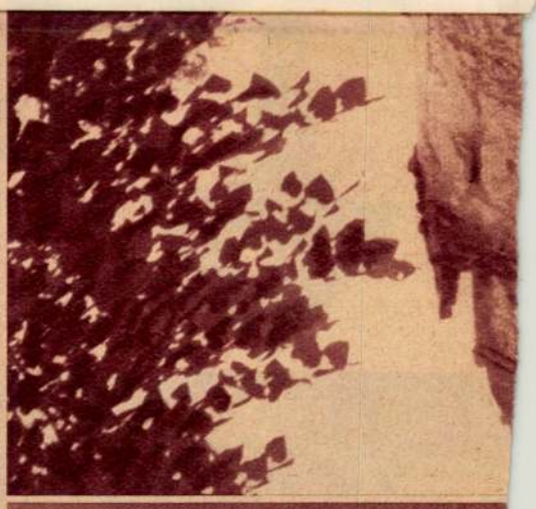

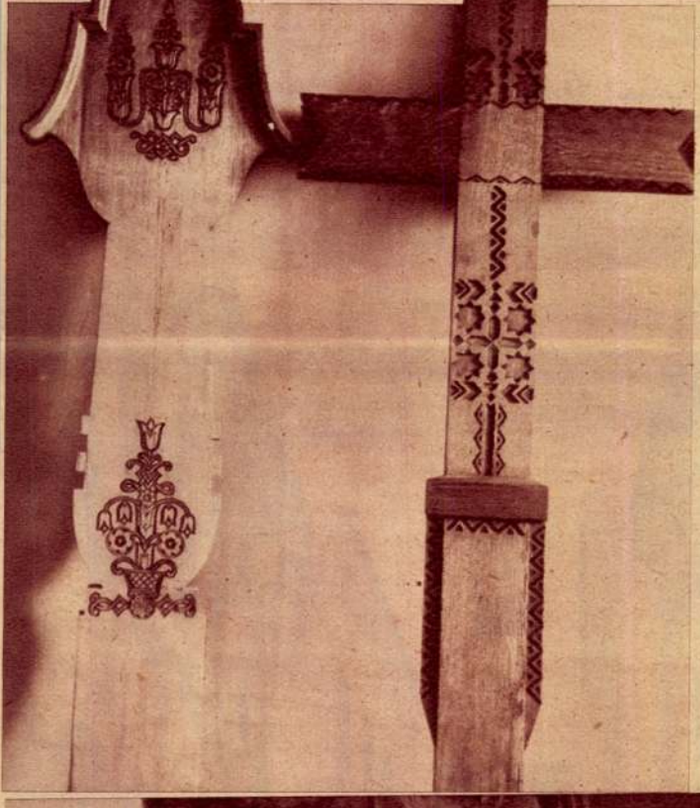

Szép Béla és magyaros fejfái

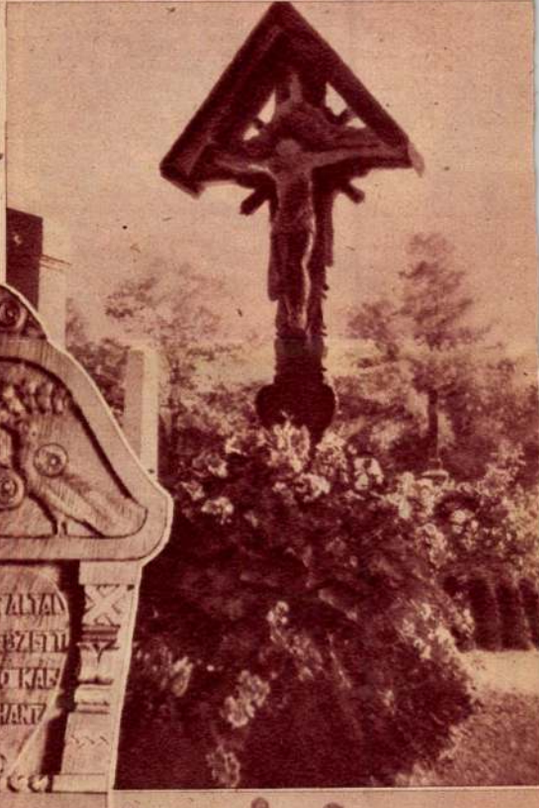

Szép Ernő festőművész
Szinyei Társaság alapitó rendes tagja
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 1940. jan.febr.

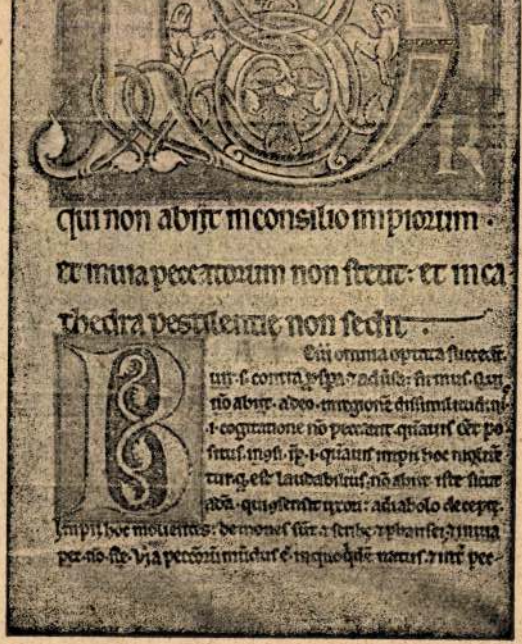

363. kép. *34. (Mss. I. 21.) Comm.entaria in Psalmos. XII. sz. 4a lap*

nek közepén kék alapon vörös-zöld levelek ágazodnak.

4a lap: (l. Psalm.: Beatus vir) Két iniciálé.

Szép Ernő iró (sz. 1887)
Ernst Endre: A Szinyei Társaság és müvésztagjai, 1926, 70, 56-57. 12, 3 l.

d Mese Pál

A Sz. M. P. T. és. tagja.
Életrajz.

[fényképével]

KIRÁLYI MA
EGYETEMI N
BUDAPEST S2

Másolat.

Budapest, 1935.julius 4.

T.Müemlékek Országos Bizottsága,Bu

Felszólalásokat csak 14 napon belül és csak e számla beküldése

Mennyiség	
5	példány Szőnyi:Magyar templom

Sík Endre

Gábor Marianne portréja

Magyar Nemzet 1987. III. 28.

Szép Ferenc

~~nobrán~~

1886-89

Éinusk 1930

89. l.

Nagytekinte

Van szerencsé
nácsos ur őméltósága, B
méltóságu Vallás- és kö
beadványát azzal a kéré
terjeszteni.

Az egri vár S
2.000 P-t, a felvételek
Szmrecsányi Miklós ur ő
összegeket őméltósága P
satások vezetőjének adt
rendszeresen elszámolt,
jeszteni. A 600 P-ről P

SZÉP GYÖRGY festő

„Összmagyar" tárlat

Debrecen (HBN) – A Kortárs Galéria kiállítássorozattal tiszteleg a honfoglalás emléke előtt, „Édes hazám, fogadj szívedbe" címmel honi és határainkon túli magyar képzőművészek munkáiból rendez képbemutatót.

Hazai művészeken kívül küldött alkotásokat az USA-ból Bodó Sándor és Dobay Zuzsa, Olaszországból Zalántai Mária, Ausztráliából Molnár Éva, Németországból Zeöke-Szotyori Edith, Finnországból Mikola Nándor, Erdélyből Fekete Zsolt, Szép György, Papp Gábor, Derecskei József, Szilágyi György, Plugor Sándor, Sütő Éva, Mátyás József, Miklóssy Mária, Kárpátaljáról Földessy Péter, Babinec József.

A kiállítás anyagát június 26-tól július 8-ig láthatják az érdeklődők a Batthyány utcai galériában.

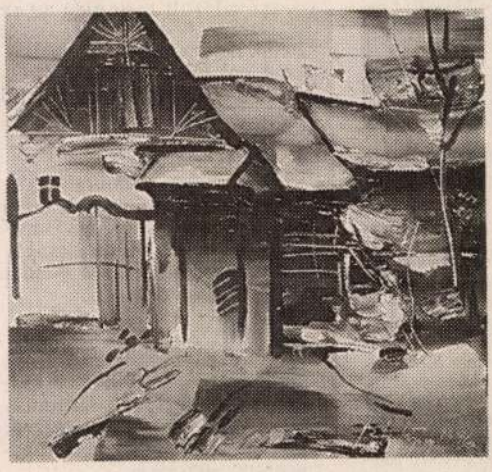

Székely udvar – Szép György olajfestménye
Fotó: Sándor Margit

Pályázat kisfalvak megsegítésére

Debrecen (HBN) – **Az Editéka Alapítvány pályázatot hirdet 3000 lakos alatti községek**

KITÜNTETETTEK

Nem vágyik a

POZDERKA JUDIT

Debrecen (HBN) – **Már az is szokatlan, hogy nem portán, hanem recepciónál érdeklődhetünk az igazgatónő után. Dániel Péterné Bányai Judit semmit sem bíz a véletlenre. Szokásához híven készült, s összefoglaló táblázatot, vázlatot, évkönyvet ad a kezünkbe. Nem önmagát, hanem iskoláját, az Irinyi János Élelmiszer-ipari Középiskolát és Gimnáziumot tartja igazán szóra érdemesnek.**

Azért arról is beszél, hogy tőzsgyökeres „cívis lány". Büszke is erre, ámbár mintha túlságosan kényelmesek lennénk, nehezen mozdulnánk, és bizalmatlanul fogadnánk az újat. Kémia–fizika szakosként végzett a Kossuth-egyetemen. Fél évi munkanélküliség után a balmazújvárosi gimnáziumban kapott állást, amelytől a nagyobbik fiú születése miatt kellett megválnia – megoldhatatlan lett volna a kijárás. A sütőipari vállalat pártfogása tette lehetővé számára, hogy élelmiszer-ipari technológus tanárrá képezze át magát, pedagógusi sikerei jórészt e tárgy oktatásához, a szakversenyeken kiválóan szereplő tanítványaihoz kötődnek. A továbbképzés-átképzés fontosságát a későbbiekben is újra és újra nyomatékkal említi. 1971 óta tanár, '76-tól igazgatóhelyettes, '88-tól igazgató az Irinyiben.

„Lépéselőnyben vagyunk"

Irányítása alatt az iskola kiszakadt a szakközépiskolák szürke átlagából, és dinamikus, jó nevű intézménnyé fejlődött. Miközben válságba került a szakképzés egész rendszere, itt nem vártak

ón. A hét végén megrendezett Thermal-kupa raliver-ák
Fotó: Horváth Katalin

Útinform. 7.10 Útin-k. 8.00 Délelőtti sáv, tességek, nyeremé-erc. 9.50 Évfordulós-10.30 Lakossági hir-gi hírek. 12.00 Slow-5.35 Útinform. 16.35 ó-lapszemle. 17.35 19.00 Eurochart top sszefoglaló. 19.30 A nzációja. 19.45 Esti nos kívánságműsor. tések. 22.00.–24.00 *fon: 430-530.*

zenés magazinmű-6.00–19.00 Születés-m. A nap slágere. rdekessége. Lapelő-úsorvezető: Farkas *50.*

MHz-en, kábelhálózaton: 6.00–24.00 óráig): tő. Magazinműsor. k, kulturális ajánló. fózési tippek, kul-műsorok, innen-17.00 Zenei hírek. ztalgia- és magyar)–18.00 Sportmaga-rek. 18.00–20.00 Ki-

TANDEM a 94,7 MHz-en és kábelhálózaton, a 104,5 MHz-en: Óránként hírek. 0.00–6.00 Éjszaka éberen. Zenés műsor magnósoknak. 6.00–9.00 Reggeli robogó. 6.15 Névnapköszöntő. 6.30 BBC-hírek. 6.40 Ügyeleti hírek. 6.45 Napló-lapszemle. 6.50 Kalendárium. 7.15 Névnapköszöntő. 7.30 BBC-hírek. 7.40 Napló-lapszemle. 8.15 Lapszemle. 8.45 Időjárás. 9.00 Műsorzárás. 12.00 Műsorkezdés. 13.30 A Deutsche Welle magyar nyelvű műsora. 14.00–16.00 Délutáni 120. (Benne: A DL-stúdió műsora). 16.00–18.00 Újdonságainkból. (16.10 Magyar előadók). 18.00–22.00 Esti magazin. 22.00–24.00 Éjszaka éberen. Zenés műsor magnósoknak. *Telefon: 06 (54) 401-710.*

KOSSUTH, *középhullámon:* 4.30–8.10 Reggeli krónika. 8.10 Műsorszemle. 8.30 Szonda. 9.05–10.59 Napközben. 11.05 A tegnap slágereiből. 11.35 „A dzsinnek, akik a fülükkel takaróznak". 12.00 Déli krónika. 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Törvénykönyv. 12.50 Külpolitikai figyelő. 13.05 Vendég a háznál. 13.20 A keleti egyház liturgikus énekeiből. 13.30 Krisztus közöttünk. 14.05 Klasszikusok mindenkinek. 14.35 Tetten ért szavak. 14.45 Közönségszolgálat. 14.55 Magánzárkán. 15.05 Tudós fórum előben. 15.55 Biztonsági öv. 16.00 Délutáni krónika. 16.10 Mindennapi gazdaság. 16.20 Forródrót a rendőrséghez. 16.25 Találkozás a stú-

HOROSZKÓP

III. 21.–IV. 20.
Ritkán fordul elő, hogy várja a nap múltát. Valami miatt nem sikerült kipihennie magát a hét végén, a mai pedig egyenesen fárasztja. Hiába, ilyen napok is vannak.

IV. 21.–V. 20.
Kellemes napja lesz, ha nem rontja el az idő. Ez úgy is elronthatja, hogy gyorsan elrepül, s máris benne lesz az új feladatok közepében. Ezek megoldásához pedig egy fél nap nem elég.

V. 21.–VI. 21.
Ideje lenne megbeszélni, hogy hol és mivel töltik a nyarat. Ha család is van, vegye figyelembe mindenki kívánságát, még akkor is ha nem tudja teljesíteni.

VI. 22.–VII. 22.
Nem valósult meg még az az elképzelés, hogy ne legyen soha hétfő. Ez, visszahat a vasárnapra, annak főként a második felére, ami el kezdi rontani a hétfő esélyeit.

VII. 23.–VIII. 23.
Senkinek nincs olyan érzéke az ünnepek iránt, mint az oroszlán jegyében születetteknek. Ünnepelni is szeretnek, meg magukat ünnepeltetni is. Ma mind a kettőben lesz része.

VIII. 24.–IX. 23.
Nem sikerül mindig a békesség keresése. Sőt, vannak olyan személyek, akikkel soha. Ne rontsa el a napját, ne is kísérletezzék. Legyen úgy, ahogy lesz, másként úgy sem lehet.

IX. 24.–X. 23.
Az ember nem mindig szeret dolgozni, de néha rákényszerül. Ma, a kényszerítő körülmények megsokszorozódnak, de azért nem válnak kellemetlenné. A kellemes munkát az eber örömmel végzi.

X. 24.–XI. 22.
Képletesen szólva, ma az ön jókedve kerül az asztalra. Akár úgy is, hogy nem is lesz asztal. Finom falatokat, jó italokat ön a fűben is el tud fogyasztani. Ita-

Szép Gabi, [keramikus] MDG

Keramikus szakkörben dolgozik Szép Gabi VII. ált. iskolás tanuló. Tanuly az orsz. "úttörő" seregszemlén aranyémet nyert.

(— fénykép — szöveg) 2.

ESTI, HIRLAP, bp. 1962. máj. 12.

Szép Gábor úttörő (ill. kisdobos)

Nagybátonyban gyermekrajz-pályázatot hirdettek, „Nógrád megjénk a Palócföld" címmel, melyre beküldött rajzáért jutalmazásba részesült.

Nógrád, 1974. máj. 30.

SZÉP GOTTLIEB, gombkötőmester

64.-Szép Karoly gombkötő,ester Szép Gottlieb gombkötő mester fia.Szül.181?.maj.5.-Apja mühelyében szabadult fe 1827.jan.14.-Mint helybeli polgar fia,1829.apr.26-an polgar lett.1832.1839.febr,2-an lett mester.Atyamester és szolgaló mester volt.1852-vagy 53-ban halt meg. 413.old

SZÖVÉNYI ISTVÁNÉ Kőszegi gombkötőmesterek és mühelyek a cég keletkezésétől megszünéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZÉP GOTTLIEB, gombkötőinas

52.-Szép András műhelyében tanúltak:Jeter Jakab,179(
jan.3.-?.-Windi-ch János,1790.jan.19.-?.-Pausz Istv
1790.jan.1?.-179 .aug 31.-fia,Gottlieb,felsz.1802.á
19.-Szücs Ferenc,180?.-1804. 406.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek
a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6.
1971-72. Szombathely, 1975

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

Szép Gabi

1962 MÁJ 12

1021

(MTI-foto, Molnár Edit felv.)

Szép Gabi, a Bocskay utcai általános iskola VII. osztályos tanulója szorgalmasan jár a XI. kerületi, Mányoki úti úttörőház kerámiaszakkörébe. Itt Kovács Ernő tanár hetenként kétszer foglalkozik a kis kerámikus-jelöltekkel. Az ügyes Gabi munkája a tavalyi országos úttörő seregszemlén aranyérmet nyert. A pajtás az iskolában kitűnő tanuló. Képünkön: a kislány mintáz.

lap

Hruscsov hétfőn utazik Bulgáriába

Moszkva, május 12.

Hivatalosan közölték, hogy *Hruscsov* szovjet miniszterelnök, az SZKP Központi Bizottságának első titkára, szovjet párt- és kormányküldöttség élén hétfőn, magyar idő szerint, reggel 8 óra 15 perckor indul el a Bolgár Népköztársaságba a vnukovói repülőtérről.

Dantas miniszter a brazil külpolitikáról

Rio de Janeiro, május 12.

Santiago Dantas brazil külügyminiszter az ipari munkás-

mánya kitart a puhatolózó tárgyalások folytatása mellett *pénteken pedig újabb nyilatkozat hangzott el erről a kérdésről, ezúttal a Fehér Ház helyettes sajtófőnökétől:*

közölte, hogy Dowling, az Egyesült Államok bonni nagykövete hétfőn felkeresi Adenauert.

Cáfolta azt a lapjelentést, amely szerint *Kennedy személyes üzenetet intéz Adenauerhez:* Dowling

semmiféle üzenetet sem ad át a kancellárnak Kennedytől

— mondta.

Dowling látogatása során *véglegesen tisztázni akarja Adenauer álláspontját* a szovjet—amerikai puhatolózó tárgyalásokkal kapcsolatban. Az amerikai nagykövet és Adenauer találkozója

közvetlenül megelőzi Rusk külügyminiszter és Dobrinyin washingtoni szovjet nagykövet legközelebbi megbeszélését,

amelyre előre láthatólag a jövő héten kerül sor.

A DPA *bonni* jelentése szerint *a nyugatnémet kormány jelenleg „minden erejével azon fáradozik, hogy az Adenauer kijelentései nyomán Washington és Bonn közt támadt kedvezőtlen légkört mielőbb eloszlassa".* A nyugatnémet fővárosban elterjedt hírek szerint

Schröder külügyminiszter „a legkülönbözőbb szintű

SZÉP GYORGY, kovacsmester

A miskolci kovacsok behivótablája. Felül felirat: Fő Céh Mester Szép György Kis Céh Mester Kolonits Matyas. A feiratok közé patkó, patafaragó, csipőfogó, lapos fogó, kalapacs, érvagó és 1819-es évszám. Miskolcon készült 1819-ben. A muzeumba 1958-ban Maegay gyüjtötte be. 40. old 3. kép.

BODÓ SÁNDOR: Két miskolci céhbehivótábla és két névsortábla 37. old.

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei, 1969. 8. szám, Miskolc, 1969.

SZÉP GYÖRGY, kovácsmester

A miskolci kovácsok behivótáblája. Feliratok: Fő Céh Mes ter Szép György Kis céh Mester Kolonics Mátyás. A felira tok közé patkó, patafaragó, csipőfogó, lapos fogó, kalapács érvágó, és 1819-es évszám. - Miskolcon készült 1819-ben. a muzeumba 1958-ban Megay gyüjtötte be. 40.old. 3.kép Fekete repr.

BODÓ SÁNDOR: Két miskolci céhbehivótabla és két névsortabla 37.old

A Miskolci Herman Ottó Muzeum Közleményei, 1969. 8.Szam, Miskolc, 1969.

SZÉP György *129*
Marosvásárhely, ?
Műv. Líc. Mvásárhely,
festő

Banner Erdély

SZÉP GYÖRGY, gyógykovácsmester

Miskolcon 1826-ban Kolonics Pál és Szél kovács azon veszekszik, hogy ki ért jobban a lovak gyógyitásához. Kolonics egy kereskedő lovait kurálta, de egy elromlott és azt Szép keze alá adta, de ott két hét alatt elsóglött. 459.old. 20.jegyz

BODGÁL FERENC: A kovácsok lógyógyitása 457.old.

A H. HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, X. 1971. Miskolc.

SZÉP GYÖRGY, gyógykovácsmester

Miskolcon 1826-ban Kolonics Pál Szép Györgyöt, kovácsot becsmérelte, hogy minek avatkozott a dolgába, mikor nem ért a lógyógyitáshoz. Melyre Szép felelte, hogy ő már két alkalommal is gyógyitott olyan lovat, melyet Kolonics rontott el. Szöveg 459.old. 20. jegyzet 481.ol

BODGÁL FERENC: A kovácsok lógyógyitása 457.old.

A B/ HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, X. 1971. Miskolc.

Szép György

Az 1971-es Marosmegyei tárlaton részt vett művével.

A Hét, 1971. dec. 17. 2. évf. 51 sz. 9 p.

Szép Gyula, pedagógus képzőművész

A zalai pedagógus képzőművészek idei tárlata megnyílt a Megyei Műv. Köz-pontban, melyen szerepel a művész egységes kollekciója.

T. A.: Egy kultusált kiállítás.
Zalai Hírlap, 1977. okt. 1.

Szép Gyula

(fafaragás) körtemplom

Vigilia 73/10 717. dd.

MSZ SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

52

PEDAGÓGUSOK LAPJA
1981 DEC 19

1021

Téli fenyő

Szép Gyula rajza

Szép Gyula

Játékmúze
Kecskemé

Kecskeméten december 4-én megnyílt hazánk *első játékmúzeuma*, amelyet *Kerényi József* Ybl-díjas építész tervezett. Gazdag játéktörténeti kiállítása az ókortól napjainkig mutatja be különböző korok, népek legjellemzőbb játékait.

A *Szórakaténusz* nevet viselő múzeum egyben *műhely is*, hiszen lehetőség van arra, hogy a gyerekek — fantáziájuknak tág teret adva — helyben megvalósíthassák elképzeléseiket: rajzoljanak, fessenek, faragjanak, és agyagozzanak. Alkotóvágyukat szervezett foglalkozásokon iparművészek, építészek, költők és mesteremberek segítik kiteljesedni. Az épületben óvónőstúdió, játékelméleti szakkönyvtár és kutatóhelyiség is otthont kapott.

A múzeum hétfő kivételével naponta fogadja az érdeklődőket, a műhely viszont csak szombaton és vasárnap áll nyitva a nagyközönség előtt. Más alkalommal kötött óvodai és iskolai foglalkozásokat tartanak benne, csütörtökön az az oktatási intézmény veheti birtokba, amely időben jelzi diákjai látogatását.

— ó — a

emeled a karod, / ...
jezését rejtvényünk vízszintes 1., 81., vá
zák. A megfejtéseket legkésőbb 1982. jan
deni a szerkesztőség címére: 1068 Budape

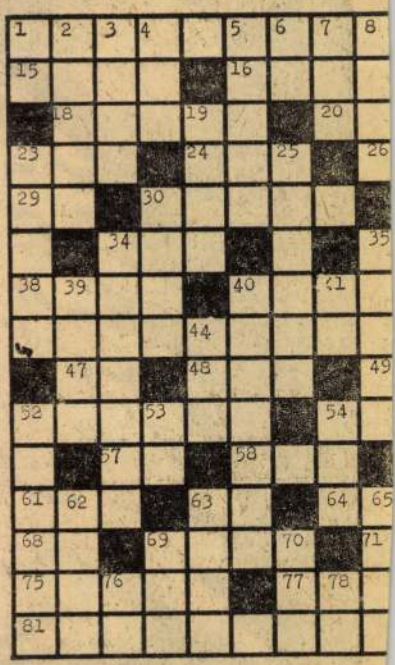

VÍZSZINTES: 1. Az idézet első része. 15. Újabb hazai fürdőhely. 16. Drága ajándék. 17. Keramikus alapanyaga. 18. Kelet-ázsiai állam. 20. ...-zuz. 21. Baross Gábor. 22. Száj része. 23. EOD. 24. UNZ. 26. Takarmányféle. 28. Hangtalan bordal (!). 29. Klór vegyjele. 30. Bíró — régiesen. 31. Bellini egyik legismertebb operája. 33. Távirati „ő". 34. Török katonai méltóság. 35. HC. 36. Szudáni államférfi. 38. ... a fonóban (Kodály). 40. Becézett Andrea. 42. Tiltó szócs-

SPORT

A *zalaegerszegi városi bizottság* ...ovember 29-én rendezte meg a ...elybeli alapszervezetek közötti ...eremlabdarúgó-bajnokságot. A ...ijzdelemben nyolc ...

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 SEP 1 3

ZALAI HÍRLAP

1021

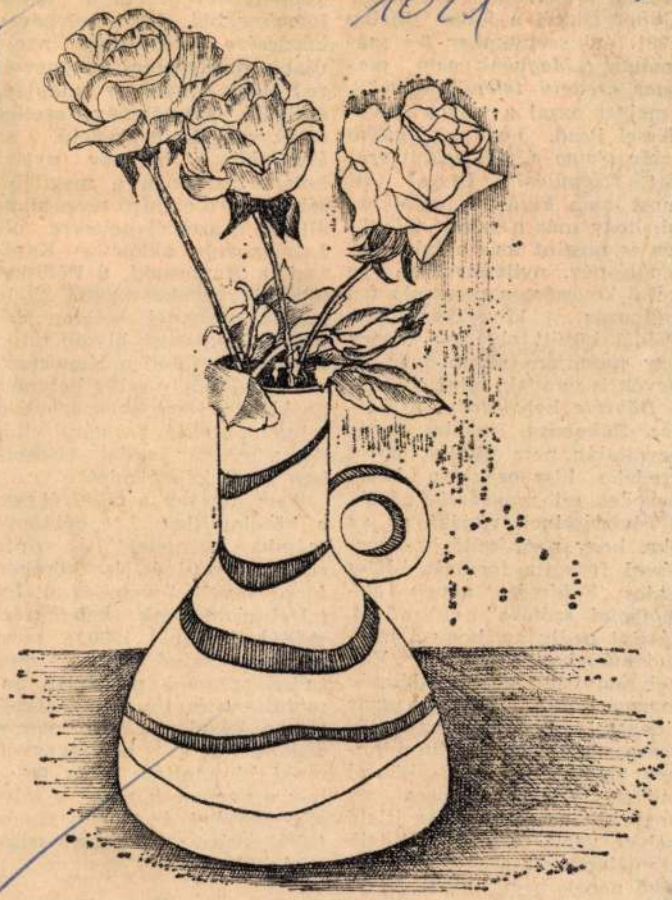

Szép Gyula: RÓZSÁK

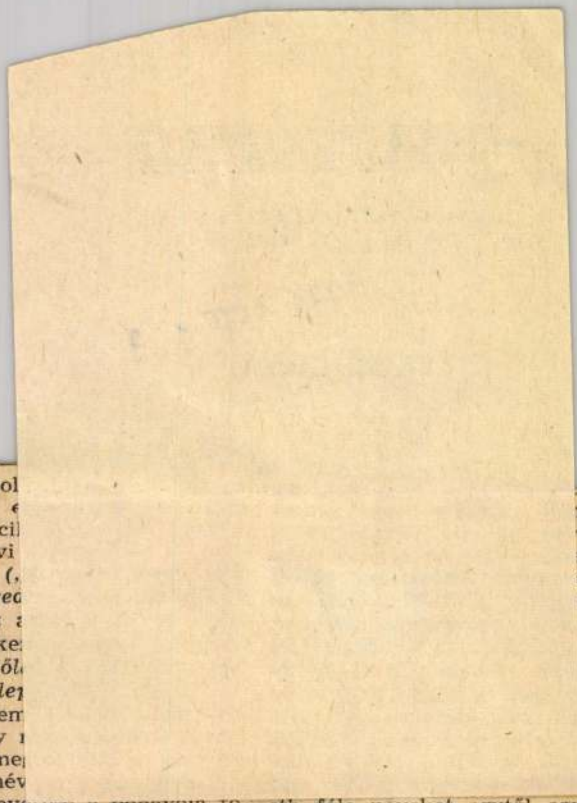

kettő keverése a pongyola fogalmazás következménye.) Példái között olyan — hogy úgy mondjam sültmagyar — nevek is vannak, mint a *Rajk*, a *Döbréte* helységnév. A *Bajcsa*, *Bókaháza*, *Kustány* pedig egyáltalán nem utalhat ázsiai eredetre, hisz ezeket a helyneveket mi magyarok adtuk.

Tévedéseinek részint az az oka, hogy nem kellő hozzáértéssel forgatta forrását, Kiss Lajos „*Földrajzi nevek etimológiai szótára*" c. művét, részint pedig az, hogy a névtudományban járatlan. Egy helynév vagy egy családnév magyar vagy nem magyar (idegen) voltát nem az határozza meg, hogy a tulajdonnév alapjául szolgáló közszó milyen eredetű, hanem az, hogy kik nevezték el az illető helyet vagy személyt. Puszta személynévvel a körülöttünk lévő népek nem tudnak helynevet adni. Vagy helynévképstb.-féle neveket egytől egyig idegen neveknek kellene tekintetnünk, mert hiszen mind a Kanizsa, mind a Kapornak, mind a Pölöske szláv helynév. Ezekben az esetekben azonban minden olvasó számára világos a magyar eredet elsősorban az -i képző miatt.

Nem akarom a cikkírót egy, a közelmúltban kis példányszámban megjelent és szinte csak a nyelvészek körében forgó tanulmányomhoz utalni („*Helységneveink keletkezésmódjáról*. Bp., 1980.), mert nem valószínű, hogy meg tudná szerezni, de ebben bemutattam és típusokba soroltam a jelenlegi Zala megye valamennyi helységnevét, majd kimutattam, hogy 90%-ban a magyarok adták a településneveket, és csupán 27 név (10%) származik a déli szláv nyelvből.

Ördög Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1978 MÁJ 8

Szép Gyula

Anyák napjára

1021

Szép Gyula rajza

tendenciával mintegy párhuzamo
sokféle irányzatot képviselő szaksz
sára irányuló törekvések. A „hide
szakszervezeti kapcsolatokat az eln
helyreállították, és mind elevenebl
ismerése, a vélemények cseréje. Az
ságot mind szélesebb körben kezdt
tiszteletben tartása, a megértés és
szervezeti Világszövetség és tagsz
szakszervezeteket is— fáradhatatla
deményező szerepet.

Európában az európai szakszerv
lálkozójával kezdődött

Szép Gyula

Kalai Hírlap, 1917. nov. 20.

(Szép Gyula illusztrációja)

Beck Ö. Fülöp Ady portréja

nala. Ezidáig azonban a hangsúly jobbára az eszmei folytonosságra, az elkötelezett forradalmi magatartásra esett, és nem igen foglalkoztunk e fő vonal esztétikai sajátosságaival. Ennek következtében elsikkadt, pontosabban nem tudatosodott eléggé egy lehetséges esztétikai irányzat folytonossága. Jellemző például hogy József Attila első Ad

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1982 JÚL 17

Szép Gyula

1982. július 17. 1021

Szép Gyula: NYÁRI BURJÁNZÁS

HÍRLAP

Vörös Ferenc:

Szépen mag

A s
szólás

Nálunk népszerű a sport. Csodálkozhatunk-e hát, ha a sportkifejezések behatoltak mindennapi nyelvünkbe, szólásaink sorába is. Igaz, ez más nemzeteknél is megtörtént, de hogy mi oly szívesen élünk velük, immár a hivatalosabb nyilatkozatokban is, abban kétség kívül szerepe lehet sport iránti nemzeti vonzalmunknak.

S hogy a sportok közt is a labdarúgás a legnépszerűbb sportág nálunk, az talán kiderül sportszólásainkból is: „lesre állítottak a fejlődő országok külpolitikai műsorában. A Budapesti Nemzetközi Vásárról pedig, ugyancsak a rádió fórumán mondta el egy nyilatkozó, hogy „*nagyon kevés olyan terméket találtunk, amely — úgymond — nem rúghatott volna labdába*" — vagyis, amely nem indulhatott volna esélyesen a BNV-díj elnyeréséért —, ámbár a labdába rúgó áru (kivált, ha az áru történetesen egy kiváló magyar futball-labda) képzavarnak sem utolsó.

Ökölvívásban ugyan nagyon messze állunk a világszínvo-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1978 MÁJ 7

Szép Gyula

/ 1021

/ Szép Gyula: GÖCSEJI DOMBOK

A mozitól sem idegen a közművelő munka

(Folytatás a 7. oldalról.)

ak a filmklubok, s a két s művészmozijában si- el népszerűsítettek kü- éle rétegek érdeklődésére yt tartó, értékes alkotá- at. Mindez inkább csak zőkönyvszerű felsorolása vállalat törekvéseinek, lyhez hozzátartozik az is, y megyeszerte korszerűsí- ék a mozikat, mind kul- ltabb vetítési, vendégfo- ási körülményeket te- tve. Ezeket az eredmé- ket értékelve döntöttek ént a főhatóságok, hogy 7-es munkájáért a válla- harmadszor is elnyerte a ztisztelő és természetesen ábbi sikerekre kötelező áló címet.

Összefogás

hogy a vállalat — az Országos Közművelődési Tanács és a megye vezetésének támogatásával — újszerű, képmagnós ismeretterjesztő szolgáltatást vezetett be. Ennek az a lényege, hogy a Kulturális Minisztérium irányelveinek megfelelően különféle közhasznú, elsősorban az életmód kérdéseit tisztázni segítő tv-műsorokat vetítenek le kisebb közösségek előtt, szakemberek vezetésével tartott vitákkal egybekapcsolva. Ma mintegy 40 órányi képmagnós-műsor között válogathatnak az érdeklődők a vállalat kezelésében lévő megyei filmtárban. Ezek a műsorok szerves részét képezték a közelmúltbeli zalai cigányügyi napok programjainak, illetve a bejáró dolgozók lakóhelyén, a szocialista brigádok körében.

NYELVŐR

Az „e" hangról

Magánhangzóink közül az „e" nagyon sokszor ismétlődik. Irodalmunkban számos példát találhatunk rá, hogy íróink — sokszor csak a tréfás hatás kedvéért — fel is használták. *Édes Gergely*, a 18. század végének egyik mesterkedő költője (talán neve magánhangzóitól indíttatva) egész költeményt írt „e" hangzókkal. *Jókai* is egész kisregényt írt „e" hanggal.

Mindannyian hallottunk olyan emberekről, akik szinte sportszerűen űzték az „eszperente" nyelvet. Egy hajdani adoma szerint *Baltazár Dezső* ref. püspök egy látogatásán olyan káplánnal találkozott, aki azzal kérkedett, hogy mindent ki tud fejezni ezzel az „e" hanggal. A püspök mosolygása miatt. Ezt fejezte ki a távoli szekerek című versében a „szekerek" szóval összecsengő, itt kellemetlen érzést keltő rímek. A gyermekség elégiájában pedig a „gyermek" szóval rímelnek a szövégek, így a gyermekhez kapcsolódó gyengédség, kedvesség kifejezője az egész versen végigvonuló „e" hangzós rím.

De a sok „e" zavarni is szokott, mert ez a hang nagyon gyakori nyelvünkben. Ismeretes, hogy vannak nyelvünkben e—ö alakpárú szavaink. Ezek közül, ha nincs külön jelentésük, jól felhasználhatjuk az ö—s változatokat.

Elsősorban a *fel—föl* igekötőre gondolhatunk: *felönt, felad, felöltözik*, de *fölenged, fölemelkedik*. Ugyanígy jól hasz-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

VIGILIA
Budapest

Szép Gyula
1973 — 10

Magyar Gábor: *Az apostol* (tollrajz)
1021 *

Szép Gyula: *Körtemplom* (fafaragás)

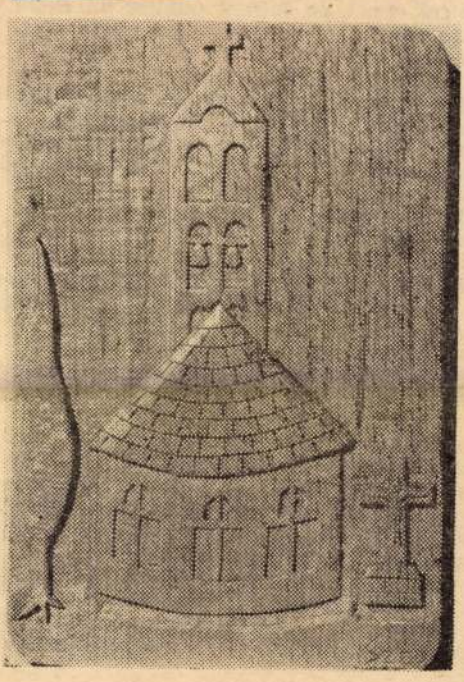

ıourut le
dans la
et son
un ap
lief les
ans la p
e hongr

ıivre cet
le titre ,
et très c
que hongroise. Parallèlement
e poète chantant les valeurs humaines éter-
sphère poétique de Fertő, de Hanság et de
ontinuer et d'achever ses activités enthousi-
ıolique au début de ce siècle. La figure de
es écrivains catholiques, surtout parmi les
rituelle hongroise du début du siècle sera
ent être négligée.
ligieuse et ses succès sautent d'autant plus
où il débuta. C'était la période où l'évêque
ient éveiller le catholicisme endormi qui
éfiniste et janséniste. Le premier a rendu
raidie. Malgré qu'il y avaitent déjà des
religieuse, on ne pouvait pas encore parler
(comme elle existait p. e. dans les années
atmosphère indifférente le premier volume
e imperfection) s'est fait remarquer et fut
es eaux" aussi. *Károly Erdős*, le directeur
suis convaincu qu'il s'agit d'un vrai poète
disent bruyamment des poètes catholiques.
cessait donc pas de le prier d'écrire des
fêtes de diverses unions catholiques. Árpád
ıvelle de Harsányi attirera bientôt beaucoup
ique." Cette prophétie se réalisa, non pas
les poètes qui le suivaient ont trouvé leur
e faite sur ses collègues et sur la génération

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 ÁPR 16

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Budapest

Szép Gyula

1024

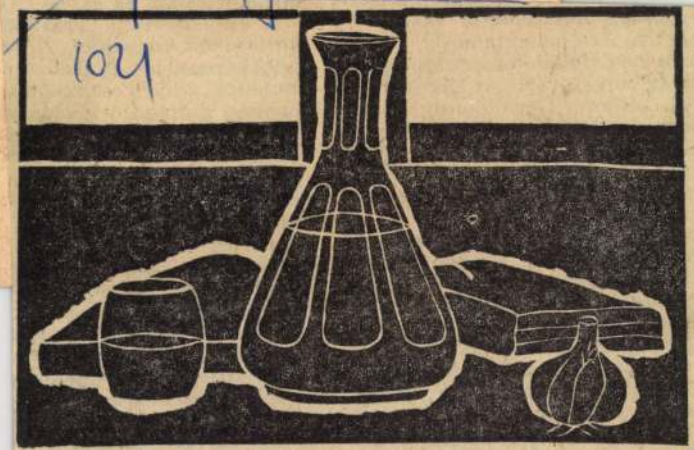

Szép Gyula: Fametszet

egy-egy all
gik a történ
zos házi fel
a tananyag
el otthon.
egyre több
kalmazzák
szert, aggas
a vitára ottl
nek fel a t

Előfordul,
és *biológiáb*
házi feladat
nulók. Kisebb feladatokat is kapnak időnként a gyerekek. Ilyeneket: „Számítsd ki, hány nap alatt ér a gólya Afrikából Magyarországra?" Az erdő élete című fejezet elvégzése után „fogalmazványt" készítettek Őszi erdő címmel. Gyakori, hogy négy-öt kérdésre

lasában az a sokszor meg
kell a kedvezmény anyag
azonban enélkül is kézen
alapjából. A gyakorlatban

A közlemény megjelenés
minden feszültséget, nem
van arra is, hogy valame
megértse a rendelkezés er
szándékait. Ez pedig egysz
ségük

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 OKT 5
Zalai Hirlap

Szép Gyula
1021

Szép Gyula: CSENDÉLET (fametszet)

sport — sport —

ntoni hazaadását Pusztai elcsípte, és.

Ferencváros—ZTE

Üllői út, 24 000 néző. Jv.: Győri (Závodszky, Sabácz).
FTC: Hajdu — Martos, Bálint, Rab (Juhász, a 68. perc-)en), Megyesi — Nyilasi, Ebedli, Mucha — Pusztai, Szabó, Magyar. Edző: Dalnoki Jenő.
ZTE: Bolemányi — Molnár, Antoni, Mihalecz, Filó — Gáspár, Rácz, Tóth Gy. (Papp II., a 68. percben), — Bogáti (Kelemen, a 73. percben), Soós, Csepregi. Edző: Szőcs János.

ÓRIÁSI LENDÜLETTEL zdett az FTC, a szervezetten jól tömörülő ZTE-védelem onban biztosan állt a lábán. : első említésre méltó ese-ény így csak a 13. percben ·tént, amikor Szabó került lhelyzetbe, de 12 méterről ldött lövését Bolemányi gyszerűen hárította. Ebben időszakban nagyon sokszor ölt Győri sípja, mert Sabácz rtjelző gyakran — legtöbb-ör tévesen — lesen állította g a hazai támadásokat. A percben Bolemányi Pusztai ését hárította bravúrral, jd a ferencvárosi jobbszél-révén a hálóba is került a da, a játékvezető azonban ezúttal helyesen — les ci-

len volt a kapuba találni.

Bolemányi remekelt, nehéz lövések sorozatát tette ártalmatlanná. A védelmi sorban *Mihalecz* tűnt ki elsősorban. Nemcsak kitűnően rombolt, hanem még ellentámadások indítására, vezetésére is vállalkozott. A középpályások inkább csak védekeztek. A három csatár közül kettő — *Soós* és *Bogáti* — góliszonyban szenvedett, *Csepregi* pedig aligalig ért labdához.

Ismét pontot „rabolt"

A labdarúgó NB I

Vasas—Békéscsaba 3:1 (1:1)
Fáy u., 4000 néző. Góllövők:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ZALAI HÍRLAP

1974 JAN 20

Szép Gyula
1021

1974. január 20.

Szép Gyula: VIRÁGCSENDÉLET (fametszet)

Minden találat fontos...

Bemutatjuk Tordasi Ildikót

ÚJ NÉV került 1973 karácsonyán „Az év női sportolói"-nak listájára... Tordasi Ildikó, a VM Egyetértés kitűnő tőrözője kapta a sportújságírók legtöbb szavazatát és lett a tekintélyes verseny győztese. Az alábbiakban röviden bemutatjuk az elmúlt esztendő legjobb magyar női sportolóját.

Neve: Kovács Róbertné. Schwarczenberger-Tordasi Ildikó.

Születési helye: Budapest, *ideje:* 1951. szeptember 9.

Magassága: 162 cm.

Súlya: 58 kg.

Foglalkozása: adminisztrátor a RAVILL Vállalatnál.

Mestere: Szőts Bertalan edző.

Legjobb eredményei: 1971-ben ifjúsági világbajnok, ugyanabban az évben a felnőtt VB-n 4. helyezett; 1972-ben az olimpiai ezüstérmet nyert válogatott tagja; 1973-ban világbajnoki második és az aranyérmes csapat tagja.

ILDIKÓ EGYIKE azon vívónőknek, akik bebizonyították, hogy szorgalommal, akarással és lelkesedéssel nagyon sokat lehet elérni — a meglevő tehetség mellett. Azóta, hogy először jelent meg a pástokon, kivételes egyénisége lett a sportágnak. Számára minden találat fontos, mindegyikért egyforma erővel harcol, és szinte pillanatnyi nyugalma sincs, amíg akcióját nem fejezi be. Rendkívül robbanékony, gyors, temperamentumos a vívása; sokan azt mondják, hogy olyan erővel

szerepelt
ói együttese

A jó szereplésben elsősorban a lendületes, gyors támadójáték jelentett fő tényezőt, a kivételes dobóérzékkel rendelkező *Hersitsné Tóth Erzsébet* vezérletével, aki egyébként nemcsak csapata, hanem az egész (két csoportos) NB II. mezőnyének legeredményesebb

1021

1977. október 2.

Szép Gyula: ANYÁM (linómetszet)

Zalai Hírlap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., Ülői út 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Vasárnapi konfe

Minek

Hajaj, nehéz kérdés, mert a skála igen széles. Én például nagyon tudnék örülni egy ötös lottónyereménynek, de volt időszak, amikor ennél jóval kisebb sikerélmény is jókedvre derített, így például, amikor egykoron pesti lakos koromban egy öreg Nefelejcs utcai ház albérletében sikerült esténként likvidálnom néhány poloskát, s csípésmentes éjszakának nézhettem elébe. Felsorolni sem lehet tehát mindent, hogy ki, mikor és miért üzik örömmámorban, mert íme, mi derítette jókedvre Vas megyei laptársunk glosszátorát?

Az örömforrás annyira meghökkentő, hogy kitalálni úgy sem lehet, így időt, fáradságot

hangulat? Nono, csak el ne öntsön bennünket a nosztalgia, mint Lujza ángyomat a búbánat, amikor csak egyet fialt a macskája. Mert a falu hangulatához egykor hozzátartozott a gémeskút, meg az udvar hátsó fertályában a szél által csapkodott budiajtó. Vegyük tudomásul, ha sokaknak nehezére esik is, hogy ma más a falu és más a hangulata. Ha ahhoz a bizonyos régihez ragaszkodunk, akkor még megérhetjük, hogy valahol kitalálják, hogy aki zsúpos házat épít, az anyagi ösztönzésként ingyen kapja a fedéshez a rozsszalmát. És miért ne építtessünk zsúposat? Az illik kérem a falu hangulatához. No,

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Zalai Hirlap

1977 AUG 2 0

Szép Gyula

1021

Szép Gyula: CSENDÉLET

MA...

A Rádió Kossuth adóján: 6.00: Hírek. — 6.10: Kellemes ünnepet! — 7.23: Emlékeztető. — 8.00: Hírek. — 8.05: Útközben. — 8.10: Öt kontinens hét napja. — 8.26: Auguszusi dalok. — 8.40: Pilar Lorengar énekel. — 9.05: A magyar népköltészet hete. — 9.14: Slágerturmix. — 10.00: Hírek. — 10.03: Csacsi történet. Meseopera. — 10.45: A hereg farmernadrágot visel. Filmzene. — 10.51: Kocsis Zoltán három ongoraversenyt játszik. — 12.00: Hírek. — 12.20: Tisztelet az emernek. — 12.30: Jó ebédhez szól nóta. — 13.00: Metronóm. — azdaságpolitikai magazin. — 3.20: Puccini operáiból. — 14.04: llantás a nagyvilágba. — 14.24: j zenei újság. — 15.00: Hírek. — .13: Legszebb Kodály-feldolgozáinkból. — 15.51: Kenyér. Versek. 15.58: Magyar zeneművészek ortréja. — Kadosa Pál. — 17.00: irek. — 17.10: Aratási dalok. — 27: A Magyar Rádió szórakoztózenei hete. A néma levente. — özben: 18.30: Hírek. — 18.45: orthírek. — 19.40: Alkotmányi krónika. — 20.23: Bemutatjuk Magyar Hanglemezgyártó Vála at új Mozart-lemezét. — Sass lvia énekel. — 21.05: A Rádió nház bemutatója. Trutymó. ngjáték. — 21.50: Liszt: E-dúr onéz. — 22.00: Hírek. — 22.10: dósítás az úszó- és vízilabda -ről. — 22.25: A beat kedvelőis. — 23.10: Händel operáiból. — 0: Hírek. — 0.10: Melódiakok-

Petőfin: 7.00: Schumann: Ifági album. — 8.00: Hírek. — : Mezők, falvak éneke. — 8.30: ek. — 8.33: Történelmi arcképrnok. — 9.04: Nem, nem Nanet- — 9.30: A Magyar Rádió Kathy-színpada. — 10.30: Hírek. — 3: A Magyar Rádió szórakozózenei hete. — 11.33: Magnósok, yelem! — 12.18: A MR és TV rmekkórusa énekel. — 12.30: ek. — 12.33: Akik a gyermekekírnak. — 12.40: A hazudós r. Mesejáték. — 13.03: Nemzetiink zenéjéből. — 14.00: Fiatalnak! — 14.45: A magyar népészet hete. — 15.00: A kolduss. Operettrészlet. — 15.30: Hír- — 16.00: Magyarország, Ga- a hegyen hallani. — 17.30: Rózs és liliom. Irodalmi összeállítás. 18.00: Hírek. — 18.03: Magyar el adóművészek Haydn-felvételeiből — 18.54: Bemutatjuk új lemezei ket. — 19.43: Hírek. — 19.46: U operalemezeinkből. Donizetti: Be leyn Anna. Kétfelvonásos oper **Győr:** 8.30: Lapszemle. — Megb zatása: tanácselnök. — Georgikon napok Keszthelyen. — Nyugat-Du nántúl legnagyobb malmában. - Hídépítők között Győrött. — Jóta nácsok kiskerttulajdonosoknak. - Augusztus 20-ra adták át . . .

A TV műsora: 9.49: Műsorismertetés. — 9.50: Tévétorna. — 9.55 Tisztavatás. — 10.45: Részlet Mojszejev-együttes műsorából. - 10.55: Budapesti Honvédelmi Na — 15.02: Műsorismertetés. — 15.0 Fejezetek az Állatlexikonból. - 15.35: Hírek. — 15.40: Zsebtévé. - 16.10: Nótaszó. — 16.30: Mezteleb diplomata. Magyar filmvígjáték — 17.55: Töredékek egy muzsikus ról. — 18.30: Parabola. — 18.50 Egymillió fontos hangjegy. — 19.10 Cicavízió. — 19.20: Tévétorna. - 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Önö kérték . . . A Televízió kívánsá műsora a nézők levelei alapján. - 21.10: Vidám olvasókör. — 21.30 Almodó ifjúság. Magyar film 197 — 22.45: Tv-híradó 3. — 22.55: Uni versiade '77. Közvetítés Szófiából **2. műsor:** 17.58: Műsorismertetés — 18.00: Úszó- és vízilabda Euró pa-bajnokság. — 20.25: Mozar Don Juan. Csehszlovák operafilm — 21.35: Tv-híradó. — 22.45: Dok tor a háznál. 3. A mindent tud kis kék könyv.

A Jugoszláv TV műsorából 15.45: Gyermekműsor. — 16.4 Labdarúgás. — 18.45: Szórakoztat zene. — 20.00: Humoros adás. - 20.30: Fehér ösvények. Albán film **2. műsor:** 18.00: Hólgyvállalat Vera Svoboda. — 18.45: Külföl dokumentumműsor. — 19.55: Id genforgalom. — 20.00: Tv-tárca. - 20.30: Ohridi nyár '77. — 21.00: Hu szonnégy óra. — 21.10: Sportszon bat. — 22.10: A Strauss család. **Az Osztrák TV műsorából:** 15.2 Egy kis bécsi melódia. Film. 17.00: Sport ABC. — 17.30: Held — 18.00: Panoptikum. — 18.30: 9

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 AUG 24

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Szép Gyula

1021

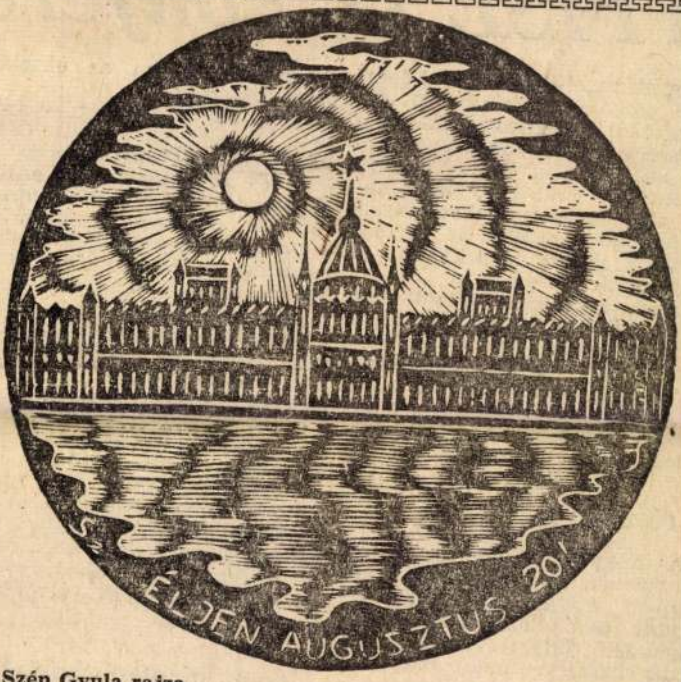

Szép Gyula rajza

A FIS

igyelemmel kísérve a különő társadalmi rendszerű orgokban működő pedagógus kszervezetek nemzetközi kaplatait, már a 70-es évektől ékelhető volt, hogy a korábn oly sok gondot okozó bizaltlanságot felváltja az egymás nkája iránti érdeklődés, a ocsolatok keresése.

Ennek a biztató fejlődésnek, *egység felé vezető útnak jetős állomása volt a Pedagós Szakszervezetek Nemzetkösi Szövetségének — a FISE-nek XI. konferenciája, melyet jús 27. és július 1. között tartak Moszkvában.*

résztvevők

A Nagy Októberi Szocialista orradalom 60. évfordulójára küllődő szovjet fővárosban lejlott tanácskozáson a Szakervezeti Világszövetség pedagus tagszervezetének meghívára *15 nemzetközi szervezet, va-*

hónapról hónapra az oktatás szánt összegek.

A magyar küldöttség — mel nek kívülem tagja volt *Orb Sándorné*, szakszervezetünk ti kára és *Butykai István*, a Kü kereskedelmi Főiskola tanái *mind a plenáris, mind az o követő szekcióüléseken beka csolódott az eszmecserébe.* Rés letesen beszámoltunk arról, ho miként növekszik az oktat társadalmi szerepe hazánkbar hogy ennek a változásnak n lyen kedvező hatása van a szs szervezet tevékenységére.

Természetesen, mint minc széles körű nemzetközi találk zón, itt is akadt disszonáns ha Ez azonban senkit sem zav különösebben, számítottunk hiszen a FISE történetében m első ízben vett részt a konfer cián ilyen sok, a Szakszerve ti Világszövetségtől távol szervezet.

Három bizottságban

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 DEC 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Szép Gyula

1021

Szép Gyula: Piacozó

[illegible] dr. Bodor Jenő javaslatára:

— A nyár folyamán *a pedagógusképző intézmények hallgatóit is alkalmazni lehetne, s ezt gyakorlati felkészítésük szerves részévé tehetnénk.* A saját jelöltjeimet szívesen előkészíteném erre az elfoglaltságra.

Tegyük hozzá: a pedagógusjelöltek bevonása azért is fontos lenne, mert *a SZOT a gyermeküdültetés fejlesztését tervezi,* a jövőben tehát még több nevelőre lesz szükség a nyár folyamán.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1973 NOV 25

Zalai Hírlap

Szép Gyula
1021

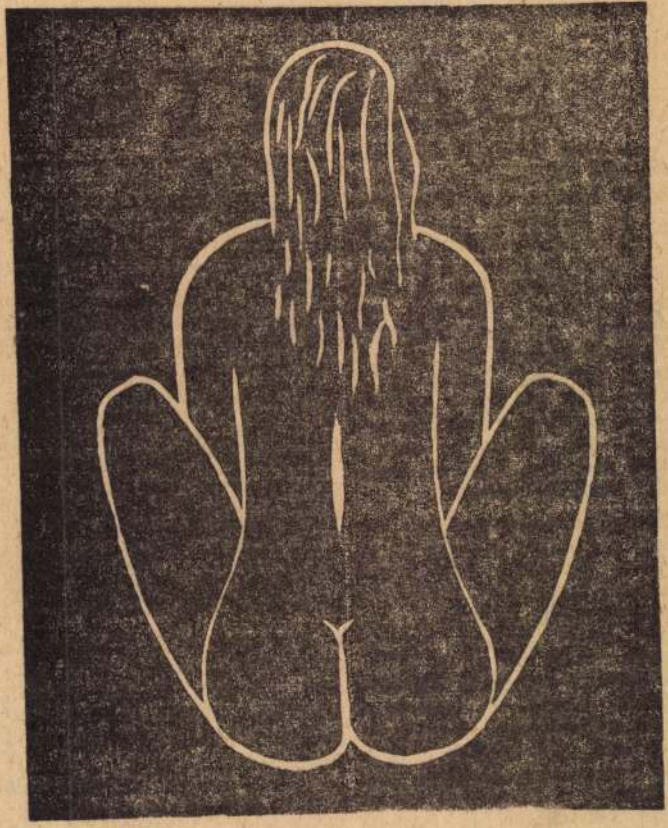

Szép Gyula: HÁTAKT (fametszet)

BABITS

„... mert vétkesek közt cinkos, aki néma..." — mondja Babits Jónása, s a híres verssor egy budapesti kávéház falán már emléktáblába vésett feliratként is hirdeti a művész, az ember kötelességét. A Jónás könyve híres soraiban így folytatja a próféta-Babits: *„... mert gyönge fegyver szózat és igazság. Nincs is itt haszna szép szónak, s imának, csak harcnak és a hatalom nyilának. Én, Jónás, ki csak a Békét szeretem, harc és pusztulás prófétája lettem".*

Betegágyán írta ezeket a sorokat a halálra készülő költő, hogy a fasizmus szédületébe tántorgó országnak prófétálja a végveszélyt, nehogy a hamuba hulló Ninive sorsára jusson. Tette ezt az a költő, aki pályája kezdetén büszkén vallotta magát a művészet elefántcsont-tornya magányos lakójának. Aki később is sokszor hangoztatta félelmét, tartózkodását a közvetlen társadalmi kérdésektől és finnyás ízléssel válogatta művész-példaképeit, szomorú és zárkónás könyve felől közelítenénk meg. Már a világháború közben tanári állását veszti, egyetlen jámbor, pacifista, királyellenes hasonlatáért, majd egyetemi tanári katedrát vállal a Tanácsköztársaság idején. Ám akkor is leegyszerűsítenénk életpályáját, ha csupán társadalmi elkötelezettségének külső, vagy költemé-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Zalai Hirlap

1977 DEC 17

Szép Gyula

7

1021

Szép Gyula: TÉL

A SCI-FI ZENE M

A fantasztikus műfaj nép-
erűségét, komplexszé válását
lzi: már a zenében is hódít.
„sci-fi zenének" több áram-
ta, irányzata is van. A leg-
dekesebb talán az, amelyet
poznani EUROCON III-on,
z európai sci-fi alkotók és
hívők" nagy találkozóján a
nagyar delegáció tagjaként
Dobos László képviselt. A 25
ves fiatalember konzervató-
iumot végzett fagottista, aki
éhány szimfonikus zenekar-
an való játék után a film-
yárnál „kötött ki", mint zenei
endező, majd mint hangtech-
ikus. Az elektronikus zenével
aló ismerkedése voltaképpen
övidfilmek kísérőzenéjének
sszeállításával kezdődött. Mű-
ödött ekkoriban a MAFILM
I-es telepén egy „nemzetközi"
lektronikus zenei stúdió,
Pongrácz Zoltán, Patachich
ván, a pozsonyi Péter Kol-
nan, a stockholmi Belohorszky
Ferenc, a stuttgarti Erhardt
Karkoschka részvételével. Tő-
ük pedig volt mit tanulni. A
túdió tagjai elektronikus mű-
eket írtak a MAFILM számá-
a, amelyeknél Dobos László
nint első asszisztens műkö-
ött közre.

Igen. Elektronikus zene. De
ogy lesz ebből sci-fi zene?
Dobos László esetében véletle-
ül. Balettet komponált NDK-
eli megrendelésre. Az ottani
oreográfus „fedezte fel": ze-
éjében fantasztikus elemek
annak, másként nem is lehet
őadni. Dobos László is rá-
tt: igaza van. Attól kezdve
datosan próbálkozott a sci-

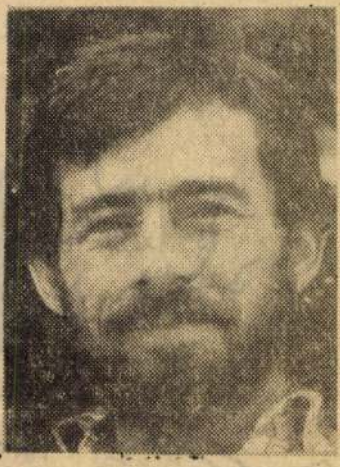

Dobos László

Legújabb kísérlete: egy ifjú
néptáncos számára ír zenét,
amelyet fantasztikus elemek-
kel átszőtt kanásztánc-koreog-
ráfiához használ fel. (Egy lel-

Nyelvőr

Anyag

Nyelvünkben sok ragozási
kettősséget találunk. A har-
madik személyű birtokos sze-
mélyragok sokszor nagyon
meggondolkodtatnak bennün-
ket. Nemrég is azt kérdezték
tőlem, hogy melyik a helyes
alak: *alkalmazottai*, vagy *al-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Zalai Hirlap

1978 JAN 8

Szép Gyula

AP

9

Károlyi Amy:

NYAKLÁNC

piros gyöngyök az ünnepnapok
tükörben nézegetem
reggeltől estig ünnep vagyok

TÚL, TÚL

csak át kell hajolni a kerítésen
azok a hegyek égbe tartanak
az a kusza fa a horizonton
Tibetből egy darab

SZENT IVÁN ÉJ

Mad királynőnek fogata
ajtaja mint a tű foka
a tű foka a képkeret
miben a Hölgy a képzelet

A LEANDER

Boldog a leánder?
Térdig dézsában
kortyol szomjasan.
Boldog a leánder,
vagy boldogtalan?

A HASPÓK

Ha mindent megennénk
mi maradna a madaraknak
mi maradna a darazsaknak

ANTI-KARRIER

Csodálkoznék, ha sikerülne
Nem örülnék, ha sikerülne
Megörülnék, ha sikerülne

SZIGET

Az a sziget, az a kék sziget
a zöld vizeken elterül.
De zöldbékáknál rettegőbb,
egy ajtócsattanás —
és elmerül

1021

Szép Gyula: VIRÁGCSENDÉLET (linó)

Nem apróság

Olaszországban néhán
a líra leértékelése miat
van aprópénz. Külö
pénzhelyettesítő eszk
bocsátanak ki, például 5
lírás kötvényeket. A m
bankok a kötvényeket ig
csó papíron nyomják, a
vények gyorsan elrong
nak, végül egyszerűen l
ják őket. Az embereknek
kedvük a bankba menni
az elrongyolódott kötvé
váltják. Ennek eredmény
az elmúlt két évben a b
több milliárd líra has
tettek szert.

Csak egyenesen . .

Kilenc éve folyik a
frországban az alkoholt
bevezető törvény ellen
alkoholteszt, azaz a sz
zás lényege, hogy megál
sa a vezető ittasságának
azaz, hogy mennyi alk
tartalmaz a vére. Bár a
vény igen liberális volt
milligramm alkoholt en
lyezett, ami jóval több a
nyugat-európai ország
érvényes normánál), a tö
ellenzőinek különböző
ravaszkodásokkal si
győzelmet aratniuk. B
nyították, hogy előfor
olyan esetek, amikor a
rés elvégzésénél nem vo
szolut tiszta a mérőeszk
ez befolyásolhatta a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 16
Zalai Hírlap

Szép Gyula

1021

8

Szép Gyula: NAGYSZÜLŐK (fametszet)

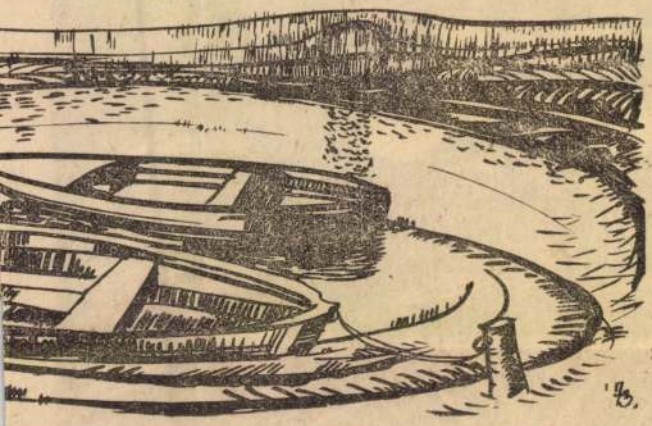

Z A TAVON

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1977 SEP 24

CAMION ÚJSÁG

Szigligeti Gábor

1021

(Szigligeti Gábor grafikája)

iskolát. A rossz családi körülmények, vagy akár az egyéni hanyagság nagy szerepet játszhatott ebben. Később pedig, talán már deresedő fejjel beülni újra az iskolapadba, miközben már a gyerekek is várják otthon az embert *nehéz*. No meg kicsit talán röstelkedik is az ember már ilyenkor. Ám a kollektíva emberformáló ereje abban is megmutatkozik, hogy hozzásegítik egymást az előző években, vagy talán évtizedekben elkövetett mulasztásaik pótlásához. Bár a tanév átnyúlik a következő esztendőre is, ezt a pontot vagy már teljesítették, vagy teljesítik mindazok, akik vállalták.

„Harmincegy dolgozó középiskolai, illetve felsőfokú tanulmányait sikeresen befejezi" — szól a vállalások következő pontja. Az általános iskola befejezése szép

[illegible] helyett mintegy *negyven* brigádtag tanul tovább a marxista-képzés iskoláin.

Hatvan fiatal vállalta, hogy részt vesz a Kiváló ifjú szakmunkás és a Szakma ifjú mestere címért folyó versenyben. Ebben a mozgalomban már évek óta igen sok KISZ-korú fiatal indult el, méghozzá nem is akármilyen eredménnyel. A versenyben öt témakör követelményrendszerének kell eleget tenni. Jó eredményt kell felmutatniok a politikai továbbképzésen, a szakmai, munkavédelmi ismeretekben, és társadalmi munkát is kell végezniük, egyrészt a KISZ-szervezetben, másrészt helytállni a gazdasági munkában is. Az idei verseny értékelése még nem fejeződött be, de várjuk, sőt elvárjuk fiataljainktól, hogy legalább olyan jól szerepeljenek, mi[illegible]

[illegible] jelentek meg a vállalat dolgozói. A budakalászi sportnapon például kétszázan, a törökmezei sportnapon pedig háromszáz-háromszázötvenen vettek részt, nem is szólva az üzemek közötti kispályás labdarúgó-bajnokság népszerűségéről.

Természetesen sok minden mást is vállaltak még a brigádok a felsoroltakon kívül. Még csak azt sem mondhatnánk, hogy a legfontosabbakat választottuk ki. Hiszen fontossági sorrendet felállítani — önként vállalt feladatok között — nem nagyon lehet. Bármit is csinál valaki a szocialista brigádok mozgalmán belül, mindenképpen tiszteletre és elismerésre méltó. Az igazi meggyőződés sohasem csak a szakvakban, hanem mindig a tettekben mutatkozik meg.

által patronált X. és XVII. kerületi gyermekintézmények — köztük a Hősök terei általános iskola — támogatására fordítják.

„Négyszázötven brigádtag részt vesz az áprilisban megrendezésre kerülő kommunista műszakon, s az így megtermelt munkabért a vállalati KISZ-szervezetek és a nyugdíjasok megsegítésére fordítják" — olvastuk a vállalások között. Ezzel szemben a műszaki igazgatóságon több mint hatszázan vettek részt a kommunista műszakon, tehát majd egyharmaddal többen, mint amennyien a felajánlásban szerepeltek. Az előrejelzések szerint a nemsokára megrendezésre kerülő következő kommunista műszakon még többen lesznek, nemcsak fizikai dolgozók, hanem az

teljesítményeihez, az i[illegible]nyek, szükségletek mi[illegible] teljesebb kielégítéséhez.

Százhúszan vállalt véradást a vállalat ál[illegible] szervezett akción belül. [illegible]val többen, *százötvenen* [illegible]ták vérüket rászoruló e[illegible]bertársaiknak. A véradá[illegible]hoz jókora személyes b[illegible]torság is szükséges. Az e[illegible]berek nagy többsége — [illegible] magam is — viszolyog m[illegible] az injekcióstű látványá[illegible] is. Hogy ennek ellenére mégis olyan sokan voltak, annak tudható be, hogy az embertársainkon való segítés tudata az emberi lélek legnagyobb élménye. „Aki vért ad, életet ment" — ezt a mondást mindenki ismeri. Ám hogy ez mennyire igaz, csak az tudja, akinek már szüksége volt rá (Jugoszláviában régi ha-

Szocialista módon élni — nehéz. Nehéz, mert felelősségérzet nélkül nem lehet. Ez a felelősségérzet társadalmi méretű, s ösztönöz mások segítésére, szabad időnk megkurtítására, a szűkebb és tágabb környezetünkért végzett önzetlen munkára. Aki így él, bátran mondhatja — szocialista módon él.

Szép Lajos: SONOR

Mind a he

Nekik drukkolt az ivó. Dél-
án jöhettek ki az alakuló-
rről, és kiszívta őket a nap.
ost már a tizedik korsónál
rtottak. — Heten vagyunk,
hetven korsó — gondolta
agában. — Akkor még há-
m lyukat ki kell engednem
derékszíjból...
Az első világháborús öreg a
omszéd asztalnál megérezte
bakaszagot és mesélni kez-
ett.
— Beugrottam az árokba.
üzelj, üvöltöttem, de nem
olt ott senki. Megpucolt az
gész zászlóalj. Kalapos rá-
sett a fejemre, véletlenül
ajdnem keresztülszúrtam.
tthagytak bennünket, ketten
oltunk elől, földvártán...
Félfüllel figyelt, s még em-
ékezett, hogy álma mélyréte-
eibe robbant vele a csönge-
és. Éppen egy üres városban

járt, ahol
zött ismer
szett a s
kapcsolóc
kor eszél
rodik az
től. Ha
rosszull
kocsiut
izzel
szivat
ablakok mog
lépcsőn, aláírta a be
emelte a gardrób legfelső flo
jában porosodó csomagot,
amely hat éve pihent fenn a
szíjak szorításában. Csak ak-
kor döbbent rá, hogy mi tör-
tént, amikor felöltözött. Még
kótyagos volt az éjszakától,
de teljesen automatikusan bújt
bele a gyakorlóruhába. Ösz-
tönszerűen csatolta magára a
szíjakat, kapcsokat, tudta,
hogy hol a helye a csajkának

elfelejtett kacifántos szitko
dások jöttek a nyelve hegy
re. Hat év oxidáltnak hitt re
dtak föl benne eze

a h
le
lint
a t
lán.
emara
csap
a hóbo
Hallotta
utána
mint e
kutyát, go és vissz
perdültem. A Kalapos volt.
mögötte szép komótosan j
tek a kanyarban az olasz
Heten voltak...
Mire végzett, a szomsz
már ott állt az ajtóban, s
mondta, hogy ez képtelens
huszonnégy órán belül sz
het a felesége. — Nincs m

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRÓTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 JAN 15
Zalai Hirlap
Szelo Lajos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 OKT 9

Zalai Hirlap

Szép Gyula

1021

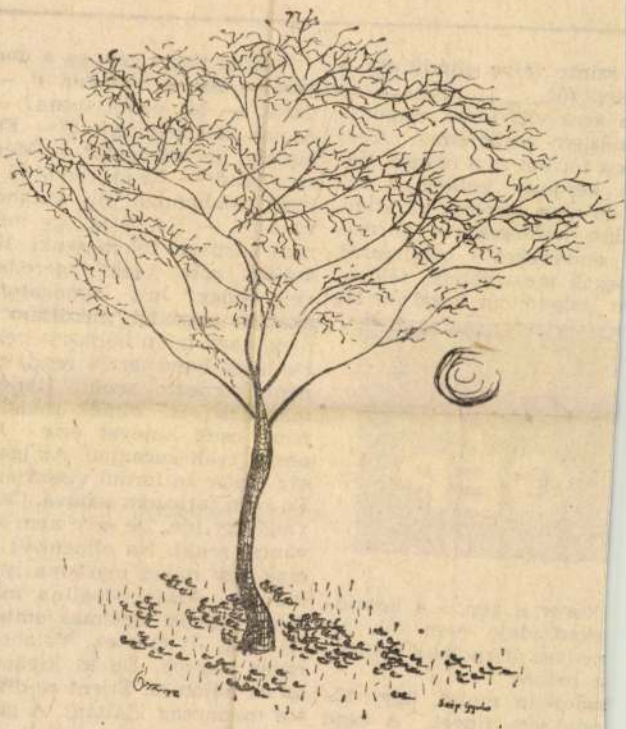

Szép Gyula: ŐSZ

szinte félve elindította a
kentyűt.
a arra vitt utam, naponta
néztem emberemet. Tar-
a a formát és a rendet. Na-
kérdezni kellene a tit-
de nem szeretek váratlan,
lan kérdésekkel normá-
embereket háborgatni.
rgok messzebbről, félóva-
n leskelődöm közelről. Ha

kever a gép, s a kezelő-
akad ideje, nem ül le,
nedves állapotban letöröl-
a betont.
ssacskán matat, úgy tű-
oda sem figyel. A kéze
mindent. Aki uralt már
gépeket, kaszát, kapát,

—Szép tiszta gép ez a ma-
gáé. — Az — válaszol ő —,
tiszta. — Mi okból tiszta? —
Annak kell neki lennie! — El-
hiszem, de mivégről? — Mert
ez a rend. — Rend, rend, de a
rend valahonnan jön, valaho-
vá tart! — No, látja, így még
nem kérdezte tőlem senki. Ha
szóltak róla, csak ingereltek
vele, hogy mit simogatom,
akár az asszonyt, pusziljam is
meg, vagy talán háljak is vele.
De hogy hová tart a rend, ezt
nem kérdezte senki. Hanem
magának is minek monda-
nám, csak kinevet érte. De
nézze, csak kacagjon. Az igaz-
ság akkor se fordul visszájára.
Én nem tartozom sehová. Csak
valahogy ide. De erre nem kí-
váncsi senki. Ha elmennék is,
csak egy napig maradna lyuk
utánam. Aztán ideállna más.
Nem vagyok izgalmas ember.
Itt élek, itt élhetek. Valahogy
hálás vagyok. De ki kíváncsi
az én hálámra. Éljent se diva-
tos manapság kiáltani. A gép-
nek kellek, ahogy ő kell ne-
kem. Tudja meg a gép, hogy

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1982 FEB 6

1021

Szép Gyula: Tavaszra várva

fontosság
met. *Az*
csak akk
a legkeg
gal muta
son keres
valóságb
ni, nem
valóságfe
fontos ré
teljes ig
dalmi c
ki, amit
téséért,
nak fels

Nem az írás a végső cél, az írás a nép szolgálata.

70 éves lenne. Oly sokat élt, oly sokat intézett, hogy más öt-száz évig se tudott volna any-nyit. Hogy már nincs közöt-tünk, tudjuk, sorsunkat intéző bölcsessége milyen nagy érték

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1989 FEB 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1021

Szép Gyula

Szép Gyula: Farsang

Két és f...

Hetek óta tartanak megyei bizottságaink félidős beszámolói, azaz a legutóbbi kongresszusunk óta végzett mozgalmi munkát értékelő, elemző taggyűlések. Előző számunkban már hírt adtunk néhányról, most a Pest és a Tolna megyei bizottság február eleji tanácskozásairól szóló tudósítással folytatjuk a sort.

Pest megyében

Ismeretes, hogy milyen nehézségeket okoz ebben a megyében a *főváros elszívó hatása*, a nagy munkaerő-vándorlás. A gondokból bőven kijut a szakszervezeti bizottságoknak is; mindenekelőtt *a szervezettség alakulásában bekövetkezett változások* figyelmeztetnek erre. Noha 1980-hoz viszonyítva több mint ezerrel nőtt a taglétszám — ma már megközeliti a tizenkilencezret —, a szervezettség 95,3 százalékról 95-re csökkent. A megyei bizottság tagjai a visszaesés okait vizsgálva azt tapasztalták, hogy *nem mindenütt fordítanak kellő figyelmet a tagszervező, meggyőző munkára.* Noha több város és nagyközség erőn fölül is igyekezett segíten szolgálati férőhelyek, szálláso kialakításával, azok csak átmene ti megoldást jelentenek. Az igé nyekhez és a létszámnövekedés hez viszonyítva csak kevés ú szolgálati lakás épült. A meglé vők állaga pedig tovább romlot a legtöbb felújításra, korszerűs tésre vár. Ezért is érintette külö nösen érzékenyen az érdekelteke a pedagóguskölcsön megvonás (1980 óta hatszázan építkeztek ez zel a támogatással). A megyei b zottság határozottan állást fogla amellett, hogy *mindenképpen* – központi intézkedésekkel, a meg lévő erőforrások ésszerű felhasz nálásával, az igények differenci ált megítélésével stb. — *segíten kell a pedagógusokat az önálló otthonteremtésben*, mert csak letelepítésük után várható az ok tató-nevelő munka zavartalansá ga és színvonalának emelkedése.

Tolna megyében

A Tolna megyei bizottság ül sén különösen nagy

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

52

ZALAI HÍRLAP

1983 MÁJ 21

1071

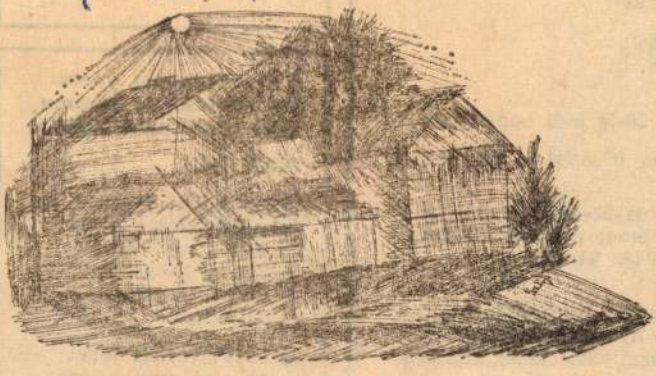

Szép Gyula: HÁZAK (tollrajz)

Szép Gyula

rkapornak, F

Fő út

erbolt
k F. út

us 20-ig kell

ába (Csányi

ínius 22-én 9 órakor lesz
on emeleti klubtermében
ág tér 24. sz.)

övebb felvilágosítást és
es nyomtatványokat
osztályától lehet kérni
r. oszt. vezető
15. Telefon: 24. sz.)

837

parkgondozókat gépi és kézi kaszálásra, kertészeti dolgozókat és úttisztító segédmunkásokat.

JELENTKEZNI lehet: a vállalat munkaügyén: Béke u. 89.

810

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1983 JUN 11

1983. június 11. 1021

Szép Gyula: VIRÁGCSENDÉLET

— Az ördögbe is! A kutya m az enyém! — kiáltot- m. — Be tudná bizonyí- ni talán, hogy az enyém? — És ön be tudná bizo- ítani, hogy nem az öné? gúnyolódott.

Már újabb, erélyes feleletkészültem, de meggondolm. Felálltam, szó nélkül ettem a kabátomat és elvoztam.

A kutya jött velem.

Megpróbálkoztam még hám másik vendéglővel, de indenhol ugyanígy jártam.

Ekkor mentő ötletem tádt. Örömömben a kezeiet kezdtem dörzsölni.

— Na, megállj csak! Bebinyítom, hogy kettőnk közül ki a ravaszabb!

Oldalról nézett rám, és alkan morgott.

— Morogj csak, bestia! — ondoltam. — Nem fogsz okáig morogni!

Egy közeli vendéglőbe értem be, kabátomat felakasztottam a fogasra és otthagytam. Az ajtóból visszanézve meggyőződtem, hogy jól terveztem: a kutya ott ült a kabátom mellett.

Átmentem egy másik vendéglőbe, és végre sikerült minden incidens nélkül meginnom a kávémat, majd teljes lelkinyugalommal visszaindultam az előbbi vendéglőbe.

Közben azon töprengtem, vajon mi történt a kutyával? Biztosan észrevették, és kizavarták a vendéglőből.

Óvatosan nyitottam be az ajtót, azonnal észrevettem, hogy a kutya nincs ott. Határozott léptekkel mentem a fogashoz, hogy a kabátomat magamhoz vegyem — de meglepetésemben szinte kővé meredtem.

A kutya eltűnt, kétségtelen.

De eltűnt a kabátom is...

Fordította: **Antalfy István**

Szépen magyarul — szépen emberül

„Beszélni nehéz" valóban?

„Beszél, mint a vízfolyás"; „Beszél, beszél, be nem áll a szája!"; „Egész nap jártatja a száját" — ezek a szólások mintha azt sugallnák, hogy beszélni könnyű. Nézzünk még egyet! „Beszél, beszél, de nem mond semmit". S... megállapítások, szándékok, kérdések megfogalmazását jelenti. „... s jól" — azaz kellő pontossággal se többet, se kevesebbet nem mondva, mint ami szükséges; kellő érzékletességgel, kellő hangerővel.

1021

Szép Gyula

ALKOTMÁNYNAPRA (Szép Gyula rajza)

Ötnap

Hosszú hónapo
munkája után, *au*
az oktatásügyi intézményekben is bevezetésre kerül az ötnapos munkarend. A pedagógusok munkaidejét, munkavégzését szabályozó új rendelkezések lényegében *két jogszabályban* jelentek meg. Az egyik — amelyről már korábban is hírt adtunk — a Munka Törvénykönyve egyes rendelkezéseinek végrehajtására kiadott *5/1982./V.18./MM számú rendelet*, mely a Művelődési Közlöny 1982./M.K.15./MM—ÁBMH *együttes utasítás* a pedagógusok munkaidejéről, munkavégzésük és díjazásának egyes kérdéseiről intézkedik. E tájékoztatónk nem teszi lehetővé, hogy teljességében ismertessük a rendelkezéseket, így csak a leglényegesebb kérdésekre, a legfontosabb változásokra igyekszünk irányítani a figyelmet.

Két jogszabály egysége

A pedagógusok új munkaidő-utasítása a már több mint másfél évtizede meghozott és számtalanszor módosított 110/1966. (M. K.2/A). MM számú utasítás helyett lépett hatályba. *Némileg szerkezetében is eltér a régi jogszabálytól.* Néhány, nem is lényegtelen rész az utasítás szabályozó részéből a *mellékletekbe* került. Ez részben áttekinthetőbbé teszi a szabályokat, de kissé nehezíti is a végrehajtást, mert a törvényes gyakorlat érdekében a teljes rendelkezést ismerni kell. *A viszonylag rövid szabályozó részben*, az általános rendelkezések mellett a *következő főbb témacsoportokat* találjuk: A pedagógus munkaideje; A kötelező óraszám megállapítása; A kötelező óraszám teljesítése; A helyettesítés; A vezetők kötelező óraszámának megállapítására vonatkozó eljárás; A pedagógus kötelező óraszámába beszámítandó feladatok és azok mértéke.

Külön is figyelmet érdemel, hogy néhány, a régi utasításból ismert szabály az új rendelkezésben nem található. *Kimaradtak* az utasításból azok a rendelkezések, melyek elavultak, illetőleg amelyeknél a jelenlegi általános szabályok kedvezőbbek. A másik ok azonban ennél fontosabb. Már a bevezetőben utaltam rá, hogy valójában két új jogszabály jelent meg. Az 5/1982. (V. 18.) MM számú rendeletbe a régi utasításból is átkerültek rendelkezések. Ezért az új munkaidő-utasítás ezeket

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 MÁR

VIGILIA
Budapest

Szép Gyula
1021

Szép Gyula: Hit (fametszet)

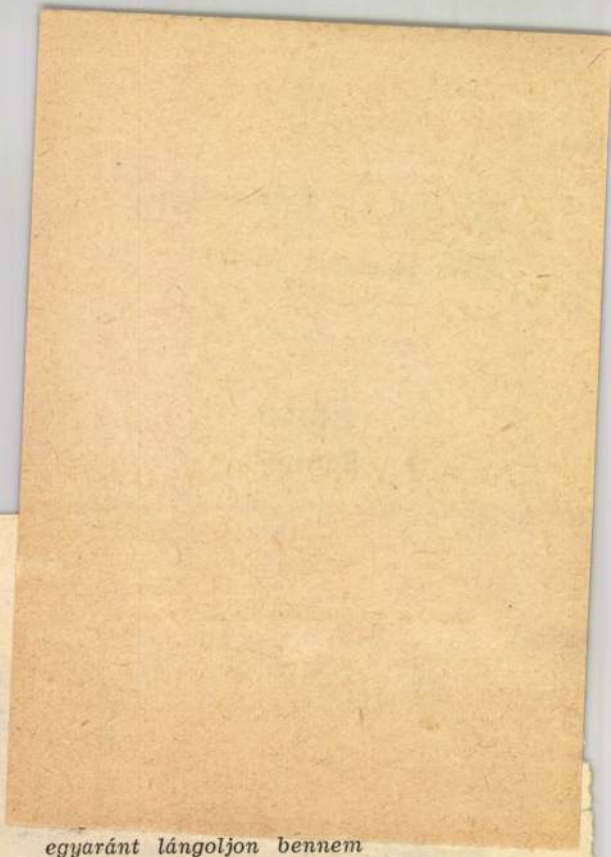

oltárodon.
Kérem Tőled mert kegyelem;
de azért ne csak kérelem
legyen, hanem akaratom
erejéből nyert fegyelem.
Csak Te ismered,
csak Te tudod,
milyen gyötrelmes életen,
hány szorongatott helyzeten
vergődöm át, míg szennyesem
oly tiszta lehet mint ez a len
oltárodon.
Oly szeplőtelen és erős,
hogy a fehérbe öltözött
sereg között
legyen helyem — ha elfogadod
egyaránt lángoljon bennem
az időben és a végtelenben —
Úgy kövesselek,
hogy isteni felelősségedben
osztozzam Veled.

A paténa

Uram,
bárcsak holttest lennék a kezedben.
Oly halott
mint az áldozópap kezében
a paténa,
amelyben egyedül a Te akaratod
lüktet;
amelyben egyedül
a Te Színed ragyog.
Uram Te tudod:
a test gyenge, de kész a lélek, —
kérlek,
fogadj el engem,
mint szeretetben
teljesen elégő áldozatot.
Add: — átalakulásom
úgy menjen végbe,
titkon és csendben,
hogy díszletet senkise lásson.
Odaadásom
feltűnés nélküli legyen és néma,
mint az áldozópap kezében
a paténa,
amelyben egyedül a Te akaratod
lüktet;
amelyben egyedül
a Te Színed ragyog.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1981 OKT 2 2

Szép Gyula

1021

Búcsúzik a természet...

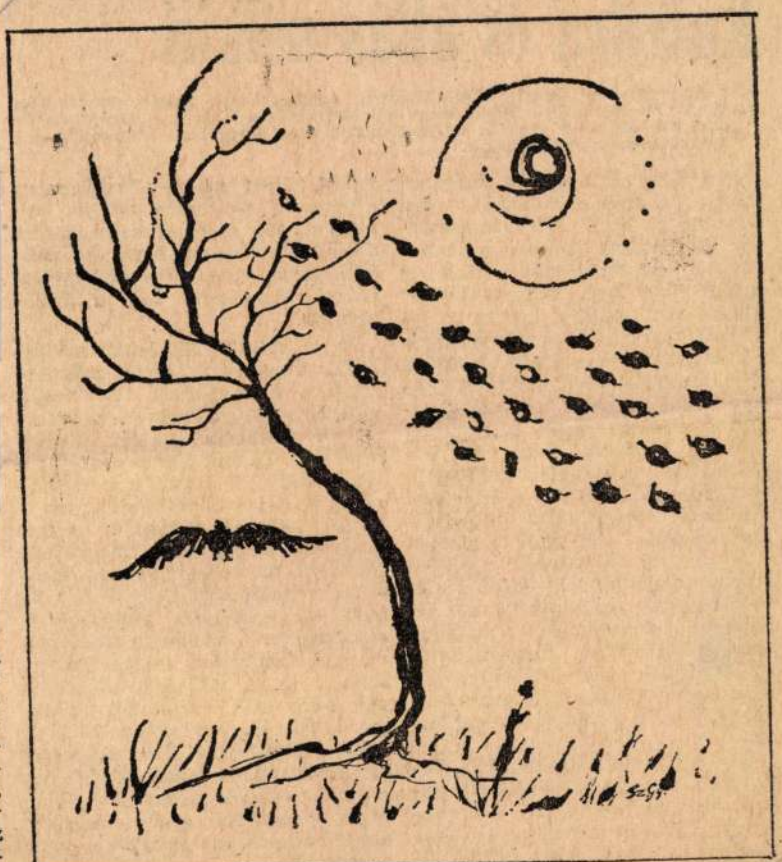

Szép Gyula rajza

Panaszos levelek nyomában

Katedra és állás nélkül

Az igazságot megkerülni könnyű, megközelíteni nehéz, megragadni majdnem lehetetlen. Mégis meg kell kísérelnünk áttörni a köréje emelődött falakat, mert csak ez nyújt reményt arra, hogy nem ismételjük meg túl gyakran a régi hibákat.

Piti Péter Pál mindig szeretett tanyai iskolában tanítani, ezért huszonegy éves pályafutásának sok esztendejét töltötte a legnehezebb terepen. Pedig ez azzal is együtt járt, hogy sokszor kellett iskolát változtatnia, hiszen az elnéptelenedések és a körzetesítések miatt tizenegy kisiskola szűnt meg Szentes környékén. A kajáni anyaiskolához tartozó terehalmi részleg, amelyben addig tanított, 1976-ban zárta be kapuit. Mivel az anyaiskolában nem volt üres álláshely, a volt tanyai tanítónak megszűnt a munkaviszonya, állás után kellett néznie.

A szentesi Március 21-e középiskolai kollégium igazgatója nevelőtanárnak alkalmazta az állástalan pedagógust. Csakhogy nem határozatlan, hanem határozott időre szóló kinevezéssel: azaz nem státussal, hanem csupán egy évre érvényes szerződéssel.

Itt kezdődtek a bajok. Piti Péter Pált ugyanis a következő évben sem nevezték ki a kollégium üres státusára, hanem három éven át szerződésesként dolgoztatták, aztán nem újították meg szerződését. Ezután Derekvenni. *Nem mertem véglegesen kinevezni, mert nem sok jót hallottam róla, és a minősítései sem dicsérték. Három éven át próbálkoztam vele, míg bebizonyosodott, hogy nem való a kollégiumba.*

Az is kulcskérdéssé vált a vizsgálat folyamán, hogy ajánlottak-e a panaszosnak 1976 őszén „státusos" munkahelyet. E tekintetben felettébb sok az ellentmondás. Telefonon beszéltem a Köztársaság téri iskola igazgatónőjével, aki a következőket mondotta: *„Annak idején a városi művelődési osztályon ajánlottak fel neki az iskolában egy napközis nevelői állást, de Piti kolléga ezt különféle kifogásokkal elutasította."* Abban a levélben viszont, amelyet a megyei bizottságnak írt a vizsgálat alkalmával, nem esik szó a felajánlásról: *„Írásbeli kérésükre közlöm, hogy a Szentes, Köztársaság téri általános iskola igazgatósága az 1976/77. tanévi pedagóguspályázatra 1 napközis állást hirdetett meg. Pályázat az iskolához nem érkezett."*

Piti Péter Pál végig azt állí-

Szép Gyula fametszete

Hit

Vigilia 74/3

181.0.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 MÁJ 8

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Szép Gyula

1021

Szép Gyula: Anya és gyermeke

tévesztések: 1. Bc2:?, Fc1?, 1. Bd4?, cd4:! 2. Vc2:†?, d3! — 436. sz. **(Cuppini)**: 1. Bf4!, feny. 2. Bf5 matt. — Megtévesztés: 1. Bd4?, feny. 2. Bd5 matt. A szerző védési intenciója 1. ...., cd4:!, ami után 2. Vb5 nem matt. **Szöghy József** fejtőnk elsőként mutatott rá, hogy a megtévesztés nem kielégítő, mert 1. .... Va2! és 1. ...., Vb3! is védelmet nyújtanak a fenyegetés ellen. **A szerző javítása: b3-ra** VG-ot helyez. Így 1. ...., cd4:-re 2. Vb5 matt. Az **egyetlen védelem** pedig 1. ...., Vb3:!. — 437. sz. **(Notaro)**: 1. megtévesztés: 1. Hb5?, amely után 1. ...., Htsz! véd, II. megtévesztés: 1. Hbi?, most csak 1. ...., Hc4! véd. — Kulcs: 1. Hd1! — A megtévesztések védelmeire most különválasztott mattok következnek.

A megfejtési létraverseny február 20-i győztese **Szöghy József** olvasónk 182 ponttal, a március 8-i győztes **Lamoss Jenő**, ugyancsak 182 ponttal. Mindketten budapestiek, jutalmukat (könyvutalvány formájában) postán küldjük el a címükre.

A március 8-i szám feladványainak megfejtését 38-an küldték be a rovat megszerkesztésének időpontjáig (ez annyit jelent, hogy külföldi fejtőink esetleg még növelhetik e számot).

PEDAGÓGUSOK LAPJA
a Pedagógusok Szakszervezetének lapja
Megjelenik havonta kétszer
A szerkesztő bizottság elnöke:
dr. Voksán József
Főszerkesztő:
Szőke Andor
Szerkesztőség:
1068 Budapest, VI., Gorkij fasor 10.
Telefon: 225-800, 228-454

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÁPR 17
ZALAI HIRLAP

Szép Gyula

1021

Szép Gyula rajza

valót
séges,
mai
csupá
szik,
akar
napler
bok,
szarva
jak,
tarka

Ellen
lassan
a giccs
nyel semmiféle szellemi fáradságot. Könnyen felfogható, mert felszínes érzéseket tolmácsol, mosolyt vagy ábrándos hangulatot fakasztva a nézőben, minden maradandó hatás nélkül. Akár a vendéglői muzsikát, vagy a ponyva-

súlyozott formákkal,
kal, élénk színnel
fénnyel — kiemelt
központjává tette.
hangsúlyozott motívu
tán a kisebb forma
gébb fények, vonalal
vezetik szemünket
legapróbb részleteki

Csanády János

Horpadások

Örökös zajban némaság.
Csak az agy aranylemezén
halkan csillanó horpadások —
Kalapálja az agy aranyát
a robbanás, a szélfúvás —
megkínozza a szerelmet is,
amely szívünkben néma tárna,
feltámadásra várva...

Üss csak, üss csak, te árva vihar,
dühöngd ki romboló magányod,
évszázados tölgyfák nyögetik
recsegő nyelű kalapácsod.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1976 MÁR 20

Szép Gyula

1021

Szép Gyula fametszete

ényebb idegrendszerű felső-
agozatos tanítványaikkal.

Fényi András

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szép Gyula
PEDAGÓGUSOK LAPJA

1976 JAN 29

1021

Szép Gyula: Kis ház

ezernégysz

— *Hallj*
negyei ese

— Komá
egyik iskol
ıatárok k
záz forint
ı kezdő k
lagógus m
elettes mú
elelősségre

— *Sokal*
orintot?

— Igen, sokallták, mégpedig
ogszabályi hivatkozással. Va-
ó igaz...

— *Azt hiszem, hogy ezer-*
étszáz forintot semmilyen
ivatkozással nem lenne sza-
ad sokallani.

— Ha a pedagógus munka
artalmát, a pedagógushivatást
ézzük, akkor nyugodtan kije-
enthetjük, hogy ez a bértétel

A főváros pé

Szakszervezetünk javaslatár
levélben hívta fel a fővárosi
arra, hogy fokozott mértékbe
pedagógus családokat. Ennek
Voksán József főtitkár utalt
a fővárosi tanács meghatároz
biztosítva a szükséges anyagi
A több gyermekes pedagógu

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1977 ÁPR 3

ZALAI HIRLAP

Szép Gyula

1021

(Szép Gyula rajza)

egítségnyúj
egész soroz
helyezte vi
felszabadulá
azt is, hogy
rangú tagk
a szocialis
családjábar

A felsz
meg a ner
nemzeti fe
magyar nép élni tudott azzal a szabadsággal, amelyet a felszabadító Vörös Hadseregtől kapott, s ma, 32 év múltán hazánk Európa egyik legelmaradottab országából, virágzó, a fejlett szocializmust építő országgá vált.

Vida István

operájából ... teket László Margit, Nag János és Széki Sándor, az Á lami Operaház művészeine tolmácsolásában az érdeklő dők. A műsort Baranyi Ferer költő vezeti, közreműköd Merényi Judit előadóművés Szersén Gyula színművész Koncz Tamás zongorán.

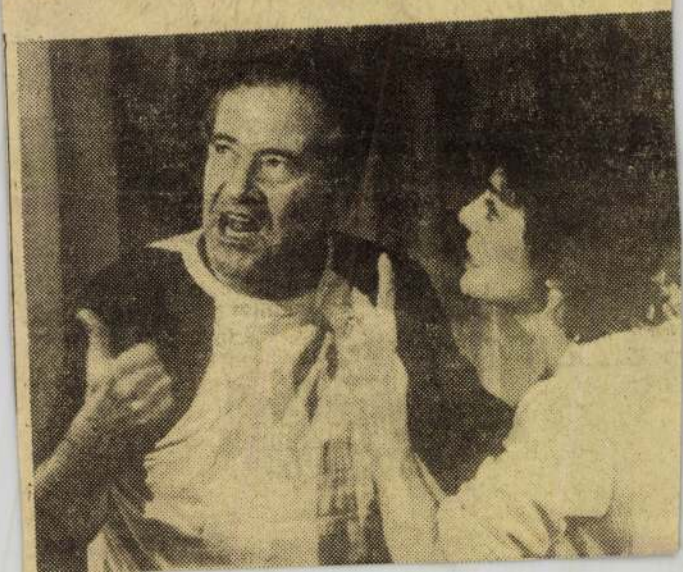

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 MÁR 27
ZALAI HIRLAP

Szép Gyula

1021

7

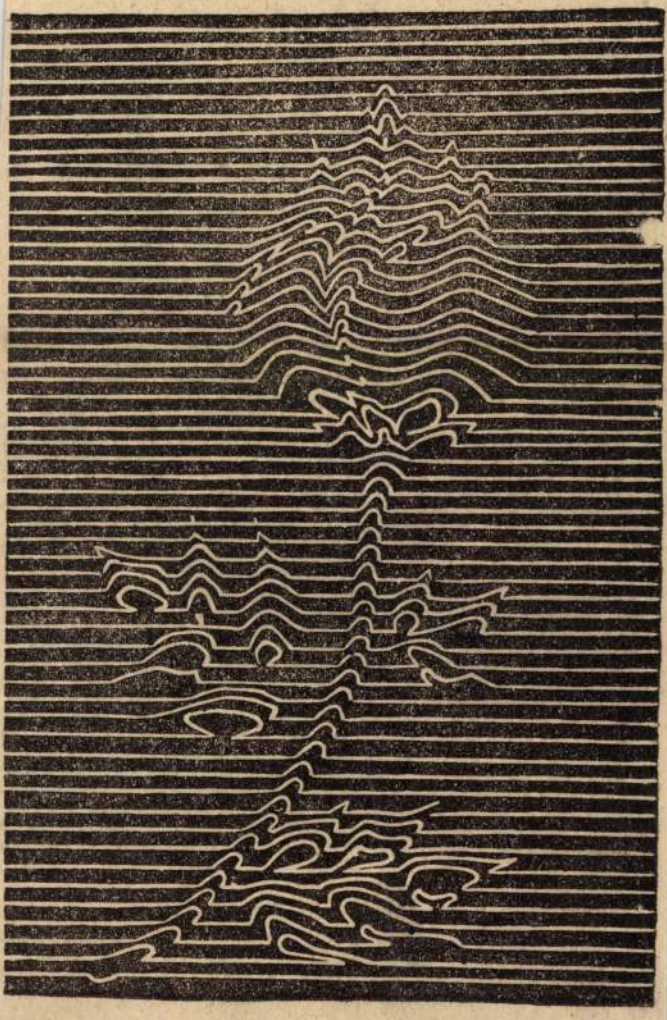

Szép Gyula: RÓZSA

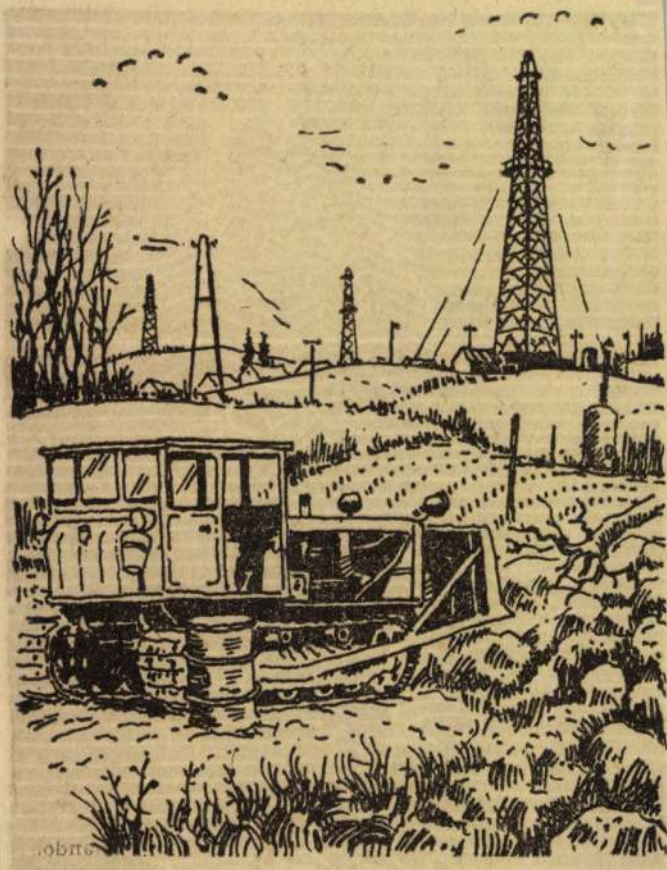

Rédey István: OLAJVIDÉK

Pék Pál:

De profundis

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 FEB 6

ZALAI HIRLAP

Szép Gyula

HIRLAP 1021

Szép Gyula: CSENDÉLET

Bulcsúhoz

a. dolgait és kényszert érzek arra, hogy bele is szóljak az eseményekbe. Alkat kérdése az egész, irodalmunkban egyébként szép hagyományai vannak ennek. Sorolhatnám Adyt, Móriczot, vagy Juhász Gyula példáját.

— *Írói tervek?*

— **HA MINDEN** jól megy, akkor tavasszal mutatja be a miskolci színház a Fürdőigazgató című darabomat. Ez egy szatirikus játék. Olyan társadalmi kérdésekről szól, amelyeken az életben mérgelődünk, de a színpadon megnevetjük. Évek óta dolgozom már A por, amelyből vétettél című regényemen. Ez az ötvenes években játszódik, s röviden a régi uralkodó osztály deklasszálódásáról, illetve az új vezető réteg kialakulásáról szól.

— *Hogyan teltek az üres órák Zalaegerszegen?*

— Amikor elindultam Pestről, a feleségem utánam kiáltott, hogy nem ég az egyik stopplámpám. Tényleg nem égett, így délelőtt megszereltem.

— *És a Balaton, az örök szerelem?*

KÖNYVEK

Szép Gyula

Szép Gyula rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 23. XX.évf.
43. sz. lo. lap.

SOMLYÓ GYÖRGY:

Számok

Illusztráció a napilapok 1976. október 5-i számához

Még 1 hír 1 a sok közül 1 hír (még 1) a többi között a 6. kolumnán a 3. alul a 3. hasában 1 hír (még 1) a többi között nem egészen csak c s a k n e m nem nem egészen 8-0 0 0 0 0 0-an csak megközelítőleg csak hozzávetőlegesen (micsoda számítógép hozhatta ki ezt a megnyugtatóan ezt az ember-felettien szolid eredményt ilyen emberfelettien rövid idő alatt) hányszor 8 000 000 lappéldányban a 6. (vagy 7. vagy utolsó) hasában a Föld 42 000 kilométeres rotációsán v á l t a k h a j l é k t a l a n n á 7 nap alatt 8 000 000 ember c s a k n e m és hány 000 000-an a tiszta barmokból és a tisztátalanokból az égi madarakból és minden földön tsuszómászó állatokból Micsoda 6—7 000 éves szenzáció lett mikor monda az Ur É s í m é é n h o z o k e' f ö l d r e ö z ö n v i z e t pedig hányan válhattak a k k o r mászó állatig és repeső állatig hajléktalanná mikor É s l ő n eső a f ö l d r e 4 0 n a p i g é s 4 0 é j j i g most 8 000 000-an v a l a m e l y e k n e k o r r o k b a n é l ő l é l e k n e k l e h e l l e t i v a l a micsoda 1 perces szenzáció a 6. (vagy 3.) kolumna 3. (vagy 6.) hasában 1 még 1 hír

párat

„BIBLIOFIL" KIADÁS

Ha nem is egyidős a könyvnyomtatással, de nagyon régi a bibliofil könyvkiadás; olyan könyvek nyomása, különleges köntösbe öltöztetése, amelyek könyvbarátoknak, -gyűjtőknek készülnek, természetesen az extra igénynek megfelelő extra áron.

A szép, ritka könyvek gyűjtői vállalják a gyakran borsos felárat, hiszen a bibliofil könyv a szenvedélyük. S ha valamire, erre valóban ráillik, hogy nemes szenvedély. A kiadók azonban újabban ezres (néha ennél is jóval nagyobb) példányszámban jelentetik meg a nylkötésű, számozott köteteket. Ezt már bajos bibliofil kiadásnak tekinteni

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 DEC 21

ZALAI HÍRLAP

Szép Gyula

1021

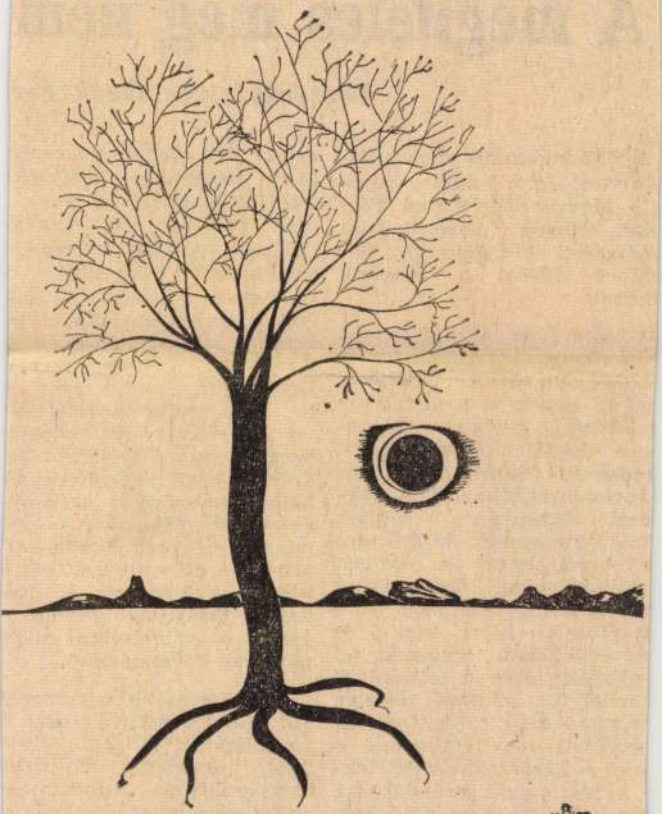

Szép Gyula: TÉL

A megítélés még nem

Történész vita Deák Fer

A TIT budapesti szervezeté-
ek történelmi szakosztálya,
s a Magyar Történelmi Tár-
ulat egészen újszerű vita
ódszerrel kísérletezett de-
ember 12-én a Kossuth
lubban.

A meghívón ugyan feltün-
tték Deák korszakának öt
tűnő kutatóját: *Szabad*
yörgy egyetemi tanárt, *Var-*
*t János*t, a Levéltári Igazga-
ság vezetőjét, *Hanák Péter*,
índor Pál, *Sarlós Béla* tudo-
ányos kutatót, az MTA Tör-
neti Intézetének tagjait,
int referenseket, de szó sem
olt arról, hogy ők előadást
rtottak volna. Hanák Péter
lhívta a megjelenteket (100-
ál több történész, kutató és
ás érdeklődő), tegyenek fel
rdéseket, erre a felsoroltak
lamelyike válaszol, esetleg
v másik ezt kiegészíti, de ki-
észítheti a hallgatóságból is
rki. A kérdésekbe, feleletek-
a résztvevők (szándékosan
m hallgatókat mondok) úgy
lemelegedtek, hogy a 17
akor kezdődő összejövetelt
óra előtt néhány perccel
inte erőszakkal kellett be-

mégis az ellenzék vezére
Mert kétségtelen, hogy 183
től 1843-ig ő volt a vezér.
még 1847-ben is feltétl
szüksége volt az ellenzékn
az ő abszolut tekintélyére. F
re Szabad György is, Var
János is. Hanák Péter is v
laszolt, kifejtve, hogy a r
formkori Magyarország
Deákon kívül senki sem tu
ta a reformkövetelésel
úgy fogalmazni és indokol
hogy azok a Werbőczyn és
Corpus Jurison iskolázott tá
labírák számára — akik mi
az országgyűlés alsó tábláj
mind a megyegyűléseken dö
töttek — elfogadhatók sőt l
vánatosak legyenek. Kitűnő
tudott jogászilag érvelni.
joggal operálva vinni siker
politikai követeléseket.

Nem kevesebb vehemenci
val vitatták azt a kérdést. H
helyezkedett el Deák Fere
1849. januártól márciusi
Egyszerűbben fogalmazv
miért nem ment el január e
jén Debrecenbe a forradal
kormány székhelyére? Var
János bizonyította érdekes,
forrásokkal, hogy mikor De

Szép Gyula, szobrász

P.i.: Két amatőr alkotó kiállítása az Ifjúsági Házban.
Zalai Hírlap, 1976. szept. 3,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1976 OKT 23
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szép Gyula

KÖNYVEK

1021

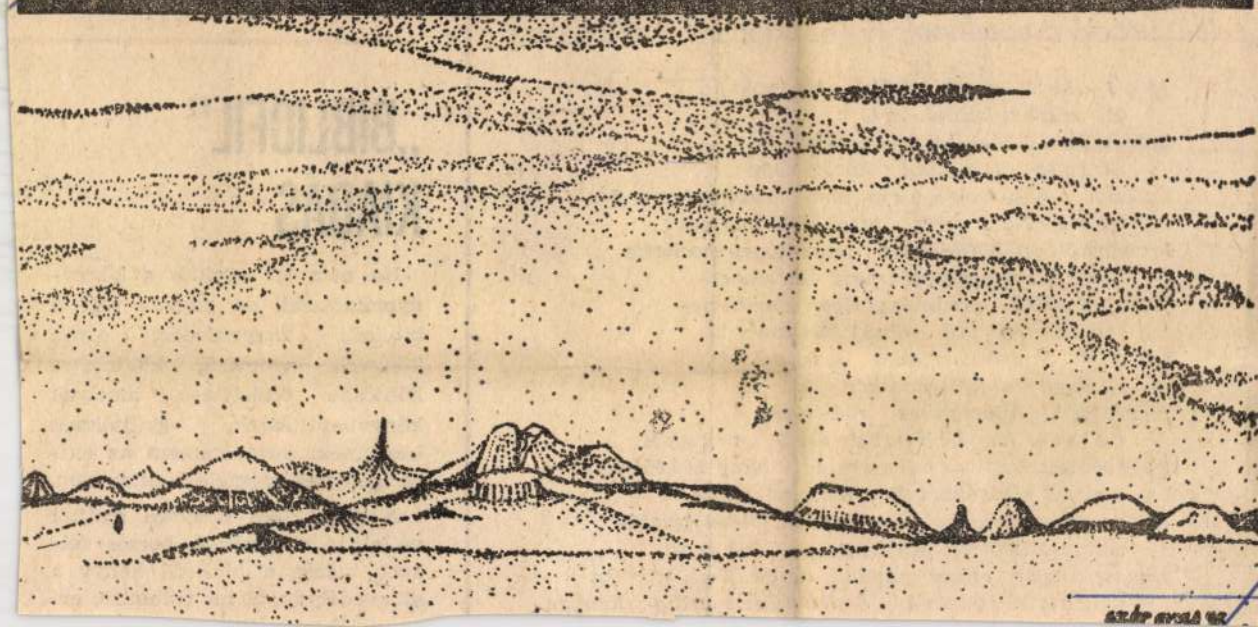

SOMLYÓ GYÖRGY:

Számok

Illusztráció a napilapok 1976. október 5-i számához

Még 1 hir 1 a sok közül 1 hir (még 1) a többi között a 6. kolumnán a 3. alul a 3. hasában 1 hir (még 1) a többi között nem egészen csak c s a k n e m nem nem egészen 8-000 000-an csak megközelitőleg csak hozzávetőlegesen (micsoda számitógép hozhatta ki ezt a megnyugtatóan ezt az emberfelettien szolid eredményt ilyen emberfelettien rövid idő alatt) hányszor 8 000 000 lappéldányban a 6. (vagy 7. vagy utolsó) hasában a Föld 42 000 kilométeres rotációsán v á l t a k h a j l é k t a l a n n á 7 nap alatt 8 000 000 ember c s a k n e m és hány 000 000-an a tiszta barmokból és a tisztátalanokból az égi madarakból és minden földön tsuszómászó állatokból Micsoda 6—7 000 éves szenzáció lett mikor monda az Ur É s i m é é n h o z o k e' f ö l d r e ö z ö n v i z e t pedig hányan

„BIBLIOFIL" KIADÁS

Ha nem is egyidős a könyvnyomtatással, de nagyon régi a bibliofil könyvkiadás; olyan könyvek nyomása, különleges köntösbe öltöztetése, amelyek könyvbarátoknak, -gyűjtőknek készülnek, természetesen az extra igénynek megfelelő extra áron.

A szép, ritka könyvek gyűjtői vállalják a gyakran borsos felárat, hiszen a bibliofil könyv a szenvedélyük. S ha valamire, er-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 NOV 14

ZALAI HÍRLAP

Szép Gyula

8

1021

Szép Gyula: GYÖRGYI
(linómetszet)

ntal művel

NÉM

kicsiny és véges.
mint a gyermeket.
ıt munkában köténye;
· törékenyebb.

öldobálta testem,
e semmit el nem ér,
őrzött emlékeit,
lyülő tenyér.

et egészen, —
igyelem.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

Szép Gyula
1021

1976. október 24.

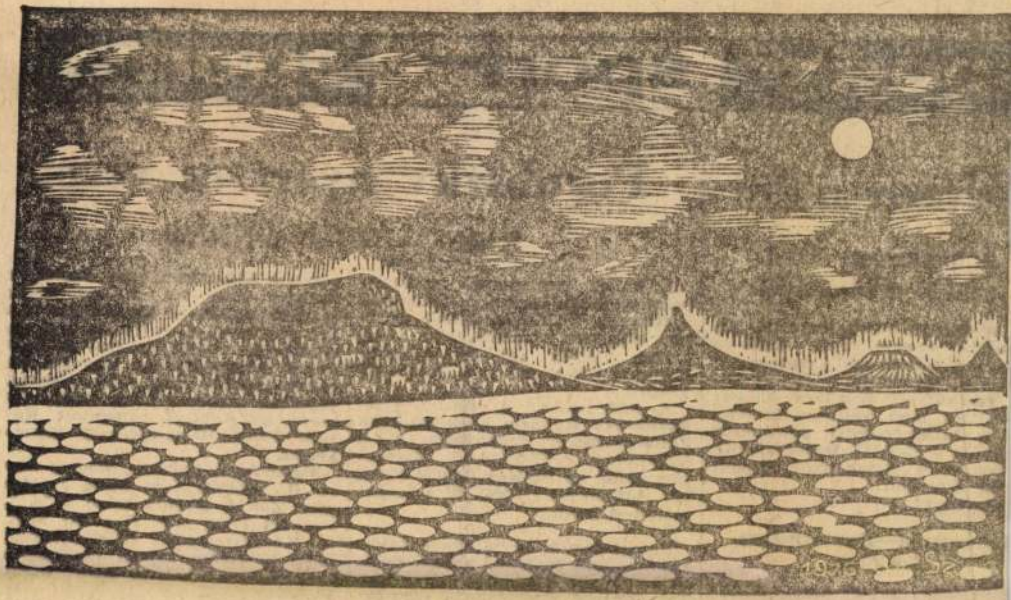

Szép Gyula: BALATON (linómetszet)

sport sport

Helycsere az élen

A labdarúgó NB I. további eredményei:

labdarúgó NB I. tegnapi, XI. ulója csonka volt, mert a vjetunióból késve hazaérkezett K-VM Kaposvári Rákóczi el- mérkőzését szerdára halasz- ik. Az élen változás történt, t a Zalaegerszegen gólzáporos zelmet aratott Ú. Dózsa átvette ezetést a Tatabányán pontot tett FTC-től.

edmények:

ékéscsaba—Dunaújváros 4:0 (3:0)

késcsaba, 10 000 néző. Góllö- : Pogács, Paróczai, Láza (11- ól), Németh.

csabaiak „egykapuztak", s r nagyobb arányban is nyer-

Porubszky nyert és vezet

HÍREK—INNEN-ONNAN

A hallei nemzetközi sakkverseny 4. fordulójában a férfiaknál a **Bárczay—Uhlmann** (NDK) játszma függőben maradt. Az élen **Malich** (NDK) áll 3.5 ponttal, Bárczay nincs az 1—4. helyezett között.

A női verseny 4. fordulójában **Porubszky legyőzte a csehszlovák Zahorovskát** és megnyerte a 4. fordulóban függőben maradt játszmáját az NDK-ás Kluss ellen, így Hofmannal (NDK) áll a viadal élén 4—4 ponttal.

*

Varese-ban a 12 játszmás sakkvilágbajnoki selejtező utolsó előtti fordulójában függőben maradt Tal—Portisch összecsapás szombat délután döntetlenül végződött.

A versenyben már csak a vasárnapi Portisch—Petroszjan játszma

sorsa a Körcsarnokban. Amint az várható volt, az elsőség sorsa Magyar Zoltán és Molnár Imre, a két régi vetélytárs között dőlt el, ezúttal az utóbbi javára. A harmadik helyet minden kétséget kizárva Bánrévi Imre, a Bp. Honvéd tornásza szerezte meg, utána viszont az ifjúsági válogatott Kovács Péter (Dunaújváros) következett.

Mesterfokú bajnok: Molnár Imre (Ú. Dózsa) 54,90 pont, 2. Magyar Zoltán (Ferencváros) 54,70, 3. Bánrévi Imre (Bp. Honvéd) 54,45, 4. Kovács Péter (Dunaújváros) 53,80, 5. Vámos István (Ferencváros) 53,05, 6. Laufer Béla (KSI) 52,55.

A mesterfokú bajnokság harmadik, utolsó napján, ma 10 órától a hat férfi, illetve a négy női szerenkénti döntőt rendezik meg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 JAN 15

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Szép Gyula

1021

Szép Gyula: Tél

nehezíti ... *kidolgozás* ... *szere*, vala ... mértékig ... érvényesü ... tás. Nem ... a bökken ... olyan mé ... csalhatatla ... dani: ez ... pedig nem ...

Mindenn ... tériumban ... nem is zárkóznak el eleve a kezdeményezések elől. Számon tartják például *a bajai és a budapesti tanítóképző főiskolán kidolgozott alkalmassági vizsgaformát.* Mi több, ajánlották a többi képzőnek is: ha akarják, vezessék be...

D. G.

... *gondjai és fájdalmai iránt. Az* ... *megértés képessége, mert csak* ... *érzéketlen, a közömbös pedagóg* ...

Biztos, hogy az érzékeny szeme ... *hezebb vezetni, de hosszú távon* ... *ket elérni. Csak akkor persze, h* ... *őket, és értünk „kezelésükhöz".*

Fogathajtóink bölcsességét így

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 MÁR 18

ZALAI HÍRLAP

Szép Gyula

1021

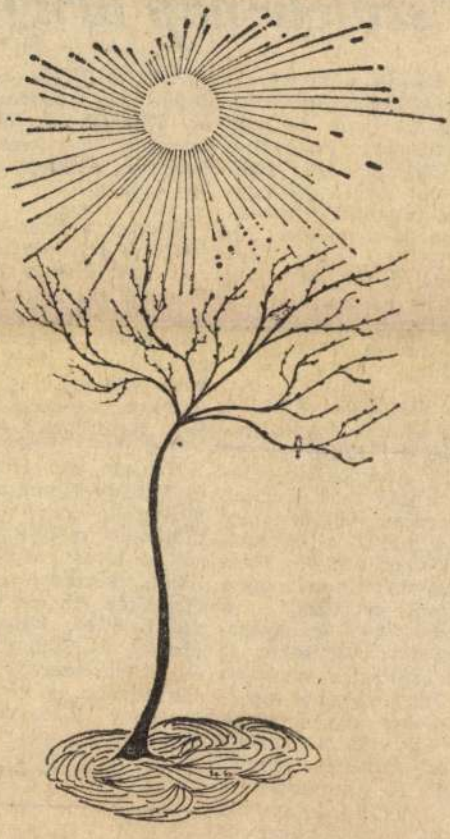

Szép Gyula: TAVASZ

Egy születésnap ürügyen

Vadnay László a tavasz első napján született 1904-ben. Most lenne 75 éves, de már idestova tizenkét esztendeje halott. A Népszabadság 1967. április 19-én rövid nekrológban közölte halálhírét. A nekrológ végén ez a mondat áll: „Látogatóba jött haza Magyarországra, a főváros egyik szállodájában rosszul lett, a mentők kórházba szállították, segíteni azonban már nem tudtak rajta."

Még a világégés előtt, a harmincas évek második felében emigrált külföldre, és az Egyesült Államokban telepedett le. Talán csak barátai, közeli ismerősei vették észre hirtelen távozását, a színházba járó közönség nem, mert Vadnay László itthon hagyta „rakoncátlan gyerekeit", a pesti kabaré két legnépszerűbb figuráját: Hacseket és Sajót. A színpadra varázsolt kávéház üvegablakából hosszú évtizedeken át bámultak ki Pestre, a világra, közben dühösen és nevetve tettetett naivitással és sziporkázóan szellemes szófordulatokkal mondták el véleményüket a látottakról, érveltek, vitatkoztak politikáról, szerelemről, mindenről, az Életről.

ciához, a Teréz körútra. Ott indult el a sorozat. Herczeg és Komlós, a két zseniális komikus, egy emberöltőn át játszotta a közkedvelt páros jelenetet."

Vadnay a huszas évek elején tűnt fel, mint kabarészerző. Egy évig a Terézkörúti Színpad igazgatója és konferansziéja volt. Nemcsak a kabarében dolgozott, magyar és külföldi filmvígjáték-forgatókönyveket is írt. Számunkra azonban Hacsek és Sajó figurájában él tovább.

Napjainkban Hlatky László és Kibédy Ervin alakításában láthatjuk újra a mindenen dühöngő, méltatlankodó Sajót és társát, a naív, sokszor hülye kérdésekkel idegesítő Hacseket. Az idő múlásával a szerző ötlete közkinccsé vált: Hacsek és Sajó sztorijait ma élő kabarészerzők szövik, írják tovább, a két figura ma is nagy közszeretetnek örvend.

Kiss György Mihály

Könyvespolc

A Magy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 JAN 16

ZALAI HÍRLAP

Szép Gyula

1021

Szép Gyula: JANUS

'E-t. Szinte isl
agy helyzetek

A LETENYEI
yen zárta az ő
isszaesett a k
an szerzett hel
esítménye éppe
lény első harm
soportban tany
thon kikapott
okozatosan viss

Az újonc BEC
ezhető a dönte
yolc (!) alkalo
ontot, legnagy
nyitányon a
yőzése volt. Majdnem 50 százalé-
os teljesítménye elismerésre
éltó.

A LENTI TE ismét a táblázat
tolsó harmadában helyezkedik
, ennek ellenére a korábbi évek
agnálásához viszonyítva lehet
itni az előbbrelépés bizonyos je-
it. A negyedik fordulóban Za-
egerszegen sikerült megvernie a
. Dózsát (3:1), de rögtön ezután
ledtette a szép sikert, amikor
thon kikapott a Pacsától. Egy
leig jóval előbbre is állt a mos-
mináL, de a 10. fordulótól mintha
egelégelte volna a bíztató ered-
ényeket: négy mérkőzésen
gyetlen gólt sem lőtt.

Az újonc BAKI MEDOSZ 9 pont-
val a várakozásnak megfelelt.
nevesebb csapatok közül a Z.
olánt sikerült megvernie, s csak
ehezen adta meg magát a listá-

Az idei nagy feladatokra való fel
városi bajnokságot rendezett szon
uszodában a megyeszékhelyi úsz
ben lebonyolított vetélkedő kereté
került sor. Képünkön: Ferenczi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 SEP 26
Zalai Hírlap
Szép Gyula
1091

Szép Gyula: NYÁRUTÓ (tollrajz)

unkás SE—N. Ga
(11:6). Lovászi. E
őzésen: N. Gazdá
y SE 29:16 (18:7).

bajnokság állása:

t. Bottván	16	13	1	
Teskánd	16	13	—	
Z. Dózsa	16	12	1	
szentgrót	15	12	—	
V NTE	15	11	1	
Se	15	7	1	
asút	15	5	—	1
bury	16	5	—	1
di M.	15	2	1	1
n.	14	1	1	1
rada	15	—	—	15 202-370 —
ász II.	18	11	1	6 466-398 23

tától büntetőpont levonva!

(balogh)

Vasárnapi sportműsor

ARÚGÁS:

I.: **Honvéd Thury SE—Kör-FMTE,** Nagykanizsa, Thury 15.

ei bajnokság: **Z. Dózsa—Haladás,** Zalaegerszeg. Dó-lya, 15. **Z. Építők—Z. Volán** Zalaegerszeg, Építők pálya. **onvéd Katona SE—Honvéd n SE,** Zalaegerszeg, ZTE ilya, 14. **Baki MEDOSZ—NTE,** Bak, 15. **Becsehely—ei MEDOSZ,** Becsehely, 15. ágos ifjúsági bajnokság: **Barcs,** Gellénháza, 11. **N. nyász SE—Zalaszentgróti cus,** Nagykanizsa, Olajbá-pálya, 12.

ILABDA:

II. Férfi: **Honvéd Katona SE ony Vegyész,** Zalaegerszeg, kisstadion, 10.

yei bajnokság. **FÉRFI: Z. —Teskánd,** Zalaegerszeg. Dó-isstadion, 11.15. **MÁV NTE—zentgróti Spartacus,** Nagyka-MÁV NTE pálya, 10. **Hon-Bottyán SE—N. Gazdász II.,** 10. **Söjtöri PTE—Z. Vasút,** r. 10. **Honvéd Thury SE—Ba-MEDOSZ,** Nagykanizsa, Thu-ilya, 8.45. **NŐI: Újudvar—Za-tgróti Spartacus,** Újudvar, 9.

Megyei bajnoki fordulók Nagykanizsán 9 órától. Női mérkőzések (Andrejka iskola): **Z. Növényvédő—Belezna, Kehida—Z. Növényvédő, Belezna—N. Olajbányász SE.** Férfi mérkőzések (Thury pálya):

Tornyiszentmiklós—Nagyrécse, Honvéd Thury SE—Surd, Z. Dózsa—N. Volán-Dózsa.

SAKK:

OB I.: **ZTE—BEAC,** Zalaegerszeg, KISZÖV-székház, 9.

TENISZ:

Kanizsa Kupa, Nagykanizsa, Vár úti sporttelep, 8. (Döntők: 14 órától.)

Ruhaipari spartakiád Egerszegen

Tömegsportesemény színhelye lesz ma a Zalaegerszegi Ruhagyár pályája: 9 órai kezdettel itt rendezik meg a Ru-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szép Gyula, grafikus

ZALAI HÍRLAP

1984 APR 4.

1021

1984. április 4.

Szép Gyula: KIKELET

rény — tobb cena

alkalmazunk szekrény zásához, a kulcslyukat írom darab, orosan egyás mellett fúrt lyukból szelővel alathatjuk a ilcs alakják megfelelő ális alakúra).

Végül szeljük fel a polclapokat rtó, szeggel gy egy-egy facsavarral gzíthető műyag polctaridomokat.

A szekrényt űanyag tatával, esetg festékkel díszíthetjük. vers színű, atur felületű anyagot páccal vonhank be. Ha gyógyszerszeknyként használjuk, az ajtara öntapadós, piros színű fóból kivágott keresztet raszthatunk.

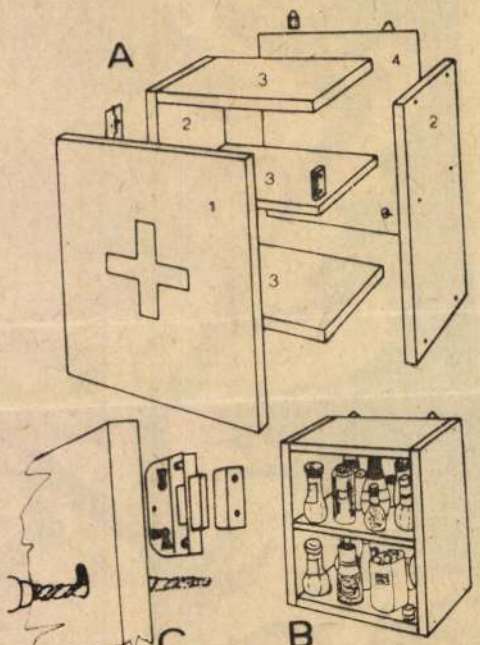

Falra erősítéséhez a szekrény hátoldalára szereljünk fel egy-egy, a hátlapon keresztül a felső lap élébe csavarozott akasztófület.

Smidt Borbála

Szép Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1982 MÁJ 8

1021

Szép Gyula: MÁJUSI CSENDÉLET

Nyelvőr

Élethű

A jelöletlen h
zetételek közé
melléknevek ta
ebbe a csoportb
nevek jellemzé
unk néhányat.
nyagellátás. Jelentésük: a
munkához, a munka elvégzé-
éhez szükséges erő; anyaggal
való ellátás, ellátottság. Amint
átjuk, az ilyen összetételek
többnyire hosszabb, határozó-
ragos (vagy névutós) összeté-
elből rövidültek. Tömörségük
folytán polgárjogot kaptak
nyelvünkben, és habár keletke-
zésükben német hatás érvé-
nyesült, ma már nem helyte-
lenítjük őket.

A hasonlóan alakult össze-
tett melléknevek értékelése
korántsem olyan pozitív, mint
a főneveké. A legtöbbjük né-
met mintára alakult tükörszó,
nehezen helyettesíthetők.

Némelyik utótag már any-
nyira meghonosodott, hogy
szinte képzőnek tekinthető
vagy képzőszerű utótag. Ilyen
pl. a *-hű, -képes, -kész.* Pl.:
élethű, ütőképes, konyhakész.

Ezeknek az értéke tömörítő
jellegükben van. A *tűzbiztos*
jelentése: tűz ellen védő, ille-
tőleg tüzet nem fogó, meg nem
gyulladó, tüzet nem okozó. Az
exportképesség: kivitelre, kül-
földi eladásra, értékesítésre al-
kalmas (áru), ilyen szerepre,
feladatra képes (cég).

Kiss István

---

urális krónika

Szép Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Grafi Mszűrén

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1984-10-8

1021

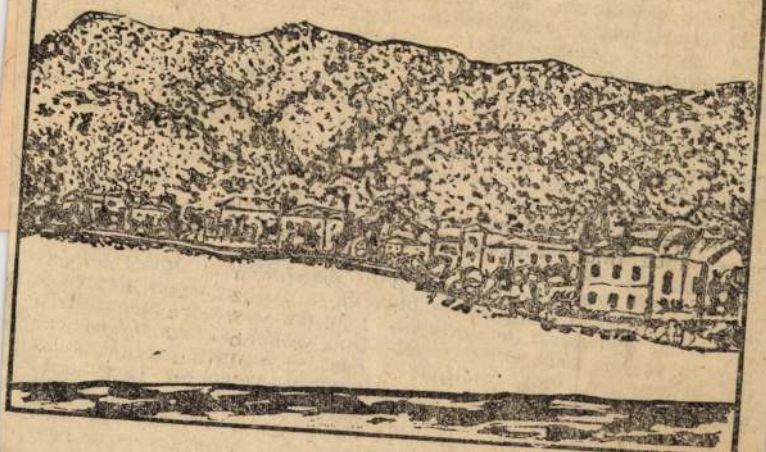

Szép Gyula: A lovrani öböl

hagyott nyugodni a
ajon Újkígyóson a la-
szerződést felbontó ha-
yett nem lehetett vol-
lyen más, méltányos
találni?

e, épületgond

akart.

Megszállottan mesél élményei-
ről, a fél országot bejárta már
lóháton. Amikor megmutatja a
falu szélén álló *sportgondnoki* la-
kást — ugyanis ezt kapta *ideig-
lenesen* szolgálati lakásként —
keserűen int a végtelen határ fe-
lé, amely a futballpálya mögött
kezdődik. A garázs — az egykori
lóistálló — előtt most *magas*
gaz. Az állatok a nyáron a szo-

Szép Gyula

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

ZALAI HÍRLAP
1983 JUL 30

1021

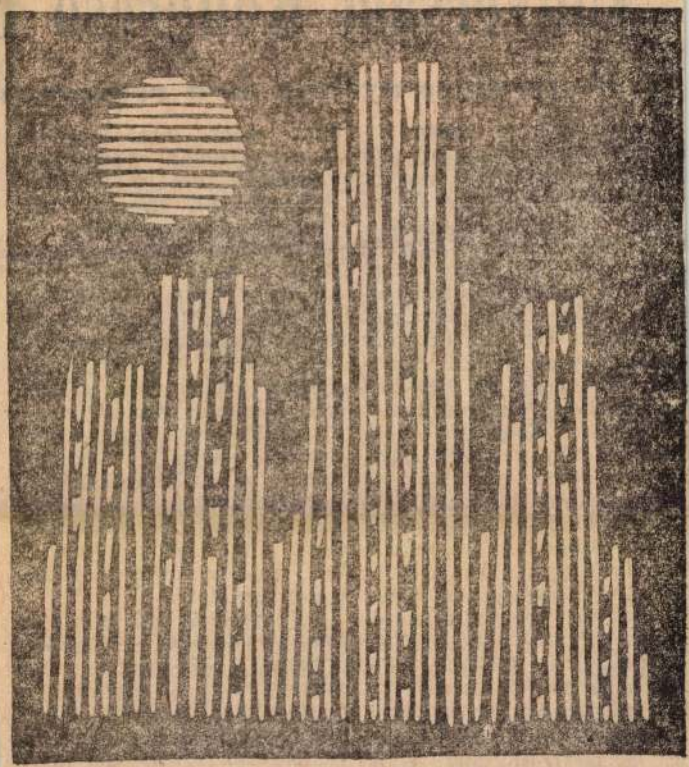

Szép Gyula: METROPOLIS

U

M

Svájc
sekedhe
áromszor rendezték meg az
Eszperantó *Egyetemes Kong-*
esszus: először 1913-ban,
najd 1939-ben, ezt követően
edig 1947-ben gyűltek össze
bben az európai metropolis-
an a világ eszperantistáinak
épviselői. Ezt a rekordot
zonban most utoléri *Buda-*
pest, mivelhogy az 1929-ben
s 1966-ban itt megtartott
Universala Kongreso után
negintcsak mi vagyunk a há-
igazdái ennek a világszerte
számontartott eseménynek.
gy egész héten át — július
0-a és augusztus 6-a között
— tanácskoznak a Duna part-
án a mesterséges nyelv tu-
lói, tanítói, mégpedig arról,
ogyan lehetne s kellene az
eddígieknél is jobban elter-
eszteni a szóbeli és írásbeli
rintkezésnek ezt az eszközét.

Sorrendben a hatvannyolca-
lik kongresszusa lesz ez a
yelvet megalapozó lengyel
zemorvos, *Zamenhof* követői-

szigetlakói, *Francis Bacon Új Atlantiszának* szereplői mű-nyelveken is értekeztek.

Egy évszázad múlva, az 1600-as évek közepén már egészen részletes elképzelések születtek arról, hogyan lehetne a fogalmaknak egységes jeleket adni. A magyar származású kiváló cseh pedagógus, *Comenius Ámos János* is megpróbálkozott egy ilyen mű összeállításával. Szándéka szerint a nyelvteremtőnek a leghétköznapibb valóságból kell kiindulnia, és annak mindenki által ismert jelenségeit kell egy-egy találó kifejezéssel megjelölnie.

Telt, múlt az idő, és a múlt század közepén — egészen pontosan 1854-ben — már kongresszust is tartottak a mesterséges nyelvek hívei. Münchenben gyűltek össze, és ők is csak annak az igazát ismételgették, hogy a fogalmaknak kell általános érvé-

SZÉP ISTVÁN, timármester/1795-1847/

A Szép család egyike a legrégibb páncélcsehi timárdina
[illegible] 1795-1847 [illegible]
Szép József közlése. 191.old. 21.jegyz.

NAGY LÁSZLÓ: A veszprémi tobakok egy bőrkikészitő kismesterség és müvelői a XVIII-XIX. szazadban 189.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

-A következő tervsorozat nem jutott el idáig sem, egyelőre csak papiron létezik. Szép Ilona belső épitész, és Demjén Imre, ipari formaterv ezető csőelemekből kialakitott játszóeszköz családját, egyfelől a praktikum, másfelől a játékos, gazdag fantázia, jellemzi. A tervezőkkel és Kiss Imrével a Kunhegyesi Vegyesipari Szövetkezet elnökével beszélgetünk.

Szép Ilona belsőépítész

1984. VII. 19. Televizió 18.35 /Sz. Lné./
Izlesek és pofonok

-Mennyiben uj tipusuak ezek a tervek a szokásoshoz képest?

-Hát talán alapötletében változik,egy olyan koncwpcióra épül,hogy legyen alkalmas a gyerekek,különböző korcsoportu gyerekek számára,különböző játék tevékenységhez.A terepjátékból kiindulva,mindenképpen a nagymozgások ,az ugynevezett nagymozgások,igényének a kielégitésére.

-Szóval az volt az alapgondolat,hogy a mai gyerekekhez a közlekedési eszközök közel állnak,és szinte az első szavaik között már szerepel az autó.És ezért ugy gondoltuk,hogy már a bölcsödés koruaknak,olyan rézsütes mászó eszközöket,kitervezni,ami kisautó lenne,terepjáró lenne,majd a továbbiakban nemcsak a szárazföldi,közlekedési eszközök,hanem vizi és légi közlekedési eszközök,repülő,helikopter,hajó,

-Ez roppant módon izgatja a gyerekeket,természetese ráadásul, amivel lehet autózni,meg repülni is,de ugyanakkor mászni is lehet rajta,azt hiszem ez az ötlet lényege?

-Tulajdonképpen itt arra gondoltunk,hogy nemcsak a közterületeken lévő játszótereken lehetne ezt fölhasználni,hanem az ovodákban,gyermekintézményekben,tehát zárt kertben is. Ha ezekre a hajókra,vagy teherautókra egy vászontetőt teszünk, akkor tulajdonképpen bábozásra is,meg árnyas mesélő saroknak is alkalmasak,vagy babaszobának kialakithatók ezek a részek, és igy többféle funkciót töltenek be.

-Mi lesz a sorsa ezeknek a terveknek,egy sorozatról van itt szó.Sok terv?

-Tulajdonképpen mi 1980-ban kezdtük a tervezést,és hát a tervezési szempontok kidolgozásával,és baleset védelmi szempontok, gyártástechnológiai szempontok,szállitási szempontok figyelembe vételével,a komplett dokumentáció 1982 novemberében készült el, akkor mi a Kunhegyesi Vegyesipari Szövetkezetnek leszállitottuk ezt a tervanyagot.

-Van-e egyetlen egy ilyen játék is,amit Kunhegyesen készitettk volna?

-Hát még nincs,tulajdonképpen a gyártási dokumentáció sem tudott elkészülni,az okát különösképpen nem tudjuk,

-Tulajdonképpen nehezebb-e előállitani,ilyen kis jármüveket, csőből,mint ezeket a mint a hagyományos mászókákat,sokkal komplikáltabb feladat-e ez?

-Az alapvető kiindulási szempontunk az volt,hogy ne legyen nehezebb legyártani,vagy ugyanazokból a gázcsövekből hegesztéssel egyszerü kötőelemekkel készithetők legyenek ezek az

eszközök.

-Hogy nem készültek el,azt legjobb,hogyha megkérdezzük a a szövetkezet képviselőjétől,elnökétől.Miért nem lettek ezekből játékok,két év óta?Hiszen két év óta megvannak a tervek?

-Azt szeretném elmondani,hogy a Kunhegyes és Vidéke Vegyesipari Szövetkezet,1975-76 óta gyárt különféle,játszótéri berendezéseket,azok között néhányat ezen a téren is látunk,

-Ezeket például ki tervezte?

-Ezek csak ugy ódakerültek hozzánk.Más gyártói is vannak ebben az országban ezeknek a berendezéseknek.Nagyon örültünk annak,amikor a TANÉRT is felismerte azt,hogy váltani szükséges, és ezek helyett a játszótéri berendezések helyett,valami másakat.korszerübbeket,kell hozni.

-Végül is miért nem lett üzlet a TANÉRT-tel?

-Feltehetően arra megvan a pénzügyi lehetősége,a szövetkezetnek,hogy a próbadarabok elkészüljenek,müszaki fejlesztési alapból ezt megtudjuk finanszirozni,viszont az szükséges lenne,hogy biztos megrendelést kapjunk,tehát az első darabokat eltudjuk adni.Tehát kellene egy biztos valaki,aki,legalaább az első darabokra vevő,vagy talán az lenne a legjobb, ha olyan partnert találnánk,aki biztatna bennünket arra, hogy nagyobb tömegben,nagyobb mennyiségben tudna értékrsiteni, akkor feltétlenül megérné a szövetkezetnek,hogy máris hozzákezdjen a gyártás még gyorsabb előkészitéséhez.

-Talán az eddigiekből is kiderült,hogy a szakképzett tervező helyzete bizony nem könnyü.Ennek ellenére uj meg uj tervek születnek,és ezek egy része terv marad kihasználatlan termelői kapacitás.Ezekből nézzünk meg most néhányat.

M.D.K.

Szép József

A korszerű iskolabutorok tervpályázaton a korpuszok kategóriában díjazva

II. díj 2000 Ft

Magyar Építőművészet 1964/4. 12. l.

SZÉP JÓZSEF, tobakmester

Páncélcsehin mester. Domonkos Jakab nála tanult. A Szép család egyike a legrégebbi páncélcsehi timárdinasztiáknak. Első ismert tagja István 1795-1847-ig élt. Fia, három unokája és két dédunokája timár lett. Szép József közlése. 191. old. 21. jegyz.

NAGY LÁSZLÓ: A veszprémi tobakok egy bőrkikészítő kismesterség és művelői a XVIII-XIX. században 189. old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

SZÉP JÓZSEF, tobakmester

Az 1850-es évek után a tobakok által használt "kasza" kiment a forgalomból. El is felejtették a vele való munkát. "Én ha kaszával dolgoznék-mondta Szép Páncélcsehinszétvágnám a bőrt". De az ujabb gyári késeknek is sokáig kasza volt a nevük. 196.old. 78.jegyz

NAGY LÁSZLÓ: A veszprém tobakok egy bőrkikészitő kismesterség és müvelői a XVIII-XIX. században 189.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Bip Katalin, grafikus

Uj Mův. 2003. 9. p. 12.

nd product isolation processes were
nforeseeable presence of Δ^1-steroid-
reptomyces roseochromogenus strain,
droxy-hydrocortison as an undesired
aration of budesonide in the required
we selected a genetically improved
by high throughput screening for Δ^1-
ch the Δ^1-hydrogenase activity was

be hydroxylated with 60% efficiency
ng to prednisolone.

development would be achieved by

Stejp Katalin

Új Mův. 2003. 12. p. 21.

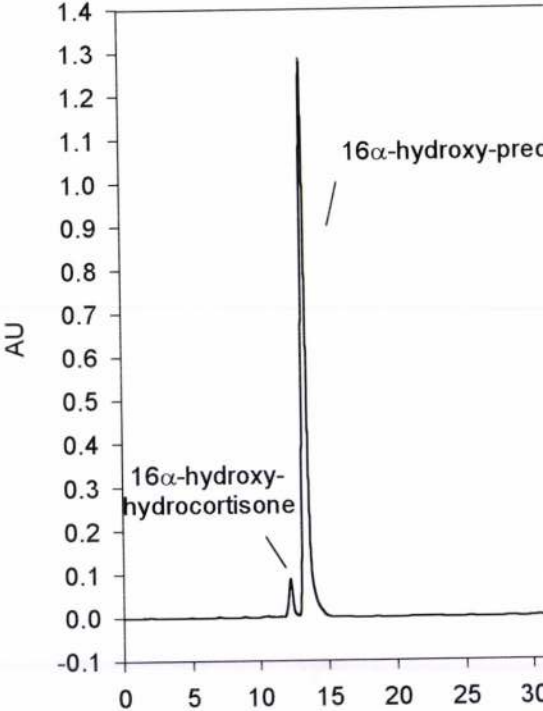
1.4
1.3
1.2
1.1
1.0
0.9
0.8
0.7
0.6
0.5
0.4
0.3
0.2
0.1
0.0
-0.1
AU
16α-hydroxy-prec
16α-hydroxy-
hydrocortisone
0
5
10
15
20
25
30

SZÉP KÁROLY, gombkötőmester

64.-Szép Károly gombkötőmester műhelyében tanúltak ki a mesterséget9Karner Pál,/sárvári/,1843.jan.29.-1846 jan.25.-Markgruber Albert,1845.jan.26.-1848.ápr.26.-Kiss István,/újkéri/ 1847.jan.21.-1850.v..-Prosquil János,1849.ápr.9.-1852.jún,13.- 413.old

SZOVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnésig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZÉP KÁROLY, gombkötőmester

64.-Szép Károly gombkötő,ester Szép Gottlieb gombkötő mester fia.Szül.1812.máj.5.-Apja műhelyében szabadúlt 1827.jan.14.-Mint helybeli polgár fia,1829.ápr.26-án polgár lett.18??.1839.febr,2-án lett mester.Atyameste és szolgáló mester volt.1852-vagy 53-ban halt meg. 413.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a cég keletkezésétől megszünéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

MDK.

Szép Katalin

Szereplése gyermekrajzkiállitáson

Pestmegyei Hirlap 1965 máj.27.lap -

MCK.

M.D.K.

Szép Lajos

Husz karikatura "Karrikaturák a Tőzsedéről" cimmel pénzemberekről.

Szinházi Élet. Bp. 1923. aug. 19-25.
XIII. évf. 34. sz. 37. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Husz karikatura "Karrikaturák a Tőzsdéről" cimmel a leghiresebb pénzemberekről, s másokról.

Szinházi Élet. Bp. juli.29.- aug, 4.
XIII évf. 31. sz. 35. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Tréfás rajz-sorozat "Mozi" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 192o. márc. 14-20. IX. évf. 11. sz. 25. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Rajz "Rózsahegyi Kálmán visszatér régi otthonába." cimmel.

\- - -

Tréfás rajz-sorozat "Mi legyen a slager" cimmel

\- - -

Szinházi Élet. Bp. 192o. febr. 29.- márc. 6.
IX. évf. 9. sz. 12. lap. 25. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1967 JUL 2

1021

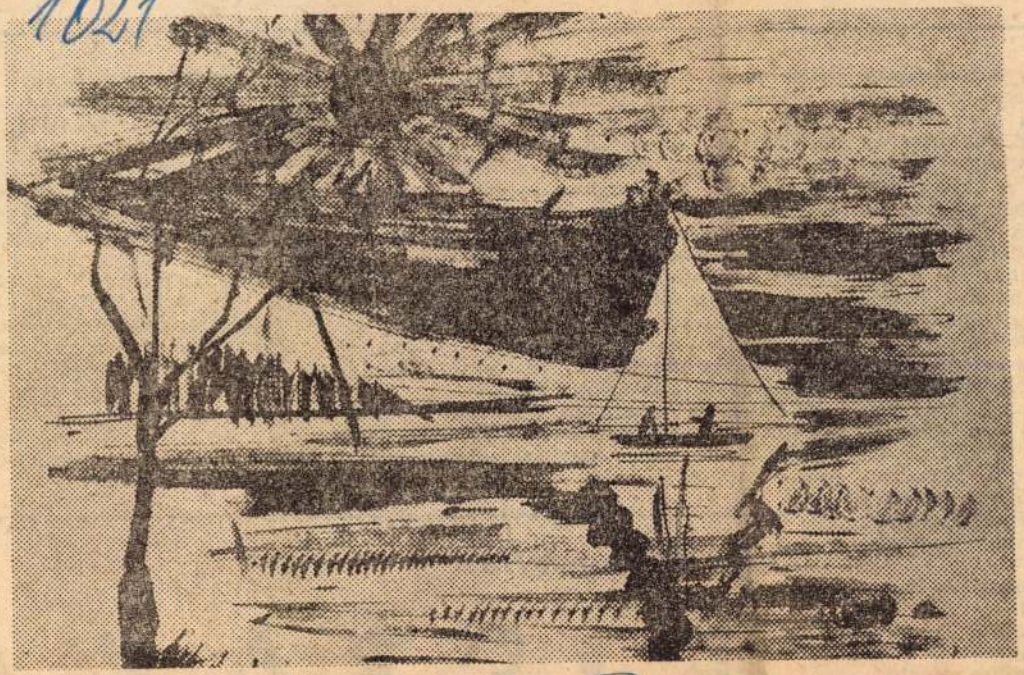

Az Zalai Hírlap Vasárnapi melléklet

Szép Lajos:

BALATONI TÁJ

Az asszony egész izgékony termetecskéje remegett, szinte szökdécselve járt, s vállának, karjainak és igen hosszú, száraz kezének kapkodó taglejtéseivel kísérte beszédét. Szavai egymás hegyire-hátára torlódtak, s közben halántékán és arccsontjain lázrózsák gyulladtak. Valami rossz szokásból a szók elején megkettőzte az f-eket, mintha zihálna. Közben zsebkendőjét mindúntalan orrahegyéhez, meg felső ajkához emelte, mert zuhatagos beszédétől különös módon ki-kigyöngyözött rajtuk a verejték, s nyálképződése olyan bőséges volt, hogy hangja olykor szinte belefulladt.

— Ó, Noli, látja, kedves Noli, itt hagyott engem egyedül, három ffiúcskával. Itt, ezen az idegen vidéken, ahol senkit sem ismerek, hiszen alig két hónapja, hogy ideköltöztünk... Egyedül, egyedül... Ó, de borzasztó egy ember, Noli! Tönkretette magát és tönkretett engem is, az egészségemet, az életemet, mindent... Vesztemre, tudja Noli? Vesztemre halt meg... vesztemre...

Hosszan, borzongva megrázkódott, és hangja szinte nyerítésbe szaladt fel.

— Elvitt engem a szülőföldemről — folytatta —, s ott nem maradt senkim, egy ffér-jezett nővéremet kivéve. Mihez ffoghat-ffriss maga, Noli, de igazán milyen ffriss!

S akkor az elhagyott, nyirkos, sötét sétányon, amelyre az egymástól távol álló villanylámpák alig-alig hintettek valamelyes halvány, opálos derengést, az asszony a tanár karjába akaszkodott, és mellére ejtette özvegyi gyászfátyolos fejét, mintha beléje akarna bújni, és örjöngő zokogásban tört ki.

Noli megdöbbenve, megzavarodva és megillетődve ösztönszerűen visszahőkölt, hogy lefejtse magáról az asszonyt. Megértette, hogy ez a szerencsétlen nő, kétségbeesett állapotában éppen ilyen örjöngve belekapaszkodott volna bármelyik ismerős férfi karjába, az elsőbe, aki útjába akad.

— Bátorság, asszonyom, bátorság! — mondogatta. — Hogy én friss vagyok? Hát igen, mondjuk, Én már megházasodtam, asszonyom.

gerhez vezető széles, hosszú, ell
labús sétányon, a város alvó h
zött. Oly messze volt ez a vár
jük első, igazi szerelmeitől, vo
oly közel azokhoz a helységek
ben a kegyetlen sors lakóhely
Mély részvétet éreztek egymás
az érzés ahelyett, hogy egyesít
kább arra késztette őket, hogy
vol tartsák magukat egymást
saját vígasztalan nyomorúságu

Hallgatva mentek tovább,
homokos tengerpartra, s
tak a tengernél.

Derűs, szelid éjszaka
tengeri szellő jólesett. A
ger nem látszott, de
eleven lélegzését a végtelen,
fekete éjszakában.

Luigi Pirandello:

ÉJSZAKA

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Héj Lajos

ZALAI HÍRLAP

1021

TEREFERE

(Szép Lajos rajza)

Művelődési Ház egy éve

II

déki szereplését azonban még sokszor közlekedési és szállítási nehézségek akadályozzák.

AZ MMH SOKRÉTŰ, itt fel nem sorolható tevékenységénez természetesen megfelelő számú, hozzáértő *népművelő*, és egyéb beosztásban dolgozó *munkatárs* is kell. A tartalmi feladatok végzését az igazgató és nyolc munkatárs szervezi, és irányítja. A helyi, városi és vidéki népművelő tennivalókban *szakreferensek*, tiszteletdíjas *szakemberek* működnek közre. Az intézmény szerteágazó, sokféle munkáját segítik még a különböző *szakbizottságok*, *albizottságok* és *munkaközösségek*.

Az intézmény a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának a Szakszervezetek Megyei Tanácsának *együttes irányítása és ellenőrzése alatt* végzi munkáját. A két szerv *közösen* *ározza meg* a főbb munkaterv feladatokat, ellenőrzik ...ak végrehajtását, és együtt ...oltatják be az intézmény ...tőjét. Az év elején még a ..., *az intézményben folyó* ...a dominált, az utóbbi ... azonban egyre több

Hasznos lesz a közeljövőben megjelenő, új *szemléltetőtári katalógus*, amelyből a szemléltetéshez elengedhetetlen keskenyfilmekről és más szemléltető anyagokról tájékozódhatnak az érdekeltek. A szemléltetőtár eddigi forgalma — az év folyamán többezer filmet kölcsönöztek a pártszervezetek, népművelési intézmények és más szervek — indokolja, hogy *tovább fejlesszék*, s a film mellett tervszerűen gyűjtsék a diafilmet, a diapozitíveket, a hanglemezeket, a kottákat, a magnóra felvett illusztrációs és dokumentációs anyagokat. stb. Fejlődik az MMH színmű-, magnó- és szakkönyvtára is.

Az MMH főbb *nevelési és művelődési célkitűzéseinek* minél jobb végrehajtása érdekében az elmondottakon kívül közreműködik *a mezőgazdasági propaganda* szervezésében (járási mezőgazdasági napok), módszertanilag irányítja a megyében folyó *honismereti munkát*, és segítséget nyújt az állami, nemzeti, társadalmi és családi *ünnepségek* színvonalas, változatos prgramjának

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szép Lajos
ZALAI HÍRLAP

1967 MÁR 20.

1021

1967. március 26.

SZOBASAROK (Szép Lajos rajza)

1967. március 26.

Színházi világnap 1967-ben

A Nemzetközi Színházi Intézet
csi kongresszusán, 1961 júliu-
ban, a finn küldött javasolta:
ndezzék meg évről évre, vi-
gszerte a színházi világnapot.
gy ünneppel több? Nem, csak
színházak megszokott munká-
k közben egy pillanatra a kö-
nség elé állanak, s a világon
indenütt, azonos időben ró-
d vallomást tesznek önmaguk-
l, munkájukról, céljukról. Ki-
k szól ez a vallomás, a közön-
gnek-e, vagy önmaguknak,
nlékeztetőül és önvizsgálatul?
kább *mindkettőnek*, s egyben
összetartozás bizonyítéka s,
elítő abból a hatalmas erőből
melyet a világméretű közösség
lent. Az első alkalomra, már-
us 27-re, a párizsi Nemzetek
zínháza 1962-es évadának nyi-
napjára *Jean Cocteau* fogal-
azta ezt az üzenetet.

Ezidén ismét színházművész
ól a világ színházaihoz és kö-
nségéhez, színész, rendező és
igazgató egy személyben:
lene Weigel professzor, a Né-
Demokratikus Köztársaság
zeti-díjas művésze, Brecht
gye, a *Berliner Ensemble*
zatója. „Mi, színházi embe-
— írja — „a magunk esz-
vel igyekszünk hozzájárul-
hoz, hogy bolygónk végre
an lakhatóvá váljék. Ez

Én most mégis két *más dologról* beszélnék (ha *más* ez csakugyan, s nem foglalata *ez* is amazoknak). Beszélnék arról, hogy a *magyar színházi élet* föllendítésére kiírt drámapályázat győztes *munkáinak nyilvános bemutatkozása rövid napokkal—hetekkel előzte meg az idei Színházi világnapot.* Budapesten és az ország több más színházában mutatták be a díjnyertes drámákat, amelyek a közönség rokonszenvét is megnyerték azóta, ezt a legértékesebb díjat: reméljük, hogy az első bemutatkozást sorozat követi majd, a drámákat bemutatja a többi színház is (talán vendégjátékok is segítik az ismerkedést), de azt is reméljük, hogy a pályázatot nyert művek zsilipet nyitnak, s új és új drámák születnek majd.

A másik, amiről szólnék még: *színházi életünk nemzetközisége.* Nemcsak arra gondolok, hogy a színházi műsor mindinkább tükrözi a világ színházi eredményeit, a darabválasztásban és az előadások modern stílusában is. Arra *a vendégjárásra* gondolok, amelyre az elmúlt évben is vállalkoztak hazai színházaink, *a barátkozásra szomszéd országok színházaival,* az Opera és a Pécsi Balett táncosainak *külföldi sikereire,* a budapesti Madách Színház olasz-

Szép Lajos

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1970 SEP 6

6021

Szép Lajos: **KLUBDÉLUTÁN**

...ban dolgozók
...kedő népmű
...gondoljanak
...gozó tömegek
...jének emelés
...lességük. A
...fejlődését me
Ez nem az
akkor sem,
...síthatósága k

A főiskolá
végzettek, a t
szakközépiske... végzettek, a
gimnáziumot, a szakmunkás-
képzőt, nyolc általánost vagy
még ennél is kevesebbet vég-
zettek — *valamennyi külön kategória.* Egy-egy községben
támasztott kulturális követel-
mények ezek figyelembevéte-
lével alakulnak. Nem nehéz
eldönteni, hogy mely kategóri-
ák jelentik a dolgozó tömeget.
Az a község nyeri tehát a fal-
vak közötti vetélkedést, amely-
ben *a dolgozó tömegek bebi-
zonyítják, hogy általános és
szakmai műveltség szempont-
jából a másik község dolgozó
tömege előtt járnak.* Ennek a
gondolatnak a jegyében lenne
helyes a vetélkedők tervezésé-
hez fogni.

KÉT KÖZSÉG vagy járás
egyező kategóriába tartozó
képviselői is összemérhetik az
általános és szakműveltségü-
et, ha a tervezők tudatosan
z ő számukra szerveznek ve-
...

...különleges versenyeket szerkesztőségünkhöz. Válaszunk: Igen. Azt viszont nem tartjuk szükségesnek, hogy egész kötetre valót küldjön. Válassza ki a legjobbakat, s azokat adja postára.

H. J. Lenti: Legutóbb küldött verseiről sem mondhatunk jobbat, mint a korábbiakról. Próbálkozzék tovább. Annak semmi akadálya, hogy más szerkesztőségeket is megkeressen alkotásaival.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szép Lajos

ZALAI HÍRLAP

/1021

1967. június 4.

ETETÉS

(Szép Lajos rajza)

Pál József:

MI MARAD?

S mi marad annyi önkínzás után? —
Elég volt, nem is csüröm-tekerem
tovább, hanem kimondom kereken,
a közöny az, mi nyakörv a kutyán:

spárgát rá, s cibálnak vele. Az ám,
barátaim, kis mocskos tereken,
betonutakon, kristályvereken
menni végig, és megkötve, sután.

Ez bánt és az, hogy nem mint fürge róka,
ha erdőn kemény vascsapdába lép,
lerágja lábát, ezt a kötelet

nem rághatom át. Csak mint egy anyóka,
kinek már nincs ínyén foga se ép,
motyoghatom: — fiú, mi lesz veled?

A kulturális élet hírei

TIZENKILENC NAPIG tartott az idén áprilisban az ideiglenes könyv-árleszállítás. Az Állami Könyvterjesztő Vállalat ez alatt közel *12 millió forintot* forgalmazott a leszállított árú könyvekből.

*

KÉT, jellegében ugyan erősen különböző, de tulajdonképpen mégiscsak egyaránt [illegible]*lversenyről kaptunk a mi*[illegible] *tájékoztatást a Magyar*

tragikusan elhúnyt, nálunk is nagyon hamar népszerűvé vált lengyel színész búcsúfilmje: tengerész tárgyú vígjáték...

*

RÉGI DARAB — új köntösben. Az idősebb generáció jól emlékszik még a hajdani *Szomaházi — Lajtai-operettre*, amely valóságos iskolát csinált: a *Mesék az irógépről* című darabra gondolunk. *Szinetár Miklós* feldolgozásában most *Új mesék az irógépről*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP
1968 NOV 11

Szép Lajos

1021

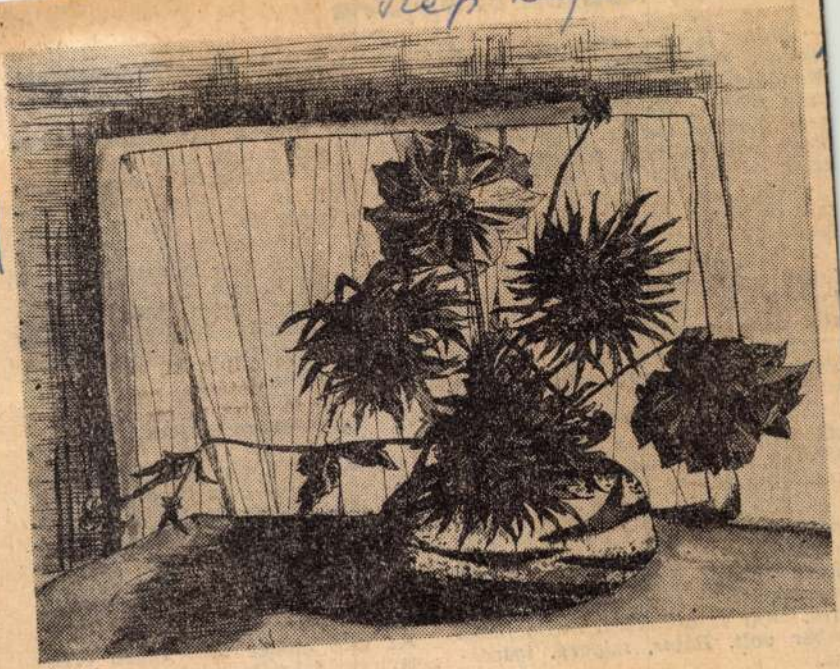

Őszirózsák

Szép Lajos rajza

új világ születésnapjára

— *Mikor jártam utána ennek a dolognak, hogy rólam is tudjanak. Mondtam nekik: nem jártam én ezután sehová, ők kerestek meg engem. Honnan tudták, hogy én a világon vagyok, nem tudom, de ide-értek* — mondja Németh József.

— *Mi sem felejtettünk, úgy látszik ők sem* — jegyzi meg a másik öregember.

— *Hát, hiszen nem is lehet elfelejteni egyik-másik történetet. Hű, a kutyafáját, amikor Kijev mellett alig voltunk néhányan, s az interveniósok egy nagyobb csapata olyan messze vonult el mellettünk, mint ide a Szénási Pista pincéje!*

Csurran a bor, koccan a pohár, a két öreg adja-veszi a szót. Szekeres bácsi a parancsnokáról, Gavró Lajosról beszél.

— *Belevitte a veszélybe ő a csapatát, de ki is hozta onnan* — magyarázza. — *Magyar létére orosz és ukrán tisztek voltak a közvetlen beosztottjai, de úgy hallgattak a szavára, mint az apjukéra. Pedig fiatal ember volt. Bátor, szigorú, igazságos.*

Magyar nóta az Ural mentén

emelik
mint
colt é
Aztá
lődik a
— *T*
badság
ták nekünk, és mi hittünk benne, akkorra már tanultunk annyit, hogy tudjuk: így van — keményedik meg a két öreg hangja. S amikor megtudták, hogy itthon, Magyarországon is hasonló célokért ragadtak fegyvert sorstársaik, indultak volna haza, segíteni.

„Visszasegítjük..."

— *Moszkvában búcsúztunk* — emlékezik a 73 éves Németh József. — *A Vörös téren álltunk, s ott hallgattuk a forradalom vezéreinek szavait: Köszönjük elvtársak! Köszönjük, hogy segítettetek, nagy segítség volt. Igérjük, elérkezik még az idő, amikor visszasegítjük.*

Az idős ember 1920 végén érkezett haza falujába, azóta nem gyakorolta az orosz nyelvet. De a köszönő szavakat még most is oroszul idézi, pontosan.

Hazafelé harcolva kellett jönni-
harcoltak is, megtöbbszörözött

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos
1957 FEB 5

1021

LÁNY

Szép Lajos rajza

Kamaszváros

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1021

1967. október 1.

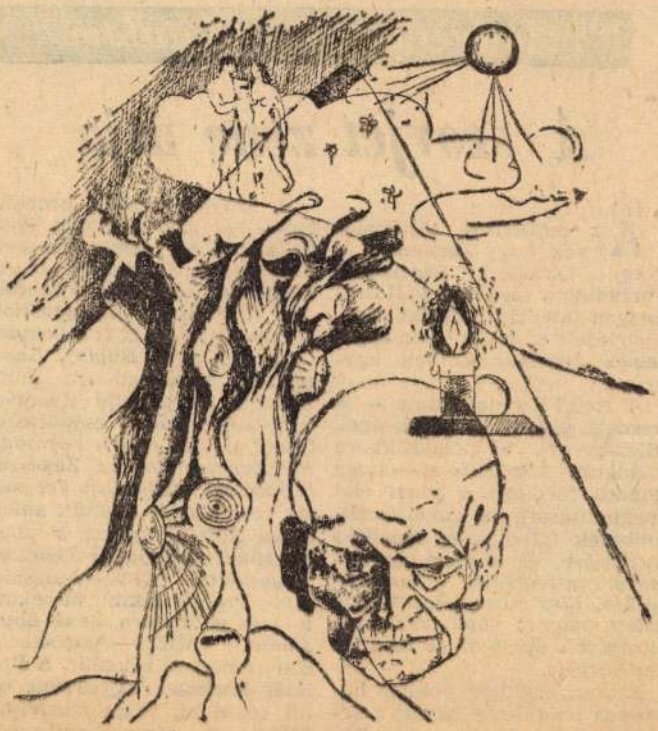

ILLUSZTRÁCIÓ
(Szép Lajos rajza)

50 éves a szovjethatalom

A szovjet zene útja

(1.)

Az emberiség történetének nagy eseménye, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom alapvető változást és igen intenzív mozgást eredményezett *az orosz és az egyetemes zeneművészetben* egyaránt.

A fiatal szovjet állam — a kezdeti gazdasági nehézségek ellenére és a polgárháború küzdelmei közepette is — nagy gondot fordított a zenei élet megindítására, a zenei szakemberek (alkotók és előadók) segítésére, és a zene ebernevelő szerepének felhasználására. *Első ízben vállalta egy állam magára népe zenei kultúrájának ápolását és továbbfejlesztését.*

Már az első hónapokban *hatalmas lendületre kapott a zeneművészeti propaganda.* Ennek nyomán a Vörös Hadsereg katonái, a Vörös Hadiflotta tengerészei, munkások és

A szovjet-korszak zenetörténetének *első szakasza 1932-ig tartott.* Az események sorá *Pokrassz* és *V. Buglaj* sikere dalszerző kísérletei nyitottá meg. 1920 körül ún. *agitációs felvilágositó zenei tevékenysé* indult meg *V. Buglaj, Kasz talszkij, Lobacsev* stb. munkássága és példája nyomán 1924-ben, ebből a csoportosulásból alakult meg a *Forradalmi Zeneszerzők és Zenészek Szövetsége.* Ekkortájt *két másik szervezet is* alakult, amely maga köré gyűjtötte a zeneszerzőket: a *Proletár Zenészek Egyesülete* (APM—Asszociacija Proletarszkih Muzikantov) és a *Modern Zene Egyesülete* (ASZM—Asszociacija Szovremennoj Muziki). A Proletár Zenészek Egyesülete célul tűzte ki, hogy *küzdelmet folytat a nem következetes forradalmi zenészek ellen, és vállalta a művészetben a pontos és világos marxista ál-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 DEC 15.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1021

Szép Lajos: Hazafelé

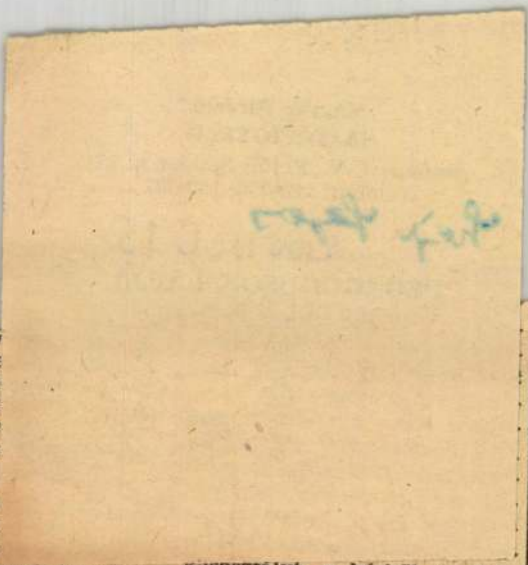

pen helyeseljen
tézkedést, hisze
sok — bár él
jelentősen meg
zony még nem
hetnek valami
jövedelemmel.

Nem közvetl
sokat érintenek
kedések, amely
dék megváltásával kapcsolatosak vagy *a termelőszövetkezeti tagok szociális és egészségügyi ellátására* vonatkoznak. Mégis — s erről hangsúlyozottan szeretnék szólani — pedagógusok gondja-öröme mindez. *A tanító szavára ugyanis nagyon nagy szükség lesz*, hogy ezekben is tisztán ásson dolgozó népünk. Az intézkedések azt célozzák, hogy a termelőszövetkezeti tagság uttatásai közelebb kerüljenek — már rövid határidőn belül is — ahhoz a színvonalhoz, amelyet ma a munkásosztály élvez. A kérdés a magyar falun — életszínvonaltól függetlenül is — valószínűleg gy hangzik majd el jónéányszor: most sokat kapunk, e miért nem kapunk még öbbet? Erre lehet egyszerűen em válaszolni, lehet rosszul álaszolni és lehet jól is. Az tóbbihoz *tájékozottság szükséges, a magyar társadalom elenlegi anyagi teljesítőkéességének felmérése, a párt olitikájának józan mérlegése*. Egyszóval egy sor olyan onás vagy adottság, amellyel

kásosztályt, a bérből és fizetésből élők túlnyomó többségét átfogó szakszervezeti mozgalom. Nem véletlen, hogy a párt Központi Bizottsága úgy véli: *a szakszervezetekben végzett társadalmi munkát egyenértékűnek kell tekinteni a pártmunkával.*

A szakszervezetek jogkörének rendezése és kiterjesztése természetesen a mozgalom felelősségének növekedésével jár. Most *minden szakszervezeti vezetőnek* — legyen az aktivista, bizalmi vagy központi vezetőségünk tagja — *önvizsgálatot kell tartania:* mennyi az a felelősség, amit el tud viselni; mire képes mint szakszervezeti vezető, mint közéleti ember, és mit kell tennie annak érdekében, hogy a követelményeknek még jobban megfeleljen. Ezt az önvizsgálatot már csak azért is el kell végezni, mert a következő évben sor kerül szakszervezetünk kongresszusának megtartására.

Szép Lajos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

1969 OKT 1 9

1021

Zalai Hírlap Tasármapi melléklet

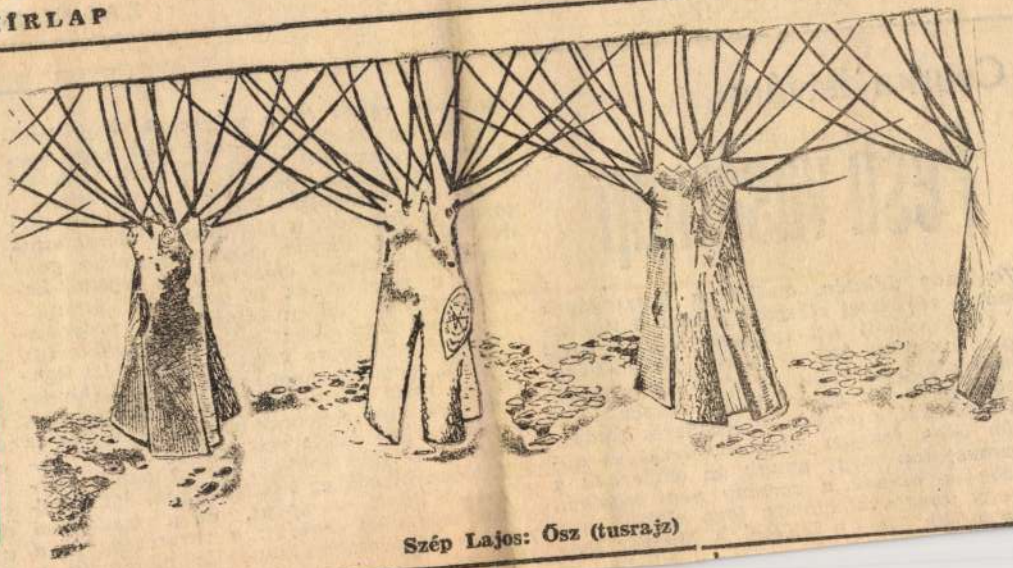

Szép Lajos: Ősz (tusrajz)

Csurka István:

Pesti vasárnap

Vasárnap délután, amikor a kasszagépek monoton zürgéssel elkezdik ontani a tiketteket (tétjegyeket) hat-nyolcezer ember nyüzsög a budapesti galopp-pályán. Szivet-lelket gyönyörködtető látvány ez a hatalmas pálya. A zöld gyep, az egyenletesen, szépen nyírt zöld sövények, a tér üde tágassága és a nagy-tribün ódon fensége jókedvet, derűt és optimizmust lop még annak az embernek a szívébe is, akinek a verseny nem izgalom. Egy-egy ünnepi alkalomra igen előkelő társaság gyűlik össze a lelátón. A Magyar Der-

nyésztése révén (még nincsenek ilyen lovaink, csak a lehetőségünk van meg, hogy ilyeneket tenyésszünk) előbb-utóbb visszaszerezze. Azért a galopp már most is esemény.

Egy-egy vasárnap délután tíz futamot tartanak. A fogadók, a játékosok részéről minden futamot, illetve minden fogadást gondos tanulmányozás előz meg. A fogadó, kezében a már otthon is gondosan áttanulmányozott és kellően kipreparált programmal ülve vagy állva mélyen gondolkodik, alaposan szemügyre veszi a lovat, nézi kondícióját, megnézi, hogy nem izzad-e (ha izzad, az rossz jel, akkor a ló ideges, gyenge, nem igen nyer, persze ez sem törvény) és mindenekelőtt fülel: mit mondanak a bentesek, a jólértesültek, az „okosok". Melyik lóban bíznak az istállói körök. Sok fogadónál ez döntő szempont, de a gyakorlati jelentősége elég csekély: a versenyzés és a fogadás legdöntőbb tényezője mindmáig a szerencse és ez így van rendjén, ez teszi

S amíg a fogadók így tépe
senyzés dolgozói, az idomárok
járatóban készülnek a verse
már, a mester pontos lovaglás
a zsokénak, megbeszéli vele
taktikát. A lovak körbejárnak
az idomár mégegyszer megiga
lést, és aztán a lovak kigalopp
hoz.

Ezután a dolog mechanikus
kezik: a fogadó a kasszához
nyúl, van aki jó mélyen bele
játssza elképzeléseit. A legkise
kett kétforintos, a legnagyobb
és mindegyikből annyit vesz
annyifélét, amennyit akar. Per
kek relatívak. A kispénzű emi
tő—öt—tíz forintos tét éppen
drámai, esetleg létkérdés, mint
a nehéz százasok, és a szeren
köztudomású, vak.

Szép Lajos grafikus

Szerepel a magyarországi
művelődési központ kiállítása

Magyar Nemzet 1969 X. 26.

Sze[Szepes Béla], karikaturista

MDK

Rajz:

Rejn.

—: Szücs Lajos

7

ESTI HIRLA

Bp. 1969. okt. 15.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Két Lajos

1021 JUL 16.

ASZFALTKÉSZÍTŐ

Szép Lajos rajza

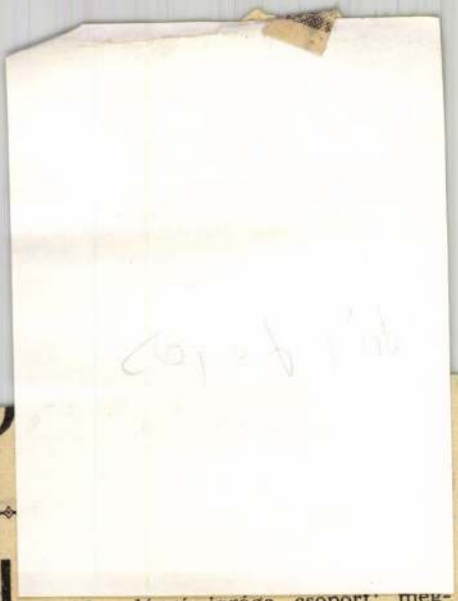

ágos. Negyvennégyben már ka-

ltuk a katonaságot — mondja.
n volna valahol meglapulni, de
tem.
n.
előtték az embert — mondom.

Az én zászlóaljamat aztán ki-
téki Németországba. Képzeld,
azajöttem, hónapokig szimato-
rajtam mindenütt, hogy nem
e „nyugatos"?
n bólintok:
ehezen helyezkedtem el. Szep-
adultam az amerikaiaktól, kö-
an kaptam csak állást.

b milliomosok lettünk — ne-

voltak.
ézem ezt az embert. Középter-
Öltönye, inge jó, nem a leg-

kisebb, eléggé izgága csoport: meg-
szálltuk a kari segítőegylet klubszobá-
ját, örökké politizáltunk, elégedetlen-
kedtünk, nagy elképzeléseink voltak
az életről, a társadalomról: mintha ott lett
volna egy vékony fiú. Vagy a büntetőjogi szemináriumban?

— Jogi pályán vagy? — kérdem.

Fanyarul elhúzza a száját, legyint:

— Ugyan. Átképeztem magam. És te?

— Ki van ott, ahová készült? Mindenki mást csinál.

— Mást. Jól keresel?

— Voltak ronda éveim. Kis állás, gyönge fizetés...

— Polgári származás, megbízhatatlanság... Tudom.

De nevet.. Nevetve folytatja is:

— Ötvenhatban majdnem kimentem. Már csomagoltunk.

— Aztán maradtál.

már nem. Las
lesz.

— Sínen. És

Milyen baná
hunyorgunk eg
meg majdnem

— Na hisze
túl, az infarkt

Óriási elk
tunk,
hívták
gerléke
— T
a dolg
lózot az emb
egész mókába

— Úhüm. —
kaptam egy p

— Munka?

— Bronz. I

Igen: cink
egyszerre néz
lenc, rohanni
mény, csonto
pillanatig por
retre, csiszola

Még a tele
egymásnak, d
ez elég.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Hét Napok

1967 JUL 9.

1021

KÉSZÜL A DZSUNGELFEGYVER
Szép Lajos rajza

TANULMÁNY

Könyvespolc

A költőnő összegez

A nagy tehetségű férj, *Nagy kor*" és „A [illegible]
László után [illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1966. december 18.

1021

BATYU

Szép Lajos rajza

eti magát, intett a pincérnek zetett.

Bilkei látta, mi a helyzet.

— Node, Ferikém, szavadat dtad, velünk játszol holnap! e vagy a legjobb focista a sóván... Akár a gyár első csaatában játszhatnál, ha tréingre járnál... Lemondtál a ociról, mert szerelmes let-él... Jó, meg ne üss! Ha már y történt, ne játsz ellenünk e... nagyon kérlek! Ha te lecel az ellenfél középcsatára, kár ki se álljunk! Mégis mi agyunk a barátaid, ugye Feriém!?

Feri azt mondta eltökélten:

— Holnap még veletek játzom. — Aztán elment a feeségével.

Otthon finom vacsora és ürdő várta Ferit, anyósa meg orhely levest is készített. (Tán soha nem volt ilyen kedves a vejéhez.) Sőt: szipogva ocsánatot kért, hogy a kulsot a zárban felejthette, azért em kellett volna elrohania...

A szerelmes középcsatár épen az álom legmélyére zuant a szoros ölelésben, amior a kertben felhangzott a itárszó és Bilkei éneke. Maa az anyós gyújtott ki, Jelik egy kupica saját csorgaú pálinkára invitálta a fiú-

REKLÁMGRAFIKA TÁRLAT A MŰCSARNOKBAN

Szombat délben nyílt meg a Műcsarnokban az alkalmazott grafika legjobb magyar mezőnyének reprezentatív kiállítása. Már az első órákban több száz néző ismerkedett a plakátokkal, reklámrajzokkal, csomagolástervekkel: több mint száz grafikusművész munkásságával. A kiállítás a következő napokban és hetekben feltehetően sok ezer újabb látogatót vonz majd a Műcsarnokban. Őket kívánjuk jobb tájékozódáshoz segíteni, amikor Aradi Nórát, a kiállítás egyik rendezőjét kérdezzük: — Mit várhat a közönség ettől a bemutatkozástól?

— A reklámgrafika és a plakát az a műfaj — mondja —, amelynek közönsége nem a művészetek iránt érdeklődők szűkebb rétege, hanem az utcai járókelők és vásárlók több milliós serege. Ezért olyan fontos, hogy az alkalmazott grafika eredményeit és tennivalóit is felmérjük.

— A reklámgrafika fejlődése természetesen nem függetleníthető a piaci kereslet és kínálat

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

1021

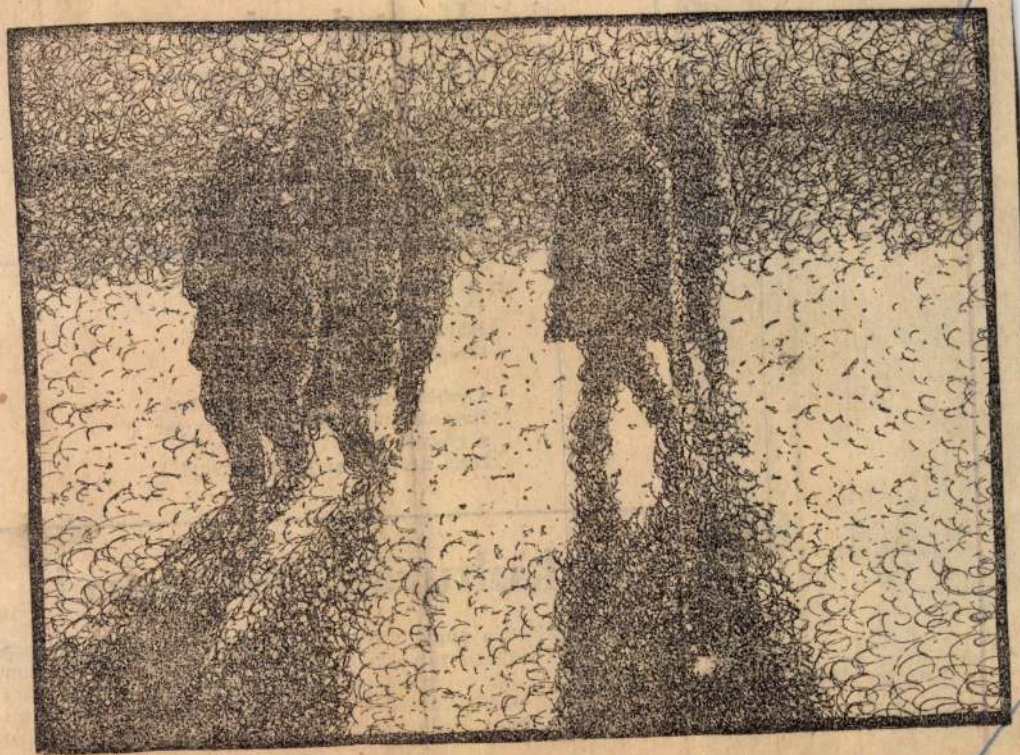

Szép Lajos: KÖDÖS REGGEL

Katona Judit:

Kertek alatt...

Csontig lebontott lét vagyok.
Nótázó hajtások kísérnek.
Fénylik deszkája könnyű-kék
fehérre sikált, lúgos égnek.

Fűvek pengéje cikkan. A
kibontott vásznú fák elúsznak.
Suhannak ég-föld vizein
szeleknek dőlve, mint a csónak.

A kikötőben csend ragyog.
Csak a föld-zöld láza izzik.
Hálóikat a füstesők
föléjük halkan kiterítik.

Csobbannak tócsa-csend vizek.
Kertek alatt tűzléptű lány jár
s rügyet táncol ki. Dobogó
friss derekú, suhogó nádszál.

A kulturális élet hírei

Közkedveltek a nagyközségben és a környező falvakban a lenti járási könyvtár író-olvasó találkozói. Következő író vendégük Tímár Máté lesz, aki december 9-én Novánban, másnap pedig Lentiben találkozik olvasóival.

fő látványosságról, Picasso Guernica c. festményéről azonban már most le kellett mondania az igazgatóságnak, miután a nagy művész a Franco-rezsim elleni tiltakozásként visszautasította a múzeum ajánlatát.

★

M.D.K.

Szép Lajos

Ráskai Ferenc: Boltok a szinpadon c. szinházi beszámolót illusztrálta öt tréfás rajzképpel.

- - -

Tréfás rajz "Itt a tavasz" cimmel.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 192o. ápr. 11-17. IX. évf. 15. sz. 16-17., 25. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Tréfás rajz-sorozat "Mivel foglalkoznak a szinházon kivül" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 192o. febr. 22-28. IX. évf. 8. sz. 25. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Rajz "Szép Ernő "Patiká"-ja a Belvárosi Szinházban" cimmel.
"Varjas uriprimás", aki a darabban cigányprimást alakit. Rajz.

Szinházi Élet. Bp. 192o. febr. 1-7. IX. évf. 5. sz. 7., 9. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Rajz-sorozat a "Farsang tündére" c. darab szereplőiről.

Szinházi Élet. Bp. 1919. nov. 9-15. VIII. évf. 47. sz. 25. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Rajz "Séta a szinházak körül" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1919. okt. 26.- nov. 1.
VIII. évf. 45. sz. 29. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Tréfás rajz-sorozat "Barokaldi" c. tréfás vershez, amelyet "Szenes ember" irt.

Szingázi Élet. Bp. 192o. márc. 28.- ápr. 3.
IX. évf. 13. sz. 25. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Tréfás rajz-sorozat "Egyről-másról" cimmel,
A szinházak müsorainak karikaturája.

Szinházi Élet. Bp. 192o. ápr. 18-24. IX. évf.
16. sz. 29. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

"Milyen korban szeretne élni" c. tréfás körinterju-hoz készitett karikaturákat szinmüvészekről és más szinházi emberekről.
Huszonegy rajz.

Szinházi Élet. Bp. 192o. ápr. 4-10. IX. évf. 14. sz. ~~14~~ 1-5. lap.

M.D.K.

Szép Lajos

Rajz "Mit hoz a szezon" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1919. okt. 19-25. VIII. évf. 43-44. sz. 29. l.

M.D.K.

Szép Lajos

Rajz Steinhardt és Rott szinmüvészekről.

Szinházi Élet. Bp. 1919. márc. 16-22. VIII. évf. 11. sz. 41. lap.

Szép Lajos

1905/6 I.

Ferképzomfoiskèvk

137. 1.

T. 6393.

kkal és köröndökkel megerősitett
az előtért pedig folyo szeli. Fel-

6.8 : 10.2 cm.

Kép Lajos grafikus

kiállítása nyílt Nagykanizsán

a Hevesi Sándor Művelődési Házban

Zalai Hírlap 1969 X. 26

Szép Lajos

rajzoló

Szül. 1883 Szombathelyen.
Már diák korában feltűnt karikatúráival.
1910-ben Budapestre
ment, ahol képes lapoknak
dolgozott. Ujabban a
Pesti Hirlap rajzolója
volt (1927)

Fehér Szombathely

XXXVI. l

HELYSÉG

BUDAPEST.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI

FÉNYKÉP, RAJZ

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos
1021

1975. november 23.

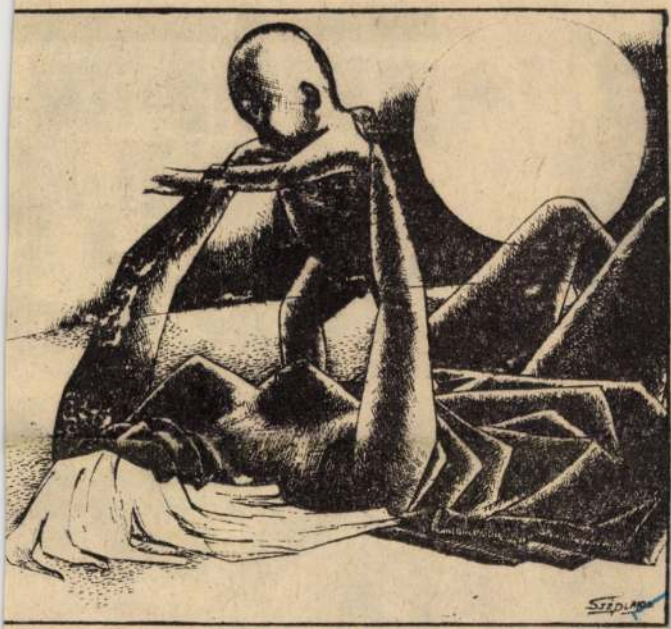

Szép Lajos: ANYASÁG

1975, novem

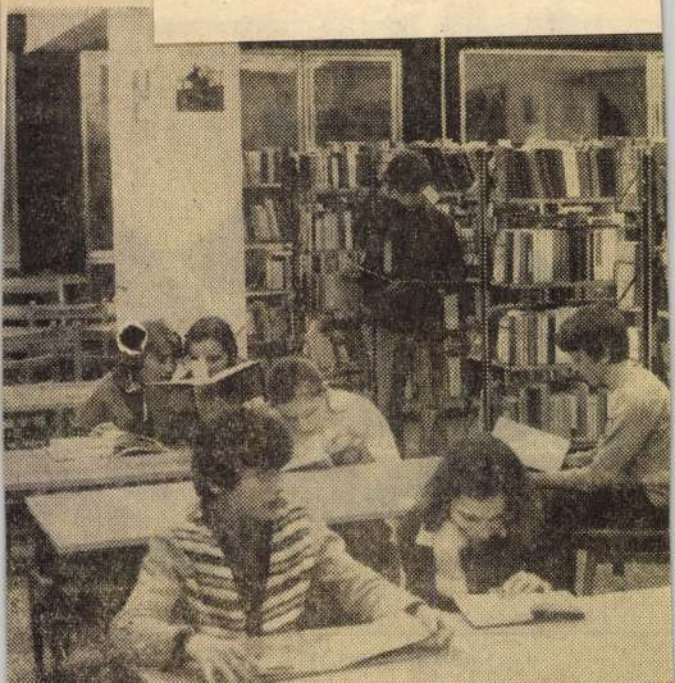

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MÁR 7

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1021

(Szép Lajos rajza)

pénzemet! Hát az a gyerek

dben az össze- a helves, nem mondatokban sztő szórend.

láival rögzítsük Könnyen meg- nehezen fizetett ezen *megfize-* ha találja meg. *egleli.* A *nagy- négis* nyomósít, uk összefoglaló

t még folytatni an vétenek ez és érthető sza-

Kiss István

Nem divatos vándorlási hullám ragadta magával, az egészsége kényszerítette, hogy új, kényelmesebb munkahelyet keressen. Világ életében a kötetlen munkakör híve volt, úgy tartotta, minél kevesebb a főnök, annál szabadabban mozoghat. Soha nem akarta ezt a szabadságot meg nem engedett manipulációkra felhasználni, egyszerűen szerette, ha a maga ura. Ennek a megkötésnek a posta nagyszerűen megfelelt, az utóbbi hat évet ott húzta le. Hordta az újságot, megvolt a körzete, elszámolt odabenn a központban, de ezen felül senki nem háborgatta. A szabadlevegőn mozgott, tolta a bicik-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 JAN 2 3
ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

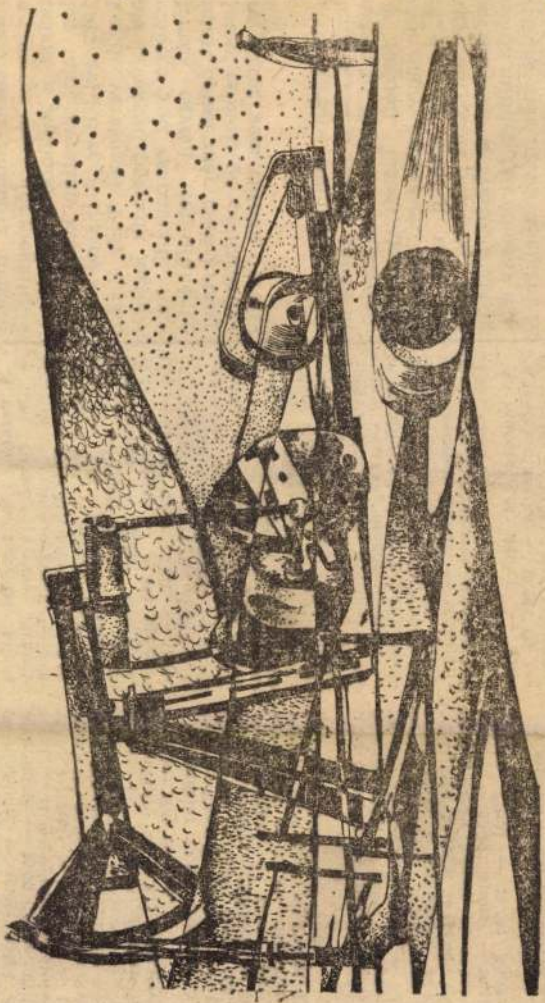

Szép Lajos: HIMBA

1011

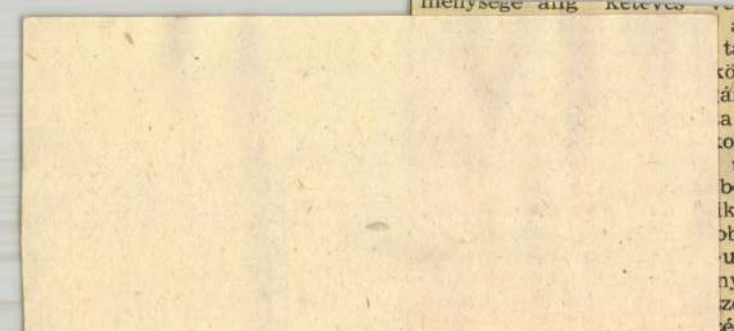

mutat, hogy a 272-től a 411-ig szinte minden faeredmény előfordult már mérkőzéseiken. A Kálovics—Zelkó kettős hasonlóan az első csapathoz szintén

— 23,45: A Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének énekkara énekel. — 24,00: Hírek. — 0.10: Latinamerikai dalok és táncok.

A Petőfin: 7,00: Egyházi félóra. — 7,30: Gergely Ferenc francia szerzők műveiből orgonál. — 8,00: Hírek. — 8,05: Mit hallunk? — 8,30: Hírek. — 8,33: A „Nyitnikék" postája. — 9.00: Szívesen hallgattuk . . . — 10,30: Hírek. — 10,33: Szivárvány. — 12,30: Hírek. — 12,33: Népdalok. — 12.59: Mesejáték. — 14.00: Táskarádió. — 15,00: Jelenidőben. — 15,30: Hírek. — 15,33: Népszerű filmdalok. — 15,50: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. — 16,00: A vasárnap sportja. — 16,35: Pabló Casals gordonkázik. — 17,00: Ötórai tea. — 17,30: Hírek. — 18,00: Egy dokumentumműsor visszhangja. — 18,40: Fúvósszimfóniák. — 18,50: Zenés játékokból. — 19,30: Hírek. — 19,33: Sporthírek. — 19,38: Kritikusok fóruma. — 19,48: Slágermúzeum. — 20.42: Művelődési ház a bánya mellett. — 21,02: Daloló, muzsikáló tájak. — Csongrád: — 21,42: Örökzöld dzsesszmelódiák. — 22,30: Hírek. — 22,33: Kellemes pihenést! — 24,00: Hírek.

3. műsor: 8,00: Hírek. — 8,08: Zenekari muzsika. — 10,00: Új zenei újság. — 10,35: Vera Soukupová énekel. — 10,59: Csak fiataloknak! — 12,00: Hírek. — 12,10: Brahms műveiből. — 13,27: Kis

újítása az Operaházban. — 22,3
Hírek.

*

A Jugoszláv TV műsorából: 8.4
Tv-magazin. — 10.00: Adás gye
mekeknek. — 10.30: Ante. Films
rozat. — 11.30: Földművelőknek.
12,15: A tudás — vagyon. — 13.5
A nézők és a tv. — 14.20: Sand
kan. Filmsorozat. — 15.10: Vasá
nap délután. — 20.05: Marija. Dr
masorozat. — 21.25: Ember hat
rok nélkül. — 21.55: Sportszeml
— 22,50: Hét tv-nap.

2. műsor: 14,55: Tenisz: Jug
szlávia—Nagy-Britannia. — 16.5
Ökölvívás. — 18,05: Omer és M
rima. Színházi előadás. — 20.0
Zenei kirakat. — 21.00: Huszo
négy óra. — 21.20: Rajzfilm.
21.25: A film nagy pillanatai. Pet
Ibbetson. Amerikai film.

*

Az Osztrák TV műsorából: 9.5
Síversenyek. — 16.00: Nevessür
együtt Stan és Pannal. — 17,0
Képeskönyvben lapozgatva.
17.30: Maja, a méhecske. — 18.0
Idősebbek klubja. — 19,00: Vasá
napi osztrák képek. — 19,30: T
híradó. — 19.50: Sport. — 20.15:
döntés. Film. — 21,55: Sport.
22.05: Hírek.

2. műsor: 17,15: Közlekedési m
gazin. — 18.00: A rock zenesztárja
— 18,30: Az ismeretlen imád
Filmvígjáték. — 20,00: Tudomány
magazin. — 20.15: Saját dolgain

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 FEB 20
ZALAI HIRLAP

Szép Lajos

1021

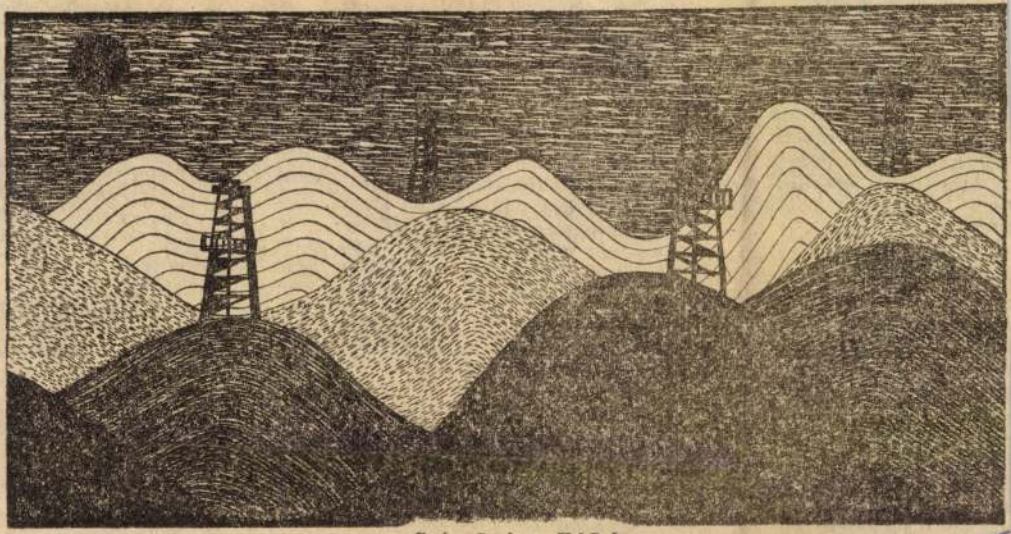

Szép Lajos: ZALA

ntellektus lévén, csak az „ösz-ön és nevelhetőség" kérdéskö-ére figyelt, a fürdetés techni-ájára kevéssé. Anyámtól sem anulhattam semmit, fontosabb unkái közepette ő is megfe-edkezett rólam, épp úgy, mint az anyósom a lányáról. Egyet-len mesterem Benjamin Spock.

Csak hogy az amerikai cse-csemők úgy látszik eleve más-milyennek születnek. Mert az én fiam kutyába sem veszi so-kasodó elméleti ismereteimet. Üvölt, mint a sakál, akármit is csinálok vele, kivált éjszaka, akkor eleven, mint a csik, majd kiugrik a pólyából, eről-ködik, mint valami hőstenor. Képzelje el, a lakóbizottság el-nöke többgyermekes anya, és esküszik rá, hogy mi éheztet-

nem egészen tökéletesen. Nagyanyám (ő képviseli csalá-dunkban az utolsó főzni tudó női nemzedéket) spenótja egé-szen másforma volt. Dehát, mondom, hogy engem semmi-re sem tanítottak.

Az időbeosztásra sém. Bol-dog kispapaságom kellős köze-pén mélységesen el vagyok ke-seredve. Csak kóválygok kísér-tetként. Négy hete nem alud-tam egyfolytában két óránál többet. Hajnalok hajnalán kezdem a napot, még sem ha-ladok semmivel. Miért?! Nem tudom. Lefutok vásárolni egy nap tízszer. Egy liftesboy nem száll annyit föl, s alá, amen-nyit én gyalog szaladgálok a lépcsőkön. A feleségemnek egyenként jut eszébe a szap-pan, a mosópor, az orvosság, a tápszer, a tej, a kenyér, a zöld-

És az a sok pelenka! Ve kem termeli a gyerek, futó szalagon. Mert ugyebár mon danom sem kell, a mosás i az én feladatom. Igen, va automata mosógépünk, de en gem ezzel átejtettek. Azt hi tem, ez majd magától mos. Ho nem, ehhez is ember kel Mindenhez ember kell. De n lesz, ha végetér a szabadsá gom? Már a jövő évit is k vettem, annak is a véső mo zsáit rágom. Hogy végzem é el mindazt, amire most a egész nap kevés — a szabad időmben? És hogy fogok k alvatlanul dolgozni?

Látja tisztelt asszonyom azért is háborgok, hogy mié csak a kismamáknak adna gyermekgondozási segélyt? H szen a világ halad, és a m csecsemők rendkívül munka

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 SEP 12

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1021 / 1

Szép Lajos: ŐSZI SZÉL (tus)

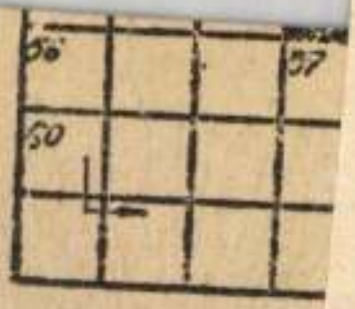

stő, utónevének
Bírósági ügy. 36.
Ipari üzemből v
n kívül, a határ
sszabb idő óta m
kozó, kínálkozó.
ssuth-díjas mate
tanár. 51. Vala
esztesége. 57. Han
. . . fa, pengetős hangszer. 61.
. 62. Igevégződés.

Beküldendő: a vízszintes 1., függleges 25., vízszintes 22., és függleges 13. számú sorok megfejtése.

A megfejtéseket szerkesztőségünk címére kell beküldeni. A levelezőlapra az alábbi rejtvényszelvényt kérjük felragasztani. **Beküldési határidő: 1976. szeptember 18.** A legjobb rejtvényfejtőink között minden hónapban könyveket sorsolunk ki. A szeptember 5-i szá-

hegyi János Zalaegerszeg, Bekk u. 21., **Cserti Jánosné** Nagykanizsa, Ady u. 78., **Horváth Gitta** Nagykanizsa, Sugár u. 28., **Grajcár Etelka** Alsónemesapáti, **Pacsay János** Zalaapáti.

A könyveket postán küldjük el.

ZH	**Rejtvényszelvény** 1976. szept. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP
1978 FEB. 12

Szép Lajos

1021

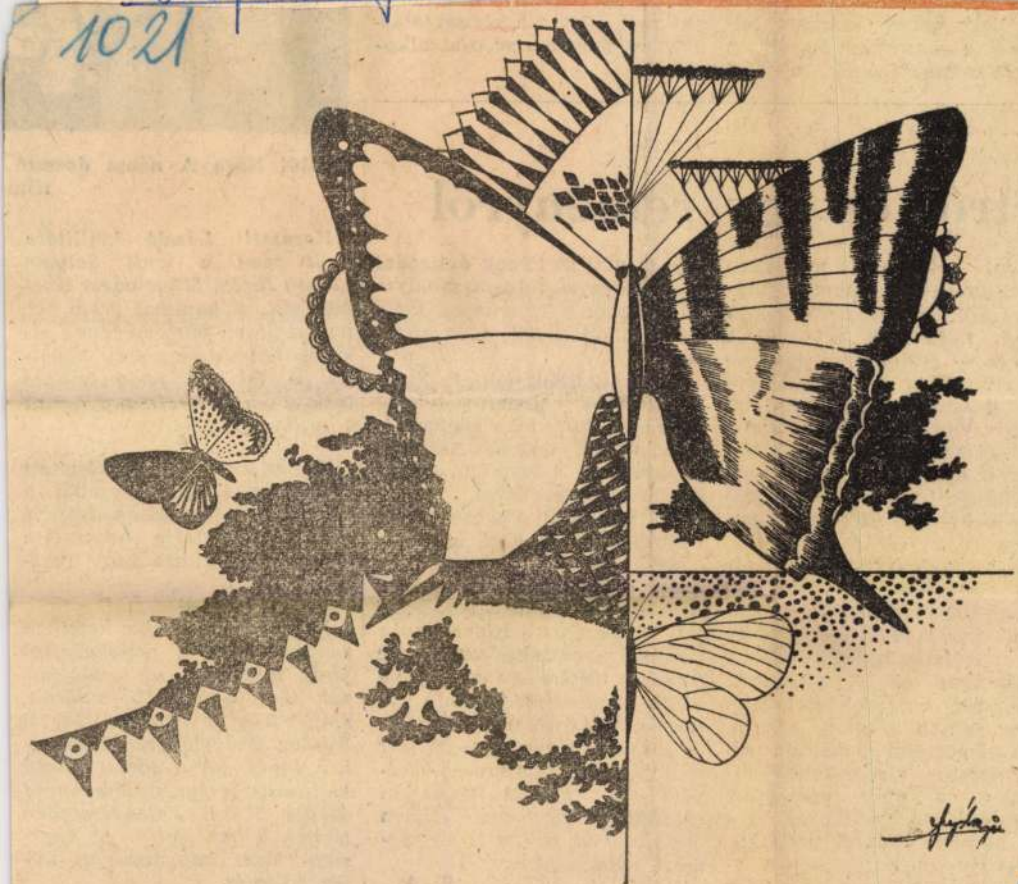

Szép Lajos: **PILLANGÓK**

— Ekkor született az a dön-
és, hogy ezt az összeget fel-
sszuk a rászorulók között. A
zociális gondozónők, a házi

va lakbe
kat nyit,
kozókat t
tóival.

rétről és egy ren

vében, tetteiben, műveiben
Fennmaradt — emberre alig-
alig figyelnek oda. Szücs köny-
vében névszerint felvonul a
Sárrét — e hatalmas kiterje-
désű vízivilág — számos egy-
kori pásztora, szegénylegénye,
falusi elöljárója, kisembere,
egyházi személye, járási—vár-
megyei potentátja. Anekdoták,
népmesék, hajdani veszedel-
mek és kemény életutak köny-
ve ez.

És az átalakult arculatú táj
régi napjainak krónikája. A
Tisza—Berettyó melléki, hatal-
mas, áradásos-öntéses térség
ma már csak a legöregebbek
emlékeiben él. A pákászok,
pásztorok, betyárok, farkasok
— és valaha a tatár, a török
és a német elől menekülő nép
— végtelen vízi-rejtekeit el-
üntette a múlt században
megindult vízszabályozás. Vele
egy életmód tűnt el, s ha ke-
vésbé romantikussá, ugyanak-
kor emberibbé vált az alföldi

táj. A ci
mocsárszar
zó munkája persze, országszer-
te hasonló lehetett, mint a Sár-
réten.

A török után nálunk, Zalá-
ban például végtelen erdőbiro-
dalmak tűntek el, s itt ugyan-
csak mocsárvilágokat szárított
ki az emberi szorgalom, a jobb
élet reménye. Nem hiszem,
hogy amannál kevesebb fá-
radtsággal járt erre is a táj
átalakítása, amint azt sem,
hogy kevésbé gazdag és küz-
delmes lett volna a régi zalai
táj emberének hétköznapja.
Krónikára, országos figyelemre
érdemes történelem ez is. Ha a
Szücs Sándoréhoz hasonló, ha-
talmas tájékozottság — múlt-
és szakmai ismeret — egyszer
majd írónk gazdag mesélőked-
vével is párosul valakiben
errefelé, akkor megszülethet a
régi zalai világ egy ilyen név-
szerű krónikája is.

T. A.

zlé
film

isa
om
öz-
tíz,

megyénkben töltött évének alkotói keresztmetszetét nyújtva. A február 21-ig látható tárlaton húsz festmény került a közönség elé.

★

Színes sorozatfilmet készített Boccaccio Dekameronjából a ljubljanai televízió, a francia tévé pedig Marie Antoinette életét vitte filmre négy részben.

★

Február és március heteiben rendezik meg a nagykanizsai járás kulturális alközpontjainak idei ünnepi bemutatóit, április 9-én, a kanizsai Hevesi Sándor Művelődési Központban kerül sor a járási szintű kulturális seregszemlére, majd április 23-án, Zalaegerszegen tartják a kanizsai és az egerszegi járás hagyományos közös műsorát.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 FEB 26

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1021 ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos: Téli házak

Julius

Auguszta

Részlet az „Üzenet az élőknek" c. börtön

1943. május 19.

Ma éjjel viszik el Augusztámat Lengyelországba „munkára". A gályára, a tifuszhalálba. Nekem pedig néhány hetem, talán két-három hónapom van még hátra. Irataimat ugyanis átadták már a bíróságnak: így hát talán még négy hétig ülök itt vizsgálati fogságban a Pankrácon; s azután még egy vagy két hónapom marad. Ezt a riportot nem tudom már befejezni. Mindenesetre igyekszem folytatni, ha e néhány nap alkalmat ad rá. Ma azonban nem tudok tovább dolgozni anyagával. Agyam és szívem ma Augusztával van tele, ezzel a nemes, mélyen hívő emberrel és odaadó élettárssal az úton, mely mindig meredek volt és mindig nyugtalan.

Estéről estére azt a dalt éneklem neki, amit nagyon szeretett: a dalt a sztyeppe kéklő fűvéről, mely partizánharcok mondáit zizegi, a kozák asszonyról, aki férje oldalán harcolt a szabadságért páratlan bátorsággal.

Így bizony, harcos felem! Mennyi erő van ebben a kis teremtésben, határozottan metszett arccal és nagy gyerekszemekkel, melyekben annyi a gyöngédség. A harc és az egymástól való állandó távollét örök szerelmeseket formált belőlünk, akik az életben nem egyszer, de százszor élik át az első ismerkedés, az első simogatások heves pillanatait. És mégis mindig együtt vor-

tudnak bajtársakon
ső olvasóm, első bi
zen írtam, ha nem
gött kedves tekinte
egymás mellett a
kettőnk élete csepp
És kéz a kézben
együtt azokon a tá
gyon szerettünk. So
meg együtt, de sok
szen gazdagok vo
gazdagságával.

Auguszta, íme, ez
Az ostromállapot
elmúlt év júniusáb
sunk óta eltelt hat
tott, ama szörnyű
melyekben egyedül
kájában a halálom
Hozták, hogy megpu

„Beszélje rá — sz
ló szembesítésekor
nőke —, beszélje r
zan. Ha sajátmagára
doljon legalább önr
gondolkodásra. Ha v
rad, még ma este
végzik. Mindkettőjük

Ő tekintetével
egyszerűen válaszolt

„Biztos úr, számo
nyegetés, hanem utol
jesítése. Ha kivégzik
engem is!"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 387-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1976 AUG 8

Szép Lajos
1021

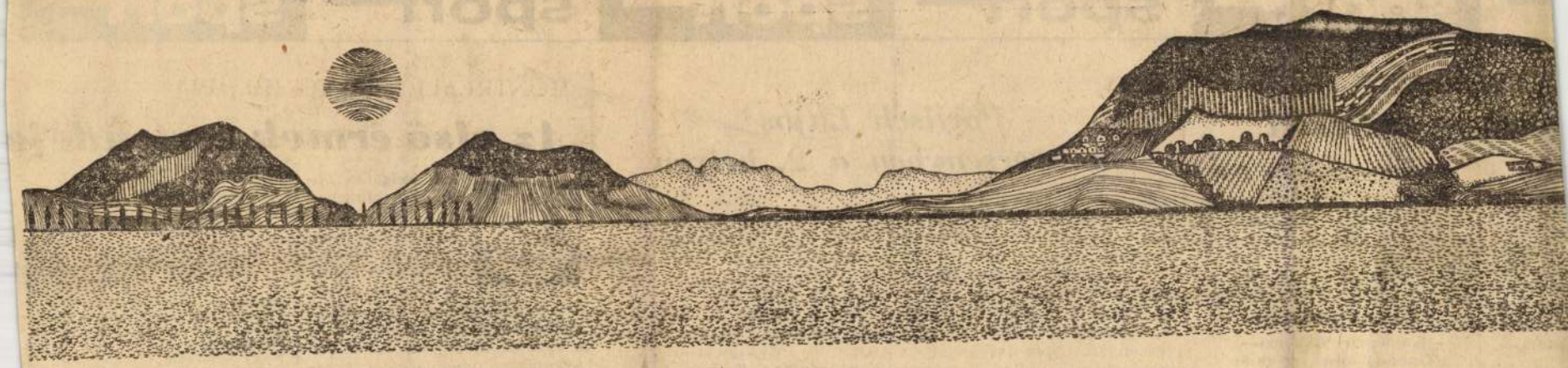

Szép Lajos: BALATONI PANORÁMA

sport sport sport sport

...T...

...ófeákért

...on—Vasas 3:1 (2:1)

...gom, 3000 néző, v.: Kő-
...llövők: Czeczeli (2,
...-esből), Szalmássy, il-
...ső.
...otyagól hozott fordula-
...érkőzés kimenetelében.

...ALATON KUPA

...aposvári Rákóczi—
...naújváros 1:0 (0:0)

...szárd, 1000 néző, v.:
Góllövő: Kovács F.
...ezen győzött a somogyi

SAKK

Portisch Lajos holtversenyben a 2. helyen

Bielben a sakkvilágbajnok-jelöltek zónaközi döntőjének 19., utolsó fordulójában a magyar *Portisch Lajos* sötéttel *legyőzte* a kolumbiai *Castrot*, így 12 ponttal holtversenyben a szovjet Tallal a 2. helyet foglalta el. Győzött a másik magyar versenyző, Csom István is, a szovjet Gulko ellen szerezte meg az 1 pontot.

Az állás a függőjátszmák befejezése előtt: Larsen 12,5

Az első helyen Schneider áll 3,5 ponttal, őt Grószpéter követi 3 (2 függő) ponttal, a harmadik helyen Forgács Gy (3 pont), a negyediken Twardon (2,5 pont) áll.

Ma 9 órakor a következő párosításban folytatódik a verseny: Mysliewic—Horváth, Kurkunakisz—Toskov, Forgács Gy.—Rosta, Honfi—Forgács J., Dominte—Schneider, Twardon—Grószpéter.

MONTREALI MÉRLEG (III., IV.)

Az első érmek esztendeje

A cselgáncs Tokió és München után, *harmadszor* Montrealban szerepelt az olimpia műsorán. A sportág őshazája *Japán*, amelynek legjobbjai nem titkolt magabiztossággal érkeztek meg a kanadai fővárosba. A hat kategóriában ugyanis nem kevesebb mint — *hat aranyéremre számítottak*. Ám, akárcsak négy évvel ezelőtt, most is csalódniok kellett. Igaz, három versenyző-

A CSELGÁNCS OLIMPIAI ÉREMTÁBLÁZATA

Ország	Arany	Ezüst	Bronz
Japán	3	1	1
Szovjetunió	2	2	1
Kuba	1	—	—
Dél-Korea	—	1	2
Nagy-Britannia	—	1	1
NSZK	—	1	—
Egyesült Államok	—	—	1
Franciaország	—	—	1
Jugoszlávia	—	—	1
Lengyelország	—	—	1
Magyarország	—	—	1

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUN 20
ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1021

Szép Lajos rajza

diszponált Tátrai téves í
tei jelentettek eseményt.
bíró a 25. percben minden
rábbinál nagyobbat hibá
Bogáti egyedül ugrott ki.
tán — bár már lőhetett v
— Tamás mellett is elhú
majd az alapvonal közel
az üres kapura emelt. Ka
azonban kézzel a kapu
ütötte a labdát. Hegedüs
a mezőnybe vágta. A já
vezető érthetetlenül nem i
meg a nyilvánvaló 11-est. A
szünetig gyenge iramban, sok
hibával folyt a játék.

BOLEMÁNYI HÁROM nagyszerű védése vezette be a II. félidőt. Ezt követően a ZTE támadott valamivel többet. Az 57. percben Rácz körülményeskedte el Bogáti nagyszerű begurítását, majd Szatmári jó lövését fogta Tamás. A 68. percben *Tóth ügyesen, harcosan szerezte meg a labdát, pontosan indította Bogátit, aki látványosan faképnél hagyta*

unió hasonló korú legjobbjait. A szabadjegyes katonák és diákok jelenléte ellenére is csak mintegy harmadház volt az Üllői úton.

MAGYARORSZÁG: Gujdár — Kereki, Bálint, Rab (Kovács B., 58. p.), Lukács — Nyilasi, Ebedli, Pintér — Májer, Szabó, Magyar (Váradi, 46. p.).

SZOVJETUNIÓ: Radajev — Kruglov, Szvicov, Gorbunov, Viszokihan — Adzsem (Oganyeszjan, 62. p.), Minajev — Gucajev, Kipiani (Petrenko, 62. p.), Szlobadjan.

A SKÓT GORDON sípjelére viharos magyar rohamokkal indult a játék, s már az első akció gólt eredményezett.

lén. A ver
rült jobba
ben *Petre*
val szökte
lesgyanús
csatár 10
lött a jobb
A hátralev
lódtak a r
fütyülték

Rendkívül
11 játszott
dulás után
a hazaiak a
rakozáson
lecserélése
sikerültebb

Szép Lajos

"Ha a szerző játszana saját darabjában" cimmel karikasorozat: Zilahy Lajos, Bus Fekete László, Szép Ernő, Móricz Zsigmond és Farkas Imre irókról.
Reprő-ók.

Délibáb, Bp. 1929. márc. 16. III. évf. 11. sz. 15. lap.

Szép Lajos

"Szinházi farsang" cimmel karikatura-sorozat szindarabok főszereplőiről: Rózsahegyi Kálmán, Radó Sándor, Salamon Béla, Latabár fivérek, Rátkai Márton és néhány kevésbé ismert müvész.
Repr.

Délibáb, Bp. 1929. jan. 19. III. évf. 3. sz. 27. lap.

Szép Lajos

Latabár Árpád szinművészről készitett karikaturáját bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1928. nov. 17. II. évf.
46. sz. 29. lap.

1021

Stúdió Lajos "Katonaruhás"
Idegenforgalmi

1978. VIII. 14. 18.00 Petőfi - Vné -
Erdőn innen, hegyen túl

- Nagy Piroska riportműsora.

- Szép tájakra visszük most felfedező útra hallgatóinkat. Bizpnyára sokan vannak önök között, akik szivesen töltik nyári szabadságukat hazánk megismerésével. Vajon tudják-e milyen nesevilág van a ... ősparkban van Pécs közelében. Földalatti lovagterem, csónakkikötőkkel és egy tó, amelynek Balaton formája van, csak sokkal kisebb a Balatonnál. Kuti Lajosné, tanácselnök most kiteriti elénk a térképet és elkalauzol bennünket a barlangon át a tóig.

- Innen amint látható, itt vezet be a csónak kikötő tulajdonképpen, a barlang alatt. Ha a barlangot az út felől nézzük, akkor egy természetes dombot látunk, amelynek a tetején különös fenyőfák, juharok vannak, amely átszövi gyökérzetével az egész kastélyt, de kelet felől a bejárati oldal majd az oldaléó kijáratx is. Most tulajdonképpen innen erről a Balaton-szerü kis tórol volt ide kikötő.

- Elnök asszony ide való a környékre?

- Én nem ide való vagyok, de húsz éve itt dolgozom.

- És húsz éve, amikor idekerült, milyen állapotvan volt ez a park? Már akkor is gondozásra szorult volna?

- Igen.

- Mit tetszett hallani a park történetéről? Kik hozták létre ezt a földalatti lovagtermet?

- Igen. Legutoljára a Brágai uraságé volt. Ezen a részen, amit itt a tó övez egy kis kiemelkedő rész van, ahol rózsaliget volt. Megkerestük azokat a sétányokat, amelyek valamikor is természetben már ki voltak alakitva, és ifjuságunk felkapálták, homokozták, tehát a padokat festették, hogy séép legyen. Különös tekintettel itt a község huszéves jubileumi évfordulójára ... rendes ház mozgalomban. Ezek az utak vezetnek tulajdonképpen a barlanghoz, amelyet ha innen a nyugati oldalról nézzük, az egy szép domb, szabadtéri szinpaddá csodálatosan át lehetne alakitani.

- Ez természetesx domb?

- Természetesenek látszó innen, de talán 150 éves vagy talán annál több lehet, ha a fákat nézzük, ami a domb tetején van, ilyen vastag fák, akkor nagyon régi lehet. Akik itt éltek, dolgoztak, születtek, azok sem tudják biztosan, hogy mikor létesült tulajdonképpen. Négy-öt csónakhely kikötő van, ami már tamészetes kiképzés és belőle barlang, terméskövekkel van kirakva.

- Miért nevezik ezt lovagteremnek?

- Hát ez a múltból maradt rajta, és talán a megjelenési formája

hogy egy ilyen folyosó visz be hozzá,...

- Tulajdonképpen ez egy alagút. Egy alagút amibe hát elfér egy ember. Na most a bejárata olyan törökös, olyan keleti.

- A romantika kedvéért lett ilyenné kiképezve.

- Tehát itt a barlang ez tulajdonképpen csónakkikötő.

- Csónakkikötő.

- És innen lehetett eljutni a tóhoz, amelynek olyan az alakja, mint a Balatoné. Milyen állapotban van most ez a tó?

- Amit nem tudnak vagy nem birunk gondozni anyagi eszközök hiján, tehát igy elsürüsödött, iszaposodott.

- Ezen a tavon szigetek is vannak. Az egyik szigeten gyümölcsfák. Dehát nem vezet oda hid.

- Jelenleg nem vezet. Ezt csónakkal közelitették meg. Jelenleg vannak olyan lehajlott fák, amelyek úgy hajolnak szinte hid alakúra, hogy a gyerekek át tudnak menni. Valamikor rózsasziget volt és gyümölcsös. A gyerekeknek a játékbirodalma, amikor tehetik a szabad időben azért játszanak itt.

- Mi lesz ennek a parknak a sorsa? Hozzátartozik az igazsághoz az is, hogy elnök asszony husz éve árulja ezt a parkot. Idegenforgalmi látványosság lehetne, de túlságosan sokat kellene ráforditani.

- Pécsett a malomvölgyi részt alakitják át egy ilyen kiránduló hellyé, amit össze lehetne kötni a pellérdi résszel, mert hiszen nagyon széppé lehetne tenni.

- Festői táj, mondhatjuk joggal az újudvari tévétorony alatt a völgyben, az erdő közé zárt kis faluban. És festőművészt is találunk itt, Szép Lajos tanár személyében. Ilyenkor vakációban több időt tölthet a festőálvány mellett.

- Közös tárlatokon, 1966 óta veszek részt. A megye pedagógus képzőművészeinek egyike vagyok. Annak idején, 1968-ban, a zebegényi Szőnyi István Szabadiskolának voltam első hallgatója. Azóta is nyaranta müvészetelepekre járok és rajzaimmal, elsősorban grafikákkal foglalkozom. Hát a megyeiben, néha az országos lapokban is megjelenek.

- Mit mond önnek ez a táj Ujudrav körül, ez a szép dombos, erdős vidék?

- Hát pontosan ez az a nagy kötelék, ami ittmarasztal. Azért most felső tagozatos tanár létemre alsó tagozatba jöttem le, mert ennek a tájnak a kötődése az én festői munkásságomnak az

alapanyaga végső soron.

- Talán ön is a környéken született?

- Én a zalaegerszegi járásban, Pókaszetekten születtem, innen ötven kilométerre. De Nagykanizsán élek és naponta járok ide ki dolgoznil

- Hány kilométer az ide?

- Hát Nagykanizsa 9-10 kilométer.

- Hát ilyenkor jó is, de télen gondolom, hogy a hó, a jég gyakran akadályozza a közlekedést.

- Mivel hogy kocsival járok, hozzáedzőtött most már a Trabantom is ehhez az esetleges kellemetlen időjáráshoz. De én ezt szivesen tesszem. Ennyi mozgás kell is egy embernek, pláne egy városban élő embernek. Az mindig megnyugvás, ha egy falusi környezetben dolgozik. Most Olaszországba megyek, a firenzei San Marino-i és a tengerparti tájak érdekelnek. Érdekel a nép, a nemzeti sajátossága, a népmüvészet és elsősorban azért is megyek külföldre, hogy az ottani eredeti népi, illetve nemzeti tárgyakat, emléktárgyakat hozzak magammal. Ezért jártam Törökországban, Jugoszláviában, Csehszlovákiában is. A lakásba igyekszem a különböző országoknak ezen tárgyait hát...

- Népmüvészeti emlékeket gyüjt?

- Hát népmüvészetit is, de elsősorban a kézmüvesipar az, ami érdekel. De nagyon ragaszkodom a természethez, ezért Ausztráliából kengurut kértem, hogy azt küldjenek, mert én a képekért esetleg nem pénzt kérek, hanem valami ottani sajátosságot.

- Kengurut hogy tetszik képzelni? Kitömbe?

- Nem, hanem a bőre kikészitve és a falon lesz disznek.

- Ez már meg is érkezett?

- Ez meg is érkezett. Uj-Zélandból pedig most igértek egy maori fafaragást, azt szintén képért kértem cserében.

- Milyen képet küldött érte? Az mit ábrázol?

- Néhány grafikát választottak ki az uj-zélandiak. Zalai dombvidék tehéncsordával.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JUN 25

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1021

Szép Lajos: AFRIKA

ÚTVESZTÉSE

s Kerámia Biennáléről

olyan műhelymunka, ami szakmai körökben bizonyára érdeklődést kelthet, s számos részeredményt is hordozhat, de *nem kiállításra érett darab.*

Felfoghatjuk persze a mostanában gyakran hangoztatott „megközelítésből", *a játékosság oldaláról* is a kiállított tárgyakat. Igen ám, csakhogy ahol ennyien játszanak — sport nyelven szólva — kevesen rúgnak labdába. Vagyis nehéz elképzelni, hogy az itt látható művészek többsége konkrét feladatoknak is meg tudna-e felelni. Lehetne-e rájuk bízni olyan köztéri, monumentális munkákat, amiknek végiggondolásához, kivitelezéséhez már nem elég a játszadozás?

Bizonyos mértékig ugyanis indokolt és néhol szükségszerű is lehet a műfajok közti határok elmosása, s bocsánatos bűnnek tűnhet egy jól funkcionáló alkotásnál a „karakter" vesztés is, semmivel sem menthető viszont, ha egy iparművészeti ág a sürgető feladatokat megkerülve *öncélú formakísérletekbe* kezd, s *saját létét is megkérdőjelezi.*

Mert a látottak után óhatatlanul felmerül a kérdés: lehet-e a biennálén kiállított kerámiákat (kicsiben és nagyban) használni is, akár belső terek művészi erőtérrel rendelkező darabjaiként, akár utcák, terek díszeiként — hogy a világhét programjánál maradjunk —, tehát a környezetet művészien alakító, a teret értően rendező kerámiaplasztikaként?

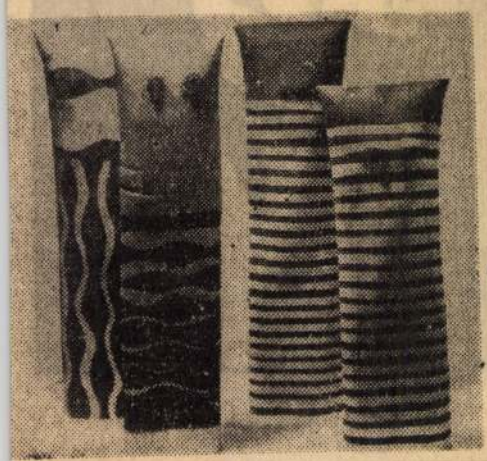

Néhány kivételtől eltekintve, aligha. Úgy tűnik, hogy napjainkban nálunk *sokan foglalkoznak kerámiával, de csak nagyon kevesen annak avatott mesterei.*

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

Szép Lajos

1978 AUG 6

1021

8

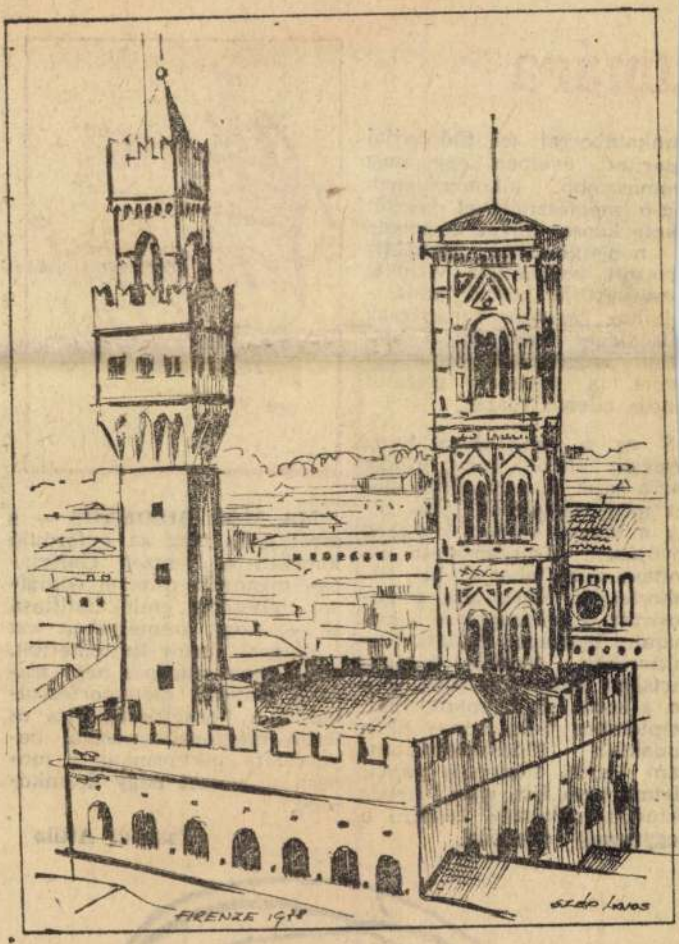

Szép Lajos: FIRENZEI TORNYOK

ımára

unkatáborral és tüdőbajjal
serített éveiben egy még
omasztóbb, alkotóerejének
gső megfeszítésével készült
kete képsor követi, amelyen
non-figuratív formákba
yazott pesszimista víziókat
zsef Attila keserű panasz-
laihoz hasonlóan már csak
ilsődleges tényezők: a hal-
tlan műgonddal kimunkált
rma, a vonalak célzatos
ndje ellensúlyozzák.

S ez a rend nem hagy
étséget afelől, hogy Vajda,
ár a saját és nemzedéke éle-
ét megpecsételtnek látja, bí-
ik a tágabb emberi közösség
övőjében. Kétségbeesett si-
oltása ezért lehet egyben til-
akozás is: elutasítása a go-
osznak, a tanúságtevés a hu-
nánum igazságai mellett. Ka-
akterének befelé forduló
ártsága, emberi elszigeteltsé-
e, a korai halála miatt (1941.
zeptember 7-én hunyt el a
udakeszi tüdőszanatórium-
an) Vajda, illetve a vajdai
letmű nem lett, nem lehetett
ktuális művészeti hatóerő a
egyvenes években.

Az Zalai Hírlap Vasárnapi melléklet

MA MÁR BIZONYOS — s erről győz meg az évforduló kapcsán a Nemzeti Galériában megnyílt, minden eddiginél teljesebb emlékkiállítása is —, hogy személyében azt a magyar festőt tisztelhetjük, aki a kelet-európai népi tradíció művészi metamorfózisával, s a korkérdések éles és tiszta megfogalmazásával bekapcsolta piktúránkat a modern művészet nagy áramkörébe.

Tasnádi Attila

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szép Lajos, fotóművész

ZALAI HÍRLAP

1981 MÁJ 2 4

1981. május 24.

1021

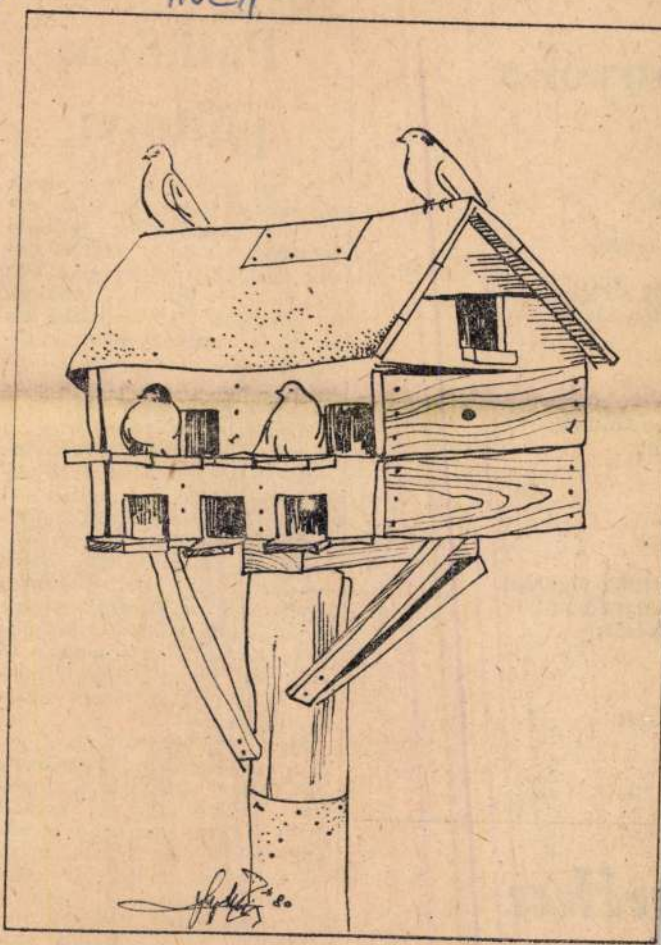

Szép Lajos: GALAMBDÚC

anyóka

tő

t lábon

nti a szél
elen szavát

i fák

ist koronák
volt

tok

pillák tágulnak
konyatban
között

özött

nika

zai alkotást mutatják be.
esti program mindhárom

Nyelvőr

Pálfalva, pálfalvi

A személyragos helynevek melléknévi alakjában az *-a/e* birtokos személyrag teljesen elmarad, a *-ja/je* ragból pedig csak a *-j* marad meg. Pl.: *Pálfalva — pálfalvi, Abafája — abafáji.* A leggyakoribb birtokos személyragos utótagok: *-alja, -fája, -falva, -földe, -halma, -háza, -hida, -laka, -telke, -tornya.*

Ugyanígy alkotjuk meg a külön írt elemekből álló földrajzi nevek melléknevi alakját is. Csak a melléknévi alakot közölve: *Jáva szigeti, Balaton melléki, Félegyháza környéki, Duna menti, Duna—Tisza* közi. Ennek a csonka tőnek az a magyarázata, hogy az *-i* képző előtt a névszókban ugyanilyen csonka tő van: szó *eleji*, év *végi*, húsvét *heti*, május *elseji*, április *negyediki.*

Meg kell jegyeznünk, hogy a személyragos helynevek melléknévi alakjában újabban, különösen a beszélt nyelvben megmaradhat a *-falva, -földe* stb. típusú helynevek teljes alakja. Így lehet ugyanis visszakövetkeztetni a helynevek teljes alakjára. Pl.: *bánhidai, jánoshalmai.* A *pálföldi* alapszava ugyanis *Pálfölde*, de *Szárföld — szárföl-*

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szép Lajos, szobrászművész

ZALAI HÍRLAP

1980 JUL 13

1071

Szép Lajos: ZALAISTVÁNDI MALOM

A Balti-t
sü

Néhány hét
zer szintje sü
fin parton, a
kutató intéze
újabb adatai
ce a szokásos
néterrel alac
elez. Állítóla
nyomás-ingad
származó per
tás idézte elő a Balti-tenger
kiáramlását".

Örökbe fogadott nagyapa

Kifejezett családi gondolkodását bizonyította Miamiban (USA) Florida szövetségi állam) egy idősebb, egyedülálló férfi. Újsághirdetést adott fel, melyben nagyapának ajánlkozott és azan nyomban sikert ért el. A 78 éves férfit egy apátlan család „hívta meg"

MDK.

Szép Lehel

Kiállitá si hira ás

Dunántuli Nappló 1966 okt.11.

Szép Mihály
mezőkövesdi szűrszabó

1.
Györffyszűr
165. l.

Szép Olga, textiles, 1938. végbizonyitványt nyert

Iparmüvészet i Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

Külső oldalain szabályos
a torony ma bevakolt fel
folytatódik. A torny öte
zásánál áll. Legfelső pá
a felső emeleten minden
réz hagymasisak helyén a
tortető. Alsó falában a

A szakszerütlenül
san hat a szentély főfal
déseket mutatnak.

Belseje: Magas és tágas
nyabb, barokkizált, de
deti keresztboltozat hel
lek, a falban félpillére
ban négy boltszakasz ket
kánnyal, kettős hevedere
ban orgonakarzat, lent h

MDK

Szép Olga, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.1.

SZÉP SÁMUEL, gombkötőinas

47.-Szentgyörgyi Sámuel gombkötőmester kolozsvarról költözött Kőszegre.Itt polgár 1770.jan.9.-Mester 1770. júl.30.-A céhben n gy tekintélye volt.Atyamester és tö többször céhmester.Inasa egy volt:Szép Sámuel,1807.jan. 8.-1807.okt.8.-Meghalt 1815.jan,7.- 406.old

SZOVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnésig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője. 5-6. 1971-72.- Szombathely, 1975

SZÉP SÁMUEL, gombkötőmester

62.-Szép Sámuel gombkötőmester Szép Sámuel helybeli mészáros fia. Szül.1808.febr.19.A mesterséget Szentgyörgyi Sámuel műhelyében tanúlta ki.Mester lett 1822.dec. 15.Polgár 1827.szept.29.Atyamester volt.Korai haláláról 1829.jan.18-án emlékezett meg a céhgyülés. 411.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZÉP SÁMUEL, gombkötőmester

---

6 .-Jánosa István vönöcki gazdálkodó fia,szül.1808. özv.Szép Andrásné műhelyében dolgozott,mint"tábla legény".1829-ben mester-vizsgára jelentkezett.Unger Theophilus lakásán kellett készítenie.Több hiba volt a munkába 1829.júl.17-én mester lett.Ez évben elvette Szép Sámuel gombkötő özvegyét.Polgár 1830.maj.28.mint vidéki csak atyamester lehetett.Halála éve ismeretlen. 413.old

SZÖVÉNYI ISTVAN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas megyei Muzeumok Értesitője. 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZÉP TEOFIL, gombkötőmester

60.-SZÉP TEOFIL, Szép András gombkötő fia.Apjánál szabadult 1802.ápr.19.mestervizsgára jelentkezett 1809.jan 18.A vizsga nem sikerült.Ujabb vizsga 1810.jan.6.akkor elfogadták.Polgár 1810.jan.8.Házasodik 18091.Tekintélyes mester.Céhmester is volt.1865-ben halt meg,magyas kort ért meg.

SZÖVÉNYI ISTVÁN: A Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyel a céh keletkezésétől megszünéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. é971-72. Szombathely, 1975

SZÉP TEOFIL/Gottlieb/, gombkötőmester

--

60.-Szép Teofil.-18[illegible].-"Jelentetett hogy Szép Gottlieb mester Schöpf József szüts legén által kaali vásárban takn osnak tsuffoltatott. Az ügyben felsé[illegible] mester ,mint fültanú a sértő kifejezést nem hallotta.
410.old

SZOVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értezitője. 5-6.
1971-72.- Szombathely, 1975

SZÉP TEOFIL, gombkötőinas

58.-MOLNÁR ISTVÁN, Keresztélyből/Sopron m./költözött Kőszegre, Mestervizsgára jelentkezett. Bár remeklésében hiba is volt 8 Ft-ot kellett fizetnie. 1805.febr.15-én lett mester. Polgár .atyamester, kulcsos és bejáróme ter volt.-M la-tanult fia János és Szép Teofil 1829-1883. Bandits Józ ef, 18 0-1873.-Meghalt 1846.- 408.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: A Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyel a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas megyei Múzeumok értesítője, 5-6. 6971-72. Szombathely, 1975

M.D.K.

Szép Vilmos

A müvészről és/
/Családjáról két fényképet közöl a lap a müterem lépcsőjén a Százados-uti müvésztelepen. A riport külön nem ir munkájáról.

Lippay Gyula: Krumpli, virág és szobortermelés a Százados-uton c.
Szinházi Elet. Bp. 1921. aug. 28.- szept. 3.
X. évf. 35. sz. 12-13. lap.

.A.l.n

MDK.

Szép Zsófia

Gyermekrajzkiállitás-kritika

Pestmegyei Hirlap 1965 máj.27.lap -

MOK.

Szépe Csaba, gyermekrajzoló

Hat éves.

Rajza édesanyjáról: Rajz

—: az én anyukám 18–19.

Gyermekünk, Bp. 1971. április XXII/4.

Szépe F.

MDK

MÁV mérnök

A II. Világháboru alatt lerombolt hidak ujjáépitésén dolgozott.

78.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

SZÉPE KÁLMÁN, fazekasmester

Magyarszombatfán 1950-ben megalakult a Bástya III. termelőcsoport. Vezetője Czugh János. 7 fazekas kezdte meg itt a munkát, zsohár János műhelyében. Cseke Gyula, Cseke Józs
Czugh Dezső, Czugh Miklós, Ozsvatics ~~Kálmán~~ Gyula, Szépe
Kálmán és Zsohár János. 26.old.

CZUGH DEZSŐ: Fazekasműhelyektől a Magyarszombatfai Kerámiagyárig I. 12.old.

VASI SZEMLE: Helyismereti Évkönyv, 1959. II.köt. Szombathely, 1959

SZÉPE KÁROLY, fazekasmester

1857-ben szabaditotta fel, a veleméri céhmester, Kalmár István.-Szépe a későbbi velemér-gödörházi fazekas céh szolgáló mestere lett. 14.old.

SZUGH DEZSŐ: Fazekasműhelyektől a Nagyszombathai Keramiagyárig l. 12.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, 1959. 11.köt. Szombathely, 1959

SZÉP MIHÁLY, gyógykovács

Miskolcon per 1839-41-ben Sárkady János kovács ellen, mert gyógyit, bár tanfolyamot nem végzett, ez pedig kötelező. Végül felvették a céhbe, de nem gyógyithat. Szép "Baromorvosi Tudományt tanúlt Diplomatikus Kovács Mester". A perben szerepelt. 460.old. 24.jegyz

BODGÁL FERENC: A kovácsok lógyógyitása 457.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, X. 1971. Miskolc

73. **Ó-Falu**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Az eperjesi görög kath. püspök.

74. **Ó-Lubló**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Három-hajós.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magyar kir. pénzügyminiszterium.

75. **Ordzovján**: (Ragyolcz). Mindszenthez tartozó fióktemplom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

76. **Podolin**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIII-ik és XV-ik században.
A templom több része uj korú.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyminiszterium.

77. **Polyanócz**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Csak a hajó hosszfalai s a szentély régiek.
Egyházmegyéje: Szepes.

78. **Pongráczfalu**: Mindszenthez tartozó fióktemplom.
Csúcsíves styben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

79. **Poprád**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIV-században.
Két-Hajós, a szentély újkorú.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyminiszterium.

80. **Rakusz**: Kézsmárkhoz tartozó fiókegyház.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

81. **Richnó :** Kluknóhoz tartozó kápolna.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Hajdan búcsúhely volt, tető nélkül lévén, teljes enyészetnek néz elébe.
Egyházmegyéje: Szepes.

82. **Richwald:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Mattyasovszky-család.

83. **Ruszkinócz :** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIII-ik és XV-ik században.
Két-hajós, a szentély új.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyminiszterium.

84. **Schavnik :** Püspöki-kastély.
Csúcsíves styben épült a XV-ik század első tizedében.
A lethonköi hajdani karthauzi zárdatemplom köveiből fölállíttatott.
Kegyura : A szepesi püspök.

85. **Svabócz :** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

86. **Szent-András :** Svabóczhoz tartozó fióktemplom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

87. **Szepeshely:** (Szepes-Váralja). Székes egyház.
Csúcsíves — nyugati része átmeneti stylben épült a XV-ik században, régibb része a XIII-ik században.
Három-hajós csarnok-templom, — déli hajójához épült a a ritka szépségű Zápolyakápolna.
Egyházmegyéje: Szepes.

88. **Szepes-Olaszi:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült basilica a XIII-ik században; ujabb része a XV-ik század első felében.

Három-hajós. Ujítást igényel.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyministerium.

89. **Szepes-Szombat:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Kapuzata a XIII-ik századból való.
Két-hajós.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügy miniszterium.

90. **Slatvina:** Plébánia-templom.
Átmeneti stylben épült a XIII-ik században.
A hajó boltozata uj.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Gr. Csáky-család.

91. **Szmizsan:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIV-ik században.
Két-hajós.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Gr. Csáky-család.

92. **Sztrázsa:** (Michelsdorf). Poprádhoz tartozó fiók-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Több része újkorú.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyministerium.

93. **Tamásfalva:** Lethonfalvához tartozó fiók-egyház.
Csúcsíves stylben épült a XIV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Tanulmányi alap.

94. **Teplicska:** Markusfalvához tartozó fiók-egyház.
Csúcsíves stylben épült a XIII-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

95. **Topporcz:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIV-ik század első tizedében.
Egyházmegyéje: Szepes
Kegyura: Görgey-család.

96. **Tóthfalu:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes,
Kegyura: A helybeli nemes-családok.

97. **Uj-Lubló:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Probstner András utódai.

98. **Vitkócz:** Körtvélyeshez tartozó fi-ókegyház.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

99. **Vörös-Klastrom:** Lechniczhez tartozó fi-óktemplom.
Csúcsíves stylben épül a XV-ik században.
Czopfmodorban befestetett.
Középkorban Karthauziak. 17-ik században Kamalduliak zárda-temploma volt.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Az eperjesi görög kath. püspök.

100. **Zsegra:** Plébánia-templom.
Átmeneti stylben épült a XIII-ik és XV-ik században.
Kéthajós, újitást igényel.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Gr. Csáky-család.

Szepes

Gyenes Rózsa dr.: "Az a bizonyos látszat" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Délibáb, Bp. 1935. juli. 2o. IX. évf. 3o. sz. 88. lap.

Szép Miklós

könyvkötő

Pápa XVIII. 7.

cród

Trócskönyvk.

76. l.

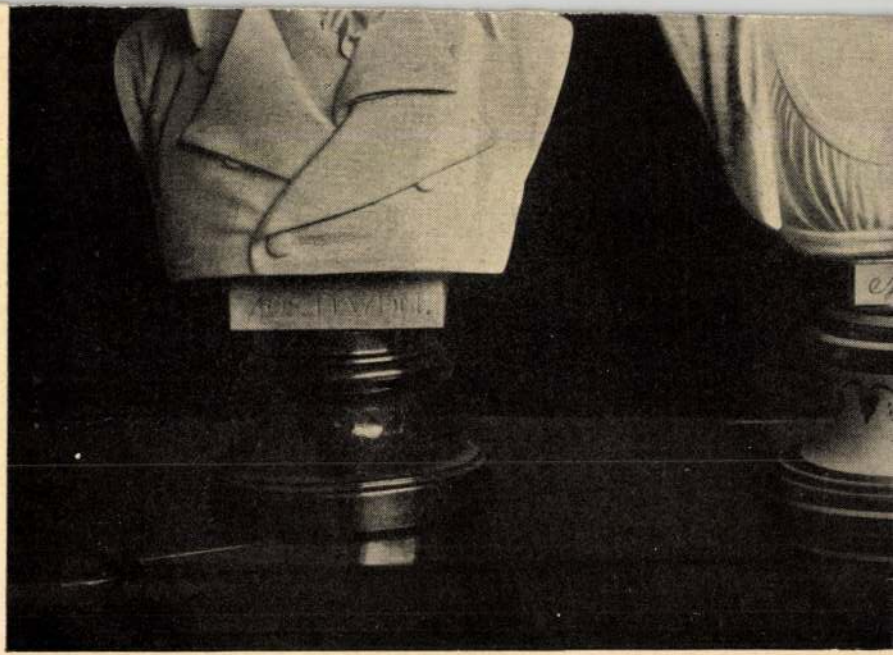

341.

Szepesi székesegyház

wód

z

Loisch (Óvald cikke)

151. l.

Centrum
Fogyasztási
Szövetkezete
Budapest VIII. Baross u. 52.

T.

Müemlé kek Országos Bizottsága

: Budapest.

Hőgyes Endre u.1o

Szepesi vikeresegyház

oltár predella

Repr.

Kiss Kiklkath Magy

442. 1.

Szepesi wérnegyház

filigrán zománcos
kelyhe
gótikus

képe repr.

Kisstikl hath. Magy

489. l.

Szepesi wérescsyház

sodronyzománcos

kelyhe XVI.

leírva, repr

Pul Rad

I. 105, 106 l.

(4 sor)

Bardócz Árpád, festő és rajzoló, * 1887. Pesten az Iparművészeti Iskolán tanult. A Politikai Magyarország c. ötletes műbe ezer rajzot készített. Naturalista. 1924. gyűjt. kiállítása volt a Nemz. Szalonban.

Szepesi szeresegyház

gótikus kelyhe

XV. sz

leirva, repr.

Pul Rad

II. 87, 88. l.

26.

Post VII. 27, 28, 29, 30, 31.

Szepsi TK. templom

Középkori templomát megújították 1646, 1854 és 1933-ban

Leányegyházai: Bodola, Makranc.

Csíkvári Könyvtár
52. a. 248. 4.

Szepsii ref. templom

1773-ban épült

Csikvári Abaúj

12. a. 248. h.

Szepsi rk. plébánia-templom

Abaúj-Torna vm.

Épült a XIV-XV. század-ban a Kassai dom mintájára.

Sokszor átalakították.

1935-ben a csehek restaurálták.

Lux Géza dr: Kevésé ismert műemlékeink. Magyar Építőművészet. 1943. 138. l. képpel alaprajzzal.

y az udvari élet a lovagvilág
e meg.
:m is szerénykedett, hasonló
Talán III. Károly 1353. évi
nitzi Annával, gondolhatunk
y az esküvő május 27-én kelt
ődését szeptember 15-én írta
nyára fényes kísérettel közel
esik Nagy Lajos és Erzsébet

ozsonyi szerződés kötését is.
s Nagy Lajosnak anyja iránt
g. Nagy Lajos ugyanis köve-
gy bizonyos határsértésekért
rtő szavakkal illette Erzsébet
pudica, impudicitia notata"
rgyalást, visszatértek Budára.
evélváltás, mely már egészen

Szepesi székesegyház

és festményei

Velics 1894

92. l.

Horváth Viktor: A Szent Márton püspökről címzett szepesi székesegyház. Lőcse 1885. 2 ábrával.

Dolencz József. A szepesi székesegyház. Vas. Ujs. 1891. 45 sz.

Ipolyi Arnold: Kisebb Munkái I. 219–258 l. (a festményekről)

1664. Boruth Andor:

Sz. Sátoralja Ujhelyen 1873. ju

Arozkép.

A derékig látható közép fordul. Kezeit ölében Egy loka felett kissé gondoritet ujjú piros ruháját fodr se alól jobbra: „Boruth.

⊥ mögötte a nék magas tázulája bontakozik ki.

Vaszon, méretei 79

⊥ 1898: XII. 31-én

Vetetett ⊥ a 90432/

Üveg alá van he

Elszámoltatott

Tudomásul vétetett 1899.

Szepesi székesegyház.

Róbert Károly koronázását ábrázoló falkép
1317 ből

Divald Magyarország.

119, 121, 122. l.
123. l.

Ürményi Lászlóné

úrnőnek

Kecskemét

Zimay László u 4.

Szepesi vérkereszthar

Horváth Viktor:

Szent Márton püs-
pökről címzett szepesi
vérkereszthar. 2 ábrá-
val. Lőcse, 1845.

Kepesvára

Föster Jenő dr.: Kepesvára
ingóságai 1638-ban.
Közlemények Kepes vm.
multjából 1912.
158–164. l.

DEBRECEN

Nagytemplom: Rákóczi-harang.

A debreczeni Rákóczy-féle harang
kijavítta tott. VV 1862, 418 l.

Szepesvára

Dr Förster Jenő: Szepesvára ingósagainak leltára 1638-ból.

Közlemények Szepes vármegye multjából. 1912. 3-4. sz.

Ismerteti

Századok

1913. 220. l

KULTURA KÖNYVNYOMDA. PF.S 233

Budapest
IX Högyes Endre-utca 10

állott. — Régi okiratok ugyanis bizonyítják, hogy az 1142-ben II. Géza uralkodása alatt bevándorolt szászok a szepesi szent Márton hegyen, ugyanezen szentnek tiszteletére épült templomot már találtak.

Ezen templom 1189-ben egy apátsági templommá emeletett. — 1776-ban pedig Mária Therézia a szepesi püspökséget alapítá. — Megemlítem még, hogy a káptalan bir egy tekintélyes és jól rendezett levéltárral. (Locus credibilis).

A mi ezen székesegyház külsejét illeti, ez mind a művészre mind pedig régészre nézve felette érdekes. — És pedig művészre — tájfestőre nézve annyiban érdekes, mert ezen templomot bármely oldalról tekintve, annak egyes részei igen élénk silhouettet — megfelelő festői háttérrel — mutatnak, műrégészre nézve pedig érdekes és characteristikus műrészleteket tartalmaz, melyek stylje átöleli a XII-dik egész XVI-dik század időszakát; — úgy hogy ezen a templomon a hazánkban dívó román, román-gót és rennaissance műizlés tökéletesen tanulmányozható.

Mielőtt tehát ezen templom belsejében lévő műkincseket elősorolnók, tekintsük meg előbb egy kissé ezen templom külsejét.

A templom legimposánsabb kinézésű mindenesetre a nyugati oldalról, ezen része a csúcsos fedelű tornyokkal még románkori, miután a tornyokon lisenákkal, consolákkal, fogas csorbázatú párkányzattal és félköríves, egy oszlopocska által ketté választott ablaknyilásokkal találkozunk. — Úgy szintén a nyugati portálé szép levelei oszlopokkal és félköríves archivolt párkányzattal bir, mely utóbbi által képezett félköríves tympanonban sz. Márton lovon ülő alakja al fresco szemlélhető. — Ezen díszkapúzat párkányzata, valamint diszítményeinek kivitele a XIII-dik század első felében dívó s már kiképzett román ízlés jellegét viseli. — A torony közti falazatban lévő s a főhajóba nyiló ablak eredetileg szintén román izlésű lehetetett, de később kitágíttatott, csúcsivezettel és mérművel elltatott. — A tornyok felső részének rovátkos koronázó párkányzata azonban már ujabbkori és a XVII-dik században ezen a vidéken dívó s leirásomban már több helyen emlitett rennaissance modorban történt. — A tornyok nyolczoldalu

gulaalakú csúsos tetőzete a faszerkezethez vaskampókkal megerősitett kőlapokkal van fedve. — Megemlitésre méltók itt a nyugati oldalon, a tornyok oldalfalainak irányában fekvő támfalak melyek síkjaikkal a főfalra merőlegesen állanak, a támfalak kőrétegei nem a szokásos vizszintes fekvésüek, de a támfalak felső, lejtős sikra merőlegesek, a kőrétegek ezen elrendezése constructi tekintetében igen czélszerü, miután a rétegek a boltívek oldalnyomásának irányvonalára merőlegesen vannak rakva, s igy a nyomásnak legjobban ellentálhatnak.

Ezen székesegyház déli oldalához 1498-ben hozzá épitett Mária kápolnája a csucsives styl legvirágzóbb korszakában épülvén, annak részletei helyes elrendezése tökéletesen megfelel ezen styl szépségének. — Ezen kápolna déli fala nagy elevenséget nyer a fialákban végződő támpillérek, s közbe foglalt három osztályzatu négy gát ablaka által, mely utóbbiak oly szélesek, hogy a faltömeget egészen absorbealjak. — A fal tömegének ezen elényesztése a csúcsíves styl. legvirágzóbb korszakában csak észlelehető, ugyanezen eset van a csötörtökhelyi hires kápolynánál is.

Ezen ablakok mérműveit részint négy levelü rózsák (Vierpass), de sőt már a halhólyag formáik — kellemes változatosságban — képezik, az ablakbordák (Pfosten), valamint a párkányzat is finomul van profilirozva.

Emeli ezen kápolna szépségét azon finom szemcséjü és meleg barna szinü homokkő, mely valószinüleg az Odorini kő bányákból nyeretett. — a homokkövek ezen jeles tulajdonságánál fogva a vésett oszlopfejezetek levelei, valamint egyéb műrészletek határozott és éles élüek. — A kápolna tetőzete a gót ízlésnek megfelelő meredekséggel bir, a födéllapja pedig többszinü cseréppel szőnyegszerüleg kirakott.

A székestemplom főhajójának külseje már sokkal egyszerűbb, mert itt a szokásos egyszerü támoszlopokon, csúcsíves ablakon kivül egyéb művészletet nem találunk.

A legtöbb régi román és csúcsíves templomnál az északi oldal egyszerüsége által tünik ki; az ablaknyilások vagy egészen hiányoznak, vagy pedig csak ott, a hol elkerülhetlenül szükséges, léteznek, ennek oka abban a körülményben kereshető: mert mig egyrészt a templom belseje leginkább a keleti

és déli oldalon lévő ablaknyilásokon keresztül nyer elegendő világosságot, addig az északi oldal, hogy úgy fejezzem ki magamat: ablaktalanságánál fogva a templom belseje az északi szélnek nincs kitéve. — A régi templomoknál az északi oldalfal ennek következtében folytonos és nagy terjedelmű síkokat képezvén, azok belülről legtöbbnyire frescó-képekkel diszítettek. — A frescók ezen elrendezését találjuk a zsegrai, lőcsei, szepesváraljai, bártfai és jekelfalusi templomoknál is.

Az északi oldalfal ezen elrendezése bármennyire czélszerű is a frescók befgadására, mindamellett a templom északi oldala töretlen falsíkjával rendesen igen egyszerű, sőt dísztelen kinézésű, mint azt nem csak ezen székesegyházunknál, — de a bárttai, eperjesi, késmárki, csetneki s más templomainknál eléggé tapasztalhatjuk. — Csak a kassai székesegyház, hazánk monumentalis középkori építményeinek ez n kiváló gyöngye — képez e tekintetben is kivételt, miután annak északi oldala ép oly szorgalommal van kidolgozva, a diszítmények és műrészletek ép oly mértékben alkalmaztattak azon, mint a templom többi három oldalán, mindezen müvészies kivitelnek daczára az északi oldalon a főhajó nem bir ablaknyilásokkal, csak a később hozzáépített kápolnák.

A Sz.-Márton tiszteletére emelt székesegyház - a mint azt külsejéről is gyaníthatjuk — különböző korszakban épült, s még inkább szembeötlő ezen különféleség, ha a templom alaprajzát megtekintjük. — A templom legrégibb része a nyugati, tornyaival együtt; hajója és szentélye. a XIV-dik század végén épülhetett, mert az még primitiv csúcsivesstylü, míg a déli oldalon lévő szt. Mária kápolnája Zápolya István nádor által 1498-ban a legkifejlettebb csúcsives stilben épült.

A főhajó szentélye a szokásos polygonal zárással bir. Az éleken egyszerű rézslappal és ormozattal fedett támpillérek alkalmazvák, a falköröket pedig három osztályzatos csúcsives ablakok törik át. — A valamivel magasabb főhajó egyszerű profilirozott pillérek által választatik el a mellékhajóktól.

A templom két bejárással bir, t. i. az említett nyugati, és az északi mellékkapuzattal.

A művészet fejlődésére nézve oly szerencsétlen mult század disztelen és izléstelen rococco formákkal ujított (elrontott)

főoltáron megmaradtak még az oldalszárnyak, arany alappal biró — Dürer német oskolájának modorában festett remek festmények. — A részint a pillérek, részint pedig a templom oldalfalai mellett álló régi szárnyoltárok szintén azon sorsban részesültek mint a főoltár, kivéve egy pár XVI-dik századbeli szép renaissance ízlésű mellékoltárt, melyek műtörténeti szempontból is érdekesek.

A fentebb többször említett Zápolya féle kápolnában áll a templom legcsinosabb régi szárnyoltára, mely az ötvenes években Merklas Venczel lőcsei tanár által — ki egyszersmind magas képzettségű régész, ügyes szobrász és festő lévén — stylszerüleg renováltatott, s pedig úgy, hogy az oltár ezen ujjítás által nem veszített semmit eredeti szépségéből és jellegéből.

A közép szekrény az atya úr Isten és Megváltónk közt térdelő sz. Mária művésziesen faragott szoborcsoportozatot tartalmaz. — A predella szép gót diszítményekkel és alakzatokkal bir. — Az oltár felső s felfelé törekvő architecturája igen elegans és nyulánk arányokat mutat, a nélkül, hogy az a kiaszottság és szárazság érzetét keltené a szemlélőben; ezen felrakvány egyes fülkéiben, consolákon mennyezetek alatt állanak Szt. István, László és Imre herczeg finom kivitelű szobrocskái.

A középkori fafaragászat még egynehány jeles munkájú egyházi szék által is van képviselve, így a dom szentélyében mind a ket oldalon álló csúcsíves stylű kanonoki egyházi székek megemlítésre méltók.

Ezen székek öt-öt osztályzatú beosztással birnak, hátlapjai mintegy 5 láb magasságra nyulván fel, mely utóbbiak lapjai diszítmény nélküliek ugyan,de a sima deszkázat mégis némi elevenséget nyer a rámázati léczezeten bevésett gót stylű leveles ornament által.

A székek felső kiálló mennyezete a szokásos gót architecturának megfelelő fialákkal bir, s párkányzata rovatékos. — Annál diszesebbek az áttört levél-diszítményekkel ellátott oldaldeszkák.

A székek a XV. században készülhettek, azok diszítményei eredetiteg polychromaticus befestéssel birtak, jelenleg azonban az egész szék piszkos sárga festékkel van bevonva (!). —

Megemlítésre méltók a székek előlapjait borító szép szőnyegek, (geschorene Teppiche) melyek stilizált keleti diszítményei mind rajzra mind pedig élénk és ízletes változatosságú színezésre nézve valódi remekek.

A Zápolya István által épített kápolnában van ezen nádor veres márványból készült sírlapja is, mely a kápolna déli oldalfalának első ablaka alatt a falhoz erős vaskampókkal van erősítve. Ezen sírkőlap magassága 1° 3′ 0″, szélessége pedig 5′ 3″. Közepén Zápolya István kissé zömök és széles vállú alakja oroszlányon állva, féldomborműben van előállítva. Az alak fején nyilt sisakot, egész testén szépen diszített pánczélt visel, jobb kezével egy lobogónak rúdját karolja át, mig balkeze a derekához szíjjal csatolt egyenes pallos keresztmarkolatján nyugszik; lábain szijjal megerősített hosszu csillag sarkantyút visel. — A kőlaphoz szép és természetes redőkben simuló zászló nagy szorgalommal és ízléssel bevésett levél-diszítményeket mutat, a zászló közepét egy fodros szalag által környezett körlapon egy ágaskodó egyszarvu látható. A zászló szélét pedig — ismeretlen, leginkább török betűkhöz hasonló jelek veszik körül. — A főalak mind a két oldalán, keresztekkel s rózsákkal diszített stólákban angyalok állanak, és egy gazdagon diszítet szőnyeget szép redőzetben kifeszítve tartanak, mely szőnyeg a főalak hátterét képezi. — A sírlap alsó részén pedig szintén két angyal alak feliratos czímerpaizsokat tart.

A jobb oldalon lévő czímerpaizson e következőket olvashatni:

QUI DVXIT SINE HONORE SVOS INGLORIVS ANNOS,
ILLE SIBI MORTEM SENTIAT ESSE GRAVEM,
AST EGO QVI FASTOS IMPLEV INGENTIBVS ACTIS
QVIVE PALATINEO CVLMINE CLARVS ERAM.
LAETVS EO QVO FAS ANIMAS VIRTVE S̄VPB
SCANDERE MAGNANIMOS QVO DECET IRE VIROS
NAM LICET HIC STEPHANI IACEAT SVB MARMORE VIRTVS
ATAMEN HVNGARICO CLARA SVB AXE VIGET.
M. C. C. C. C. X. C.

A baloldalin pedig:

CONTEGITVR STEPHANVS COM
HAC SCEPVSIVS VRNA
QVI DECVS OB PATRIVM MILLE
TROPHEA TVLIT
QVI DE STIRPE FVIT REGALI
CONIVGE DIGNVS
DIGNVS REGNICOLIS ET PALATINVS ERAT
VNA SALVS REGNI FVERAT TVTELA DECVS QVE
VIRTVTIS CVIVS FAMA PERENNIS ERIT.
VIII. KAL. JAN.

Ezen székestemplom legrégibb és legérdekesebb műemlékét képezi azon XIV-dik századbeli frescokép, mely az északi mellék kapuzata feletti — még románkori — falrészen szemlélhető. — Miután ezen régi festményt Ipolyi Arnold tudósunk a magy. tudományos akadémia évkönyveiben még 1864-ben behatólag és szakavatott tollal részletesen leirá, az érdeklettek előtt ezen festmény ugy is ismeretes lévén, én tehát azok számára a kik még ezen kép leirását nem ösmernék, közlendem a festményre vonatkozó részletet.

Ezen mintegy 2°2′ hosszu és 5′ magas falfestmény mintegy alakzatos szőnyeget képvisel, melynek keretét és felső részét még románkori stilizált virág diszítmény szép hullámzó vonalban fogja be.

A háttér mintegy fényes nagyszerü fejedelmi termet képez, melynek falait mintha részben dús és élénk szinezetü virágfüzérekkel átszőt szőnyeg födné. — A falakról czimeres paizsok függnek alá, s a félkörivü, vagy inkább monoru román ablakzat kajácsos oldalfalazatának zöld szinü térei az Anjou czimer arany liliomjaival vannak behintve. A terem közepén félkörü hajlás alatt nagyszerü fejedelmi arany trón áll, melyen a szent szűz, madonna alakban, a kisded Jézust ölében tartva, feltünő fenséggel ül. Az arany trón magas, román alaku kartámját s alját drágakövek, smaragdok és zaphirok, rubinok és topázok gyöngyök közé foglalva diszitik.

A szűz fénykörrel körülsugárzott fejét vállaira és derekára lefolyó, violaszinben játszó kék lepel borítja, melyen alól aranynyal szegélyzett bíborszin öltönye látható. — Ezen középső

alak körül kétfelől négy más hódoló alak látható, mintegy természetes életnagyságban, egymás mellett térdelve. — Jobb felől (heraldikailag véve) koronás királyi férfi térdel, kezeit a sz. Szűz felé és az ölében ülő Jézushoz imára emelve. — A megette látszó ablakfél heraldikai aranyliliomjai azt mutatják, hogy ez Anjou-házbeli királyaink egyike, és pedig mint a további feliratok tanusítják nem más, mint Robert Károly.

A király megett kardhordója látható, fiatal szakáltalan alak, kezében hosszu egyenes kardot, az ország kardját emelve; megette paizsa függ köralaku czimerrel, s úgy látszik, neve s méltósága cimének kezdő betüivel, felette úgynevezett új gót apró irás, törött betüjellemével, mint fölirat áll, s félig olvasható soraiból mintegy ezen szók vehetők ki: *flos iuventutis camerarius, castellanus fran de* . . . — A többi név hiányzik már.

Jelentése volna: az ifjuság virága, király kamarása és várnagy fran; minthogy e kép készülte idejében, mint mindjárt évszámát látni fogjuk, csakugyan ez időben, 1318-ban, a szepesi várnagy Semsey Frank Tamás (Frank. de Semse) volt. — A szűz trónja más felén ellenben, a királylyal és várnagyával szemben, főpapi alak térdel, fején aranyos szegélyü fehér püspök süveggel, bíbor palástba öltözve, és kezében hármas águ koronát ajánlva fel a szűznek, — felette az előbbiekhez hasonló XIV-dik századi betüjellemü felirat áll:

Thomas Archiepiſcopus: azaz Tamás — az akkori esztergomi érsek. — Az érsek megett piliskoszorura nyirt fejü papi alak látható; hosszu barna zöldes öltöny felett káptalani csuklás vörös körgallérral (mozettával), kezében az ország-almátartva, — felette egy fehér lapon a következő rimes latin felirat-

Ad te pia ſuſpiramus
Si non ducis deviamus
Ergo doce quid agamus
Virgo mei et meis miſerearis
Anno domini MCCC decimo ſeptimo. —

Ezen lap alatt kevéssé lejebb, az előbb leirt papi alakra vonatkozólag még a következő sorok olvashatók:
Henricus prepoſitus fecit iſtud opus inpingi; azaz: Henrik prépost készítettte czen mü festését, — A prépost megett

áll még czimeres paizsa: közepén a bíbornoki kalaphoz hasonló papi föveg, körüle neve és méltósága czimé-nek első betüi; H (Henricus) E (Ecclesiae) P (Praepositus).

Ime ez egyszerüen a kép előállítása. — A fényes teremben fejedelmi trónon az Isten anyja, ölében sz. fiával, előtte térdelve I. Károly király, a mint a koronát a szt szüztől elfogadja; más felől Tamás esztergomi érsek az ország szent koronáját felajánlva; a király megett kardhordója Semsey Frank Tamás, szepesi várnagy. Az érsek megett az ország-almát tartva Henrik szepesi prépost, ki ezen képet 1317-ben festeté.

A kissé már kopott szinezetü kép ujabb időben stilszerüleg kijavíttatott.

Megemlítésre méltók a szentély oldalfalán alkalmazott, kovácsolt vasból művésziesen készült zászlótartók, melyek a falba vizszintesen beeresztett zászlót támogatják. — A zászlótartók háromszegletü belső mezeje vaspléhből kovácsolt és stylizált madarak szegfük, liliomok és tüskés levelek alakjaival van diszítve; különösen szép a felső csúcsról lelógó virágkehely alakú diszitmény. — A zászlók kelméje (falmentuch?) nem lóg lefelé, hanem a zászló rúdja körül van tekerve.

Végre megemlíthetni több érdekes XV-dik századbeli kelyhet és egy ugyan e századbeli, szép gót diszítményekkel ellátott pásztorbotot.

Közli: Myskovszky Victor.
tanár s épitész.

Közlemények a magyar nemzeti muzeum érem- és régiségosztályából.

III.

Bronztárgyak.

A magyar n. muzeum érem- és régiségosztályának ez évi szerzeményei legérdekesbjei közé kétségen kivül azon bronztárgyak tartoznak, melyek *Ráth György* gyüjteményéből a nemzeti intézet részére 5000 frtnyi vételáron szereztettek meg. A tekintélyes gyüjtemény nem csekély feltünést okozott a bécsi

noknak kell tekintenünk azokat, melyek az egyptomi pantheonról szólanak és mikről kötve hiszszük, hogy azokat Mariette, Desjardinsnak tetsző és jó franczia stylje érdekében, Osiris és más egyptomi isten által magának dictáltatta volna. Mariette nagy érdemei nem szorultak Desjardinsnak magasztaló trombitájára, ellenben joggal elmondhatja, ments meg isten barátaimtól, elleneimtől majd magam mentem meg magamat.

Henszlmann Imre.

Árva, Liptó s Szepes vármegyében létező emlékszerü régi templomok lajstroma.

SZERKESZTETTE:

Dr. Vajdovszky János.

ÁRVA.

1. **Árva-Váralja:** Várkápolna.
   Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
   Nagy részben átidomíttatott.
   Egyházmegyéje: Szepes.
   Kegyura: Árvavár birtokosai.

LIPTÓ.

2. **Komjáthna:** Plébánia-templom.
   Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
   Átidomíttatott.
   Egyházmegyéje: Szepes.

3. **Kút:** Ludrofalvához tartozó fiókegyház.
   »Omnium sanctorum.« —
   Csúcsíves stylben épült a XIV. vagy XV-ik században.
   Ezen egyház pusztán áll, hajdan plébánia-templom volt.
   Egyházmegyéje: Szepes.

Arch. Ert. 1874. VIII. k. 7 fz.

irányában, kinek annyit köszön és kinek még nevét sem említette utolsó, az 1870-dik szomoru események után megjelent munkájában [1]) Brugsch ez idő szerint, még Rougét sem véve ki, a hieroglyphek, hieraticus és demoticus irásnak leggyakorlottabb magyarázója, mindenkor kész a felkért vagy ráparancsolt munkára; ő szóval a pharaok szolgálatába hasonlíthatlan dragoman, de csak is dragoman, se több, se kevesebb.[2])«

És minő tehát Desjardinsnak érdeme? Hogy Mariette uti társa volt s így képes lett munkálkodását sokkal kevésbbé jól ismertetni, mint miképen azt maga Mariette és még inkább az itt annyira ócsárlott német tudósok munkáiból ismerjük.

Mennyire felületes, gondatlan és könnyelmü Desjardins, már abból is tetszik ki, hogy egyetlen egyszer sem említi a »Zeitschriftet für ägyptische Sprache u. Alterthumskunde« azon folyóiratot, melyben 1865. óta az egyptologok karöltve járva egyesített erővel előre léptetik a tudományt. Szerencsére a franczia valódi tudósok másként gondolkoznak, mint Desjardins; mert irt ide, mig élt, Rougé, írt és ir Chabas és más franczia, de ir angol és olasz is igy, hogy a folyóiratot valóságos nemzetközinek tekinthetni, melyben Mariette munkálkodása is kellő elismerést talál. Olvassa el Desjardins ur, ha tud németül, és megfogja látni, hogy külön-külön monographián kivül, Brugsch és Dümichen tüzetesen közlik a Mariette által feltakart edfui és denderai templom feliratait. Ha Mariette bokros foglalatosságai közben nem ért rá tüzetesebben szólani fölfödezéseiről, és mint tetszik, nem bánja, ha ezt a tudományos világ érdekében mások teszik: nem tudjuk, mi jogon vindicálja Desjardins a monopoliumot Mariettenek és miért nem várja be kéziratai kinyomatását, de a helyett maga közől azokból szakadozva alkalmasint kellőleg nem értett helyeket. Pedig olya-

[1]) Hinc illae lacrymae! Egyébiránt a tudomány nem sajnálná, ha, mint a németek megverték a franczíát a csatatéren, ellenben a franczíák megvernék a németet az egyptologiában; csak hogy a tudományos pálya ép oly bokros mint a katonai.

[2]) Ez már mégis megengedhetlen gyanusítás; minőt még az ellenségnek sem szabad használni, bár még itt is Desjardins kénytelen elismerni Brugsch nagy érdemét; mert a háromféle egyptomi irást *könnyüséggel* olvasni és magyarázni még eddig egy franczíának sem sikerült.

4. **Okolicsna:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Háromhajós tágas zárda-csarnokegyház.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Szent Ferenczi szerzetesek.

5. **Német-Lipcse:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes,
Kegyura: Német-Lipcse városa.

6. **Rózsahegy:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Ujabb időben megújíttatott stylszerütlenül.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Rózsahegy városa.

7. **Szent-András:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIV-ik században.
Ujabb időben átidomíttatott.
Egyházmegyéje: Szepes.

8. **Szent-Erzsébet:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

9. **Szent-Iván:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Szent-Iványi-család.

10. **Szent-Mária:** Plébánia-templom.
Átmeneti stylben épűlt a XIII-ik században.
Hajdan prépostsági templom volt.
Egyházmegyéje: Szepes:
Kegyura: Beszterczebányai káptalan.

11. **Szent-Mihály:** Plébánia-templom.
Csucsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Vallásalap.

12. **Szent-Miklós:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

13. **Szlécs:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Ujabb időben átidomíttatott.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Tanúlmányi alap.

14. **Tepla:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Átidomíttatott újabb időben.
Egyházmegyéje: Szepes.

15. **Vásecz:** Csorbához tartozó fiók-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

16. **Vychodna:** Csorbához tartozó fiók-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Újabb időben átidomíttatott.
Egyházmegyéje: Szepes.

SZEPES.

17. **Ábrahámfalva:** Plébánia-templom.
Átmeneti stylben épűlt a XIII-dik s részben a XV-dik században.
A hajó famennyezetű. Beroskadás veszélye miatt bezáratott.
Egyházmegyéje: Szepes.

18. **Alsó-Láp:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Salamon család.

19. **Arnuthfalva:** Lethon falvához tartozó fióktemplom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.

Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Tanúlmányi alap.

20. **Batiszfalva:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Mariassy család.

21. **Béla:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIII-dik és XV-dik században.
Két-hajós, most rosz karban van.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: A magy. kir. pénzügyministerium.

22. **Bethlenfalva:** Káposztafalvához tartozó fiókegyház.
Csúcsíves stylben épűlt a XVI-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

23. **Bierbrunn:** (Viborna) Tóthfalvához tartozó fiókegyház.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Hajója szép renaissance festményű famennyezettel bír.
Egyházmegyéje: Szepes.

24. **Brutócz:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Falusi egy-hajós templom.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Vallás-alap.

25. **Bussócz:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-ik század harmadik tizedében.
Egyházmegyéje: Szepes.

26. **Csötörtökhely:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIV-dik században.
Déli oldalán létezik a hires 15—16-ik századi ékes kápolna.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Gr. Csáky család.

27. **Danisócz:** Odorinhoz tartozó fiókegyház.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

28. **Drávecz:** Csötörtökhelyhez tartozó fiókegyház.
Átmeneti stylben épűlt a XIV-dik században.
Kéthajós. Hajdan szerzetes templom volt.
Egyházmegyéje: Szepes.

29. **Durand:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Átidomittatott, csak a hajó hosszfalai és a szentély régi.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyministerium.

30. **Felka:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIII. és XV-dik században.
Kéthajós.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyministerium.

31. **Felső-Répás:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Görgey család.

32. **Friedmann:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIV-dik században.
Érdekesebb falusi templom, kár hogy rosz karban van.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Salamon család.

33. **Forberg:** Kézsmárkhoz tartozó fiókegyház.
Csúcsíves stylben épűlt a XVI-dik század első tizedében.
Egyházmegyéje: Szepes.

34. **Ganócz:** Schvabóczhoz tartozó fiókegyház.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

35. **Göllnicz-Bánya:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Három-hajós. Helytelen festés által eltorzíttatott.
Egyházmegyéje: Rozsnyó.
Kegyura: Göllnicz városa.

36. **Görgő**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Nagyobb falusi templom.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Görgey család.

37. **Grénicz**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIV-dik század első felében.
Csupán a torony és a templom hosszfalai régiek.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: A szepesi püspök.

38. **Hanusfalva**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIV-dik században.
Nagy részben átidomíttatott.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Salamon család.

39. **Haraszt**: Plébánia-templom.
Román stylben épült a XIII-dik században.
A hajó új, a szentély és torony régi.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Mariassy család.

40. **Hobgard**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Raisz család.

41. **Hunfalva**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIV-dik században.
Több részeiben átidomíttatott, a torony régi.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Tanúlmányi alap.

42. **Igló**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült egyház a XV-ik században.
Három hajós. Szentélye már újkorú.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyúra: Magy. kir. pénzügyministerium.

43. **Janócz:** Vidernikhez tartozó fiókegyház.
Csúcsíves sylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

44. **Jamnik:** Odorinhoz tartozó fióktemplom.
Csúcsíves sylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

45. **Jekelfalva:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIV-ik században.
Egyházmegyéje: Rozsnyó.

46. **Kaczvin:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIV-ik században.
Helytelenül befestett.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Salamon család.

47. **Kakas-Lomnicz:** Hunfalvához tartozó fiókegyház.
Csúcsíves styben épült a XIV-ik században.
Két-hajós nagyobbszerü falusi templom.
Egyházmegyéje: Szepes.

48. **Káposztafalva:** Plébánia-templom.
Csúcsíves sylben épült a XV-ik században.
Szentélye igen szép tágas. Romlásnak indult.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Szász-Kóburg-Góthai herczeg.

49. **Keresztfalva:** Kézsmárkhoz tartozó fiókegyház.
Csúcsíves sylben épült a XVI-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

50. **Kézsmárk:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik század második felében
1868—1870-ben ujíttatott.
Három-hajós csarnok-templom.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Kézsmark városa.

51. **Kis-Lomnicz:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

52. **Körtvélyes:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

(Folytatása következik.)

Ajándékozások

a felső-magyarországi muzeum számára.

Folyó évi február és márczius hónapokban ismét tetemes gyarapodást nyert muzeumunk. Az igen t. ajándékozók és becses ajándéktárgyaik a következők:

1. Schwartz Izaiás 1 Michigán államból való természréz darabot. 2. Wagner Ede Kassán 2 okmányt gr. Széchenyi István és b. Simonyi aláírásaival. 3. Jelenfy József a Fövényesi család szivességéből több régi okmányt, a nagykinizsi levéltárból. 4. Antalfy János 1 régi rézmetszetet és 1 okmányt. 5. Davidko István 1 kancsót 1731-ből, 1 női mellényt aranyhimezetű virágokkal és ezüst csatokkal a múlt századból, 2 párnahajat selyem- és aranyhimzéssel. 6. Kruppa János Pest városának tér- és látképeit a jelen század elejéről és egy, a föld összes nemzeteinek történetét ábrázoló képet 1832. 7. Marzsó K. kassai reáltanuló, mintegy 20 darab régi ezüst pénzt. 8. Reitzner János 1 japáni kosarat. 9. Tahy Manó recski birtokos egy az egri vár sánczainak ásatása alkalmával talált s Dobó István idejéből származó buzogányt. 10. Reményfy Rezső egy, Kerekudvaron (Hevesben) szántás alkalmával talált vassarkantyút, egy kardnak keresztmarkolatját és egy régi török lópatkót. 11. Dióssy Pál 1 középkori egyenes vaskardot igen szép diszítményekkel, Zsigmond s Rudolf királyok által kiállított 2 régi okmányt, egy 1848-ki kaszából készült lándzsát. 12. Nagy Károly és Berta egy 16. századbeli aranyozott csontnyelű villát. 13. Rothauscher Károly ezredes és a bécsi had-

ügyi archivum igazgatója: a) chinai számoló táblát, b) rizspapirosra készített 5 darab chinai festményt, c) a chinai Caschféle pénzekből összeállított kardot, d) a bánghoki pagodából való rosettat, e) Budha két szobrocskáját, f) 2 darab korált Singaporéből, g) 1 japáni pipát és dohánytartót tokjával együtt, h) a siami király udvari ebédéből való csemegéket, i) 1 japáni képes könyvet, k) az 1866-ik évi juliás 20. a Lissa melletti tengeri ütközet alkalmával szétrombolt »Re d'Italia« nevü hadi hajónak fa részletét, l) 1 fahánes kérgen irott sanskrit imádságot, m) japáni fogport szép dobozzal, n) 18 chinai fogkefét fából. 14. Kecskovszky N. 1848-iki honvédtiszt Homonnáról a 35. honvédzászlóalj pecsétjét 1849-ből. 15. Vandracsek Janka kisasszony Kassán: 1. sárgaréz szögekkel kivert fabuzogányt. 16. Klimkovics testvérek: a) 1 zerge szarvból készült vadászpoharat, b) több régi ezüst pénzt, c) chinai rizspapirosra festett 3 festményt és egy régi könyvet 1551-ből. 17. dr. Moskovits Jakab városi főorvos 1 Leitmeritz mellett talált bronz csákányt. 18. Tenner János vasuti indóházi vendéglős 1 Budán talált, török vörös rézből készült kávé kannát. 19. Tordássy András Kossuth-féle amerikai bronz-érmet 1851-ből. 20. dr. Majorossy Géza a magyar orvosok és természettudósok egri és rimaszombati bronz emlékérmét. 21. Relay Róbert 1 ezüst érmet. 22. Horvát Imre ügyvéd egy delphint öntött vasból és egy láva darabot III. Napoleon mellképével. 23. Gebhard távirdai hivatalnok 1 távcsövet. 24. Kainart Vilmos vasuti pénztárnok egy csinos kancsót, egy 16. századbeli vasszárat vésett diszítményekkel, b. Stift, II. József császár, Döbrentey Gábor és Mária Therézia bronz emlékérmeit, 10 darab gombot és csattot, 2 kulcsot és 1 régi vaskörzőt. 25. Petrikovics Lajos egy 100 frtos Kossuth-bankót. 26. b. Vay Miklós b. Eötvös József mellszobrát gipszből. 27. Pelion Béla pesti mérnök 5 db. ezüst, 5 darab réz pénzt, 2 darab spielmarkot, egy drb. 5 frtos Kossuth-bankót 1848|49. évből. 28. Vozáry Mór pénztárnok Szepes-Ófalúból 1 fából faragott óriási pipát. 29. Jelenfy Józsefné több fakövületet és tengeri csigát s kagylókat, egy régi vas nyilat és egy magyar bibliát 1590-ből. 30. Ócskay Klára szül. Lehoczky asszonyság Molauer Mihály nemesi okmányát, II. Lipót eredeti aláirásával. 31. Éder István-

Árva, Liptó s Szepes vármegyében létező emlékszerű régi templomok lajstroma.

SZERKESZTETTE:

Dr. Vajdovszky János.

(Vége.)

53. **Krempach:** Szent Bálint kápolnája.
Késő csúcsíves stylben épült a XVI-ik század elején.
Újabb időben ferdén újíttatott.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Salamon család.

54. **Krigh:** Tóthfalvához tartozó fiókegyház.
Csúcsíves stylben épült a XIII-ik században, XV-ik századi festett famennyezettel bír.
Egyházmegyéje: Szepes.

55. **Landeck:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIV-ik század második tizedében.
Két hajós. Hajdan prépostsági templom volt.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Salamon család.

56. **Leibicz:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIII-dik s XV-dik században.
Nagyobbszerű két hajós templom, múlt századi befestéssel eltorzíttatott
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyministerium.

57. **Lethonfalva:** Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Csak szentélye régi.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: A szepesi káptalan.

Arch. Ert. 1874. VIII.
8.

fölszinen földdel borított kőhalmot emeltek, vagy a hamvat edénybe, u. n. hamvvederbe tették s ugy takarították el a halom alá.

Az eddig Vasmegyében megvizsgált sírhalmok, kivéve csekély számu barbar-rómait, majdnem mind a bronzkor jellegét viselik magukon. De miután a régészeti egylet csak ezután fog ezen sírhalmok — elkészíttetvén előbb azok statistikai táblázatát — rendszeres átkutatásához fogni, e helyütt csak az általában szerzett tapasztalatainkat érintjük meg. Sok ilyen sírhalomban nem lehetett egyébb, mint durva terméskő-rakat közt hamuval kevert zsiros fekete földtömeg, s apró elszenesedett csontmaradvány; hamvvedrek néha ép, néha törött állapotban ugyanazon tartalommal, egyikben-másikban bronzdarabkák, vagy bronzfibulák. Érdekes csak a bokói és kis-unyomi halom tartalma volt. Előbbeniben nagy gráphitállományu edény állott, mely látszólag kétszer használtatott fel, ugyanazon célra.[1]) Az edény aljában majdnem kőkeménységre összeállott föld s hamurétegben négy keresztidomu szépen szironyozott bronzkapocs volt, holott a fölső lazább s darabosabb töltelék között 28 darab lószerszámrész vasból feküdt. Az unyomi 3 láb magas sírhalom a nyugati vasut földmunkálatai alkalmával romboltatott szét. Ennek közepén, egy lábnyira a föld fölszine alatt, terméskőből durván összerakott négyszögü rekeszben a hamu s égetett csontdarabok közt egy bronz lándsahegy és két szépmüvü s szironyu kartekercs találtatott. A kartekercsek egyikét megszereztük régiségtárunknak, a másik valamint a lándsahegy is, hogy kinek révén állíttatott tovább, nem sikerült megtudnunk.

Bizton hiszszük azonban, hogy miután az őskor ezen emlékei most már megyeszerte gondosan megóvatnak, ezekről néhány év mulva kimerítőbb s adatokon alapuló fölvilágosítást fogunk adhatni.

---

[1]) Egész Nagy Károly idejéig szokásban volt a régibb sírhalmokat ujabb temetkezésekre fölhasználni.

58. **Lőcse**: Plébánia templom.
Csúcsívecs stylben épűlt a XIV-dik században.
Három hajós. 1873-ban újíttatott.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Lőcse városa.

59. **Lőcse**: Gymnaziumi-templom.
Csúcsives stylben épűlt a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

60. **Lucsivna**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.

61. **Maldur**: Toporczhoz tartozó fióktemplom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
A templom-épület jó karban van ugyan, de belől pusztulásnak nyomait mutatja.
Egyházmegyéje: Szepes.

62. **Markusfalva**: Plébánia-templom.
Csúcsíves s részben átmeneti stylben épűlt a XIII-dik és XV-dik században.
Nagyobbszerü falusi templom.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Mariássy család.

63. **Matheócz**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XIV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyministerium.

64. **Matheócz**: Haraszthoz tartozó fióktemplom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik század második tizedében.
Egyházmegyéje: Szepes.

65. **Mátyásfalva**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épűlt a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Salamon család.

66. **Menhard**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XIII-dik és XV-dik században.
Nagyobbszerü két-hajós templom.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Magy. kir. pénzügyministerium.

67. **Mindszent**: Plébánia-templom.
Szentélye csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Gr. Csáky család.

68. **Müllenbach**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik század harmadik tizedében.
Két-hajós.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Gr. Csáky család.

69. **Nagy-Szalok**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-ik század harmadik tizedében.
Két-hajós.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Gr. Csáky család.

70. **Nedecz**: Plébánia-templom,
Csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Stylellenesen van befestve.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Salamon család.

71. **Nehre**: (Sztrázska) Kézsmarkhoz tartozó fiókegyház.
Csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Két-hajós érdekes templom.
Egyházmegyéje: Szepes.

72. **Odorin**: Plébánia-templom.
Csúcsíves stylben épült a XV-dik században.
Két-hajós, ékes szög-oszlopokkal a szentélyben s csinos kapuzattal.
Egyházmegyéje: Szepes.
Kegyura: Gr. Csáky család.

nem nálunk is, Sidney Smith számitása szerint, egy jó sorsban született, 10—20 évig 40 szekérnyi szükségtelen ételt és italt emészt föl. Ellenben az olasz megelégszik egy darab kenyérrel s egy szőlőfürttel s a hindu hébe-korba vesz magához egy kanál rist, mig az eszkimo napjában 20 font hust, s az orosz tatár 24 óra alatt 40 fontot képes elkölteni. Cochran kapitány utleirásában emlit egy nagyehető tatárt, ki 24 óra alatt egy jó nagy ökör hátulsó negyedét fogyasztá el s ehhez még 20 font zsirt s ennek megfelelő mennyiségü vajat ivott meg.

London s Newyorkban középszámitás szerint fél font hus esik egy személyre, Párisban csak hatodrész, a falvakban s különösen Francziaországban még kisebb. Az eszkimó a faggyutyertyát külföldi izletes falatnak tartja s az abissiniai a nyers hus és vértől leiszsza magát, melyek a maguk nemében szinte oly részegitő anyagok, mint az égetett viz. Párisban nem régiben lóhus után örjöngtek s az 1851-ki műkiállitáskor Brochieri ur marhavér-pástétomot s czukorkát árult. A chinaiak mészárszékeiben, macskát, kutyát s borzot lehet látni patkányokkal s más csuda-szerekkel, melyek ugy izlenek mint a vaddisznó. A kutya a déli tengeren is kedvencz étek, s a fiatal kutya-vagdalék ünnepi alkalommal a nagyok nyalánksága. A kutyákat e czélra jól s tisztán tartják. Ausztráliában is a feketék örömest eszik. Délafrikában egy nagy kutyáért tehenet lehet cserélni. Főleg Délafrika hazája a különös ételeknek. Az antilope husa finom, leves s vadhus izü. A viziló husát közönségesen megfőzik s ekkor az ize a főtt marha- és disznóhus közt áll. Igen könnyen megeheti valaki a vizilóhust azon hiszemben, hogy az hizott ököré. Kik a velőskonczot szeretik, a giraffban gazdag ételekre találnak. Erős pálmaeczetben csinált s jól megborsolt elefántlábak Ceylonban igen kedvesek. Csudálatos, hogy két oly állat, mint az elefánt s viziló, melynek husa annyira hasonló, szivósság tekintetében annyira különbözik egymástól — az első ugy szólva alig élvezhető, a másik pedig igen kellemetes tápszer. De midőn a szivós és izlelhetlen husról beszélünk, nem hagyhatjuk emlités nélkül a zebrát s a vad gnut. De mindannyi közt legszivósabb — s a mihez mérve az elefánthus még igen gyengének nevezhető, a strucz husa. A bőrt vagy sodronyt könnyebben megrágná a kaffer, de még maga a vadak ezen erősfogu szülötte is fejét rázza, ha ilyen hust vetnek elé táplálékul.

Az eszkimo az elfogott egereket felfűzi, mint a lipcsei a pacsirtát, vagy a cseh a czinegét. A pézsmány, szaga daczára Martiniqueben keresett étekfaj. A chinai a patkánylevest sokért nem adja; de ez Smith Albert szerint több mellékrészből is áll, nevezetesen szárnyasegér, száritott hal, csigák, s romlott tojásból. Midőn az első chinai szállitmány Sz. Franciscoban megtelepült, nagy örömükre számos patkányt találtak s azonnal vadászatot tartottak reájok, hogy nemzeti étköket elkészithessék. Indiában a patkányok Chinába szállitása egész keresetmódot nyujt.

A madarak és halak mindenkor nagy adalékkal járultak a gazdagok asztalához. Csak az izlés változott meg idővel. Heliogabalus császár egy lakoma alkalmával vendégei elé 600 struczvelőt és Aesopus szinjátszó egy tál — 6000 Louisd'or értékü — fülmile nyelvet tett föl. Ezt nem a sajátságos izlésért emlitjük fel, hanem a finomult természetellenes válogatottságért.

Mint a legsajátságosabb mai étkek egyikét tekinthetjük az indiai madárfészket, mely a chinaiak legkedvenczebb étele. Ezek különösen Java és Sumatraból jőnek, s gyüjtésök nagy ünnepélyességgel történik. A fészek ugy néz ki, mint egy rostos, roszul készült vizahólyag, egy ludtojás nagyságu s verhenyeges. Megszáradva igen összezsugorodik. Drágán fizetik, különösen a fehéreket. A fészek törékenységénél fogva gondos kezelést igényel, hogy a chinai vásárokra elküldhető legyen.

Ezen csudálatos kedves falatokat a chinai e czélra készült levesbe teszi, a miben kocsonyaféle darabokban uszkálnak. E fecskefaj a *hirundo esculenta* s még eddig ez az egyetlen, mely a madarak közt ehető fészket épit, s ezt is természetesen eddig csak a chinaiak élvezik.

A halak közt a közönséges delfin név alatt ismert — az angol hajósok nyelvén tengeri disznó — ha a sok sózott hust megunják vagy skorbutban szenvednek, egyátalában nem megvetett étek.

A czápa száraz és savanyu; Havannah az egyetlen hely, hol árulják s a chinaiak uszószárnyait s farkát különös erőt adónak tartják. Az aranyparti négerek a czápa husát igen kedvelik, épen ugy a vizilóét s az alligátorét is; Ausztralia lakói egész a betegségig esznek belőlök, a menynyiben nyersen nyelik le. Az igazi krokodil mint a borju ugy izlik, mig több más fajának pézsmaszaga van, mely undort okozhat, más fajai mint gyenge malacz izlenek, más mint tengeri rák s végre van átható halizü is. Átalában a krokodilok igen kétes jóságu ételeket adnak s ovakodni kell, hogy az ember mohón ne bánjék velök.

Az austráliaiak megeszik még a mérges kigyókat is, természetesen a méregfogak elvetése után, s a kik ették, azt állitják, hogy ugy izlenek mint az angolna; átalában a kigyóhus hasonlit a borjuéhoz.

A francziák, mint tudva van, igen szeretik a békákat. De ezek drágán kelnek a new-yorki piaczon is, hol a nagy, néha félfontos ökörrákot épen ugy keresik, mint a kicsiny *rana esculenta*-t, melynek hátulsó része hasonlit a legjobb tyukhushoz, ha a párisi vagy bécsi szállodákban fehér lével elkészitik. Természetesen Chinában a békák nincsenek szabadon, hol mindent felemésztenek, mi husból s vérből áll. A surinami négerek még a sokkal undoritóbb surinami békákat sem utálják. Cseh- és Angolországban a kerti csigát sokféleképen készitik, másutt csak aszkórban szenvedőknek adják kocsonyává főzve s igen erősitőnek tartják.

Kelet- és Nyugat-Idiában a pálmákon élődő ormányos rovarok igen kedvesek. Az arab a tücsköt festeni s bizonyos nemü kenyérsütésre használja; vagy besózza s felfüstöli, később főzi vagy süti meg. A gyikok és termeszek is főzőedénybe vándorolnak. A fehér kövér termesz-pondrót az ausztraliai bennszülött örömest eszi.

A meleg tájak rendesen olcsóbb élelmiszerekkel birnak, mint p. o. rizs és pizang. Már Liebig észrevette, hogy az élelmiszer egy része az állati meleg fentartására fordittatik. Francziaországban a népesség kétharmada gesztenyével, tengerivel s burgonyával él, mig Angliában malátával, komlóval czukorral, pálinkával, theával, kávéval, dohánynyal s hirlappal. Ily különbözők az emberek igényei.

Átalában a déli népek mértéktelenebbek, mint az északiak. A müvelt népek az élelmiszer választásánál egyszersmind az állat külső alakját is figyelembe veszik. — A nép müveltsége virágzásában az egyszerü, erőteljes étkeket nézi, nevezetesen az erőteljes husétkeket, a számos nagyrészint természetellenes lé- s csemege helyett. Igy jöttünk mi is európaiak a müveltség és jóllét előhaladtával a finomabb kenyérnek való gabonához; Francziaországban 1700-ban a fehér kenyér evők száma a népesség 33 száztóliját tette s már 1839-ben a 60-at. Angliában VIII. Henrik alatt csak a nemesség evett buzát.

A városok több hust fogyasztanak el, mint a sik vidékek. A husfogyasztás Berlinben 1846-ban fejenkint 114 fontot tett. Poroszországot véve pedig középszámitással alig 40 fontot. Szászországban középszámitással tesz évenkint 41½ fontot, magában Lipcsében 133 fontot. A czukorfogyasztás Angliában 1734. csak körülbelől 10 font volt fejenkint, 1854. egész Angliában 30, s itt figyelembe kell venni, hogy Irországban alig tehetni fejenkint többre 8—10 fontnál.

Francziaországban IV. Henrik alatt a czukrot még csak gyógyszertárakban árulták uncia számra. 1854 körül Scheer az orosz fogyasztást fejenkint 0,77 kilogrammra teszi, az osztrákot és olaszországit 1,2-re, a hollandit, belgiumit és észak-németországit 5,41-re, a portugáliait 2,93-ra, a spanyolt 2,62-re, az egyesült-államokéit 8-ra. A német-vámegyletben 1834-ben állt 2½ fontról 1858-ban 8½ fontra emelkedett. Sok főzeléket nem régóta ismerünk. Igy az angolok 1660 előtt articsókát, spárgát, a bab több faját, salátát stb. nem ismerték; a francziák a mult század eleje előtt kevés finomabb gyümölcsfajt.

Minden finomabb s e mellett egyszerübb étkek csak a közmüveltség felvirágzásával terjednek el, mely egyedül ad az embernek méltóságához illő lételt. *K. J.*

A sárospataki kova-malomkő legujabb vivmányai.

Midőn ezelőtt öt évvel a magyar kova-malomkő-gyártást Sárospatakon megkezdettem, még akkor kevés gőzmalom létezett s ezek is leginkább finom lisztkészitéssel foglalkoztak, a mihez minél keményebb kova-malomkövek voltak alkalmatosak; akkor tehát én is azon igyekeztem, hogy malomköveim a legkeményebb és tömörebb kovafajból készüljenek, s ezekkel annyira czélt is értem, hogy a franczia köveket nélkülözhetővé tették, s árukat megtörték. Gyáramban ekkor már hatvan embert foglalkoztathatván, egy évben csak Trieszt-vidékére 42 követ adtam el, köveim kivitele Franciaország határáig eljutott, sőt már Sveiczban is őrölnek rajtok.

Legujabb időben azonban a gőzmalmok, kivált hazánkban, csuda gyorsasággal elszaporodván, ezek nagyobb része, többé nem csupán finom őrlésre, hanem parasztos vagy kenyérnek való lisztőrlésre is használtatik, melyhez a nép annyival inkább kényszerül hozzászólni, minthogy a több év óta tartó szárazság a legtöbb malomhajtó patakokat kiszárasztotta; a szárazmalmoktól pedig a mindinkább fejlődő földmivelés a vonómarhát elvonja, sőt a mult évi aszály, kivált az alföldön az igavonó marhát annyira kipusztitotta, hogy szárazmalomba befognivaló nincs is; tehát a parasztos őrlésre felszerelt gőzmalmokat a legtávolabb vidékekről vásármódra lepi el a föld népe, s annálfogva alig van most hazánkban hasznothajtóbb vállalat, mint a parasztos őrlésre felszerelt gőzmalom.

De a gőzmalmokba parasztos őrlésre egészen más, sőt épen ellenkező theoria szerint készült, kova-malomkövek alkalmazhatók, mint az eddig használt, kemény és tömör kovából készültek, melyek parasztos őrlésnél, kivált ha még nyirkos életet is kell őrölniök, a mi apró őrlésnél gyakran megtörténik, hamar eltompulnak és azután csak darálnak; élesitésök pedig felette nehéz levén, ha azt gyakran kell ismételni, a gőzmalom hasznát felemésztik, annálfogva e czélra haszonvehetetlenek. E körülmény oda kényszeriti a gőzmalmokat, hogy a kovakövekkel felhagyván, egy darabból álló közönséges kövekhez folyamodnak. De ezek ismét a sebesen járó gőzmalmokhoz gyengék, mert ha annyi gabonát bocsátanak rájok, a mennyi a fütést megérdemelje, elfulnak s a lisztet megégetik, tehát a gőzmalmokra ezek sem valók.

Ezek szerint gőzmalmokra parasztos őrlésre való alkalmatos malomkő mind e mai napig hiányzott.

Ezen hiány kipótlását tűztem én ki feladatul. Kutatásnak indultam tehát, s fölfedeztem a legszebb lépes kovafajt, melyből készült kovamalomkövek a kitüzött czélra a legszigorubb követelést is kielégitik. Erre vonatkoztak az én f. é. junius havában a hirlapokban történt hirdetéseim, melyeket azonban akkor, minthogy még próbák hiányával voltam, nem bizonyithattam be.

Most azonban már eredménynyel állok elő. Igy többi között Tóth József ur, a kecskeméti gőzmalom tulajdonosa, ezen kövekről ezt irja:

„Kecskemét, jul. 28. 1864. Tisztelt Láczay ur! Eddig azért nem irtam az ujonnan nyitott kovamalom kőbányájából kapott egy pár jól elkészült köveinek eredményéről, mivel azok száradását kellett bevárnom; most már szárazak és csakugyan megfelelnek az igéretnek, melyet velök t. uraságodtól kaptam, t. i. felülmulják az Ön előbbi kovaköveit annyiban, a mennyiben megőrlik egyaránt a lágybúzát a nélkül, hogy reá tapadjon, ugy, valamint a szárazat; lisztet pedig csak olyan feheret eredményeznek, mint amazok. Felülmulják annyiban is, a mennyiben ezekkel minden faj gabonát a legsikeresebben lehet őrölni, holott amazok csak száraz tiszta buzára voltak használhatók. Felülmulják végre az élök tovább tartásával is. Ezen előnyöknél fogva én már ezennel is kijelentem Uraságodnak, miképen a köveim minden fajtája helyett, a mint azok egyenkint elkopni fognak, ugy egy-egy párkint ezeket fogom rendelni, mindaddig, miglen ezen 11—14 pár köveim mindezekkel helyettesitve lesznek. Október 12-ére e f. évben már ezennel is megkérem egy párnak elkészitését. — *Tóth József*, m. k."

Koller Antal ur, sárkányi gőzmalom-tulajdonos pedig ezt irja:

„Sárkány, aug. 28. 1864. Szabó Károly úrnak Sárospatakon. Megelégedésemet nyilvánitom Önnek a küldött kövekért, de leginkább az utoljára küldöttért, mert ez tökéletesen megfelel várakozásomnak. Minthogy a régi köveim közől már az egyik nagyon kopott és két hónapnál tovább már nem fog járhatni, ezennel fölkérem Önt, hogy csináltasson nekem november 1-ig 35" átmérőjü ugyanolyan követ, mint a minőt utoljára küldött. — *Koller Antal*, m. k."

Ezen levél következtében felkértem Koller Antal urat, hogy irná meg, micsoda őrlésre használja ezen ujonnan felfedezett malomköveimet? melyre ő azt válaszolja:

„Sárkány, okt. 14. 1864. — A mi az őrlést illeti, próbáltam már mindenféleképen, ezen fajta kövek mindenre alkalmatosak; őrölt amerikai czilinderen fehérre és darára, most öröl parasztosan és mindenféleképen, kitünően jól."

Ehhez több magyarázat nem szükséges; csupán azt felejtették ki a fenttisztelt urak, hogy ezen kövek élesitési módja épen oly egyszerü és könnyü, mint a közönséges köveké, és a szerszámot nem rontják.

Van még továbbá egy más kipótolni való hiány a malomkövek dolgában; nevezetesen: Nekem, mint a pataki malomkő-bányák haszonbérlőjének, alkalmam van tapasztalni, miként a vásárló

tészet van a legkisebb virágszálban, mint az emberek minden dalában együttvéve. Ha már egy szép dal gyönyörködtet, mily gyönyört nyujt egy nagyszerü táj szemlélete! — Előttem ugy tünik fel a természet, mint egy nagy könyv, melynek minden lapjára egy-egy szent mondat van irva, melynek minden részecskéje egy élő eszme. — Kik Istent tagadva, az anyagot ismerik el csak, s annak létrejöttét minden magasabb befolyástól függetlennek akarják feltüntetni, azok csak testi szemeikkel látnak; s megfo·ztvák azon lélekemelő élvtől, melyet ez égi könyvből meritünk.

A természet mindenütt szép; Helvétia magas bérczei, Észak jéghegyei, a meleg égöv pálmaligetei, Afrika borzasztó sivatagja — mind szép a maga nemében. De egyik táj látása egyik, a másiké másik ember lelkületére gyakorol nagyobb hatást; mig vannak ismét oly tájak, melyeknek szépsége mindenkire megteszi hatását, ki általában fogékony annak befogadására. S Petőfi nem ok nélkül mondá :

„Ha a föld Isten kalapja,
Hazánk a bokréta rajta.“ —

Induljunk például Sáros vármegyének — hol mellesleg szólván sok a „tót ember,“ de sok a magyar sziv is, s hol a művelt osztálynál oly kedélyes, őszinte, és valóban művelt társas életre akadunk, melyben lehetetlen jól nem éreznünk magunkat — egyik — kedves vidékéről, a Fekete-hegyaljáról a Szepesség felé. — Köves patakokkal bővelkedő hosszukás völgyön haladunk, — két oldalt a hegyeket legelők, szántóföldek, és szép fenyvesek boritják. — Közeledve Felső-Szalók felé, csak elcsodálkozol, ha jobbra tekintesz, hogy ugyan miért olyan gerinczes az a hegy? Látsz egy ölesnél mélyebb barázdát, a hegyoldalon lehuzódni, mellette egy kocsiutnyi tér, azután ismét egy ily mély barázda s ismét egy ut. És ezeken az utakon terhelt szekerekkel vontatják le az életet a hegyi szántóföldekről. — S ki hinné, hogy ama mély barázdák csak egy-egy kerékvágásból lettek! Hirtelen esőzések alkalmával a hegyről lerohanó viz beveszi magát a kerékvágásba, azt kimossa, s igy a mindig mélyebbedő barázda felé egyre nagyobbodó gyorsasággal vonatván a viz, időjártával egész mély árok lesz belőle s a szekeres kitérni kényszerül. — Innen is, tul is a falun egy-egy keskeny, magában álló ódon tornyocska tünik fel az utazónak, melyek a határt jelölik. — Tul a falun már Szepesmegyében vagyunk.

Alsó-Szalóknál egy kapuforma sziklaszorulaton végződik ama hosszas völgy, melyen haladtunk.

Két oldalt óriási kövek halmozódnak egymásra szeszélyes rendetlenségben, ugy tünve fel mohos ormaikkal, repedéseikkel, melyek itt-ott valóságos ajtó- vagy ablakrést ábrázolnak, mint valamely roppant várnak omladékai. Keresztülérve e szorulaton, hirtelen megváltozik a táj. — A keskeny völgy elenyészett, minden oldalról magas, sziklás hegyek tekintenek felénk, erdős, regényes vidéken, a Pihocz tövén vagyunk. Szekerünk csak lassan halad fölfelé, s legjobb ha elhagyva a szekérutat — kedves utitársainkkal megindulunk gyalog a festői facsoportozatok, mohos kövek, és buján tenyésző gyalogfenyőbokrok közt. Az üde lég, a szép táj, és barátságos társalgás közt hamar felérünk a tetőre, hol elragadtatva pillantjuk meg a Kárpátok legmagasabb, sziklás, havas ormait, a Tátrát, s nem győzünk betelni e valóban felséges látvány élvezetével. Majd a mindszenti fenyves erdőn keresztül lefelé kanyarodva, szép kies lapály nyilik meg előttünk, melynek közepén az utunkat szegélyező fenyők közül Szepesvár romjai tünnek elő. A fenyves árnyékot vet reánk, sötét galyai közt csak gyéren törhet át a napsugár, s a balzsamillat, mely a levegőt betölti, jótékonyan hat dagadó keblünkre. Balról az erdő jó darabon ki van irtva s igy szabadon tekinthetünk le a hegyoldalról. A tágas zöld lapályon egyes elszórt faluk, köröskörül kéklő magas hegyek, s jobbról a háttérben a királyi fenségü Tátra — lapály közepén (kár hogy folyója nincs) egy magányos zömök szikla áll, melynek tetején koronaként büszkélkednek Szepes hajdan hires várának ma is tekintélyes romjai, s egyik legszebb táj van előttünk, mert ha Petőfi szerint hazánk a bokréta Isten kalapján, ugy Szepesmegye bizonynyal e bokrétának legszebb virágszála.

Szepesvár látásánál, e sok századon átélt roskadozó falakkal szemközt méltó egy kissé a multba is visszatekinsenünk. Ki épité e várat? nem tudatik; de legvalószinübb, hogy Bors, Böngér fia, kit Béla király névtelen jegyzőjének tanuskodása szerint Árpád e tájra küldött, hogy a határon egy erős várat emeljen. — Szent István a megyei szervezetet, mely inkább várszervezetnek nevezhető, létesitvén, e vár lőn a Szepesség központjává, honnan azt a megye ispánjai (Comes de Scepus) igazgaták; 1202-ből Tamás emlittetik, 1209-ben Rutker, a Berzeviczy-család őse. — V. István király által 1271-ben adott kiváltság folytán ez időtől maguk választák grófjukat a Szepesvára alá tartozó németek, kiket részint II. Géza telepite ide, részint már előbb látták e tájat, s némelyek szerint a hajdani gepidák utódai volnának. A vár királyi tulajdon maradt. — A trónkövetelő Borics, Kálmán király második nejének, az orosz Bretizlávnak kétes eredetü fia, ki vak Béla és II. Géza királyok uralkodása alatt annyi káros pártoskodásnak és vérontásnak volt okozója, gyászosan merül fel emlékezetünkben, láttára e várnak, mely Lengyelország felől történt beütései alkalmával tartózkodási helyéül szolgált, honnan dicsvágyó terveit tovább fűzte. — Oh hányszor vallotta kárát e szegény ország egyesek dicsvágyának, s az önérdeknél semmi magasabb czélt nem ismerő indulat mennyi megrázkódtatáson vezette azt keresztül századokon át, tiporva folyton annak jóllétét, elfojtva az ipart, gátolva az ország roppant anyagi kincseinek, nemzetünk erőteljes lelki tehetségeinek kellő kifejlését, sőt veszélyeztetve magát az ország fennállását is.

A pártoskodás vonta maga után a tatárjárás szomoru kimenetelét is, melyről, mint Isten büntetéséről, maig is borzadva mesél a nép, és tanuskodnak a történet lapjai. De e lapok arra is intenek, hogy az ég e nemzetet csak azért bünteté, mert nem akará, hogy elveszszen. — A ki ismeri a sajói és mohácsi gyásznapok előzményeit, nem csodálkozhatik az eredményen, és nem találandja igazságtalannak a rettenetes büntetést. Ha ez nem éri az országot, mire jutott volna? A közérdekekről megfeledkezett hatalmasok önzése mindinkább elharapózván, elnyomta a hazafiuságot; üres kérkedéssé vagy rablási hajlammá korcsositá a vitézséget, s az ország ügyét oly utra terelé, melyen a teljes felbomlásnak biztosan kell vala bekövetkeznie. De a közbejött erős csapás után a már halottnak vélt nemzetet csodálva látjuk ujra lábra kelni, s okulva buzgón munkálkodni a tövig megrendült épület — a hon — szervezetének megszilárditásán.

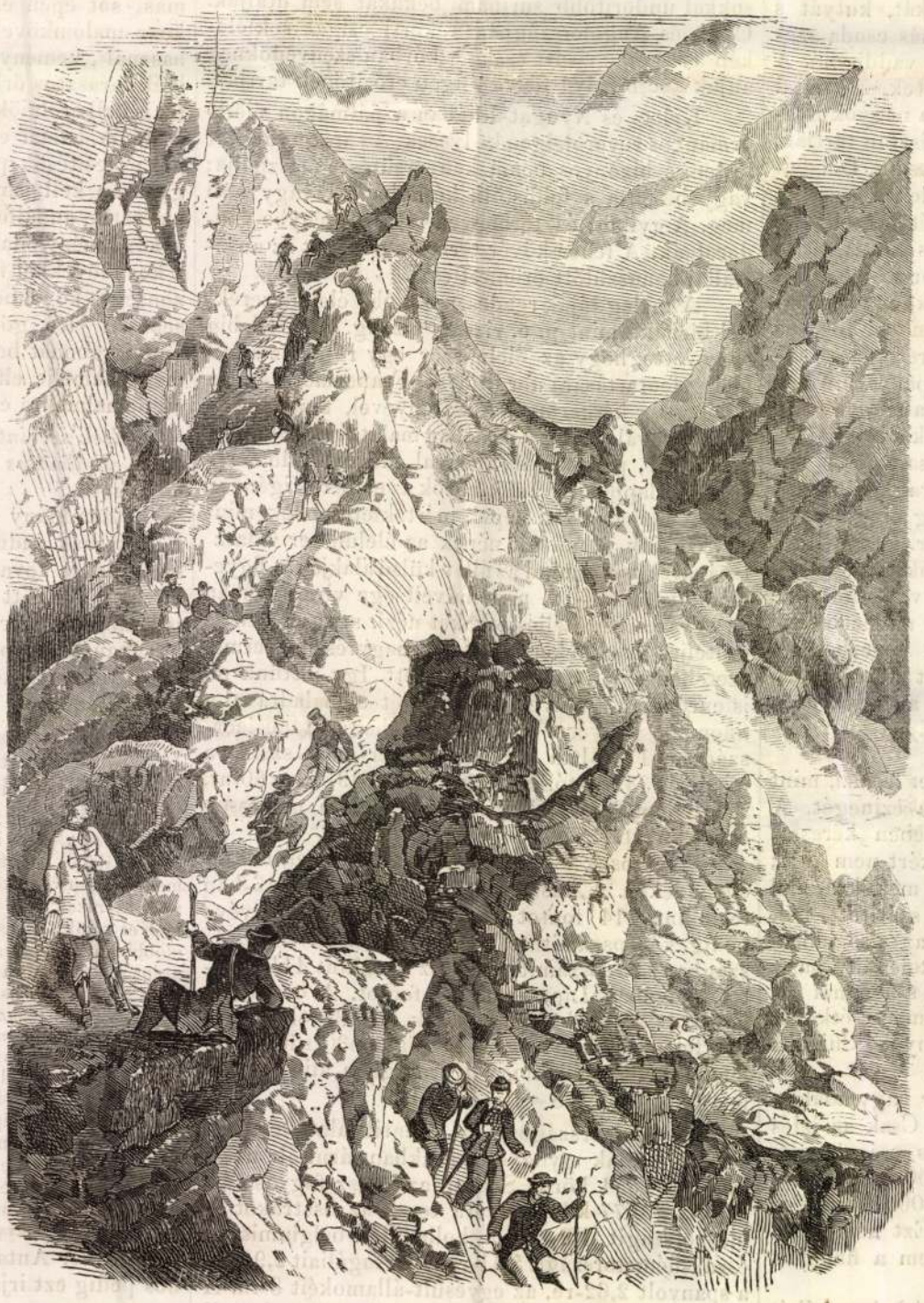

Lejövetel a lomniczi csúcsról. — (*Keleti Gusztáv* rajza után)

Szepesvárát a tatárok bejövetele előtt a szerencsétlen Kálmán herczeg lakta, ki a sajói ütközetben kapott sebeiben hunyt el. A diadalmas ellenség vérengző csordái e tájat sem kerülték el; a vidéket, s ezzel a szepesi káptalant is elpusztiták, de a várat sikeretlenül ostromlák 1241-ben. — IV-ik Béla király utódainak gyönge kormányzása alatt bizonyos Loránd gróf rablófészkévé tette e regényes fekvésü várat, s magát a vidék független kényurává, mig Rutker fiai, Rikolf és Herman, Kún László király parancsára fegyverrel visszaszerzék. — 1443-ban a hussita rablók foglalák el, s a kegyetlen Aximith innen parancsnokolt. — Mátyás király kegyenczének, Zápolya Imrének adományozá 1465-ben, a hozzá tartozott tetemes javadalmakkal együtt, egyszersmind örökös szepesi grófi czimmel. — A Zápolyák uj fényt hoztak e várba, s itt halmozták össze roppant kincseiket. Itt született Zápolya János király, kitől azt Katzianer 1528. tavaszán elfoglalta. — I. Ferdinánd királyi adománya folytán a hires Thurzók birták, s e nemzettség kihaltával Csáky Istvánnak adományoztatott. — 1703-ban II. Rákóczy Ferencz kuruczai foglalták el, s Forgách Simon itt tartatott fogva. — Rákóczy ügyének hanyatlásakor 1710-ben Hartleben császári vezér visszavette. — Nincs messze innen a regényes Branyiszkó, mely már más izben volt ismertetve s rajzban bemutatva a Vasárnapi Ujság hasábjain.

Szép e drága hon, és minden pontja ezer évi küzdelmes multunk eseményeire emlékeztet. Szeressük a természetet, szeressük a hont, s mindent mi szép, s mi dicső, s édes jutalmunk lesz az igy szerzett szellemi élv. *Bolgár Emil.*

Csudálatos élelmiszerek.

Az ember műveltsége, az élelmiszer faja, az ország égalja s a nyert ételek mennyisége mindig meglehetős szoros összefüggésben állnak. Ennélfogva érdekes és egyszersmind tanuságos az emberiség művelődése történetében, ha az egyes népek sajátságosabb ételei összeállittatnak, hogy kitünjék, ugyanazon lény, az ember, mily végetlenül különbözőleg választja meg az egyes éghajlatok alatt tápszereit, mit tart kedvencz ételének, mily sokat vagy mily keveset eszik. Mert nem csak a műveletlen északi népek esznek sokat, ha-

meg kell gyökereztetni, a gyermekekben soha sem fejlődhetik elég korán, minthogy ennek van a későbbi élet gyakorlati s hivatásos oldalára legnagyobb és legjótékonyabb befolyása. Ennekokáért tartassuk vele tisztán és rendben játékszereit és ruháit, takarittassuk fel vele minden dolgát, s nézzünk pontosságra az étkezés, alvás- és öltözködésben s átalában szabályszerüségre egész életrendében.

A szellemi *nevelés* e korban is még, mi a gyermek *értelmét* illeti, csak *érzékei kiképzésére s figyelmének* egy-egy tárgyra irányzott *behatóbb ráforditására* szoritkozhatik; kezdeni azonban már többet is lehet, s a külvilág lényei, tényei és tüneményei által előidézett benyomásokat (agyképeket) az emlékező- és képzelőtehetség kifejtésére felhasználni; mely szellemi tevékenységnél azonban a gyermek testi állapotát gondosan szem előtt kell tartanunk, mert az agy tulságos megfeszitése agykórokat és szellemi gyengeséget idézhet elő. A gyermek *akaratát* akadályoknak, a félelemnek s kellemetlen érzéseknek leküzdése által mind jobban lehet megedzeni, mert hisz' első felébresztésére már az első gyermekkorban törekedtünk. Csak meg ne rettentsük a gyermeket, mert a megrettenésből ered a félelem, ennek uralma alatt pedig a gyermek könnyen gyáva lesz és képmutató. — Hogy a gyermeki akaratot, jóttenni, s a tettekben nyilvánuló valódi emberszeretetre szoktatni kell, az természetes. E korban épen e pontra nézve igen hamar elvétik a nevelők, és pedig rendesen a legjobbak leginkább, a helyes középutat, midőn az értelemnek és akaratnak az érzéki benyomások helyes megitélésére, értelmes leküzdésére és okos mellőzésére irányzott serkentése nélkül, egyoldalulag az agynak csak érzelmi tevékenységét munkáltatják.

Ők azt hiszik, érzékeny emberekké nevelik a gyermekeket, pedig csak érzelgő rajongókat képeznek belőlök, kik a gyakorlati életre nem valók, és sem önmagukon sem másokon okos tanácscsal, vagy bátor cselekvéssel segiteni nem tudnak. Nem kevésbbé kártékony hatással foghat a gyermek jövőjére befolyni, ha szellem-, tündér-, haramia-, lovag-, és más e fajta mesék gyakrabbi elbeszélése által képzelőtehetségét szabályellenesen kifejlesztik, s kedélyét az élet regényes felfogására és babonára hajlandóvá teszik. Ennek ellenében a valódi vallásosságnak s erkölcsi életnek az által lehet megvetni szilárd alapját, ha a gyermekben a *becsérzetet* (de nem ám becsvágyat) és a *lelkiismeretet* (de melyet mások erkölcsi érzékének megitélésétől mindig tartóztatni kell), kifejleszteni ügyekszünk. A *becsérzet* ugyanis arra készti, sőt némileg kényszeriti az embert, hogy a helyest és jót mindenkor minden melléktekintet s haszonlesés nélkül tegye csak azért, mert önbecsülése kivánja; a lelkiismeret pedig saját vétségeinknek — el nem némitható — el nem ámitható birája.

A becsületes ember soha sem fogja azért kerülni a roszat, mert büntetik, sem azért tenni a jót, mert jutalmazzák.

E korban a gyermek őszinteségét és igazságszeretetét adandó alkalommal próbára is lehet tenni, de ehhez nagy óvatosság és tapintat kell, mert igen hamar el lehet a dolgot rontani.

Végre e korban már szoktatni kell a gyermeket, hogy felhivás nélkül is legyen mások iránt figyelemmel és tekintettel.

(Folytatása követk.)

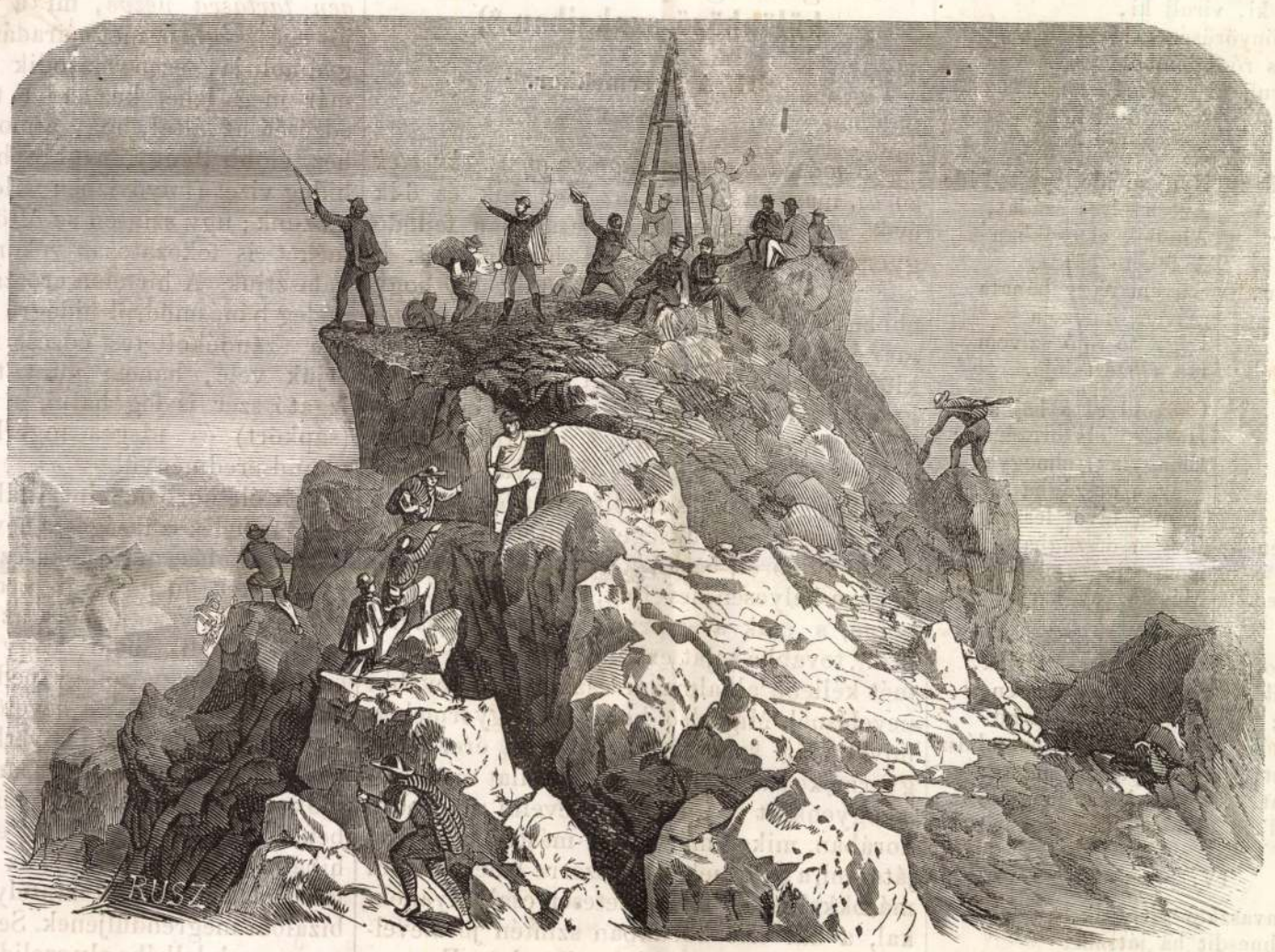

A lomniczi csúcs legteteje. — (*Keleti Gusztáv* rajza után.)

A lomniczi csúcs megmászása.

(Vége.)

Tátra-Füredről a lomniczi csúcs felé intézett kirándulásunk leirásában a mult alkalommal egész a Tüzelőkőig (Feuerstein) jutottunk, mely ezen expeditio egyik első nevezetes állomását képezi már a lomniczi hegység gerinczén.

Itt kezdődik már az igazán komoly kapaszkodás; itt következik azon hely, melyet igen találóan *próbá*-nak neveztek el, mert ugyancsak megpróbálja a test izmait s a lélek erélyét. Ez egy keskeny és meredek szikla-hasadék, a hol már nem csak a lábak, hanem a kezek segitségével is kell kapaszkodnunk, hogy előre jussunk. Ezután gyér növényzet és lábunk alatt gördülő kövezet között kigyózik felfelé egy keskeny ösvény, melyen sok baj és erőködés után 11 óra tájban a hegység gerinczére értünk, honnan most, tőlünk balra, borzalmas formákban tornyosodott az ég felé a lomniczi csucs. Ugy tetszett, mintha egy óriási tömeg összeforrt gránitoszlopokat láttunk volna magunk előtt, melyek rideg, ijesztő egyhanguságban meredeznek az ég felé. Ez okozza, hogy a csucs tetejéről számtalan kopár és meredek, sokszor a völgyig leérő, hosszu hasadékok nyulnak le s tátongnak elénk. Egy ily természetes hasadék képezte a mi utunkat is, ezen kellett fölfelé kapaszkodnunk. De hogy e mélyedésbe érhessünk, előbb egy kőgörgetegen kellett keresztülhatolnunk s azután egy sima sziklafalat megkerülnünk.

Vezetőink valódi őrnemtőkként lépdeltek előttünk s mellettünk s a kit elhagyott a bátorság vagy ügyesség, azt tüstént kisegiték a zavarból egyegy biztató szóval, példával s ügyes fogással. Végre öt negyedórai keserves kapaszkodás után a csúcs legtetejére értünk.

Az idő nem volt kellemetlen, de az élvezet, a mit találtunk, azon öntudaton kivül, hogy : itt vagyunk, alig fizeté ki a nagy fáradalmakat. Pedig a csúcs vadon és rovátkos kis sikján teljes szélcsend uralkodott s egy esőcsepp sem alkalmatlankodott — a mivel ritka kiránduló dicsekedhetik : de az óriás panoráma, a melynek nézésébe szerettünk volna innen merülni, félig el volt fedve szemünk előtt. A nagy magyar sikságot, mely lábaink alatt terült el, átláthatlan fellegek boritták. Csak Szepesmegye nagy része bontakozott ki alattunk festői szépségében. E vidék számos helységét meg lehetett ismerni, s az igéző tájképen tul csak messze elnyuló kékes hegyvonalakat és elmosódott távol vidékeket láthatott a messzeségbe merült pillantásunk. Láttuk alattunk a kárpáti 5 tavat is, s láttuk a zuhogó Tarpatakot is, a mint e fenséges és titokteljes forrásvidékből eredve, sima sziklafalak mellett szikláról sziklára rohan, azután mintegy a föld alá elenyészik, mig a rideg omladékok közül ismét napfényre tör, s végre kigyózó szalagként a róna felé kanyarodik.

A lejövetel e lomniczi csúcsról még csaknem bajosabb, mint a felmenetel, ez valóságos kéményseprői munka! Vezetőink utasitása szerint háttal neki kellett dülnünk a hegynek s arczczal a mélységbe tekintve kellett a sziklahasadékokon lecsusznunk, mely alkalommal többnyire a kezek tartották a testet, mig lábaink néha sokáig tapogatóztak egy alkalmas támpont után. (Mind erről némi fogalmat igyekeznek nyujtani mellékelt képeink.)

A csúcsra érve legelőször egy régebben felállitott fapiramis vonta magára a figyelmet (hir szerint az alkotmányt azóta elhordta a vihar), melynek alján kő alá temetve egy kis láda volt, s az ebben tartott iratra minden kiránduló fel szokta jegyezni nevét.

Ujabb kirándulók még mindig dicsérettel emlitik a tátrafüredi János nevü vezetőt, ki a maga nemében remek példány. Ezen jó erőben levő, ügyes, értelmes ember 20 év óta mintegy 112-szer járta meg a lomniczi csucs nyaktörő utját, a nélkül, hogy veszély érte, vagy fél utjából visszafordulnia kellett volna. Máskülönben a tátrafüredi krónika egyes kirándulók baleseteiről eleget tud beszélni. Az ut nehézségét s a vállalkozó szellem szükségét tanusitja azon körülmény is, hogy — mint mondják — a fentnevezett János vezérlete alatt ama 112 kirándulásban összesen csak három nő vett részt.

Sárosból a Szepesség felé.

Sokszor elmondták már, de örökké igaz marad : hogy nincs nagyszerübb a természetnél! Minden, mit emberek keze és szelleme hoz létre, a müvészetnek minden remeke eltörpül azon magasztosság előtt, mely a természeten elömlik. Több köl-

Vas. Ujs. 1864.

Népdalok.

I.

Virul a rózsa, hajlik az ága,
Hajlik az ága halovány arczámra,
Halovány arczám harmatos a könytül . . .
Haj szerelmes szivem soha meg nem könnyül.

Barna leányka szemét ragyogtatja,
Gyenge arczáimat azzal hervasztgatja —
Jaj eszem azt a nevető kis szádat!
Én szerelmes szivem meghasad utánad.

Hull le a csillag fényes éjszakákon,
Száll föl az égre az én sohajtásom,
Hull le a csillag, hulldogál a földre . . .
Ha te csillag volnál, hullnál az ölembe.

II.

Fakadó kis bimbó
Virágos kis kertben,
Kedves fejlődő lány,
Édes szép szerelmem!

Őszre fordul már az
Idő nem sokára;
De rám tavasz mosolyg—
Te vagy az, leányka!

Be szeretem nézni
Fekete tűzszemed'!
Fekete tűzvilág
Istenem, hogy lehet? . . .

Te vagy a tavasznak
Legszebb rózsaszála,
Te vagy a szivemnek
Legszebb boldogsága.

Virulj ki, virulj ki,
Én gyönyörüségem!
Kedves rózsabimbó,
Oh virulj ki nékem!

III.

Elmentem egy lányhoz
Vasárnap délután —
Az a kicsi kis lány
Az az én violám.
Hajnal hasad arczán,
De a szeme éjfél,
Fekete éjfélben
Fényes holdvilág kél.

Nyujtsd ide, nyujtsd ide
Azt a piros szádat,
Aludjék el csókban
A fekete bánat,
Szivem nagy bánata,
Szivem kinozója —
Légy te fájó szivem
Hű vigasztalója.

Rózsabimbó fakad
Illatos beszédre, —
Rózsaillatozás
Ajakad beszéde;
Zengő rózsabimbó
Szép hajnali fényben —
Angyalok szerelme
Fényes magas égben.

Csókold rá a hajnalt
Halványbús orczámra:
Elhagylak, elmegyek
Idegen országba . . .
A mig távol leszek
Idegen országban,
Nem feledsz el engem
Más legény karjában?

Fakadó bimbóra
Szerelmes méh szállott—
Az a szerelmes méh,
Az a te hű párod;
Én vagyok az a méh,
Én szedem a mézet,
Én szivom csókodat,
Szerelmes beszéded'.

„Idegen országból
Mindig haza várlak,
Virágos kertemben
Sirok majd utánad.
Hogy ha meg nem találsz
Virágos kertemben:
Megtalálsz, megtalálsz
Hideg sirveremben.“

IV.

Piros rózsa csak tavaszkor virágzik,
Pirul a lány szerelmesdit ha játszik;
Hadd piruljon barna kis lány orczája,
Mikor ajkam csókzáport hint reája.

Hervadóban a virágos kikelet . . .
Utójára vagyok, rózsám, ma veled —
Ha megtérek nagy utamból, kis leány!
Majd meglátom szeretsz-e még igazán.

Pirul az ég, hajnalodik keleten,
Harmat ragyog piros rózsalevelen;
Harmatos a barna kis lány orczája,
Szép szeméből harmatköny hull reája.

Kikeletnek elmulását, angyalom,
Mért keserged, mért siratod oly nagyon?
Vissza jön még s azt fecsegi a fecske:
Jaj be boldog ez a barna menyecske!

Kisütött a ragyogó nap az égen . . .
Nem ragyog már köny a babám szemében; —
Fönn az ágon azt csicsergi a madár:
A fejkötő megvigasztalt ugy-e bár?

V.

Holdvilágos csillagos szép éjszaka —
Ablakomnál ingó bingó rózsafa;
Leülök a rózsafának alája,
Fölnézek a csillagos ég boltjára.

Csillagos ég a szép boldog szerelem,
Szerelemnek boldogsága volt velem,
Barna kis lány, szerelmemnek csillaga!
Te ragyogtál a szivemen valaha.

Hull a csillag, hull az égről lefele,
Hulldogál a piros rózsa levele . . .
Gondolkozom rózsafának az alján:
Mit csinál most az a kicsi barna lány?

Csak hullanak a ragyogó csillagok . . .
Mért fáj szivem? mért hogy olyan bús vagyok?
Az fáj nekem, az bánt engem oly nagyon,
Hogy egemről leszállottál, csillagom!

VI.

Tarka mező, tarka,
Mint a páva farka, —
Jaj be sok szép virág
Ej haj! virul rajta.

Tarka mezőn járok,
Nyilnak a virágok,
Bokrétába fűzik
Ej haj! a leányok.

Hallom, gyöngyvirágom!
Férjhez mégy a nyáron,
Engem elfeledtél —
Ej haj! én nem bánom.

Ki hajlik szavamra?
Ki borul nyakamba?
Ki tűz föl bokrétát
Ej haj! kalapomra?

Van is bokrétája,
Föl is tüzte rája
Az én uj szerelmem
Ej haj! violája.

Csengei Gusztáv.

Az egészség ápolása az életkor különböző szakaiban.*)

III. A gyermekkor.

(Folytatás.)

A második gyermekkor (a gyermekkertek kora), magába foglalja az élet 5-ik és 6-ik évét, sőt később vagy lassabban fejlődő gyermekekre nézve még a hetediket is. E kor az előbbitől az által tünik ki, hogy ebben a betegeskedés és halálozás esetei már jóval gyérebbek, mig a testi és szellemi kifejlődés szintoly gyorsan halad. Ekkor a gyermek már többnyire minden mozdulatának meglehetősen ura, s már tetemes beszédességet szerezhetett; de agya még folytonosan növekszik s ennélfogva a legnagyobb kiméletre van szüksége. Büntetésről, különösen verésről, ha t. i a gyermeket az előbbi korban helyesen nevelték, most már szó sem volna, s csak a gyermek szeretetét szüléi iránt, továbbá saját erkölcsi érzetét és értelmét kellene alkalmazni eszközül a további nevelésnél. Mig első korában a gyermeket, mivel még semmi vágyat nem érez más gyermekek után s igen jól elmulat magában is, egyenkint is föl lehet nevelni : második korában, mikor már szeret másokkal együtt játszani, a gyermeket egyszerre lehet nevelni másokkal is, de természetesen csak olyanokkal, a kik első korukban szintén jól neveltettek és — szigoru felügyelet alatt. Ez azon kor, melyben a gyermeket gyermek-kertbe (kisdedóvodába) küldeni hasznos, (föltéve, hogy okos felügyelő és vezető-személyzet okos rendszert követ benne;) hasznos pedig annálinkább, mert a házi nevelés e korban a legtöbb család kebelében nagyon elégtelen és fogyatékos. Mondják, hogy a gyermekkert, — hol a gyermek az édes anya helyét pótoló felügyelő asszony gondviselése alatt társas játékok közt előrekészittetik az iskolára, — elidegeniti a gyermekeket a szülői háztól. De e beszéd a legtöbb esetben csak ráfogás és csak ott lehet némileg igaz, a hol a gyermekek az apai-anyai háznál ferdén neveltettek vagy ferdén neveltetnek most is, s kiknek egyátalában otthon nem igen van maradásuk. Jól vezetett gyermekkertben a gyermekekre föleg két haszon háramlik : megtanul az egykoruakkal s egysorsuakkal illedelmesen bánni, s módja van, mások, példáján sok jóhoz szokni; de a veszekedés, irigység, uralkodásvágy, elbizottság, önszeretet és akaratosság hibáitól is meg lehet a gyermeket, kivált ha ezekre különben is hajlandó, sikeresen óvni; azonkivül pedig érzékeit is ki lehet jobban müvelni, valamint erőt és ügyességet fejlesztő testgyakorlatok által testileg is kiképezni. De a szellemnek, mely a gyermek-kertben honos, vidornak kell lenni, s egészen eltévesztené rendeltetését a gyermekkert, mely a szép, feszesen csendes ülésre s „meg ne merj mocczanni sem“-féle jó erkölcsre akarná fektetni a fősulyt.

A *kis embernek* életben és jó egészségben megtartása a második gyermekkorban is mint az elsőben főleg nem izgató, tápdús, könnyü emésztésü, zsirt és sót a kellő mértékben tartalmazó, vegyest állati és növényi élelemszerekből álló tápszereket, elegendő mennyiségü italok (tej vagy viz) mellett, továbbá tiszta *levegőt*, s a mikor csak lehet, *szabadban való mulatást* és *mozgást* kiván; ehhez a bör kellő *tisztitását* (mosdások és fürdők által), elegendő *alvást* vagy testi erőködések után legalább pihenést, és érzékszerveinek leggondosabb megkiméléset mindentől, a mi azokra károsan hatna. *A melegen tartásra nézve*, mi a kisebb koruak jó egészségben megmaradását oly nagyon gyámolitja, ezen második gyermekkorban már meg lehet kezdeni a test lassankinti edzését az által, hogy a mosdás- és fürdéshez előbb langy, azután hüvös, s elvégre hideg vizet (folyóvizben való fürdést) alkalmazunk; ugy szintén az öltözethez való kelméket is fokozatosan vékonyuló szövetből választjuk. A hirtelen erőszakolt átmenet a meleg bánásmódról hidegre nem ér semmit, s a szándékolt test-edzést nemcsak el nem érjük vele, hanem mint természetellenes izgató szer is fog hatni, s vérszegénységet (sápkórt) és ideges ingerlékenységet hagyand eredményül.

Ez életkorban, mint általában mindenütt a hol nevelés szükséges, a nevelők főfeladata : a szófogadás meggyökereztetésén kivül a gyermeket meggyőzni arról, hogy nem gyenge kéz vezeti, mely az ő szeszélyeinél megtántorodik majd, vagy ellentállásának enged. E meggyőződést pedig igen könnyü előidézni benne, ha a nevelő magaviselete a gyermek iránt mindig következetes és egyenletes. A szüléknek e korban ugy kell intézniök minden dolgaikat, nehogy a gyermekben, kinek füle szeme most egész környezete hibáira nézve igen éles, az anya csalhatatlanságáaa s az apa tekintélyébe vetett hit és bizalom megrendüljenek. Semmi sem hat be a gyermek lelkébe oly szeliden s oly mélyen, mint a jó példa hatalma. E hatalom befolyása alatt tanuljon a gyermek az öregebbektől . mindent a mit kiván és kap, kérve kivánni s köszönettel fogadni.

A testi nevelésre nézve, melyet nagyrészt még az első gyermekkorra szóló szabályok szerint kell intézni; mindenekelőtt a gyermek különböző mozdulataira kell illőleg figyelnünk s ugy igazitanunk azokat, hogy apránkint egyre több biztossággal, nyugodtsággal, ügyességgel, illemmel és kellemmel végeztessenek. E mozdulatok közé azonban nemcsak a láb, a kar s a törzs tartása és mozgatása tartozik, hanem a fej, az arcz és a beszélő tehetség mozdulatai is. Igy az evésnél például arra kell nézni, hogy a gyermek az annyira utálatos csámcsogáshoz ne szokjék, a tömör ételeket jól megrágja, jártában testének és lábának illő tartásuk legyen; hogy torzitó arczjátékhoz, fintoritáshoz ne szokjék, beszéde hibásan és hiányosan ne képeztessék stb. A többiben minden fárasztóbb mozgások a testalkathoz legyenek mérve, hogy kárt ne tegyenek. — *A rend-, a tisztaság- és a pontosság érzete*, melynek alapját már az első gyermekkorban

*

*) *Bock* tanár „Az egészség négy könyve“ czimü munkája magyar kiadásából, mely „a magyar nép szükségeihez alkalmazva“ nem sokára meg fog jelenni. — *Szerk.*

Dörre Tivadar rajza.

CSÁKY LÓRA.*

Költői elbeszélés.

Irta **Dengi János.**

A szepesi várban nagyba' készülődnek,
Czifra uri szolgák egymásba ütődnek;
Ki és be a várból forrton forr a vendég:
Öreg, ifju dámák, nagy urak, leventék . . .
Köztük a vőlegény, a bádeni herczeg,
Nagy nehezen várja az utolsó perczet;
Az utolsó perczhez holnap van a napja:
Csáky István lányát feleségül kapja.

Az öröm, a vígság nagy az egész várban —
Csáky Lóra ül csak szomorún, magában . . .
Az öröm, a vígság az ő szivét vérzi,
Az a percz utolsó *ő neki is*, érzi.
Ezt a lakodalmat, tán lesz foganatja,
Nap nap után késti, húzza, halogatja;
De hiába késti: ez az utolsó nap,
Kárhozatba menni, oda fog ő holnap . . .
Körülötte jár-kel a jó, öreg dajka:
«Könyörülő Isten, könyörülj meg rajta!»
Nézi, simogatja, vigasztalja bőven,
Bár maga se hisz már a közel jövőben:
«Bizzál az Istenben, Lóra, édes Lórám!
Megsegít ő, meglásd, az utolsó órán;
Hogyha el nem fogták, ha nincsen meghalva:
Megigérte: megjő, ha ma nem, — hajnalra;
Szembe száll ő érted száz veszedelemmel . . .
Hisz' Tunyogi Endre szavatartó ember!»

«Szomorú reménység, szomorúbb a sirnál!
Édes öreg dajkám, s te remélni birnál?
Egy a bizonyos csak, itt benn a szivemben:
Holnap ilyen tájba kiterittek engem!»
S bú zápora hull ván sűrűn megeredve
Megtört liliomszál hull a kerevetre . . .
Kezeit tördelve jár az öreg dajka,
Vigasztaló szóra hogy nyiljon az ajka?
Kezeit csókolja, simogatja újra —
Tehetetlen ő is, mint bánata, búja!
Tán enyhíti illat, mit a szellő rá hoz . . .
Lábújjhegyen indul a vár ablakához,
Zárait kinyitja, szárnyait kitárja:
Hűvösen ömlik be fenyvek illatárja.
Szívszorongva les, néz, a távol ködében
Ha talán meglátná, vagy tán jönne épen?
Hiába, hiába illatontó fenyvek,
A Lóra szivére ők se hoznak enyhet!
Hiába fürkészi lenn az utat rendre:
Sehol sincs, sehol sincs, jaj, Tunyogi Endre!

Csáky István jő be, tizedik e néven,
Ég sötét haragja apai szivében;
De lépése, arcza és biztos nyugalma
Lelkének haragját fátyollal takarja;
Jaj, hiába vonja, vékony az a fátyol,
Vihara, villáma kilátszik magától!
Érzi Lóra, érzi a nehéz keresztet,
Kézcsókolni indul, s egész teste reszket . . .
«A három nap eltelt, számlálva a perczek,
Készülj, édes lányom, nem várhat a herczeg.
Holnap ilyen tájba' veled együtt indul . . .»
Holnap ilyen tájba? . . . Nem szólhat a kíntul
Leborul a porba, odakap szivéhez,
Toll le nem irhatja, mit e perczben érez!
A kezeit, lábát könyekkel áztatja . . .
Mozdulatlan áll ott Csáky Lóra atyja.

Mozdulatlan áll ott és folytatja: «Gyermek!
Vesd ki a szivedből e balga szerelmet,
Eltitkoltad, jól van, megbocsátok érte,
Atyai szivemben bár keserűn sérte.
Elfeledem azt is, hogy harmadik napja
A gyermek az atyját rútúl csalogatja,
Elfeledek mindent, esküszöm az égre,
Tunyogi Endréről, ha lemondasz végre . . .»

Lóra szeme nem lát, Lóra feje szédűl,
Csak a *nevét* hallja az egész beszédből;
Nem aggasztja többé a jövendő utja,
Jaj, csak az az egy, egy, hogy az atyja — tudja,
Oda csúszik hozzá, könyörögve, térdén:
«Atyai szivedet akaratlan sértém.
Téged is szeretlek, őtet is szeretem
Isten látja lelkem, máskép nem tehettem!
De ha ismered már titkom', szenvedésem',
Láss be a szivembe, teljesen, egészen:
Törj össze és tépd ki hajamat egy szálig,
De Tunyogi Endrét szeretem halálig!»

Az apai szivben háborodás támad:
«Lány! Hát ez a bánat? Ezért a bocsánat?
Elég a játékból! Sorsodat kimondom:
Holnap esküszöl. A többi az én gondom.»
Szivet ölő csuklás hallik a teremben:
«Oh atyám, ne ölj meg! Nem tehetem, nem, nem!»
«Teheted-é vagy nem: azzal nem törődöm!
Enyém a hatalom multadon, jövődön;
S a mig Csáky-vér foly, tudd meg, ereimben,
A mint én akarom, úgy történik minden.
A Csákyak fényes, ősi, nagy nevére
Soha se hoz szégyent egy jött-mentnek vére.
De hogy végét vessem röviden a szónak:
Különben sem adlak — hazaárulónak!» . . .

Megtört liliomszál fölébred e szóra,
Nem a *lány* beszél most, hanem — Csáky Lóra.
«Akaratod szent volt s az is marad nékem;
S mert akarod, íme, a szivem kitépem;
De Tunyogi Endre, — bár nincs koronája, —
A szemedbe mondom: méltatlan e vádra!
Tökölinek hive, jól tudom, de kérdem:
Hitért, szabadságért küzdeni nem érdem?
S hazaáruló-e, bár nem kap kegyelmet,
Ki hűséggel szolgál hazát, fejedelmet?» . . .

Kereng az egész ház, Csáky maga kábul . . .
Ki hallott már ilyet gyönge lány szájából?
S Csáky lánya volt-é, ez, a Csáky-véré,
Az országbiróé, meg a fővezéré?
Nem hiszi, de hallja, hallja, egyre hallja
S e szavakba tör ki lelkének viharja:
«Te beszélsz így, lányom, te beszélsz így, mostan,
Mikor a gyanút még alig hogy lemostam,
A mit reám kent az eperjesi véreb?» . . .
S az apai arcz lesz a falnál fehérebb.

Mit tegyen e perczben, nincs vele tisztában,
Csak, a miket hallott, forgatja magában:
Tulajdon leányom hát, a ki elárul?
Ez feledkezik meg ennyire magárúl?
Ezt kelle megérni apai szivemnek? . . .
«Hanem most már vége, lány, a kegyelemnek!»
Az apai érzés elszunnyad szivében,
Félelem és harag van csak benne ébren.
Jaj, és ez az érzés összetör, nem enged!
A zsinorhoz toppan hirtelen és csenget . . .
«A kurucz, kit tegnap a mindszenti völgyön
Emberim elfogtak, szinem elé jöjjön!»

Csend, iszonyú, rémes áll bé a teremben.
Lélekzet se hallszik, légy szárnya se rebben,
Csak Lóra szivébe csap bele a villám,
Ez a csengetés az ő halála nyilván . . .
Hős dalia lép be im most a terembe,
Jól sejtette Lóra: ő, Tunyogi Endre;
Az arcza beesve, keze, lába vasban,
Fegyveres kiséret jő utána lassan.
«Tudhatod, mi vár rád a bujtogatásért —
De nem azért állsz itt, hanem egész másért:
Az a lány, ki némán, összetörve ott áll,
Az a lány a lányom, kit elcsábitottál;
Hazaárulásod még azzal tetézted,
Feldúltad orozva a családi fészket,
S nem elég, hogy lányom csaltad a verembe,
Veszedelmet készítsz gonoszúl fejemre.
Halljad tehát sorsod: ne számíts e nőre,
Lóra lányom holnap megy az esküvőre . . .»
«Hatalmas kezedben, jól tudom, mi sors van,
Foglyod vagyok, rajta, végeztess ki gyorsan,
De azért az embert a császár szolgája
Hazaárulónak hívni ne próbálja!
Árulók *ti* vagytok, császár katonái,
Nem mi, a szabadság s a hit daliái;
S bár el is hagyott most minket a szerencse,
Lesz, ki szent ügyünket tőletek megmentse;
Elfojthatjátok a harczot egy időre:
Uj vitézek ezre kel ki majd belőle!
Lányodat pediglen, bár szeret titokban,
Hitvány. a ki mondja, hogy elcsábitottam;
Hozzá, kit e perczben szégyen tüze éget,
Tisztább szeretet köt, mint, zsarnoka, téged
S üttesd a fejem le, de fogadom szentül:
Az ő drága képe ki nem hal szivemből . . .»
«Vakmerő pribékje ezer a szerencséd,
Hogy tisztelem benned a *magyar* leventét,
Fejed még e perczben a porba gurulna,
Nyomorult nyelvedre némaság borulna!
Végeztünk. Vigyétek.» . . . . De e pillanatban
Megvillan valami az apai agyban . . .
«Várjatok!» S oda lép az utolsó szóra
Hol halálra válva áll a szegény Lóra:
«Elvetemült gyermek! Balgatag szerelmed
Fejemre is hozna szörnyű veszedelmet;
Bár a veszély elmult, még gyanúban állok,
Hogy ez árulókkal titkon czimborálok;
S ha e viszony bárhogy, mégis kitudódnék,
Atyáddal mi lenne, azt tudja a jó ég!
A herczeg derék, szép, derekabb is *ennél*,
Engem mentenél meg, hogyha neje lennél;
Ha megteszed, bár ez áldozat is, látom:
Tunyogi Endrét im, szabadon bocsátom». . . .

Szegény Csáky Lóra, ha sír szélén állnál,
Az se volna szörnyűbb e kettős halálnál!
Áll mereven, némán, néz, néz, tétovázik,
Gyöngyözi veriték, melege van, fázik;
A szive szakad meg, úgy zihál a melle,
De hangja megfagyva, lekötözve nyelve . . . .
Megcsörren a vasláncz: «Ne tétovázz itten,
Mentsd meg az atyádat . . . . Áldjon meg az isten!»
«Nem felelsz? Hát tudd meg: akarom és meglesz
S *ezt* a fejet küldöm nászi ünnepedhez! . . . .»

* Felolvastatott a Kisfaludy-társaság ülésén.

Kiégett a könnyű a siró szemekbe',
Megtört liliomszál kiegyenesedve;
Megnyilik az ajka, de a hangja száraz
S biztosan, röviden, így hangzik a válasz:
«Győztél, atyám, jól van, élvezd diadalmad',
Akarod, megtartjuk azt a lakodalmat . . . .»

Mosolyogva másnap kel a ragyogó nap,
A gyász örömmé vált, mává lett a holnap;
Szolgasereg tesz-vesz, szaladoz, csörömpöl,
Nekik is jutott rész az úri örömből.
Fenyvesekkel szegzett, tágas nagy udvarban,
Lovagjátékokra készülnek, zavar van:
Az öklelés hol lesz, merre lesz a torna?
Mintha minden embert kicseréltek volna!
Az asszonyi népek, nehezen is várták,
Tűzik, igazítják a fejkötőt, pártát;
Gyülnek a terembe, talpon az egész már,
A bádeni herczeg az első, ki kész vár . . . .

Sok nagyon a vendég, kicsi a kápolna,
Nem férne el benne, ha félannyi volna;
Minden ott áll készen a lovagteremben
Díszben, nem lehetne fösteni se szebben.
Itt legyen az eskü, Lóra úgy kivánta —
Hogy ne tennék meg e figyelmet iránta!

Közelednek. Jőnek. Lóra hófehérben,
Nem nézett ki, mondják, soha ilyen szépen!

Ingatag a lépte, szemei beesve,
Mint a nyárfalevél, remeg egész teste;
Enyhet adó álom szemeit kerülte.
Nem látja, nem érzi, mi van itt körülte,
Csak azt veszi észre: előtte az oltár
Most légy erős Lóra, ha eddig nem voltál! —
«Megfulok, levegőt!» . . . . felsikoltva mondja,
Rohan az erkélyhez, ajtaját kibontva,
És a míg a násznép tehetetlen bámul:
Lóra az erkélyről leugrik, aláhull. . . .

Borúlj el, borúlj el, oh te ragyogó nap!
Mosolygó hirnöke szomorú valónak;
Nevető sugarad a szivet megcsalja,
Oda sütsz, oda sütsz, gyászos ravatalra;
Sirhat már, sirhat már az apai bánat,
Az a szív, az a szív soha föl nem támad!

Eltemették Lórát szomorúan, szépen,
Abban a ruhában, abban a fehérben;
Márvány koporsóba, kápolnába tették
S lassan, mint a többit, őt is elfeledték.
Csak *Ő* nem feledte, mig volt benne élet,
Ki letette kardját és remetévé lett;
Sok ideig látták ott járni naponta,
Kedves halottjára sűrű könnyüt ontva.
De oda lett *Ő* is, oda lett a vár is,
Omladozó fala, bár a hegyen áll is,
Rajta csak borostyán és regék teremnek:
Örök hirdetői a hű szerelemnek.

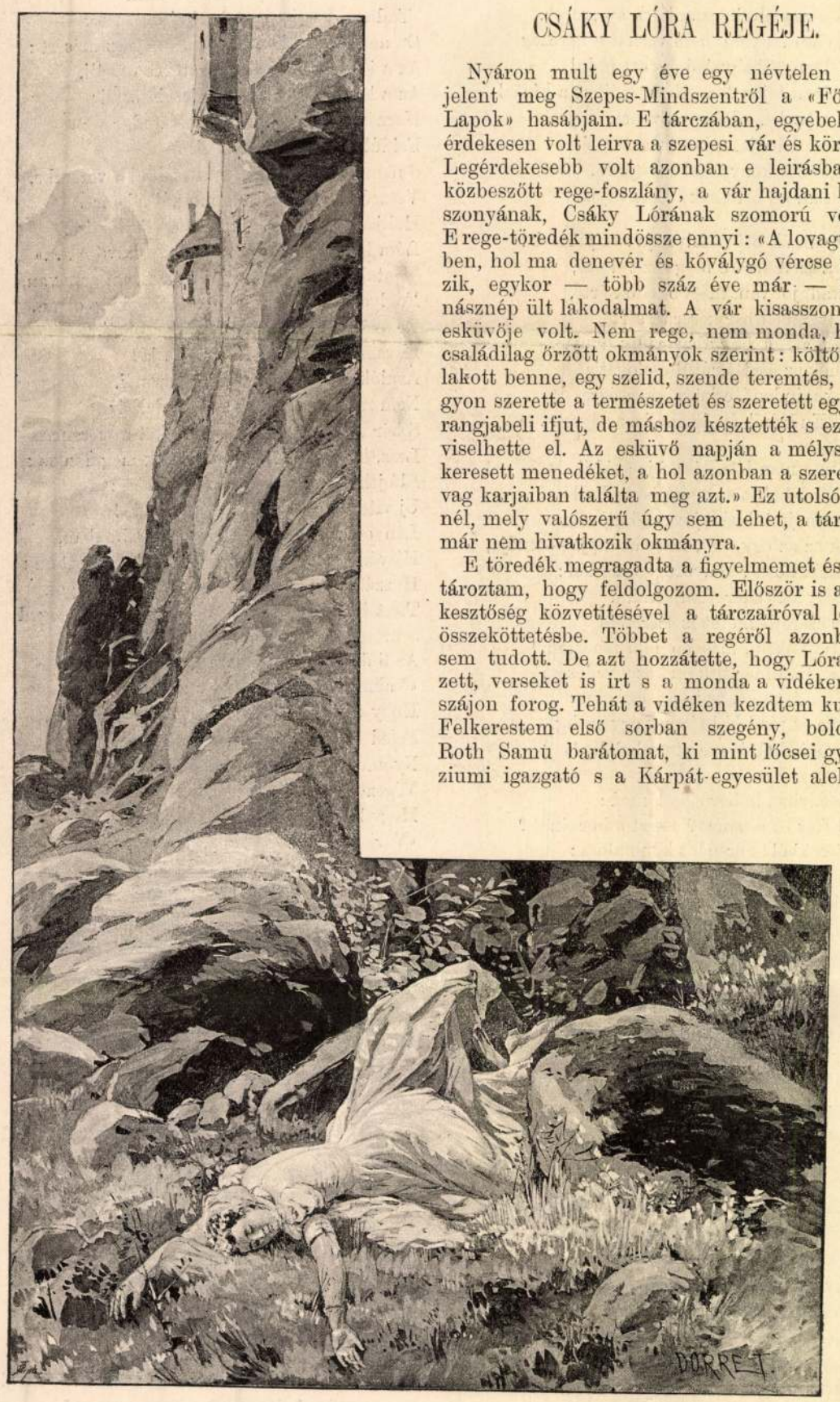

CSÁKY LÓRA REGÉJE.

Nyáron mult egy éve egy névtelen tárczai jelent meg Szepes-Mindszentről a «Fővárosi Lapok» hasábjain. E tárczában, egyebek közt, érdekesen volt leirva a szepesi vár és környéke. Legérdekesebb volt azonban e leirásban egy közbeszőtt rege-foszlány, a vár hajdani kisasszonyának, Csáky Lórának szomorú végéről. E rege-töredék mindössze ennyi: «A lovagteremben, hol ma denevér és kóválygó vércse tanyázik, egykor — több száz éve már — fényes násznép ült lakodalmat. A vár kisasszonyának esküvője volt. Nem rege, nem monda, hanem családilag őrzött okmányok szerint: költői lélek lakott benne, egy szelid, szende teremtés, ki nagyon szerette a természetet és szeretett egy nem rangjabeli ifjut, de máshoz késztették s ezt nem viselhette el. Az esküvő napján a mélységben keresett menedéket, a hol azonban a szerető lovag karjaiban találta meg azt.» Ez utolsó ténynél, mely valószerű úgy sem lehet, a tárczairó már nem hivatkozik okmányra.

E töredék megragadta a figyelmemet és elhatároztam, hogy feldolgozom. Először is a szerkesztőség közvetitésével a tárczairóval léptem összeköttetésbe. Többet a regéről azonban ő sem tudott. De azt hozzátette, hogy Lóra létezett, verseket is irt s a monda a vidéken közszájon forog. Tehát a vidéken kezdtem kutatni. Felkerestem első sorban szegény, boldogult Roth Samu barátomat, ki mint lőcsei gymnáziumi igazgató s a Kárpát-egyesület alelnöke, tehát a vidéken élő s azt jól ismerő egyén, némileg utba is igazitott. Ő Szepesmegye történettudósaihoz fordult, igy Sváby Frigyes szepesmegyei levéltárnokhoz s a Csáky-család közelebbi ismerőséhez s ez uton a regét más formában kaptam meg: «Csáky Lóra el volt jegyezve; jegyese a keresztes háborúba indult. Hét évig várt reá Lóra hiába; s midőn a jegyes a hetedik év utolsó napján sem jött meg, Lóra levetette magát a várfokról a mélységbe. Esés közben megakadt a ruhája egy csipkebokorban s a mint igy csüngött a levegőben: porfelleget lát az úton s jobban nézve, jegyesét látja jönni . . . Megszabadúl-e vagy nem s a jegyes későn érkezik-e vagy nem? az már az előadásból hiányzik. *Hradszki* József meg Szepes-Váraljáról azt irta, hogy efféle regéről ott semmit sem tudnak; de utalt *Deák* Farkas egy művére «Egy magyar főur a XVIII. században», melynek 16. lapján ez olvasható: «Van a gróf Csáky-családnak kassai levéltárában egy Zöldkönyv, melybe a családi élet egyes mozzanatait az egymás után következő nemzedékek bejegyezték», talán itt található valami. Sváby Frigyes egy levelében az egész regét lerombolja történeti tényekkel, azt mondván, hogy ha mutogatják is ma a szepesi várban a Lóra-terraszt, honnan a várkisasszony a mélységbe ugrott volna: költői fikczió az egész! Lóra nem is létezett; a keresztes háborúk idejében a dolog nem is történhetett, mert a szepesi vár csak a XVIII. század közepén jut a Csákyak birtokába, stb. S utána járván a dolog történeti részének, magam is arról győződtem meg, hogy a regében, igy, a mint van, nem sok a valószinűség. A Csákyak leszármazási táblája, mely 1366-ig okmányokkal igazolható, *Lóra* (Laura) nevű leányt sehol sem tüntet fel, de feltüntet *Bóra*-t többet is. Csakhogy ezekkel egyikkel sem történhetett meg a regebeli esemény, egyrészt azért, mert mind férjhez mentek és pedig egy sem rangján alul, mi a mesének lényeges vonása; egyik Gonzaga Hannibal herczeg neje volt, másik Haller János grófé, s a harmadik Polocsay István báróé; másrészt azért, mert a többi Bóra (Borbála) mind 1638 előtt élt, tehát a szepesi várban nem is élhetett. A szepesi vár ugyanis csak 1638-ban kerül a Csákyak birtokába III. Ferdinánd alatt, ki Szepesmegye örökös főispánságát, később a 13 szepesi várost Istvánnak adományozza, e néven a VIII-iknak.

Módot kellett keresnem ezek folytán arra, hogy a rege lényeges vonásait mindenesetre megtartsam, egyúttal eltüntettem a történeti tényekkel való ellenmondást, szóval, hogy a tárgyat történeti alapra helyezzem, mi értékét emelné. Erre nézve szükséges volt a Csákyak történeti szereplését tanulmányozni az 1638-ik évtől s innen tartani szemmel a családfát, különben a szepesi várba egyáltalán nem lehetett volna az eseményt helyezni. Ezzel a törekvéssel a keresztes háborúra való vonatkozásnak természetesen el kellett esnie. E tanulmány közben akadtam elég kiváló Csákyra, a kik egy vagy más okból nem látszottak alkalmasoknak a regében, vagy vegyük most: a mondában, szerepelni. Végre, hogy nagyon előre se menjek, X. Istvánnál (1635—1699) állapodtam meg. Tőle jő le először is egyedül, az oldalágak kihalván, a jelenleg élő család (III. György, IV. György, Emánuel, Ágost, Albin), ő a XVII. század egyik legnevezetesebb férfia, országbiró, Felső-Magyarország hadainak fővezére, nádorjelölt, stb. és Szepes-föld örökös ura. Aztán a családi táblázat csak 25 gyermeket tud tőle felsorolni, holott lehet, hogy 27 volt, *Lehoczky* (Stemm. II. 80) legalább ennyit emlit. E két ismeretlen gyermek egyikének vettem tehát Lórát, megjegyezvén, hogy Istvánnak szintén volt egy Bóra nevű leánya. X. István volt az, kit Karaffa szintén gyanuba kevert, ki ellen kinvallatásokat is eszközölt, eredménytelenül. Hasonló sorsban részesült, vele együtt, Hermann bádeni herczeg, a hős bádeni Lajosnak testvére. Általán a bádeni herczegek a Csáky-családdal szorosabb összeköttetésben voltak, pl. László (IX) bádeni Lajos oldalán vitézkedett a tatár khán fia, Galga ellen. Ez összeköttetés alapján szerepeltetek egy bádeni herczeget Lóra vőlegényeként; hogy melyik herczeget, az képzelet dolga maradhat. Ez időre ugyan keresztes háború nem esik, de esik a kuruczok és labanczok harcza s Tökölinek, a fejedelemnek, kétségbeesett végső erőlködése, kivált a felvidéken. Ez időben már, t. i. 1686 után, a török ha-

talma Magyarországon teljesen megtört; Buda elfoglalása után a végvárak is gyorsan a császáriak kezébe kerülnek; Zsigmond általános emnesztiát ad a fölkelőknek, Tökölit kivéve, ki még a fejedelmi czímet mindig viseli. Tököli ugyszólván teljesen magára marad s a végső kétségbeesett erőfeszitéseket teszi hívek toborzására. Alkalmasnak látszott tehát a rege költött eseményét e harczokkal hozni összefüggésbe s Lóra kedveséül egy olyan alakot fogadni el, ki Csáky István politikai nézeteinek is ellenlábasa, t. i. valami Tököli-párti ifjut. Ezzel az apa makacssága csak erősebben szinezhető leánya szerelmével szemben. Ezért szerepel regémben Lóra kedvese gyanánt egy Tunyogi nevű lovag, mert ilyen nevű embere, ha nem is Endre, csakugyan volt Tökölinek s mint Horváth Mihálynál (Magyarország tört. IV, 136) olvasható, 1861-ben a Konstantinápolyba pártfogásért küldött ifjak közt (Géczi István, Radicza Endre) egy Tunyogi Sámuel nevű is volt. Ilyennek, Tököli bizalmasának, Karaffa gyanuja után, természetesen nem adhatta volna leányát.

Dörre Tivadar rajza.

A SZEPESI VÁR ROMJAI.

lámpával kisérik. Előtte a vőfélyek járnak, — az irás szavai szerint «a vőlegény ágyasházának fiai», utánok az éltesebbek, köztük a násznagyok, bőven kinálgatva a bort és az olajat az idősebbeknek, a diót és pogácsát a gyermeknépnek. És pedig nemcsak a hivatalosaknak, hanem a hivatlanoknak is, kiket a véletlen szemközt hoz velök, vagy a kik a násznép tiszteletére a kapuban állnak; mert a faj-egység, a testvériség érzete az idegent is kötelezte, hogy részt vegyen népe szivének örömében úgy, mint bánatában. Részt is vesznek; köszöntik, áldják; sőt csatlakoznak a kisérethez, éneket mondanak a vőlegény erényeiről, a menyasszony kellemeiről. Egy ilyen éneket olvasunk a XLV-ik zsoltárban is:

Te kegyes és erős vitéz készülj fel,
Vedd fegyvered, és oldaladra kösd fel.
Mirrha és áloe szag jő ruháidról,
Kázsia-illat üt ki kamarádból,
Elefánt-tetemes palotádban
Neked mindezek szolgálnak vigan.

Jobbfelől áll a kegyes menyasszony
A kin szép aranyos ruha vagyon.

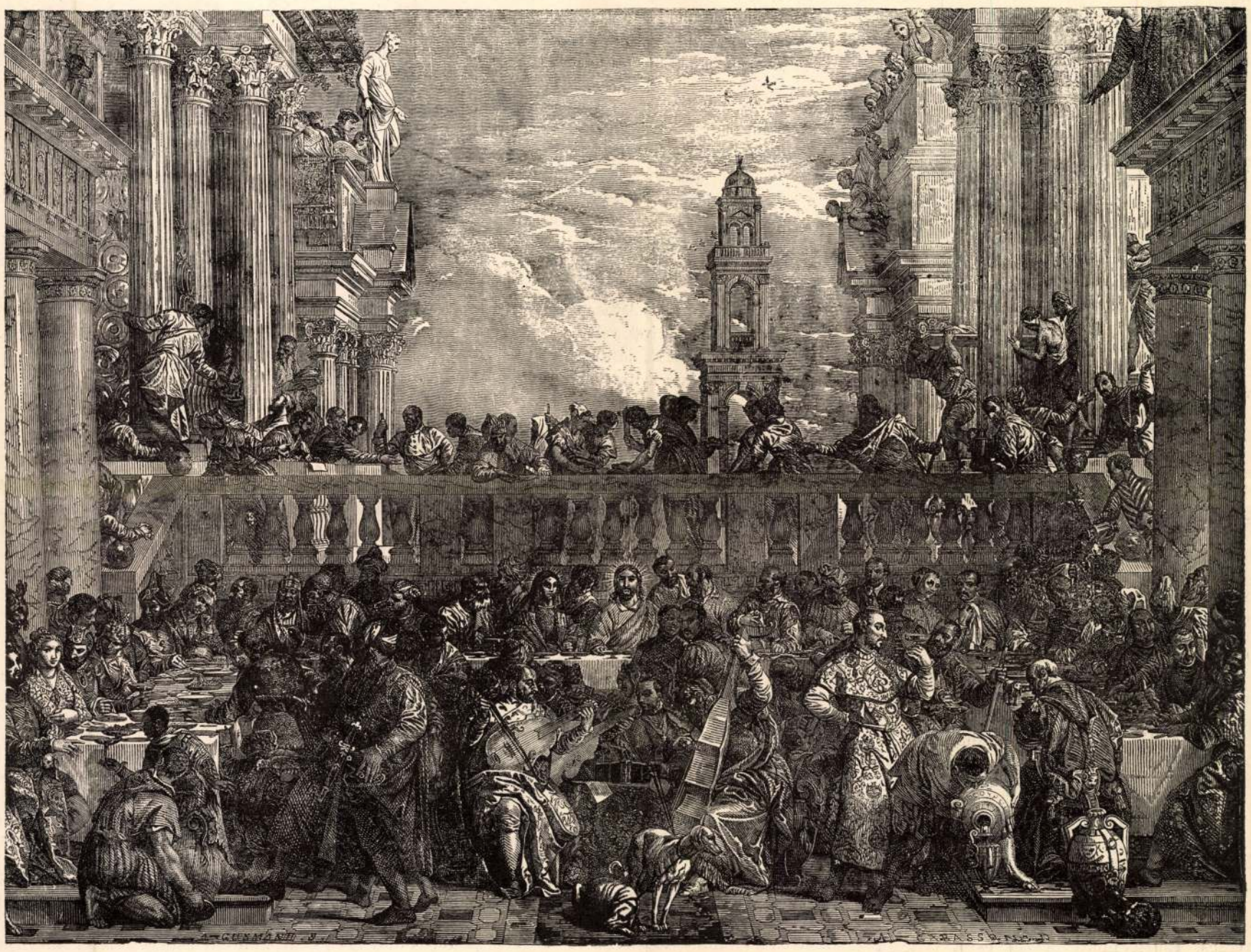

A KÁNAI MENYEGZŐ. *Veronese* Pál festménye.

A *Lóra* névhez azért ragaszkodtam, mert a rege nyomán nevezik a szepesi vár erkélyét Lóra-terrasznak. Ezeken kivül a szepesi vár alatti mindszenti és köttkóczi völgyben mai nap is ott van egy kápolna, koporsóval a közepén s mellette egy elhagyott remetelak. Kutatásaim közben figyelmeztettek rá, hogy e tárgyat már Tompa is feldolgozta. Tompa költeményében azonban (A szepesváraljai leány), a leugrást kivéve, az egész motivum más.

Dr. Dengi János.

A KÁNAI MENYEGZŐ.

Veronese Pál festménye.

Kána. Ma is a régi Kána még, csakhogy most *Kefr-Kenneh* a neve annak a mosolygó városkának, mely a domboldalban egymás fölé épitett házaival egyfelől a Táborhegy felé, másfelől Jézreel mezejére tekint, és a Názáretből a Tibériás tengeréhez vezető ösvényen őrzi az Isten szentjének nyomait. A városka kapujában ma is úgy buzognak a hajdani forrás kéklő habjai, melyek egykor az idvezítő első csudájához szolgáltatták a vizet. Patakja bőven öntözi a gránátalmás kerteket, melyek a domb lábjában a város alatt díszlenek; s a kis várost bőven ellátja friss vízzel a gazdag kútfő, hova Kána leányai kora hajnalban és esteleken lejárnak. Sűrű fátyolba burkolt szép fejükön könnyedén emelik a kövedreket, mezítláb lépdegélve a kanyargós hegyi uton s hosszú, nyugodt tekintetet vetve a forrásnál elmélyedő idegenre.

Leteszik a vedret, s felsietnek a háztetőre. Ritka és kedves látvány vár ma este rájok. Menyasszonyt hoznak a szomszédba.

A nap leszállt; egyszerre mély sötét lesz, mert itt a napnak nincs esthajnala. A leányos háznál kigyuladt lámpákkal várják a vőlegényt, s érkezését kiáltás jelenti: «Imhol jő a vőlegény.» A menyasszony azonnal búcsút vesz szülőitől, s kibontott hajjal, sűrű fátyolba burkolva indul a nagy útra, hova leánytársai (az eszes szűzek) égő

O te szép leány hallgass beszédemre,
Nézz ide, füleiddel hallgass erre,
Felejtkezzél el te nemzetedről,
Atyád házát is vesd ki eszedből . . .

Minden ragyog a boldogságtól; a myrtusz ágak illatot lehellnek; a fáklyák lobognak; a magasra emelt lámpák, mintha a csillagok hullottak volna alá, megtisztelni két fiatal lélek örök egyesülését.

«*Vedd a te feleségedet a Mózes és a mi népünk törvényei szerént*».

A vőlegény aláirja a khesubát, s ezzel igéretet tett, hogy feleségének hűséges gondviselője lészen.

Azután megáldják őket, víz cserdül a kezekre, és kezdődik az ünnep.

A szolgák szorgalmatoskodva járnak-kelnek a fedett folyosón. A falak hoszszában állanak azok a kövedrek, melyekre Izrael fiainak a törvény értelmében minden pillanatban szükségük van, a legjelentéktelenebb házi eszköznek is újra és újra mosása végett; a melyek tehát egy nagyobb háznál napjában többször ürülnek és tel-

nek; megannyi házi kút, telve a völgyi forrás hűs vizével. A ház legjelentékenyebb része, díszhelye volt a tornácz — palotaház — egy oszlopoktól környezett szabad tér, néha assyriai mennyezettel, — néha minden mennyezet nélkül. Mennyezete a kék égboltozat.

A vendégség kezdődik; de nem az a mindennapi ebéd vagy vacsora, melyről a zsidó rabbik azt mondják, hogy a ki annak rendes óráját elmulasztja, annyi, mintha követ nyelt volna; hanem egy általános ünnepély; a bővölködésnek, nagylelkűségnek, dicsekvő jóllétnek ünnepe.

A vendégek nagy serege körülűli az asztalt. Közöttük egy középkorú, szelid tekintetű, hallgatag asszony, Máriának hívják; ugyanazon sorban űl fia is, egy komoly, fiatal férfi, kit kevesen ismernek, s a kik ismerik, suttogva beszélnek róla. Mondják, hogy a nagy Herodes e miatt a fiatal ember miatt ölette le ezelőtt harmincz évvel egy egész város valamennyi kisdedét, mert az volt felőle jövendölve, hogy ez lesz a zsidók királya. Pedig hát nem így szokás azt kezdeni. A ki királynak készül, hatalommal szövetkezik; vakít, mint a nap; fénylik, mint a nap; forral mint a nap. Hiszen lám, az ő szeméből is sugárzik valami édes, nyugodt világosság, de ez nem a napé, legfeljebb hajnali derű. — De bölcs embernek kell lenni!

Milyen fiatal, és már is egész sereg tanítvány követi. Aztán vannak, a kik látták őtet egészen gyermek korában a templomban a doktorok között űlni, és azokkal az Isten dolgairól elmélkedni; mások ismét a Jordánnál találkoztak vele, s hallották a nagy szót, a melylyel a nagy próféta, keresztelő János fogadta: «*Imé az Istennek ama báránya, ki elvészi e világnak bűnét*»; sőt azt a szót is, mely a mennyből ugyanekkor hallatott: «*Ez az én szerelmes fiam, kiben én megengeszteltettem*» . . . Ez ama Máriának fia, a Názáreti Jézsus. Ő azonban csak «*embernek fiá*»-nak mondja magát rendszerint.

Igazán *embernek fia*. Első megjelenése is ezt mutatja. Ott jelenik meg először, a hol az emberi társaság kezdődik, a társadalom alapvető nyilatkozatánál. A mi családi, a mi házi életünkbe lép legelőször; résztvesz benne, megáldja azt, a mi legszentebb az emberi életben, a házasságkötést; ekként megszenteli örömeinket, miként később szenvedvén mindazt, a mit ember szenvedhet, megszenteli fájdalmainkat.

Itt látjuk őt először, a mint a bűnösökkel eszik és iszik; — sőt többet tesz, megvidámítja szivüket, eloszlatja aggodalmukat. Mint egykor, később megsokasítja a kevés kenyeret, örök symbolumát megtörött testének: itt megsokasul teremtő szavára a bor, — örök symboluma kiontott vérének.

Mi a könyv ezen lapjára hajolva, szeretnők tudni, micsoda meglepetéssel fogadták e csudát azok, kik annak tanui voltak? A vízzel szinig telt vedrek, melyekből a násznagy kitünő jóságú bort mereget! Mit szól hozzá a vőlegény? Mit kiáltanak a vendégek? Mit szól hozzá a násznagy?

Ah, a jó násznagy!

«Hát, te öcsém! így teszed bolonddá a jámbor vendéget? Megitatod velünk a sok sutulevet; és akkor adod javát, mikor már kidagad a fejünkből a süveg?»

Bizony! kissé szelidebb magyarsággal csaknem ezeket mondja az öreg, kinél csak a bárányprémes, ezüstgombos bekecs és a tajtékpipa hiányzik; máskülönben a szava miatt könnyen összetévesztené az ember valamelyik nemzetes urammal innen a szomszédból.

És az írás?

Az írás hű a maga szűkszavú józanságához, ellentétben a mi üres bőbeszédűségünkkel, röviden és egyetlen szóval felel a mi kiváncsiságunkra:

«És az ő tanítványai hittek ő benne.»

Kell ennél több? . . . . .

B—y S--r.

NAGYSZOMBAT ÉJSZAKÁJÁN.

Az óra már az éjfélt meghaladta,
S még fent virrasztok, némán, hallgatag.
Ott kint az ég kétes homályba vész el,
Felhő gomolyg át a felhő alatt,
Vivódva, mint a lélek gondolatja,
Kin kétkedés lidércznyomása ül,
S míg önmagával száll szörnyű tusába,
Szárnyára éjek éje nehezül.
Magam vagyok; fejem kezemre hajtva,
Bús tépelődés bántja lelkemet;
Szomjúhozom egy csepp vigasztalásra,
És — tengeréből innom nem lehet!
Előttem a szentkönyv, ez élő forrás
S fásult közönynyel nézem habjait . . .
Hajh! . . . a mivel merítenem lehetne
Törött kehely csak, szívemben, a hit!

. . . . Állottam én a főpap kapujában,
A Golgothán elnéztem a halált,
S a gúnykaczaj a tömeg ajakáról,
Mint mérgezett nyíl, szívemen talált.
Magas erénynek hát ez itt a díja?
Hát itt örökre ez a kép kisért?
Csak a kereszt a mennybe mutató fa?
Hiszünk, reménylünk: festett semmiért?

S kétségbeesve azokhoz szegődöm,
Kik őrzik a szent síron a követ;
S erősitik gőgös, szennyes szavakkal,
A kétkedésben — ingó szivöket!
Fáradt fejem a kőre ott lehajtom . . . .
S míg bámulom a tisztuló eget:
Kétségbe vont, csodás varázslatával
A szent hajnal megüti lelkemet.

S érzem, a föld hogy összerezg alattam,
Mint nagy gyönyör terhe alatt a szív,
Fázó lelkem mélységes látomása,
Megszégyenítve, imádkozni hív.
Kép kel, magasztos, kép után előttem,
S miként ha nagy, mély titkot hallanék
Körülöttem győzelmi dalba olvad,
Újjongva a teremtett összeség!

És hull reám csodálatos melegség;
Lebűvölően a szívet, velőt . . . .
És arczczal ott a földre leborúlok,
A nyitott sír, a nyitott menny előtt.
A felkelő nap ott talál a porba',
Dicsérve Téged, — hosszan, végtelen,
Kié a halál és kié az élet, —
Én jó Atyám, én édes Istenem!

Szabolcska Mihály.

BÁRÓ KRÜDENER PÁL TÁBORNOK.

Történelmi emlék.

Báró Krüdener Pál tábornok személyében közelebb sírba szállott az 1849-ki orosz invazionális sereg egyik kiváló szereplője.

Báró Krüdener 1849-ben mint orosz vezérkari ezredes a seregnél politikai biztosként szerepelt. Eleinte a pozsonyi tárgyalásoknál, mint jegyzőkönyvvezető, a teljhatalmu megbizott, Berg gróf tábornok fölötti titkos felügyeletet gyakorolta és neki tulajdonitható Paniutine tábornoknak a morvaországi Ungarisch-Hradischból a Csallóközbe történt rögtöni bevonulása, melyet utóbb Paskievics, — midőn Paniutine sikerrel szerepelt, — magának akart érdemül felróni, habár, mint tudjuk, a különitmény tulajdonképen tévedésből tartatott vissza a morva határszélen, holott Bécsbe a császári család személyes oltalmára lőn rendelve. Kinek parancsára vagy utasítása folytán kellett Paniutinénak lovasság nélkül oly exponált helyen megállnia, az eddigelé még nincsen felderítve, de minden nyom valami rendkivüli kézhez vezet, mely csakis *Krüdener bárőé*, Miklós czár egykori meghitt parancsőr-tisztjéé lehetett. Habár Simonich gróf kezelte a magasabb politikai fegyelem alkalmazását és végső szükség esetére oly teljhatalommal volt ellátva, mely előtt még maga a fővezér is meghajolt volna, kétséget nem szenved, hogy a mindenható birodalmi kanczellár, Nesselrode gróf, maga részéről oly embert küldött Magyarországba, kiben tökéletesen megbizhatott. *Krüdener* neve nem igen gyakran fordult elő a táborban álló orosz sereg köreiben, de maga Rüdiger tábornok ugy nyilatkozott *Csányi László* előtt Nagy-Váradon, hogy az ügyek végső lebonyolítása, sem az ő, sem Paskievics herczeg, hanem *Krüdener ezredes*, Nesselrode kanczellár képviselőjének kezeibe adatott. *Krüdener* a szőllősi szomoru nap után Pozsonyból, hová Bécsből jött, Pestre és Aradon keresztül Nagy-Váradra sietett, de útközben egy kis faluban vagy mezővárosban a kholera jelei közt megbetegedvén, Pestre visszakerült. Innen, alig egy napi tartózkodás után, ismét Bécsbe jutott, hol hetekig sinylődött. Mire felépült, Paskievics elkeseredésében már régen elhagyta Magyarországot, honnan mindaddig nem akarta seregét kivonni, mig ura Galiczia iránt a bécsi kabinettel nem végez.

Nesselrode, orosz kanczellár, hiába várta Krüdener jelentését a magyar ügyek állásáról, helyettök Paskievics, illetőleg a kétszinű Rüdiger herczeg közléseit hallotta a czártól. Ezek aztán nemcsak Miklós czárra, hanem utóbb Nesselrodera is azt a benyomást tették, mintha Ausztria most erősebben állna, mint valaha, a miért aztán minden egyéb diversiók és meglepetések elmaradtak. *Krüdener* halálos ellensége lett a varsói herczegnek, ki őt be sem várva, Nagy-Váradról lóhalálába Varsóba sietett, s így Nesselrode messzeható terveit tönkretette.

Csakis ebből magyarázható ki *Paskievics* megfoghatatlan közömbössége Haynau durva és sértegető eljárása iránt, holott mindenki tudja, hogy Paskievics a közte és Haynau közt fennforgó különféle ügyek elintézését a paczifikáczió, illetőleg a magyar sereg legyőzetése utáni időre halasztotta. Midőn *Haynau* a Nagy-Váradon internált Görgei kiadatását majdnem parancsoló hangon követelte, *Paskievics* lehetőleg még nyersebben válaszolt, és mindenki feszültséggel várta a két hatalmas fővezér közt megtörténendő személyes összezörrenést. Mihelyt azonban Paskievicsnek értésére esett, hogy Krüdener útközben megbetegedett és nem Nagy-Váradra, hanem visszafelé Bécsbe, illetőleg Varsóba utazott, Haynau gorombaságait zsebre rakva eltávozott. *Krüdener* marasztaló futárja már nem találta Nagy-Váradon, s csak valahol Munkács körül érte utól. De ezen idő alatt a bécsi körök által megnyert *Berg* gróf vezérkari főnök már megparancsolta, hogy az orosz csapatok haladék nélkül hagyják el az országot.

Krüdener, ki annak idején az orosz csapatok pusztulását Miskolcz alatt tulajdon szemeivel látta, nem vette tréfára a kholera jeleit s legelőször is tulajdon személyéről gondoskodva, ennek az orosz érdekeket tökéletesen alárendelte.

Krüdener betegsége nélkül a világ történelme tán egészen más fordulatot vett volna, mindenekelőtt pedig Haynau nem ért volna reá bakóit a leigázott nemzetre bocsájtani, mert ebbeli mulatságát az orosz sereg itt maradása alaposan elrontotta volna.

A. B.

GARASANIN MILUTIN,

Szerbia volt miniszterelnöke.

Nagy feltünést keltett nem csak Szerbiában, hanem az egész művelt világban is, Milán volt szerb királynak az a levele, melyet külföldről hazatérőben útközben, Bécsből intézett Garasanin Milutinhoz, Szerbia volt miniszterelnökéhez és jelenleg az úgynevezett haladó-párt elismert vezéréhez, a ki daczára annak, hogy határozott és nyilt osztrák-magyar barát, mégis Natália királynénak nem csak bizalmas tanácsadója, hanem egyszersmind szivós és nyilt védője.

Ez az utóbbi körülmény és a «Videlo» czimű pártlapban közölt gyakori támadások, indították Milánt, a volt királyt, arra, hogy Takova gróf név alatt Garasaninhoz ismert levelét megirja, melyben őt egyenesen Markovics Ilonának és Knityanin Lénának, a Milán király elleni merénylet elkövetőinek, a börtönben történt megfojtásával vádolja.

A ki Garasanin erélyes és indulatos jellemét ismerte, előre tudhatta, hogy Garasanin ezért a hallatlan gyanusításért és sértésért Milán volt királynak nem marad adósa, de azt már nem is sejthette, hogy Garasanin Milán királynak határozottan a szemébe megmondja, hogy épen ő, a király volt az, ki az illető közegeknek megparancsolta, hogy az említett két nőt megfojtsák és pedig akkor, mikor Garasanin miniszterelnök két hónapig Dél-Franczia országban időzött, tehát mikor hazájában ő nem is hivataloskodott.

A hallatlan levélre következett ime egy még hallatlanabb válasz. Mióta államok és azokban vagy azokon kivül exkirályok és exminiszterek vannak, — igy nem irtak egymásnak leveleket, igy nem vádoltak egymást a legaljasabb és legelvetemedtebb büntettekkel, mint a hogy vádolták egymást, Milán király és volt minisztere, Garasanin. Ez nemcsak Szerbiának a szégyene,

Bal Jeromos: Szepesvára története

8°, 9K, 117L, Zőcze, 1914.

Szepes vára

Szepesi székesegyház

Jalszépe

Forberger Vilmos

rajza után

Repr.

Dm V. 115. l.

SÜMEG

Várom

Képe VU 1858, 257 l

Horváth Viktor: Szent Márton püspökről címzett szepesi székeseggház.

8°, 2K, 66L, Zőcse, 1885.

Szepesi székeseggház

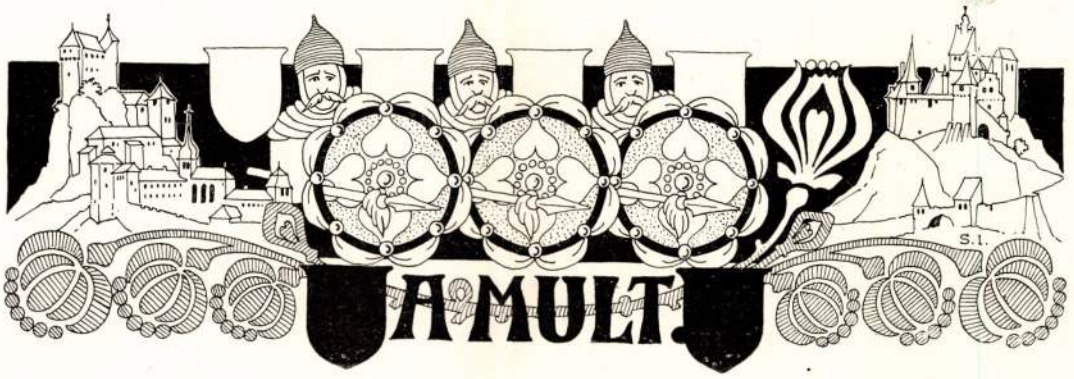

Schneider Iván fejléce.

Divald Kornél.

A szepesi székesegyház.

Felsőmagyarország határszéli vármegyéinek műemlékei sorában a legrégibb ránk maradt monumentális templom a szepesi székesegyház. Alapításáról, építése történetéről, illetve ennek első korszakáról írott adatok nem maradtak ránk. De valószínű, hogy miként a szepesi prépostságot, úgy ennek székesegyházát is a XII. század második felének dereka táján alapították. A XV. században templomunk oly gyökeres átalakításon esett keresztül, hogy legrégibb alakját még képzeletben sem igen lehet többé rekonstruálni. Eddigi ismertetőinek Merklasnak és Henszlmannak ez legalább nem sikerült. Az alábbi fejtegetések is kellő alap híján, csakis föltevéseknek tekinthetők.

Különböző korú részletekből többé - kevésbbé szervesen összeépített székesegyházunk mindenesetre szinte magában áll sajátosságaival. Legrégibb része egyformán magas, három hajót magában foglaló csarnok, amelynek két szakaszra osztott nehézkes bordájú keresztboltozatai gumós kehely fejezetű s zömök, de elég élénken tagolt lábazatú köteges pilléreken nyugosznak. A hevederívek egy része félkörív, a déli hajóban azonban már csúcsíves, amint hogy a boltozatok is csúcsosívűek.

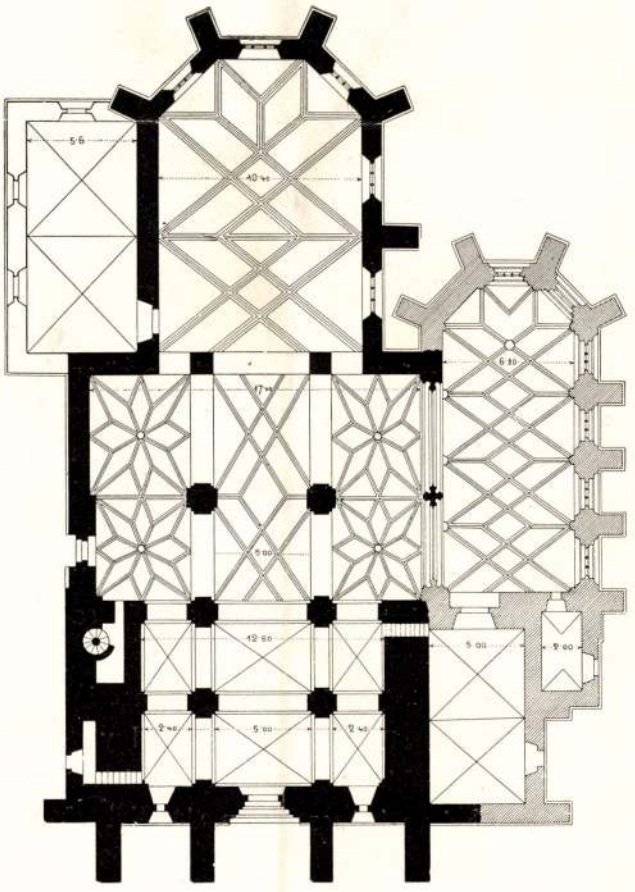

A SZEPESI SZÉKESEGYHÁZ ALAPRAJZA.

A templom ezen alacsony részéhez, hajdan egy harmadnyival magasabb s három egyformán széles keresztbolttal födött kereszthajó csatlakozott, amelynek középső szakaszához kelet felé minden valószínűség szerint még egy keresztboltozatos szakasz: a szentély és az ehhez csatlakozó félkörű apszis fűződött. A szentély magassága minden bizonnyal a nyugati templomrész

Magyar Építőművészet
1907. 8. sz.

Az akadémia tehát a műegyetemmel kapcsolatosan volna megszervezendő. Azzal kapcsolatosan az adminisztráció szempontjából, de attól teljesen *függetlenül a művészi tanítás tekintetében*. Az akadémia tanárai a gyakorló építőművészek legjobbjai közül válogattatnának ki. A fiatal építészeknek nem a már tanultak ismétlése és ismert művek tervezés címen való utánzása kell, hanem a történelmi emlékeken fejlődött ízléstől vezetett, szigorú kritika melletti haladás, modern és művészies irányban. A tanárok között a legszabadabb stílusok képviselői is helyet foglalhatnának, a hallgatók ízlésük és hajlamuk szerint választhatnák azt az irányt, amelyben haladni akarnak és a kedvelt mesterrel együtt tervezve és rajzolva, megtanulnák közvetlen tapasztalásból azt is, hogy minő komoly munkával, újra és újra kezdett kisérletekkel, próbálkozásokkal jár még a kisebb dolgoknak, a részleteknek megalkotása is és súlyos tévedés abban találni művészetet, hogy tűzön-vízen keresztül, soha nem látott dolgokat tervezzenek. A szellemi munkának minél nagyobb mennyiségét kell egy-egy műalkotásba beletenni, hogyha valóban szépet és maradandót akarunk alkotni. „Az idő nem kiméli azt, amit nélküle alkottunk", mondotta a nagy francia esztétikus, Planche és ez legjobban áll a műalkotásokra nézve. Napjaink máról-holnapra létesült épületei és stílusirányai közül nem egy régen a feledésé lesz akkor, amidőn a mostanában annyira gáncsolt történelmi emlékek még mindig a szépnek forrásai és példái lesznek.

Az építészakadémia tehát a szabad tanuláson és a szabad tanításon alapulna. A tanárnak helyzetét és tekintélyét a hallgatóságtól függetlenné, szilárddá kell tenni, mert tanácsai csak így lesznek eredményesek. Az akadémiában szigorú fegyelmet óhajtanánk látni, hogy alkalom adassék a tanulni vágyó ifjúságnak a sűrűbben előforduló művészi feladatok egy bizonyos csoportjának lehető tökéletes megoldására.

Ma a fiatal építészek akadémiája a tervpályázat. De az igen drága tanulás. A mai kényes igények mellett egyetlen pályázatba többet belever az építész annál, amennyit az akadémián egész év alatt költeni tudna. Azonfölül a sikertelen pályázatok hatása igen leverő, holott a tanulás céljából készített tervek mindegyike után nagyobb és szebb földatok megoldására tüzel a csalódásoktól meg nem fogyatkozott ambició. És végül a ferde irányban célhoz nem vezető utakon tévelygő pályázót az akadémia már az első lépéseknél a helyes irányba terelné, amit a tervpályázatoknál csak a kész munkánál és akkor is igen kis eredménynyel képes a jury megtenni. Mert az építészek tanáraikban se látják már jó barátaikat akkor, amidőn az nem a műegyetemen, hanem a műteremben készített terveikre mond bírálatot.

Csináljunk tehát akadémiát építészeink számára, de csináljuk meg a mi viszonyainkhoz és a mi embereinkhez alkalmas formában. Igy annak nagy és üdvös hatása lesz építőművészetünk fejlődésére, míg ha ismét nem a mi talajunkba való intézményt létesítünk, csak költséges és haszontalan akadályt gördítünk úgy is nehezen boldoguló technikusaink elé.

magasságával volt azonos; a kereszthajó két szélső szakaszához pedig alighanem mellékapszisok csatlakoztak.

Alaprajzi elrendezését és csúcsíves részleteit tekintve, a szepesi székesegyház így átmeneti stílű kereszthajós templomaink ama csoportjához tartozott, amelynek fönnmaradt műemlékeink sorában a gyulafehérvári székesegyház a legkiválóbb emléke.

Ez utóbbinál a szepesi székesegyház jóval kisebb s díszítésében is sokkal jelentéktelenebb épület volt, a melynek azonban a hosszanti hajók csarnok elrendezése nem csekély érdekességet kölcsönöz. Hogy a csarnok-elrendezés nálunk épp úgy, mint külföldön már a román építészet korában sem volt ösmeretlen, ennek a deáki templom Pozsony vármegyében a bizonysága. A deáki templom kettős templom· Alsó csarnok elrendezésű hármas hajója fölé még egy bazilikális elrendezésű templomot építettek. S nyílván Szepeshelyen is azért használták föl a hosszanti hajóban a csarnokrendszerű formát, mert a templom e része fölé szintén tervezték emeleti helyiséget s ezt minden bizonnyal föl is építették. A kereszthajó magasságáig érő emelet a prépostsággal kapcsolatos káptalannak alighanem fűthető téli házául szolgált, amire a Szepesség zordon időjárása miatt itt ugyancsak szükség volt. A csarnokrendszerű hajó fölé épített emelet nélkül a kereszthajó nagyobb magassága miatt a templom tetejének szerkezeténél sem érhettek volna el elfogadható megoldást.

Igy azonban a tető a templom kereszthajós elrendezésének hangsúlyozásán kívül a monumentális hatást is növelte, amelyet a főhomlokzatába foglalt kettős toronynyal még fokoztak. A tornyok magyarországi szokás szerint belső sarkukkal a hajó első pillérszárán nyugosznak s földszinti részeik így egyben a mellékhajók első szakaszai is.

A SZEPESI SZÉKESEGYHÁZ HOMLOKZATA. Miskovszky fölvétele.

Hradszky József nek, a szepesi káptalan történetéről szóló könyve szerint a székesegyház tornyai közül eredetileg csak egyet építettek ki, a másik befejezésére csak 1273 után került rá a sor, amikor is Muthmerius prépost ennek építésére végrendeletében hagyományt tesz.

Ha elfogadjuk a föltevést, hogy a szepesi székesegyház kereszthajójának középső szakaszához egy keresztboltozatos szakaszszal megtoldott apszis csatlakozott, úgy eredeti alakjában a templom hosszával odáig terjedt, ahol a mai székesegyház szentélye kezdődik. Átmeneti stílű alakjában, tehát a

A SZEPESI SZÉKESEGYHÁZ HOMLOKZATA.

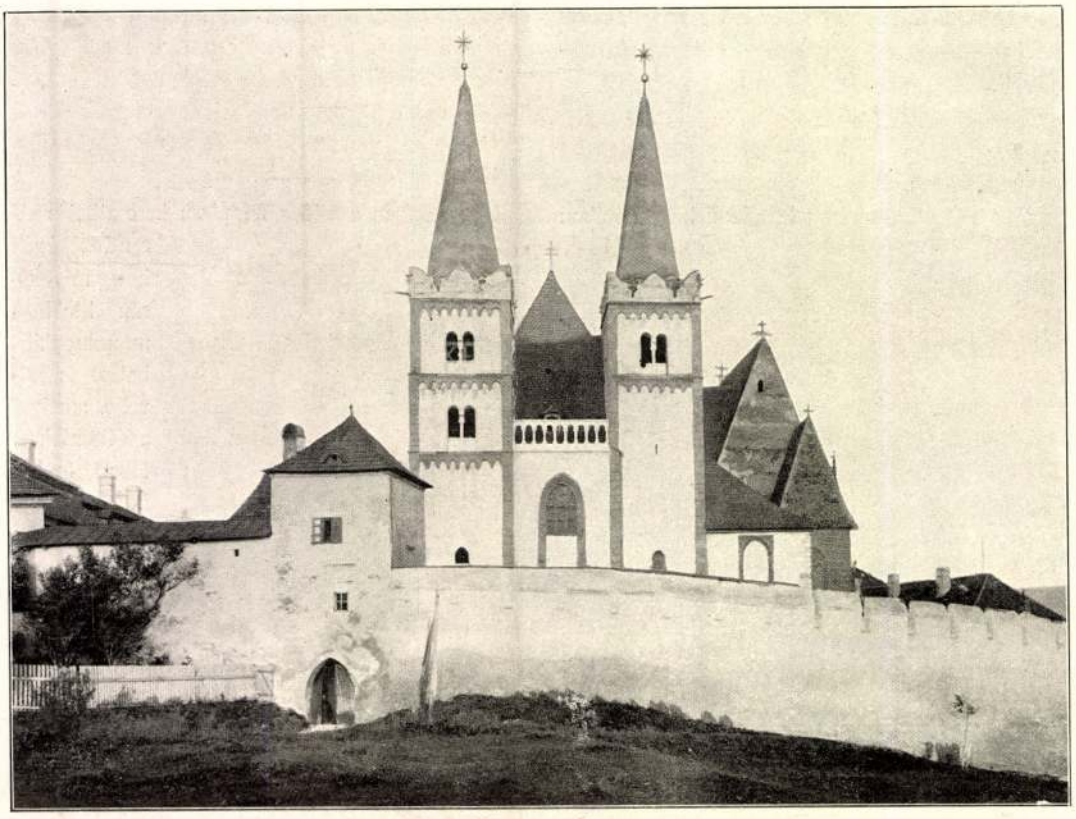

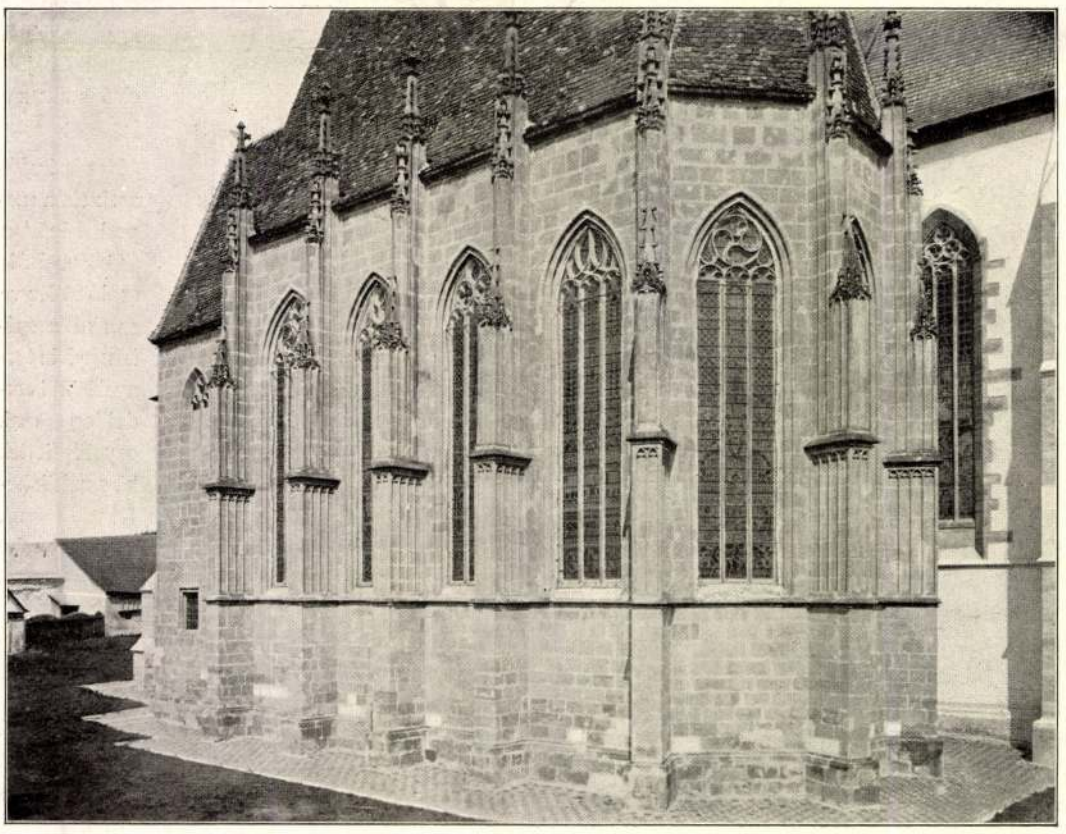

A SZEPESI SZÉKESEGYHÁZ ZÁPOLYA-KÁPOLNÁJA.

székesegyház mintegy 24 méter hosszú, keresztházában 19 méter, alacsonyabb, hármas hajójában 13 méter széles volt.

Méreteit tekintve s azt a körülményt, hogy a székesegyház okmányok közvetett adatai szerint a prépostságot alapító király hathatós támogatásával is épült, nincs okunk kételkedni, hogy a templom átmeneti alakjában egyhuzamban emeltetett. A tatárjárás után legfeljebb boltozatain javítottak.

A székesegyház legrégibb reánk maradt részeinek anyaga egyazon fehér mészkő, amelyet alighanem a szepesi vár környékén, a Drevenyik nevű hegyen fejtettek.

Ugyanebből az anyagból készült a „leo albus", a szepeshelyi Káptalan-utca egyik háza előtt ma is látható kőoroszlán, amely eredetileg alighanem a székesegyház déli főkapuját díszítette. Ez utóbbit még a XV. században a templom kibővítésekor rombolták le.

A székesegyház legrégibb ránk maradt részei közé tartozik még az északi és a nyugati kapu. Az előbbit bélletében egy pár félpillérek közé foglalt, gumós díszítésű fejezettel biró oszlop, az utóbbit két oszloppár tagozza, amelynek az ívbélletben leszelt élű, hasábalakú bordák felelnek meg. Ez utóbbi részletek anyaga is ugyanaz a fehér mészkő, amelyből a templom egész átmeneti része épült. A kő azonos volta s amennyiben az 1878-ban lefolyt restaurálás fölszinén nem változtatott, kimunkálásának egyazon módja is arra vall, hogy a székesegyházat egyhuzamban építették. Hogy ez a XII. század második felében vagy legkésőbb a XIII. század elején történt, ennek valószinűségéről a Szepességen is egész sor építészeti emlék tanúskodik, amely még a tatárjárás előtti időkből maradt ránk s amelynek mesterei minden bizonnyal a szepeshelyi székesegyház műhelyéből kerültek ki. Ezek a mesterek emelték átmeneti alakjában a

A SZEPESI SZÉKESEGYHÁZ ÁTMENETI STILŰ RÉSZE.

szepesolaszi plébániatemplomot, amelyet azonban később gyökeresen újjáépítettek, úgy hogy régi ékítményes részeiből csak diadalívének félpillérkötegei maradtak ránk, amelyek gumós ékítésű fejezetei azonosak a szepeshelyi köteges pillérek fejeivel s amelyekhez hasonló félpillérkötegekkel még a dénesfalvi átmeneti stílusú templom diadalívén is találkozunk. A scsacznyiki ciszterci kolostor templomát a Szepességen 1216-ban Kálmán herceg anyja, II. Endre király szerencsétlen végű felesége, Gertrudisz lelke üdvösségére alapította. A monostor és temploma elenyészett. A scsavnyiki püspöki várkastély mellett levő magtárban azonban még ma is látható egy köteges pillér lábazata, amely a szepeshelyi székesegyház ilynemű átmeneti korú részleteivel azonos szabású s azt bizonyítja, hogy ez a monostori templom a székesegyház mintájára épült, sőt ennek talán méretei tekintetében is szakasztott mása volt.

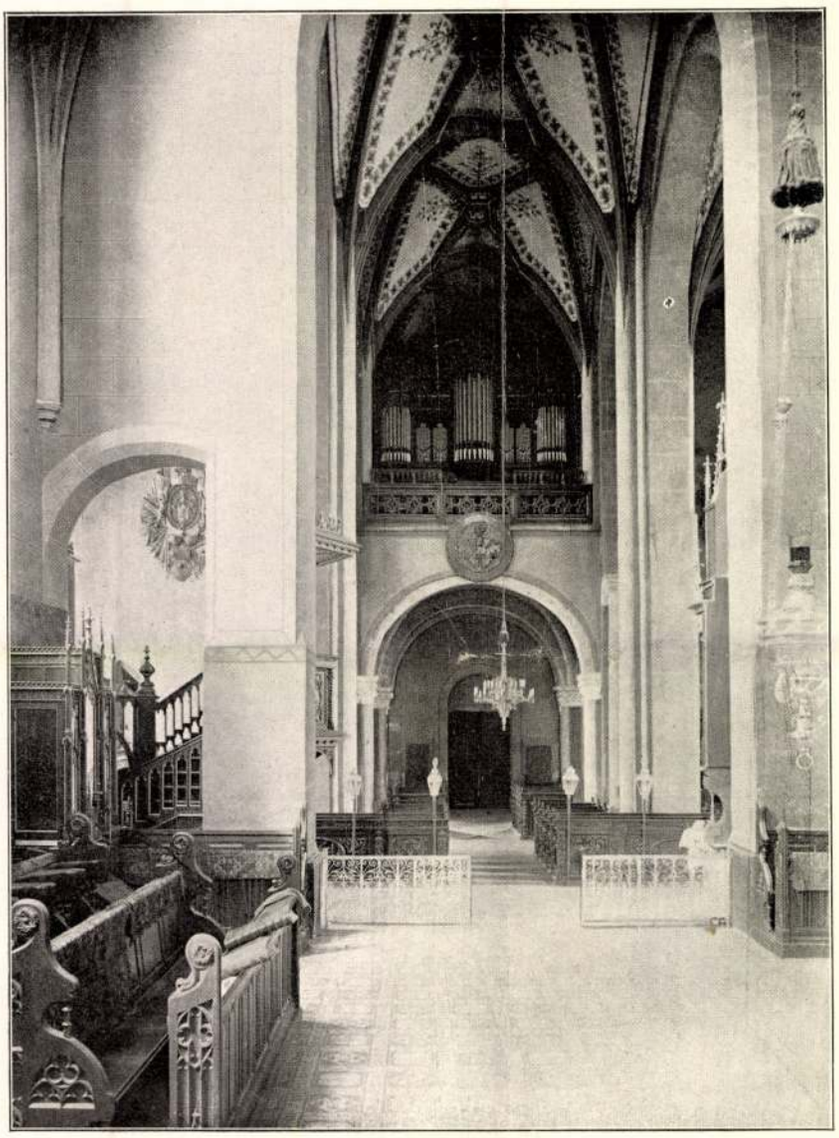

A SZEPESI SZÉKESEGYHÁZ HAJÓJA.

A szepesi székesegyház sohasem vált jelentősebb községi, még kevésbé városi élet középpontjává, mint a külföld székesegyházai, vagy nálunk is egyikmásik plébániává lett apátsági templom. A tatárjárás után, amikor a Szepességen a tulajdonképeni városi élet fejlődni kezd, a Szepesség flandriai, szász és olasz eredetű lakosai új telepeiket a vármegye más vidékeire alapítják s Szepeshely a szepesi várral szemben álló domb tetején mindmáig csakis a káptalan tagjainak lakóhelye maradt, amelylyel még a szepesi várhegy tövében elterülő Szepesváralja sem tudott egy községgé összeforrni.

A székesegyház ilyformán a káptalan céljaira eredeti nagyságában még a XIV. században is megfelelt. 1382-ben csupán a Krisztus szent teste kápolnával bővítik ki, amely valószínüleg a XV. században épült Zápolya-kápolna helyén állott, csak a mire búcsúk idején a Szepesség népe egyre tömegesebben keresi föl székesegyházát s ez ilyenkor szűknek bizonyul a tengernyi hívek befo-

gadására, gondolnak prépostjai az épület kibővítésére. Pálóczi György esztergomi érsek, egykor szepesi prépost, 1439-ben 5000 aranyforintot hagyományoz erre a célra. A kibővítés azonban csak 1462-ben kezdődött. Ekkor teszik le a régi templomhoz építendő új rész, a mai szentély alapkövét, 1464-ben a szentély oldalfalai készek, de pénz híján beboltozását s a templom további átalakítását csak 1472-ben folytatják. Addig a régi templom változatlan alakjában szolgált az istentisztelet céljaira.

Amire az új szentélylyel elkészültek, az átmeneti stílű templom kereszthajójának boltozatait lebontották, meglevő köteges pilléreit az új szentélynek megfelelő magasságban megtoldották s a régi szentély helyén épült új szakaszszal az új szentélyhez fűzték az átalakitott átmeneti stílű templomot, amelynek egykori kereszthajójában az eredeti pillérfejezetek, sőt a mellékhajókban a boltozat régi heveder-ívei mindmáig megvannak.

Minthogy az új szentélyt jóval szélesebbre tervezték, mint aminő a régi kereszthajó középső szakaszának megfelelő főhajó volt, a diadalívet is keskenyebbre falazták s a diadalív szélesre fogott két pillérét, illetve a mellékhajók záradékfalának a szentélybe nyuló részét csúcsíves nyílásokkal törték át, hogy a belső térhatás egységét ilyformán lehetőleg megmentsék. Az átmeneti kori templom nyugati három hajóscsarnok részét változatlanul meghagyták s boltozatai fölött orgonakarzatot rendeztek be, amelyet a főhajónak itt tovább folytatott hálóboltozata tetőz be a tornyok és az ezek mögé épített könyvtári és levéltári helyiségek belső falai közé ékelődve. A szentély szintén hálóboltozatos, a mellékhajók két szélesebb szakasza csillagbozatot nyert. A templom déli részéhez fűzött Krisztus szent teste kápolna a szentélyével azonos szerkezetű boltozattal bir.

A SZEPESI SZÉKESEGYHÁZ ÁTMENETI STILŰ KERESZTHAJÓJA.

A szepesi székesegyház új szentélye 17 m. hosszú s 16 m. széles. Méreteit az akkor már tizenhat

tagból álló káptalan kanonokjainak száma, a hajóét az átmeneti templom fölhasznált részének méretei szabták meg. Az átalakító mester keze ilyformán ugyancsak meg volt kötve. S ha az oldalhajók kelett záradékfalának szentély felőli részén a falláttörésekkel a szentély és a főhajó közötti arány-

A SZEPESI SZÉKESEGYHÁZ APSZISA.

talanságokat teljesen kiegyenlítenie nem is sikerült, az átalakítás elsőrangú tervezőre vall. Hogy mesterünk a csúcs-íves építészet e késői korában az ornamentikában is finom ízlésű s jeles művész volt, azt a székesegyház déli oldalához fűzött Zápolya-kápolna bizonyítja, mely oly szervesen csatlakozik a déli hajóhoz, hogy tervezője aligha lehetett más, mint az átalakított székesegyház mestere, akinek arról, hogy a kápolnát is hozzá építik, okvetlenül már eleve tudomása volt.

A Szent Márton püspökről elnevezett székesegyház mai alakjában háromhajós csarnok-templom, szentélye háromoldalú apszissal záródik s hatalmas ablakaiban hólyagos mértműdiszítéssel ékes.

A székesegyházat 1478-ban szentelték föl; a hozzáfűzött s Krisztus szent testéről elnevezett kápolna alapjait Hradszky szerint 1488-ban rakták le s építését, illetve fölszerelését Zápolya István nádor és neje Hedvig tescheni hercegnő költségén 1493-ban fejezték be. A kápolna a székesegyházzal szervesen összeépítve, ez utóbbinak térhatását nagyban fokozza s nemes arányainál, pompás technikájánál fogva édes testvére a még híresebb csütörtökhelyi Zápolya - kápolnának. A sekrestye a szentély északi oldalán a XVII. században épült; ugyanekkor nyerték a tornyok is a kősisakjuk köré falazott fantasztikus koronázatot, amely a felsőmagyarországi renaissance stílre nézve jellemző. A szepesi székesegyházat 1878-tól 1888-ig Samassa József egri érsek és Császka György kalocsai érsek, egykor szepesi püspökök bőkezűségéből restaurálták. Ekkor nyerte mai festett díszítését és színes ablakait.

ták, hogy kalandozásuk célját elértnek látva, a lembergi zárdával alkudozásra léptek. A remélt jutalom egy részének biztositása után a leányt átengedték nekik s ők elszállitották a párisi zárdába. A lembergi apácák pedig egy ragályos betegséget: a himlőt szerepeltették, melynek következtében a kis leánynak természetesen, meg kellett halnia. Mivel a ragályos betegség nagyon veszélyes az élőkre nézve is, a hulla, mint ilyen körülmények közt rendesen, erősen be volt göngyölve és befödve, ugy hogy tulajdonképen senki sem tudta, mi van abban a koporsóban, melyet egész szertartással temetnek. Ily módon álcázták a betegséget is, mivel a betegek szobájába csak a bizalmas egyéneknek volt szabad bemenetük. A szegény gyermeknek tele beszélték fejét, hogy isten előtt kedves dolgot cselekszik, ha lemondva anyjáról, gyermeki érzelmeit az isten oltára előtt feláldozza és az isten ujja által kijelölt művet, mint erre kiválasztott, létrehozni segitend. Oh! ezek a jámbor növérek nagyon jól tudják a fiatal lelkeket megdolgozni, ugy hogy ezek az ily s hasonló lelki ténykedéseket szivesen viszik véghez s az életre nézve elvesznek. Ezek voltak a hirek, — mint mondók, — melyek a környéken először halkan, majd hangosabban és érthetőbben szájról-szájra terjengtek. E hirek forrásáról senki sem tudott semmit. És az esetről mindenki tudott valamit beszélni, s igy jutott az el S.... asszony füleihez is. Bármennyire határozatlan- és bizonytalanok voltak is e hirek, a szegény anya szivét édes reménynyel tölték el. Tevékenységi ereje, mint valami varázsütésre, ismét felélénkült.

Összeszedi magát, Lembergbe, s még egyszer a zárdai orvoshoz siet; átkokkal, s midőn ez nem segit, fenyegetésekkel igyekszik őt vallomásra birni s eléje tárja egy anyának isten előtti felelősségét. Hanem ettől mit sem tud meg többet, mint hogy leányát utolsó perceiben hagyta el, bár halva nem látta, mivel épen azon időben vidékre hivták, hol több napig kellett időznie. S.... asszony tehát elhatározta leányának nyomait Franciaországban keresni; szive azt sugallta, hogy szeretett leányát ott fogja találni. Az értékes festmények, hires mesterek művei, melyeket férje hagyott rá, mentő talizmánként tüntek fel előtte, melyben a jövő tekintetéből férjének örködő szelleme él s jótevő sugárként tündöklik feléje s nekem alapos okom van hinni, hogy az anyának végleges elhatározására ezek lényeges befolyást gyakoroltak.

Abban az időben a Párisba való utazás sok kellemetlenség, nagy időfeláldozás s jelentékeny költséggel volt összekötve. A kitört parasztlázadás egy pillanatra minden vagyont megfosztott értékétől, a közlekedést megakasztotta, a készpénzt fölemésztette s a hitelt eltörülte. Hogy a határon túl érjen, arra volt még elegendő költsége, a továbbit azután a festmények egy részének eladása által remélte fedezni. A nélkül tehát, hogy valakit a titokba beavatott volna — mert különben nem minden ok nélkül félt, hogy az akkori nyomasztó időben kalandos tervében senki sem fog neki segédkezet nyujtani — a képeket összecsomagoltatta, s vigasztalódva lépett a nagy utra.

Párisban, hol akkor az öreg Czartoryski herceg képezte az ott időző földieinek központját, a nélkül, hogy utazási célját elárulta volna, sikerült megtudnia, hogy Franciaországban valóban van egy hercegi család, melynek gyermekei bizonyos korban egymásután haltak el s hogy az utolsó leány, mint azt a fáma Galiciában is beszélte, az ismert föltételek alatt egy zárda szüzeire bizatott, s ez a gyermek — tevék hozzá — valóban életben maradt s nem régen egy hercegnek lett neje, s igen boldog viszonyban élnek.

Mily erősen dobogott erre az anyai szív! S.... asszony lelkében az megdönthetlen ténynek tünt fel, hogy az uj menyasszony nem más, nem lehet más, mint holtnak mondott leánya. Erről már csak meg kellett győződnie; lelkében már örömtelten szoritotta szivéhez a feltalált s feltámadt halottat.

Egyszerre azon gondolat villant meg agyában: mily szükségképeni következményei lehetnének ily viszontlátásnak leányára nézve? Mily zavar történnék a családban, ha a valódi tényállás fölfedeztetnék? A szerető anya e gondolatoktól visszaborzadt. Hogy háboritsa ő meg leányának boldogságát? Azonban őt látnia s meggyőződnie, hogy ez valóban leánya, kellett, s ő ezt meg is tette. Azon ürügy alatt, hogy képeit akarja eladni, bejutott a hercegi családhoz. Valóban nagy önmeggyőzés, ritka önuralom s valóban hősiesség kellett arra, hogy anyai szeretetétől sarkaltatva, el ne árulja magát.

A fiatal hercegnében valóban elveszett gyermekére ismert!

Szeretett gyermekét boldognak, vidám- és megelégedettnek látta, s visszatért hazájába, hogy szivének kisérteteit kikerülje. Leányát azután többé nem látta. Mélyen sebezhette anyai szivét az, hogy drága gyermeke, kin egész lelkével függött, őt ennyire elfeledte; hanem hiszen gyermeke boldog, megelégedett volt. A hős anyának ez elég volt, s minden más érzelmet elnémitott.

S. .. asszony még ma is él csendesen és vissza-

vonultan szerény jövedelméből. Boldognak nem boldog. Gyermeke rá nézve meghalt másodszor is; s ez a gyermek vigaszság- és örömökben tölti napjait.

Hazánk egynéhány középkori műemléke.

— Miskovszky Viktortól. —

IV. A szepesi káptalan egyik kapuja.

A szepesi káptalan, emlékszerü kettős tornyu székes-egyházával, püspöki és kanonoki diszes épületeivel, egy még épségben lévő középkori várhoz hasonlit; a káptalant minden oldalról

A szepesi káptalan egyik kapuja. (Miskovszky V. rajza.)

körülfogó, lőrésekkel ellátott rovátkos kőfalazat; a nyugoti és keleti oldalon lévő tornyok alatt léteznek a kapukkal elzárható bejárások, azok közt a keleti kaputorony alakját jelen képünk ábrázolja; a kapunyilás fölött a felső emeleten a nélkülözhetlen őrszoba létezik; meglepő a nézőre nézve azon szép tájkép, melyet a kapu nyilása arról az oldalról nyujt; lent Szepesváralja templomainak tornyai és csinos házsorai, a háttérben pedig a szepesi várnak imposáns romjai látszanak; az egészet a kapu tágas boltozata mintegy keretül fogja be.

A szepesi káptalan diszes székes-egyházának leirását e lap 1867-dik évfolyamának 10-dik szá

Sámsom és Delila. (Doré illusztrált bibliájából.)

mában közöltem; jelenleg érdekesnek tartottam a káptalan egyik tornyának rajzát bemutatni, mert meglehet, hogy ma vagy holnap ezen torony is lebontatik, és igy legalább rajza marad meg.

A szepesi vár épitési ideje homályban vész el; sokan állitják, hogy a magyarok bejövetele előtt már létezett volna, későbben a Zápolya hatalmas család ősi vára volt, ma már csak tornyainak és falainak időrongálta romjai láthatók; ujabb időkben sokat szenved e vár a kincskeresők által, kik a vár pincéiben tömérdek kincseket vélve, annak kiásatása végett nagy rombolásokat visznek véghez.

Sámson és Delila.

(Doré illusztrált bibliája.)

E nagyszerü munkából, mely francia nyelven ezer meg ezer példányban, német forditásban pedig már két kiadásban terjedt el a világ minden részén, mai számunkban a „birák könyvéből" a Sámson és Delila történetét ábrázoló szép képet nyujtjuk olvasóinknak.

A filiszteusok óriásan erős és vad ellensége, Sámson — kit egy szép nő szerelme lebüvölt — az előtte drága öltönyben és fiatalsága teljes szépségében álló hölgynek bevallja rendkivüli testi erejének titkát, mely hajában rejlik. Fejét olló még soha sem érte, s teljes hosszu fürtökben lógg le haja.

A hősnek gyermekes bizodalmáért gyalázatosan kellett csalódnia. Midőn fejét kedvese ölébe nyugasztva elaludt, ez árulója lőn s levágta haját. Erejét igy elvesztve, a filiszteusok kiszurták szemeit s börtönbe veték őt.

Haja azonban ismét megnőtt s ezzel együtt ereje; s egy napon, midőn a filiszteusok nagy ünnepélyre gyültenek össze, ugy ölé meg őket és önmagát, hogy megrázva a diszcsarnok oszlopait, összeomlasztja az egész épületet fejeik fölött. E hatalmas jelenetet Doré egy másik képben merész vonásokkal ábrázolja.

Egy menyasszony hozománya a XVII-ik században.

Közli: ***P. Szathmáry Károly.***

(Vége.)

Aranymüvek.

Azon ládában egy kis festékes fias ládácska. Ebben vagion: Edgy pántlika formára csinált Gyémántos rózsa, egy függőcske rajta, 64 gyémánt benne.

Mas pántlikaformára csinált gyémántos rózsa 97 gyémánt benne.

Harmadik pántlika formára csinált rubintos rózsa, 42 rubint benne.

Ezt kivették az tokjábul, edgyik fiában van a ládának.

Item Egy gyémántos függő 58 gyémánt benne.

Más gyémántos médály*) fegyver-derék formára csinált, megtörött 31 gyémánt benne, 2 gyémánt héja.

Edgy fekethe zománczos kézre való, negyven gyémánt benne.

Edgy tokban hét arany gyürük, öte gyémántos, kettei rubintos, 's egy ezüst sarkantyús gyürü.

Edgy kis schatulyában egy darab kézre való, 10 gyémánt benne.

Más darab kézre való, 8 gyémánt benne. Azonkivül is négy gyémántok aranyba foglalva, azon schatulyában 12 rubintok holmi dirib-darab aranyboghlárokkal és valami aprólék gyöngyökkel.

Edgi hajban való tü, 44 rubint benne.

Más hajban való tü 2 gyémánt benne.

Edgi giemantos rósa 11 giemant benne.

Edgy hajban való virágh, 3 smaraghd és hat rubint benne.

Edgi rubintos láncz, feketet 's fejér zománczos 79 remekekbül álló 190 rubint benne.

Edgi sima kis esses*) láncz.

Edgi bokor zománczos arany perecz.

Edgi rubintos gyémántos függő, két giémánt, 's hét rubint benne.

Más függő 3 gyémánt, egy rubint 's egi safil (zafir) benne.

Edgi gyémántos rubintos gyöngyös láncz, zománczos 36 remekekbül áll, 18 rubint, s 18 gyémánt benne.

Két kis fülbevaló pántlika, 2 kis gyémán benne.

Edgy kis gyenge arany lánczocska.

Más gyenge arany lánczocska jó hoszszú, ehez való egy kis darab arany láncz.

*) *Médály* alatt befoglalt és ékkövekkel körülrakott emlékpénzeket, vagy miniatur képeket értettek.

*) Az *S* betü alakú szemekből álló láncot érti alatta.

Szepesi vár

Spanyi Béla rajza

Repr.

Om VI. 279. l.

FÓT

Kartély

Képe VU 1877, 740 l.

Szepsii ref. templom

Kovács B.

A szepsii ev. ref.
egyház története levél-
tári okmányok s az
egyházi feljegyzések
alapján.

Petrik 1886–1900

A szepesi vár öregtornya

Szepesi vár

Varjú: Magyar várak

Jendrassik Borbála: *Szepes vármegye középkori falképei. (Szerző.)*

Magyarország művészettörténetének eddig kevéssé méltatott területét, szepességi román és gótikus stílusú faliképfestészetünket tárgyalja ez a gondos kiállítású összefoglaló munka. Csak a mult hónapokban jelent meg Schürer—Wiese: Deutsche Kunst in der Zips c. kötet, amely tendenciózus áltudománnyal és az egyszerű kisajátítás legerőszakosabb módszerével a magyarországi művészeti kultúrának a Szepességben található valamennyi emlékét a belföldi német művészet körébe utalja. Schürerék munkája nyilvánvalóan a nagynémet állameszme szolgálatában áll és minden tudományos objektivitást nélkülöz. A jelen dolgozat egyik rendkívüli jelentősége éppen abban rejlik, hogy — bár nem a német propaganda közvetlen cáfolatára, hanem tárgyilagos tudományos célzattal készült — stíluskritikai alapon kimutatja középkori falképfestészetünkben az általánosabb jellegű magyarországi stílusáramlatokba kapcsolódó és egymást fölváltó művészeti hatásokat. Így először bizánci, jobban mondva bizantinizáló olasz, majd francia-olasz, később flamanddal vegyes francianémet s csak a XVI. században mutatkoznak a Szepesség s általában a Felvidék falképfestészetében erősebb német művészeti hatások, még ugyanekkor Erdélyben például a közvetlen olasz eredetre visszamenő és Budáról, mint központból kisugárzó renaissance művészet egy elnépiesedő, a magyarság legszélesebb rétegeibe is felszívódó művészeti folyamata zajlik le, amelyben különben a képzőművészetek egyéb területén maga a Szepesség is jelentékeny mértékben részt vett. A szerző ezenkívül sok olyan emléket is tárgyal, amelyek időközben elpusztultak, vagy amelyek csak a legutóbbi évek során, már a cseh uralom idején kerültek napvilágra.

(Pálinkás László.)

OLVASSA EL
JÖVŐ ÉVI TERVEZETÜNKET

Kovalovszky Miklós: *Irodalmunk Párizs-szemlélete a háború után. (Apolló-könyvtár.)*

„Munkám megírásában az a természetből folyó elv vezetett, hogy lehetőleg maguk az írók beszéljenek" — mondja tanulmánya egyik helyén Kovalovszky Miklós (106. l.) s roppant ügyes idézetek tömkelegével próbálja kibogozni a francia főváros különös csomóját.

Első fejezete: Anonymustól a Párizs-regényig — rövid, összefoglaló, történeti útravaló; középkori papok, tanulók tudományszomjúságától a háború utáni világváros malackodásáig. A mai Párizs varázsa, szelleme, gyönyörei, lakói, kávéházai és törzsvendégei sorakoznak rendbe a következő fejezetekben, háttérben a szemétre hullt kisemberkék rothadásával.

Párizs madártávlatból, mondhatnók az első fejezetekről — kitűnő szempontok, kitűnő összeválogatás. „Métèque" sorsot nyögő magyarok panaszai, Dôme-kávéházi bölcselet kifejtése, ez az utolsó fejezetek lényege. Rövidnek érezzük s kicsit egyoldalúnak. A sok idézet csupa jajveszékelés, Párizs elleni dünnyögés, kudarcba fúló hódításterv. Az előbbi fejezetek álomvárosával szemben igen fekete kép. Bár ez is igaz! Igaz a fény városa és a förtelmes díszjelző is, de a tanulmányban csak ez a két véglet bontakozik ki határozott erővel; a közbeeső élet elsikkad, pedig a Monpti-tól a Napnyugati Őrjárat-ig lehetne példát idézni.

Amit kárhoztatunk, háttérbe szorul a dolgozat nagy erényei mögött, lényegében a nyujtott jót keveseljük, s néhány fejezetet még! Reméljük, meg is kapjuk Kovalovszky Miklós tollából, a mai Párizs-szemlélet kialakulásának részletes rajzával együtt. *(Kenyeres László.)*

Németh Andor: *Mária Terézia (Grill).*

A jó életregénynél rosszabb már csak egy nagysikerű életregény lehet. Nem csodáljuk, hogy Németh Andor könyve eleve tiltakozik az

Magyar Könyvbarátok Diáriuma. 1938. pil. — okt

ellen, hogy akár az életrajz, akár a regény műfajával meggyanúsítsák. Történelmi víziónak mondja magát, de meg kell jegyeznünk, hogy sokkal inkább történelmi, semhogy vizionárius lehetne.

Írója senkit sem dícsér és senkit sem bánt. Legfőkép nem dícséri önmagát és nem bántja az olvasó ízlését. Csattanós jelenetekkel nem hiteti magáról a szerző, hogy szebben tudta volna megrendezni a történelmi jeleneteket, mint maga a történelem. Legfinomabb fordulói egyszersmind a legkiválóbbak is: idézetek az egykori levelekből.

Mária Terézia a főalakja, de a szerző nem szerelmes belé, vagy legalább is nem mutatja. Magyar ember a szerző, de a bécsi udvarról írva, nem futja el utólagos honfibú. A hatáskeltésnek minden egyéb és ilyenfajta eszközét Németh Andor úri írói ízléssel elhárítja magától. A cselekedeteket motiválni akarja és nem világtörténelmi következményeikkel rémítgetni olvasóit. Nem él vissza azzal, hogy tudja a tettek eredményét: tehát nem jósoltatja hőseit látnoki pózban. Megelégszik ilyesmivel: „Isten őrizze népeimet! Meggyőződésem szerint nem érheti őket nagyobb csapás, mintha a porosz uralom alá kerülnek." (Mária Terézia hiteles leveleiből.)

Németh Andor nem használja fel azt az eredeti előnyét, hogy a XX. században él, de azért nem is mond le róla: az örökösödési háború egyes mozzanatait az olasz-abesszín-angol viszállyal veti össze. (Nem tudom, hogy az író, a kiadó, vagy a közönség erkölcsi fejlődésének köszönhetjük-e azt a fejezetet, amit Németh Andor a királyné zsidógyűlöletének szentel. Ugyanaz a Németh Andor, aki pár évvel ezelőtt a Malroux-fordításából minden kényelmesebb zsidó-vonatkozást kihagyott; — vagy kihagyatott vele kiadója és közönsége.)

Németh Andornak van mersze sok mindent megírni és van ízlése sok mindent elhallgatni. Mária Terézia lányáról, Antóniáról írva, elkerülhetetlenek azok a részek, amelyeket pikánssá borsozva tálalt Stefan Zweig; de Németh Andor csak érinti ezeket és említésükért szinte bocsánatot kér. Sokat tud, akár egy udvari tanácsos, de nem pletykál úgy, mint Kaunitz.

Író és könyve minden tekintetben igyekeznek méltóak lenni „az emberiség történetének erre a legildomosabb és legjobb indulatú százesztendejére". Sikerült is...

Mária Terézia nagyon meg lenne elégedve ezzel a könyvvel.

(Hubay Miklós.)

BARTUCZ LAJOS

A MAGYAR EMBER

A MAGYAR FÖLD—MAGYAR FAJ SOROZAT befejező kötete rövidesen elhagyja a sajtót.

Ez a várva-várt könyv végre óriási tudományos felkészültséggel tisztázza a magyar faj kérdéseit.

Kérjen részletes ismertetőt!

Vas. Ujs. 1859.

A királyné női bőbeszédüséggel önté ki érzelmeit az áldozatrakész férfiak előtt; megigérte, hogy őket el nem hagyja, hogy nem nyugszik, mig magát velük együtt meg nem menti; „mert tudjátok, végzé beszédét, hogy tanácsosaim mind árulók, kik vesztemre törnek, hogy uralkodhassanak.“

(Folytatása következik.)

Szepes vára.

Honunk határszélén, hol a havas Kárpátok csucsai felhőkig nyulnak, emelkedik egy, a többi hegyektől egészen elszakitott magas gránitsziklán Szepesvára, felséges kilátást nyujtván a szemlélőnek. Hajnala a most omladékban heverő hajdani erős vár eredetének bizonytalan. Legelső emlités tétetik róla Béla névtelen jegyzőjénél; ő azt Borsunak, ki a lengyelszélekre küldetett, hogy ott egy végvárat épitsen — tulajdonitja. — Sz. István, a honrendező, vármegyékre osztván országát, ezt is egy megye székhelyévé tette. 1143 Géza német gyarmatosokat telepitett le az egész Szepességben, s őket a szepesi gróf alá veté.

1202. Szepes várnagya s főispánjáról Tamásról csak a név maradt fenn, mert a történet róla mi egyebet sem beszél. Utódja ellenben hősi tetteivel fénylik a történelemben, mint törzse a Berzeviczyeknek.

A tatárpusztitás által okozott tetemes sebeket orvosolni akarván, Béla Szepesmegye vizsgálatával Ákus fejérvári őrkanonokot s Mikó zólyomi grófot bizta meg s ezek által a szepesi prépostság javaiis megvizsgáltatván, Béla annak okleveleit, minthogy azok akkor elvesztek, 1249-ben megujitá s az előbbi javak birtokában megerősité. — Ugyanekkor Mátyás szepesi prépostnak Szepesvárában házak emeltetésére, s a vár nagyobb megerősitése végett tornyok épitésére is teljes szabadságot adott *). Következő évben Szepesvárát Heymuth s Lethon birtokokkal, mellyek a várhoz tartoztak, Béla a vár teljes jogaival a szepesi egyháznak adta, és pedig azon oknál fogva, mert az általa már régebben épittetni kezdett vár félbeszakittatván romlásnak, indult és tartani lehetett, hogy az rabló csapatoknak szolgáland lakhelyül, a király először a pusztulásnak indult várat, hozzá tartozó javakkal együtt, világi nagyoknak akarta adni, de senki sem találkozott, ki azt a vele járó terhekkel együtt elfogadta volna. Szándoka volt tehát a várat bátorság okáért végkép elpusztitani, de utóbb szándokát változtatván, a várat minden joggal s vele járó terhekkel együtt a szepesi egyháznak adományozta, mivel már azelőtt ugy is költséget forditott rá. S igy jutott a vár a prépostság birtokába **). Béla királynak ezen adományát Kun László is Muthmen prépost alatt 1278 ujólag megerősitette, nyilván kimondván, hogy a prépost a vár épitését és föntartásának terhét továbbra is önként magára vállalta. Meddig maradt a prépostság birtokában, bizonytalan. III. Andrással az Árpádok kihalta után ugyanis a trónkövetelők nagy zavarba hozták az országot. Cseh Venczel legelső jövén be az országba, több várral együtt a Szepesit is elfoglalta, kitől Robert Károly csak nagy ügygyel-bajjal vehette el Kokos a Berzeviczyek egyik ősének segitségével. De Károly sem birhatta békével, mert Csák Máté szüntelen nyugtalanitotta őt, mig végre Károly az elhatalmasodott Mátét Rozgony mellett 1312-ik junius 15-kén a bátor szepesi nemesség, s a 16 szepesi városok seregének segedelmével tökeletesen megverte.

Erzsébet s Ulászló közti zavarokban Rozgonyi Simon egri püspök Ulászló párthive, midőn 1443. seregével Giskra ellen ment volna, kincseit, s a káptalan okleveleit Szepesvárába vitte, biztos helyet vélvén számára; azonban csalódott, mert mig ő csatázott: Giskrának egy csapata Szepes várát ostrom alá vette, s hatalmába is kerité. Giskrától csak Hunyady János vette vissza, ki midőn a rigómezei csata után hazájába visszatért, a daczos Giskrát lealázandó, maga ment ellene, s 1449. Szepesvárát, honnét leginkább szokta üzni rabló kalandjait, egészen feldulta.

Corvin Mátyás, Zápolya Imrének a Hunyadyak iránti hüségét meghálálandó, Szepesvárat hozzátartozó javakkal együtt neki s örököseinek ajándékozta olly formán, hogy ott örökös grófok legyenek. Mátyás halála után itt vendégelé meg Zápolya István, Imrének fia, hallatlan pompával, az Albert öcscséhez utazó Ulászló királyt.

1527-ben Kacziáner Ferdinánd vezére Znio, Likava s több más várakkal Szepesvárát is elfoglalta; majd ismét Zápolyáé lett, ki a töröknél sikeresen müködő Laszky Jeromosnak adá. De nemsokára megint Ferdinánd kezére került, s ez Thurzó Elek országbirónak ajándékozta. A Thurzó nemzetséget uralta ezután Szepes egész 1605-ig.

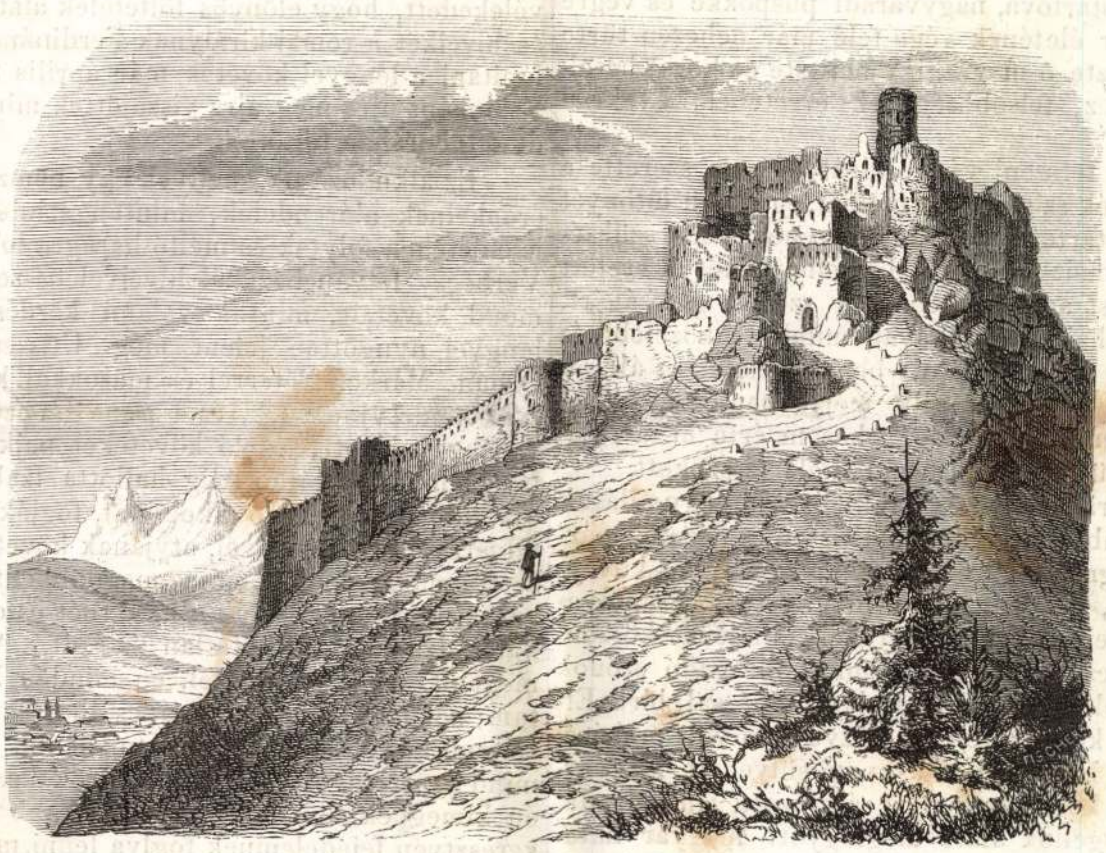

Szepes vára.

1543. körül, mig Thurzó János Báthory András sógorával a vár birtokjoga felett czivódott: Sarskó nevü cseh kalandor akarta sajátjává tenni; de emberei kevés számmal levén, nyilvánosan megtámadni nem bizott erejében, hanem ravaszsághoz nyult. Az őrizetből nehányat megvesztegetett, s ezeknek kötelességévé tette, hogy öt embereivel együtt éjjel kötélen húzzák fel. A parancsnok értesülvén a tervről, ébren tartá katonáit. —

Sarskónak már több emberét felhuzták az árulók, s épen Sarskóra került a sor, midőn a parancsnok kirohant vitézeivel. Látván Sarskó a veszélyt, mellyben forog, dühösen kiált fel, vagy huzzatok fel, vagy ereszszetek le! Erre egy katona, Párka ollóját kikölcsönözvén, elvágta a kötelet, s Sarskó a mélységbe zuhant s nem élt többé. A viadal folytattatott, mig a meggyult löporostorony mindkét részt a légbe nem röpité.

1604-ben, midőn Thurzó Miklós volt Szepes ura, ide menekült Belgiojoso gróf, Dampier, Pongrácz és Sennyeivel, kiket Lippai Balázs, Bocskay hive, Diószegnél megszalasztott; de alig hogy ezek ide értek, Lippai Kassa elfoglalása után seregével azonnal Szepes falai alatt termett, hogy Belgiojosót hatalmába keritse. s azért 22 napi sikeretlen ostrom után felszólitá Thurzót: adná ki vendégeit s ő is állana Bocskay részére. Ámde szavai elhangzának a pusztában, minden eredmény nélkül; azért seregével tovább ment, s bosszuból felégeté az utban levő falvakat. *)

Thurzó Miklósban kihalván a család férfiága, Szepes a koronára szállott, s III. Ferdinánd 1638. Csáky Istvánnak ajándékozta Szepes örökös grófságával, s főispánságával a Rákóczy zendülése alatt tanusitott érdemeiért; s ezek birják mai napig is, mint örökös urai Szepes földének.

K . . . ly J , . . s.

*) Wagner Annal. Scepus. P. I., p. 244.
**) Wagner Annal. Scepus. P. I. p. 197.

*) Istvánfy Miklós XXIII. k.

E rendkivüli férfiu, nemes szülék fia, eredetére horvát, nyelvre és érzelemre nézve magyar volt. Gyermekségében (8—13 évéig) Korvin János szolgálatában Hunyadon kályhákat fütött, fegyvert csiszolt és folyosót söpört; ezután hét évet Szapolyai János anyjának, Tescheni Hedvignek udvarában töltött mint apród. A fényes udvarban harczi dicsőségről álmodozott, mellyet János vajda szolgálatában 6 évig, és azután egy ideig a királyi testőrségnél hasztalan keresett. Férfi volt már, midőn a vas inget és kardot a pálos remeték fehér csuhájával fölcserélte. A csatamezőn vitéz katona, a zárdában jó, szigoru életü szerzetes lett. Négy év alatt kipótolt mindent, mit ifjuságában elhanyagolni kénytelen volt. Olvasni sem tudott, midőn a zárdába lépett; Szapolyai trónra léptekor már sajóládi prior volt, lelkesülten fölkarolta ügyét, és érte a kolostort elhagyá, mert ügyében a magyar szabadságnak ügyét látta. E percz óta éjjel-nappal az államügyeknek lön szentelve. Utissenics féltette nemzetét a beavatkozástól; a török segélyben eszközt látott és használt fel, mellyet a honi király alatt ujra megerősödött, régi fényét visszanyert magyar, idővel magától ellökhetett. Egész Magyarországban csak ő nem volt pártember. Bizva lángeszében, megkisérté feltartani a csapást, melly Magyarországra Mátyás halála óta készült; e gondolat volt óriás nagyravágyásának ösztöne és valódi jutalma. Minden bajban minden eszközt ismert, mindenre képes volt a magyar boldogságaért.

János király őt kincstartóvá, nagyváradi püspökké és végre fiának gyámjává tette, bár életének vége felé már nehezen türte *frater Györgynek* (igy nevezte ő magát, igy nevezte öt kora) hatalmaskodásait, mellyekre ez, felsőbbségének érzetében, gyakran vetemedett.

A vidor, uralkodni és tetszeni vágyó királyné sem szerette a püspököt, ki a fehér remeték szigoru életmódját, egyszerü öltönyét az udvar fényében is megtartotta, és irányában nem vélte szükségesnek megnyerő tulajdonait kifejteni. Izabella békét szeretett volna; s ha lehet, örömest adja a koronát a szepesi grófságért. Izabella, a gyenge lelkek hajlékonyságával, mindig a közelebb és könnyebben elérhető czél felé tört. Volt benne belátás az államügyekbe, volt benne erély, de csak olly mértékben, hogy a nő szende körén sokszor tulemelkedett, de sohasem érte el a szinvonalat, mellyet középszerü tehetségü férfiu is elérni szokott.

A tanácsosok, kiket a rákosi gyülés a mult évben, vagy állásuk oldala mellé állitott, különböző indokokból Utissenics nézeteit pártolák. *Petrovics*, a temesi gróf, a királyfi gyámja, és János királynak törvénytelen testvére, rendithetetlen hive volt a Szapolyai háznak, mellynek vére ereiben folyt, mellynek mindenét köszönhette. *Verbőczi* István kanczellár hires jogtudós, elragadó szónok és tiszta keblü hazafi, a politikában korlátolt fölfogással birt. Elméletében ő még II. Lajos korában élt; rá nézve nem volt mohácsi csata, nem volt viszályos királyválasztás, nem sülyedett Magyarország konczczá, mellyre kelet és nyugat áhitozott. Hű volt Jánoshoz, mert benne a Jagellók alatt megfogyott magyar hatalomnak visszaállitóját remélte láthatni, hü maradt hozzá és fiához, mint törvényes királyához. Ferdinándot csak ugy tekinté, mint tekinthette Szilágyi Mihály III. Frigyest. *Török Bálint*, a királyi hadak vezére és somogyi főispán, typusává vált ama ragyogó aristokratiának, mellynek Magyarország a 16. században annyi nyomort, annyi fényes tettet köszönhetett. Vitézségének sükerét könnyelmüsége gátolta; büszkesége sokszor erőszakoskodásokban nyilatkozott. Elvtelenségből tág lelkiismeretü volt, és ötször fejedelmet cserélt. Hüségét János fiának most azon reménynyel biztositá, hogy a kormányzásra fő vagy tán kizárólagos befolyást fog gyakorolhatni, Utissenics tehát természetes ellensége volt. Török nem vala az az ember, ki ellenszenvet titkolni szokott. Nyiltan kikelt a kincstartó ellen, és ellenségeskedésük a Szent-György terén Budán botránkoztató összeszólásban nyilatkozott. Izabella és az urak alig simithaták el az ügyet a nép előtt, mellyet Utissenics feledni nem tudott.

Izabella ugy kedvelte a délczeg szép férfiut, mint gyülölte a mogorva barátot; ha töle függ, a barát helyébe azonnal Török Bálint lép. Mindazáltal nem szünt meg panaszkodni a nyomás ellen, mellyet Török a gyülölt baráttal, elhatározására gyakorol; e nyomásnak tulajdonithatni habozását a békeügyben, mellynek érdekében Utissenicsnek elfogatásáról, vagy megöletéséről gondolkodott.

Ferdinand nagyszerü készületei csak növelhették Izabellának békehajlamát. Roppant eleség és hadikészlet uszott le a Dunán Pest felé, mellyet Ferdinand hivei taval óta birtokukban vitézül megtartottak. 25000 ember gyült össze Esztergomnál, németek, morvák, csehek és magyarok.

A magyarok élén *Perényi* Péter állott, hajdan János királynak hive és Utissenicsnek barátja, most kanczellár Ferdinandnál és főkapitány, nagyravágyó, eröszakos ember, ki csak hitéhez, az uj valláshoz ragaszkodott hiven és önzéstelenül. Fővezér mollendorfi *Rogendorf* Vilmos volt, ki 30 év előtt a velenczeiek ellen kitüntette magát, s ezóta minden botlását ez egy süker rovására elnézték. Az agg hadfi vonakodott a veszélyes vállalattól, mellyben 11 év előtt, még ifjabb korában, kudarczot vallott, csakugyan alkalmatlan volt a rábizott munkára ellenszenvénél és bizalmatlanságánál fogva, melylyel ezen országra tekintett. Miután Ferdinánd hajthatatlan maradt, kedvetlenül átvette a vezérséget, és seregével lassan Buda felé huzódott. Majus 2. előcsapata, (magyar huszárok) Budát bekerité és Török Bálintot, ki a Drávánál Dombó várát ostromolta, kizárta.

Három nap mulva Rogendorf Ó-Buda fölött tábort ütött, alkudozni kész, mielőtt harczra szállna.

A lengyel követek, Czyarnahorszky prépost, és Gorka, poseni várnagy, béke létesitésén fáradoztak. Zsigmond lengyel király nem akarta Izabella leánya és unokája sorsát koczkára tenni, ugy vélekedett, hogy előnyös föltételek alatt adják át Magyarországot és hiveiket a római királynak Ferdinándnak. E föltételeket megállapitani a lengyel követek már aprilis 27-én a királynénál voltak. Esténként ujra meg ujra viszajöttek, miután az egész napot Rogendorf táborában töltötték.

Ez alkudozások, mellyek egy nemzet sorsát egyes személyek érdekeinek alárendelék, miután szinleg beleegyezett, Utissenics jelenlétében folytak és méltó haragra lobbanták. Rögtön határozott. Verbőczy István házánál hiveivel összegyült, és meghivatta Zsigmond követeit, mintha valami kérdése volna hozzájuk. A két lengyel nyugottan jelent meg. Utissenics, Petrovics, Batthyáni Orbán, Markos Péterrel és másokkal körülfogá öket, kétszáz puskást rendelt mellejük, és a szent János (vizi) kapun kitolatá öket. A meggyalázott, piruló követeket pajkos népség kövekkel kiséré Rogendorf táborába. Alig hallotta Izabella a történteket, parancsot adott, vonják elő a kocsikat, fogják be a lovakat, mert ő egész udvarával, gyermekével, atyjának követei után indul. Az elhatározottságnak e fellobbanása megdöbbenté az urakat. Besiettek a várba, körükbe szóliták a királynét és esedeztek, álljon el szándékától. Izabella hajthatatlan maradt. „A mint férjem János király meghalt, felelt önérzettel, én minden kötelezettség alól föloldódtam; nékem most nem parancsolhat senki, azt teszem mit akarok. Látom, hogy ti törökké akartok lenni, mind engemet mind fiamat, mind az országot és Budát a török kezébe akarjátok ejteni. Ezért én kimegyek közületek, mert inkább akarok, mig élek, fiammal, keresztyén fejedelemnek foglya lenni, mintsem hogy a török császár után királyné, és fiam király legyen. Látom, hogy az én nevemben, minden hatalmat magatok akartok kezelni.“

E válaszra az urak hallgattak, haboztak. A csendet Utissenics szakitotta félbe: „Maradjon felséged, mondá, kérjük szép szóval; mert ha e kérésnek nem engedsz, olly dolog fog rajtad esni, melyet nem örömest látsz.“

A barátnak baljoslatú szavai megsemmisiték Izabella bátorságát; hangosan elkezdett zokogni és szótlanúl kisietett.

Más napra Izabella annyira összeszedte magát, hogy biztositására eszközökről gondoskodhatott. Az urak ellenében a budai polgárokba veté bizalmát, kik János király kegyelméből 1533. óta mind nemesek, a Szapolyai-háznak rendithetetlen hivei voltak, s csak minap nyilatkoztak készeknek, minden parancsát hiven teljesiteni. Magához hivatta tehát a budai birót Turkovics Miklós uramat, tizenketted magával, kik Palczán Péter kisbiró, Siry Imre, Bácsy Ferencz deák, Bornemisza Gergely és Tamás, Szabó Imre, Szabó Fülöp, Korcsolyás Péter, Bajuszos Tamás, Bácsy Benedek, Drailinger Tamás és a városi notárius Borbás deák voltak.

A tanács megjelent.

„Ki tisztje vagy?“ kérdé Izabella a birót. „Senki másé, csak felségedé és fiadé,“ felelt Turkovics. Erre a királyné fölbátorodva, egyenkint megszoritá a polgárok kezét, kik viszont neki és fiának hüséget esküdtek.

*

A királyné női bőbeszédüséggel önté ki érzelmeit az áldozatrakész férfiak előtt; megigérte, hogy őket el nem hagyja, hogy nem nyugszik, mig magát velük együtt meg nem menti; „mert tudjátok, végzé beszédét, hogy tanácsosaim mind árulók, kik vesztemre törnek, hogy uralkodhassanak.“

(Folytatása következik.)

Szepes vára.

Honunk határszélén, hol a havas Kárpátok csucsai felhőkig nyulnak, emelkedik egy, a többi hegyektől egészen elszakitott magas gránitsziklán Szepesvára, felséges kilátást nyujtván a szemlélőnek. Hajnala a most omladékban heverő hajdani erős vár eredetének bizonytalan. Legelső említés tétetik róla Béla névtelen jegyzőjénél; ő azt Borsunak, ki a lengyelszélekre küldetett, hogy ott egy végvárat épitsen — tulajdonitja. — Sz. István, a honrendező, vármegyékre osztván országát, ezt is egy megye székhelyévé tette. 1143 Géza német gyarmatosokat telepitett le az egész Szepességben, s őket a szepesi gróf alá veté.

1202. Szepes várnagya s főispánjáról Tamásról csak a név maradt fenn, mert a történet róla mi egyebet sem beszél. Utódja ellenben hősi tetteivel fénylik a történelemben, mint törzse a Berzeviczyeknek.

A tatárpusztitás által okozott tetemes sebeket orvosolni akarván, Béla Szepesmegye vizsgálatával Ákus fejérvári őrkanonokot s Mikó zólyomi grófot bizta meg s ezek által a szepesi prépostság javaiis megvizsgáltatván, Béla annak okleveleit, minthogy azok akkor elvesztek, 1249-ben megujitá s az előbbi javak birtokában megerősité. — Ugyanekkor Mátyás szepesi prépostnak Szepesvárában házak emeltetésére, s a vár nagyobb megerősitése végett tornyok épitésére is teljes szabadságot adott *). Következő évben Szepesvárát Heymuth s Lethon birtokokkal, mellyek a várhoz tartoztak, Béla a vár teljes jogaival a szepesi egyháznak adta,

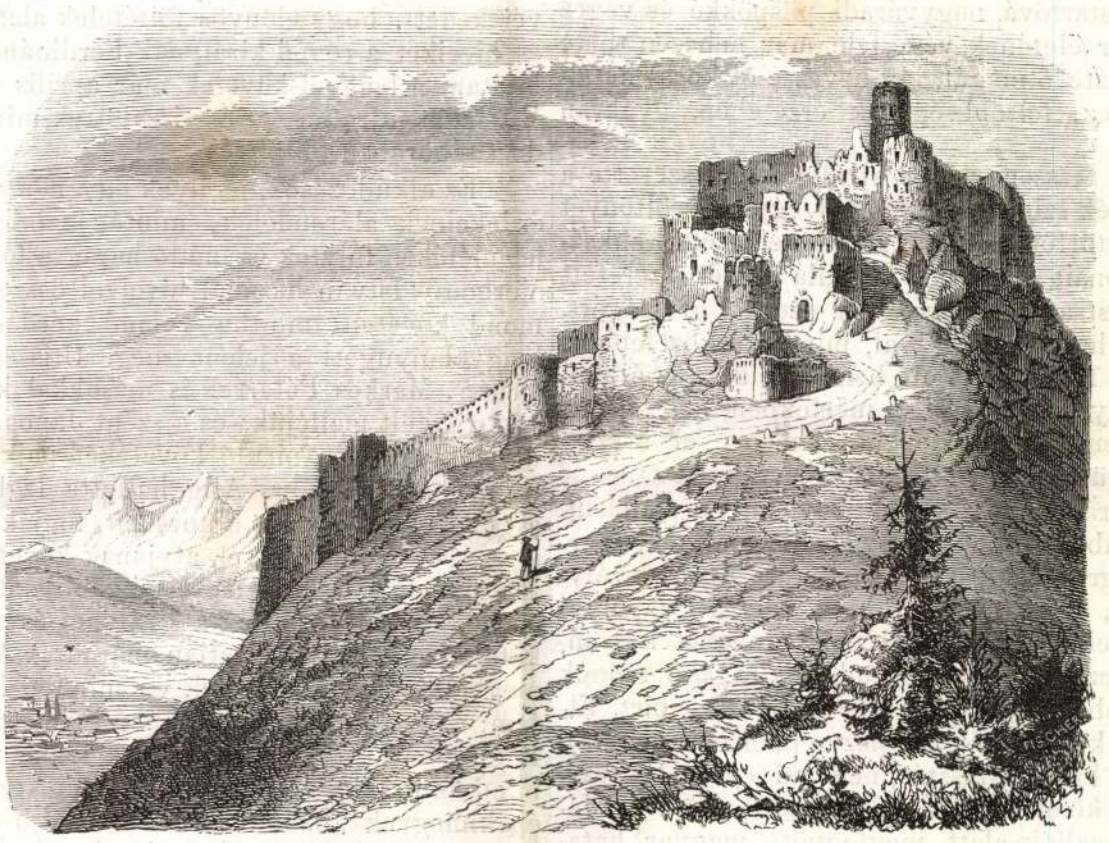

Szepes vára.

és pedig azon oknál fogva, mert az általa már régebben épittetni kezdett vár félbeszakittatván romlásnak, indult és tartani lehetett, hogy az rabló csapatoknak szolgáland lakhelyül, a király először a pusztulásnak indult várat, hozzá tartozó javakkal együtt, világi nagyoknak akarta adni, de senki sem találkozott, ki azt a vele járó terhekkel együtt elfogadta volna. Szándoka volt tehát a várat bátorság okáért végkép elpusztitani, de utóbb szándokát változtatván, a várat minden joggal s vele járó terhekkel együtt a szepesi egyháznak adományozta, mivel már azelőtt ugy is költséget forditott rá. S igy jutott a vár a prépostság birtokába **). Béla királynak ezen adományát Kun László is Muthmen prépost alatt 1278 ujólag megerősitette, nyilván kimondván, hogy a prépost a vár épitését és föntartásának terhét továbbra is önként magára vállalta. Meddig maradt a prépostság birtokában, bizonytalan. III. Andrással az Árpádok kihalta után ugyanis a trónkövetelők nagy zavarba hozták az országot. Cseh Venczel legelső jövén be az országba, több várral együtt a Szepesit is elfoglalta, kitől Robert Károly csak nagy ügygyel-bajjal vehette el Kokos a Berzeviczyek egyik ősének segitségével. De Károly sem birhatta békével, mert Csák Máté szüntelen nyugtalanitotta őt, mig végre Károly az elhatalmasodott Mátét Rozgony mellett 1312-ik junius 15-kén a bátor szepesi nemesség, s a 16 szepesi városok seregének segedelmével tökeletesen megverte.

Erzsébet s Ulászló közti zavarokban Rozgonyi Simon egri püspök Ulászló párthive, midőn 1443. seregével Giskra ellen ment volna, kincseit, s a káptalan okleveleit Szepesvárába vitte, biztos helyet vélvén számára; azonban csalódott, mert mig ő csatázott: Giskrának egy csapata Szepes várát ostrom alá vette, s hatalmába is kerité. Giskrától csak Hunyady János vette vissza, ki midőn a rigómezei csata után hazájába visszatért, a daczos Giskrát lealázandó, maga ment ellene, s 1449. Szepesvárát, honnét leginkább szokta üzni rabló kalandjait, egészen feldulta.

Corvin Mátyás, Zápolya Imrének a Hunyadyak iránti hüségét meghálálandó, Szepesvárat hozzátartozó javakkal együtt neki s örököseinek ajándékozta olly formán, hogy ott örökös grófok legyenek. Mátyás halála után itt vendégelé meg Zápolya István, Imrének fia, hallatlan pompával, az Albert öcscséhez utazó Ulászló királyt.

1527-ben Kacziáner Ferdinánd vezére Znio, Likava s több más várakkal Szepesvárát is elfoglalta; majd ismét Zápolyáé lett, ki a töröknél sikeresen müködő Laszky Jeromosnak adá. De nemsokára megint Ferdinánd kezére került, s ez Thurzó Elek országbirónak ajándékozta. A Thurzó nemzetséget uralta ezután Szepes egész 1605-ig.

1543. körül, mig Thurzó János Báthory András sógorával a vár birtokjoga felett czivódott: Sarskó nevü cseh kalandor akarta sajátjává tenni; de emberei kevés számmal levén, nyilvánosan megtámadni nem bizott erejében, hanem ravaszsághoz nyult. Az őrizetből nehányat megvesztegetett, s ezeknek kötelességévé tette, hogy öt embereivel együtt éjjel kötélen húzzák fel. A parancsnok értesülvén a tervről, ébren tartá katonáit. —

Sarskónak már több emberét felhuzták az árulók, s épen Sarskóra került a sor, midőn a parancsnok kirohant vitézeivel. Látván Sarskó a veszélyt, mellyben forog, dühösen kiált fel, vagy huzzatok fel, vagy eresszetek le! Erre egy katona, Párka ollóját kikölcsönözvén, elvágta a kötelet, s Sarskó a mélységbe zuhant s nem élt többé. A viadal folytattatott, mig a meggyult löporostorony mindkét részt a légbe nem röpité.

1604-ben, midőn Thurzó Miklós volt Szepes ura, ide menekült Belgiojoso gróf, Dampier, Pongrácz és Sennyeivel, kiket Lippai Balázs, Bocskay hive, Diószegnél megszalasztott; de alig hogy ezek ide értek, Lippai Kassa elfoglalása után seregével azonnal Szepes falai alatt termett, hogy Belgiojosót hatalmába keritse. s azért 22 napi sikeretlen ostrom után felszólitá Thurzót: adná ki vendégeit s ő is állana Bocskay részére. Ámde szavai elhangzának a pusztában, minden eredmény nélkül; azért seregével tovább ment, s bosszuból felégeté az utban levő falvakat. *)

Thurzó Miklósban kihalván a család férfiága, Szepes a koronára szállott, s III. Ferdinánd 1638. Csáky Istvánnak ajándékozta Szepes örökös grófságával, s főispánságával a Rákóczy zendülése alatt tanusitott érdemeiért; s ezek birják mai napig is, mint örökös urai Szepes földének.

K . . . ly J . . . s.

*) Wagner Annal. Scepus. P. I., p. 244.
**) Wagner Annal. Scepus. P. I. p. 197.

*) Istvánfy Miklós XXIII. k.

E rendkivüli férfiu, nemes szülék fia, eredetére horvát, nyelvre és érzelemre nézve magyar volt. Gyermekségében (8—13 évéig) Korvin János szolgálatában Hunyadon kályhákat fütött, fegyvert csiszolt és folyosót söpört; ezután hét évet Szapolyai János anyjának, Tescheni Hedvignek udvarában töltött mint apród. A fényes udvarban harczi dicsőségről álmodozott, mellyet János vajda szolgálatában 6 évig, és azután egy ideig a királyi testőrségnél hasztalan keresett. Férfi volt már, midőn a vas inget és kardot a pálos remeték fehér csuhájával fölcserélte. A csatamezőn vitéz katona, a zárdában jó, szigoru életü szerzetes lett. Négy év alatt kipótolt mindent, mit ifjuságában elhanyagolni kénytelen volt. Olvasni sem tudott, midőn a zárdába lépett; Szapolyai trónra léptekor már sajóládi prior volt, lelkesülten fölkarolta ügyét, és érte a kolostort elhagyá, mert ügyében a magyar szabadságnak ügyét látta. E percz óta éjjel-nappal az államügyeknek lön szentelve. Utissenics féltette nemzetét a beavatkozástól; a török segélyben eszközt látott és használt fel, mellyet a honi király alatt ujra megerősödött, régi fényét visszanyert magyar, idővel magától ellökhetett. Egész Magyarországban csak ő nem volt pártember. Bizva lángeszében, megkisérté feltartani a csapást, melly Magyarországra Mátyás halála óta készült; e gondolat volt óriás nagyravágyásának ösztöne és valódi jutalma. Minden bajban minden eszközt ismert, mindenre képes volt a magyar boldogságaért.

János király őt kincstartóvá, nagyváradi püspökké és végre fiának gyámjává tette, bár életének vége felé már nehezen türte *frater Györgynek* (igy nevezte ő magát, igy nevezte öt kora) hatalmaskodásait, mellyekre ez, felsőbbségének érzetében, gyakran vetemedett.

A vidor, uralkodni és tetszeni vágyó királyné sem szerette a püspököt, ki a fehér remeték szigoru életmódját, egyszerü öltönyét az udvar fényében is megtartotta, és irányában nem vélte szükségesnek megnyerő tulajdonait kifejteni. Izabella békét szeretett volna; s ha lehet, örömest adja a koronát a szepesi grófságért. Izabella, a gyenge lelkek hajlékonyságával, mindig a közelebb és könnyebben elérhető czél felé tört. Volt benne belátás az államügyekbe, volt benne erély, de csak olly mértékben, hogy a nő szende körén sokszor tulemelkedett, de sohasem érte el a szinvonalat, mellyet középszerü tehetségü férfiu is elérni szokott.

A tanácsosok, kiket a rákosi gyülés a mult évben, vagy állásuk oldala mellé állitott, különböző indokokból Utissenics nézeteit pártolák. *Petrovics*, a temesi gróf, a királyfi gyámja, és János királynak törvénytelen testvére, rendithetetlen hive volt a Szapolyai háznak, mellynek vére ereiben folyt, mellynek mindenét köszönhette. *Verbőczi* István kanczellár hires jogtudós, elragadó szónok és tiszta keblü hazafi, a politikában korlátolt fölfogással birt. Elméletében ő még II. Lajos korában élt; rá nézve nem volt mohácsi csata, nem volt viszályos királyválasztás, nem sülyedett Magyarország konczczá, mellyre kelet és nyugat áhitozott. Hü volt Jánoshoz, mert benne a Jagellók alatt megfogyott magyar hatalomnak visszaállitóját remélte láthatni, hü maradt hozzá és fiához, mint törvényes királyához. Ferdinándot csak ugy tekinté, mint tekinthette Szilágyi Mihály III. Frigyest. *Török Bálint*, a királyi hadak vezére és somogyi főispán, typusává vált ama ragyogó aristokratiának, mellynek Magyarország a 16. században annyi nyomort, annyi fényes tettet köszönhetett. Vitézségének sükerét könnyelmüsége gátolta; büszkesége sokszor eröszakoskodásokban nyilatkozott. Elvtelenségből tág lelkiismeretü volt, és ötször fejedelmet cserélt. Hüségét János fiának most azon reménynyel biztositá, hogy a kormányzásra fő vagy tán kizárólagos befolyást fog gyakorolhatni, Utissenics tehát természetes ellensége volt. Török nem vala az az ember, ki ellenszenvet titkolni szokott. Nyiltan kikelt a kincstartó ellen, és ellenségeskedésük a Szent-György terén Budán botránkoztató összeszólásban nyilatkozott. Izabella és az urak alig simithaták el az ügyet a nép előtt, mellyet Utissenics feledni nem tudott.

Izabella ugy kedvelte a délczeg szép férfiut, mint gyülölte a mogorva barátot; ha töle függ, a barát helyébe azonnal Török Bálint lép. Mindazáltal nem szünt meg panaszkodni a nyomás ellen, mellyet Török a gyülölt baráttal, elhatározására gyakorol; e nyomásnak tulajdonithatni habozását a békeügyben, mellynek érdekében Utissenicsnek elfogatásáról, vagy megöletéséről gondolkodott.

Ferdinand nagyszerü készületei csak növelhették Izabellának békehajlamát. Roppant eleség és hadikészlet uszott le a Dunán Pest felé, mellyet Ferdinand hivei taval óta birtokukban vitézül megtartottak. 25000 ember gyült össze Esztergomnál, németek, morvák, csehek és magyarok.

A magyarok élén *Perényi* Péter állott, hajdan János királynak hive és Utissenicsnek barátja, most kanczellár Ferdinandnál és főkapitány, nagyravágyó, eröszakos ember, ki csak hitéhez, az uj valláshoz ragaszkodott hiven és önzéstelenül. Fővezér mollendorfi *Rogendorf* Vilmos volt, ki 30 év előtt a velenczeiek ellen kitüntette magát, s ezóta minden botlását ez egy süker rovására elnézték. Az agg hadfi vonakodott a veszélyes vállalattól, mellyben 11 év előtt, még ifjabb korában, kudarczot vallott, csakugyan alkalmatlan volt a rábizott munkára ellenszenvénél és bizalmatlanságánál fogva, melylyel ezen országra tekintett. Miután Ferdinánd hajthatatlan maradt, kedvetlenül átvette a vezérséget, és seregével lassan Buda felé huzódott. Majus 2. előcsapata, (magyar huszárok) Budát bekerité és Török Bálintot, ki a Drávánál Dombó várát ostromolta, kizárta.

Három nap mulva Rogendorf Ó-Buda fölött tábort ütött, alkudozni kész, mielőtt harczra szállna.

A lengyel követek, Czyarnahorszky prépost, és Gorka, poseni várnagy, béke létesitésén fáradoztak. Zsigmond lengyel király nem akarta Izabella leánya és unokája sorsát koczkára tenni, ugy vélekedett, hogy előnyös föltételek alatt adják át Magyarországot és hiveiket a római királynak Ferdinándnak. E föltételeket megállapitani a lengyel követek már aprilis 27-én a királynénál voltak. Esténként ujra meg ujra viszajöttek, miután az egész napot Rogendorf táborában töltötték.

Ez alkudozások, mellyek egy nemzet sorsát egyes személyek érdekeinek alárendelék, miután szinleg beleegyezett, Utissenics jelenlétében folytak és méltó haragra lobbanták. Rögtön határozott. Verbőczy István házánál hiveivel összegyült, és meghivatta Zsigmond követeit, mintha valami kérdése volna hozzájuk. A két lengyel nyugottan jelent meg. Utissenics, Petrovics, Batthyáni Orbán, Markos Péterrel és másokkal körülfogá öket, kétszáz puskást rendelt melléjük, és a szent János (vizi) kapun kitolatá öket. A meggyalázott, piruló követeket pajkos népség kövekkel kiséré Rogendorf táborába. Alig hallotta Izabella a történteket, parancsot adott, vonják elő a kocsikat, fogják be a lovakat, mert ő egész udvarával, gyermekével, atyjának követei után indul. Az elhatározottságnak e fellobbanása megdöbbenté az urakat. Besiettek a várba, körükbe szóliták a királynét és esedeztek, álljon el szándékától. Izabella hajthatatlan maradt. „A mint férjem János király meghalt, felelt önérzettel, én minden kötelezettség alól föloldódtam; nékem most nem parancsolhat senki, azt teszem mit akarok. Látom, hogy ti törökké akartok lenni, mind engemet mind fiamat, mind az országot és Budát a török kezébe akarjátok ejteni. Ezért én kimegyek közületek, mert inkább akarok, mig élek, fiammal, keresztyén fejedelemnek foglya lenni, mintsem hogy a török császár után királyné, és fiam király legyen. Látom, hogy az én nevemben, minden hatalmat magatok akartok kezelni.“

E válaszra az urak hallgattak, haboztak. A csendet Utissenics szakitotta félbe: „Maradjon felséged, mondá, kérjük szép szóval; mert ha e kérésnek nem engedsz, olly dolog fog rajtad esni, mellyet nem örömest látsz.“

A barátnak baljoslatú szavai megsemmisiték Izabella bátorságát; hangosan elkezdett zokogni és szótlanúl kisietett.

Más napra Izabella annyira összeszedte magát, hogy biztositására eszközökről gondoskodhatott. Az urak ellenében a budai polgárokba veté bizalmát, kik János király kegyelméből 1533. óta mind nemesek, a Szapolyai-háznak rendithetetlen hivei voltak, s csak minap nyilatkoztak készeknek, minden parancsát hiven teljesiteni. Magához hivatta tehát a budai birót Turkovics Miklós uramat, tizenketted magával, kik Palczán Péter kisbiró, Siry Imre, Bácsy Ferencz deák, Bornemisza Gergely és Tamás, Szabó Imre, Szabó Fülöp, Korcsolyás Péter, Bajuszos Tamás, Bácsy Benedek, Drailinger Tamás és a városi notárius Borbás deák voltak.

A tanács megjelent.

„Ki tisztje vagy?“ kérdé Izabella a birót. „Senki másé, csak felségedé és fiadé,“ felelt Turkovics. Erre a királyné fölbátorodva, egyenkint megszoritá a polgárok kezét, kik viszont neki és fiának hüséget esküdtek.

*

Szepesi sár

XVI. sz.

M. MEE Közl.

1913. 43 i l.

Szepesi székesegyház

1. Aranyozott pásztorbot Szt. Márton lovasszobrával és az apostolokkal a XV. sz.-ból. (Szepesi székesegyház)

Gutenberg Lex. IV. K.

Püspöksüveg zöld bársonyból, domború arany himzéssel és két ékkövel. Egyenlőszárú keresztekkel díszítve (Mag. 30 cm) Magyar munka 1870 körülről.

Simor János készíttette.

BIBLIOTHECA HUNGARICA

Magyarország történetére, közjogi, közgazdasági és művelődési állapotára, földrajzi, társadalmi és egyéb viszonyaira vonatkozó régi és új könyvek, folyóiratok és kéziratok gyüjteménye

Pengő

1 **ifj. Ábrányi Kornél.** Nemzeti ideál. Bpest, 1898. fvászonkötés. n. 8°. (XXXI+404 oldal.) 6.—
Tart. Az idegenek. A zsidók Magyarországon. A hadsereg kérdése. A demokrácia.

2 **Acsády Ignác.** A magyar jobbágyság története. Bpest, 1908. fzve. n. 8°. Ritka. 20.—

3 **Adalékok** a kényuralom ellenes mozgalmak történetéhez. 1849—1866. Az Asbóth család irataiból. Pest, 1871. fvászon. n. 8°. 6.—

4 **Ady Endre.** Versek. Debreczen, 1899. fvászk. ered. borítéklapokkal. n. 8°. Elkelt.
Ady első könyve első kiadásának igen szép teljes példánya.

5 — — Még egyszer. Nagyvárad, 1903. fvászk. ered. borítéklapokkal, kis 8°. Elkelt.
Ady Endre legritkább első kiadásának igen szép teljes példánya.

6 — — legújabb versei. Az Illés szekerén. Budapest, Singer és Wolfner, 1909. ered. borítéklapokkal 8°. 20.—
Ritka első kiadás.

7 — — Ki látott engem? Versek. Budapest. Nyugat. 1914. fve. ered. borítékkal. 8°. Első kiadás. 12.—

8 **Ágoston Péter.** A magyar világi nagybirtok története. Bpest, 1913. fzve. n. 8°. 12.—

9 **Ajtay József.** A magyarság fejlődése az utolsó kétszáz év alatt. 2. kiadás. Bpest, 1905. n. 8°. 63 old. 2.—

10 **Áldásy Antal.** A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címereslevelei 1300—1868. Bpest, 1904. fvászkts. n. 8°. 8.—

11 — — A XV. század nyugati elbeszélő forrásai. Bpest, 1928. fzve. n. 8°. 1.20

Pengő

12 **Áldásy Antal és Fejérpataky László.** Magyar címeres emlékek. Monumenta Hungariae Heraldica. 3 kötet. 81 színes címerképpel. Budapest, 1901—1926. fzve. 4°. (60.—) 36.—

13 **Áldor Imre.** Vázlatok a magyar emigráció életéből. Pest, 1870. fvászonkts. n. 8°. Arcképpel és számos lapnagyságú képpel a szövegben. 8.—

14 **(Alexovits Bazil).** A könyvek szabados olvasásáról két fő-tzikkely. Pest, 1792. régi kkts. 8°. XVI és 278 oldal. 10.—

15 **Alföldi András.** A gót mozgalom és Dácia feladása. Budapest, 1929—30. fzve. 8°. (Kny.) 3.—

16 **Alsó László.** A községjegyző jogállása. A függelékben nemes Bihar megye nótáriusainak számára készült instructio 1815-ből és egyéb idevágó történeti emlékek. Bpest, 1925. fzve. n. 8°. 68 old. 3.—

17 **Alt Rudolf.** Buda-Pest. (Pest und Ofen.) Előadva 32 eredeti rajzolatban. Alt Rudolf által. Rajzolta Sandmann, nyomt, Rauh János. Pesten, 1845. Hartleben. egyk. vászonkts. har. kis folio. 120.—
Igen szép teljes sorozat a régi Buda és Pest 32 gyönyörű kőnyomatú látképével.

18 **gróf Andrássy Gyula beszédei.** Kiadta Lederer Béla. 2 kötet. Bpest. 1891—93. fzve n. 8°. 2 rézm. arcképpel. 8.—

19 **(Adrian-Wernburg, V. v.)** Oesterreich und dessen Zukunft. Hamburg, 1843. br. 8°. (3. Aufl.) 6.—

20 **Angyal Dávid.** Késmárki Thököly Imre. 1657—1705. 2 kötet. Számos képpel és melléklettel. Bpest, 1888—1889. Csinos fbörkötés. n. 8°. 12.—

Ranschburg Gusztáv antiquar könyvkereskedése, Budapest.

Pengő

21 **Anjoukori Okmánytár.** Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis. I—V. és VII. kötet. Szerk. Nagy Imre és T. Nagy Gyula. Pest, M. T. Akad., 1878—1920. fzve. n. 8°. 120.—

22 **Arany János** összes munkái. 8 kötet. — Hátrahagyott iratai és levelezése. 4 kötet. Összesen 12 kötet. Bpest, Ráth Mór, 1883—89. Díszes fbőrkötések aranymetszéssel. 8°. 120.— A Ráth-féle kiadás díszes példánya fbőrkötésekben.

23 — — dalai Petőfi, Amadé és saját költeményeire. Énekre és önálló zongorára feldolgozta **Bartalus** István. A képeket rajzolta Gyulay László. Bpest, Révai, 1884. ered. illusztr. díszes vászonkts. 4°. 12.— Szép példány.

24 **Arányi Lajos.** Rudnó és lelkésze 1844 és 1845-ben, meg még valami, többi közt a mai magyar zsidó is, közrebocsátá részrehajlatlanul Rudnó barátai és ellenei fölvilágosítására. Pesten, Emich G. 1846. fűzve. kis 8°. 5.—

25 **Archaeologiai közlemények.** A hazai műemlékek ismertetésének előmozdítására. I—XXII. kötet. (Minden a mi megjelent.) Budapest 1859. fűzve. Folio. 150.— Teljes példány, a II. kötet képatlaszával, műmellékletekkel és ábrákkal.

26 **D'Artagnan.** Régi magyar társasélet. Előszóval ellátta Porzó. 2 kötet. Bpest, 1900. ered. vászonkötések. 8°. 12.—

27 **Articuli** universorum statuum et ordinum inclyti r. Hungariae. Pottendorf, 1668. Pergt. 8°. Szabó III. 2440. 10.—

28 **Asbóth Lajos** emlékiratai 1848-iki és 1849-iki magyarországi hadjáratból. 2. kiad. 2 kötet. Pest, 1862. fvászonkts. 8°. 8.—

29 **Auer János Ferdinand** pozsonyi nemes polgárnak héttoronyi fogságában írt naplója 1664. Közzéteszi Lukinich Imre. Pest, 1923. fzve. n. 8°. (9.—) 4.50

30 **Aurora.** Hazai almanach. Kiadá Kisfaludy Károly. 1—10. év. (1822—1831.) — Uj folyamat, folytatja Bajza. 11—16. év. (1832—1837.) Pest, Trattner és Károlyi; később Kilián és m. kir. egyetem. Az eredetit híven utánzó 17 színes papírlemezkötésekben és tokokban. 750.— Az Aurora teljes sorozata 17 kötetben, az 1835. folyam mindkét variánsával. A legbájosabb és teljességében felette ritka magyar almanach sorozat teljes és szép példánya az összes kép- és zeneműmellékletekkel.

Pengő

31 **Aus den Forschungsarbeiten** der Mitglieder des ungarischen Instituts und des Collegium Hungaricum in Berlin. Hsg. v. Bund d. ehemaligen Instituts- u. Collegiumsmitglieder. Berlin, 1927. br. gr. 8°. Mit Titelportrait. (Dem Andenken Robert Graggers gewidmet.) 8.—

32 **Ausflüge** in das südöstliche Grenzgebirge und an den Neusiedlersee mit Benützung der Wr. Neustadt—Ödenburger Eisenbahn, nämlich nach Ödenburg, Eisenstadt, Rust, Esterház, Neusidl, Forchenstein, Pütten und Sebenstein, sammt einem Panorama von d. Rosalien-Kapelle. Wien, 1848. or. Ppbd. 8°. (1 méter 18½×20 cm nagyságú lithogr. képmelléklettel: Panorama.) 12.—

33 **(Baernkopf, Ign.)** De dominio nobilium Hungarite, deque cladis ad Mohácsium causa, cum appendice in regis Colomani decret. L. I. cap. XV. et XVI. vindiciae contra Ad. Fr. Kollár. Posonii et Comaromii, Weber, 1790. fzve. 8°. Címlapján a magyar címer képe. 12.—

34 **Bal Jeromos.** Szepesvára története. Lőcse, 1914. fzve. n. 8°. 8 képpel és 1 alaprajzzal. (A Szepesmegyei Történelmi Társulat Évkönyve 13.) 6.—

35 **Balassa Bálint** minden munkái. Életrajzi bevezetéssel s jegyzetekkel ellátva kiadta Dézsi Lajos. 2 kötet. Bpest, Génius (1923.) Szép bordázott kék fbőrkötések 8°. 20.—

36 **Balassa József.** Magyar fonétika. A hangok és a beszéd fiziológiai elemzése. Bpest, 1904. fzve. n. 8°. (Magyar hangtan I.) 6.—

37 **Bálint G., szentkatolnai.** Párhuzam a magyar és mongol nyelv terén. Bp., 1877. fzve. Hosszas oktáv. 12.—

38 — — Kazáni-tatár nyelvtanulmányok. 3 füzet. Bpest, 1875—1877. fzve. n. 8°. Igen ritka. 36.— I. Kazáni-tatár szövegek. II. Kazáni-tatár szótár. III. Kazáni-tatár nyelvtan.

39 **Ballagi Aladár.** XII. Károly és a svédek átvonulása Magyarországon 1709—1715. Bpest, M. T. Akad., 1922., fzve. n. 8°. 6.—

40 **Baloghy Dezső:** Magyar Olymp. 3 kötet. B. Gyarmat, 1896—1901. fzve. n. 8°. 6.—

Ranschburg Gusztáv antiquar könyvkereskedése, Budapest.

1939. 148. nov.

Szepesi vár

Vas. Lips. az Uj Magyarság
rejes mell. 1938. okt. 23.

Gorall legények. A gorallok most szintén szeretnének felszabadulni a cseh uralom alól. (Farkas Ákos felv.)

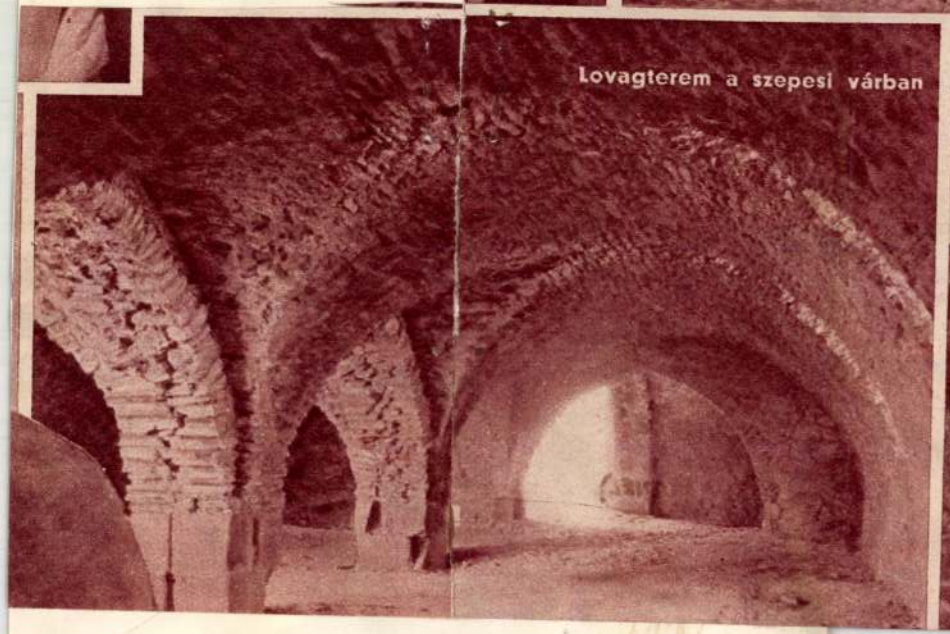

Lovagterem a szepesi várban

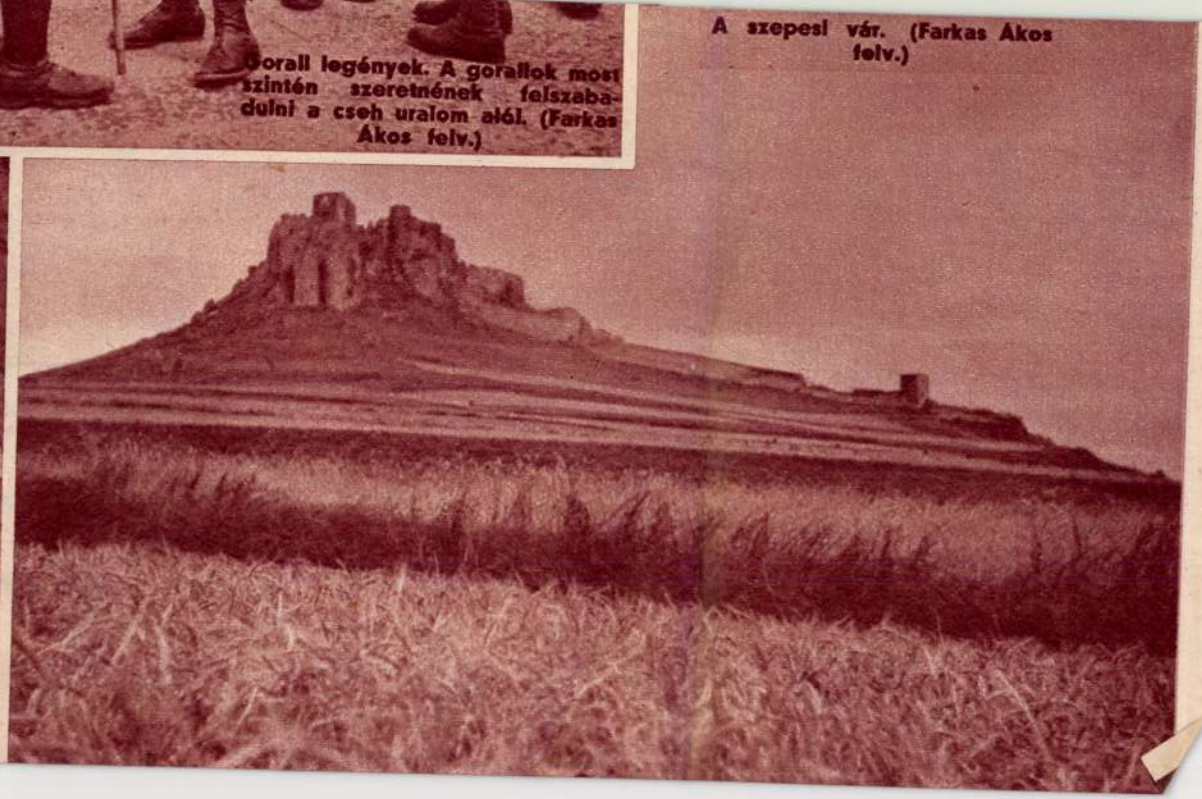

A szepesi vár. (Farkas Ákos felv.)

Báthory István
JAN MATEJKO A NAGY
ISMERETLEN FESTMÉNYE.

Szepesi kaptalan

Vas. Ujs

1861

497 l.

keppel

A felkérendő

Balás Piri László

Balogh Jolán

Bogyay Tamás

Biró József

Csabdi István

Csánky Miklós

Csernyánszky Mária

Dercsényi Dezső

Domanovszky György

Dutka Mária

Ernst Mihály

Ferdinándy Mihály

Gallus Sándor

Gerevich László

Szepsi r. k. templom

SZEPSI

R. k.
templom

Fröde Kilmos: A szepsi róm. kath. plébánia-
-templom déli kapuzata. MMKÉE, XXXIII-
1899, 42—44 l.

Szepesi Káptalan
szécsegyháza

lásd

Vas. Lip. 1868
21.1.l.

a cikk szentkirályi
várkastélyrál.

Szepesi székesegyház

Károly Róbertet ábrázoló freskójának ismertetése.

Ipolyi Arnold: Magyar műtörténelmi tanulmányai Pest 1864. 232 l.

Horváth Viktor: Szent Márton püspökről czimzett Szepesi székesegyház. Lőcse 1885. 54. l. 55, 56. l.

Ipolyi szerint a Szép Simone Martini iskolájában tanult sienai mester műve.

III. Mahomed:

Melliy, kissé jobbra nézve s
di jelvények s fölül a párkány
Kénél a „FABEL ALCARAN" is v
Kált visel. Bőújú köntöse felett
nek csak markolata látszik.

MAHOMETVS III

alól a talapzaton: „Georg. Wic
Domicus

s a „Tercentum totis huius
annis nec MAHOMETES eris" be

Rézmetszet, mérete

3085.

Szepes

Surányi Miklós: "A Chopin-zongorista" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt. Repr.

Délibáb, Bp. 1934. febr. 1o. VIII. évf. 7. sz. 23-24. lap.

Szepes

A lap három példányában készitett rajzokat az Erdődy Mihály-féle szinházi regényhez. Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1934. jan. 2o. VIII. évf.
4.sz. 77. lap két rajz. Jan.27." "
5.sz. 75-77. lap, két képpel.
1934. febr. 3. VIII. évf. 6. sz.
74-76. lapon három képpel.

Szepes

Erdődy Mihály: "Romeó és Julia válópere" c. regényét illusztrálta két képpel.

Fenti regényhez készitett rajzait bemutatja a lap.

Repr.-ók.

Délibáb, Budapest, 1934. jan. 1. VIII. évf
1. sz. 75-77. lap. " " 6. " "
2. sz. 77. lap.

Szepes

Surányi Miklós: "Koldusok egymás között" c. tréfáját illusztrálta.

Holló Jenő: "Hotelszoba" c. elbeszéléshez készitett rajzot.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. ápr. 14. VIII. évf. 16. sz. 21. lap. május 26. " " 22. sz. 69. lap.

Szepes

"Színésznők a konyhában" cimmel közölt riportot illusztrálta.
Repr.

Délibáb, Bp. 1934. nov. 24. VIII. évf. 48. sz. 79. lap.

Szepes

Vidám képek, tréfás rajzok: "Keep smiling" címmel:
Toncz Tibor: Egy kis árnyék mindent megér
Madaras: „Az irodában a tengerpartról álmodunk."
Szepes: Két fürdőruhás nőt ábrázoló rajz
Roxy: "Nyaral a szinház - naiva" .
Forrai Zoltán: "Modern házasság" c.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1934. aug. 4. VIII. évf.
32. sz. 12-13. lap.

Szepes

Fedor Ágnes szövegét illusztrálta "Ünnep apacséknál", "Mister Apacs rámnevet", "Démoni apacs nő", "Most készitik a tőrt" cimmel.
Repr.-ók.

"Nagy toilettek a Hunyady-premieren" cimmel három rajz.
Repr.

Délibáb, Bp. 1933. dec. 23. VII. évf. 52.sz 39-4o és 47. lap.

Szepes

Fedor Ágnes cikkének cime nincs, mivel a lap hiányos, de a szöveg illusztrálására készült képeket bemutatja a lap: "Turnovszky kisasszony hajnalban a kutyáját sétáltatja" "Erzsébet, aki fogyókurát tart és mozgásmüvészetet tanul", „Mária Imogén Kliodóra kontesz" cimmel. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. dec. 16. VII. évf. 51. sz. 15-16. lap.

Szepes

"Kaján Ábel füzfa poétái" cimmel tréfás jelenetet irt Huray István.
Két képen illusztrálja a cimben foglalt tartalmat.

Repr.

Délibáb, Bp. 1933. nov. 4. VII. évf. 45. sz. 18-19. l-p.

Szepes

Karel Capek-regény illusztrációt.

Innocent Ernő: "Bál" c. költeményhez rajzot készitett.

"Elegáns ruhák a Zilahy premieren" cimmel divatrajzok.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. okt. 14. VII. évf. 42.sz
17. lap. " " 21. " " 43.sz
23. " " " 28. " " 44."
17, 2o, 26. lap.

Szepes

Huray István: "Rózsaszin szalag - fekete szalag" c. elbeszélést illusztrálta fiatal leányt ábrázolva Déryné szerepében. Repr.

"A Délibáb megsugja magának" c. rovatban szerepel hat divatrajza Indig Ottó szindarabjának premierjéről.

Délibáb, Bp. 1933. okt. 7. VII. évf. 41. sz. 26-27. lap. okt. 14. VII. évf. 42. sz. 13. lap.

Szepes

A Karel és Josef Capek szinházi történetének folytatását illusztrálta.

A lap bemutatja a müvész öt divatrajzát.

Aszlányi Károly kutyatörténetéhez készitett rajzokat.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. szept. 16. VII. évf.
38. sz. 25-27. lap. " 23. " "
39. sz. 13. lap. " 30. " "
40. " 17. és 19. lap.

Szepes

Estélyi ruhás nőt ábrázoló rajzát hozza a lap.

Félakt, /női/ rajz

Karel és Josef Capek: "Amig egy darab eljut odáig" szinházi történethez illusztráció. Két rajz.

Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1933. aug. 12. VII.évf.33.sz.
21. lap. " " 19. " " 34. "
11. lap. " szept. 2. " " 36. "
16-17. lap.

Szepes

Aszlányi Károly: "Csingi aszfalbetyárkodik"c. kutyatörténethez két rajz,

---

Férfit és leányt ábrázoló rajz,

Aszlányi Károlynak egy másik kutyatörténetéhez rajz,

Stella Adorján: "A szenzációs kuplé" c. novellához rajz. Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1933. juli. 22. VII. évf. 30. sz.
14. lap, " " 29. " " 31. "
18. " " aug. 5. " " 32. "
9, 19. lap. " " 12. " " 33. "
7. lap

Szepes

Aszlányi Károly: "A nagyságos asszony nem az aminek látszik" c. novellájához készitett négy rajzot.

"Kis női galéria" cimmel Lakatos László tréfás jelenetéhez öt rajz.

Barna Jenő: "Szerelem a szinpadon, szerelem az életben" c. elbeszéléshez rajz.

Délibáb, Bp. 1933. juli. 8. VII. évf.
28. sz. 9. 9-10 lap. " 15. " "
29. sz. 2-3 .alp. " 22. " "
30. sz. 4. lap.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDK

Torzkép

— : A finisben az akadályok meg-
nőnek 6

ESTI HIRLAP bp. 1964. szept. 5.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szepes Béla.

ESTI HIRLAP 1966. VIII. 24.

1021

Sportkarikatúra és kisplasztikai kiállítás

A Sportpropaganda Népköztársaság útja 4. sz. alatti jegyirodájában augusztus 25-én nyílik meg Szepes Béla kiállítása.

Az EB legkiválóbb atlétáiról készült színes karikatúrák mellett szerepelnek a kiállításon legjobb labdarúgóink is és az elmúlt évtizedek világhírű olimpiai bajnokainak tablóján ott találjuk a hosszútávfutás kiemelkedő hőseit. Szerepel Kekkonen finn magasugróbajnok, aki azóta országa elnöke lett, Lord Burghley, aki a NASZ elnöke.

Különlegesen érdekesek Szepes Béla kisplasztikái, amelyek az egész világon egyedülálló módon, korszerűen és teljesen egyéni, lendületes megoldással, térben ábrázolják a különböző sportmozgásokat.

tono többet tud vele foglalkozni.

MI HIÁNYZIK?

Ma az *Erikák* napja van. Egy kis druszának komolyabb a baja: *mozgászavarban szenved.* Figyelme szétszórt, a rajzpróba sem si-

Sze [Szepes Béla], grafikus MDK

Torzkép

— : Kon Ichikawa 4.

ESTI HIRLAP bp 1964. szept. 29.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

— : Bolotnyikov 4.

ESTI HIRLAP bp. 1964. okt. 9.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

— : Bob Hayes 6

ESTI HIRLAP Dec. 1964. okt. 3.

Szepes Béla.

Indul az ökölvívó csapatbajnokság.

Karikatúra, reprodukció

Népszava, 1964 febr. 23. 11. lap.

Kepes Béla, Karikaturista D. Dg

Grünyvajt.

Repr.

– : A hiba az ön csoporkában van 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. okt. 15.

Sze [Szepes Béla], karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz Repr

— : A 31 éves kisérlet 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. okt. 13.

Szepes Béla, karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

—: Taktikai megbeszélés 4.

ESTI HIRLAP Bp. 1962. okt. 11.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M Dk

Grünyvaje.

Repr.

—: Hr apa nyomdokain 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. júl. 13.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDG

Torzkép. Repr.

— : Anglia
A szigetország ... 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. júl. 6.

Ke [Kepes Béla], karikaturista TDK

Torzkép. Repr.

–: Vera Sukova 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. júl. 14.

[Szepes Béla], grafikus

MDK

Karikatúra.

[Nev s' jelzet nélkül]

Repr.

—: A kerékpáros verseny 6

ESTI HIRLAP Bp, 1967, máj. 20.

Sze. [Szepes Béla], Karikatu vista

MDK

Jányraje.

Repr.

— „Gulyás és Szikszai játssza.....“

4

ESTI HIRLAP, bp. 1967. máj. 3.

MDK

Sze [Szepes Béla], grafikus

Torzkép. Repr.

— : „Ha a nyáron megtanultál volna 4

ESTI HIRLAP Bp. 1967. jan. 12.

Sze [Szepes Béla], grafikus

MDK

Portre-karikatúra.

Repr.

Sirokmány Lajos: Huszonötszörös válogatottság után más sportágban 4

ESTI HIRLAP Bp. 1967. máj. 23

Kepes Béla, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

—: Három generáció hűzd az örök-
vangadón 6

ESTI HIRLAP Bp, 1967, máj. 27.

MDK

Sze [Szepes Béla], karikaturista

Gúmyrajz.

Repr.

– : Az FTC s' a BVSC között dől el a jégkoronglajnokság 4

ESTI HIRLAP, Gy. 1967. febr. 16.

MDK

Sze [Szepes Béla], grafikus

Iránkai György: karikatúra.

Repr.

Sirokmány Lajos: Három két alatt tíz
új magyar rekord – 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jan. 28.

MDK

Ke [Kepes Dénes], grafikus

Torzkép.

Kép.

– : Kép szöveg nélkül

4

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jún. 24.

Sze [Szepes Béla], grafikus

A középpályás Komora.

Rajz.

Repr.

Monos Lászlós: Görög helyett Komora

7

EST! HIRLAP, Bp. 1968. máj. 11.

MDK

Sze [Szepes Béla], karikaturista

MDK

Tamás, aki újra véd.

Rajz. Repe.

Maros Lászlé: Görös Lehyett Komora 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 11.

MDK

Ke [Szepes Béla], grafikus

Albert a támadósorban.

Rajz. Repr

Manos László: Görös helyett komora 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 máj. 11.

[Szerpes béla], grafikus

MDK

Káponta – bene – portré – kettős

[Név s' jelzet nélkül.]

Repr.

M. L.: Rangadóról – rangadóra 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. máj. 18.

Kepes Béla, grafikus

MDK

Portré. Rajz.

Kep

— : Berendi Phl 7

ESTI HIRLAP B.p., 1968. jan. 15.

Sze [Szepes Béla], karikaturista

MDK

Torzkép.

Repr.

— : Téli nosztalgia

6

ESTI HÍRLAP Bp., 1967. dec. 12.

MDK

Szepes Béla, karikaturista

Gúnyrajz. Repe

— „Nekem ne tegyetek ....." 7

ESTI HIRLAP Bp. 1967. dec. 28.

100

MDK

Szepes Béla, karikaturista

Torzkép.

Repr.

— : Olimpiai szakács edzésben 7

ESTI HIRLAP, Bp., 1968. jan. 18.

MDK

Sz [Szepes Béla], karikaturista

katirikus rajz.

Repr.

— :- „Mit várhatunk a bajuoksagtól?" -- 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. jan. 25.

MDK

Re [Repes Béla], karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

— : „Ők, persze könnyen ....." 7

ESTI HIRLAP Bp. 1968, márc. 2

MDK

Szepes Béla, karikatúrista

Rajz.

Repr

— : Futballtörmix 7

ESTI HIRLAP B.p. 1963. július 17

MDK

Szepes béla, karikaturista

Oklevelet kapott.

– : Ezüst gerely – díjasok 12

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

MDK

Szepes Béla, grafikus

„A jó bíró mindent érvenen" c. karikatúrájáért oklevelet kapott.

M. L.: Kiosztották az „Ezüst gerely" díjakat

7.

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 10.

MDK

Sze [Szepes Béla], karikaturista

Torzkép.

Repr.

— : Végy verseny után

7

ESTI HIRLAP Bp. 1968. márc. 5.

MDK

[Lepes Béla], grafikus

Rajz

[Név és jelzet nélkül.] Repr

M. Sz.: Jó kezdet, gyenge folytatás 7

ESTI HIRLAP B. 1968. m. á. r. 14.

[Keres Béla], grafikus

MDK

Torzkép.

[Név és jelzet nélkül] Repr

—: A játékmester körös 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. márc. 27

MDK

Sze [Szepes Béla], grafikus

Torzsék..

Repr.

Novotny Zoltán: A FTC egy emberkéint 7

ESTI HIRLAP Bp. 1963. március 28.

[Lepes Béla], grafikus MDk

Balczó. Portré.

Repr.

—: Kitűnő eredmények a fizikai számokban 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. máj. 11.

Rónay Mária

Szepes Béla: Karikatura

KÉPES FIGYELŐ

1947. 42.sz.

/Berend: Ujságrajzelók kiállitása/

he [hepes Béla], karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

— : Mihail Tal 6.

ESTI HIRLAP bp. 1963. júl. 6.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDG

Torzkép.

Repr.

— : Ma délután látványos motorcsónak-parádé a Dunán 4.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jún. 28.

Ke [Kepes Béla], karikaturista

Torzkép. Repr.

— Ki mit tud? 6.

ESTI HIRLAP, 1962. jún. 9.

Sze [Szepes Béla], karikaturista 17 D4

Gúnyrajz.

Repr.

– Péterfi – faludi
(Két karikatúra) 4. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 7.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDK.

Grünyrajz.

Repr.

— : „Az Újságíró Szövetségben ...“ 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 19.

Sze [Szepes Béla], karikaturista

4 archív. Rajz.

Repr.

Acsél Kovács Tamás: Megállás nélkül 3.(

ESTI HIRLAP, Hp. 1961. jan. 22.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M Dk

Gúnyrajz. Repr.

–: Valerie Brunel, aki... 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 31.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista. M. Dk

Gúnyrajz. Rep.

—: Párbajtőr – válogató 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 29.

Szepes [Béla], karikaturista M D4

– : Ha így megy tovább 4.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 26.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDh

Torzkép

Repr

—: A tango bolerót még nem bírja 4. l.

Bp. 1961. dec. 12.

ESTI HIRLAP

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDh

Gúnyrajz.

Repr.

– : Játékvezető: Nem tudom, miért elégedetlenkedik a közönség ... 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 12.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Depr.

— : Uruguay felé 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 20.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista M Dk

Torzkép.

Repr.

—: A dobogó legmagasabb helyére pályáznak

4.

ESTI HIRLAP Bp. 1961. júl. 20.

Sze [Szepes Béla], karikaturista 7 Dli

Torzkép. Repr.

—: Ingrid Krämer 6.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. aug. 6.

Sze [Szepes Béla], Karikatúrista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Rangadó Kánikulában 6.1.

ESTI HIRLAP Ibn. 1961. aug. 13.

Ke [Kepes Béla], Karikaturista 7 Dk

Torzkép

Repr.

— : A kireblik Török 6.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. júl. 2.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

— : Átigazolások idején 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 6.

Sze [Szepes Béla], grafikus [illegible]

Torzkép.

Rep.

—: Az utolsó mérkőzésen dől el a bajnok-
ság 4

ESTI HIRLAP bp. 1963. nov. 25.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDh

Gúnyrajz. Repr.

–: Újabb „Csúcs-találkozó"? 6.l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 16.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista

Torzkép.

Repr.

— : Jól van Klári!

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 14.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDh

Torzkép. Repr.

– : folyosóra! – Következik a második menet 4. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 16.

mai

Stepes Béla Tomz Tibor Vatvári Anna
Sándor Károly:

és más ismert karikaturistáink kiállítása
a bukaresti Nicolae Cristea állandó grafi-
kai bemutató terembe

Magyar karikatura kiállítás Bukarestben

Nepszava, 91. évf. 53. sz. 1963. márc. 5. 2. l.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista ПДК

Torzkép.

Dep.

–: A Trofeo Italia mezőnyének négy gólzsákja 4.

ESTI HIRLAP, bn. 1961. aug. 8.

Sre [Szepes Béla], karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Rep.

—: Az ülések alatt ... 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 11.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

—: Szerepcsere a vívósportban 4. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 2.

[Szepes Béla], karikaturista MDk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Szente – Mészáros 4.1.

, bp. 1961. júl. 25.

ESTI HIRLAP

Sze [Szepes Béla], Karikaturista M Dk

Torzkép.

Dep.

—: Balczó András 4.l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 27.

Sz. [Szepes Béla], karikaturista

Torzkép.

Szepes

—: Rajt

6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. júl. 30.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M Dk.

Torzkép. Repr

– Készülődés a rangadóra 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 13.

Ne [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

– 1 év első rekordja 4.

ESTI HIRLAP. bp. 1962. jan. 9.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép. Repr

— : A magyar ifjúsági válogatott UEFA ellentelei H.L

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jan. 31.

Sre [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Katona Zoltán portréja.

karikatúra. Repr.

– : A tennisport kiemelkedő eseménye 6.

ESTI HÍRLAP bp. 1964. febr. 11.

Sze [hepes béla], karikatúrista MDK

Két karikatúrája.

Repr

– Víz alatt áll a ma esti... 4

ESTI HIRLAP, bp. 1963. márc. 20

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDh

Torzkép. Repr

– : A második mérkőzés előtt 6.

Br. 1962. febr. 18.

ESTI HIRLAP

M.D.K.

Szepes Béla

Szepesi György - Lukács László: Római riport c. művét illusztrálta érdekes, humoros rajzokkal.

Könyvek között c. rovatban:
/...ó/: Szepesi kezdetü rövid ismertetése.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. május 5. V. évf. 18. sz. 44. l.

Szepes Béla MDK

Karikatura. repr.

A magyar ujságrajzoló művészek II. karikatura kiállitása. Nemzeti Szalon 1947. okt.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : A csatár útja a kapunig 4.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 22.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDh

Torzrajz.

Repr

¬: Zenepárbaj 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 22.

Sze [Szepes Béla], karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : A tavaszi kalap 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 21.

Szepes [Béla], Karikaturista MD4

Gúnyrajz.

Repr.

— : A szinzonal

Jogos kérdés: Vajon felnőnek-e ... 6.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 12.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista 7 Dk

Torzkép. Repr.

—: Készülődés 4.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. febr. 25.

Szepes béla, karikaturista

Négy torzrajz.

Repr.

Maros László: Az egyik legkorszerűbben....

4. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 16.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : Szintén tehernautó volt?
— : Nem, hátvéd.

6.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. júl. 25.

Sze [Szepes Béla], karikaturista 1904

Torzképe.

Repr.

–: Sportkarikatúrák 4.

ESTI HIRLAP, 1934. 1965. jún. 4.

Sze [Szepes Béla], grafikus MDK

Három portré:

Dunai II, Molnár II, kazáta

Repr.

Sebes Erzsébet: Új fiúk — új egyesületben 4.

ESTI HIRLAP, Sp. 1964. dec. 18.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDK

Iránkai György ről
torzkép. Repr.

(sirokmány): Sikamlós téma 4

ESTI HIRLAP. Dn. 1964. dec. 30.

MDK

Szepes Béla, grafikus

Díjat kapott sportkarikatúrájáért.

–: Ma délelőtt kiosztották az Ezüst Gerely – díjakat 1

ESTI HIRLAP, bp. 1965. márc. 25.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDG

Grúnyrajz.

Repr

—: Biskózók réme: a fogyasztás 4

ESTI HIRLAP, bp. 1965. ápr. 9.

07

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDH

Gúnyrajz.

Repr.

— : A labdát át kell ütni a
háló felett 4.

bp. 1965. ápr. 6.

ESTI HIRLAP

Szepes béla, grafikus MDK

Díjmentes karikatúrája a
Jéghorongozók.

–: Kiosztották az „Ezüstgerely"
pályázat díjait 12.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. máj. 20.

Szepes Béla

sportkarikatúráival szerepel a kiállításon.

Bauer Jenő: V. Országos karikatúra kiállítás a Műcsarnokban. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2. sz.

331.

MDK

Szepes Béla

"Ismerd meg önmagunkat". M. Ujságrajzoló művészek 2. karikatura kiáll. 1947. okt. N.Szal.

Sz[e Szepes Béla], karikaturista 704

Sünyrajz. Repr.

— : „Pardon uram! — Az általános...“ —

4.

ESTI HIRLAP, Sz. 1964. febr. 3.

Sz [Szepes Béla], Karikaturista MDG

Torzkép. Repr.

— : Gak a két kanadai ne lett volna 6

ESTI HIRLAP Gy. 1964. jan. 25.

Sze [Szepes Béla], karikaturista

Torzkép

Dep

— : .. útnak indult Innsbruckba a magyar jégkorong-válogatott 4

ESTI HIRLAP, bp. 1964. jan. 21.

Sze [Szepes Béla], Karikatúrista MDK

Torzkép.

Repr.

– : Hétvégi sportműsor 6.

ESTI HÍRLAP, Sz. 1964. máj. 9.

[Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Zentai Ferenc: A férfi tornász olimpiai bajnokság elsőszámú esélyese Budapesten 6

ESTI HIRLAP, bp. 1964. ápr. 11.

Szepes Béla, karikaturista MDK

Öt rajza.

Repr.

-:A legkivá lóbbak ez évi mérlege 10.

ESTI HIRLAP Dp. 1963. dec. 23.

Szepes Béla, Karikaturista TVDK

Az Egyetemi Színpad sportműsorában szerepel gyorskarikatúrákkal.

f. h.: Az almák meg a fák ...

4

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. febr. 12.

[Szepes Béla], grafikus MDG

Portré

Repr

—: Akparuhov 4

STI HELLAP

, Bp. 1966. jún. 30.

[Szepes Béla], grafikus Mosk

Portré. Rajz.

Rep

— : Bulgarelli 4

ESTI HIRLAP, bp. 1966. jún 30.

Sze [Szepes Béla], karikaturista

MDK

Gúnyrajz.

Rejz.

–: A három éllovas

7

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. nov. 25.

Szepes Béla

rajza

Pest megyei Hírlap 1968. jan. 12. 4.o.

MDK

Repes Béla, Karikaturista

Rajz:

Repr.

–: Kép szöveg nélkül 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jún. 26.

Szepes Béla, grafikus

MDK

Rajz:

Rejz.

— : Öngól ...!

7.

ESTI HIRLAP Bp. 1950 aug. 1.

[Szepes Béla], karikatúrista

MDK

[Név és jelzet nélkül] Rajz: Repr

– : Cziffra és Kalocsai

7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 16.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kepes Béla, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

– : Živótzky

7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 20.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Szepes Béla, grafikus

MDK

Gúnyrajz: Repr.

— : Főpróba Harannára a Balaton partján 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. szept. 2.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Szepes Béla, grafikus

Rajz: Repr.

— : Az úszó EK három sztárja ..... 7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 23.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Szepes Béla, karikaturista

Rajz.

Repr

— : „Nem látott erre ..... " 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1969 febr. 19.

Sze [Szepes Béla], grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

— : „Képzeld, nivem, gyöztünk!" 7

ESTI HIRLAP. Bp. 1968 nov. 30.

127

+ 6

133

MDK

[Szepes Béla], grafikus

Rajz.

Repr.

Hajtun József: Válogató is a holnap kezdődő sakkbajnokság 7

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. dec. 11.

[Szepes Béla], grafikus MDG

Portré: Repr

–: Amarildo 4.

ESTI HIRLAP Bp. 1966. jún. 30

Sze [Szepes Béla], grafikus MDG

Torzkép. Repr.

— : Újabb mértékvétel következik 6

ESTI HIRLAP, bp. 1966. máj. 7.

Szepes béla, grafikus MDU

Két arc: rajz.

Repr.

— : Mike Sangster's Roger Taylor... 4

ESTI HIRLAP, bp. 1966. máj. 13.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDG

Gúnyrajz. Repr.

—: Chorzówban 4

ESTI HIRLAP Bp. 1966. máj. 17.

Sze [Szepes Béla] Karikaturista MOSK

Grünyrajz.

Repr.

— : Varga Zoltán 4

ESTI HIRLAP Bp. 1966. máj. 23.

Ke [Szepes Béla], karikaturista

MDK

Gúny kép.

Repr.

— : Mindig kénen létben

4.

ESTI HIRLAP B. 1967. febr. 15.

Sze [Szepes Béla], karikaturista

MDK

Torzkép.

Rep.

— : „Esélyesek: 4

ESTI HIRLAP Bp. 1967. febr. 1

MDK

Sze [Szepes Béla], karikaturista

Torzkép. Repr.

— : Rájak nagyon kell vigyázni !!

4

ESTI HIRLAP Bp. 1967. lebr. 28.

MDK

Sze [Szepes Béla], karikaturista

Torzkép.

Repr.

— „Almássy, Szentmiklóssy ....." 6

ESTI HIRLAP Bp. 1967. jan. 14.

MD

Sze [Szepes Béla], grafikus

Hét arc. Karikatúra-sor.

Repr.

Sivokmány Lajos: Főszereplők ... 6

ESTI HIRLAP, bp. 1966. dec. 31.

Szepes Béla, grafikus

MDK

Híradófilmet készítettek
Szepes Béla sportkarikatúra, – grafika-
és kisplasztikai kiállításáról.

— : (– szöveg – fénykép) 4

ESTI HIRLAP, sp. 1966. aug. 26.

MDK

Szepes Béla, grafikus

Sportkarikatúráért kapott
Ezüst Serelyt.

–: Kiosztották az Ezüst Serely-díjakat 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. márc. 21.

MDK

Sze [Szepes Béla], karikaturista

Gúnykép.

Rep.

Novotny Zoltán: Változások sorozata az Austria csapatában 4

ESTI HIRLAP 1[illegible].1967, jún. 7.

MDK

Sze [Szepes Béla], karikaturista

Gúnyrajz. Repr.

—: Erő a zavaszág ellen a rangadón 6

ESTI HIRLAP, Bp, 1967, jún. 17.

MDK

Ke [Kepes Béla], grafikus

Portré-karikatúra

Repr.

–: 87,20: Németh Miklós új gerely-
vető rekordja 4

ESTI HIRLAP, 13n. 1967. jún. 26.

MDK

Szepes Béla, grafikus

Irene Kirszenstein és sok más atléta – nagyság szines karikatúráját kérítette el. A sorozat a Sportpropaganda kiadásában jelent meg. J.K. ... Repr

—: Irene Kirszenstein 4

ESTI HIRLAP Bp., 1967. jul. 14.

M.D.K.

Szepes

Berend Ilona: "Karikaturák a Nemzeti Szalon
ban cimmel ir a ott résztvevő müvészről.

Szinház, Bp. 1947. okt. 14-2o. III. évf.
42. sz.

MDK.

Szepes Béla

Az 1964 év legkifejezőbb sportkarikaturájáért dijat nyert.

Magyar Nemzet 1965.márc.26.lap -

Szepes Béla

karikaturista-

lásd

„Ismerd meg önmagunkat!" A Magyar Ujságrajzoló

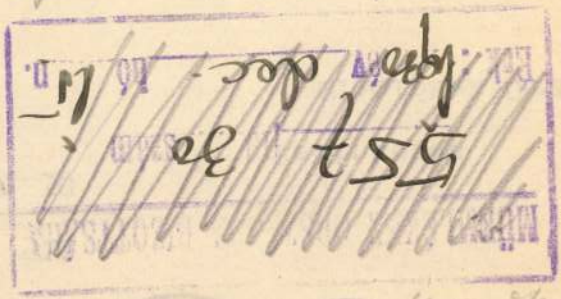

Műv. 557 30 lepő dec. 16 D.

Műveszek II. karikatura kiállítása. Nemzeti Szalon, 1947. okt.

Önkarikaturával-

Čís. 511

19 30

Tekintetes

Müemlékek Országo

A városunk közelében

kozunk és szükségünk volna az eze

községre vonatkozo adatokra melye

k nt vannak az irodalomban emlitv

1879 évi 29,32,38,69 és 90 sz. je
Gróh István jelentése 1902 évi 5
Halavács Gyula jelentése 1902 évi

Mély tisztelettel kérjük a

másolatokat készittetni és a költ

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDh

Portré. Torzkép.

Repr.

— : Igor Novikov 4

ESTI HIRLAP, bp. 1962. máj. 17.

Sze [Szepes Béla], grafikus MDK

Torzkép. Repr.

— : „Először válogatott ..... " 4

ESTI HIRLAP, bp. 1966. máj. 3.

Sze [Szepes Béla], grafikus M Dh

Karikatúra.

– : A Gulyás-Szikszay DK-csapatunk 4

ESTI HIRLAP, 1966. ápr. 29.

Sze [Szepes Béla], karikaturista ⌐ Dk

Torzkép:

Repr.

–: Dmitrijeva 4.

ESTI HIRLAP, Sp. 1962. júl. 23.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M Dk

Torzkép. Repr.

—: Nagyedszer a magyaroké a Nemzetek

— — — —, Nagyolija 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. júl. 30.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szepes Béla

NÉPSPORT

1964 JUL 14

1021

1. Gulyás István mérnöki pontosságú labdákkal, simán győzött Ulrich ellen. 2. Amit a nézők megcsodáltak: Mr Ashe bombaadogatását, Miss Prosen görögös szépségét, Bardóczi erőteljes játékát és (fent) Ulrich körszakállát. 3. Apropó, a közönség érdekében jó lenne talán labdarúgóinknak is szakállt növeszteni? (Szepes Béla rajza.)

a labdar... fordulójában

fölénye olyan
zak, amikor az
. A hátsó alak-
l görcsösen ra-
mertek előre
enei felmerész-
olna. Az MTK
ellemző, hogy a
lenek voltak a
yetlen góljukat
ás lesz a hely-
or, Kuti, Vasas
képesek lesznek
nmal is. Most
jelenlegi össze-
gével nem lett
nérek támadó-

szott, mégpedig
e csak időn-
bányászcsapat
olvadt ellen-
nul. A Csepel
döntetlenért, s
csapattal! — a
nak, s közben
zésének lehe-
hanem a ma-
en nevetséges

volt, hogy egy alkalommal az elöl bandukoló Kalmár mellé egyszerre hárman is odaá'ltak, máskor pedig védekezésben kettős emberelőnyre törekedtek: két csepeli csatárra négyen is vigyáztak! Vajon miért?...

Dorogon láttunk egy érdekes esetet. Miután a hazaiak kihasználták az Újpesti Dózsa védelmének bizonytalanságait, s 0:1-ről 2:1-re alakították az eredményt, egy ideig ösztönösen beálltak védekezni. Buzánszky edző azonban kihívta az alapvonalhoz Monostorit, s azt az utasítást adta: támadjanak, kezdeményezzenek, ne adják át a területet a Dózsának. S végül győztek!

Diósgyőrött a vasgyáriak talán éppen azért vesztettek pontot, mert nem tartották be Nagy György utasítását. A mérsékelten játszó tatabányaiak valósággal vergődtek a pályán, amikor a diósgyőriek egygólos vezetésük tudatában szembetűnően húzni kezdték az időt. Az edző beszólt: „Baj lesz, e l ö l tartsátok a labdát!" Igaza lett, mert végül a bányászegyüttes, akárcsak az MTK ellen, úgyszólván az utolsó pillanatokban egyenlített.

Úgy véljük, a forduló tapasztalatai, az említett esetek tanulságosak.

Az az okos, aki tanul — esetleg más kárából is!

Mit vártak, s mit kaptak?

Csepelen, a mérkőzés előtt megkérdeztük a két edzőtől, hogy mit várnak a csapatuktól?

Preiner Kálmán így válaszolt:

— *Mivel Pál és Várnai még mindig harcképtelen, s a balszárnyunkkal Győrben nem voltam elégedett, változtattam az összeállításon: Kallóval és Kiss III-mal talán jobban megy. Ez a mérkőzés tehát egy újabb próbálkozás lesz a fiatalokkal. A hátsó csapatrészektől nem félek. Gyors, lelkes játékkal talán felőrölhetjük a komlóiak kitűnő védelmét. Győzelmet remélek.*

És mit mondott Szücs Gyula?

Egészséges küzdószellemmel. ... bi teljesítményükhöz képest sokat javultak. A 4—3—3-as hadrendünk is bevált, bár ezt a fiúk nem játszották elég rugalmasan. A Csepel tíz emberrel játszott, s többen hátul ragadtak olyankor is, amikor előre törve segíthették volna a támadásokat. Győztünk volna, ha a játékvezető megadja a 11-est, amikor Vellai elgáncsolta Nagy Bélát.

Preiner Kálmán már kevésbé volt rózsás hangulatban.

— *Minden előzetes elképzelésemet felrúgta Pocsai sérülése, kiválása. Németh húzódott hátra a helyére, s a négy csatárnak mást nem mondhattam, mint azt: sokat és gyorsan mozogjanak ke-*

Szepes Béla, karikaturista

Szepesi: Lukács könyvét illusztrálta karikatúráival.

R. S.: Új könyvek – Szepesi György: Lukács László : Római riport

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. máj. 13. 8. l

Szepes MDK

Ujságrajzolók második karikatura kiállitása.
Nemzeti Szalon 1947. okt.-nov.

Szepes

sport karikaturista

Szabad Művészet
1957. 11. 515. l.

atásügyi miniszternek jelen kelet és
VII. és Csekkosztályhoz intézett ren-

Költségvetési cim: Művészeti célok tá.
Rovat: 5. Alrovat: 1.2. Bélyegilleték:

hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztá
st, V. Berlini-tér 6.sz./ a Műemlékek
vi január havi javadalma fejében

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

Szepes Béla

1966 JAN 12

1021

PEST MEGYEI Hírlap

Egy olimpiai ezüstérem és 10000 karikatúra

Kevés szerencsésnek adatott meg az, ami Szepes Bélának. Az elmúlt negyven esztendő leghíresebb sportolóival személyesen találkozott, eleinte mint síversenyző és gerelyhajító, később pedig mint karikaturista. Négy évtizedes pályafutásának eredménye: egy ezüstérem, amelyet 1928-ban az amszterdami olimpián a gerelyhajításban nyert, és 10 000 sportkarikatúra, amelyeket itthon és külföldön rajzolt.

— Nyolcféle gerelyvetőstílust próbáltam ki az olimpiai verseny előtt — emlékezik vissza Szepes Béla. — Végre a sok előkészület után elérkezett a nagy amszterdami nap, 1928. augusztus második, a gerelyhajítás napja. A versenyen, éppen úgy, mint máskor, kimértem a rohamot, és beosztottam erőmet a dobásokhoz. A második sikerült a legjobban, 65 méter 26 centiméterre szállt a gerely, ezzel szereztem meg a második helyet.

— Mikor kezdett rendszeresen karikatúrákat rajzolni?

— Már az amszterdami olimpián. Ott találkoztam például Nurmival is, a legendás finn futóval. Érdekes, őt mindenki külföldi szótlannak és barátságtalannak tartotta. Egyszerű az oka, hogy nem beszélt az idegenekkel. Csak finnül tudott, ezenkívül csupán két-három angol szót ismert. Ami pedig a barátságtalanságát illeti, a finnek az olimpia után meghívtak annak a hajónak fedélzetére, amelyen az amszterdami kikötőben laktak. Ott találkoztam Nurmival is. Mosolygott és gratulált, amikor társai közölték vele, itt van az a magyar, aki megelőzte a finn gerelyhajítókat.

— A karikatúra a sportolók szeme előtt készül. Hogyan fogadják a „modellek", hogy a rajzoló arcvonásaik közül éppen a nevetségest emeli ki, erre hívja föl a nézők figyelmét?

— Minél jobb és híresebb a sportoló, annál könnyedébben viseli el a karikatúrát. A szovjet Zsabotyinszkij, a világbajnok súlyemelő csak annyit kérdezett, amikor a rajzomat elé tettem, hogy aláírja: „Gondolja, hogy egyszer ilyen erős leszek, hogy a Földet is elbírom. Én 650 kilóval is megelégednék." Azt tapasztaltam, hogy minden igazán nagy versenyzőnek van valami jellegzetessége, amelyet könnyű megrajzolni.

— Mit tapasztalt a mostani magyar sportolók rajzolása közben?

— Albert Flóriánnal még tizenhat esztendős korában találkoztam, amikor ifjúsági válogatott volt. Társai lámpalázasan, izgatottan várták, hogy mikor kerül rájuk sor, Albert viszont olyan természetesen ült modellt, mintha ez nem is az első, hanem már a századik alkalom lett volna.

— Milyen tervek megvalósítására készül?

— Régóta foglalkoztat, hogy a versenyeken a győztesek miért csaknem mindig serlegeket, kupákat kapnak. Mit csináljanak vele? Igyanak belőle bort? Inkább sporttémájú szobrokat kellene kapniuk a győzteseknek. Az egyesületek vitrinjeiben és otthon is jobban mutatnának az ilyen tiszteletdíjak. Próbaképpen, eleinte csak szórakozásképpen, azután már módszeresen csaknem minden sportágból elkészítettem néhány szobrot. A legdrámaibb pillanatot választottam, így például a sprinternél a célba érkezést, a távolugrónál a holtpontot, amikor az atléta éppen a legmagasabbra emelkedik föl a levegőben...

M. K.

(3)

k van igaza?

bot tanulni. Egyikük, aki tud gépelni, elvállalta, hogy a műsorfüzetből több példányban átmásolja. Mindegyikük nagyon örült. Elvitte a füzetet a kislány. *Tavasszal.* Azóta is másolja...

(2)

Azon, hogy a kultúrhelyiség olyan, amilyen, változtatni nem lehet. Sok dolgon azonban: *lehetne.* Azon például, hogy az ismeretterjesztő előadások hallgatósága *népesebb* legyen. Nem egy esetben ugyanis érdeklődés *hiánya* miatt az előadó hiába jött el... A német nyelv, a társastánc és a szabás-varrás szakkör megfelelően működik a mostoha körülmények ellenére is. Egy-egy szakkör létszáma 20—25 körül van. Az iskola mindig szívesen és készségesen adott helyet a szakköröknek; a helyhiány tehát itt *nem oka* a továbbfejlődés megrekedésének. Aztán: a házra, *a tömegigény alapján,* már múlhatatlan szükség lesz. Ha a község többsége *igényként* érzi majd a kultúra külön hajlékát, akkor, s ezt komolyan hiszem, a hivatalos feltételei is megteremthetők létesítésének.

Katona Andrásné egy pillanatra elhallgat:

— Nagyon kérem, nehogy úgy írja meg ezt az egészet, hogy bárki *sértve érezze magát.* Nehogy olyasmi derüljön ki belőle, hogy itt kultúrálatlanok az emberek, nem érdekli őket semmi, s így tovább. Nem erről van szó. Hanem arról, hogy ennek a fiatal — önálló községként fiatal — településnek *végig kell szenvednie a gyermekkorát.* Ugy juthat el a felnőtt korhoz. Szellemieket, s anyagiakat tekintve egyaránt. És talán ezt a legnehezebb megértetni az emberekkel.

(4)

Pest megyében 1967 elején 179 tanácsi művelődési otthon működött, az összes művelődési otthonok száma pedig 215 volt. A 179 között ott szerepel a tápiószőllősi művelődési otthon is. Mert a kultúrának azért itt is van *otthona,* ha *háza* nincs is. Nem szójáték, nagyonis komolyan gondolom. Ugy hiszem, itt rejlik az igazság: *nem otthontalan* a kultúra Tápiószőllősön sem, s nem is gazdátlan. Azt szokták mondani: a tehetség utat tör magának. Az igényekkel is teljesen azonos szokott történni: utat törnek maguknak. *Igény volt,* hogy ne kerékpározzon a fél Halesz, hanem busz legyen. *Lett.* Igény volt, hogy villany égjen a házakban. *Eg,* nagy többsé-

Távvezeték-szerelés

30 méter magasban, 25 fokos hidegben

Új szakaszába érkezett a magyar—osztrák energiacsere-egyezmény eredményeként a két ország között épülő villamos távvezeték munkája. *Horvátkimle* község határában az Országos Villamos Távvezeték Vállalat dolgozói a héten hozzáfogtak a már felállított 30 méter magas oszlopokon a vezetékek szereléséhez. A magasban végzett rendkívül nehéz munka a 20—25 fokos nagy hidegben sem szünetel. A 220 kilovoltos távvezeték építését az előírás szerint március 31-ig befejezik, hogy az áprilisi próbaüzem után májusban üzembe helyezhessék az egész vonalat és váltakozva megindulhasson a kölcsönös energiaszállítás a két ország között.

„MAGYAR" AZALEA

Szombathely virágboltjaiban megjelent az azalea cserepes virága. A három év alatt előállítható dísznövényt ez év januárjára először nevelte fel a Szombathelyi Kertészeti Vállalat. Eddig nagyrészt Csehszlovákiából, Hollandiából és az NSZK-ból hozták be a virágot.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPUJSÁG
1966 SZEP - 4

1021

Sportkarikatúra és kisplasztikai kiállítás

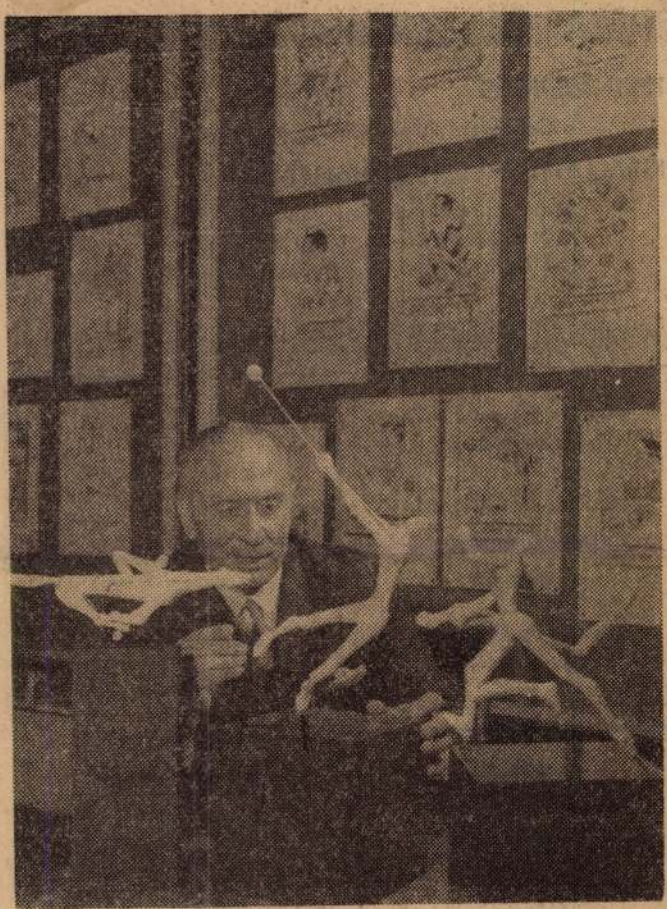

A Sportpropaganda budapesti, Népköztársaság útja 4. sz. alatti jegyirodájában tekinthető meg Szepes Béla kiállítása. Az EB legkiválóbb atlétáiról készült színes karikatúrák mellett legjobb labdarúgóink és az olimpiai bajnokok karikatúrái szerepelnek a kiállításon. Kisplasztikáival teljesen egyéni módon ábrázolja a sportmozgásokat. A képen: Szepes Béla sportmozgásokat ábrázoló kisplasztikáival
(MTI Foto — Kiss Vera felvétele)

művirágkészítőket bedolg
ra keres a
DEBRECENI RUHAGYÁR.
Jelentkezés hétfőn a váll

TEKINTSE MEG

a Debreceni Földművesszövetkezet által rendezett

KISÁLLATTENYÉSZTÉSI KIÁLLÍTÁST

(házinyúl, galamb, baromfi, és libatömő bemutatás) f. hó 10-én és 11-én a Nagyerdőn, a VAOSZ területén. Nyitva 8–17 óráig. Belépés díjtalan.

A városi tanács gondnoksága bontásból kikerült

ajtókat, ablakokat, műkőlépcsőt értékesít.

Érdeklődni: Béke útja 32., 8-tól 12 óráig.

RÓZSA!

A legszebb nemzetközi újdonságok. Tulipán, jácint, nárcisz, gladiolus, gyümölcscserjék, díszcserjék. Kérje díjmentes fajtaismertetőnket. Szállítás postán. Székely dísznövénykertészet

Budapest III., Vörösvári u. 18.

Figyelem!

Az ÉM 25. számú Állami Építőipari Vállalat Budapest, XXI. (Csepel), Kiss János altábornagy u. 19–21.,

felvesz kubikosokat, segédmunkásokat.

Felvétel esetén a felutazási költséget megtérítjük. Munkásszállást biztosítunk. Jelentkezés a fenti címen, munkaügyi osztályon. MH 2643

HAJDÚ-BIHARI
NAPLÓ

A Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar megyei Bizottságának lapja
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Pallás Imre
Szerkesztőség: Debrecen, Tóthfalusi tér 10.
Telefon: 21-40
Kiadja a Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat
Debrecen, Tóthfalusi tér 10.
Felelős kiadó: Balogh Endréné
Telefon: 30-01
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizetési díj egy hóra 13 forint
Előfizethető a helyi postahivatalnál és kézbesítőnél
Index: 25 027

Szabadság Lapnyomda, Debrecen
Felelős vezető: Reményi Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szepes Béla

KÉPES ÚJSÁG

1966 SZEPT. 8.

SZOBROK 1021

Szepes Béla, az egykori kiváló gerelyvető, az európaszerte híres sport-karikaturista, kisplasztikai szobrokat is készít. Témájuk természetesen a sport. Budapesten a Sport Propaganda Bolt Népköztársaság út 4. sz. alatti helyiségében kiállítás nyílt a mester kisplasztikáiból.

(MTI Fotó, Kiss Vera felvétele)

H
C1-0850

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP
1973 AUG 13

Szepes Béla

1021

UNIVERSIADE

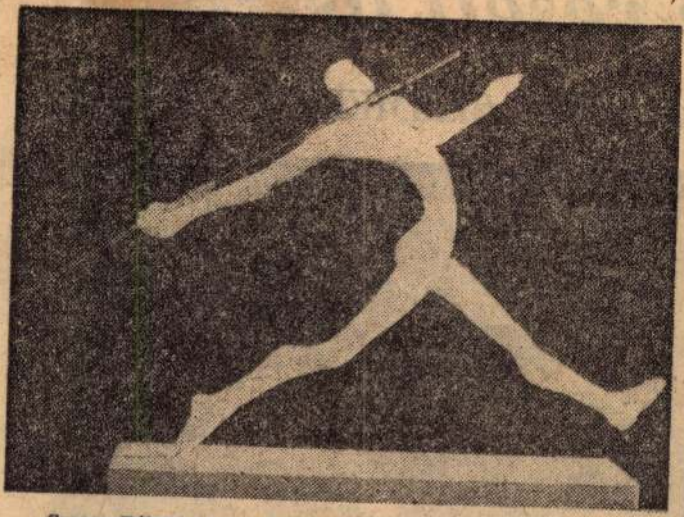

Szepes Béla, az ismert sportrajzoló és szobrász az elmúlt hónapokban tizenkét sportszobrot készített az Universiadéra. A szobrokat a világverseny idején a Népstadionban állítják majd ki. Képünk az egykori olimpiai ezüstérmes gerelyvető szobrász „Gerelyvető" szobrát mutatja.

e vés

ALT MEG SEMMELWEIS IGNÁC

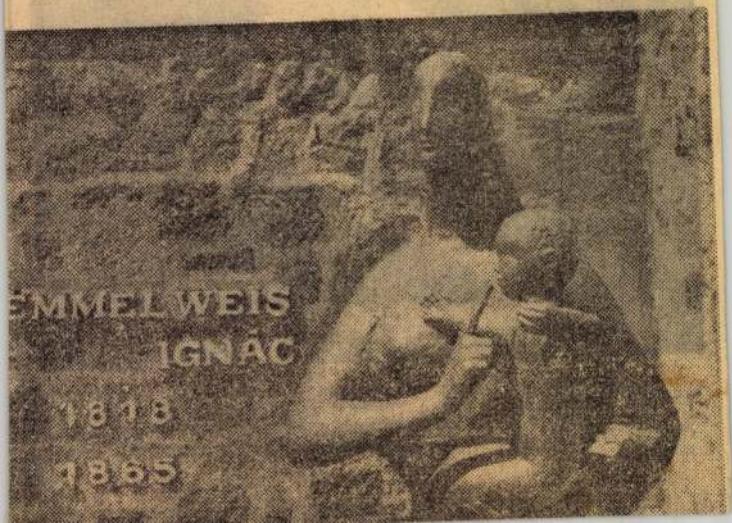

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 AUG 26.

ESTI HIRLAP

Szepes Béla

1021

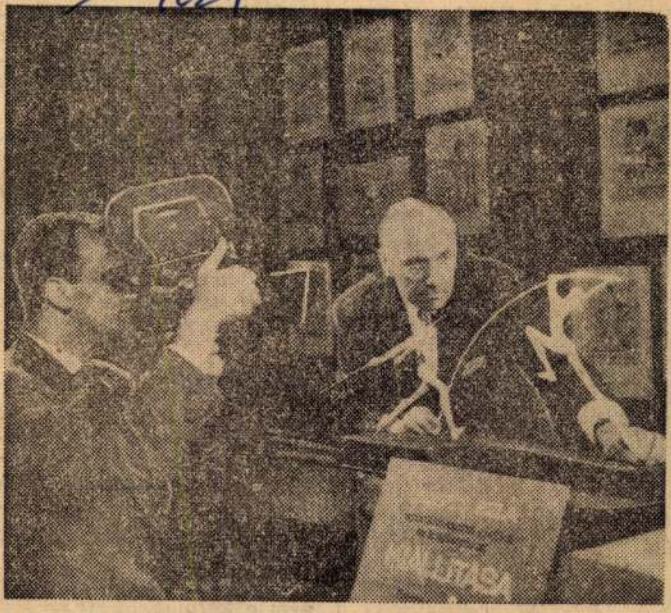

Ma délelőtt híradófilmet készített Knoll István operatőr Szepes Béla sportkarikatúra-, grafika- és kisplasztikai kiállításáról. A Népköztársaság útja 4. alatt levő bemutatót bizonyára sokan megnézik majd a sport barátai közül.

(Wormser felv.)

Nem, nem téve
ugyanis autót men

AKI ÁT AKART BU

A nagy, csörlős
kocsi vezetőjét, V
lót kérdezzük:

— A Római-parti kempingből az útra hajtott egy csehszlovák Moszkvics és teherautó alá futott. Az „átbújás" nem sikerült, az utasoknak azonban szerencsére semmi bajuk nem történt.

KÍVÜLÁLLÓK

Az *Autómentő* központjában éjjel-nappali ügyelet van, ünnepnapokon sem pihennek.

— Miből adódik a legtöbb nehézség?

— *Abból, hogy többnyire nem a karambolozott gépkocsi tulajdonosa jelentkezik, hanem egy-egy kívülálló* — feleli *Beyer Lászlóné* szolgálatvezető. — Tudnunk kell a tulajdonos nevét és lakáscímét, a gépkocsi rendszámát, a baleset pontos helyét és azt, hogy emelve vagy simán vontatható-e? Az

Szepes Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1900 AUG 26

MAGYAR NEMZET

Megnyílt
Szepes Béla kiállítása

A sportjegyiroda Népköztársaság úti helyiségében csütörtökön megnyílt *Szepes* Béla sportkarikatúra, grafika és kisplasztika kiállítása. A sokszoros magyar bajnok és olimpiai ezüstérmes gerelyhajító nevét az utóbbi évtizedekben karikaturistaként és grafikusként ismerte a sportvilág. Ötletes rajzai mindenütt sikert arattak. Most *kisplasztikáival* vívott ki elismerést. A rúdugró, a kalapácsvető, a gerelyhajító figurája valósággal él; mindegyikük tele van lendülettel, belső erővel. Szerencsés megoldás lenne, ha az atlétikai versenyek díjait egy-egy esetben ezeknek a kisplasztikáknak a bronz vagy terrakotta példányaiból állítanák össze.

A kiállítást *Vad* Dezső, az Atlétikai Európa-bajnokság sajtófőnöke nyitotta meg. Szepes Béla karikatúráit, grafikáit és kisplasztikáit az Európa-bajnokság időtartama alatt naponta 10—18 óra között lehet megtekinteni.

...ilyen kis családi otthon, hétvégi üdülőház épült, s a legtöbbjük az utóbbi húsz évben. De még sok ezernyi hasonló családi ház épül majd a harmadik ötéves tervben a nemrég megkezdődött parcellázások nyomán. Ezt mondja dr. *Springer* Ferenc, a Velencei-tavi Intéző Bizottság titkára és *Kocsis* Lajos mérnök, a bizottság műszaki titkára, amikor a Fejér megyei tanács és pártbizottság által már elfogadott regionális terv elénk tárul itt a teraszon térképeken és rajzokon.

Vízszintszabályozás

1866-ban szárazság ölte meg a halállományt és párologtatta el teljesen a Velencei-tó vizét, ma pedig az a legnagyobb probléma, hogy túl vizes esztendőkben nemcsak kicsap medréből a tó, hanem állandó a vízszint ingadozása és nyomában a *sok anyagi kár*.

Szepes Béla, grafikus

MDK

Rajz: Repr.

— : Major István Ljubljanában 7.

ESTI HIRLAP, Bn. 1970 m. áj. 26.

Sze [Szepes]

, karikaturista

MDK

Torzkép.

Repr.

— : SALBTC vezető: A csapat . . . 6.

ESTI HIRLAP Dec. 1963. jan. 5.

01

Szepes [ ], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Szepes.

–: Érkeznek az első fecskék 4.l
(Karikatúra)

Esti Hírlap, sp. 1960. júl. 1.

MŰEMLÉK védelem

Sz [Szepes Béla], grafikus

MDK

Portré, rajz:

Repr.

— : Balczó már második

7.

ESTI HIRLAP, B.., 1970. jún. 4.

Szepes / Strauch / Dela

Portré-karikaturista /„Szabad Nép"/ „Népsport," „Ludas Matyi" stb./ 1928: az 1928 Olimpiai Játékok ezüstérmese:/

Tehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334p

2818.

Szepes /: Strauch :/ Béla

Született Iglón 1903 szeptember 5-én.
Karikaturista, grafikusművész. Tanulmányai: a budapesti Képzőművészeti Főiskolán (1927-1932)

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
281 l.

MDK

Szepes Béla, grafikus

Karikatúra:

Repr.

—: Mit várunk az új évtizedben 7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 31.

Szepes [Béla], grafikus

MDK

Karikatúra: Repr.

— : A 114 történetéből 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1971. ápr. 2.

Sze [Szepes Béla], grafikus

Tarzkép.

Repr.

— : Fahási János

4.

bp. 1965. okt. 27.

EŠTI HIRLAP

Szepes Béla, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Ünnepi rangadó 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. szept. 29.

Szepes Béla, Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

– : A súlyemelő világbajnokság után 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1962 szept. 25.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista

MDK

Gúnyrajz. Repr.

– : 25 centiméterre a világítástól 4

ESTI HIRLAP Bp. 1962. szept. 24.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDG.

Torzkép.

Repr.

–: Lovasspor tunk fejlődésének még vannak akadályai – 4

ESTI HIRLAP, bp. 1962. szept. 11

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Grünyzajt. Repr.

—: Rangadó előtt 6.

ESTI HIRLAP, br. 1962. aug. 11.

Sze [Szeps Béla], karikaturista MDK

Kép Torzkép. Repr.

—: Derűs oldal : 13. MTK 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. aug. 7.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDH

Tarzkép.

Repr.

— : Vásárban györelmek 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. aug. 4.

Szepes [Béla], karikaturista M Dk

Torzkép.

Repr.

–: Kép a jövőből 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. aug. 1.

Sze [Szepes Béla], grafikus MDG

Karikatúra.

Repr.

— : Nehéz nekik a kocsi 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 30.

Szepes béla, grafikus 7 Dh

Torzkép.

Repr.

— : Így talán jobban fogunk játszani...

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. okt. 24.

Szepes Béla, Karikaturista MDK

Grünyrajz.

Tegor

– : Jön a KK ! 4.

ESTI HIRLAP, Sp. 1962. okt. 19.

Sze [Szepes Béla], Karikatúrista MDG

Torzkép.

Repr.

— : Az Autótaxi átszervezett labdarúgócsapata

.... 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 18.

Szepes Béla, Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

–: Fakázi nehéz, Berezik Könnyű győzelemmel kezdett. C.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 3.

Ke [Kepes Béla], karikaturista

Torzkép.
(Portré)

Repr.

– : Schulek Ágoston 4

– –

ESTI HIRLAP, 1967. nov. 25.

MDK

Szepes Béla, grafikus

Karikatúra.

Repr.

– : „Magyarok a Brazília-Világrálogatott mérkőzésen 11

ESTI HIRLAP, Br. 1958 [illegible] 6.

Sze-
pes [Szepes Béla], grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Beszélnek az „aranygép" utasai 1

bp. 1968. okt. 29.

ESTI HIRLAP

Sze [Szepes Béla], karikaturista

MDK

Torzkép.

Repr.

— : Turóczy

7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. júl. 29.

MDK

Szepes Béla, karikaturista

Lengyel Gyulával (és Czifferszky Bélával) együtt nyerte el az 1967-es Ezüst Gerely díjat.

a. i.: Kiülés helyett, tussal győz 3

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jún. 24.

Sze [Szepes Béla], grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr

— : Sportpályáinkra javasoljuk 7

Bp. 1968. jún. 17.

ESTI HIRLAP

Sze [Szepes Béla], karikatúrista

Torzkép.

Repr.

— : Megrendelés 4

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. nov. 30.

939
+ 17

Sze [Szepes Béla], karikaturista MKD

Grünyhép.

– : Kupaméltózések napján 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 28.

Sze [Szepes béla], karikaturista MKD

Gúnykép.

Repr.

— : Nővezetők az országúton 6

ESTI HIRLAP (Bn, 1967, nov. 11

Szepes Béla, grafikus

MDK

Az Ezüstgerely örökös vándordíj egyik képzőművész nyertese.

–: Kiosztották az Ezüstgerely-díjakat

12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. márc. 25.

Lepes [Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr

— : Játékvezető : Magak mit 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. jan. 12.

Sze [Szepes Béla], karikaturista 7 Dk

Három torzkép. Repr.

—: Először Magyarországon a walesiek ellen 6.e

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 28.

Sre [Szepes Béla], Karikaturista MTI

Torzkép. Repr.

–: Garrincha – Amarildo 4. l.

ESTI HIRLAP, Szn. 1961. máj. 25.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M Dk

Három torzkép.

Repr.

-s-: Dunakeszi-Alagon kezdődik 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. máj. 21.

09

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDh

3 portré.

Torzkép. Repr.

–: A Canto do Rio Kiválóságai 4.e.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. máj. 17.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MD4

Torzkép. Repr.

–: A jószemű Igor 4. c.

ESTI HIRLAP Bp. 1961. máj. 19.

Sze [Szepes béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

– : A jég eseményei 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 15.

[Szepes Béla], karikaturista

MDK

Három arc, – Rajz.
[Név és jelzet nélkül] Repr.

– : „A három rekordor....“ 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. júl. 31.

MDK

[Szepes Béla], grafikus

Török ferenc portréja. Rajz:
[Név és jelzet nélkül.]

Repr

—: Harmincan a bajnoki címért 4

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. jül. 26.

Sze [Szepes Béla,] grafikus

MDK

Portré, – rajz

[Németh Miklós portréja]

Repr.

L. G.: Európa színeiben 4

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. júl. 18.

Sze [Szepes Béla], grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Ma este 111+1., magyar-osztrák 6

ESTI HIRLAP, Bp., 1967, aug. 12.

MDK

[Szepes Béla], Karikaturista

Gúmyhép.

[Név és jelzet nélkül]

Repr.

— : „Salgótarján után ....."

3

ESTI HIRLAP Bp. 1967. aug. 8.

MDK

Sze [Szepes Béla], grafikus.

Rajz.

Repr.

— Negyedszer is aranyérmek 1

ESTI HIRLAP, bp. 1967. szept. 14.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDK

Torzkép

Repr.

– : Magyar Kornélia – Ivánkai Lajos

4 l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 19.

Szepes [Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

-: Hangképek a vasárnap sportjából

4. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 14.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDG

Torzsaj.

Repr.

—: Átadják a „stafétabotot" 4. f

ESTI HIRLAP

, Bp. 1961. jan. 10.

Sze [Szepes Béla], grafikus MDK

Grünyvajz.

Repr.

– fedett pályára kérül 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 5.

he [hepes béla] Karikaturista MD4

Több torzrajz.

Repr

— : A nagy kérdés?
— : Az 1960-as év legjobb sportolói 6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 1.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M Dk

Grünyvajn.

Repr.

–: Együtt érdekeseb b 6.

ESTI HIRLAP, Bu. 1961. okt. 1.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDK

Torzkép.

Repr

–: Tizek bajnoksága 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 20.

Ke [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

—: Szabad az út Chilébe 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 25.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : MTK - FTC örökrangadó 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 15.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista

Torzkép.

Repr.

—: Kupa formában lesz-e ...

4. l.

ESTI HIRLAP, 1961. szept. 28.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista 7 Dk

Torzkép.

Repr.

— : 6"k négyen 4.

ESTI HIRLAP Dn. 1961, aug. 30.

Se [Szepes Béla], Karikaturista MDG

Gyényvaja.

Repr.

— : Papp Laci „szimultánja" a Kis-
stadionban 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 27.

Sie [Szepes Béla], Karikaturista

M. Dk

Gúnyrajz.

Repr.

— : A nagy parasitok ...

6. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 20.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

—: Szép versenyek, országos rekordok 4.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. aug. 22.

Szepes Béla, Karikaturista

MDk

Torzkép.

Repr.

–: „Miért bűcsűztatják ezt a játékost?"

H.-L.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 24.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDG

Torzkép

— : Sárosi és Mathesz 4. l.

ESTI HIRLAP, Dp. 1961. sept. 6.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista M Dk

Torzkép. Repr.

— : Túrlatvezető : ... 4.1

ESTI HIRLAP, kp. 1961. szept. 9.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDK.

Gúnyrajz.

Repr.

—: Miért kákorog a kátvéd? 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. szept. 2.

Kepes Béla, Karikaturista. MDk

Részt vett a bukaresti magyar karikatúra-kiállításon.

–. Kulturális hírek 9.

NÉPSZABADSÁG. Bp. 1963. május 5.

Sz [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

–: A belgrádi eredmény nem fontos....

4

EST/ HIRLAP, Bp. 1963. okt. 9.

MDK

Szepes Béla, grafikus

Karikatúra:

Repr.

– : „Ki utazik Mexikóba?"

7.

ESTI HIRLAP' Bp. 1969. dec. 3.

MDK

Repes Béla, grafikus

Karikatúra:

Repr.

— : Erőfutball

ESTI HIRLAP Bp. 1969. okt. 14.

25

Sze [Szepes Béla], grafikus

Torzkép. Repr

— : Felkémültek az őni angol-magyarra :... 4.

ESTI HIRLAP, 1963. okt. 2.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MD4

Torzkép.

Repr.

— : Lundqvist 4.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jún. 3.

Sze [Szepes Béla], karikaturista 7 Dk

Torzkép. Repr.

–: Brumel a világosúcs közelében 4. l.

ESTI HIRLAP 1961. jún. 2.

Ste [Szepes Béla], Karikaturista 7 Dk

Két Torzkép. Repr.

–: Nem sikerült az olimpiai műsorcsökkentés
Athénben 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jún. 25.

[Szepes Béla], Karikaturista

Gúnyrajz.

Repr.

– : Hazavitte Anagyalföldre 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jún. 27.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDH

Torzkép.
(Igor Novikov
képe)

Depr.

–: Az öttusa hatodik napján

4.l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jún. 16.

Sze [Szepes Béla], karikaturista M DG

Négy torzkép. Repr.

–: Hannapi, Nemec és Lenekovitsch
Noszály Sándor 6.e.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jún. 11.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

— : „Mit tegyen az ember...“ 6.1.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 23.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista M Dk

Torzkép.

Repr.

–: Az ecsesi légelő gyepszőnyege kerül a Népstadion játéktevére 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr 19.

Szepes Béla, grafikus
szobrász

MDK

Gerelyvető c. szobra
(fényhép → Repr)

— : Universiade

4.

ESTI HIRLAP, bp. 1965. aug. 13.

mDK

Szepes Béla
grafikus

sport karikatúrája: A kiáltott sportoló nevelése. (Rajzok)

Népszava, 89 évf 67 sz. 1961 márc 19 in 10 lap.

MDK

Szepes Béla
grafikus

sportkarikatúrái: kérek egy autogramot, kél erős ember stb.

Nepszava 89 évf, 160 sz. 1961 jul 8, 6l

MNK

Szepes Béla
grafikus

sport karikatúrája John Charles-ról

Népsport. 89. évf. 1981. 1961 aug. 22., 62.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Torzkép.

Repr.

–: Szabó T. László 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 20.

Sre [Szepes Béla], karikaturista ⌐D4

Torzkép.

Repr

—: A turisták országában 6. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 30.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr

–: VB döntő
Merre haladunk? 4.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. ápr. 8.

Sze [Szepes Béla], karikaturista MDK.

Rajza. Repr.

–: Szakavatott mesterek a VB-selejtező előtt...

4.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 12.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista 7 Dk

Gúnyrajz. Repr

–: Szatáraink nagy próbája 4.

ESTI HIRLAP

Bp. 1961. ápr. 14.

Sze [Szepes Béla], Kari Katuvista M Dk

Gúnyrajz.

Rep.

– : A péntekeu este .....

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 16.

95

Sze [Szepes Béla], Karikaturista M Dh

Torzkép.

Repr

—: Gulyás és Szikszay ... 6.1

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 7.

Sze [Szepes Béla], Karikaturista. MDK

Grünyvajn.

Repsr.

–: Nem is olyan Könnyű ... 4.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. máj. 4.

M.D.K.

Szepes Béla

Fényképfelvételek és cikk Szepes Béláról amsterdami szereplése alkalmából, amely beszámol arról, hogy nemcsak kiváló atléta, de kitünő rajzoló is.

"Négykilós, formás pólyásbaba volt Szepes Béla.." c. közl. Szinházi Élet. Bp. 1928. aug. 19-25. XVIII. évf. 34. sz. 25. lap.

M.D.K.

Szepes Béla

"A gerelyvető világbajnokság második helyezettje" a MAC atlétája, a Nemzeti Sport munkatársa és karikaturistája. A cikk beszámol arról, hogy Szepes Béla szines riportokat ir és elmés karikaturákat rajzol, s "..rajzait a világ legnagyobb lapjai is szivesen közlik."
Karikatura önmagáról, s fényképfelvétel, mint atlétáról Amsterdamban.

Bus Fekete László: A Szinházi Élet az Olimpiászon c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. aug. 19-25. XVIII. évf. 34. sz. 18-20. lap.

MDA

Szepes Béla

rajza: A bajnokságot nyert vasasok újra a K. K. lovagi(as) tornájára készülnek – repr.

(képaláirat.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. június 8. 24. l.

MDK

Szepes Béla

sportkarikatúrája repr.

(képfelirat.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. június 15. 24.l.

Nagybátyja is sok éven át ugyanazt a hivatalt viselte Zemendorfban, Bécs-Újhely külvárosában.

* * *

A békealkudozások III. Frigyes és Mátyás király között nem oly gyorsan haladtak, mint talán remélni lehetett. A magyarok nem akarták a megkötött alkut helybenhagyni. Ezért lelohadt a lelkesedés mindkét részen és a mikor 1463 julius 19-ikén létrejött a sopronyi béke, valószínűleg nem is volt alkalom arra, hogy a dísz-serleg a neki szánt szerepben használtassék, mert akkor a császárt már sok mindenféle újabb gond nyomta. Azonban akár használták a serleget, akár nem, a serleg a bécs-újhelyi várba jutott s ott maradt közel másfél évtizedig, és így a mikor Mátyás király 1487-ben hatalmába kerítette a várost, a serleg is birtokába került.

Lehet, hogy Mátyás a serleget az előtte hódoló városi polgárságnak adta és a mikor ezt tette, utalhatott a serlegen együtt szereplő császári és királyi jelvényekre, melyek az egykor megkötött alkut jelképezték s ez alku értelmében úgyis (ha Mátyás örökös nélkül hal meg) a Habsburgokra szállandott a magyar trónus. Ez csupa oly enyhítő körülmény volt, mely uralmát a bécs-újhelyiek előtt kedvezőbb színben tüntethette föl.

Így azután meg volna fejtve, hogy miért kapta e dísz-serleg a «Corvin-billikom» nevét.

Bécs-Újhely, 1890 november havában. *Dr. Mayer József.*

RÉGI EGYHÁZI ÖTVÖSMUVEK.

Azt hihetnők, hogy a történeti ötvösmű-tárlaton az ország összes régi ötvösmű-emlékei összegyűjtve voltak, minden sekrestye, minden magánkincstár tartalma ismeretes, s a kutató újdonsággal e téren találkozni többé nem fog. S íme majdnem minden kirándulás alkalmával, a melyet a vidékre teszünk, egy-egy részben egészen ismeretlen, részben le nem írt emléket látunk, többnyire templomokban, s lassanként arra a meggyőződésre jutunk, hogy hazánk területén a kiállítás daczára tömérdek lehet azon ötvösmunkák száma, a melyeket eddig senki figyelembe nem vett, vagy a melyek az érdeklett körökkel megismertetve nem lettek.

Ilyen az itt ismertetendő két kehely. A szenteltvíz-tartót ellenben már az ötvösműtárlat alkalmával láttuk. Az 1. számú kelyhet Császka György szepesi püspök, a kinek az orsz. magyar iparművészeti múzeum érdeklődéséért, jóakaratáért és nemes bőkezűségeért a legnagyobb hálára

Arch. Ért. 1891.

van lekötelezve; a szenteltvíz-tartót pedig Dankó József, pozsonyi prépost, a tudomány e lelkes apostola, küldte el galvanoplastikai úton leendő lemásolás végett. Az első a szepes-bélai templom, az utóbbi a pozsonyi

A SZEPES-BÉLAI KEHELY.

káptalan tulajdona, a hova, a mint a talpába vésett e felirat: LEGATUM MAGNIFICI DOMINI LADISLAI PETHE CAPITOLO POSONII mondja, Pethe László bőkezűségéből jutott. A 3. sz. kelyhet pedig nemrég láttuk a balatonmelléki Kövesd nevű helység ev. ref. templomában.

A szepes-bélai kehely egy újabb lánczszem a középkori kelyhek hosszú sorozatában. Magyar, minden izében az. Hatkarélyú, kettősen szegélyezett, síma és meglehetősen magas pereme felett emelkedik függélyes, áttört falú tagra állítva, a kehely hatkarélyú talpa. Minden egyes áttört oldal teljesen azonos s erős rovátkolt sodronynyal van körülfogva. Ezen áttört művű díszítmény, mely az oldalakat alkotja, két-két gótikus ízlésű, négylevelű ágból áll s egy hosszabb levélben végződik. A talpat felső végén lőréseket példázó tagolt gyűrű fejezi be. A kehely hatoldalú szárának éleire sodrony van forrasztva, az oldalakat pedig — mind a hatot — ugyanaz az áttört díszítmény borítja. A nodus felett állók azonban különböznek a nodus alatt levőktől; jobban mondva az alsó részek folytatásai az alsóknak, s a mikor készültek, minden bizonynyal egy darabban voltak, majd ketté vágva, az egyik rész fel, a másik le került. A nodusnak hat felső és hat alsó áttört levele is egyforma, úgyszintén az áttört czifraság, a mely a rotulusokat helyettesíti. Egyébként síma, trébelt, lapított gomb. Már a cuppa kosara valamivel több változatosságról tanúskodik, a mennyiben rajta két motivum váltakozik, a hat,

FÖLIRAT A SZEPES-BÉLAI KEHELY CUPPÁJÁN.

ismét erős, rovátkolt sodronynyal szegélyzett levélformájú mezőben: kétgörcsű, hosszúkás koszorúba hajlított ág, a melybe levelek kapaszkodnak és egy levelek közé fogott virágszál, a mely virágedényre emlékeztető motivumból hajt. Ez a virágedény, vagyis inkább ennek váza, mert voltaképen úgy néz ki, mint öt egymást metsző lécz ⊓⊓, megjegyzésre méltó körülmény s felhivjuk reá a figyelmet, mert önkénytelenül eszünkbe juttatja a magyar hímzéseket s az azokon oly gyakran tapasztalható sajátságot, hogy a díszítmény — virágos tő — a legtöbb esetben virágedényből indúl ki, jobbra és balra symmetrikusan elrendezett ágakat hajt s központ gyanánt egy merőleges szálon álló virággal bir, úgy mint a diszítmény itt e kelyhen. A cuppa kosarát, mint rendesen, virágos párta szegi be. Valamennyi áttört részlet öntve van.

A mi ezenfelül e kehelynek értéket kölcsönöz, az az évszám, a mely a következő minusculákból álló felirattal együtt, a cuppán bevésve van. A föliratot így szól: grof hanus de Bella 1515. A kehely magassága 0·21 m.

Ha még oly jóakaró szemmel nézzük is e darabot, kénytelenek vagyunk bevallani, hogy biz az — ha szabad e kifejezéssel élni — a tuczat-munkák közé sorolandó s még a magyar eredetű kelyhek között

is — pedig ezek csak a legritkább esetben tarthatnak igényt a «művészi kivitelű» melléknévre, mint a Révay- vagy a Suky-kehely — mondom a magyar eredetű kelyhek között is a második osztályba tartozik. Már az a körülmény, hogy 36 különböző felületén összesen csak hat motivum van felhasználva, legjobban mutatja, hogy az ötvösnek sem valami nagy ambitiója, sem nagy igyekezete nem volt, annál kevésbbé volt művészi érzéke. Munkája is ehhez mért s a véső nyomait alig viseli magán. Akár csak a «raktár» számára készült munka állana előttünk, a melyhez költség kimélése végett a műhelyében levő kész minták közül, a kehely minden nevezetesebb részéhez egyet-egyet kiválasztott s a hányszor szükség volt reája, megöntött volna — talán, hogy olcsóbb legyen?

Az ötvös által választott motivumok sem újak. Ha végig lapozgatunk az ötvösmű-kiállítási lajstromon, ott találjuk a talpon levő áttört pártának hasonmását (II. terem, 172. lap, 30. szám), a cuppa kosarát övező felső áttört koszorú analogiáját (II. terem, 176. lap, 40. szám); a többi motivum többé-kevésbbé szintén fellelhető egy vagy más középkori magyar kelyhen. Az ornamentika általános felfogását illetőleg pedig utalok a jelen folyóiratban, a bécsi egyházi szerelvények tárlata alkalmából tett erre vonatkozó észrevételeimre, a melyet e kehelylyel szemben is igazoltaknak vélek.

A mi végül azt a kérdést illeti, hogy az évszám egykorú-e a darabbal, az iránt talán kétség nem forog fenn. Ezt bővebben indokolni már azért sem látszik szükségesnek, mert az a több izben tett ama tapasztalatot megerősíti, hogy a gótikus formák, minden renaissance elemtől menten, még a XVI. század elején is divtak hazánk egyes vidékein.

*

Valamivel nehezebb az álláspontunk a második kehely kormeghatározásával szemben. E kehely, mint előzőleg fölemlítettem, a balatonkövesdi ev. ref. templomban van. Szép Lajos odavaló lelkész úr előzékenységének köszönhetem, hogy vázlatát elkészíthettem s ennek nyomán az ide mellékelt részletrajzokat adhatom. A kehely magassága 0.185 m., tehát a kisebbek közé tartozik; aranyozott ezüstből való s a díszítmény rajta vésővel készült. Arra nézve, hogy e kehely mikor és mi módon jutott a kövesdi templomba, semmiféle felvilágosítást sem tudtam kapni.

Talpa hat karélyú. Síma pereme felett domború, érdes tag, rajta négy-négy görcsféle, stilizált ágra emlékeztet. A talp oldalain gótikus mérmű kerek medaillonokkal váltakozik, a melyekben keresztet látunk. A stilus oldalaira pedig mérmű és négylevelű virág van bevésve. Hat, illetőleg tizenkét levélre kivert a nodus; a leveleken ismét mérmű, míg a rotulusok helyén csürlő-alakra, nyújtott négylevelű virág ül. A legérdekesebb a cuppa. Kosara nincs, helyette kis, hat, homorú oldalú

lemezke köti össze a kehely szárával. A cuppán felül síma, alúl renaissance ízlésű díszítmény ragadja meg figyelmünket. E díszítmény két főmotivuma szárnyas angyalfő és babérfüzérek. Az előbbit kétfelé hajló levél, a melynek fenn némileg liliomvirághoz hasonló vége van, az utóbbit e liliomvirágból kiinduló négy bojtos zsinór egészíti ki. Két zsinór kigyómódra kanyarog s egymást keresztezi. A két motivum négyszer ismétlődik.

Az első, a mire e kehely megtekintésénél gondolunk, az, hogy e díszítményt vagy később vésték a kehelyre, vagy az egész cuppa lett

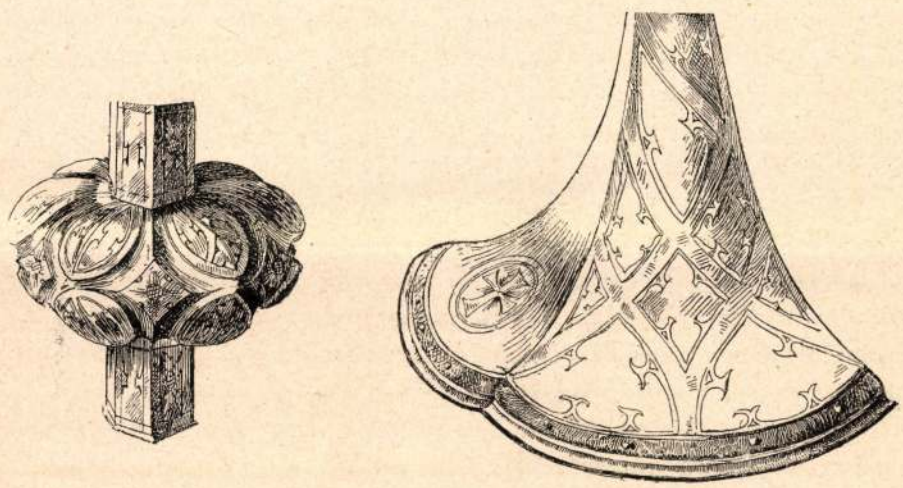

RÉSZLETEK A KÖVESDI (ZALAM.) TEMPLOM KELYHÉN.

utólag a kehely alsó részéhez forrasztva, avagy végül ismét egy érdekes, habár minálunk nem épen szokatlan jelenség tanúi vagyunk. Azt hiszem, az utóbbi feltevés áll.

Valamely műtárgy korának meghatározásánál a díszítménytől eltekintve számos mellékkörülményt kell figyelembe venni, a melyek együttvéve fontos és biztos vezérfonalat nyújtanak a kutatónak. Kivált a magyar kelyheknél támaszkodhatunk sok részlet sajátságára, mivelhogy alig van régi műtárgy, a mely ily nagy számban fenmaradt és ennélfogva a tanulmány tárgyát képezhette volna.

A kehely általános benyomása és tagolása kétségkívül középkori, ilyen a cuppa is, a melynek oldalai egyenesek, míg ellenben a renaissance-kori kelyheknek aránylag alacsonyabb s kifelé hajló szélű cup-

páik vannak. De a typikus XV. századbeli kelyhektől a részletekben mégis különbözik. Így a gótikus ízlés virágzásából való kelyhek szárát a nodussal rendesen valamely megfelelő tag szokta összekapcsolni; az itt hiányzik. Nem is szólva a fülkékre osztott nodusokról, a melyek csak egy válfajt képviselnek, a jelen kehely nodusának tagolása és az, hogy rotulusai trébelt, illetőleg czizelált virágokkal helyettesítvék, is a haladó kor mellett tanúskodik. Még ennél is jellemzőbb, hogy a cuppának kosara apró lemezzé, elcsenevészett; pedig kosár nélkül való tiszta gótikus magyar kelyhet talán alig egyet-kettőt tudnék idézni. Végül a darab behatóbb megvizsgálásánál nyilvánvaló, hogy a talp és a cuppa díszítményét ugyanegy kéz véste, s a míg emebben, a liliomvirágvégű díszítményben a gótikus hagyományokat felismerni véljük, addig a mérmű olyannyira laza, erőtlen, hogy ezt meg mintegy a terjeszkedő renaissance befolyása által eredeti jellemétől megfosztottnak vehetjük. Szóval e kehely olyan munkának tekinthető, a mely szorosan véve sem nem középkori, sem nem renaissance, a mi által a két egymástól eltérő ízlésű díszítmény együttes jelenléte érthetővé válik. A kehely mint munka nem épen nevezetes, s talán, miként a szepes-bélai, szintén a XVI. század első évtizedeiben jött létre.

*

Az ötvösmű-tárlaton tapasztaltuk, hogy azon ötvösmunkák közül, a melyek a XVI. és XVII. század folyamán Magyarországon készültek, meglehetős szorosan követik az egykorú augsburgi és nürnbergi mustrákat Ezt az országnak akkortájt Németországgal folytatott szoros érintkezése eléggé megmagyarázza. Hazánkfiai sokat jártak a külföldön s sok külföldi ötvösmunka került Magyarországba.

A szenteltvíz-tartó talpán két bélyeg van: az egyik olvashatlan, a másik Augsburg városáé. Ezzel a provenienczia meg van állapítva.

A szenteltvíztartó alacsony, szegélyes, kerek, felső részén hatoldalú talpon nyugszik. Tagolt peremén czizelirozott lánczsor, az oldalakon pedig étetett arabeskek. Az edény kissé összenyomott, csöbör-formájú teste szintén hatoldalú s nyaka felé szűkebb. Karimája ellenben ismét kifelé hajlik. Az oldalakon egymástól csak a részletekben eltérő, cartouche-szerű — cuir rulé — keretben díszedényből hajtó, alig domború, trébelt virágtövek és gyümölcskötegek váltakoznak. Karimáját úgy kívül mint belül étetett arabeskek borítják. Két áttört fülben mozog a szenteltvíztartó ívalakú fogantyúja, a melynek czizelált levélbe, mintegy hüvelybe, burkolt felső részét áttört, czifra gyűrű szakítja meg. Ebben kisebb nyeles, mozgó gyűrű. A szenteltvíz-tartó magassága 0·18 m.

Jóllehet csinos kivitelű, nem ízlés nélkül való munka, e szenteltvíztartó mi újat sem nyújt. Egész sorát lehetne idézni a XVI. században keletkezett német ötvösmunkáknak, a melyeket többé-kevésbbé hasonló

Szepesbélai

Szent Antal főoltár

Csánky Dénes

MAGYAR MUVESZET

1937. 348. l.

Függő ereklyetartó aranyozott ezüst, ékkövekkel és románcdízszel. Kerek szelence, középén gyöngyházdombormű: Mária halála. Hátoldala vert ferde gyöngysorokkal, középütt kristálylappal. Átm. 17 cm. Magyar munka 1490 körülről, a gyöngyházdombormű olasz, XV. sz.

Először az 1528-as leltárban.

1762. leltár: Krisztus köpenyének egy részletét őrizte (ma üres).

Erdős: Két ereklyetartó mozile az ezzter gomi főegyház kincstárában. Egyházművészeti kap. IV – 1883, 15 – 19, 45 – 50 X, 111 – 115 l.

Bock, 114 – 115 l. (repr. 114 l.)

Danhó 85 – 88 l. (repr. XXIII. tábla).

Martinov: Magyar de trésor de Gran. Revue de l'art chrétien, XIV – 1881, 164 l, XV – 1881, 198 – 199 l (kép 199 l)

Gerevich, PA, 196 l.

I. A: Magyar mű- és történeti [illegible]

Szepesbélai

Sz. Antal szárnyképek

a Óperti Kenyeti

Umzemuban

Festő: szepességi Sz. Antal
oltárok mestere -

Genthon István

A régi magyar festő-
művészet. Vác. 1932

67, 68 l.

és 44, 45. sz.

képek

czifraságok díszítenek; sőt a tulajdon étetett mustrát is könnyű szerrel lehetne megtalálni; hisz azokat a legtöbb ötvös közös forrásból, a mustrakönyvekből merítette — minálunk is. Néhány megjegyzést azonban ennek daczára fűzhetünk e darabhoz, ha azt a magyar ötvösmunkákkal össze-

A PETHE LÁSZLÓ-FÉLE SZENTELTVÍZTARTÓ A POZSONYI KÁPTALAN KINCSTÁRÁBAN.

hasonlítjuk. Ha ötvöseink másolták is — szélesebb értelemben véve — a külföldi czikkeket, mégis tettek olyan változtatásokat, a melyek folytán a magyar munkákat a németektől meg lehet különböztetni. A magyar ötvösök általában kevéssé ragaszkodtak a szabályos pontossághoz. A cartoucheik szeszélyesebbek, körvonalaikban lágyabbak, kerülik a beosztás

merevségét, s tagozásuk ennek folytán a legtöbb esetben kevésbbé érthető és világos. A gyümölcsök, de kiváltkép a virágok alakításában ötvöseink jobb szerettek a természethez közeledni s annak változatosságát visszaadni, nem stylizálván annyira, mint a német szomszédok. S minthogy e felfogás, hogy úgy szóljunk, valami szabadabb szellem szüleménye, a magyar munkákon ritkán akadunk nagyon lapos dombormüvekre, mint a milyet például a pozsonyi szenteltvíz-tartón látunk; mintha természetüknek inkább megfelelt volna az, hogy fáradságuknak látszatja is legyen. Hogy ekként magasabb művészi szinvonalon álló produktumokat hoztak-e létre, vagy nem, azt ezúttal nem keressük. Kerestük a nemzeti erőre valló, asszimiláló képesség nyomait, a mely lehetővé tenné a magyar munkát a külfölditől megkülönböztetni. S ha találtunk, örüljünk, hogy sikerült ezt constatálni.

Radisics Jenő.

A FRICSI VÁRKASTÉLY SGRAFITTÓI.

A Sárosmegyében — nem messze Eperjestől — fekvő fricsi várkastély több tekintetben nevezetes építészeti műemlék.* — Négy oldalú alaprajza, kiugró sarok tornyaival, vastag falaival, crennellirozott párkányzatával s számos lőréseivel vár alakú jelleget kölcsönöz e kastélynak, mely azonkívül eredetileg mély sánczárkokkal s felvonó híddal is volt megerősítve. — Ezen várkastély Berthóty Bálint által 1630. évben Sorger Mihály építész tervei szerint késő német renaissance stílben épült.

Egyéb részleteken kívül legérdekesebbek itt azon sgrafittó diszítmények és alakok, melyek a kastély felső koronázó párkányát diszítik.

A 0·78 m. széles és 1·45 m. magas félköríves fülkék bemélyedt falfelületén karczolt alakok többnyire allegorikus jelentőségűek mint «Justicia», «Temperancia», «Fortitudo», «Fides» stb. fölirattal. Vannak azonban az ó és középkorból vett történeti alakok is, mint görög bölcsek, hadvezérek, és római imperatorok. A hazai történelem egyes alakjai is vannak képviselve, így a keleti saroktorony déli oldalán Attila, Hunyady János, László és Mátyás király XVII. századbeli öltözetben vannak ábrázolva. Magyar ruhájuk miatt érdekesek azon alakok, melyek a keleti saroktorony keleti oldalán lévő fülkékben láthatók.

Összesen hat ily magyar alak van, s míg a legtöbb alak mellett fölirat van, addig ezek mellett nincs.

Az első alak fedetlen fővel van ábrázolva, egy — prémmel szegé-

* Lásd az Arch. Értesítő 1888-iki folyamában megjelent czikkemet.

Szepes Béla

r k templom

Szepes m.

Myskovszky 1876.

1) alapraje 1:200 déli homlokrat $8^{mm} = 1^{m}$.

2) Részletek szentség hár és monstrancia várlatr.

Fürk Ernö

1) alapraje $7\frac{1}{2}^{mm} = 1^{m}$

2) Részletek szentség hár $17\frac{1}{5}^{mm} = 1^{m}$ déli kapu 1:20 és oszlopfeje 1:5.

9.

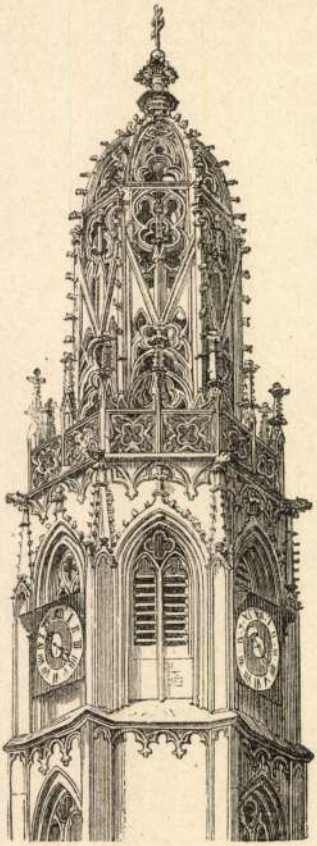

12.

NYOMTATVÁNY

.....*úrnak*

Budapest

.....

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Szepesbélai rk templom

gótikus

alápraj

Foerk Szepesség

22. tábla

ép. részletek

u.o. 23. tábla

Europa

Film-Könyv-Lapterjesztő és Könyvkiadó Rt.

Budapest

V., Rothermere u. 12. III. 2.

Szepesbélai rk. pléb.

templom

(Szepes vm)

Drv Felsőm

350 l.

Campanile

u. o. 351 l.

bignonia chica

chika-fa

Szepesbélai bronz Eresz-
selőkút

Repr

Foerk Szepesség

35. l.

ZOMBOR

TELEFON: 116.

Pk

Europa

Lapterjesztő és könyvkiadó

Rt.

Budapest V

Rothermere 12 III

Szepesbélai templom

oltárkeresztje

XVI. sz.

képe repr.

Loisch (Divald

kikke)

168-l.

Budapest.

IX., Hőgyes Endre u. 10.

Szepesbéla

Harangjáray

MMÉE Kozl.

1913. 448. l.

Szepesbélai templom
keresztelő medencéje

XV. sz.

Mesterismeretlen

Pajdussák 34. l.

A kiállított műtárgyak jegyzéke:

Szepes Béla

Illusztráció

Szabó Lőrinc: Vereségután

Új Tükör, 1978. jelmius 4-19. lap

Szepes

Kopeczky János: „Moonshine Molly" c.
Elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. május 23. X. évf.
22. sz. 90-91. lap.

Szepes Béla, grafikus

Gyapay Zoltán Szepes Bélát az atléta és grafikust is bemutatja Az a szép játék c. könyvében.

Sz. J.: Három Könyv sportról és sportolókról 12.
Népszabadság, 1976. dec. 31.

159
+1

[Szepes Béla], karikaturista

Rajz: Repr.

[Nézi jelzet nélkül.]

— : Farekas László 7

ESTI HIRLAP ! Bp. 1972. nov. 15.

[Szepes Béla], grafikus

Karikatúra: Repr.

[Nevet és jelmet nélkül]

— : „Három újpesti csatár: Dunai II, Bene és Zámbó"

7.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jan. 12.

Szepes Béla

rajza

Ország - Világ 1969/21 27 old.

[Szepes Béla], karikaturista

Gúnyrajz:

[Vév s jelzet nélkül.]

Repr.

— = Kongresszus San Antonióban

7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971, okt. 7.

Szepes Béla, karikaturista

Gúmyrajz: Repr.

— : „Szőke, a döntő gól nevője 7.

ESTI HIRLAP, B. 1972 m. ái. 18.

[Szepes Béla], karikaturista

Szimpozi:

[Név és jelzet nélkül] Repr.

— : „Bene, ahitől gőllövést várunk 7.

ESTI HIRLAP, B. 1972. máj. 13.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 AUG 7
PEST MEGYEI HIRLAP

Szepes Gyula

1021 Párizs, Eglis St. Gervais

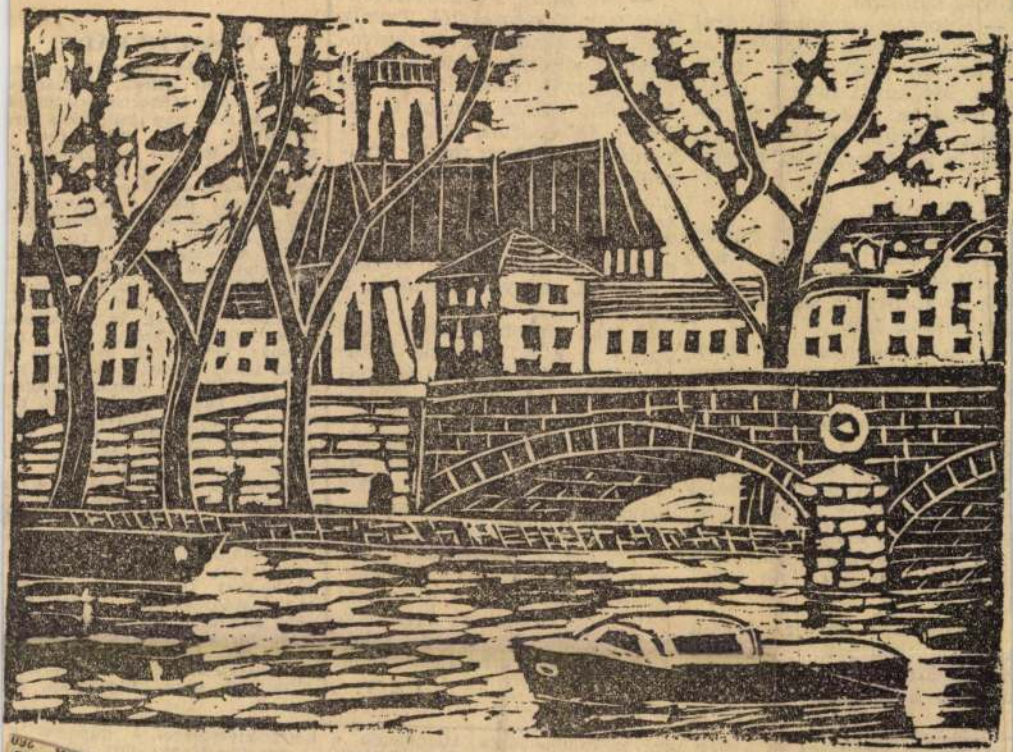

Szepes Gyula metszete

is. Aszonyok dobnak föl egy
jtőbabbal teli zsákot a Duna-
eszire induló teherautóra, egy
atalember a mérleget pakol-
meg ládákkal.

— Naponta 3 vagonnyi árut
állítunk a váci üzletekbe és
környező települések bolt-
aiba. Méghozzá nem is akár-
ilyen áron. Sok cikkünk ol-
sóbb, mint a fővárosban,
ondja a kirendeltség vezető-
e.

— Például...

— A káposzta kilója Pesten
énteken még 2,50 volt, nál-
nk 1,60. A szőlő 18,80, nál-
nk 16 forint, a sárgadinnye
,50, nálunk 3,60.

— Az alacsonyabb ár nem
gyengébb minőség kifeje-
ője?

— Ez esetben nem, ellenke-
leg. Van olyan váci üzlet,
melyik tőlünk is és a Buda-
esti ZÖLDÉRT-től is rendel
rut, és időnként az árfelelős-
ek kell eldöntenie, mit meny-
yiért adjanak, mert silányabb
öldség magasabb áron érke-
ik.

Egy őszhajú ember körtét
ozott, érdeklődik átveszik-e
le. A kirendeltség vezetője
negnézi a fölkínált árut, pil-
lanatok alatt
átvételi árban,
mérlegre a hat
teli rekeszeket.

— Rengeteg
sárolunk a lak
egész esztend
gonnyit vettün
5 vagonnyit.
lyenként persz
lent a fölvásá
például gyor
mölcsből többe
amit az üzlet
telepre és onnan más üzletek-
be szállítás közben összetörik,
romlik a minősége. Bizony
előfordul, hogy ráfizetünk a
„boltra".

A váci piacon meglepő kép
fogad: a ZÖLDÉRT-nél látot-
taknál jóval silányabb és sok-
kal drágább paprikát kínál-
nak az őstermelők, apróbb szé-
mű a paradicsom, nem beszél-
ve az őszibarackról, amely az
állami vállalatnál és piaci
üzletében 13,60, egy magánke-
reskedőnél 22 forint. És meny-
nyivel szebb az előbbi! Érde-
mes tehát vásárlás előtt körbe-
sétálni a piacon, s megnézni
hol, mit, mennyiért kínálnak,
mert tekintélyes összeget taka-
ríthatnak meg a háziasszonyok.

Cz. V.

tés. 10.05—10.35: Gyermekekn
10.35: Fischer Annie zongorá
11.25: Apróságok. 11.40: Irgalo
Szemelvények Németh László
gényéből. I. rész. 12.00: Déli k
nika. 12.20: Ki nyer ma? 12.
Tánczenei koktél. 13.20: Válas
lunk hallgatóinknak. 13.35: Bo
Gáspár Ernő népi zenekara
szik. 14.00: Ezeregy délután. 14.
A nemzetközi munkásmozgal
dalaiból. 14.41: Fúvósesztrád. 15.
Hírek. Időjárás-jelentés. 15.
Édes anyanyelvünk. 15.15: Ma
Részletek Fényes Szabolcs—H
math Imre operettjéből. 15.
Hallgatóink figyelmébe! 15.00:
közben. 17.07: Reklámkalauz. 17.
Van új a nap alatt. 17.25: A d
éneklés mesterei. 17.55: Népzen
kedvelőknek. 18.25: Mai köny
ajánlatunk. 18.28: Hallgatóink
gyelmébe! 18.30: Esti magaz
19.15: Rádiószínház. 20.02: Örö
zöld dallamok. 20.56: Hírek. 21.
Régi híres énekesek műsorá
21.30: Mi, férfiak. 22.00: Hír
Időjárás-jelentés. 22.15: Sporthír
22.20: Tíz perc külpolitika. 22.

est megyei Bizottsága és a Pest megyei Tanács lapja. Megjelenik – bétfő kivételével – naponta K
főszerkesztő-helyettes Sági Agnes – Felelős kiadó: Csollány Ferenc – Szerkesztőség: 1951 Budapest
laha Lujza tér 3 – A szerkesztőség és a kiadóhivatal központi telefonja 343—100 és 142—220 – Szerkes
Gödöllő és Vidék

Sze [Szepes Béla], grafikus

Rajz: Repr

– Szabó Ildikó

l.r.a.: Közepes eredmények 7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. szept. 23.

Kepes [Béla], grafikus

Rajz: Kepes

— : Németh Miklós

l. t. a.: Kölcsey eredmények 7.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. szept. 23.

Szepes Béla

— **HALÁLOZAS:** Minden hozzátartozónkkal és barátunkkal közöljük, hogy **Szepes Béla** grafikusművész és olimpiai bajnok június 20-án, 83 éves korában, boldog házasságának 56. évében, hosszú szenvedés után elhunyt. Számunkra él. Felesége Szepes Mária és a család. Temetése július 9-én, reggel fél 10-kor lesz a Farkasréti temetőben.

Magyar Nemzet 1986. VII. 5.

Szepes

Torday Sándor: "Romantikus kaland a háboruban" c. elbeszélését illusztrálta.

Kertész Erzsébet: "Vikend" c. novellájához készitett illusztrációkat.

Délibáb, Bp. 1936. juli. 4. X. évf.
28. sz. 3o-31. lap. " 18. " "
3o. sz. 29. lap.

Szepes

Megyeri Sári: "Angela" c. novellájához
készitett illusztrációt.
Repr.

Délibáb, Bp. 1936. aug. 9. X. évf.
33. sz. 31. lap.

Szepes Gyula

"Őri fák, piros cserepes falu és
a mátrahalombattai „ipari táj"
egyaránt ihleti a művészt.

Loszonczi Miklós: Dominkos Béla és . . .
Új Tükör, 1978. június 4 – 4 lap.

Szépes Gyula

„Erdi Dienes" (vegyes)

Losonci Miklós: Domonkos Béla és . . .
Új Tükör, 1978. június 4 – 4 lap.

Szepes Béla

Illusztráció

Jékely Zoltán: Futballisták.
Új Tükör, 1978. június 4 - 19. lap.

Szepes Brigitta

mhaterverő

1

Budiparrajzisk

1933-34. 27. l 41. l.

Szepes [Béla], karikaturista

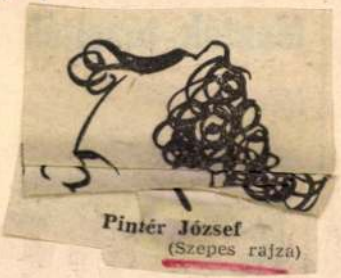

Pintér József
(Szepes rajza)

-: Pintér József. 7.

Esti Hírlap, Bp. 1979. dec. 17

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szepes Béla, szobrász- és grafikusművész

DAILY NEWS
1984 AUG 16

1021

Béla Szepes

Ein Leben für den Sport

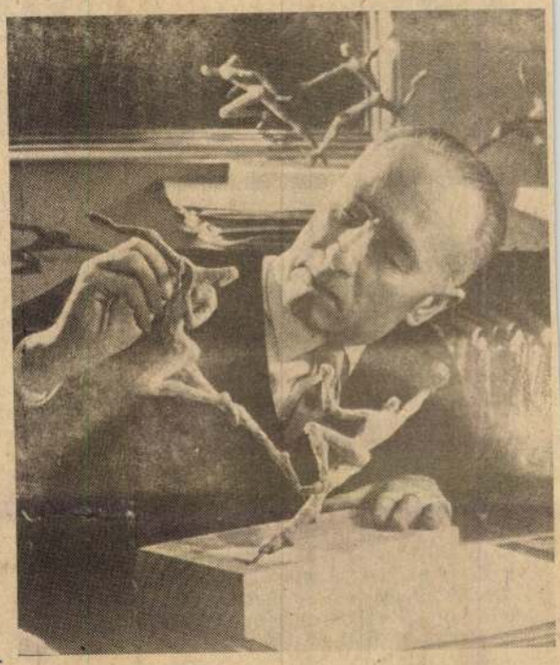

Béla Szepes und seine Werke: die Plastiken und die Zeichnungen

„Béla Szepes ist eine der vielseitigsten Persönlichkeiten des ungarischen Sports. Er ist vielfacher ungarischer Speerwurfmeister, 1928 in Amsterdam gewann er die olympische Silbermedaille, auch im Skispringen kam er zu Meisterehren. Als Zeichner, Graphiker und Bildhauer machte er sich in ganz Europa einen Namen. Seine Skizzen von den erfolgreichsten Sportlern sind berühmt. Die neue Serie von Zeichnungen ist mit einer Geschichte des Sports gleichzusetzen", schrieb der bekannte Sportjournalist László Feleki, als die zehnte und bisher letzte Folge von Zeichnungen Béla Szepes' in der Sportillustrierten „Képes Sport" in diesem Sommer zu Ende ging.

In der Tat: Béla Szepes stellte sein ganzes Leben in den Dienst des Sportes. „Ich stamme aus der Gebirgslandschaft der Tatra. So hatte ich von vornherein Interesse für den Wintersport und die Leichtathletik. Mein Großvater Béla Strauch war Begründer des Tátra-Sportklubs, mein Vater ein leidenschaftlicher Jäger", erinnert sich Béla Szepes an seine Jugend. Schon früh eignete er sich das sportliche Geschick an, das ihm später zu seinen Erfolgen verhalf. Er nahm an Wettbewerben sowohl in der Nordischen als auch der Alpinen Kombination teil. Als die Familie nach Budapest umzog, kam er an eine Schule, an der viel Sport getrieben wurde. 1923 gewann er sein erstes ungarisches Meisterschaftsgold im Skispringen, obwohl an der Meisterschaft Sportler aus 30 Nationen teilnahmen.

1924 wurden drei Sportler seines Vereins, der gute Kontakte mit den britischen Leichtathleten pflegte, zu Wettkämpfen nach London eingeladen. Szepes, der nicht zu den Eingeladenen gehörte, reiste auf eigene Kosten und machte die ganze Zugfahrt auf einem harten Holzsitz. Das hinderte ihn nicht, im Wettkampf den ersten Platz zu belegen. Auf der Rückfahrt hatte er natürlich schon einen gebührenden Platz.

In Berlin, wo er sieben Jahre lebte, begann er seine Karriere als Zeichner und Graphiker. Dort war er auch Mitglied des SC Charlottenburg. Als er 1933 nach Ungarn zurückkehrte, war er bis zum Zweiten Weltkrieg Mannschaftskapitän der ungarischen Leichtathletik- und der Ski-Auswahl. Um die Sporttechnik zu studieren, die er in jeder Sportart für besonders wichtig hält, unternahm er Reisen nach Paris, London, Stockholm und Helsinki. Nach 1945 war er lange als Bildredakteur bei „Képes Sport" tätig, seine Karikaturen erschienen regelmäßig im Satireblatt „Ludas Matyi" und in der Gewerkschaftszeitung „Népszava".

Auf die Idee, Sportplastiken aus Gips anzufertigen, kam er erst mit 60. Dabei profitierte er von seinen langjährigen Sporterfahrungen. Alle Sportlerfiguren von Béla Szepes haben etwas gemeinsam: sie sind in Aktion dargestellt, und zwar in der Luft. Für seine Werke erhielt der Künstler 1966 den „silbernen Speer", Ungarns höchste Auszeichnung für Sportdarstellungen in der Kunst. Arbeiten von Béla Szepes wurden u.a. auf Ausstellungen in Budapest, Rotterdam, Mainz und München gezeigt. Er entwarf auch den bundesdeutschen Fair-Play-Preis. Der 81jährige Künstler ist voller Pläne. Mit seinen Plastiken will er ein Bild von der Geschichte des Sports vermitteln und seine vielseitigen Erfahrungen weitergeben.

Zsuzsanna Tóth

Politbürositzung der PVAP

BILANZ DER AMNESTIE

Warschau, 15. Aug. (MTI/PAP) — Am Dienstag trat das Politbüro der PVAP zu einer Sitzung zusammen, in deren Verlauf unter anderem festgestellt wurde, daß der Stabilisierungsprozeß in Polen weiter vorangeht. Gleichzeitig betonte das Gremium, daß das vom Parlament verabschiedete Amnestiegesetz in der Gesellschaft auf Zustimmung stieß. Man habe die Amnestie als einen wichtigen Schritt von Partei und Volksmacht auf dem Wege der nationalen Verständigung aufgefaßt.

Wie die polnische Nachrichtenagentur PAP berichtete, erhielten bis 14. August mehr als 150 000 Personen Amnestie. Allein am Dienstag verfügten die Gerichte in 3600 Fällen die Herabsetzung von Strafen beziehungsweise die Aussetzung oder Beendigung des Strafvollzuges. Bis zum 13. August setzten die Staatsanwaltschaften in 24 000 Fällen Strafverfahren aus, und 3500 Personen wurden aus der Untersuchungshaft entlassen.

Bisher machten 75 Personen von den durch die Amnestie gegebenen Möglichkeiten Gebrauch und meldeten sich bei den Behörden.

Als bedauerlich bezeichnet PAP jedoch die Tatsache, daß die Zahl derjenigen, die die Vorteile der Amnestie nicht zu schätzen wissen, zunehme. Bisher sei es in fast 150 Fällen vorgekommen, daß aus Besserungs-Erziehungsanstalten oder Gefängnissen Entlassene oder Personen, die auf andere Weise in den Genuß der Amnestie kamen, weitere Straftaten begingen.

Polnischer Ökumenischer Rat in der UdSSR

Moskau (TASS) — Eine Delegation des Polnischen Ökumenischen Rates, die vom Vorsitzenden Janusz Narzynski geleitet wird, hat auf Einladung der Russisch-Orthodoxen Kirche einen einwöchigen Besuch in der Sowjetunion abgestattet.

In dem über den am Mittwoch beendeten Besuch veröffentlichten Kommuniqué wird betont, daß die Zusammenarbeit der sowjetischen und polnischen Kirchen auf geistlichem Gebiet und im Interesse des Friedens gleichermaßen gesteigert werden müsse.

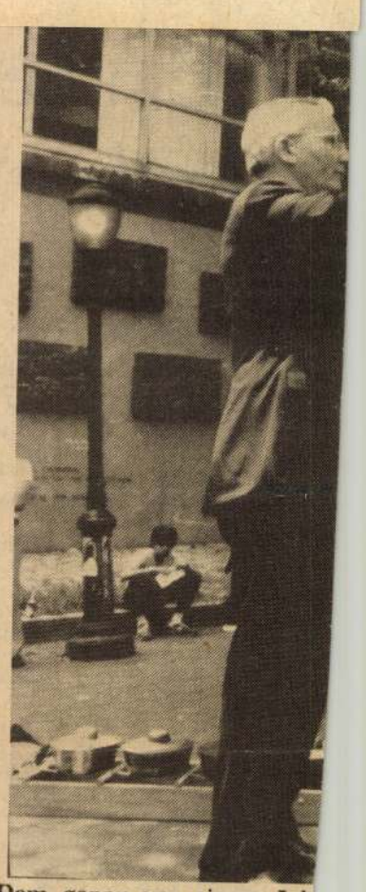

Dem genau vor einem Jah
wurde in New York eine
versity, Rev. Joseph O'Hare

Libanesische Moslems fordern schnellere Beteiligung an der Macht

TASS:

Cruise Stat

Moskau, 15. Aug. (TASS/M
— Die Cruise Missiles, die
Pentagon als amerikanis
„Wunderwaffen" anpreise, se
ein Waffensystem, das einers
das bestehende Kräftegleich
wicht bis zum Äußersten dest
lisieren könne und andererseit
infolge unerwarteter technisc
Fehler oder falscher Berechn
gen — die Gefahr eines Nukle
krieges außerordentlich steig
stellt Wladimir Bogatschow,
litärischer Kommentator
Nachrichtenagentur TASS,
einem Kommentar fest, in dem
das amerikanische Marschfl
körperprogramm beisspiello
Ausmaßes kritisiert.

Südafrika:

Übe

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 23

Szepes Béla karikaturista

Népújság Heves

1021

A magyar sportélet karikaturistája

(MTI-foto — Balaton József felv.)

Szepes Béla, a magyar sportélet közkedvelt karikaturistája, a közelmúltban ünnepelte 70. születésnapját. A még mindig aktívan dolgozó művész szoros kapcsolatban volt és van a sporttal. 1925—32-ben veretlenül nyerte a gerelyvető magyar bajnokságot, majd 1928-ban az amsterdami olimpia ezüstérmese volt.

A Magyar Atlétikai Szövetség kapitányi tisztségét 1938—1941-ig viselte. A karikatúrák mellett sportgrafikákat, illusztrációkat és tíz éve sportszobrokat készít.

Több órás „szünet” szombaton

Üzemzavar a kékesi tv-adónál

Az elmúlt hét szombatjának estéje nem sok örömet okozott a kékestetői tv-adó körzetének nézői számára — Heves megyében sem. Több órán át várhatták a fehér képernyő előtt: lesz-e kép, hang, az adásban, vagy a készülékükben van-e a hiba?

Mi lehetett ennek az oka? Telefonon kerestük meg a kékestetői tv-adót és az állomás munkatársaitól érdeklődtünk. Elmondották, hogy sajnos, az ÉMÁSZ távvezeték-kábele szakadt el és ennek a kábelszakadásnak a kijavítása természetszerűleg jelentősebb időt vett igénybe. Az áramszolgáltató műszaki brigádja a tőle telhető gyorsasággal látott a javításhoz és munkájuk eredményét végül is a képernyőn megjelent kép és hang is igazolta.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

NÉPSPORT

Szepes Béla, grafikus

1976 SEP 2[illegible]

1071

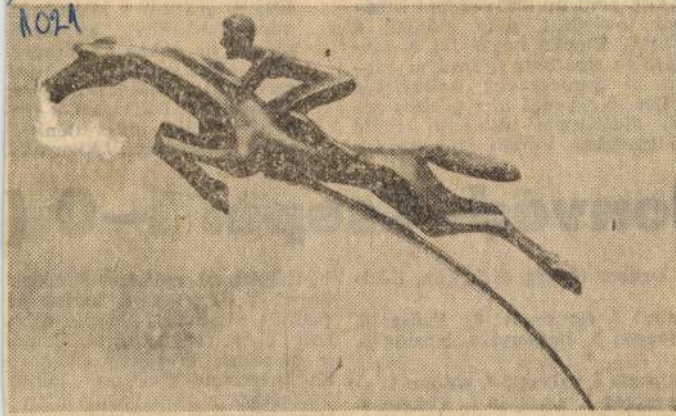

Az ismert grafikusművész, Szepes Béla, híres kisplasztikájáról — Öttusa lovas ugrása — készült fotó közlésének két esemény ad időszerűséget: a most véget ért Képzőművészeti Világhét, valamint az országos öttusabajnokság nyitánya

Egy perc m
ól tovább
Vasas. *Viczk*
át, de pont
a. A piros
eljesen egye
é, Rotherm
negtorpant,

onvéd—Csepel 1—0 (

Lauber (****), (Szkokán, Bárt-

almi 5, Kocsis I. 6, Szűcs 6,
Morgós 5, Bodonyi 4, Kozma 5,

sinszki 6, Szikszai 6, Wéber 5 —
aralyos 5, Csordás 5, Fekete 4.

(5) a szünetben, Morgós helyett
h helyett Vellai (—), Fekete he-
percben.

badrúgást 22 méterre a csepel
kaputól, nagy erejű lövése ki-
pattant Hajdúról, Póczik azon-
ban lekésett a labdáról. Ezután
a csepeliek is rákapcsoltak. A
83. percben Csordást lökték
tuszkolták a 11-es pont táján a
Honvéd-védők, a csepeli csatár-
nak azonban sikerült kikaparn
a labdát, de hosszan szöktett
magát, s odalett a helyzet. A

1021 Szepes Béla grafikus

LÁTOGATÓBAN

SZEPES BÉLÁNÁL

A tapintatos visszafogottság ellenére is acélos kézfogása egyik karikatúra alanya, a valaha volt híres betonhátvéd, Fogl Károly parolájára juttatja eszembe, a rajz alatt ezzel a szöveggel: „... mint hüvelykszorítóból — vér csordul a nyomán." Szepes Béla magas, izmos férfi, atlétatermet a javából, tartásában, mozdulatain rugalmas erő, határozottság érződik. Magamban váltig csodálkozom, hogy tavaly ősszel köszöntötték hetvenedik születésnapja alkalmából. Mintha nagyon elsiették volna. A dolgozószobában felesége fogad, röviden átesünk az ismerkedés szertartásán és pár perc múlva már úgy tűnik, nem is először találkoztunk. Leülünk a kerek asztalhoz, nem messze a műteremsaroktól, ahol ötven év sportkarikatúra anyagát és nyersanyagát tárolja, sportáganként rendezve. Tőlem balra Szepes Béla, szemben velem a ház asszonya, és mintha szerepet cserélnénk, mintha rólam készülne riport, „szemből" néhány barátságosan érdeklődő kérdést kapok.

Hamarosan az az érzésem, Szepesné titkon már felmért, megfejtett, meghatározta életem koordinátáit. Irónő. Balról férje figyel mosolyogva, egy darabig szó nélkül, kicsit összehúzott szemmel, mint puskájára hajló vadász. Gyanítom, torzképem már rögződött emlékezete érzékeny filmjén, exponált. Művészlelkű sportember, sportoló művész. Kis idő múlva, a térjünk tárgyra szándékával nyújtom át a mikrofont. Mentegetőzve elhárítja, beszélni kezd, én pedig, mint gyerek a szappanbuborék szivárványáért, a röppenő szavak után kapkodva — jegyezni kezdek.

Gyermekkora tovatűnt világára emlékezik... és egyszercsak, mintha kitágulnának a szoba falai, kitárul a messzi táj, képzeletben szülővárosában, Iglón, a Hernád partján csatangolunk, majd őszi lankákon, havas hegyeken kaptatunk; a párán túl, felhőkbe koszorúzva a Tátra hófödte gránitcsúcsait vetíti elénk az emlékezet. Hároméves volt, amikor édesapja, a szenvedélyes vadász hosszú portyákra már magával vitte, hogy segítsen a vadat hajtani, korához illőn, játékosan osztozzék vele a természetjárás örömében. Edződjék a vadcsapásban, amikor „hózúzmarát szitál az ág le rája". Hamarosan így kapott rá a sísportra is. „Előbb úgy próbálkoztam, hogy apám nagy bakancsába beleraktam cipőmet, de nemsokára a sajátomban és a magam lécén csúszkáltam a Tátrában és környékén."

Az iglói nagy kertben volt egy terebélyes, magas almafa. Azon igyekezett, hogy átdobálgassa fölötte a követ. Minél magasabban, és egyre messzebb. Ez volt a kezdet, Szepes Béla gerelyhajító „kőkorszaka", a roham, a lendületi technika ösztönös gyakorlása; az alap, amire épített. Sí és gerely... Robbanékonysága, hirtelen lendületre, gyorsaságra képes alkata és természete erre a kettőre kiválóan alkalmassá tette. „A rakkolást nem annyira szerettem, de csináltam, mert szükséges volt" — mondja: versenyző korában sífutásban, 18 km-es távon — bár kitűnő eredményeket ért el — kevésbé szívesen versenyzett. A síugrás, lesiklás, műlesiklás volt az eleme és atlétikában a röppályáján surrogó gerely.

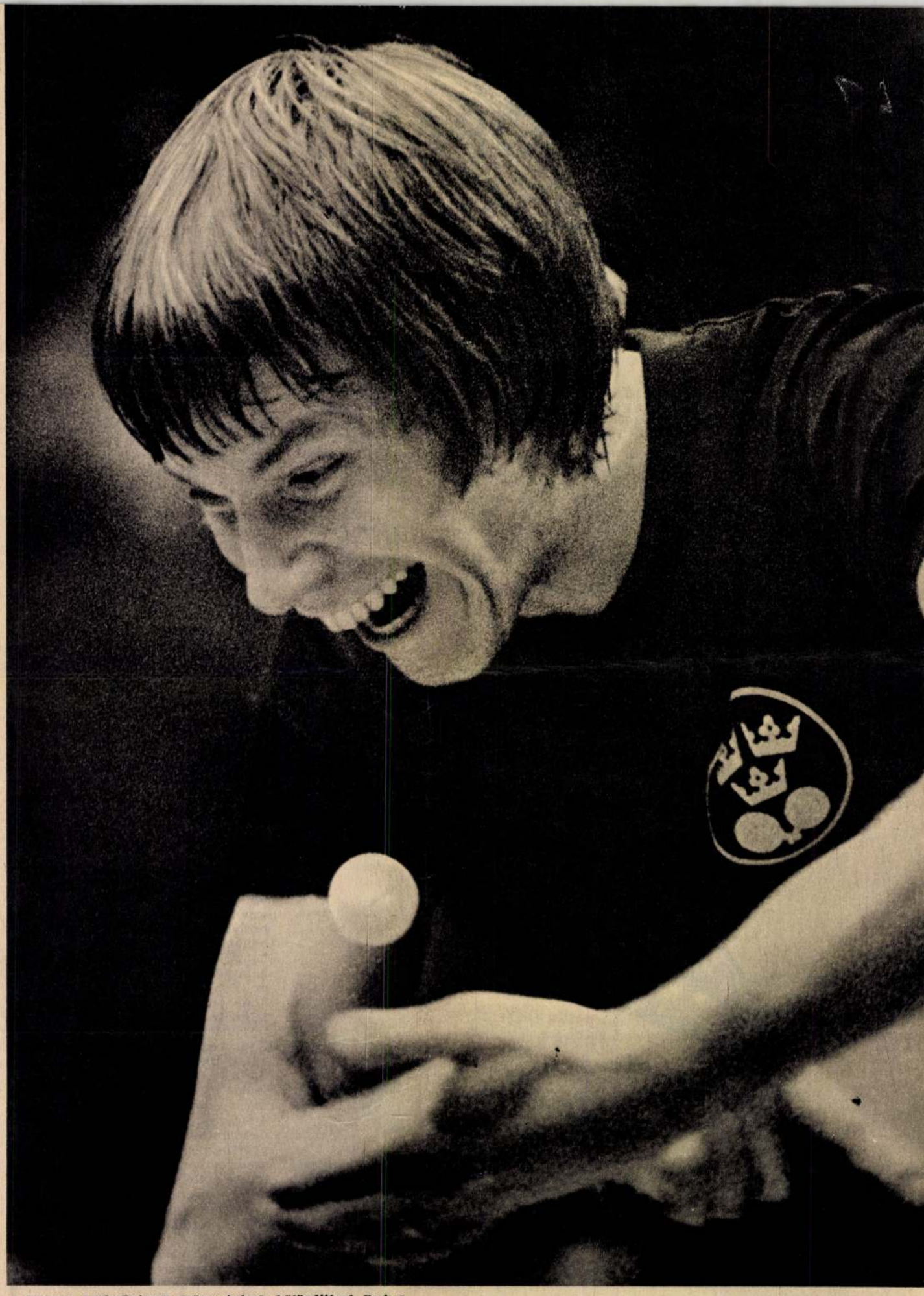

A Magyar Fotóművészek Szövetségének különdíjával Farkas József ezt a képét tüntették ki

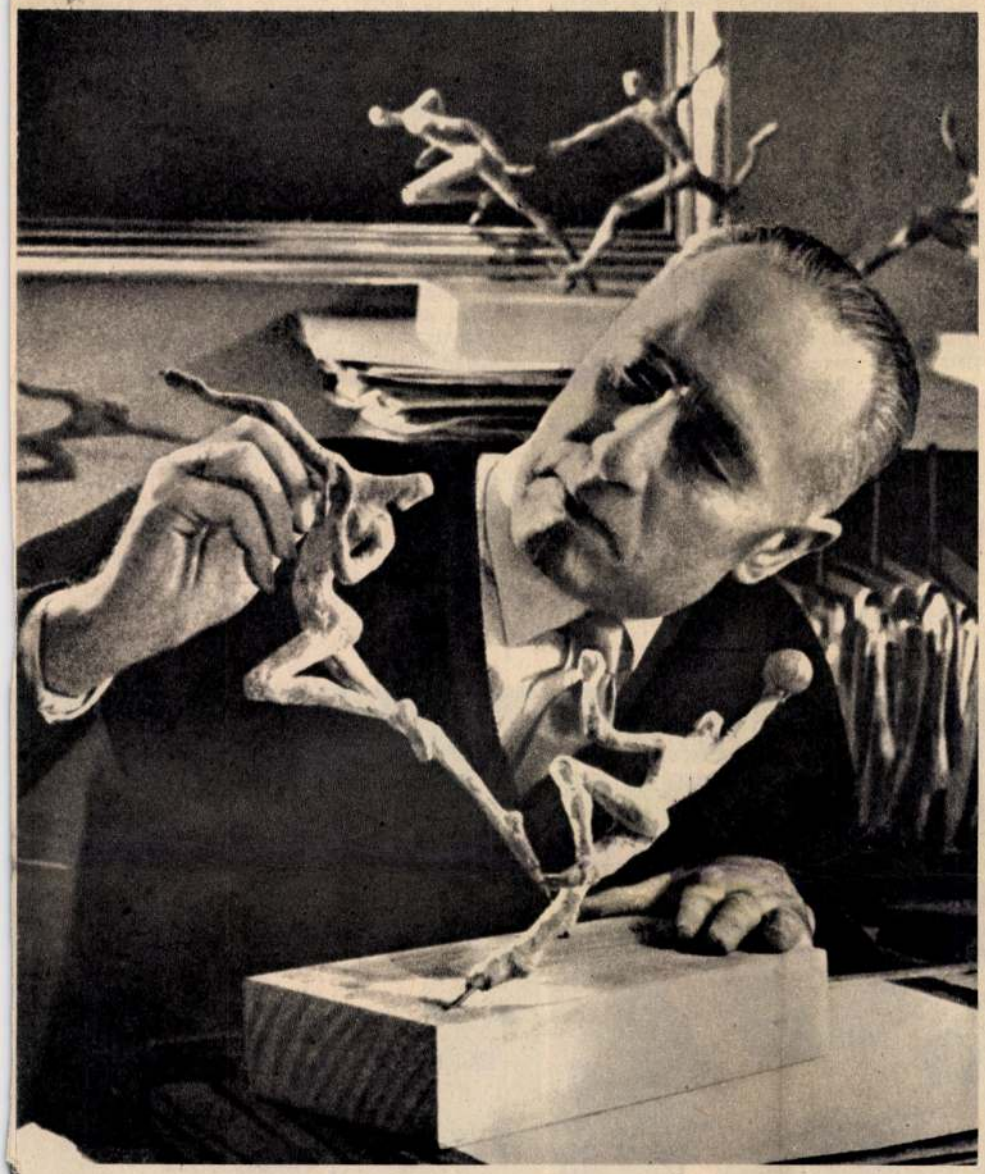

Akkor már régen Budapesten laktak, apját — főiskolai tanár volt — áthelyezése, 1909 óta a fővároshoz kötötte. A Tátra és Igló is mintha idetelepült volna, az apa vadásztársakra talált, a fiú síelt, korcsolyázott és a Margitszigeten atlétizált. A sport iránt oly korán kezdődő érdeklődésével párhuzamosan jelentkezett egy másik képessége, a rajztehetség. Édesapja dús könyvtárának két parádés példánya, a Leonardo da Vinci- és a Zichy Mihály-album mutatta kezdetben az utat, vezette kezét rajzművészetében, ami későbbiekben annyira összefonódott a sporttal és kimeríthetetlen témaként annak hatásos kifejezője lett.

Tizennégy éves volt, amikor apja meghalt. „Nem nézhettem, hogy anyám tart el minket, házitanítóskodtam, hogy segítségére legyek. Az élet nem kényeztetett el, akarat és jellem kérdése, hogy megállja az ember mindenkor a helyét! És ez a sportban is sokat jelent." Reáliskolai érettségije után az Iparművészeti Iskolában tanult, aztán hosszú évekig, mintha több példányban fordulna elő, egyszerre három helyen is, többféle szerepben: Svájcban és Lengyelországban hosszú sígyakorlatokon, versenyeken vett részt, 1924—31 között sorozatosan első Magyarország összetett síbajnokságán, 1925—31 között, hét éven keresztül Magyarország és három ízben Anglia gerelyhajító-bajnoka. Pár év eltéréssel erre az időre esett hétévi berlini tartózkodása. Ott mint rajzoló dolgozott a nagylapoknál, grafikáit, sportkarikatúráit főleg a Berliner Zeitung, meg Willy Meisl Tempo-ja közölte. „Esténként az ökölvívó- és a jégkorong-mérkőzéseken rajzoltam, éjjel otthon, gyorsan nyomdaképessé tettem a vázlatokat, mert reggel 7-ig le kellett adnom a lapnak. Jól megfizették. Mentek rajzaim Angliába is, meg haza is, sokfelé. Így vált lehetővé, hogy több időt szánhassak a sportra, olyan foglalkozásom volt, ami aránylag keveset rabolt el a napból, mégis megélhettem belőle, nemsokára már családommal együtt. Egy-két perc alatt készen volt egy-egy karikatúra, pár perc kellett hozzá, hogy tussal kidolgozzam."

Ebbe a közel tíz évig — 1924-től 33-ig — tartó zsúfolt életszakaszába esik a párizsi és az azt követő amszterdami olimpiai szereplése. A Nemzeti Sportot tudósítja és naponként küldi a kedvelt „Szepes-karikatúrákat" a korszak sportkitűnőségeiről. Aligha van olyan jeles versenyző a nagy világversenyek előző és későbbi listáján, akiről ne lenne legalább egy ceruzás telitalálata. De mindez — tudósítás, rajzbaörökítés — csak mellékfoglalkozása azon a két olimpián. Ama kevesek közé tartozik — vele együtt három versenyzőnk volt ilyen —, akik mind a téli, mind a nyári olimpián nevezettek voltak, bár a síversenyben Szepes, sérülése miatt, nem indulhatott. Az amszterdami olimpia hozta meg számára azt a sikert, amely altétáink sorozatos kudarcán érzett fájdalomra az egyetlen csillapító volt. Az olimpia előtt közvetlenül megjelent világranglistán Szepes Bélát 64.26 m-es eredményével a hetedik helyen sorolták: „Gerelyvetésben óriási a fellendülés, már eddig is huszonöt a 60 méteren felüli versenyző s közülük bizony, olyanok is vannak szép számmal, akik Szepes eredményénél nagyobbat dobtak az idén" — jelentik a lapok június végén.

Egy hónap múlva, az amszterdami edzőpályán Szepes félreteszi rajztömbjét, nekivetkőzik, kevés mozgás után könnyedén hajít néhányat gerelyével. Azon az edzésen találkozik össze Harlow-val, a világranglistán közvetlenül mögötte következő amerikai versenyzővel. Szepesnek rossz napja van, mindkét gerelye eltörik. „Harlow jó fiú, felajánlja a magáét, váltakozva dobálnak, Szepes keze megsérül. Leméri a dobásokat, de nem nyilatkozik. Azt mondja, nem jó, ha felfokozzuk a hazai igényeket" — írja Vadas Gyula dr. (Menynyire igaza van! Sajnos, sajtónk már az olimpia előtt majdnem „megkoszorúzta" futó- és dobóatlétáinkat. Nem az atléták verték mellüket, a lapok verték az atléták mellét.)

Aznap adják hírül a világnak: a svéd Lindström vasárnap Jönköpingben 67.77 m-re javította honfitársa, Lundkvist pár hét előtt felállított gerelyvető rekordját... „megbízható első favoritja az amszterdami versenynek". Szepes két gerelye eltört, keze megsérült, Lindström messze túljutott az elérhetőn: a béljósok elcsüggednek. Árfolyama zuhanni kezd. „Szepes nem várható előbbre az V—VI. helynél" — írja az egyik haruspex. Szepes telefonon még lead két hosszú riportot, egyiket a szurkoló Chaplinről, a csillogó fogsorú Douglas Fairbanksről, a szőke Mary Pickfordról és a következő napon, önmagát messze fölülmúlva, élete mindaddig legjobb eredményével — 65.26 m-rel — kiharcolta az ezüstérmet. A svéd Lundkvist lett a bajnok, Lindström még a döntőbe se került, atlétikánk „self made manje", Szepes számára jósolt hatodik helyen a világranglista első helyezettje, a finn Penttilä kötött ki.

Azon az olimpián ez volt a nagy reményekkel indult magyar atlétika egyetlen eredménye, de az annál jelentősebb volt! „Már első dobásánál látszott, hogy reá nem ragadt a morbus olympicus, ahogy Stankovits Szilárd az atléták lelkiállapotát nevezte" — jegyzi meg Zuber Ferenc, a Nemzeti Sport pedig Szepes dicséretével ugyancsak egy-egy oldalvágást adva a „magukat messze alulmúló" atlétáinknak, a többi közt így ír: „...Szepes az a fiú, aki nem esik hasra semmiféle nagyság előtt, nem ismer mumust, nem ismer sem embert, sem teljesítményt, akivel, meg amivel fel ne vehetné a versenyt... Nyugodt, végtelenül észszerű versenyzése, párosulva azzal a hallatlan akaraterővel, mely sohasem nagyzoló elragadtatásban éli ki magát, hanem kellő pillanatban való teljes erőösszeszedésben — megtette a magáét. Ő az a versenyző, aki soha nem a tréningeken brillírozik, aki sohasem a gyengébbekkel szemben nagylegény, hanem a nagyok vetélkedésében állja meg mindig a helyét..."

Még nincs harmincéves, amikor a versenysportot abbahagyja. „Elintéztem. Befejeztem" — mondja. Nemsokára betör az otromba, rekedt hang Európa viszonylagos csendjébe — Hitler közeledik. Szepesnek jóindulatúan tanácsolják, hagyja el Németországot, menjen Angliába. Hazatér, itthon akar dolgozni. Sportíró, mindenekelőtt pedig művész, grafikus és sportkarikatúra rajzoló. Könyvei jelennek meg, az Új sí 1×1 és magasiskola, a Kárpát-aljai kalauz; több átfogó tanulmánya a gerelyhajításról, megint a sísportról, megfigyelései sportoló nemzetek élenjáróiról, módszereiről.

1938-tól 41-ig a MASZ atlétikai kapitánya. „Az ott végzett munkám még ma is jóleső érzéssel tölt el. Kiválogattam vagy 30 középiskola legjobb atlétaanyagát és testnevelő tanáraiknak az Atlétikai Szövetség útján külön juttatást biztosítottam, annak fejében, hogy ezeket a fiúkat különleges atlétikai kiképzésben részesítsék. Iglói Mihály futóatlétát pedig, aki akkor már edző volt, kiküldettem Finnországba, a finn futómódszert tanulmányozni. Ezekből a kezdeményezésekből sarjadzott tíz év múlva atlétikánk több komoly sikere."

Amikor a nácik bevonultak, Szepes lemondott tisztségéről... 1948-ban a londoni olimpiáról ad színes és szakszerű tudósítást, kilenc év múlva megjelenik albuma, az Így győztök ti, hét olimpia hőseiről készült karikatúráinak nagy sikert aratott gyűjteménye, mert — mint előszavában írja — az „1924. óta gyűjtött, állványomon egyre szorosabban összezsúfolódó, jellegzetes profilok, izmos testek, győzelem után a rajzok alá firkantott aláírások, feljegyzések egyszerre kitörtek kartotékukból..." Ugyanabban az évben kiadott Gólkirályok — labdaművészek című karikatúra-albuma néhány hét alatt elfogy, a második kiadást is gyorsan elkapkodják. Karikatúráin ötven év óta kacag a világ, Európában alig van or-

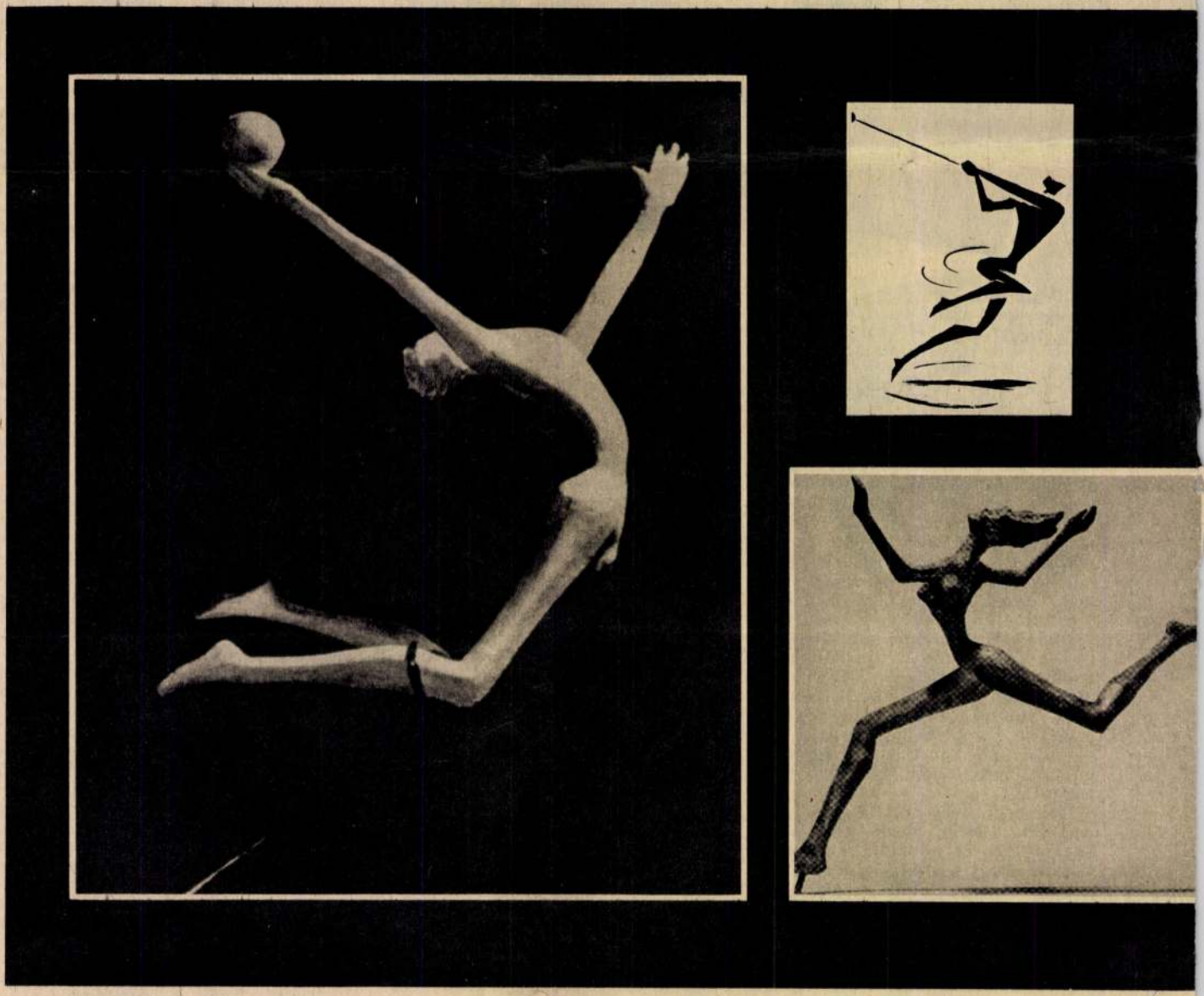

ság, ahol nem jelentek meg rajzai, könyvillusztrációi, sportplakátjai. Hosszú volna felsorolni azokat a hazai és külföldi lapokat, ahol még ma is találkozunk sportkarikatúráival. Több sportművészeti kiállításon voltak láthatók munkái, három ízben tüntették ki az Ezüstgerelydíjjal. 1965 óta jelentek meg sportvonatkozású kisplasztikái, Budapesten több ízben és Mainzban, Rotterdamban, Münchenben rendeztek kiállítást belőlük.

Rajzaiban, kisplasztikáiban is egyénisége él, azt a robbanékonyságot, lendületet érezni bennük, amit a sáncról ugró síje, az elhajított gerely íve ír le. „Aki rajzolni tud, mélyebben lát a valóságban" — szokták idézni Gorkijt. Karikatúráiban az élesszemű, helyzet- és jellemismerő művész villanásszerű megfigyelése sértő él, maró gúny nélkül párosul pazar humorával, enyhe gúnyorossággal. Humor nélkül művész nem alkothat torzképet, ahogy sportgrafikával, akár sportkarikatúrával is csak sportoló művész foglalkozhatik igazán. Az, aki a küzdő sportoló lelki és fizikai erőfeszítését, akarat és izmok sugalló erejét, a mozgás minden változatát önmagán tapasztalva, „belülről" is átérzi és meg tudja ragadni a legjellegzetesebb mozzanat villanásnál rövidebb pillanatát.

Szepes Béla 15 éves korától rajzol karikatúrát, 33 éves korától készíti korunk ízlésének megfelelő, modern sportplasztikáit. „Nagyon sok művészietlen díjat kaptam valaha versenyeimen. Meg akartam mutatni, hogy valami szebb is elképzelhető" — mondja, és attól kezdve mind a tíz ujja részt vesz az alkotásban. „Alakjai ki akartak már lépni a papírlapról" — csippent a csevegésbe egy kis attikai sót felesége, Szepes Béla pedig ceruzás és színes vázlatait szedegeti elő, kiteríti a szőnyegre és „felépíti" művészi kialakulása, fejlődése korszakait, egész a sportszobrokig, amelyek ott állnak a rajzokkal — a világ legnagyobb sportkarikatúra-gyűjteményével — teli nyitott szekrény tetején. A sportszobrok közül több már a nagyvilágba is „kilépett", hollandok, nyugatnémetek rendeltek belőlük Fair play-díjnak, vándordíjaknak. Amikor Paulen, az Európai Atlétikai Szövetség holland elnöke felkereste Szepes Bélát a kiválasztandó szobrokért, így búcsúzott: „Az egész világon kerestem sportdíjnak alkalmas kisplasztikát, egyedül Nálad találtam meg a sport lényegét, a lendületet kifejező alkotást. Olyant, amely nem naturális, hanem egyéni és művészi."

Milyen jó volna, ha valamelyik porcelángyárunk is érdeklődnék sportszobrai iránt, és ha sikerülne azokat porcelánban viszontlátnunk, az a maradék giccses versenydíj is kiszorulna a sportból, ami itt-ott még található.

Három óra hosszat beszélgettünk. Kialakult bennem Szepes Béla, a kitűnő bajnok, a híres művész arca. Nem karikatúrában. Plasztikában. Bronzszoborban.

Syposs Zoltán

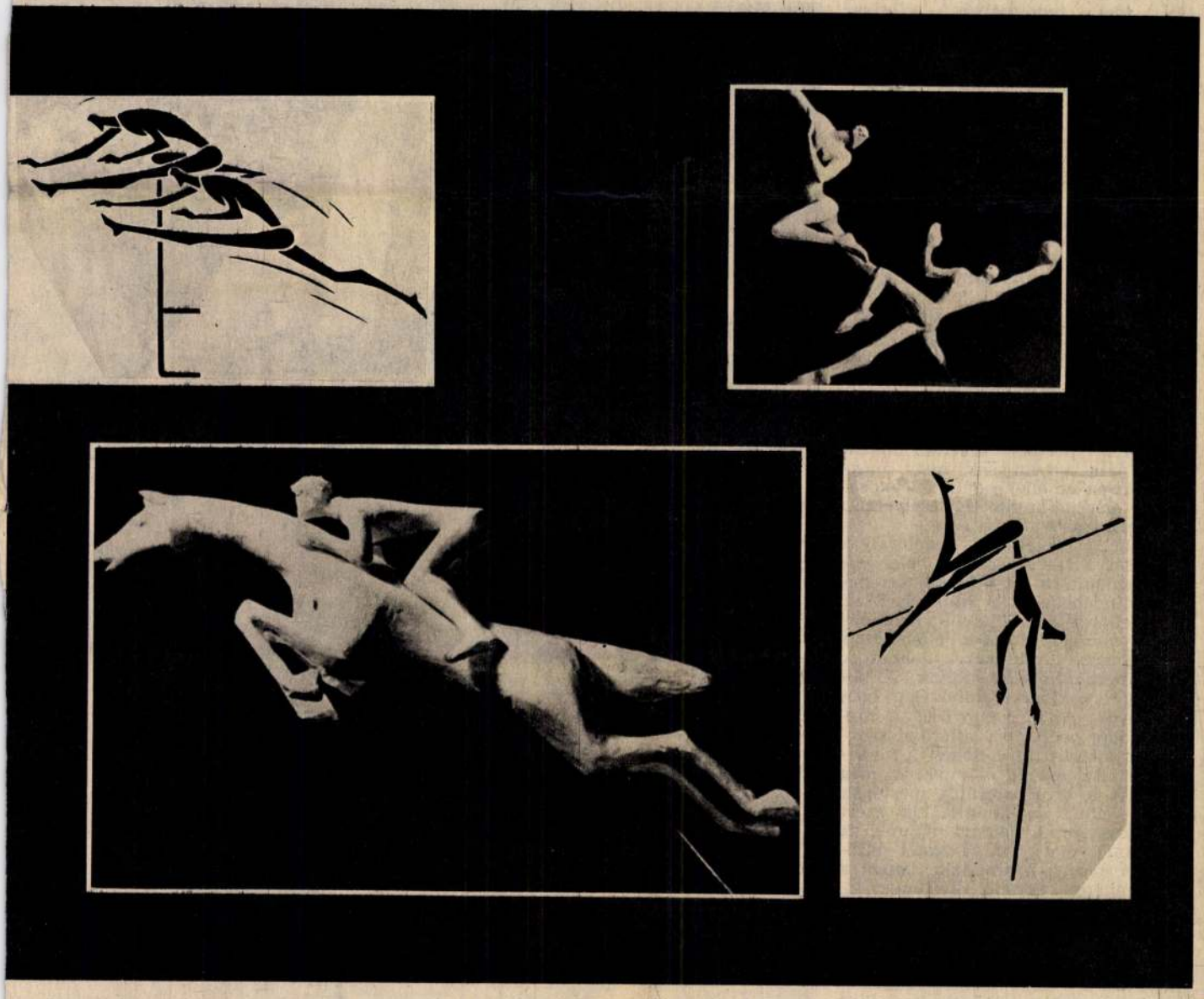

Rómára tekint

1974 MAJ
SPORTÉLET
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 138-068, 337-748, 340-7

A szovjet Borzov ismét a régi

Az idei fedettpályás atlétikai Európa-bajnokság résztvevői Göteborgban versenyeztek ugyan, de lélekben már inkább Rómában érezték magukat. Érdekes jelenség, hogy bár a fedettpályás Európa-bajnokságok iránt évről évre növekszik az érdeklődés, s az eredmények is állandóan javulnak, mégsem lehet összehasonlítani a fedettpályán és a szabadtéren rendezett atlétikai Európa-bajnokságok vonzerejét, sportbeli jelentőségét és értékét. Most is akárhány külföldi lap beszámolóját tanulmányozza is át az olvasó, azt látja, hogy a göteborgi kétnapos találkozót egész Európában majdnem kizárólag a szeptemberi római atlétikai Európa-bajnokság tükrében értékelték, mintha a fedettpályás Európa-bajnokságoknak — hiszen ez már sorrendben az ötödik volt — nem lenne külön sportbeli arcélük, hanem csak arra alkalmasak, hogy megkönnyítsék az eligazodást a legközelebbi Európa-bajnokság esélyeinek a latolgatásában.
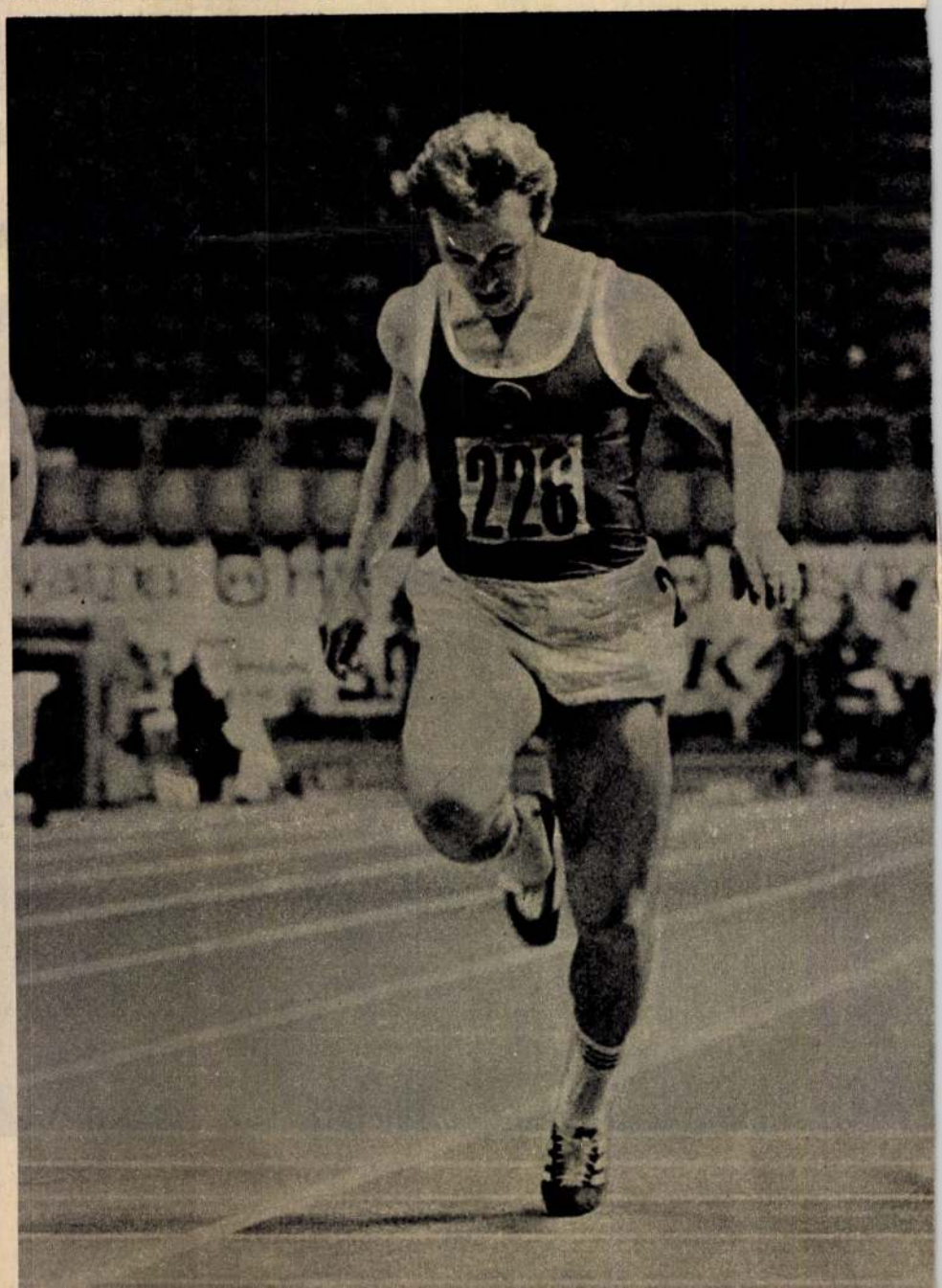
Pedig a göteborgi fedettpályás atlétikai EB sok érdekes jelenséggel gazdagította az atlétika történetét. Mindenekelőtt a külsőségekkel. A göteborgi Scandinavium pompás fedettpályáján kitűnően előkészített műanyagon futhattak, dobhattak vagy ugorhattak az atléták. A közönség érdeklődése mindvégig igen nagy volt. Az első nap 6000, a második nap pedig 7000 atlétikai szakember kísérte figyelemmel a versenyeket. Az északi államokban még most is a legnépszerűbb sportágak közé számít az atlétika, de azért ugyanúgy, mint például nálunk, az atlétikai versenyek látogatói elsősorban nem a kíváncsiak, hanem a szakemberek köréből kerülnek ki, akik tudják értékelni a tizedmásodpercek vagy a centiméterek jelentőségét. Viszont azt is meg kell állapítani, hogy a verseny szervezői nemcsak a zökkenőmentes rendezéssel igyekeztek a közönség kedvében